

Nr 210.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till taxeringsförrättning; given Stockholms slott den 4 mars 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till taxeringsförrättning.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Lyberg.

Förslag

till

Taxeringsförordning.

Härigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Inledande stadganden.

1 §.

Taxering till beskattning enligt kommunalskattelagen, förordningarna om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, om kommunal progressivskatt och om utjämningskatt samt enligt lagen om skogsaccis verkställas av särskilda beskattningsnämnder i den ordning här nedan anges.

Angående skyldighet för vissa i denna förordning omförmälda beskattningsnämnder att taga befattning med frågor om avgiftsplikt enligt lagen om allmän pensionsförsäkring stadgas i sistnämnda lag.

2 §.

1 mom. I denna förordning förstås med

allmän fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som skall verkställas år 1928 och därefter vart femte år;

särskild fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som skall verkställas de år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum;

taxering för inkomst eller förmögenhet: taxering till kommunal inkomstskatt, statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, kommunal progressivskatt eller utjämningskatt; samt

virkestaxering: taxering till skogsaccis.

Särskild fastighetstaxering, taxering för inkomst eller förmögenhet samt virkestaxering sammanfattas under benämningen *årlig taxering*.

2 mom. Beteckningarna *taxeringsår*, *beskattningsår* och *hemortskommun* hava i denna förordning samma innebörd som i kommunalskattelagen.

Huruvida någon är att anse såsom *bosatt här i riket*, skall avgöras efter de i anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen stadgade grunder.

Vad i denna förordning stadgas om person, som är här i riket bosatt, skall äga tillämpning jämväl å person, som i Sverige stadigvarande vistas utan att vara härstädes bosatt.

3 mom. Där ej annat anges eller av sammanhanget framgår, förstås i denna förordning med *län* jämväl Stockholm, med *länsstyrelse* jämväl överståthållarämbetet samt med *landskamrerare* jämväl kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden, enligt 15 § 1 mom. förordnat allmänt ombud hos den mellankommunala prövningsnämnden ävensom i 15 § 2 mom. omförmäld tjänsteman.

2 KAP.

Om beskattningsnämnder.

Olika slag av nämnder och deras verksamhetsområden.

3 §.

1 mom. Beskattningsnämnder vid *allmän fastighetstaxering* äro i första instans

å landet: *beredningsnämnder*, som uppgöra förslag till taxering, och *fastighetstaxeringsnämnder*, som besluta om taxering, samt

i städerna: *fastighetstaxeringsnämnder*, som omedelbart verkställa taxering.

Beredningsnämndernas och fastighetstaxeringsnämndernas verksamhetsområden äro *beredningsdistrikt* och *fastighetstaxeringsdistrikt*.

Över dessa nämnder äro *fastighetsprövningsnämnder*.

Varje län utgör för sig ett *prövningsdistrikt* med en *fastighetsprövningsnämnd*. Stockholms stad utgör ett särskilt prövningsdistrikt. Där tjänstgör den i 2 mom. omförmälda prövningsnämnden för staden såsom fastighetsprövningsnämnd.

2 mom. Beskattningsnämnder vid *årlig taxering* äro i första instans *taxeringsnämnder*, var och en inom sitt *taxeringsdistrikt*. En taxeringsnämnd i Stockholm förordnas årligen av överståthållarämbetet att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (*den gemensamma taxeringsnämnden*) handlägga ärenden, som avses i 77 § 2 mom.

Över dessa nämnder äro *prövningsnämnder*.

Varje län utgör för sig ett *prövningsdistrikt* med en *länsprövningsnämnd*. Stockholms stad utgör ett särskilt prövningsdistrikt med en prövningsnämnd (*Stockholms stads prövningsnämnd*).

Därjämte finnes en för hela riket gemensam prövningsnämnd (*den mellankommunala prövningsnämnden*).

3 mom. Förutom de prövningsnämnder, som omtalas i 1 och 2 mom.,

skola finnas dels för varje provningsdistrikt en *särskild provningsnämnd* och dels för hela riket en gemensam *särskild mellankommunal provningsnämnd*.

4 §.

Indelning i beredningsdistrikt och fastighetstaxeringsdistrikt verkställas av länsstyrelsen senast den 31 augusti samt indelning i taxeringsdistrikt för årlig taxering senast den 30 november året näst före taxeringsåret.

Distrikten skola givas den omfattning, som betingas av vederbörande nämnds arbetsuppgifter och anses lämplig för arbetets behöriga slutförande inom därtill anslagen tid. När skäl därtill äro, må länsstyrelsen uppdelas kommun i två eller flera distrikt eller förena två eller flera landskommuner till ett distrikt. I särskilda fall må länsstyrelsen vid uppdelning av kommun i flera taxeringsdistrikt förordna, att vid taxering för inkomst eller förmögenhet beträffande viss grupp eller vissa grupper skattskyldiga eller vid särskild fastighetstaxering eller vid virkestaxering annan indelning skall tillämpas, än som föreskrives för taxeringen i övrigt. Varje fastighetstaxeringsdistrikt skall omfatta flera beredningsdistrikt.

Innan länsstyrelsen verkställer ny distriktsindelning i stad eller ändrar därstädes tillämpad indelning, skall, utom vad angår Stockholm, yttrande från magistraten eller stadsstyrelsen infordras.

Nämnder för allmän fastighetstaxering.

5 §.

1 mom. Beredningsnämnd består av ordförande, förordnad av länsstyrelsen, och ledamöter, valda kommunvis till ett antal, som i samband med indelningen i beredningsdistrikt bestämmas av länsstyrelsen med hänsyn till beredningsdistriktets storlek och under iakttagande att ledamöterna skola vara minst fyra och, om distriktet består av mer än en kommun, minst två från varje kommun.

Ordföranden förordnas i samband med indelningen i beredningsdistrikt.

Ledamöterna ävensom suppleanter, en för varje ledamot, väljas av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa. Valet skall förrättas senast den 15 oktober året näst före taxeringsåret. Om utgången av valet skall den som därvid fört ordet omedelbart underrätta ej mindre de valda än även ordföranden i beredningsnämnden och länsstyrelsen.

2 mom. Besvär över val av ledamöter och suppleanter må anföras hos länsstyrelsen senast före klockan tolv å femtonde dagen efter valets för rättande eller, om då är helgdag, å nästa söckendag därefter; och gälle i övrigt om vals överklagande i tillämpliga delar vad i förordningen om kommunalstyrelse på landet är stadgat angående besvär över kommunal-

stämmas eller fullmäktiges beslut. Finner länsstyrelsen anledning förordna om nytt val på grund därav, att vid valet någon grupp av skattskyldiga icke, på sätt i 12 § 1 mom. sägs, blivit tillbörligen företrädd, har länsstyrelsen att meddela föreskrift, huru många ledamöter för varje grupp skola väljas. Varder det därefter företagna valet överklagat och befinnes detsamma icke böra fastställas, äger länsstyrelsen utse ledamöter i nämnden.

Över länsstyrelsens beslut må klagan icke föras.

3 mom. Vid det tillfälle, då val av ledamöter och suppleanter i beredningsnämnden verkställs, må bland de sålunda utsedda ledamöterna väljas en för varje kommun eller, där kommun omfattar flera beredningsdistrikt, en för varje distrikt att på kommunens bekostnad deltaga i det i 59 § omförmälda sammanträdet.

6 §.

1 mom. Fastighetstaxeringsnämnd består av ordförande samt *på landet* sex och *i stad* fyra ledamöter.

Ordföranden förordnas av länsstyrelsen i samband med indelningen i fastighetstaxeringsdistrikt.

Av ledamöterna förordnas en av länsstyrelsen och i övrigt inträda i nämnden:

på landet:

a) två av länets landsting valda ledamöter;

b) vederbörande beredningsnämndsordförande eller, där denne förordnats att vara ordförande i fastighetstaxeringsnämnden, annan, som av länsstyrelsen utses i hans ställe; ävensom

c) två kommunvis av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa valda ledamöter, av vilka minst en skall hava tjänstgjort i beredningsnämnd inom vederbörande kommun;

och skola dessa ledamöter tjänstgöra, de av landsting valda i hela taxeringsdistriktet, beredningsnämndsordföranden eller den i hans ställe utsedda ledamoten, då fråga är om taxering av fastighet inom ordförandens beredningsdistrikt, samt de av kommun valda, då fråga är om taxering av fastighet inom kommun, för vilken de valts; samt

i stad:

tre av stadsfullmäktige eller, där stadsfullmäktige icke finnas, av allmän rådstuga valda ledamöter.

Val av ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd jämte suppleanter, en för varje ledamot, förrättas av landsting å lagtima möte, av kommunalstämma eller kommunalfullmäktige i december månad och av stadsfullmäktige eller allmän rådstuga i september månad året näst före taxeringsåret.

Om utgången av val, som förrättats av landsting, underrättas såväl de valda som länsstyrelsen. Om övriga i denna paragraf omförmälda val har den som därvid fört ordet att underrätta ej mindre de valda än även ordföranden i fastighetstaxeringsnämnden och länsstyrelsen.

2 mom. Över landskommunernas och städernas val av ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd må besvär anföras i enahanda ordning, som är stadgad i 5 § 2 mom. första punkten. Vad i övrigt finnes stadgat i samma mom. skall hava motsvarande tillämpning å här ifrågakarande val.

7 §.

1 mom. Fastighetsprövningsnämnd i län skall bestå av minst tolv, högst tjugufyra ledamöter. Ledamöterna utses av länsstyrelsen före utgången av april månad under taxeringsåret

till hälften bland dem, som deltagit i fastighetstaxeringsnämndernas arbete efter förordnande av länsstyrelsen eller val av landsting,

till en fjärdedel bland dem, som deltagit i samma arbete efter val av kommun, samt

till en fjärdedel bland personer inom länet, vilka icke deltagit i nämnda arbete men genom sin verksamhet kunna antagas besitta sakkunskap i fråga om fastighetsvärdering.

Enligt samma grunder utser länsstyrelsen suppleanter till antal, motsvarande minst hälften av antalet ordinarie ledamöter i nämnden.

2 mom. Vid sammankomst med fastighetsprövningsnämnd i län skall landshövdingen vara ordförande med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Vid förfall för landshövdingen skall efter nämndens val en av dess ledamöter tjänstgöra såsom ordförande. Därest vid sådant val särskild ordförande erfordras, skall landskamreraren tjänstgöra såsom sådan.

Nämnder för årlig taxering.

8 §.

1 mom. Taxeringsnämnd består av ordförande och ledamöter.

2 mom. Länsstyrelsen förordnar årligen i samband med indelningen i taxeringsdistrikt dels ordförande i taxeringsnämnden och dels en person att i egenskap av kronombud vara ledamot i nämnden. Den senare deltagar i virkestaxering endast i det fall att kommunombud eller skogsvårdsombud, varom nedan förmäles, icke utsetts.

3 mom. För varje kommun eller, där kommun blivit delad i flera taxeringsdistrikt, för varje distrikt väljer på landet kommunalnämnden och i stad drätselkammaren, i Stockholm drätselnämnden, en person att i egenskap av kommunombud vara ledamot i taxeringsnämnden, då fråga är om taxering inom kommunen eller distriktet; dock skall kommunombud ej deltaga i den gemensamma taxeringsnämndens överläggningar och beslut. På

ansökan av kommun må, när särskilda skäl därtill äro, länsstyrelsen medgiva, att kommunombud ej skall väljas för kommunen.

Kommunombud jämte suppleant för honom väljes i januari månad, första gången år 1928 och därefter vart fjärde år. Därest på grund av kommunombuds eller suppleants avgång eller till följd av ändring i distriktsindelningen nytt val erfordras under perioden, skall ofördröjligen sådant val företagas för återstoden av perioden. Om utgången av val av kommunombud och suppleant för honom skall den som därvid fört ordet omedelbart underrätta ej mindre de valda än även ordföranden i taxeringsnämnden och länsstyrelsen.

4 mom. Därjämte skola ledamöter i taxeringsnämnden ävensom suppleanter, en för varje ledamot, väljas på landet av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa samt i stad av stadsfullmäktige eller, där stadsfullmäktige icke finnas, av allmän rådstuga. Antalet här avsedda ledamöter skall, om taxeringsdistriktet består av en kommun eller del av kommun, bestämmas i sammanhang med valet och utgöra minst tre, högst sju. Består taxeringsdistriktet av två eller flera kommuner, bestämmas antalet ledamöter från varje kommun av länsstyrelsen i samband med indelningen i taxeringsdistrikt med iakttagande av att ledamöterna skola vara högst fyra från varje kommun, dock sammanlagt högst tio. Valet skall förrättas under december månad för nästkommande år. Om utgången av valet skall den som därvid fört ordet omedelbart underrätta ej mindre de valda än även ordföranden i taxeringsnämnden.

Över de i detta mom. omförmälda val må besvär anföras i enahanda ordning, som är stadgad i 5 § 2 mom. första punkten. Vad i övrigt finnes stadgat i samma mom. skall hava motsvarande tillämpning å här ifrågakvarande val.

5 mom. Vid virkestaxering skall såsom ledamot i taxeringsnämnden deltaga en av skogsvårdsstyrelsen eller, då fråga är om taxering av virke från skyddsskogar eller från skogar, som lyda under lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, en av vederbörande överjägmästare utsedd ledamot (*skogsvårdsombud*). Skogsvårdsstyrelsen eller överjägmästaren må dock, då skäl därtill äro, besluta att icke utse skogsvårdsombud för visst eller vissa distrikt.

Skogsvårdsombud jämte suppleant för honom utses senast den 15 februari under taxeringsåret. Till ombud eller suppleant må utses en av de i 4 mom. omförmälda ledamöterna. Om sitt val skall skogsvårdsstyrelsen eller överjägmästaren ofördröjligen underrätta ej mindre de utsedda än även ordföranden i taxeringsnämnden och länsstyrelsen. Har skogsvårdsstyrelse eller överjägmästare beslutat att icke utse skogsvårdsombud, skola ordföranden i taxeringsnämnden och länsstyrelsen underrättas härom.

9 §.

1 mom. Länsprövningsnämnderna och Stockholms stads prövningsnämnd skola bestå av minst åtta, högst femton ledamöter, vilka utses årligen av

länsstyrelsen bland personer, som äro valbara till ledamöter i taxeringsnämnd inom provningsdistriktet. Minst halva antalet skall utses bland dem som jämlikt 89 § därtill föreslås.

Enligt samma grunder utser länsstyrelsen suppleanter till antal, motsvarande minst hälften av antalet ordinarie ledamöter i nämnden.

2 mom. Vid sammankomst med länsprovningsnämnd skall landshövdingen och vid sammankomst med Stockholms stads provningsnämnd överståthållaren eller, om han icke är tillstädes, underståthållaren vara ordförande med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Vid förfall för landshövdingen eller för över- och underståthållaren skall efter nämndens val en av dess ledamöter tjänstgöra såsom ordförande. Därest vid sådant val särskild ordförande erfordras, skall ordet föras av landskamreren.

10 §.

Den mellankommunala provningsnämnden utgöres av ordförande och sju ledamöter, vilka årligen utses av Kungl. Maj:t. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i hans ställe. För varje ledamot utser Kungl. Maj:t en suppleant.

Varje länsstyrelse skall årligen i skrivelse, som senast den 31 maj insändes till finansdepartementet, nämna två personer, lämpliga att deltaga i den mellankommunala provningsnämndens arbete. Bland de sålunda nämnda utser Kungl. Maj:t minst fyra av ledamöterna samt deras suppleanter.

11 §.

1 mom. De särskilda provningsnämnderna i provningsdistrikten bestå av tre ledamöter, vilka den ordinarie provningsnämnden utser inom sig. I enahanda ordning utses två suppleanter.

Å dessa provningsnämnder skola bestämmelserna i 9 § 2 mom. hava motsvarande tillämpning.

2 mom. Den särskilda mellankommunala provningsnämnden utgöres av dels ordföranden i den mellankommunala provningsnämnden eller vid förfall för honom vice ordföranden, dels två ledamöter, vilka den ordinarie nämnden utser inom sig. För ledamöterna utses i enahanda ordning två suppleanter.

För beskattningsnämnderna gemensamma bestämmelser.

12 §.

1 mom. Till medlemmar i beskattningsnämnd böra utses redliga och allmänt aktade personer, som kunna antagas besitta nödig insikt och erfarenhet för taxeringens verkställande. Vid kommuns val av ledamöter i dylik nämnd skall tillses, att, såvitt möjligt är, såväl ägare eller brukare av fastighet som rörelseidkare, arbetare och andra inkomsttagare komma att

äga säte och stämma i nämnden samt att kännedom om vederbörande distrikts olika delar kommer att förefinnas inom densamma.

2 mom. Magistratsperson, häradsskrivare eller landsfiskal må ej utan laga förfall avsäga sig länsstyrelses förordnande att vara ordförande eller ledamot i beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd eller taxeringsnämnd.

Envar annan är skyldig att, såvida han är inom vederbörande nämnds distrikt boende och icke under minst fem år deltagit i taxeringsarbetet inom distriktet eller är av laga förfall hindrad, mottaga uppdrag att vara ordförande eller ledamot i beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd eller taxeringsnämnd.

3 mom. Av kommun må till ledamot eller suppleant i beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd eller taxeringsnämnd utses allenast den, som är inom kommunen mantalsskriven, och av landsting må till ledamot eller suppleant i fastighetstaxeringsnämnd utses allenast den, som är mantalsskriven i kommun inom fastighetstaxeringsdistriktet; och må ej annan väljas än den, som tillika under året näst före taxeringsåret haft att utgöra allmän kommunalskatt till kommunen eller statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och jämväl, i den mån utskylderna vid tiden för valet varit förfallna, erlagt desamma.

4 mom. Medlem i beskattningsnämnd skall vara svensk medborgare.

Ej må dylikt uppdrag utövas av den, som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller av den, som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller som eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller som genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till dylik straffpåföljd eller som är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller som är förklarad ovärdig att föra annans talan inför rätta.

13 §.

Beredningsnämnds, fastighetstaxeringsnämnds eller taxeringsnämnds vid utlyst sammanträde närvarande medlemmar äga att, om det för taxeringsförrättningens fortgång erfordras och utsedd suppleant för tillfället icke finnes att tillgå, inkalla annan till ledamot valbar person att i förrättningen deltaga, dock icke såsom ersättare för av länsstyrelse förordnad medlem i nämnden, för kommunombud eller för skogsvårdsombud.

14 §.

1 mom. Beskattningsnämnd så ock ordförande i taxeringsnämnd äger att för utförande av sitt uppdrag i mån av behov åtnjuta biträde av sakkunnig, som, då fråga är om biträde åt annan beskattningsnämnd än prövningsnämnd eller om biträde åt ordförande i taxeringsnämnd, tillkallas av vederbörande ordförande efter samråd med landskamreraren, då fråga är om biträde åt fastighetsprövningsnämnd, länsprövningsnämnd eller Stockholms stads prövningsnämnd, förordnas av länsstyrelsen samt, då fråga är om

biträde åt den mellankommunala prövningsnämnden, utses av nämnden. Finner landskamrerare nödigt att vid handläggning av taxeringsfrågor anlita biträde av sakkunnig, må han själv tillkalla sådan.

2 mom. Hos länsstyrelsen skall, efter Kungl. Maj:ts närmare föreskrift, anställas erforderligt antal i bokföring sakkunniga personer med åliggande att efter anmodan lämna biträde, som i 1 mom. sägs. I mån av behov äger länsstyrelsen jämväl träffa avtal med erforderligt antal i skogshushållning kunniga personer att, då de jämlikt 1 mom. därtill kallas, biträda vid taxering av skogsmark och växande skog samt vid virkestaxering. Landskamreraren meddelar de sakkunniga nödiga anvisningar för fullgörandet av deras uppdrag.

3 mom. Ordförande i beredningsnämnd, i fastighetstaxeringsnämnd eller i taxeringsnämnd äger anlita skrivbiträde, som av ordföranden tillkallas. Vid uppläggandet och kompletterandet av de längder, som skola föras hos fastighetstaxeringsnämnd och taxeringsnämnd, skall i stad, där magistrat finnes, erforderligt biträde lämnas av uppbörds- eller annan tjänsteman, som ställes till förfogande i Stockholm av överståthållarämbetet och i annan stad av magistraten.

15 §.

1 mom. Kungl. Maj:t förordnar årligen en person att vara allmänt ombud hos den mellankommunala prövningsnämnden med skyldighet att fullgöra de åligganden, som hos annan prövningsnämnd ankomma på landskamreraren, och ställer till hans förfogande lämpligt antal biträden. Kungl. Maj:t utser protokoll- och längdförare hos nämnden.

2 mom. Där så anses oundgängligen nödvändigt, må länsstyrelse ävensom överståthållarämbetet, efter Kungl. Maj:ts medgivande, förordna person med länsbokhållares kompetens att beträffande vissa taxeringsärenden eller vissa grupper av sådana ärenden fullgöra de åligganden, som enligt denna förordning åvila landskamreraren och kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden.

3 KAP.

Om uppgifter till ledning vid taxering.

I. Deklarationer och andra uppgifter vid allmän fastighetstaxering.

16 §.

1 mom. Ägare av fastighet är skyldig att utan anmaning till ledning för allmän fastighetstaxering avgiva deklaration (*allmän fastighetsdeklaration*). Därest fastighet innehaves av någon, som enligt 13 § kommunalskattelagen är att anse såsom ägare eller är i ägares ställe skattskyldig, skall vad nu sagts om ägare i stället gälla sådan innehavare.

Allmän fastighetsdeklaration skall innehålla uppgifter om fastighetens areal av olika ägoslag, användning och byggnader, gällande brandförsäkringsvärde, den senast för fastigheten erlagda köpeskillingen, hyror och därmed jämförlig avkastning av fastigheten samt till fastigheten hörande särskilda förmåner ävensom, beträffande jordbruksfastighet, om åkerjordens dränering, kreatursbesättningen och skogen.

Är jordbruksfastighet upplåten på arrende, skall nu föreskriven deklara-tionsplikt i fråga om åkerjordens användning och dess dränering samt om kreatursbesättningen åvila arrendatorn i stället för ägaren eller inne-havaren.

Kungl. Maj:t må föreskriva, att vid avgivande av allmän fastighetsdeklara-tion utöver de uppgifter, som nu sagts, uppgifter skola lämnas för statistiskt ändamål.

Allmän fastighetsdeklaration skall avgivas å blankett enligt formulär, som i enlighet med vad nu sagts fastställas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Har efter avlämnandet av allmän fastighetsdeklaration men före taxeringsårets ingång fastighet eller del därav övergått till ny ägare eller därmed likställd innehavare, äro såväl den förutvarande som den nye ägaren eller innehavaren skyldiga att inom tio dagar därefter härom göra anmälan till vederbörande beredningsnämnds ordförande på landet eller fastighets-taxeringsnämnds ordförande i stad eller till länsstyrelsen; och bör i fall, då genom överlåtelse fastighet blivit uppdelad, överlåtelsehandlingen i huvud-skrift eller bestyrkt avskrift företes.

3 mom. Efter anmaning av ordföranden i beredningsnämnden eller i fastig-hetstaxeringsnämnden eller av landskamreraren vare ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet skyldig att till ledning vid fastighetens taxering avgiva uppgift jämväl angående andra förhållanden, än dem som finnas angivna i deklara-tionsformuläret.

17 §.

Till ledning vid allmän fastighetstaxering skola följande handlingar avlämnas:

a) av häradsskrivare eller vederbörande tjänsteman i annan stad än Stock-holm:

de till honom, enligt vad därom är särskilt stadgat, från domaren på landet och rätten i stad överlämnade lagfartsförteckningarna för tiden från och med den 1 juli året näst före det, då allmän fastighetstaxering senast ägde rum, till och med den 30 juni det år, då uppgiften skall avlämnas;

b) av hypoteksinrättning:

uppgift å det värde, vartill i hypoteksinrättningen till beläning an-mäld fastighet blivit uppskattad vid värdering, som blivit för dylikt läns erhållande anställd och godkänd under tiden från och med den 1 juli året näst före det, då allmän fastighetstaxering senast ägde rum, till och med den 30 juni det år, då uppgiften skall avlämnas;

c) av brandförsäkringsanstalt:

uppgift rörande försäkringsvärdet å de till annan fastighet än jordbruksfastighet hänförliga byggnader, som blivit hos anstalten försäkrade mot brandskada eller vilkas försäkring till beloppet förändrats under tiden från och med ingången av det år, då uppgiften skall avlämnas, till och med utgången av augusti månad samma år; och bör dylik uppgift meddelas särskilt för varje fastighet samt, då uppgift ej avser hela byggnadsbeståndet å en fastighet, redogörelse även lämnas för gällande, av anstalten meddelade brandförsäkringar å övriga på samma fastighet uppförda byggnader.

18 §.

Länsstyrelsen har att i den omfattning, sådant kan anses nödigt eller lämpligt, i fråga om enskilda skogar med inskränkt dispositionsrätt, för vilka nyare hushållningsplaner finnas upprättade, från vederbörande revirförvaltare, i god tid innan de i 58 § 1 mom. andra stycket omförmälda längderna skola upprättas, infordra för taxeringen erforderliga uppgifter ur hushållningsplanerna.

19 §.

1 mom. Allmän fastighetsdeklaration samt uppgift enligt 17 § skola avlämnas senast den 15 september året näst före det, då allmän fastighets-taxering skall äga rum, och ingivas:

när fråga är om deklaration eller om uppgift enligt 17 § c),

beträffande fastighet på landet: till ordföranden i beredningsnämnden för det beredningsdistrikt, landsfiskalen i det landsfiskalsdistrikt eller länsstyrelsen i det län, där fastigheten är belägen;

beträffande fastighet i Stockholm: till överståthållarämbetet; och

beträffande fastighet i annan stad: till ordföranden i fastighetstaxeringsnämnden för det distrikt, magistraten eller stadsstyrelsen i den stad eller länsstyrelsen i det län, där fastigheten är belägen; samt

när fråga är om uppgift enligt 17 § a) eller b),

beträffande fastighet i Stockholm: till överståthållarämbetet; och

beträffande fastighet annorstädes: till länsstyrelsen.

2 mom. Uppgift eller upplysning till ledning vid allmän fastighetstaxering, som skall avgivas på grund av anmaning, avlämnas inom den i anmaningen angivna tid till den, som utfärdat anmaningen.

3 mom. Uppgifter enligt 17 § skola vid avlämnandet vara ordnade kommun- eller församlingsvis; och skall medelst särskilda omslag eller annorledes vara tydligt utmärkt, vilken kommun eller församling varje grupp av uppgifter avser.

20 §.

Underlåter någon, som är skyldig avgiva allmän fastighetsdeklaration eller i 17 § c) omförmäld uppgift, att inom föreskriven tid avgiva dylik deklaration eller uppgift, och efterkommer han icke heller anmaning att fullgöra

berörda skyldighet, må för deklarationens eller uppgiftens införskaffande anlitas biträde av länsstyrelsen, som, därest deklarationen eller uppgiften prövas vara för fastighetstaxeringen erforderlig, äger förelägga den försumlige, därest han icke är offentlig tjänsteman, lämpligt vite. Länsstyrelsen äger meddela vitesföreläggande jämväl då hypoteksinrättning icke inom föreskriven tid avlämnat uppgift enligt 17 § *b*) och icke efterkommit anmaning att avlämna sådan uppgift. Krono- eller stadsbetjänt, som verkställer delgivning av dylikt föreläggande, äger att därför av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning.

Vad nu sagts skall hava motsvarande tillämpning, då anmaning att förete överlåtelsehandling enligt 16 § 2 mom. eller att avlämna uppgift enligt 16 § 3 mom. icke efterkommits.

II. Deklarationer och andra uppgifter vid särskild fastighetstaxering.

21 §.

1 mom. Har vid ingången av år, då särskild fastighetstaxering äger rum, beträffande viss fastighet förhållande förelegat av beskaffenhet att böra jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen föranleda åsättande av nytt taxeringsvärde, är fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare skyldig att utan anmaning till ledning för fastighetens taxering det året avgiva deklaration (*särskild fastighetsdeklaration*).

Har fastighet eller komplex av fastigheter, som vid senaste fastighets-taxering behandlats som taxeringsenhet, därefter uppdelats mellan flera ägare eller innehavare, skola dylika deklarationer avgivas av samtliga ägare eller innehavare, av envar beträffande hans del av taxeringsenheten.

Särskild fastighetsdeklaration skall avfattas å blankett enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t, och innehålla upplysning om det förhållande, som skall föranleda åsättande av nytt taxeringsvärde, ävensom i erforderliga delar sådana uppgifter beträffande fastigheten, som omförmälas i 16 §.

2 mom. Efter anmaning av ordföranden i taxeringsnämnden eller landskamreraren vare ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, även om han förmenar, att sådant förhållande, som enligt 1 mom. föranleder deklarationsplikt, icke förelegat, skyldig avgiva särskild fastighetsdeklaration rörande fastigheten.

3 mom. Ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet är efter anmaning av taxeringsnämndens ordförande eller landskamreraren skyldig att till ledning vid fastighetens taxering avgiva uppgift jämväl angående andra förhållanden, än dem som angivas i deklarationsformuläret.

22 §.

Varje år, då särskild fastighetstaxering äger rum, skall av brandförsäkringsanstalt avlämnas uppgift, som i 17 § *c*) sägs, beträffande byggnader, som

under nästföregående år blivit hos anstalten försäkrade mot brandskada eller vilkas försäkring under samma tid till beloppet förändrats; och bör dylik uppgift meddelas särskilt för varje fastighet samt, då uppgift ej avser hela byggnadsbeståndet, redogörelse även lämnas för gällande, av anstalten meddelade brandförsäkringar å övriga på samma fastighet uppförda byggnader.

23 §.

1 mom. Särskild fastighetsdeklaration, som jämlikt 21 § 1 mom. skall avgivas utan anmaning, samt uppgift enligt 22 § skola avlämnas senast den 15 februari under taxeringsåret och ingivas

beträffande fastighet i Stockholm: till överståthållarämbetet; och

beträffande fastighet annorstädes: till ordföranden i taxeringsnämnden för det distrikt, länsstyrelsen i det län, magistraten eller stadsstyrelsen i den stad eller landsfiskalen i det landsfiskalsdistrikt, där fastigheten är belägen.

2 mom. Särskild fastighetsdeklaration på grund av 21 § 2 mom. samt annan uppgift eller upplysning till ledning vid särskild fastighetstaxering, som på grund av anmaning skall avgivas, avlämnas inom den i anmaningen angivna tid till den, som utfärdat anmaningen.

3 mom. Uppgifter enligt 22 § skola vid avlämnandet vara ordnade kommun- eller församlingsvis; och skall medelst särskilda omslag eller annorledes vara tydligt utmärkt, vilken kommun eller församling varje grupp av uppgifter avser.

24 §.

Underlåter någon att behörigen avlämna särskild fastighetsdeklaration eller annan uppgift eller upplysning till ledning vid särskild fastighetstaxering, skola stadgandena i 20 § hava motsvarande tillämpning.

III. Deklarationer och andra uppgifter vid taxering för inkomst eller förmögenhet.

Uppgifter till ledning för egen taxering.

25 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga äro, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., skyldiga att utan anmaning till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet avlämna deklaration (*självdeklaration*) nämligen:

1) verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, samt ekonomisk förening, så ock annan juridisk person, som *antingen* under beskattningsåret haft förvärvskälla av ~~beskaffenhet~~, att skattskyldighet för därav härflytande inkomst åligger ~~honon~~ enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, *eller* enligt 12 § nämnda förordning är skattskyldig för förmögenhet;

2) fysisk person, som

a) nästföregående år varit taxerad till kommunal inkomstskatt eller till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt; eller

b) under beskattningsåret haft inkomst av beskaffenhet, att skattskyldighet därför åligger honom enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, eller vid samma års utgång ägt förmögenhet, för vilken han är skattskyldig enligt nämnda förordning, därest den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten i någon kommun eller den till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten jämte en sextiondel av förmögenheten uppgått, i fråga om sådan person som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, till minst 600 kronor och, i fråga om annan person, till minst 100 kronor.

Vid bedömandet av fysisk persons deklarationsplikt skall, om han är gift, hänsyn tagas, förutom till hans egen inkomst och förmögenhet, även till sådan boets eller andra makens inkomst och förmögenhet, däröver förvaltningen rättsligen tillkommit honom. Har skattskyldig barn, skall hänsyn tagas jämväl till barnets förmögenhet, därest han enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall taxeras därför.

Vid tillämpning av vad i första stycket under 2) b) är stadgat skall i fråga om svensk medborgare, som tillhör svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, så ock i fråga om sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de äro svenska medborgare och bo hos honom, så anses, som om den skattskyldige varit bosatt här i riket. Person, som tillhör främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke är svensk medborgare, så ock sådan persons hustru samt barn under 16 år, vilka bo hos honom och icke äro svenska medborgare, anses däremot vid tillämpningen av vad i första stycket under 2) b) är stadgat icke vara här i riket bosatta.

Avlider skattskyldig, skall i fråga om deklarationsplikt för oskift dödsbo efter honom, försåvitt angår det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffade, tillämpas vad som skolat gälla för den avlidne.

2 mom. Efter anmaning av ordföranden i taxeringsnämnden eller av landskamreraren vare jämväl den, som icke på grund av bestämmelserna i 1 mom. har deklarationsplikt, skyldig att avgiva självdeklaration.

3 mom. Lapp är ej skyldig avgiva deklaration för inkomst av renkötsel eller i sådan rörelse nedlagd förmögenhet, och skall förty vid tillämpning av bestämmelsen i 1 mom. första stycket under 2) b) så anses, som om dylik inkomst eller förmögenhet ej vore underkastad beskattning. Önskar lapp avgiva uppgift om inkomst eller förmögenhet, som nu sagts, må uppgift härom lämnas i självdeklaration, vilken avlämnas i vanlig ordning, eller ock särskild uppgift angående renkötsel avgivas på sätt i 41 § stadgas.

26 §.

Självdeklaration skall avgivas på heder och samvete samt avfattas å blankett enligt formulär, som av Kungl. Maj:t fastställs i anslutning till här nedan meddelade bestämmelser. Dock må, där deklaration infordrats av ordförande i taxeringsnämnd jämlikt 25 § 2 mom., de erforderliga upplysningarna meddelas muntligen inför ordföranden, som inför desamma å deklarationsblankett och därå tager den deklarationspliktiges underskrift.

27 §.

Självdeklaration är dels *allmän självdeklaration*, dels *särskild självdeklaration*.

Deklarationspliktig skall i den kommun, där han skall taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, avgiva *allmän självdeklaration* till ledning vid sådan taxering och vid taxering till kommunal inkomstskatt i samma kommun samt i annan kommun, där han skall taxeras till kommunal inkomstskatt, *särskild självdeklaration* till ledning vid taxering till dylik skatt. Deklarationspliktig, som icke är skattskyldig till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, skall avgiva *särskild självdeklaration* i varje kommun, där han skall taxeras till kommunal inkomstskatt.

Finnes inom kommun administrativt område, inom vilket menighet äger utöva beskattningsrätt, och skall deklarationspliktig taxeras för inkomst eller förmögenhet såväl inom sådant område som inom annan del av kommunen, skall, därest de delar av kommunen, varom sålunda är fråga, tillhöra olika taxeringsdistrikt, med avseende å självdeklarations avgivande så anses, som om varje sådant distrikt utgjorde särskild kommun.

28 §.

Allmän självdeklaration skall upptaga:

1) den skattskyldiges namn, hemortskommun, där sådan finnes, och hemvist därstädes, beträffande utlänning nationalitet, beträffande utländsk juridisk person det land, där styrelsen har sitt säte, samt beträffande skattskyldig, som allenast under del av beskattningsåret varit i riket bosatt, uppgift om den tid, han sålunda haft bostad härstädes;

2) alla förvärvskällor, beträffande vilka skattskyldighet för beskattningsåret åligger den skattskyldige; och skall därvid i fråga om förvärvskälla, i vilken fastighet, underkastad fastighetsskatt, blivit använd, särskilt angivas dels beskaflenheten av den skattskyldiges innehav av fastigheten, dels fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret eller, om sådant värde det året icke varit fastigheten åsatt, dess eljest antagliga värde vid taxeringsårets ingång, dels ock, därest fastigheten icke använts i förvärvskällan under hela beskattningsåret eller fastigheten där använts endast till viss del, huru lång tid eller till vilken del fastigheten sålunda använts;

3) de intäkter och de avdrag, som äro att hänföra till varje förvärvskälla;

4) de allmänna avdrag, som den skattskyldige yrkar få tillgodonjuta vid taxeringen;

5) de särskilda kommuner och de särskilda administrativa områden inom kommun, där inkomsten bör beskattas, med uppgift om den ort, där huvudkontor funnits, och om huru stor del av inkomsten enligt den skattskyldiges åsikt belöper å varje kommun eller område; ävensom

6) den skattskyldiges tillgångar och skulder vid slutet av beskattningsåret, i den mån skattskyldighet för förmögenhet åligger honom.

Är skattskyldig gift, skola beträffande sådan boets eller andra makens inkomst och förmögenhet, över vilken förvaltningen rättsligen tillkommer honom, lämnas uppgifter av den beskaffenhet, som under 2)—6) omförmäles. Då skattskyldig skall taxeras för barns förmögenhet, skall uppgift lämnas jämväl om barnets tillgångar och skulder.

Inländsk försäkringsanstalt, som är skattskyldig för inkomst av försäkringsrörelse, skall i allmän självdeklaration jämväl meddela uppgift i de avseenden, som omförmälas i anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen. Därjämte skall av svenskt försäkringsaktiebolag meddelas uppgift om vad som av bolagets till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara inkomst belöper å aktieägarna i denna deras egenskap och vad som belöper å försäkringstagarna.

Svenskt aktiebolag så ock svenskt solidariskt bankbolag skall tillika i allmän självdeklaration lämna uppgift om bolagets kapital samt svenskt kommanditbolag uppgift om den å kommanditdelägarna belöpande andelen av bolagets kapital. Har nu nämnt bolag haft intäkt genom utdelning, för vilken jämlikt 7 § *g*) förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skatteplikt icke föreligger, skall bolaget lämna uppgift jämväl om utdelningens belopp.

Utländsk försäkringsanstalt, som här i riket drivit försäkringsrörelse, skall i allmän självdeklaration i stället för uppgifter enligt första stycket punkterna 3) och 5) lämna uppgift å premieinkomsten här i riket, fördelad å dels livförsäkring, dels sjöförsäkring och dels annan försäkring, uppgift å den eller de kommuner, där sysslomannen (generalagenten) haft kontor, samt, då flera kontor funnits, uppgift å de vid varje kontor influtna premieinkomsterna, fördelade på nämnda olika slag av försäkring.

29 §.

Särskild självdeklaration skall för den kommun eller, i fall som avses i 27 § tredje stycket, det distrikt, deklarationen avser, innefatta de uppgifter,

som erfordras för taxeringen inom kommunen eller distriktet; och skall om sådan deklaration i tillämpliga delar gälla vad om allmän självdeklaration är stadgat.

30 §.

Självdeklaration av den som inom mer än en kommun drivit rörelse av nedan angiven beskaffenhet skall till ledning vid inkomstens fördelning på olika kommuner innehålla följande uppgifter, nämligen:

i fråga om *bankrörelse*:

uppgift genom utdrag av de särskilda kontorens månadsrapporter angående balansen på in- och utlåningsräkningarna vid varje månads slut, utelöpande postremissväxlar oberäknade;

i fråga om *annan penningrörelse, emissionsrörelse och handel med värdepapper*:

summan av alla intäkter i rörelsen ävensom de vid varje kontor influtna bruttointäkterna;

i fråga om *försäkringsrörelse*, som drivits av inländsk försäkringsanstalt:

summan av alla intäkter i rörelsen ävensom premieinkomstens fördelning på de olika kontoren;

i fråga om *jordstyckningsföretag*:

sammanlagda beloppet av köpeskillingarna för alla under beskattningsåret försålda fastigheter och köpeskillingarnas fördelning å fastigheterna inom varje kommun;

i fråga om *företag, vilket avser att medelst ledning tillhandahålla vatten, gas eller elektrisk kraft*:

den eller de kommuner, där vatten-, gas- eller kraftverk funnits och där vatten, gas eller elektrisk kraft förbrukats, bruttointäkterna inom varje särskild kommun ävensom, därest av annan till honom levererats vatten, gas eller elektrisk kraft, mängden såväl av denna leverans som av vad från företaget distribuerats;

i fråga om *järnvägsdrift*:

beloppet av den skattskyldiges utgifter för avlöningsförmåner samt dessa utgifters fördelning på de kommuner, genom vilka järnvägen framgår, och den kommun, där järnvägen haft huvudkontor, ävensom, i det fall att den skattskyldige, förutom järnvägsdrift å egen bana, tillika för egen räkning omhänderhaft trafiken å främmande bana eller den skattskyldige idkat järnvägsdrift å flera främmande banor, varje stations trafikvärde; samt

i fråga om *spårvägsdrift eller linjetrafik med omnibus*:

sammanlagda antalet tillryggalagda vagnkilometer och vagnkilometertalet inom varje kommun, där spårvägen framdragits eller linjetrafik ägt rum.

Vad här är sagt om kommun skall gälla jämväl i fråga om inom kommun beläget administrativt område, där menighet äger utöva beskattningsrätt.

31 §.

Vid självdeklaration för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, så ock vid självdeklaration för annan deklarationspliktig, som nästföregående år enligt lag varit skyldig föra handelsböcker, skall för tid, som deklarationen omfattar, fogas bestyrkt avskrift av in- och utgående balansräkning samt av vinst- och förlusträkning, där sådan föres.

För verk eller bolag, som nyss nämnts, så ock för ekonomisk förening skall avlämnas bestyrkt avskrift eller tryckt exemplar av revisionsberättelse, som avgivits för beskattningsåret. Enahanda gäller beträffande förvaltningsberättelse, som det åligger styrelse för aktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller ekonomisk förening att avgiva.

För inländsk försäkringsanstalt skall utan anmaning därjämte avlämnas bestyrkt avskrift av protokoll eller annan handling, som utvisar, huru vinst- och förlusträkningen samt balansräkningen för beskattningsåret slutgiltigt fastställts samt huru vinsten för samma år disponerats.

32 §.

1 mom. Det är envar obetaget att, utöver vad deklarationsformuläret föranleder, meddela upplysningar till ledning för hans taxering för inkomst eller förmögenhet.

2 mom. Efter anmaning av ordföranden i taxeringsnämnden eller landskamreraren är envar pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela för hans taxering för inkomst eller förmögenhet erforderliga upplysningar utöver dem, som föranledas av deklarationsformuläret. Dylåka upplysningar skola avgivas skriftligen, men må, om de infordrats av taxeringsnämndens ordförande, meddelas muntligen inför ordföranden. I sistnämnda händelse skola upplysningarna skriftligen avfattas av ordföranden samt undertecknas av den, som meddelat dem.

3 mom. Skattskyldig, som under beskattningsåret enligt lag varit skyldig föra handelsböcker, är pliktig att efter anmaning av landskamrerare, i den utsträckning denne prövar nödigt, tillhandahålla sin bokföring och därtill hörande handlingar för granskning, varom förmåles i 79 och 93 §§.

Vad nu stadgats skall beträffande skattskyldig, som varit delägare i vanligt handelsbolag eller rederi eller personligen ansvarig delägare i kommanditbolag, tillämpas jämväl å bolagets eller rederiets bokföring och handlingar.

Uppgifter till ledning för annans taxering.

33 §.

Till ledning vid taxeringen för inkomst eller förmögenhet skola varje år utan anmaning följande uppgifter meddelas, nämligen

a) av statsdepartement och annan statlig eller kommunal myndighet ävensom av allmän inrättning eller stiftelse, beträffande tjänsteman eller annan, som där ägt utbekomma avlöning eller pension:

uppgift för envar angående hans förmåner i avlöning eller pension under nästföregående år, med särskild upplysning i förekommande fall att med tjänstebefattning följt rätt till fri kost, boställe, bostad eller löningsjord eller inkomst av sportler, expeditiöslösen, bötes- eller beslagsandelar eller andra liknande ej till beloppet bestämda inkomster;

b) av verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, av annat bolag] eller rederi och av envar annan arbetsgivare beträffande dem som varit anställda i rörelse eller därifrån uppburit pension:

uppgift för envar angående hans förmåner, därvid stadgandet under a) skall hava motsvarande tillämpning;

c) av försäkringsanstalt:

uppgift för envar, som under nästföregående år åtnjutit livränta från anstalten, angående livräntans belopp; i fråga om livränta, som utgått på grund av pupillförsäkring, för vilken avgifter erlagts på grund av tjänst eller vilken tagits annorledes än mot engångspremie, dock allenast om livräntans belopp överstigit 600 kronor;

d) av den, som utbetalt royalty eller avgift för utnyttjande av patent, mönster eller dylikt:

uppgift för den, till vilken under nästföregående år royaltyn eller avgiften utbetalts, angående det utbetalda beloppet;

e) av svenskt aktiebolag eller svenskt solidariskt bankbolag, som under nästföregående år lämnat utdelning till delägarna, ävensom av svensk ekonomisk förening, som under nämnda år lämnat utdelning å insatser i föreningen:

1) i fråga om solidariskt bankbolag, ekonomisk förening och sådant aktiebolag, därifrån utdelning å aktie på grund av lag eller bolagsordning icke får uppbäras av annan än den, som i behörig ordning styrkt sin äganderätt till aktien:

uppgift för envar delägare eller medlem, som uppburit eller ägt uppbära utdelning, uppgående till sammanlagt minst tio kronor, angående utdelningens belopp;

2) i fråga om annat aktiebolag:

enahanda uppgift, som under 1) omförmäles, i den mån ägare av aktie eller i fall, varom förmäles i 38 § 3 mom. kommunalskattelagen, annan, som uppburit eller ägt uppbära utdelning, är känd;

f) av kommanditbolag, som under nästföregående år lämnat utdelning till kommanditdelägare:

uppgift för envar delägare, som uppburit eller ägt uppbära utdelning, uppgående till sammanlagt minst tio kronor, angående utdelningens belopp.

Beträffande pension, livränta eller gratifikation, som ej uppgått till 200 kronor, äger uppgiftsskyldighet icke rum, då för den, som åtnjutit dylik pension, livränta eller gratifikation, icke tillika skall uppgivas annan inkomst. I övrigt må icke vid avgivande av uppgift uteslutas någon förmån.

I uppgift angående utdelning, varom nu nämnts, skall angivas den tidpunkt, då utdelningen blivit tillgänglig för lyftning. Beträffande uppgifter rörande annan inkomst skall, i de fall då inkomsten avser kortare tid än helt år, upplysning meddelas om den tidrymd, för vilken samma inkomst åtnjutits.

Vid fullgörande av vad i denna paragraf är stadgat skall uppgiftspliktig upprätta särskild uppgiftshandling för varje person, varom fråga är. Där så kan ske, bör uppgift fullständigt angiva personens namn, hemvist, bostadsadress och födelseår samt för den, som ej är svensk undersåte, hans nationalitet.

34 §.

Vanligt handelsbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall varje år till ledning för delägares taxering avlämna följande uppgifter angående bolaget eller rederiet, nämligen

a) för varje kommun, där delägare skall taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt: uppgift, avfattad enligt reglerna för allmän självdeklaration, med upplysning tillika om den delägarens tillkommande andelen av bolagets eller rederiets inkomst och värdet av hans andel eller lott i bolaget eller rederiet, samt

b) för varje kommun eller, i fall som avses i 27 § tredje stycket, för varje taxeringsdistrikt, dit någon av bolaget eller rederiet innehavd förvärvskälla är att hänföra: uppgift avfattad enligt reglerna för särskild självdeklaration, med upplysning tillika om den andel av inkomsten, som å varje delägare belöper.

Uppgift, som under b) avses, skall dock icke lämnas, därest bolagets eller rederiets samtliga delägare skola i kommunen eller distriktet taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Vid uppgift, som i denna paragraf sägs, skall för den tid uppgiften avser fogas bestyrkt avskrift av in- och utgående balansräkning samt av vinst- och förlusträkning, där sådan föres.

Enahanda uppgiftsskyldighet åligger kommanditbolag beträffande solidrisk delägare i bolaget.

35 §.

1 mom. I särskilda fall skola efter anmaning av ordförande i taxeringsnämnd eller landskamrerare följande uppgifter avlämnas, nämligen

a) av arbetsgivare:

uppgift angående avlöningsförmåner, som hos honom åtnjutits av andra personer än de i 33 § första stycket b) nämnda, med upplysning, i fall då avlöningsförmånerna icke utgått för helt år eller de utgått med olika belopp under olika delar av året, om den tid, för vilken de åtnjutits;

b) av den, som för arbetslag eller liknande grupp av arbetare i en summa uppburit visst avlöningsbelopp såsom ackordsöverskott eller dylikt för att fördelas inom laget eller gruppen:

uppgift angående beloppets fördelning; samt

c) av styrelse för bankbolag, sparbank eller annan penningförvaltande inrättning:

uppgift om namngiven skattskyldigs ränteinkomst från den penningförvaltande inrättningen ävensom beloppet av den skattskyldiges inestående medel vid viss angiven tidpunkt.

2 mom. Efter anmaning av landskamrerare är idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse skyldig avlämna uppgift om belopp, som han utbetalt till namngiven annan näringsidkare, därest beloppet är av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse.

Tid och plats för avlämnandet av deklarationer och andra uppgifter.

36 §.

1 mom. Självdeklaration, som jämlikt 25 § 1 mom. skall avgivas utan anmaning, skall, för såvitt ej annat följer av vad här nedan stadgas, vara avlämnad senast den 15 februari under taxeringsåret.

Staten, landsting, kommun och annan dylik menighet må åtnjuta anstånd med självdeklarations avlämnande till den 31 mars.

Verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, så ock annan, som nästföregående år enligt lag varit skyldig föra handelsböcker, må tillgodonjuta liknande anstånd, för såvitt dess räkenskapsår gått till ända senare än den 31 oktober året näst före taxeringsåret.

På ansökan av deklarationspliktig, som visar, att i följd av hans förvärvskällors särskilda beskaffenhet eller verksamhetens mera betydande omfattning hinder möter att avlämna självdeklaration inom ovan stadgad tid, må landskamreraren i län, där taxeringen skall äga rum, utsätta särskild tid för avlämnandet.

Vad i tredje och fjärde styckena är sagt skall hava motsvarande tillämpning å delägare i vanligt handelsbolag eller rederi samt å solidarisk delägare i kommanditbolag.

2 mom. I 31 § andra och tredje styckena omförmälda handlingar skola avlämnas samtidigt med och fogas vid den eller de självdeklarationer, som den deklarationspliktige avgiver. Möter hinder därför, skola handlingarna avlämnas så fort ske kan.

3 mom. Uppgifter enligt 33 och 34 §§ skola vara avlämnade senast den 15 februari under taxeringsåret; dock må vanligt handelsbolag, kommanditbolag och rederi för registreringspliktigt fartyg under enahanda villkor, som i 1 mom. tredje och fjärde styckena sägs, åtnjuta där omförmäلت anstånd med avlämnande av uppgift enligt 34 §.

4 mom. Självdeklaration efter anmaning enligt 25 § 2 mom. så ock annan uppgift eller upplysning till ledning vid taxering för inkomst eller förmögenhet, som på grund av anmaning skall avgivas, skall avlämnas inom den tid, som i anmaningen förelägges; dock må den, som jämlikt 1 mom. av denna paragraf äger njuta anstånd med avlämnande av självdeklaration, tillgodonjuta enahanda anstånd med efterkommande av anmaning att avgiva sådan deklaration eller annan uppgift eller upplysning för egen taxering, även om i anmaningen förelagts kortare tid för avlämnandet.

Vad nu sagts skall hava motsvarande tillämpning i fråga om tillhanda-hållande av bokföring och andra handlingar enligt 32 § 3 mom.

37 §.

1 mom. Självdeklaration, som avgives utan anmaning, så ock uppgift enligt 33 eller 34 § skall avlämnas *antingen* direkt till ordföranden i den taxeringsnämnd, som har att verkställa taxering, för vilken deklarationen eller uppgiften är avsedd att tjäna till ledning, *eller*, om taxeringen skall äga rum i Stockholm, till överståthållarämbetet och eljest till länsstyrelsen i det län, magistraten eller stadsstyrelsen i den stad eller landsfiskalen i det landsfiskalsdistrikt, där taxeringen skall äga rum.

Motsvarande gäller i fråga om avlämnande av handlingar, som omförmälas i 31 § andra och tredje styckena.

Uppgifter enligt 33 eller 34 § skola vid avlämnandet vara ordnade kommun- eller församlingsvis; och skall medelst särskilda omslag eller annorledes vara tydligt utmärkt, vilken kommun eller församling varje grupp av uppgifter avser.

2 mom. Självdeklaration eller annan uppgift eller upplysning till ledning vid taxering för inkomst eller förmögenhet, som efter anmaning skall avgivas, avlämnas till den som infordrat densamma.

Föreskrifter rörande anmaning.**38 §.**

1 mom. Har självdeklaration, som jämlikt 25 § 1 mom. skall avgivas utan anmaning, icke avlämnats inom föreskriven tid, eller befinnes avgiven sådan deklaration ofullständig, bör taxeringsnämndens ordförande eller landskamreraren anmana den deklarationsskyldige att avgiva deklaration eller att fullständiga den avgivna deklarationen. Avser anmaningen fullständigande av deklarationen, skall anmaningen innehålla underrättelse, i vilket avseende deklarationen befunnits ofullständig.

Vad nu sagts gäller ock för det fall, att den som först efter anmaning är skyldig avgiva deklaration underlåtit ställa sig verkställd anmaning till efterrättelse eller ock avgivit ofullständig deklaration.

2 mom. Varder uppgift enligt 33 eller 34 § icke avlämnad inom föreskriven tid, må taxeringsnämndens ordförande eller landskamreraren anmana den uppgiftsskyldige att inkomma med densamma.

3 mom. Vid anmanings meddelande skall iakttagas, att densamma skall innehålla föreläggande för den anmanade att, därest han avgiver självdeklaration, annan uppgift eller upplysning skriftligen, avlämna densamma till den som utfärdat anmaningen inom viss efter omständigheterna lämpad tid, minst fem dagar efter delfäendet. Därjämte skall anmaning, som utfärdas av ordförande i taxeringsnämnd, innehålla meddelande till den anmanade att, därest han vill begagna sig av medgiven rätt att muntligen avgiva uppgift eller upplysning, för sådant ändamål inställa sig inför ordföranden å tid och ort, som i anmaningen angivas. Härutöver skall anmaning innehålla underrättelse om postadressen för den som utfärdat anmaningen ävensom om den påföljd, som underlåtenhet att hörsamma anmaningen medför enligt 39 eller 40 § eller 143 § 1 mom.

Om påföljd vid underlåtenhet att avlämna deklaration eller annan uppgift.**39 §.**

1 mom. Varder självdeklaration, som skall avgivas jämlikt 25 § 1 mom. utan anmaning eller jämlikt 25 § 2 mom. efter anmaning, ej avlämnad inom föreskriven tid, vare den skattskyldige, där ej nedan annorlunda stadgas, förlustig rätten att hos kammarrätten och Kungl. Maj:t överklaga taxering, för vilken deklarationen skolat ligga till grund. Underlåter den som jämlikt 31 § är pliktig avlämna där angivna handlingar att hörsamma anmaning att avlämna sådan handling, eller underlåter den som erhållit anmaning att fullständiga självdeklaration, som varit ofullständig, att efterkomma sådan anmaning, vare den skattskyldige likaledes för-

lustig rätten att, hos kammarrätten och Kungl. Maj:t överklaga taxering, för vilken handlingen eller deklARATIONEN skolat ligga till grund.

2 mom. Vad i 1 mom. är sagt om förlust av rätt att hos kammarrätten och Kungl. Maj:t överklaga taxering har icke avseende å staten, landsting, kommun eller annan dylik menighet.

Underlåter någon, som är pliktig avgiva självdeklARATION för staten, landsting, kommun eller annan dylik menighet, att inom föreskriven tid avgiva sådan deklARATION, och efterkommer han icke heller anmaning om deklARATIONENS insändande, må för deklARATIONENS införskaffande biträde anlitas av länsstyrelsen, som äger förelägga den försumlige, därest han icke är offentlig tjänsteman, lämpligt vite. Detsamma gäller även för det fall, att anmaning att fullständiga självdeklARATION, som befunnits ofullständig, icke hörsammats.

3 mom. Kan det skäligen antagas, att den som underlåtit avgiva självdeklARATION därtill haft giltig anledning, eller förmår skattskyldig visa giltig ursäkt för underlåtenhet i annat hänseende, äge här ovan stadgad påföljd ej rum.

4 mom. Om ansvar för underlåtenhet att efterkomma anmaning att avgiva självdeklARATION, som jämlikt 25 § 1 mom. skall avgivas utan anmaning, eller att efterkomma förnyad anmaning att avgiva självdeklARATION, då skyldighet att avgiva deklARATION inträder först efter anmaning, stadgas i 143 § 1 mom.

5 mom. Gör någon sig skyldig till försummelse, som här ovan i denna paragraf omförmäles, eller underlåter någon, som mottagit anmaning att avlämna upplysningar enligt 32 § 2 mom. eller att tillhandahålla bokföring och därtill hörande handlingar enligt 32 § 3 mom., att efterkomma dylik anmaning, skall anteckning därom verkställas i inkomstlängden.

40 §.

1 mom. Om ansvar för underlåtenhet att behörigen fullgöra föreskrifterna i 33 och 34 §§ stadgas i 144 §.

2 mom. Hörsammas icke anmaning att avlämna uppgift enligt 33, 34 eller 35 §, må för uppgiftens införskaffande anlitas biträde av länsstyrelsen, som äger förelägga den försumlige, därest han icke är offentlig tjänsteman, lämpligt vite. Krono- eller stadsbetjänt, som verkställer delgivning av dylikt föreläggande, äger att därför av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning.

Särskild uppgift angående renskötsel.

41 §.

1 mom. Särskild uppgift angående renskötsel, som avses i 25 § 3 mom., skall avfattas å blankett enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t i

anslutning till de i 28 § meddelade föreskrifter. Sådan uppgift bör senast den 31 januari avlämnas antingen i den ordning, som i 37 § 1 mom. sägs, eller ock till ordningsmannen i den lappby uppgiftslämnaren tillhör.

Det åligger ordningsman i lappby att granska till honom avlämnade uppgifter samt å desamma anteckna ej mindre det antal egna renar och skötesrenar, som för den skattskyldige finnes upptaget i senast upprättade renlängd, än även de övriga upplysningar och erinringar, som han finner av omständigheterna påkallade. Uppgifterna skola därefter av ordningsmannen senast den 10 februari eller, om uppgift senare avlämnas, inom en vecka efter avlämnandet översändas antingen direkt till vederbörande lappfogde eller ock till landsfiskalen i det landsfiskalsdistrikt, där taxeringen skall äga rum, med åliggande för denne att ofördröjligen vidarebefordra dem till lappfogden.

2 mom. Sedan uppgifter angående renskötsel enligt 1 mom. inkommit till lappfogden, har denne att granska och senast den 10 mars till ordföranden i vederbörande taxeringsnämnd överlämna uppgifterna jämte de upplysningar och erinringar han finner omständigheterna påkalla.

Särskild uppgift angående lotterivinst.

42 §.

1 mom. Envar som i svenskt penninglotteri eller vid vinstdragning av här i riket utfärdade premieobligationer erhållit vinst, uppgående till mer än etthundra kronor, är skyldig att till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet avgiva särskild uppgift om vinsten. Sådan uppgift skall avfattas å blankett enligt formulär, som fastställles av Kungl. Maj:t, och avlämnas vid vinstmedlens lyftande till lotteriets anordnare eller obligationernas utfärdare; och har denne att tillse, att vinst icke utlämnas, utan att uppgiftsskyldigheten behörigen fullgöres.

2 mom. Enligt 1 mom. avgivna uppgifter skola för varje år senast den 15 februari nästföljande år av lotteriets anordnare eller obligationernas utfärdare avlämnas i enahanda ordning, som enligt 37 § 1 mom. är föreskriven för där omförmälda uppgifter. Om ansvar för underlåtenhet att fullgöra vad nu föreskrivits stadgas i 144 §.

IV. Deklarationer och andra uppgifter vid virkestaxering.

43 §.

1 mom. Avverkare av virke, vilket är att anse såsom avverkat under beskattningsåret, är pliktig att till ledning för egen taxering till skogsaccis utan anmaning avgiva deklaration angående virkets rotvärde (*virkesdeklaration*) för varje kommun, där det avverkade virkets värde, så beräknat som i lagen om skogsaccis stadgas, för hela beskattningsåret överstigit 100 kronor.

Finnes inom kommun, som nu nämnts, administrativt område, varom förmäles i 6 § nämnda lag, och har deklarationspliktig avverkat virke såväl inom sådant område som inom annan del av kommunen, skall, därest de delar av kommunen, varom sålunda är fråga, tillhöra olika taxeringsdistrikt, virkesdeklaration avgivas för varje sådant distrikt i vad angår inom distriktet avverkat virke.

2 mom. Efter anmaning av ordföranden i taxeringsnämnden eller landskamreraren vare jämväl den, som icke på grund av bestämmelserna i 1 mom. har deklarationsplikt, skyldig att avgiva virkesdeklaration över av honom avverkat virke.

44 §.

Virkesdeklaration skall avgivas på heder och samvete samt avfattas å blankett enligt formulär, som fastställas av Kungl. Maj:t i anslutning till här nedan meddelade bestämmelser. Dock må, där deklaration infordrats av ordförande i taxeringsnämnd jämlikt 43 § 2 mom., de erforderliga upplysningarna meddelas muntligen inför ordföranden, som inför desamma å deklarationsblankett och därå tager den deklarationspliktiges underskrift.

45 §.

1 mom. Virkesdeklaration skall innehålla uppgift om skogens (avverkningstraktens) beteckning och läge i förhållande till viss transportled eller avsättningsort, om de virkesslag, som utfallit vid avverkningen, samt, vad angår timmer, om stycketal, dimensioner och kubikmassa i fast mått och, beträffande övriga virkesslag, med de undantag, som i 2, 3 och 4 mom. angivas, om kubikmassa i fast eller löst mått; dock skall, vad angår flottgods, stycketal tillika alltid uppgivas.

Deklarationspliktig är skyldig att föreslå det belopp, vartill han anser rotvärdet för varje särskilt virkesslag böra uppskattas.

I övrigt är det envar obetaget att meddela de upplysningar, som kunna tjäna till ledning för hans taxering till skogsaccis.

2 mom. Möter i särskilt fall svårighet att beträffande annat virkeslag än timmer uppgiva kubikmassa, må uppgift därom utelämnas; dock vare sådant ej medgivet för den, som yrkesmässigt driver trävarurörelse.

mom. Den som kolat under beskattningsåret avverkat virke må, om han hellre vill, i virkesdeklarationen angiva, i stället för kubikmassan kolvirke, mängden av de kol, som vid kolningen erhållits.

Vad nu sagts gäller ej beträffande kolvirke, som förts från skogen för att annorstädes kolas.

4 mom. I fråga om husbehovsbränsle må virkesmängden angivas antingen specificerat eller ock endast genom uppgift om antalet hushåll samt antalet rum och kök, därför bränslet använts, och därjämte om avverkningen avsett full eller endast partiell bränsleförsörjning.

5 mom. Uträkningen av kubikmassa, där sådan uppgives, bör ske för timmer: efter toppmått eller mått på mitten i enlighet med den metod, som använts för timrets intumning;

för sparrar, bjälkar och spiror: efter virkets mått på mitten; samt för gruvstolpar, pappersmasseved och annan ved: efter det mått, fast eller löst, som blivit använt vid mätningen.

Deklarationen skall innehålla uppgift, efter vilka grunder uträkningen i varje särskilt fall skett.

46 §.

Efter anmaning av taxeringsnämndens ordförande eller landskamreraren är envar pliktig att till ledning för egen taxering till skogsaccis avlämna avverkningsjournaler, tumlistor eller andra handlingar, som prövas vara av betydelse för taxeringen. Dessa handlingar skola, så snart ske kan, efter användandet återställas till vederbörande.

Efter anmaning som nyss nämnts är vidare envar pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angives, meddela för hans taxering till skogsaccis erforderliga upplysningar utöver dem som föranledas av deklarationsformuläret. Dylika upplysningar skola avgivas skriftligen, men må, om de infordrats av taxeringsnämndens ordförande, meddelas muntligen inför ordföranden. I sådan händelse skola upplysningarna skriftligen avfattas av ordföranden samt undertecknas av den, som meddelat dem.

47 §.

Har å fastighet avverkats virke, beträffande vilket annan än fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare skall anses såsom avverkkare, är ägaren eller innehavaren skyldig att, efter anmaning av taxeringsnämndens ordförande eller landskamreraren, avlämna uppgift om avverkkarens namn och adress, den till avverkning upplåtna skogen samt köpeskillingen.

48 §.

Stadgandena i 36 § 1 och 4 mom., 37 § samt 38 § 1 och 3 mom. om tid och plats för självdeklarations avlämnande samt om anmaning att avgiva eller fullständiga självdeklaration eller att avgiva annan uppgift eller upplysning skola hava motsvarande tillämpning vid virkestaxering.

49 §.

1 mom. Varder virkesdeklaration, som skall avgivas jämlikt 43 § 1 mom. utan anmaning eller jämlikt 43 § 2 mom. efter anmaning, ej avlämnad inom föreskriven tid, vare den skattskyldige, där ej nedan annorlunda stadgas,

förlustig rätten att hos kammarrätten och Kungl. Maj:t överklaga taxering, för vilken deklarationen skolat ligga till grund. Samma påföljd inträder, om den skattskyldige ej hörsammar anmaning att fullständiga deklaration, som befunnits ofullständig.

2 mom. Vad i 1 mom. är sagt om förlust av rätt att hos kammarrätten och Kungl. Maj:t överklaga taxering har icke avseende å staten, landsting, kommun eller annan dylik menighet.

Har virkesdeklaration för staten, landsting, kommun eller annan dylik menighet icke avgivits eller har anmaning att fullständiga dylik deklaration, som varit ofullständig, icke hörsammats, skall vad i 39 § 2 mom. andra stycket är sagt hava motsvarande tillämpning.

3 mom. Kan det skäligen antagas, att den som underlåtit avgiva virkesdeklaration därtill haft giltig anledning, eller förmår skattskyldig visa giltig ursäkt för underlåtenhet i annat hänseende, äge här ovan stadgad påföljd ej rum.

4 mom. Om ansvar för underlåtenhet att hörsamma anmaning att inkomma med virkesdeklaration, som bort avgivas utan anmaning, eller att hörsamma förnyad anmaning att inkomma med virkesdeklaration, som skolat avgivas först efter anmaning, stadgas i 143 § 2 mom.

5 mom. Gör någon sig skyldig till försummelse, som här ovan i denna paragraf omförmäles, eller underlåter någon hörsamma anmaning enligt 46 §, skall anteckning därom verkställas i skogsaccislängden.

50 §.

Hörsammas ej anmaning att avgiva uppgift enligt 47 §, skola stadgandena i 40 § 2 mom. hava motsvarande tillämpning.

V. Gemensamma bestämmelser rörande deklarationer och andra uppgifter.

51 §.

Skyldighet att avgiva deklaration eller annan uppgift, varom i denna förordning sägs, skall fullgöras

för omyndig av förmyndaren eller god man, som förordnats enligt 11 kap. 1 § lagen om förmynderskap,

för sådan person, för vilken god man förordnats enligt 11 kap. 3 eller 4 § nämnda lag, av gode mannen beträffande vad han har under sin förvaltning, samt

för avliden person och hans dödsbo av den som sitter i boet, evad han är delägare eller syssloman, eller, om dödsboet skiftats, av den som vid tiden för skiftet suttit i boet.

För annan än enskild person och oskift dödsbo skall deklarations- eller uppgiftsskyldigheten fullgöras av vederbörande styrelse, förvaltning, sysselman eller ombud, där ej beträffande staten, landsting, kommun eller dylik menighet Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

Om deklarations- eller uppgiftsskyldighet ifrågakommer för bolag, som upplösts, skall sådan skyldighet fullgöras av den som, då bolaget upplöstes, var uppgiftspliktig för bolaget. Vad sålunda stadgats skall hava motsvarande tillämpning i fråga om andra juridiska personer.

52 §.

För taxering erforderlig, i denna förordning icke särskilt omförmäld uppgift skall, då ordförande i beredningsnämnd, i fastighetstaxeringsnämnd eller i taxeringsnämnd eller landskamrerare framställer begäran därom, lämnas av statens förvaltande verk, allmän inrättning eller överförmyndare.

53 §.

Deklarationsblanketter skola kostnadsfritt tillhandahållas i Stockholm hos överståthållarämbetet, i övriga städer hos magistraten eller stadsstyrelsen och på landet hos ordförande i kommunalnämnd samt därjämte, i fråga om allmän fastighetstaxering, hos ordförande i beredningsnämnd och, i fråga om årlig taxering, hos ordförande i taxeringsnämnd. Vad nu sagts om deklarationsblanketter för årlig taxering skall gälla även i fråga om blanketter till uppgifter enligt 41 och 42 §§, och skall därjämte blanketter till uppgift enligt 42 § kostnadsfritt tillhandahållas hos den, som äger att utbetala vinst.

54 §.

Samtliga i denna förordning omförmälda deklarationer samt andra uppgifter och upplysningar, som avgivas skriftligen, må jämväl kunna på den uppgiftspliktiges eget äventyr i betalt brev med allmänna posten insändas.

55 §.

Anmaning att avgiva deklaration eller annan för taxering avsedd uppgift eller upplysning tillsändes den uppgiftspliktige i rekommenderat brev med allmänna posten; dock må, där så finnes nödigt, för anmaningens delgivande anlitas i Stockholm överståthållarämbetet, i övriga städer magistraten eller stadsstyrelsen och å landet landsfiskalen i orten, vilka myndigheter det åligger att ofördröjligen mot bevis tillställa vederbörande anmaningen.

56 §.

1 mom. Granskning av självdeklarationer må verkställas endast av ordförande, kronoombud och kommunombud i vederbörande taxeringsnämnd, i

särskilda fall med biträde av den kommunvalda ledamot taxeringsnämnden därtill utser, vidare av ordförande och övriga medlemmar i vederbörande provningsnämnd samt av landskamrerare och vid hans granskningsarbete biträdande personer. Därjämte äger sakkunnig, som biträder vid taxeringsarbetet, verkställa granskning av självdeklaration, för vars behandling hans biträde påkallas, samt ordningsman i lappby och lappfogde verkställa granskning av självdeklaration, som lapp inom vederbörande lappby eller lappfogdedistrikt avgivit. Skrivbiträde, som av ordförande i taxeringsnämnd tillkallats, äger att i den omfattning, ordföranden bestämmer, taga del av hos ordföranden befintliga självdeklarationer.

För innehållet i självdeklaration må icke inom beskattningsnämnd lämnas vidare redogörelse än som för taxeringen erfordras. Utan den skattskyldiges skriftligen givna samtycke må självdeklaration icke i beskattningsnämnds protokoll intagas i vidare mån än som påkallas av stadgandena i 83, 87, 98, 103, 105 och 114 §§.

Självdeklaration skall tillhandahållas de ämbets- och tjänstemän, vilka i och för sin befattning böra erhålla del därav, ävensom i erforderliga fall ordföranden i annan taxeringsnämnd än den, som har att verkställa taxeringen. Den, som utför talan för kommun, församling, skoldistrikt, municipalsamhälle, vägstyrelse eller landsting i fråga om viss skattskyldigs taxering till kommunal inkomstskatt eller som utför talan för landsting eller i landsting icke deltagande stad i fråga om viss skattskyldigs taxering till kommunal progressivskatt, äger likaledes taga del av självdeklaration, som avlämnats för den skattskyldige.

Då besvär anförts, skall självdeklaration, som har avseende å taxeringen i fråga, biläggas besvärshandlingarna, där ej vid delgivning med menighet sådant anses icke vara för målets utredning behöfligt. Handlingarna skola vid förekommande delgivningar alltid inneslutas i förseglat konvolut, vilket skall förses med påskrift om innehållet och i obrutet skick tillställas den förklaringskyldige eller annan vederbörande.

I övrigt må självdeklaration icke vara för någon tillgänglig, utan att den, som avgivit deklarationen, skriftligen medgivit dess offentliggörande; dock må deklarationer, på sätt Kungl. Maj:t förordnar, för statistisk bearbetning utlämnas till den ämbetsmyndighet eller tjänsteman, åt vilken Kungl. Maj:t uppdrager utförandet av sådan bearbetning.

Efter taxeringsårets utgång skola självdeklarationer, som jämlikt bestämmelserna i denna förordning överlämnats till den mellankommunala provningsnämnden, förvaras hos nämnden och övriga självdeklarationer förvaras hos länsstyrelsen, där ej annat föranledes av stadgandena härövan eller i 76 §. Sedan fem år förflutit, skola deklarationerna förstöras, där ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver.

Vad ovan är sagt om självdeklaration gäller i tillämpliga delar även be-
träffande uppgift angående renskötsel enligt 41 §, uppgift angående lotterivinst enligt 42 §, annan i denna förordning omförd, av skattskyldig till

ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet lämnad uppgift eller upplysning ävensom uppgift, varom i 35 § 1 mom. c) förmäles; dock må uppgift angående lotterivinst vara tillgänglig även för vederbörande lotterianordnare eller obligationsutfärdare samt av denne anlitade medhjälpare.

2 mom. I fråga om virkesdeklarationer och andra för virkestaxering avlämnade handlingar skola stadgandena i 1 mom. hava motsvarande tillämpning; dock må samtliga medlemmar av vederbörande taxeringsnämnd deltaga i granskningen. Skall kronoombudet i taxeringsnämnden icke deltaga i virkestaxeringen, vare han likväl oförhindrad taga del av virkesdeklarationerna och andra för virkestaxeringen avlämnade handlingar.

57 §.

Ordförande eller ledamot i beskattningsnämnd, landskamrerare eller annan som tager del i taxeringsarbetet, får icke yppa innehållet av de i 56 § angivna deklarationer, uppgifter och handlingar utom vid vederbörande nämnds sammanträde och jämväl då endast med iakttagande av föreskrifterna i 56 § 1 mom. beträffande där avsedda deklarationer, uppgifter och handlingar. Under överläggningarna inom nämnd lämnade upplysningar och yttrade åsikter rörande enskildas ekonomiska ställning må icke på något sätt utspridas.

Ej heller må annan, som, utan att deltaga i taxeringsarbetet, jämlikt 56 § erhållit del av i samma paragraf omförmälda deklarationer, uppgifter och handlingar, till obehörig yppa något av deras innehåll.

Om ansvar och ersättningsskyldighet vid överträdelse av vad i denna paragraf är sagt stadgas i 142 §.

4 KAP.

Om beskattningsnämndernas verksamhet.

I. Allmän fastighetstaxering.

Förberedande åtgärder för beredningsnämndernas och fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet.

58 §.

1 mom. När allmän fastighetstaxering förestår, har domänstyrelsen att för samtliga kronans och andra allmänna skogar, särskilt för varje kommun, på grundval av för domänstyrelsen tillgängliga handlingar eller eljest i mån av behov infordrade upplysningar låta upprätta längder, som för varje skog skola upptaga areal produktiv skogsmark, rotvärde per kubikmeter å den normala årsavkastningen, medelbonitet och relativ skogstillgång

ävensom uträknat värde å skogsmarken och den växande skogen såväl per hektar som å skogen i dess helhet. Längderna skola avlämnas till länsstyrelsen före utgången av augusti månad året näst före taxeringsåret.

Länsstyrelsen har att i den omfattning, sådant anses nödigt, genom sakkunnig person kommunvis före utgången av augusti månad näst före taxeringsåret låta uppgöra dylika längder för sådana enskilda skogar inom länet, för vilka tillfredsställande hushållningsplaner finnas tillgängliga eller av ägaren i erforderliga delar tillhandahållas.

2 mom. I god tid före sammanträde enligt 59 § har landskamreraren att på grundval av de uppgifter, som jämlikt 17 § a) och b) avlämnats, och de upplysningar, som eljest kunna vinnas, verkställa undersökning rörande fastigheternas allmänna saluvärde å länets landsbygd. Länsstyrelsen äger inkalla lämpligt antal personer med ingående kännedom om fastighetsvärdena att därvid tillhandagå landskamreraren med upplysningar.

59 §.

Senast den 25 oktober året näst före det, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, skola efter kallelse av länsstyrelsen ordförandena i beredningsnämnderna och fastighetstaxeringsnämnderna på länets landsbygd ävensom de beredningsnämndsledamöter, som därtill utsetts enligt 5 § 3 mom., samt de fastighetstaxeringsnämndsledamöter, vilka enligt 6 § 1 mom., utsetts av länets landsting, sammanträda inför länsstyrelsen eller landskamreraren å en eller flera lämpliga orter för förberedande överläggningar rörande tillämpningen av de allmänna grunderna vid den förestående allmänna fastighetstaxeringen; och äger länsstyrelsen till dessa sammanträden kalla jämväl andra personer, vilka på grund av sin verksamhet eller eljest kunna antagas äga sakkunskap rörande fastighetsvärdena inom länet eller delar därav eller ock särskilt rörande värdering av skogsmark och skog.

Vid sammanträdet redogör landskamreraren för priserna vid försäljning av fastigheter inom länet eller den del av detsamma, sammanträdet avser, under tiden efter senaste allmänna fastighetstaxering och för de slutsatser beträffande fastigheternas allmänna saluvärde, som enligt hans mening kunna dragas av dessa priser, så ock för övriga av honom kända förhållanden av beskaffenhet att inverka på nämnda värde. Därjämte skall genom länsstyrelsens försorg dels lämnas en sammanfattande redogörelse för de genomsnittliga rotvärden, de medelboniteter samt den relativa skogstillgång, som finnas upptagna i de genom domänstyrelsen och länsstyrelsen uppgjorda längderna över allmänna och enskilda skogar i länet, dels framläggas förslag till en efter länets förhållanden avpassad tabell för utfinnande av skogsmarkens och den växande skogens värde per hektar vid olika avkastningsförmåga och virkespris (*hjälpstabell*) ävensom till de särskilda anvisningar för verkställande av taxering av skogsmark och växande skog, som kunna finnas erforderliga för en riktig tillämpning av de föreskrivna taxerings-

grunderna, såsom om virkesprisens beräkning med hänsyn till olika utdrivningsförhållanden, olika flottnings- och andra transportkostnader, olika grovlek och därav betingat olika värde å det virke, som kan regelmässigt utvinnas å en viss bonitet, med mera dylikt. Avser sammanträdet överläggning angående taxeringen inom allenast viss del av länet, skola redogörelserna och förslagen till tabell och särskilda anvisningar därefter lämpas.

För sådana trakter inom länet, där jordbruksfastigheterna kunna med avseende å ägoslag och jordens beskaffenhet anses vara väsentligen likartade, böra de vid dessa sammanträden närvarande på grundval av den redogörelse, landskamreraren, enligt vad nyss är sagt, har att avgiva, föreslå vissa värden för ytenhet mark av olika ägoslag, godhetsklasser och brukningsförhållanden under förutsättning av normalt byggnadsbestånd, vilka enhetsvärden må tjäna till ledning vid taxeringen av jordbruksfastigheter. Jämväl i fråga om annan fastighet bör, i den mån så anses erforderligt, överenskommas om enhetliga grunder för taxeringen.

Till ledning för värdesättning av skogsmark och växande skog skola på grundval av den redogörelse och de förslag, som genom länsstyrelsens försorg avgivas, fastställas hjälptabell av nyss angivet slag ävensom de särskilda anvisningar, som kunna finnas erforderliga.

Skulle för åstadkommande av en jämn och likformig taxering i stad länsstyrelsen finna lämpligt att hålla sammanträden med ordförande och ledamöter av stadens fastighetstaxeringsnämnder, må jämväl sådana sammanträden äga rum före taxeringsarbetets påbörjande, vid vilka sammanträden särskilda sakkunniga må tillkallas.

60 §.

1 mom. Sedan länsstyrelsen ombesörjt, dels att de vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering tillgängliga jordregisterutdragen blivit fullständiga med de anteckningar, som efter utdragens upprättande tillkommit i jordregistret, dels att utdrag verkställts av jordregistret i de delar, som upplagts under samma tidrymd, skall länsstyrelsen senast den 15 september året näst före taxeringsåret till ordföranden i vederbörande beredningsnämnd översända omförmälda utdrag ävensom de vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering och därefter avgivna, hos länsstyrelsen förvarade fastighetsdeklarationer och andra uppgifter rörande fastigheter inom beredningsdistriktet.

I den ordning Kungl. Maj:t bestämmer skall beredningsnämndens ordförande därjämte erhålla tillgång till de vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering upprättade fastighetslängderna, såvitt beredningsdistriktet angår.

2 mom. Efter det sammanträden enligt 59 § hållits, har länsstyrelsen att skyndsamt till ordföranden i den beredningsnämnd på landet eller fastighetstaxeringsnämnd i stad, som i varje särskilt fall vederbör, översända dels

de i 17 § a) och b) omförmälda uppgifterna, dels de i 58 § 1 mom. omförmälda längder, som kunna vara uppgjorda för kommuner, tillhörande beredningsdistriktet eller fastighetstaxeringsdistriktet, dels ock underrättelse om vad vid sammanträdet förekommit.

Beredningsnämndernas verksamhet.

61 §.

Beredningsnämndens ordförande åligger huvudsakligen:

a) att tillhandahålla deklarationsblanketter samt meddela den, som därom framställer begäran, erforderliga upplysningar om honom åliggande deklarationsskyldighet och sättet för dess fullgörande;

b) att ordna och granska avlämnade deklarationer, uppgifter och andra handlingar, vidtaga åtgärder för felande deklarationers införskaffande, tillse, att anmälda eller eljest kända förändringar i avseende å äganderättsförhållandena varda iakttagna, samt införskaffa nödiga upplysningar till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering;

c) att kalla beredningsnämndens ledamöter till sammanträde, leda nämndens arbete och vid sammanträdena vara föredragande; samt

d) att ombesörja förandet av nämndens protokoll och längder.

62 §.

1 mom. Beredningsnämndens sammanträden hållas å tid och plats, som ordföranden bestämmer. Möter för ordinarie ledamot hinder att tillstådeskomma, skall han i sitt ställe kalla sin suppleant och tillika härom underätta ordföranden.

Vid sammanträdena föres protokoll i erforderlig omfattning. Protokollet justeras inför nämnden, och justeringen bestyrkes genom å protokollet tecknat intyg av två ledamöter.

2 mom. Vid beredningsnämndens första sammanträde och innan taxeringsarbetet tager sin början, åligger det ordföranden att avgiva noggrann redogörelse ej mindre rörande de enhetsvärden, som föreslagits vid det i 59 § omförmälda sammanträdet, samt de värderingsgrunder i övrigt, som å detta sammanträde ansetts böra inom distriktet tillämpas, än även rörande samtliga de köp av jordbruksfastighet inom distriktet, som under de senaste fem åren förekommit, samt de slutsatser beträffande fastigheternas allmänna saluvärde i orten, som enligt ordförandens mening kunna dragas av de vid dessa köp tillämpade priser. Finnas inom distriktet fastigheter med skog, bör i redogörelsen tillika lämnas upplysning om de anvisningar, som i fråga om värdesättning av skogsmark och växande skog lämnats vid det ovan omförmälda sammanträdet. Redogörelsen ävensom beredningsnämndens mening härom böra protokollföras.

Härefter åligger det nämnden att föreslå det eller de värden, nämnden anser böra åsättas varje fastighet i distriktet.

3 mom. Beredningsnämndens förslag till taxering skola upptagas i särskilda taxeringslängder (*fastighetslängder*) över dels fastigheter, för vilka fastighetsskatt erlägges, och dels sådana staten samt kommuner, menigheter, allmänna undervisningsverk och barmhärtighetsinrättningar med flera tillhöriga fastigheter, för vilka dylik skatt icke erlägges. Närmare föreskrifter angående längdernas förande meddelas av Kungl. Maj:t. Fastighetslängderna underskrivas av beredningsnämndens ordförande och ledamöter.

4 mom. De av beredningsnämnden följda grunderna för taxeringen, såvitt angår jordbruksfastighet, skola för varje fastighet upptagas i en särskild längd enligt fastställt formulär. Denna längd, som, därest beredningsdistriktet består av mer än en kommun, upplägges särskilt för varje kommun, skall med lämpliga mellanrum under beredningsarbetet framläggas för nämnden, som, i händelse av ojämnhet i taxeringen, har att verkställa erforderlig jämkning. Då nämndens förslag till taxering föreligger färdigt, skall längden i justerat skick fogas vid protokollet. Senast den 20 december skall ordföranden översända sammandrag av längden till landskamreraren i länet.

63 §.

Beslut må icke fattas av beredningsnämnd, med mindre närvarande äro ordföranden och minst två ledamöter, av vilka, i händelse nämndens distrikt omfattar två eller flera kommuner, minst en skall vara vald från den kommun, där fastigheten är belägen.

Ordföranden åligger att i alla de fall rörande värdesättning, då hans mening icke blivit följd, i fastighetslängderna upptaga det värde, han anser böra föreslås; och är det var och en av de övriga medlemmarna i beredningsnämnden obetaget att få sin särskilda mening till protokollet antecknad, om densamma skriftligen avfattad senast vid protokolljusteringen avlämnas till ordföranden. Enahanda rätt att få sin särskilda mening till protokollet antecknad tillkommer tillkallad sakkunnig beträffande taxering, för vilken hans biträde anlitas.

64 §.

Beredningsnämndens förslag skall föreligga färdigt senast den 15 december året näst före taxeringsåret; och åligger det ordföranden att genom kungörelse i distriktets kyrkor giva tillkänna, att förslaget under tio dagar viss angiven tid på dagen hålles tillgängligt inom kommunen hos beredningsnämndens ordförande eller någon dess ledamot, med rätt för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet inom distriktet att senast den 5 påföljande januari till beredningsnämndens ordförande avgiva skriftliga erinringar mot förslaget.

Därest erinran mot förslaget avgivits eller känt blivit, att i fastighetslängden uppförd fastighet före årsskiftet uppdelats, skall ordföranden senast den 15 januari hålla sammanträde med beredningsnämnden, som har att yttra sig över inkommen erinran samt i förekommande fall avgiva nytt förslag till taxering. Dylika yttranden och förslag upptagas i protokollet.

Senast den 20 januari skall beredningsnämndens ordförande till ordföranden i fastighetstaxeringsnämnden överlämna de upprättade fastighetslängderna, behörigen summerade, ävensom nämndens protokoll, de deklarationer och andra skriftliga uppgifter och upplysningar, som avlämnats till ledning vid taxeringen, samt de enligt 60 § beredningsnämndens ordförande tillhandakomna handlingarna.

Fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet.

65 §.

Ordförande i fastighetstaxeringsnämnd *på landet* åligger huvudsakligen:

a) att före nämndens sammanträde granska de från beredningsnämndernas ordförande enligt 64 § inkomna längderna och övriga handlingar och därvid särskilt undersöka, huru beredningsnämnderna tillämpat de enhetsvärden, som föreslagits vid det i 59 § omförmälda sammanträdet, samt de värderingsgrunder i övrigt, som å detta sammanträde ansetts böra komma till användning inom vederbörande beredningsdistrikt;

b) att vidtaga åtgärder för införskaffande av de uppgifter och upplysningar, som ytterligare må finnas erforderliga för taxeringen;

c) att kalla fastighetstaxeringsnämndens ledamöter till sammanträden, leda nämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet; samt

d) att ombesörja förandet av nämndens protokoll och längder.

Ordförande i fastighetstaxeringsnämnd *i stad* har enahanda åligganden, som i 61 § stadgats för ordförande i beredningsnämnd.

66 §.

1 mom. Sammanträden med fastighetstaxeringsnämnd *på landet* hållas å tid och plats, som ordföranden bestämmer. Möter för ordinarie ledamot hinder att tillstädeskomma, skall han i sitt ställe kalla för honom utsedd suppleant och tillika härom underrätta ordföranden. Föredragande i nämnden är vederbörande beredningsnämnds ordförande beträffande de fastigheter, som tillhöra hans beredningsdistrikt.

Vid sammanträdena föres protokoll i erforderlig omfattning. Protokollet justeras inför nämnden och justeringen bestyrkes genom å protokollet tecknat intyg av två ledamöter.

2 mom. Innan fastighetstaxeringsnämnden på landet börjar det egentliga

arbetet, skall ordföranden, efter samråd med landskamreraren angående tid och plats, kalla de av länsstyrelsen och landstinget utsedda ledamöterna ävensom samtliga ordförande i beredningsnämnderna i de till fastighetstaxeringsdistriktet hörande beredningsdistrikten till ett förberedande sammanträde. Vid detta har ordföranden, med erforderligt biträde av beredningsnämndernas ordförande, att avgiva noggrann redogörelse för de värderingsgrunder, efter vilka varje beredningsnämnd upprättat sitt förslag, ävensom för sin egen mening, huruvida och i vad mån dessa värderingsgrunder kunna anses överensstämma med resultatet av överläggningarna vid det i 59 § omförmälda sammanträdet inför länsstyrelsen eller landskamreraren eller eljest med de priser, som erhållits vid fastighetsförsäljningar i orten. På grundval av dessa redogörelser skola de vid sammanträdet närvarande taga under överbägande och för anteckning till protokollet uttala sin mening, vilka allmänna jämkningar av beredningsnämndernas förslag finnas erforderliga för en jämn och likformig taxering i hela fastighetstaxeringsdistriktet.

Avskrift av protokollet skall inom tio dagar efter sammanträdet av ordföranden översändas till landskamreraren, som har att, efter därav tagen del, till finansdepartementet insända de inkomna protokollsavskrifterna ävensom de i 62 § 4 mom. angivna sammandragen.

3 mom. Sedan det i 2 mom. omförmälda sammanträdet hållits, tager taxeringsarbetet sin början med de kommuner, där vid nämnda sammanträde beredningsnämndernas förslag ansetts tillfredsställande, samt fortgår kommun efter kommun och fastighet efter fastighet. Föredraganden har att i varje fall meddela såväl beredningsnämndens förslag som ock sin egen mening ävensom redogöra för inkomna erinringar och de ändringar, som beredningsnämnden funnit sig böra föreslå. Nämnden beslutar därefter, dels med vilket belopp taxeringsvärde skall åsättas varje fastighet och dels, beträffande varje fastighet, för vilken fastighetsskatt skall utgöras, vem som för året skall upptagas såsom skattskyldig för fastigheten.

Nämndens sålunda fattade beslut skola antecknas i fastighetslängderna. Fastighetslängderna underskrivas av nämndens ordförande och ledamöter.

67 §.

1 mom. Sammanträden med fastighetstaxeringsnämnd i stad hållas inom staden å tid och ställe, som ordföranden bestämmer. Möter för ordinarie ledamot hinder att tillstädeskomma, skall han i sitt ställe kalla för honom utsedd suppleant och tillika härom underrätta ordföranden.

Om protokoll vid nämndens sammanträden gäller vad i 66 § 1 mom. är sagt om protokoll vid sammanträde med fastighetstaxeringsnämnd på landet.

2 mom. Är stad indelad i två eller flera fastighetstaxeringsdistrikt och har sådant sammanträde, som i 59 § sista stycket omförmäles, icke funnits

erforderligt, skall länsstyrelsen uppdraga åt ordföranden i en av fastighets-taxeringsnämnderna att före taxeringsarbetets påbörjande kalla övriga ordförande och ledamöter till sammanträde för förberedande överläggningar rörande de allmänna grunder, som böra i stadens skilda delar komma i tillämpning vid taxeringen; och äger länsstyrelsen på framställning av den sammankallande ordföranden medgiva, att han må till detta sammanträde kalla jämväl andra personer, vilka på grund av sin verksamhet eller eljest kunna antagas äga sakkunskap rörande fastighetsvärdena inom staden.

3 mom. Fastighetstaxeringsnämnd i stad företager fastighetstaxeringen i den ordning, som finnes bäst lämpad för vinnande av jämnhet och likformighet mellan taxeringsvärdena i stadens olika delar. Nämnden beslutar, dels med vilket belopp taxeringsvärde skall åsättas varje fastighet och dels, beträffande varje fastighet för vilken fastighetsskatt skall utgöras, vem som för året skall upptagas såsom skattskyldig för fastigheten. Nämndens sålunda fattade beslut skola antecknas i fastighetslängder, och skola i fråga om dessa längder stadgandena i 62 § 3 mom. hava motsvarande tillämpning.

68 §.

Beslut må icke fattas av fastighetstaxeringsnämnd *på landet*, med mindre ordföranden jämte föredraganden eller, där ordföranden själv såsom beredningsnämndsordförande är föredragande, en av länsstyrelsen utsedd ledamot, ävensom en landstingsvald och en kommunvald ledamot äro tillstädes, ej heller av fastighetstaxeringsnämnd *i stad*, med mindre ordföranden samt minst två ledamöter äro tillstädes.

Envar ledamot har rätt samt ordföranden och, i fastighetstaxeringsnämnd *på landet*, föredraganden skyldighet att i händelse av avvikande mening låta densamma antecknas till protokollet.

69 §.

1 mom. Fastighetstaxeringsnämndens arbete bör taga sin början *på landet* senast den 1 februari under taxeringsåret och *i stad* senast den 15 december året dessförinnan. Arbetet skall vara avslutat i länen senast den 15 mars och i Stockholm senast den 15 juni under taxeringsåret.

2 mom. Senast den 31 mars skall fastighetstaxeringsnämndens ordförande till länsstyrelsen insända fastighetsdeklarationerna och övriga handlingar ävensom berednings- och fastighetstaxeringsnämndernas protokoll. Fastighetslängderna skola avlämnas å den tid och i den ordning, Kungl. Maj:t föreskriver.

3 mom. Fastighetslängderna, i huvudskrift eller bestyrkt avskrift, skola vara att tillgå för landskamreraren och fastighetsprövningsnämnden samt i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver dels tillhandahållas dem, som hava att verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder,

dels ock offentligen framläggas inom vederbörande kommun under minst fjorton dagar före den 15 maj under taxeringsåret.

4 mom. Stadgandena i 2 och 3 mom. hava icke tillämpning beträffande Stockholm.

Förberedande åtgärder för fastighetsprövningsnämndernas verksamhet.

70 §.

1 mom. Sedan fastighetslängderna med tillhörande handlingar blivit tillgängliga för landskamreraren, skall denne ingående granska längderna ävensom de hos berednings- och fastighetstaxeringsnämnderna förda protokollen samt därefter hos fastighetsprövningsnämnden framställa yrkande om de åtgärder, som erfordras för åstadkommande av en jämn och likformig fastighetstaxering. Landskamreraren har jämväl att sörja för införskaffandet av erforderliga yttranden över de hos nämnden anförda besvären samt att åvägabringa för besvärens prövning eljest erforderlig utredning.

Vid granskningsarbetet må landskamreraren åtnjuta nödigt biträde av, förutom vederbörande tjänstemän hos länsstyrelsen, jämväl andra personer, som av honom tillkallas. Då i visst taxeringsärendet utredning genom särskild sakkunnig anses erforderlig, bör landskamreraren föranstalta därom.

2 mom. Länsstyrelsen äger, där så anses erforderligt, kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd i länet eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer att under landskamrerarens granskningsarbete eller vid sammanträde med fastighetsprövningsnämnden infinna sig för upplysningars meddelande. För enahanda ändamål må länsstyrelsen inkalla jämväl ledamot av fastighetsprövningsnämnden före nämndens sammanträde.

71 §.

Med ledning av de i 66 § 2 mom. andra stycket omförmälda handlingarna verkställs i den ordning, Kungl. Maj:t förordnar, undersökning för utrönande, huruvida vid taxeringen av jordbruksfastigheter å landsbygden jämnhet och likformighet de olika länen emellan blivit uppnådd. Resultatet av undersökningen meddelas landskamrerarna senast den 30 april.

Ovannämnda handlingar skola tillhandahållas kammarrätten senast den 30 april året näst efter taxeringsåret.

Fastighetsprövningsnämndernas verksamhet.

72 §.

1 mom. Fastighetsprövningsnämnd granskar fastighetstaxeringarna inom sitt distrikt samt beslutar över anförda besvär och gjorda framställningar i anledning av fastighetstaxeringsnämndernas beslut.

2 mom. I län sammanträder fastighetsprövningsnämnd på länsstyrelsens kallelse i residensstaden eller, i anseende till inträffade utomordentliga händelser, å annan samlingsort å tid, som länsstyrelsen bestämmer sålunda, att nämndens arbeten må vara avslutade senast den 20 juni. Möter för ledamot hinder att tillstädeskomma, bör anmälan därom ofördröjligen göras hos länsstyrelsen, som inkallar suppleant i hans ställe.

Landskamreraren har att övervara nämndens sammanträde med skyldighet att i varje särskilt fall tillkännagiva sin uppfattning, dock utan rätt att deltaga i beslutet.

3 mom. Om tid och ställe för sammanträden med Stockholms stads prövningsnämnd, om villkor för nämndens beslutförhet samt om åliggande för kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden att övervara nämndens sammanträden och därvid yttra sig stadgas i 102 §.

73 §.

Alla beslut av fastighetsprövningsnämnden skola upptagas i nämndens protokoll. Taxering, som till följd av nämndens beslut tillkommit eller blivit fastställd annorlunda än fastighetstaxeringsnämnden bestämt, skall antecknas i vederbörande fastighetslängd och jämväl upptagas i särskild längd (*ändringslängd*). Närmare föreskrifter om längdföringen meddelas av Kungl. Maj:t.

Fastighetsprövningsnämndens protokoll föres och de av nämndens beslut föranledda anteckningarna i fastighetslängderna och ändringslängden verkställas av den eller de personer, som länsstyrelsen därtill förordnat. Sådant förordnande får icke meddelas åt någon, som i annan egenskap skall vara tillstädes hos nämnden.

Justering av protokollet skall verkställas inför nämnden eller senast inom fjorton dagar inför nämndens ordförande jämte landskamreraren och minst två av nämnden därtill utsedda ledamöter, vilka skola inställa sig på ordförandens kallelse. Justeringen bestyrkes i båda fallen genom ett av nämndens ordförande och två ledamöter å protokollet tecknat intyg.

Vederbörande protokollförare åligger att med sin underskrift å såväl fastighetslängderna som ändringslängden vitsorda enligt fastighetsprövningsnämndens beslut införda ändringar eller gjorda tillägg.

74 §.

Fastighetsprövningsnämndens ändringslängder, i huvudskrift eller bestrykt avskrift, skola, utom vad angår Stockholm, i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, dels tillhandahållas dem som verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder, dels ock så snart ske kan offentligen framläggas inom vederbörande kommun.

II. Årlig taxering.

Förberedande åtgärder för taxeringsnämndernas verksamhet.

75 §.

Länsstyrelsen äger, där så anses erforderligt, att innan taxeringsarbetet för året tager sin början från varje taxeringsnämnd inom länet eller viss del därav kalla ordföranden och högst två andra medlemmar att å lämplig ort sammanträda inför länsstyrelsen eller landskamreraren för överläggningar rörande taxeringsarbetet, och må till dylikt sammanträde jämväl särskilda sakkunniga kallas för lämnande av upplysningar. Vid överläggningarna bör uppmärksamhet ägnas åt åtgärder för befordrande av en likformig och rättvis taxering samt åt spörsmål, som befunnits vara föremål för oriktiga avgöranden av taxeringsnämnderna eller som kunna förväntas under det förestående arbetet vålla taxeringsnämnderna svårigheter.

76 §.

Senast den 15 februari skola, i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, till taxeringsnämndens ordförande, utom i Stockholm, överlämnas avskrifter av fastighetslängderna, inkomstlängden, skogsaccislängden och länsprövningsnämndens ändringslängder för nästföregående år, såvitt taxeringsdistriktet angår.

Inom samma tid skall länsstyrelsen, utom vad angår Stockholm, till ordföranden i taxeringsnämnden översända de vid nästföregående års taxering avgivna, hos länsstyrelsen förvarade självdeklarationer och andra till ledning vid taxeringen för inkomst eller förmögenhet avlämnade uppgifter för taxeringsdistriktet.

Efter anmälan hos länsstyrelsen äger ordförande i taxeringsnämnd få tillgång jämväl till andra för taxering avgivna, hos länsstyrelsen förvarade deklarationer och handlingar än nu nämnts, i den mån han finnes därav hava behov.

Erfordras för taxeringsarbetet tillgång till viss självdeklaration eller annan för taxering avlämnad skriftlig uppgift eller upplysning, som förvaras hos den mellankommunala prövningsnämnden, äger ordförande i taxeringsnämnd efter anmälan hos allmänna ombudet hos omförmälda prövningsnämnd utbekomma densamma. Efter begagnandet skall deklarationen, uppgiften eller upplysningen skyndsamt återställas till den mellankommunala prövningsnämnden.

Taxeringsnämndernas verksamhet.

77 §.

1 mom. Taxeringsnämnd har att, med de i 85 och 113 §§ angivna undantag, verkställa taxering av dem som äro skattskyldiga inom nämndens taxeringsdistrikt.

2 mom. Den gemensamma taxeringsnämnden har att verkställa dels taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt av skattskyldiga, som, i saknad av hemortskommun i riket, skola taxeras i Stockholm jämlikt 22 § 1 mom. förordningen angående statlig inkomst- och förmögenhetsskatt eller som omförmälas i 26 § samma förordning, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt av skattskyldiga, då sådan taxering skall ske för gemensamt kommunalt ändamål jämlikt bestämmelserna i 59 § 3 mom. eller 69 § kommunalskattelagen.

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande åligger huvudsakligen:

a) att tillhandahålla deklarationsblanketter och blanketter till uppgifter enligt 41 och 42 §§ samt att meddela den som därom framställer begäran erforderliga upplysningar om honom åliggande deklarationsskyldighet och sättet för dess fullgörande;

b) att, då deklarationspliktig begagnar honom medgiven rätt att muntligen avgiva upplysningar till ledning för egen taxering, å blankett införa de meddelade upplysningarna och därå taga uppgiftslämnarens underskrift;

c) att på begäran av den som avlämnat deklaration, annan uppgift eller upplysning utan lösen meddela bevis om avlämnandet;

d) att ordna och granska för taxeringen avlämnade deklarationer, uppgifter och andra handlingar, vidtaga åtgärder för felande deklarationer och andra uppgifters införskaffande samt i övrigt söka inhämta upplysningar till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering;

e) att, då inkommen deklaration eller annan uppgift avser skattskyldig, som ej skall taxeras inom distriktet, avsända uppgiften till vederbörande taxeringsnämnds ordförande ävensom att, då deklaration eller annan uppgift för skattskyldig, som skall för inkomst eller förmögenhet taxeras inom distriktet, utvisar, att skattskyldig utom distriktet ägt, innehaft eller brukat fastighet eller drivit rörelse eller bör taxeras till kommunal inkomstskatt för gemensamt kommunalt ändamål, lämna vederbörande taxeringsnämnds ordförande meddelande om förhållandet;

f) att kalla taxeringsnämndens ledamöter till sammanträde och om utsatt tid och ställe härför på lämpligt sätt och i god tid meddela de skattskyldiga inom taxeringsdistriktet underrättelse;

g) att leda taxeringsnämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet; samt

h) att ombesörja förandet av nämndens protokoll och längder.

79 §.

Finner taxeringsnämndens ordförande för en behörig taxering av skattskyldig, som i 32 § 3 mom. första stycket omförmäles, vara nödigt att granskning av den skattskyldiges bokföring verkställas, har han att till landskamreraren framställa begäran om dylik granskning. Därvid skola skälen

för framställningen angivas och den skattskyldiges deklaration med tillhörande handlingar bifogas.

På landskamreraren ankommer att bestämma, huruvida granskning skall äga rum, samt att antingen själv verkställa granskningen, därvid i händelse av behov biträde av sakkunnig må anlitas, eller låta granskningen verkställas av taxeringsnämndens ordförande eller av annan person, som därtill av landskamreraren för varje särskilt fall utses. Så snart handläggningen av ärendet slutförts, skall, där så erfordras, underrättelse om utgången meddelas taxeringsnämndens ordförande, därvid den översända deklarationen återställas. De handlingar, som varit föremål för granskning, skola så fort ske kan återställas till den som avlämnat desamma.

Vad i denna paragraf sägs om skattskyldigs bokföring skall, då den skattskyldige varit delägare i vanligt handelsbolag eller rederi eller solidarisk delägare i kommanditbolag, hava^a motsvarande tillämpning å bolagets eller rederiets bokföring.

80 §.

Kronoombudet har med avseende å taxering för inkomst eller förmögenhet till åliggande särskilt

a) att, oavsett den ordföranden tillkommande granskningsskyldigheten, granska alla inkomna självdeklarationer, andra uppgifter och upplysningar;

b) att därvid tillse, att kronans intresse vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt varder behörigen iakttaget; samt

c) att, i den mån sådant må vara erforderligt och av ordföranden påkallas, biträda honom under taxeringsarbetet och verkställa den längdföring, som förekommer vid taxeringsnämndens sammanträden.

Med avseende å särskild fastighetstaxering åligger det kronoombudet att, i den mån ordföranden det påkallar, granska inkomna fastighetsdeklarationer och andra för dylik taxering avlämnade uppgifter och upplysningar samt verkställa den längdföring, som förekommer vid taxeringsnämndens sammanträden.

Har kommunombud eller skogsvårdsombud icke utsetts, ankommer det på kronoombudet att jämväl fullgöra kommunombudets eller skogsvårdsombudets särskilda åligganden med avseende å virkestaxeringen.

81 §.

Det åligger kommunombudet att under taxeringsarbetet bevaka de kommunala intressena och att därvid i synnerhet tillse, dels att i kommunen icke mantalsskrivna men där till kommunal inkomstskatt eller till skogsaccis skattskyldiga varda behörigen taxerade, dels att nya taxeringsvärden å fastighet under löpande taxeringsperiod varda bestämda i alla de fall, då anledning därtill föreligger.

Med avseende å virkestaxering åligger det kommunombudet därjämte särskilt

a) att biträda ordföranden vid ordnandet av för taxeringen avlämnade virkesdeklarationer, andra uppgifter och upplysningar;

b) att granska nyssnämnda deklarationer och handlingar; samt

c) att, i den mån sådant av ordföranden påkallas, även i övrigt biträda honom under taxeringsarbetet och verkställa den längdföring, som förekommer vid taxeringsnämndens sammanträden.

Kommunombudet har rätt och, om ordföranden det påkallar, jämväl skyldighet att deltaga i granskning av deklarationer, andra uppgifter och upplysningar, som avlämnats till ledning vid taxering för inkomst eller förmögenhet eller till ledning vid särskild fastighetstaxering, samt äger därvid göra erinringar och framställningar.

82 §.

Skogsvårdsombudet har till åliggande särskilt att bevaka det allmännas rätt till skogsvårdsavgift för avverkat virke. Ombudet har rätt och, om ordföranden sådant påkallar, jämväl skyldighet att, där så ske kan, deltaga i granskningen av inkomna virkesdeklarationer och andra för virkestaxeringen avlämnade uppgifter och upplysningar samt äger därvid göra erinringar och framställningar.

83 §.

1 mom. Taxeringsnämndens sammanträden hållas å tid och plats, som ordföranden bestämmer. Möter för ordinarie ledamot hinder att tillstädeskomma, skall han i sitt ställe kalla för honom utsedd suppleant samt tillika härom underrätta ordföranden.

Vid sammanträdena föres protokoll i erforderlig omfattning. Protokollet justeras inför nämnden och justeringen bestyrkes genom å protokollet tecknat intyg av två ledamöter.

Ordföranden är föredragande i taxeringsnämnden. Vid föredragningen har han att, i den omfattning stadgandena i 56 § 1 mom. medgiva, tillhandahålla ledamöterna alla för taxeringen erhållna deklarationer, andra uppgifter och upplysningar samt att efter sorgfällig beredning göra de anmärkningar och framställningar, vartill han för en behörig taxering finner sig äga anledning.

2 mom. I de taxeringsdistrikt, där taxering av lappar för inkomst av renskötsel ifrågakommer, böra sammanträden för förrättande av dylik taxering hållas i god tid före den 15 april; och åligger det ordföranden att om tid och plats för sammanträdena samråda med vederbörande lappfogde. Lappfogden samt ordningsman i lappby inom taxeringsdistriktet skola särskilt kallas till dylikt sammanträde. För kallelsens delgivning med ordningsman skall, där så erfordras, biträde lämnas av kronobetjäningen.

Vid sådant sammanträde skall ordningsman, som nu nämnts, vara närvarande, då fråga är om taxering av lappar, som tillhöra ordningsmannens lappby, med rätt för ordningsmannen att deltaga i nämndens överlägg-

ningar men ej i besluten. Ordningsmannen skall till dylikt sammanträde medföra det hos honom förvarade exemplaret av senast upprättade renlängd. Där så ske kan skall jämväl lappfogden vara tillstädes vid sådant sammanträde med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

84 §.

1 mom. Under de år, då särskild fastighetstaxering skall äga rum, har taxeringsnämnden att, så fort ske kan, företaga sådan taxering. Nämnden har därvid att för varje fastighet, å vilken jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen nytt taxeringsvärde skall sättas, besluta till vilket belopp det nya värdet skall upptagas. För övriga fastigheter skola de taxeringsvärden, som under nästföregående år varit gällande, oförändrade upptagas. Samtidigt skall för varje fastighet, för vilken fastighetsskatt skall utgöras, beslut fattas om vem som för året skall upptagas såsom skattskyldig för fastigheten.

Taxeringsnämnden har jämväl att pröva hos nämnden gjorda framställningar om sådant särskilt angivande av värden å olika i taxeringsenhet ingående fastigheter eller delar av fastigheter, varom i 8 § sista stycket kommunalskattelagen förmäles.

2 mom. Varje år beslutar taxeringsnämnden, i den mån icke annat i 85 § stadgas, för envar skattskyldig, huruvida och till vilket belopp taxering till kommunal inkomstskatt samt till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall honom åsättas.

Så snart ske kan skall nämnden företaga taxering till kommunal inkomstskatt beträffande de skattskyldiga, som haft förvärvskälla helt eller delvis hänförlig till taxeringsdistriktet, men som skola taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt annorstädes. För envar, som därvid taxerats, skall underrättelse, huru taxeringen utfallit, med uppgift jämväl om nettointäkt och uppskattad inkomst för varje förvärvskälla ofördröjligen avlätas till den taxeringsnämnd, som har att verkställa taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

3 mom. Taxeringsnämnden beslutar likaledes varje år för envar, som är skyldig att utgöra skogsacceis, till vilket belopp det avverkade virkets taxerade rotvärde skall upptagas.

85 §.

Taxering till kommunal inkomstskatt på grund av 57 § 3 mom. kommunalskattelagen må icke verkställas av taxeringsnämnd. Anser sådan nämnd anledning föreligga att beträffande viss skattskyldig tillämpa berörda stadgande, skall nämndens ordförande härom göra skriftlig anmälan hos landskamreraren i länet, som, därest granskningen av den skattskyldiges taxering ankommer på prövningsnämnden i länet, förfar enligt 93 §. Är däremot fråga om skattskyldig, vilkens taxering på grund av den ifrågasatta åtgärden eller av annan orsak skall bliva föremål för granskning av den

mellankommunala prövningsnämnden, skall landskamreraren skyndsamt med eget yttrande överlämna ordförandens anmälan till allmänna ombudet hos denna nämnd för den åtgärd, som enligt 93 § ankommer på ombudet, och samtidigt härom underrätta landskamreraren i annat län, där den skattskyldige, såvitt kunnigt är, blivit taxerad till kommunal inkomstskatt.

86 §.

För varje taxeringsdistrikt eller, om distrikt består av mer än en kommun, för varje kommun skola föras särskilda taxeringslängder, nämligen en längd över taxeringen av fastigheter, för vilka fastighetsskatt erlägges, och en längd över taxeringen av sådana staten samt kommuner och menigheter, allmänna undervisningsverk och barmhärtighetsinrättningar med flera tillhöriga fastigheter, för vilka skatteplikt ej förefinnes (*fastighetslängder*), en längd över taxeringen till kommunal inkomstskatt, statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, kommunal progressivskatt och utjämningsskatt (*inkomstlängd*) ävensom en längd över taxeringen till skogsaccis (*skogsaccislängd*). Hos den gemensamma taxeringsnämnden skall föras särskild inkomstlängd över taxering för inkomst eller förmögenhet av skattskyldiga, som i 77 § 2 mom. omförmälas.

De beslutade taxeringarna skola införas i taxeringslängderna med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt

dels i avseende å kommunal inkomstskatt uppskattad inkomst, medgivna allmänna avdrag, taxerad inkomst, beloppet av medgivna ortsavdrag samt beskattningsbar inkomst;

dels i avseende å statlig inkomst- och förmögenhetsskatt,

såvitt angår annan skattskyldig än svenskt aktiebolag, svenskt solidariskt bankbolag och svenskt kommanditbolag, taxerat belopp, beloppet av medgivna ortsavdrag och beskattningsbart belopp, samt

såvitt angår svenskt aktiebolag och svenskt solidariskt bankbolag bolagets kapital och i fråga om svenskt kommanditbolag beloppet av den del av bolagets kapital, som belöper å kommanditdelägarna, samt i fråga om samtliga nu nämnda bolag beskattningsbart belopp, skatteprocent därå och skattens grundbelopp;

dels i avseende å kommunal progressivskatt till sådan skatt beskattningsbart belopp, där detta avviker från det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara beloppet, ävensom för svenskt aktiebolag, svenskt solidariskt bankbolag och svenskt kommanditbolag skatteprocent, efter vilken skatten skall utgå, samt för samtliga skattskyldiga skattens uträknade belopp;

dels i avseende å utjämningsskatt denna skatts grundbelopp;

dels ock för envar jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring avgiftspliktig enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beräknat taxerat belopp, därest detsamma icke införts på grund av föreskriften

här ovan, ävensom det avgiftsbelopp, som enligt 15 § samma lag skall i taxeringslängden införas.

Närmare föreskrifter om taxeringslängdernas förande meddelas av Kungl. Maj:t.

Taxeringslängderna underskrivas av taxeringsnämndens ordförande och ledamöter.

87 §.

Beslut må icke fattas av taxeringsnämnd, där taxeringsdistriktet omfattar blott en kommun eller del därav, därest icke närvarande äro ordföranden, kronoombudet, kommunoombudet, där sådant ombud finnes, samt ytterligare en ledamot, ej heller, där taxeringsdistriktet omfattar två eller flera kommuner, med mindre ordföranden, kronoombudet och vederbörande kommunoombud, där sådant ombud finnes, samt därjämte en ledamot från varje kommun äro tillstädes.

Vad nu sagts om kronoombudets närvaro har ifråga om virkestaxering tillämpning endast för det fall, att ombudet jämlikt stadgandet i 8 § 2 mom. skall deltaga vid denna taxering.

Ordföranden åligger att i alla de fall, då hans mening icke blivit följd, i vederbörande taxeringslängds anteckningskolumn särskilt upptaga den taxering, han ansett böra bestämmas. Var och en av de övriga medlemmarna av taxeringsnämnden är det obetaget att få sin särskilda mening till protokollet antecknad, om densamma skriftligen avfattad senast vid protokolljusteringen avlämnas till ordföranden. Enahanda rätt att få sin särskilda mening till protokollet antecknad tillkommer jämväl tillkallad sakkunnig beträffande taxering, för vilken hans biträde anlitas, samt lappfogde beträffande taxering av lapp för inkomst av renskötsel eller i sådan rörelse nedlagd förmögenhet.

88 §.

Taxeringsnämnderna skola hava avslutat sina arbeten i länen, såvitt angår annan taxering än virkestaxering, senast den 15 maj och beträffande virkestaxering senast den 31 maj samt i *Stockholm* senast den 15 juni.

89 §.

Innan taxeringsnämnden upplöses, skall nämnden bland sina medlemmar föreslå två personer till ledamöter i länsprövningsnämnden eller, beträffande *Stockholm*, till ledamöter i prövningsnämnden för staden. Förslaget skall intagas i taxeringsnämndens protokoll och bestyrkt avskrift av protokollet i denna del ofördröjligen insändas till länsstyrelsen.

90 §.

1 mom. Har taxeringsnämnden åsatt fastighet nytt taxeringsvärde eller jämlikt 8 § sista stycket kommunalskattelagen fördelat sådant värde å olika i taxeringsenhet ingående fastigheter eller delar av fastigheter eller har

taxeringsnämnden avslagit framställning om vidtagande av nu omförmäld taxeringsåtgärd, åligger det taxeringsnämndens ordförande att ofördröjligen i rekommenderat brev med allmänna posten översända underrättelse om taxeringsnämndens beslut till fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare ävensom, därest annan än ägaren eller innehavaren är skattskyldig för fastigheten, till denne.

2 mom. Har självdeklaration eller virkesdeklaration icke blivit följd vid taxeringen, åligger det taxeringsnämndens ordförande att å deklarationen verkställa anteckning om avvikelsen och skälen därför samt att ofördröjligen i rekommenderat brev med allmänna posten tillsända den skattskyldige underrättelse om avvikelsen och om skälen därför. Detsamma gäller beträffande annan av skattskyldig till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet eller till ledning för egen taxering till skogsaccis lämnad uppgift eller upplysning.

I enahanda ordning skall underrättelse om påförd taxering för inkomst eller förmögenhet eller om påförd taxering till skogsaccis meddelas sådan juridisk person och sådan inom distriktet icke mantalsskriven fysisk person, som icke avgivit deklaration eller uppgift till ledning för taxeringen och som icke heller därtill anmanats.

3 mom. Underrättelse, som i 1 eller 2 mom. omförmäles, skall innefatta upplysning om vad den som icke åtnöjes med taxeringsnämndens beslut har att iakttaga vid anförande av besvär över beslutet.

91 §.

1 mom. Senast den 5 juni skall taxeringsnämndens ordförande till länsstyrelsen insända de deklarationer och andra skriftliga uppgifter och upplysningar, som avlämnats till ledning vid taxeringen, ävensom de enligt 76 § första, andra och tredje styckena taxeringsnämndens ordförande tillhandakomna längdavskrifterna och övriga handlingar. De upprättade taxeringslängderna skola avlämnas å den tid och i den ordning, Kungl. Maj:t föreskriver.

2 mom. Taxeringslängderna, i huvudskrift eller avskrift, skola vara att tillgå för landskamreraren och länsprövningsnämnden samt, i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, dels tillhandahållas dem som hava att verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder, dels ock offentligen framläggas inom vederbörande kommun under minst fjorton dagar före den 15 juli under taxeringsåret.

3 mom. Stadgandena i 1 och 2 mom. hava icke tillämpning beträffande Stockholm.

Förberedande åtgärder för prövningsnämndernas verksamhet.

92 §.

1 mom. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunal-skattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 180 häft. (Nr 210.)

prövningsdistrikt, skola genom vederbörande landskamrerares försorg, så snart ske kan efter det inkomstlängderna för året med tillhörande handlingar inkommit till länsstyrelsen, till den mellankommunala prövningsnämnden översändas de självdeklarationer och andra handlingar, som till ledning vid den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet avgivits dels i kommun, till vilken dylik förvärvskälla är att hänföra, dels i hemortskommunen eller, om hemortskommun saknas, i Stockholm. Är den skattskyldige gift, skola till den mellankommunala prövningsnämnden jämväl översändas de självdeklarationer och andra handlingar, som avgivits till ledning vid den andre makens taxering för inkomst eller förmögenhet i nämnda kommuner, därest 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är tillämplig å makarnas taxering. Samtidigt härmed skola överlämnas utdrag av inkomstlängderna och taxeringsnämndernas protokoll, så vitt angår ifrågavarande taxeringar.

2 mom. Föreligger beträffande annan skattskyldig än i 1 mom. nämnts fråga, i vilket prövningsdistrikt han skall taxeras till kommunal inkomstskatt för viss inkomst eller till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, skola handlingarna rörande dylik skattskyldigs taxering för inkomst eller förmögenhet på enahanda sätt avskiljas, fullständigas och översändas till den mellankommunala prövningsnämnden.

93 §.

Landskamreraren har att i fråga om de taxeringar, som enligt 96 § skola handläggas av den prövningsnämnd, hos vilken han tjänstgör, noggrant undersöka, huruvida dessa taxeringar äro med skatteförfattningarna överensstämmande, och för sådant ändamål granska tillgängliga handlingar rörande samma taxeringar. Härvid skall särskilt uppmärksammas, huruvida beträffande skattskyldig, som blivit för inkomst taxerad i mera än ett taxeringsdistrikt, ojämnhet förefinnes mellan de olika taxeringarna eller huruvida beträffande viss skattskyldig anledning föreligger att tillämpa 57 § 3 mom. kommunalskattelagen.

Finner landskamreraren för en behörig taxering av skattskyldig, som i 32 § 3 mom. omförmäles, vara nödigt att granskning verkställes av den skattskyldiges bokföring eller, då den skattskyldige varit delägare i vanligt handelsbolag eller rederi eller varit solidarisk delägare i kommanditbolag, av bolagets eller rederiets bokföring, bör landskamreraren föranstalta om sådan granskning, därvid biträde av sakkunnig må anlitas. De handlingar, som varit föremål för granskning, skola så fort ske kan återställas till den som avlämnat desamma.

Jämväl i andra fall, då utredning genom särskild sakkunnig befinnes erforderlig, skall landskamreraren föranstalta därom.

Finner landskamreraren anledning till erinran mot viss taxering eller anser han 57 § 3 mom. kommunalskattelagen böra tillämpas beträffande viss skattskyldig, skall, efter det den skattskyldige, där så ske kan och fråga icke

är allenast om uppenbar felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende, erhållit tillfälle att yttra sig, landskamreraren hos provningsnämnden framställa yrkande om de åtgärder, som erfordras för åvägbringande av en riktig taxering. Där så finnes lämpligt, skall framställningen delgivas taxeringsnämndens ordförande och vederbörande kommunombud.

Landskamreraren har jämväl att sörja för införskaffandet av erforderliga yttranden över de hos provningsnämnden anförda besvären samt att åvägbringa för besvärens prövning eljest erforderlig utredning.

I fråga om sådana skattskyldiga, vilka skola taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt inom visst provningsdistrikt och därjämte till kommunal inkomstskatt inom annat provningsdistrikt, utan att dock sådant fall föreligger, som i 96 § 2 mom. avses, böra landskamrerarna i de olika distrikten samråda för åvägbringande av likformig taxering.

94 §.

1 mom. Vid fullgörande av vad i 93 § stadgats må landskamrerare åttnjuta nödigt biträde av, förutom till hans förfogande stående tjänstemän, jämväl andra personer, som av honom tillkallas.

2 mom. Länsstyrelsen äger, där så anses erforderligt, kalla ordförande eller ledamot i taxeringsnämnd inom provningsdistriktet att under landskamrerarens granskningsarbete eller vid sammanträde med provningsnämnden infinna sig för meddelande av upplysningar i distriktet vidkommande taxeringsfrågor. För enahanda ändamål må länsstyrelsen inkalla jämväl ledamot av provningsnämnden före nämndens sammanträde.

I fråga om den mellankommunala provningsnämnden äger ordföranden i nämnden sådan befogenhet, som enligt första stycket tillkommer länsstyrelsen.

Prövningsnämndernas verksamhet.

95 §.

Prövningsnämnd beslutar över de hos densamma anförda besvär eller gjorda framställningar, varjämte ordinarie provningsnämnd under taxeringsåret granskar taxeringarna i övrigt.

Särskild provningsnämnd har att, sedan den ordinarie provningsnämnden avslutat sitt arbete för året och intill dess nästa ordinarie provningsnämnd sammanträder, dels besluta över besvär, som anförts enligt 123 §, dels ock, såvitt angår redan verkställd taxering, pröva ansökningar om sådan befrielse från skattskyldighet, varom förmåles i 15 § 2 mom. och 55 § kommunal-skattelagen samt i 23 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Vad eljest i denna förordning stadgas om provningsnämnd skall hava motsvarande tillämpning beträffande särskild provningsnämnd.

Om rätt för provningsnämnd att vidtaga vissa andra taxeringsåtgärder än nu sagts stadgas i 128 § 2 mom. och 129 §.

96 §.

1 mom. Länsprövningsnämnderna och Stockholms stads prövningsnämnd hava, envar för sitt prövningsdistrikt, att taga befattning med taxeringarna därstädes, med undantag av dem som jämlikt 2 mom. falla under den mellankommunala prövningsnämndens handläggning.

2 mom. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda prövningsdistrikt, skall den mellankommunala prövningsnämnden taga befattning med den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet i de kommuner, till vilka dylik förvärvskälla är att hänföra, samt i hemortskommunen eller, om hemortskommun saknas, i Stockholm. Är den skattskyldige gift, skall den mellankommunala prövningsnämnden taga befattning jämväl med den andra makens taxering för inkomst eller förmögenhet i nämnda kommuner, därest 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är tillämplig å makarnas taxering.

Föreligger i annat fall än nu nämnts tvist, i vilket prövningsdistrikt skattskyldig skall taxeras till kommunal inkomstskatt för viss inkomst eller till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, tillkommer det likaledes den mellankommunala prövningsnämnden att taga befattning med de taxeringar tvisten avser.

97 §.

Länsprövningsnämnd sammanträder på länsstyrelsens kallelse i residensstaden eller, i anseende till inträffade utomordentliga händelser, å annan samlingsort å tid, som länsstyrelsen bestämmer sålunda, att nämndens sammanträden må vara avslutade senast den 10 oktober. Möter för ledamot hinder att tillstädeskomma, bör anmälan därom ofördröjligen göras hos länsstyrelsen, som inkallar suppleant i hans ställe.

Nämnden är beslutför, då fem ledamöter äro tillstädes.

Landskamreraren har att övervara nämndens sammanträden med skyldighet att i varje särskilt fall tillkännagiva sin uppfattning, dock utan rätt att deltaga i besluten.

98 §.

Alla beslut av länsprövningsnämnd skola, med angivande i förekommande fall av skäl för avvikelse från skattskyldigs deklaration, upptagas i nämndens protokoll, där jämväl, i händelse skattskyldig underlåtit att avgiva honom av landskamreraren avfordrad uppgift eller upplysning, anteckning om sådan försummelse bör ske.

Taxering, som till följd av prövningsnämndens beslut tillkommit eller blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnden bestämt, skall antecknas i det exemplar av vederbörande taxeringslängd, som är för nämnden tillgängligt, och skall jämväl upptagas i särskild längd (*ändringslängd*), som upplägges i skilda avdelningar dels för särskild fastighetstaxering, dels för taxering för inkomst eller förmögenhet och dels för virkestaxering. Närmare föreskrifter om längdföringen meddelas av Kungl. Maj:t.

Nämndens protokoll föres och de av nämndens beslut föranledda anteckningarna i taxeringslängderna och ändringslängden verkställas av den eller de personer, som länsstyrelsen därtill förordnat. Sådant förordnande får icke meddelas åt någon, som i annan egenskap skall vara tillstädes hos nämnden.

Justering av protokollet skall för varje sammanträde verkställas inför nämnden, innan sammanträdet upplöses, eller inom fjorton dagar efter sammanträdet avslutande, dock senast den 18 oktober, inför nämndens ordförande jämte landskamreraren och minst två av nämnden därtill utsedda ledamöter, vilka skola inställa sig på ordförandens kallelse. Justeringen bestyrkes genom ett av nämndens ordförande och två ledamöter å protokollet tecknat intyg.

Vederbörande protokollförare åligger att med sin underskrift såväl å det för nämnden tillgängliga exemplaret av taxeringslängden som å ändringslängden vitsorda enligt nämndens beslut införda ändringar eller gjorda tillägg.

Vad i denna paragraf föreskrives om anteckningar i taxeringslängd och i ändringslängd gäller icke beslut, som i anledning av besvär enligt 123 § fattats av ordinarie prövningsnämnd efter taxeringsårets utgång eller av särskild prövningsnämnd.

99 §.

Länsprövningsnämndens ändringslängder, i huvudskrift eller bestyrkt avskrift, skola, i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, dels tillhandahållas dem som verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder, dels ock så snart ske kan offentligen framläggas inom vederbörande kommun under minst fjorton dagar.

100 §.

1 mom. Det åligger protokollföraren hos länsprövningsnämnden att senast den 10 november i rekommenderat brev med allmänna posten tillsända dels ägare eller därmed likställd innehavare av varje sådan fastighet, vilkens taxering varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, dels ock varje skattskyldig, vilkens taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, underrättelse om beslutet medelst utdrag av nämndens protokoll. Vad nu sagts äger icke tillämpning, då beslutet innefattat allenast, att taxering för inkomst eller förmögenhet efter yrkande av annan än den skattskyldige rättats i avseende å felaktighet vid beräkningen eller införingen i inkomstlängden av ortsavdragen.

Har i fråga om taxering av fastighet annan än ägaren eller innehavaren av fastigheten eller i fråga om taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke annan än den skattskyldige besvärat sig, skall utdrag av nämndens protokoll rörande nämndens beslut inom samma tid och i samma ordning tillsändas klaganden.

2 mom. Stadgandena i 1 mom. skola icke gälla i fråga om beslut i anledning av besvär enligt 123 §. Utdrag av protokollet rörande dylikt beslut skall mot bevis tillställas i fråga om särskild fastighetstaxering

ägaren eller innehavaren av den fastighet, besvären avse, samt i fråga om taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke den skattskyldige. Har i fall som nu nämnts annan än vederbörande fastighets ägare eller innehavare eller, beträffande taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke, annan än den skattskyldige besvärat sig, skall utdrag av protokollet mot bevis tillställas jämväl klaganden.

3 mom. Vad i 1 och 2 mom. är sagt om ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet skall hava avseende jämväl å annan, som i stället för ägaren eller innehavaren är skattskyldig för den fastighet, varom fråga är.

4 mom. Å protokollsutdrag, som i 1 och 2 mom. omförmäles, skall vid utlämnandet finnas tecknad underrättelse om vad den har att iakttaga, som vill anföra besvär över beslutet.

101 §.

Innefattar länsprövningsnämnds beslut i anledning av besvär enligt 123 §, att taxering höjts eller överflyttats å annan, skall länsstyrelsen till dem som hava att verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder, för verkställighet översända utdrag av prövningsnämndens protokoll.

102 §.

Stockholms stads prövningsnämnd sammanträder på överståthållarämbetets kallelse i Stockholm eller, i anseende till inträffade utomordentliga händelser, å annan samlingsort å tid, som överståthållarämbetet bestämmer sålunda, att nämndens sammanträden må vara avslutade senast den 31 oktober. Möter för ledamot hinder att tillstädeskomma, bör anmälan därom ofördröjligen göras hos överståthållarämbetet, som inkallar suppleant i hans ställe.

Nämnden är beslutför, då fem ledamöter äro tillstädes.

Kamreraren hos överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden har att övervara nämndens sammanträden med skyldighet att i varje särskilt fall tillkännagiva sin uppfattning, dock utan rätt att deltaga i besluten.

103 §.

Stadgandena i 98 och 100 §§ skola hava motsvarande tillämpning beträffande Stockholms stads prövningsnämnd, dock med iakttagande, att justering av nämndens protokoll jämlikt 98 § fjärde stycket skall ske senast den 8 november samt att avsändandet av utdrag av nämndens protokoll jämlikt 100 § 1 och 3 mom. skall ske senast den 20 november.

104 §.

Den mellankommunala prövningsnämnden sammanträder på ordförandens kallelse i Stockholm å sådan tid, att nämndens arbeten må vara avslutade senast den 5 oktober; dock må, i anseende till inträffade utomordentliga händelser, Kungl. Maj:t kunna förordna om annan samlingsort. Möter för

ledamot hinder att tillstådeskomma, bör anmälan därom ofördröjligen göras hos ordföranden, som inkallar suppleant i hans ställe. Vid förfall för ordföranden skall vice ordföranden underrättas samt dennes suppleant inkallas.

Nämnden är beslutför, då fem medlemmar äro tillstådes.

Allmänna ombudet hos nämnden har att övervara nämndens sammanträden med skyldighet att i varje särskilt fall tillkännagiva sin uppfattning, dock utan rätt att delta i besluten.

105 §.

Alla beslut av den mellankommunala prövningsnämnden skola, med angivande i förekommande fall av skäl för avvikelse från skattskyldigs deklARATION, upptagas i nämndens protokoll, där jämväl, i händelse skattskyldig underlåtit att avgiva honom av allmänna ombudet hos nämnden avfordrad uppgift eller upplysning, anteckning om sådan försumlighet bör ske.

Taxering, som till följd av nämndens beslut tillkommit eller som blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnd bestämt, skall upptagas i särskild längd (*ändringslängd*). En sådan längd föres för varje län. Vad i detta stycke stadgas skall icke gälla beträffande beslut, som fattats i anledning av besvär enligt 123 §.

Justering av protokollet skall verkställas inför nämnden eller inom åtta dagar, dock senast den 10 oktober, inför nämndens ordförande jämte allmänna ombudet och minst två av nämnden därtill utsedda ledamöter, vilka skola inställa sig på ordförandens kallelse. Justeringen bestyrkes genom ett av nämndens ordförande och två ledamöter å protokollet tecknat intyg.

Vederbörande protokollförare åligger att med sin underskrift å de hos nämnden förda längderna vitsorda deras riktighet.

106 §.

1 mom. Den mellankommunala prövningsnämndens ändringslängder skola inom tid, som Kungl. Maj:t bestämmer, översändas till vederbörande länsstyrelse. Det åligger längdförarna hos länsprövningsnämnderna och Stockholms stads prövningsnämnd att om den mellankommunala prövningsnämndens beslut verkställa enahanda anteckningar, som i 98 och 103 §§ äro föreskrivna beträffande beslut av länsprövningsnämnd och Stockholms stads prövningsnämnd.

2 mom. Utdrag av den mellankommunala prövningsnämndens protokoll skola av protokollföraren hos nämnden utsändas i överensstämmelse med stadgandena i 100 §.

3 mom. Innefattar den mellankommunala prövningsnämndens beslut i anledning av besvär enligt 123 §, att taxering höjts eller överflyttats å annan, skall protokollföraren översända utdrag av prövningsnämndens protokoll till vederbörande länsstyrelse, som har att vidtaga i 101 § omnämnd åtgärd för beslutets bringande till verkställighet.

III. Gemensamma bestämmelser rörande beskattningsnämndernas verksamhet.

107 §.

Länsstyrelsen har att vaka över att taxeringsarbetet ordnas och bedrives ändamålsenligt. Landskamreraren äger närvara vid sammanträde med beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd och taxeringsnämnd inom länet och därunder deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

108 §.

Beskattningsnämnderna skola vid fullgörandet av sina uppdrag ställa sig till ovillkorlig efterrättelse de föreskrifter skatte- och taxeringsförfattningarna innehålla samt, efter samvetsgrann prövning av meddelade uppgifter och för övrigt kända förhållanden, efter bästa förstånd åsätta taxering, så att densamma varder i möjligaste måtto likformig och rättvis.

109 §.

Sammanträde med beskattningsnämnd skall hållas inom slutna dörrar; dock är skattskyldig berättigad att företräda inför nämnden för att meddela upplysningar rörande taxeringen, i vad honom angår. Såvitt utan hinder för taxeringsförrättningens fortgång sig göra låter, bör taxeringsnämnd på stället meddela skattskyldig begärd upplysning om honom påfordrad taxering.

110 §.

Ordförande eller ledamot i beskattningsnämnd skall avträda, såväl då fråga förekommer om taxering, som angår honom själv, hans hustru, föräldrar, barn eller syskon eller oskift dödsbo, däri han äger del, som ock då fråga är om taxering av bolag eller förening, vars styrelse eller förvaltning han tillhör, eller fråga är om taxering av någon, för vilken han är förmyndare, god man enligt 11 kap. lagen om förmynderskap eller ombud.

111 §.

Uppstå skiljaktiga meningar inom beskattningsnämnd och måste till följd därav omröstning anställas, skall denna vara öppen och den mening bliva gällande, vilken flertalet biträtt, eller, om rösterna utfalla lika, den som länder till den skattskyldiges förmån. Kan denna grund ej tillämpas, gälle den mening, som biträdes av ordföranden, även där denne eljest ej må deltaga i besluten.

112 §.

Anser ordförande i beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd eller taxeringsnämnd, att nämnden i ett eller annat hänseende icke iakttager de föreskrifter, som gälla för taxeringen, eller icke verkställer taxeringen i överensstämmelse med upplysta och bestyrkta förhållanden, åligger det honom att

sådant genast anmärka. Dylik anmärkning ävensom nämndens i anledning därav meddelade yttrande skola i protokollet intagas.

Kan av någon anledning taxeringsförrättning icke företagas eller fortgå, bör anmälan därom av vederbörande nämnds ordförande göras hos länsstyrelsen för vidtagande av den åtgärd, förhållandet anses påkalla.

113 §.

Taxering till kommunal progressivskatt och till utjämningsskatt verkställs av den taxeringsnämnd och den prövningsnämnd, som förrätta skattskyldigs taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, i samband med taxeringen till dylik skatt.

Fördelning av kommunal progressivskatt enligt bestämmelserna i 5 § andra stycket förordningen om kommunal progressivskatt verkställs av prövningsnämnden.

Om prövningsnämndens beslut rörande fördelning av kommunal progressivskatt skall underrättelse medelst utdrag av nämndens protokoll översändas *dels*, i den ordning som gäller för underrättelse om prövningsnämndens beslut i andra fall, förutom till den skattskyldige, jämväl till vederbörande landsting eller i landsting icke deltagande stad,

dels, i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, till dem som hava att verkställa debitering av utskylderna i fråga; dock skall sådan underrättelse om beslut av Stockholms stads prövningsnämnd icke avlätas till debiteringsförrättare i Stockholm.

114 §.

Eftertaxering enligt vad därom i skatteförfattningarna är stadgat verkställs av taxeringsnämnder och ordinarie prövningsnämnder. Om de vid dylik taxering följda grunderna skall fullständig redogörelse intagas i nämndernas protokoll, varjämte till den skattskyldige skall avlätas meddelande om eftertaxeringen i samma ordning, som gäller för meddelande till skattskyldig om avvikelse från deklaration.

115 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter angående ordnandet av beskattningsnämndernas arbete, som må erfordras utöver vad denna förordning innehåller. Kungl. Maj:t fastställer jämväl formulär till anmaningar, underrättelse om avvikelse från deklaration eller annan till ledning för egen taxering lämnad uppgift, andra föreskrivna underrättelser med mera dylikt ävensom formulär till i denna förordning föreskrivna längder.

5 KAP.

Om fullföljd av talan.

Besvär över fastighetstaxeringsnämnds och taxeringsnämnds beslut.

116 §.

Över beslut av fastighetstaxeringsnämnd må besvär anföras hos fastighetsprövningsnämnden

av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, såvitt fastigheten rör;

så ock av vederbörande kommun, municipalsamhälle, vägstyrelse och landsting.

Besvären skola, skriftligen avfattade, ingivas *i länen* till länsstyrelsen före klockan tolv på dagen den 15 maj eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag och *i Stockholm* till överståthållarämbetet före klockan tolv på dagen den 31 augusti eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag.

117 §.

Över beslut av taxeringsnämnd må besvär anföras

a) i fråga om taxering av fastighet:

av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, såvitt fastigheten rör;

så ock av vederbörande kommun, municipalsamhälle, vägstyrelse och landsting;

b) i fråga om taxering för inkomst eller förmögenhet:

av skattskyldig, såvitt honom rör;

av vederbörande kommun, municipalsamhälle, vägstyrelse och landsting, såvitt angår taxering till kommunal inkomstskatt;

så ock av vederbörande landsting eller i landsting icke deltagande stad, såvitt angår taxering till kommunal progressivskatt;

c) i fråga om taxering för avverkat virke:

av skattskyldig, såvitt honom rör;

av vederbörande kommun, municipalsamhälle och landsting;

så ock av vederbörande skogsvårdsstyrelse eller, såvitt angår virke, för vilket skogsvårdsavgift enligt vad därom är särskilt stadgat skall ingå till domänstyrelsen, vederbörande överjägmästare.

118 §.

1 mom. Besvär enligt 117 § skola, skriftligen avfattade och ställda till den prövningsnämnd, som enligt 96 § har att pröva taxeringen i fråga, ingivas till länsstyrelsen i det län, där den överklagade taxeringsåtgärden företagits, därest ej sådant fall föreligger, som i 2 mom. här nedan avses.

Besvärén skola ingivas i länen före klockan tolv på dagen den 15 juli eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag och i Stockholm före klockan tolv på dagen den 31 augusti eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag.

2 mom. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till två eller flera provningsdistrikt, och avse besvär enligt 117 § sådan skattskyldigs taxering för inkomst eller förmögenhet i kommun, dit förvärvskällan är att hänföra, eller i kommun, där taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt ägt eller skolat äga rum, skola besvärén, skriftligen avfattade, ingivas till länsstyrelsen i län, där någon av dessa kommuner är belägen.]

Besvär, varom i första stycket förmäles, skola ingivas, därest Stockholm är en av de kommuner, där taxering ägt eller bort äga rum, före klockan tolv på dagen den 31 augusti eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag, och eljest före klockan tolv på dagen den 15 juli eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag.

119 §.

Angå besvär enligt 117 § skattskyldig, vilkens taxering enligt 96 § 2 mom. skall prövas av den mellankommunala provningsnämnden, skall den myndighet, som mottagit besvärén, omedelbart efter besvärstidens utgång översända besvärén jämte förteckning å desamma till den mellankommunala provningsnämnden.

120 §.

Om rätt till besvär ävensom om ordningen för besvärns anförande i fråga om taxeringsnämnds beslut enligt 14 och 15 §§ i lagen om allmän pensionsförsäkring stadgas i nämnda lag.

Besvär över fastighetsprovsningsnämnds och provningsnämnds beslut.

121 §.

Över beslut, som fastighetsprovsningsnämnd eller ordinarie provningsnämnd meddelat under taxeringsåret, må besvär anföras hos kammarrätten av landskamreraren. Enahanda rätt att anföras besvär tillkommer vederbörande kommun, municipalsamhälle, vägstyrelse, landsting, skogsvårdsstyrelse och överjägmästare, i den mån de jämlikt 116 eller 117 § äga föra talan mot fastighetstaxeringsnämnds eller taxeringsnämnds beslut.

Över beslut, som nu nämnts, må ock besvär anföras hos kammarrätten av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, såvitt angår taxering av fastigheten, så ock av skattskyldig, såvitt angår egen taxering för

inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke, där han ej enligt 39 eller 49 § förlorat talan, i följande fall:

a) om han hos fastighetsprövningsnämnden eller prövningsnämnden inom föreskriven tid överklagat fastighetstaxeringsnämndens eller taxeringsnämndens beslut och hans talan därstädes icke bifallits; samt

b) om fastighetsprövningsnämnden eller prövningsnämnden ändrat den av fastighetstaxeringsnämnden eller taxeringsnämnden verkställda taxeringen, utan att sådan ändring påyrkats av klaganden.

I det under a) omnämnda fallet må besvären dock innefatta endast fullföljande helt eller delvis av yrkande, som klaganden framställt hos den överordnade nämnden.

I det under b) omförmälda fallet må talan icke innefatta längre gående yrkande än taxeringens bestämmande i enlighet med den underordnade nämndens beslut.

122 §.

1 mom. Besvär enligt 121 § skola, skriftligen avfattade, före klockan tolv å sista helgfria dagen i december månad under taxeringsåret ingivas till den länsstyrelse, som med motsvarande tillämpning av bestämmelserna i 118 § vederbör. Försummas något av vad nu föreskrivits, varda besvären icke upptagna till prövning; dock må icke den omständigheten, att besvären i stället för till vederbörande länsstyrelse ingivits eller insänts direkt till kammarrätten, utgöra hinder för besvärens upptagande till prövning, därest besvären dit inkommit före utgången av den stadgade besvärstiden. I sådant fall skall kammarrätten omedelbart överlämna besvären till vederbörande länsstyrelse för vidare behandling enligt 2 mom.

2 mom. Omedelbart efter taxeringsårets utgång har länsstyrelsen att till kammarrätten insända förteckning å besvär, som anförts enligt 121 §. I denna förteckning skola besvär över taxering av fastighet upptagas för sig utan sammanblandning med övriga besvär.

Besvär över beslut av den mellankommunala prövningsnämnden skola av länsstyrelsen omedelbart översändas till allmänna ombudet hos denna nämnd; och har allmänna ombudet att, sedan vid besvären fogats de taxeringen vidkommande handlingarna ävensom utdrag av prövningsnämndens protokoll samt förklaringar infordrats från vederbörande, skyndsamligen till kammarrätten överlämna samtliga handlingarna med de upplysningar och erinringar, besvären anses påkalla.

Vid övriga besvär har länsstyrelsen att foga såväl utdrag av taxeringslängd och beskattningsnämndernas protokoll, såvitt den överklagade taxeringsfrågan angår, som ock de till nämnderna i frågan ingivna handlingarna. Länsstyrelsen har därefter att infordra förklaringar från vederbörande samt skyndsamligen överlämna handlingarna till kammarrätten med erforderliga upplysningar och erinringar. Angå besvären taxering av fastighet, böra handlingarna vara till kammarrätten inkomna före utgången av april månad året näst efter taxeringsåret.

Besvär i vissa fall att anföras i särskild ordning.

123 §.

1 mom. Har fastighet uppförts såsom skattepliktig i fall, där den är undantagen från skatteplikt, eller

har såsom skattskyldig för fastighet uppförts annan än den som vederbort, eller

har fastighet taxerats å mer än en ort eller eljest i fall, där taxering av fastigheten icke bort äga rum, eller

har under löpande taxeringsperiod nytt taxeringsvärde åsatts fastighet eller jämlikt 8 § sista stycket kommunalskattelagen taxeringsvärde fördelats å olika i taxeringsenhet ingående fastigheter eller delar av fastigheter eller framställning om vidtagande av sådan taxeringsåtgärd avslagits, men ägare eller därmed likställd innehavare av fastigheten icke erhållit föreskriven underrättelse därom före den 15 juni, därest beslut fattats av taxeringsnämnd i något av länen, eller före den 1 augusti, därest beslutet fattats av taxeringsnämnd i Stockholm, eller före den 1 december, därest beslutet fattats av provningsnämnd, eller

har fastighet på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende blivit felaktigt taxerad,

må fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare uti den i 124 § angivna ordning häröver anföras besvär hos länsprovningsnämnden eller Stockholms stads provningsnämnd, eller, därest taxeringen redan varit föremål för beslut, som efter särskild prövning meddelats av fastighetsprovningsnämnd, länsprovningsnämnd eller Stockholms stads provningsnämnd, hos kammarrätten.

2 mom. Den som taxerats till kommunal inkomstskatt i fall, där kommunal skattskyldighet icke föreligger för vid taxeringen avsett slag av inkomst,

den som taxerats till kommunal inkomstskatt å mer än en ort för samma inkomst,

den som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för inkomst, ehuru han är frikallad från skyldighet att erlägga sådan skatt för all inkomst eller för vid taxeringen avsett slag av inkomst, eller som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för förmögenhet, ehuru han är frikallad från skattskyldighet för förmögenhet,

den som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, till kommunal progressivskatt eller till utjämningsskatt å ort, där han icke är skattskyldig för dylik skatt,

den som taxerats till kommunal progressivskatt eller till utjämningsskatt i strid mot de i förordningarna om nämnda skatter givna stadganden om frihet, helt eller i viss omfattning, från dylik skatt,

den som taxerats för inkomst eller förmögenhet å ort, där han icke enligt stadgandena i 25 och 27 §§ varit pliktig att avgiva självdeklaration,

den som uti stadgad ordning avlämnat behörig självdeklaration och icke till följd av bestämmelserna i 39 § 1 mom. förlorat rätt till talan, men blivit taxerad för inkomst eller förmögenhet med avvikelse från deklarationen och icke erhållit föreskriven underrättelse därom före den 15 juni, därest beslutet fattats av taxeringsnämnd i något av länen, eller före den 1 augusti, därest beslutet fattats av taxeringsnämnd i Stockholm, eller före den 1 december, därest beslutet fattats av prövningsnämnd,

den som eftertaxerats för inkomst eller förmögenhet men om eftertaxeringen icke erhållit föreskriven underrättelse inom tid som nyss nämnts,

så ock den, vilkens taxering för inkomst eller förmögenhet på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende blivit felaktig,

må uti den i 124 § angivna ordning häröver anföra besvär hos prövningsnämnd eller, därest taxeringen redan varit föremål för prövningsnämnds efter särskild prövning meddelade beslut, hos kammarrätten.

3 mom. Den som taxerats till skogsaccis i kommun, där han icke varit skyldig avgiva virkesdeklaration,

den som uti stadgad ordning avlämnat behörig virkesdeklaration, men blivit taxerad till skogsaccis med avvikelse från deklarationen och icke erhållit föreskriven underrättelse därom före den 15 juni, därest beslutet fattats av taxeringsnämnd i något av länen, eller före den 1 augusti, därest beslutet fattats av taxeringsnämnd i Stockholm, eller före den 1 december, därest beslutet fattats av prövningsnämnd,

så ock den, vilkens taxering till skogsaccis på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende blivit felaktig,

må uti den i 124 § angivna ordning häröver anföra besvär hos prövningsnämnden eller därest taxeringen redan varit föremål för prövningsnämnds efter särskild prövning meddelade beslut, hos kammarrätten.

4 mom. Rätt till besvär enligt 1, 2 och 3 mom. i anledning av förelupen felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende tillkommer jämväl landskamreraren så ock vederbörande kommun, municipalsamhälle, vägstyrelse, landsting, skogsvårdsstyrelse och överjägmästare, i den mån de jämlikt 116 eller 117 § äga föra talan mot fastighetstaxeringsnämnds eller taxeringsnämnds beslut.

124 §.

1 mom. Besvär enligt 123 § skola, skriftligen avfattade, ingivas till den länsstyrelse, som med motsvarande tillämpning av bestämmelserna i 118 § vederbör, när det gäller besvär av skattskyldig, inom natt och år efter det utskylder avfordrats vederbörande och, när det gäller besvär av annan, före utgången av kalenderåret näst efter taxeringsåret. Försummas något av vad sålunda föreskrivits, varda besvären icke upptagna till prövning; dock må icke den omständigheten, att besvär som anföras hos kammarrätten i stället för till vederbörande länsstyrelse ingivits eller insänts direkt till

kammarrätten, utgöra hinder för besvärens upptagande till prövning, om besvären dit inkommit före utgången av den stadgade besvärstiden. I sådant fall skall kammarrätten omedelbart överlämna besvären till vederbörande länsstyrelse för vidare behandling enligt 2 mom.

Avse besvären det fall, att taxeringsvärde åsatts fastighet å mer än en ort eller att skattskyldig blivit å mer än en ort taxerad för samma inkomst eller förmögenhet eller för samma virke, och hava utskylder därför avfordrats vederbörande å olika tider, räknas besvärstiden från det senaste kravet.

2 mom. Anföras besvär enligt 123 § 2 mom. beträffande taxering för inkomst eller förmögenhet i fall, då taxeringen enligt 96 § 2 mom. skall prövas av den mellankommunala prövningsnämnden, har den länsstyrelse, som mottagit besvären, att skyndsamt överlämna desamma till allmänna ombudet hos omförmälda nämnd. Före överlämnandet skall länsstyrelsen vid besvären foga såväl utdrag av inkomstlängd och taxeringsnämnds protokoll, såvitt den överklagade taxeringen angår, som ock de till taxeringsnämnden i frågan ingivna handlingarna, därest icke berörda utdrag och handlingar på grund av stadgandet i 92 § tidigare blivit överlämnade, i vilket fall det åligger allmänna ombudet hos den mellankommunala prövningsnämnden att vid besvären foga ifrågavarande handlingar. Sedan besvärsakten blivit fullständigad enligt vad nu sagts, har allmänna ombudet att infordra förklaringar från vederbörande samt att därefter med eget yttrande överlämna målet till den ordinarie prövningsnämnden eller till den särskilda prövningsnämnden eller, därest taxeringen redan varit föremål för prövningsnämndens efter särskild prövning meddelade beslut, till kammarrätten, i vilket sistnämnda fall vid besvären skola fogas jämväl utdrag av nämndens protokoll och övriga hos nämnden befintliga handlingar i ärendet.

Anföras besvär enligt 123 § i andra fall än i nästföregående stycke avses, har den länsstyrelse, som mottagit besvären, att vid desamma foga såväl utdrag av taxeringslängd och beskattningsnämnds protokoll, såvitt den överklagade taxeringen angår, som ock övriga till ärendet hörande handlingar. Sedan därefter förklaringar över besvären infordrats från vederbörande och yttrande avgivits av landskamreraren, överlämnas handlingarna till den ordinarie prövningsnämnden eller den särskilda prövningsnämnden i prövningsdistriktet eller, därest taxeringen redan varit föremål för prövningsnämndens efter särskild prövning meddelade beslut, till kammarrätten.

125 §.

I fråga om klagan över prövningsnämnds beslut i anledning av besvär enligt 123 § skola stadgandena i 121 §, 122 § 1 mom. samt 122 § 2 mom. andra och tredje styckena hava motsvarande tillämpning; dock skola besvären ingivas före klockan tolv å sextionde dagen efter den, då klaganden av beslutet erhållit del, eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande

söckendag. Angå besvären taxering av fastighet, böra handlingarna till kammarrätten insändas inom fyra månader efter det besvären inkommit till länsstyrelsen.

Om särskild sammansättning av kammarrätten vid handläggning av mål angående taxering av fastighet.

126 §.

1 mom. Vid handläggning i kammarrätten av mål angående taxering av fastighet skola deltaga tre av rättens ordinarie ledamöter, av vilka en efter Kungl. Maj:ts förordnande skall föra ordet, samt två av de särskilda ledamöter, om vilka i 2 mom. förmäles; dock må utewaro av en av de särskilda ledamöterna icke hindra måls avgörande, därest av övriga ledamöter tre äro om slutet ense.

2 mom. Kungl. Maj:t har att första gången för tiden intill utgången av år 1933 och därefter för fem år i sänder förordna sex i fastighetsvärdering kunniga män med god kännedom om fastighetsförhållandena i allmänhet att efter kallelse inträda såsom ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål, som i 1 mom. avses. Av dessa personer skola två äga särskild sakkunskap i avseende å värdering av skogsmark och växande skog, två i avseende å värdering av jordbruksfastighet i övrigt och två i avseende å värdering av annan fastighet. Avgår sådan person under perioden, förordnar Kungl. Maj:t annan person i hans ställe för återstående tiden.

Vad i 12 § 4 mom. är stadgat skall hava motsvarande tillämpning be-
träffande här avsedda ledamöter i kammarrätten.

3 mom. Kungl. Maj:t äger meddela närmare föreskrifter angående inkallande av de i 2 mom. nämnda ledamöter till tjänstgöring i kammarrätten samt angående ordnandet av kammarrättens arbete med handläggning av mål angående taxering av fastighet och därmed sammanhängande frågor.

Besvär över utslag av kammarrätten.

127 §.

Den som icke åtnöjes med kammarrättens utslag i taxeringsmål äger att, utom i fall som i andra stycket här nedan stadgas, däri hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär, vilka, vid påföljd att besvären eljest icke varda upptagna till prövning, skola före klockan tolv å sextionde dagen efter den, då klaganden av utslaget erhållit del, eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag ingivas till finansdepartementet tillika med bevis om dagen för utslagets delfående.

Över utslag av kammarrätten i mål rörande tillämpning av 6, 7, 8, 9, 10, 11 och 12 §§ kommunalskattelagen må klagan icke föras.

Om särskilda taxeringsåtgärder i samband med prövning av besvär.

128 §.

1 mom. Om kammarrätten eller Kungl. Maj:t vid prövning av anförda besvär i taxeringsmål finner, att taxering verkställts å orätt ort eller å rätt ort underlåtits eller ej skett till riktigt belopp, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, vidtaga erforderlig rättelse i taxeringen å ort som vederbör; dock må skattskyldigs hela taxering i sådant fall icke höjas utöver vad beskattningsnämnderna bestämt, därest besvären icke innefatta yrkande om sådan höjning. Jämväl må, om någon av kammarrätten eller Kungl. Maj:t befrias från taxering på den grund, att annan person bort i stället taxeras, kammarrätten eller Kungl. Maj:t överflytta taxeringen å denne.

Äro makar var för sig taxerade, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, där ändring göres i den enes taxering, även att i den andres taxering vidtaga av ändringen påkallad rättelse, såvitt angår tillämpning av 52 § kommunalskattelagen eller 19 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

2 mom. Vid prövningsnämnds prövning av besvär enligt 123 § skola bestämmelserna i 1 mom. hava motsvarande tillämpning å prövningsnämnden; dock skall, därest under länsprövningsnämnds eller Stockholms stads prövningsnämnds handläggning av besvär enligt 123 § fråga uppkommer om vidtagande av härovan omförmäld åtgärd beträffande taxering inom annat prövningsdistrikt än det, som besvären angå, ärendet i hela dess vidd överlämnas till avgörande av den mellankommunala prövningsnämnden.

129 §.

Därest efter anförda besvär fastighets taxeringsvärde blivit ändrat eller taxeringsvärde åsatts fastighet, som icke blivit taxerad, har prövningsnämnden i det prövningsdistrikt, där fastigheten är belägen, att efter anmälan av landskamreraren vidtaga däremot svarande åtgärd för efterföljande år under taxeringsperioden, där ej beträffande fastigheten sådant förhållande inträffat, som jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen föranleder åsättande av nytt taxeringsvärde.

Sådan anmälan hos prövningsnämnden må ock göras av fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare eller, om besvären anförts av annan än ägaren eller innehavaren, av denne.

130 §.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till kommunal inkomstskatt eller till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt ändras eller bliver någon påförd, skall samtidigt vidtagas den ändring i taxering till kommunal progressivskatt eller till utjämningskatt, som därav må föranledas.

Allmänna föreskrifter rörande fullföljd av talan.**131 §.**

1 mom. Besvärsrätt liksom för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet tillkommer jämväl annan, som uppförts eller bort uppföras såsom skattskyldig för fastighet, så ock arrendator, vilken jämlikt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, gentemot ägaren eller innehavaren har att ansvara för fastighetsskatt, som belöper å den arrenderade fastigheten.

2 mom. Finnas i stad två eller flera territoriella församlingar, vilka var för sig äga enligt kyrkostämmas beslut av sina medlemmar uttaga allmän kommunalskatt, tillkommer sådan församling samma besvärsrätt som kommun. Detsamma gäller församling på landet eller skoldistrikt, där församlingens eller skoldistriktets område icke sammanfaller med kommunens område.

132 §.

Har kommun icke annorlunda förordnat, äger kommunombudet i taxeringsnämnden utöva besvärsrätt, som enligt denna förordning tillkommer kommunen.

133 §.

Den som vill anföra besvär över beskattningsnämnds beslut är berättigad att, då han i sådant avseende anmäler sig hos vederbörande myndighet eller tjänsteman, kostnadsfritt erhålla för dylikt besluts överklagande erforderligt utdrag av taxeringslängd samt av nämndens protokoll; och må ej heller lösen fordras för andra protokollsutdrag och expeditioner, som till följd av vederbörande nämnders beslut böra utfärdas.

134 §.

Besvär, varom i denna förordning förmäles, må jämte tillhörande handlingar kunna, under iakttagande av stadgad tid och ordning, på klagandens eget äventyr i betalt brev med allmänna posten insändas till vederbörande myndighet.

135 §.

Beredningsnämnds, fastighetstaxeringsnämnds eller taxeringsnämnds ordförande är skyldig att, då sådant av vederbörande myndighet påfordras, avgiva förklaring över besvär angående taxering. Vid förfall för ordföranden må förklaringsskyldigheten åläggas någon av nämndens ledamöter. Beskattningsnämnd må icke åläggas förklaringskyldighet, och må ej heller av beskattningsnämnd behandlad taxeringsfråga till nämnden återförvisas till förnyad behandling.

136 §.

Då i taxeringsmål delgivning med kommun ifrågakommer, må delgivningen med laga verkan verkställas med vederbörande kommunombud i taxeringsnämnden, där sådant ombud finnes. Åligger förklaringskyldighet kommunen och har kommunen icke särskilt förordnat om utförande av dess talan, äger kommunombudet företräda kommunen.

137 §.

Har genom utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:ts taxering höjts eller överflyttats å annan, åligger det vederbörande länsstyrelse, sedan länsstyrelsen av utslaget erhållit del, att skyndsamt till dem, som hava att verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder, överända avskrift av utslaget för verkställighet.

6 KAP.

Särskilda föreskrifter.

138 §.

Vid kronoräkenskapernas granskning inom riksräkenskapsverket må med avseende å verkställd taxering anmärkning framställas allenast i fråga om uträknande enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt av skatteprocent och skattens grundbelopp för svenskt aktiebolag, svenskt solidariskt bankbolag och svenskt kommanditbolag eller uträknande enligt förordningen om utjämningskatt av skattens grundbelopp.

139 §.

Konungen äger meddela de närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpning [av överenskommelser och förordnanden, varom sägs i 72 § kommunalskattelagen och 29 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

7 KAP.

Ansvarsbestämmelser.

140 §.

Där beredningsnämnds, fastighetstaxeringsnämnds eller taxeringsnämnds ordförande, utan att vara hindrad av laga förfall, underlåter att vidtaga erforderliga åtgärder för nämndens sammanträde eller att inom föreskriven tid avlämna nämndens längder och övriga handlingar, vare straffet böter femtio kronor. Infinner han sig icke å den av honom för nämndens sammanträde utsatta ort och tid och kan han ej visa laga förfall, böte tjugufem kronor. Ledamot i nämnden eller tillkallad suppleant, som utan laga förfall från sammanträde utebliver, böte tio kronor.

141 §.

Den som blivit utsedd till medlem i prövningsnämnd eller blivit inkallad i stället för ordinarie ledamot och utan vederbörligen anmält laga förfall utebliver från nämndens sammanträde, skall, därest nämnden till följd av hans utevaro icke varder beslutför, böta tjugufem kronor.

142 §.

Den som bryter mot vad i 57 § är stadgat vare, där han ej svarar för tjänstefel, straffad med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor och vare därjämte skyldig till fullo gottgöra skada, som genom sådan förseelse uppkommit.

143 §.

1 mom. Hörsammas ej anmaning att inkomma med självdeklaration, som bort avgivas på grund av 25 § 1 mom., vare den försumlige förfallen till böter, motsvarande, då fråga är om allmän självdeklaration, en tiondel av den inkomst- och förmögenhetsskatt, som påföres den skattskyldige, dock minst tio kronor, och, då fråga är om särskild självdeklaration, femtio öre för varje full skattekrona, som påföres den skattskyldige på grund av den taxering, varom fråga är, dock minst tio kronor.

Har den, som först efter anmaning enligt 25 § 2 mom. är pliktig avgiva självdeklaration, underlåtit att hörsamma sådan anmaning, och underlåter han jämväl att hörsamma förnyad anmaning, vare han förfallen till enahanda bötesstraff.

2 mom. Hörsammas ej anmaning att inkomma med virkesdeklaration, som bort avgivas på grund av 43 § 1 mom., vare den försumlige förfallen till böter, motsvarande tjugu öre för varje etthundra kronor av det rotvärde, som åsättes det avverkade virket, dock minst tio kronor.

Har den, som först efter anmaning enligt 43 § 2 mom., är pliktig avgiva virkesdeklaration, underlåtit att hörsamma sådan anmaning och underlåter han jämväl att hörsamma förnyad anmaning, vare han förfallen till enahanda bötesstraff.

3 mom. Straff för förseelse, varom i denna paragraf sägs, inträder icke, där den försumlige visar giltig ursäkt för sin underlåtenhet.

4 mom. Vad i 1 och 2 mom. stadgas äger icke tillämpning, då den försumlige för sin underlåtenhet är underkastad ansvar för tjänstefel.

144 §.

Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra vad i 17, 22, 33, 34 och 35 §§, 42 § 2 mom. samt 47 § är stadgat skall den försumlige, där han ej för underlåtenheten är underkastad ansvar för tjänstefel, böta tjugufem kronor.

145 §.

1 mom. Har någon i deklaration eller annan uppgift eller upplysning, som av honom avgivits till ledning vid taxering för inkomst eller förmögen-

het, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, som är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, böte, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt, som därigenom undandragits, och i annat fall högst fem gånger den inkomst- och förmögenhetsskatt, som skulle hava undandragits, i händelse det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, dock minst tjugufem kronor. Därest det oriktiga meddelandet avsett förhållande, som utövat eller kunnat utöva inverkan allenast å taxering till kommunal inkomstskatt, vare straffet böter, om det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt, högst tjugufem öre för varje skatteöre, som därigenom kommit att icke påföras den skattskyldige, och i annat fall högst tjugufem öre för varje skatteöre, som icke skulle påförts den skattskyldige, därest det oriktiga meddelandet blivit följt vid taxeringen, dock minst tjugufem kronor.

Har någon till ledning vid virkestaxering lämnat sådant oriktigt meddelande, som i första stycket sägs, böte högst en krona för varje däremot svarande tiotal kronor taxerat rotvärde, dock minst tjugufem kronor.

2 mom. Har oriktigt meddelande, varom i 1 mom. förmäles, icke lämnats mot bättre vetande, men har den, som lämnat meddelandet, vid dess avgivande gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, skall vad i 1 mom. stadgas hava motsvarande tillämpning; dock må böterna bestämmas till högst hälften av vad i nämnda mom. sägs, men likväl ej lägre än tjugufem kronor.

3 mom. Straff för förseelse, varom i denna paragraf sägs, inträder icke, därest den skyldige, innan vederbörande taxeringsnämnd avslutat sitt arbete, av egen drift beriktigat det oriktiga meddelandet.

4 mom. Vad i 1 och 2 mom. stadgas äger icke tillämpning, då den som lämnat det oriktiga meddelandet för sin förseelse är underkastad ansvar för tjänstefel.

146 §.

1 mom. Förseelse, som i 142, 143 eller 145 § omförmäles, åtalas vid allmän domstol.

Åtal jämlikt 143 eller 145 § skall, då den deklarations- eller uppgiftsskyldige här i riket har hemortskommun, anhängiggöras vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo hemortskommunen är belägen, och eljest vid allmänna underrätten i den ort, där den taxering skall äga rum, för vilken deklarationen, uppgiften eller upplysningen skolat ligga till grund.

Förseelse, som i 143 eller 145 § sägs, är föremål för allmänt åtal, men förseelse, som i 142 § omförmäles, må, där den ej innefattar tjänstefel, av allmän åklagare åtalas endast där målsägande angivit densamma till åtal.

2 mom. Där, i andra fall än i 1 mom. avses, till följd av uraktlåtet fullgörande av de i denna förordning meddelade föreskrifter eller av annan orsak fråga uppstår om tillämpning av stadgat bötesansvar eller förelagt vite, skall av vederbörande landskamrerare, ordförande eller ledamot i beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd eller taxeringsnämnd eller annan behörig person

anmälan därom göras hos länsstyrelsen, som har att, efter prövning av härvid förekommande förhållanden, förordna om uttagandet av de böter eller viten, vartill någon finnes hava gjort sig förfallen, samt vidtaga de åtgärder, som anmäld försummelse eller utebliven verkställighet av vad i denna förordning stadgas för övrigt kan påkalla. Vad nu är sagt om länsstyrelsen har i fråga om den mellankommunala prövningsnämnden avseende å överståthållarämbetet.

3 mom. Den som icke åtnöjes med av länsstyrelse givet beslut, varigenom han på grund av ovan meddelade stadganden blivit fälld till böter eller utgivande av vite, äger att, med iakttagande av vad i allmänhet är stadgat angående dylika besluts överklagande, över beslutet anföra besvär hos kammarrätten. Besvären skola före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden av beslutet erhållit del, eller, om då är helgdag, före klockan tolv på dagen nästföljande söckendag ingivas till länsstyrelsen vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke varda upptagna till prövning; dock må icke den omständigheten, att besvären i stället för till sistnämnda myndighet ingivits eller insänts till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, därest besvären dit inkommit före utgången av den stadgade besvärstiden. I sådant fall skola besvären omedelbart överlämnas till länsstyrelsen.

Sedan besvären inkommit till länsstyrelsen, förfares med ärendet på sätt i 122 § 2 mom. tredje stycket andra punkten stadgas.

Om klagan över kammarrättens utslag på besvär, som i detta mom. avses, gäller vad i 127 § första stycket är sagt.

Vid prövning av besvär över utdömande av vite må jämväl fråga, huruvida vite bort föreläggas, komma under bedömande.

4 mom. Böter och viten, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

8 KAP.

Om kostnader för taxeringsarbetet.

147 §.

1 mom. Av statsmedel bestridas:

1) ersättning åt ordförandena i beredningsnämnderna, fastighetstaxeringsnämnderna och taxeringsnämnderna, åt de av länsstyrelsen förordnade ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnderna samt åt kronoombuden i taxeringsnämnderna;

2) ersättning åt kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för upp-
bördsärenden för hans befattning med taxeringen i Stockholm;

3) gottgörelse för det i samband med taxeringsförrättningarna lämnade biträde av städernas tjänstemän;

4) bidrag till kostnader, som kommun åtagit sig för särskilda anstalter

för det årliga taxeringsarbetet, därest dessa anstalter befunnits ändamålsenliga; samt

5) kostnader för taxeringen, vilka omförmälas i 5 samt 7—12 mom. här nedan.

2 mom. Det åligger länsstyrelsen att de år, då allmän fastighetstaxering äger rum, senast den 1 maj, i Stockholm senast den 20 juli, till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande angående den ersättning, som för bestyr med nyssnämnda taxering inom länet bör tillkomma envar av de personer, vilka enligt bestämmelserna i 1 mom. 1) och 3) äro därtill berättigade, och skola därvid angivas de grunder, som varit bestämmande vid ersättningarnas beräkande.

Motsvarande yttrande beträffande årlig taxering skall av länsstyrelsen avgivas senast den 20 juli under taxeringsåret.

I yttrande, som överståthållarämbetet avgiver, bör jämväl upptagas förslag till ersättning åt kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden.

Yttrande enligt detta mom. skall tillika innehålla uppgift, då det gäller allmän fastighetstaxering, om taxeringsvärdet å all fastighet i länet enligt fastighetstaxeringsnämndernas beslut samt eljest om länets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma enligt taxeringsnämndernas beslut.

3 mom. Kommun, som enligt 1 mom. 4) vill framställa anspråk på särskild ersättning, äger att senast den 1 juli under taxeringsåret till länsstyrelsen inkomma med framställning därom med angivande av grunderna för ersättningsbeloppets beräkande.

Länsstyrelsen har att med eget utlåtande över framställningen överlämna densamma till Kungl. Maj:t vid avgivande av yttrande enligt 2 mom. andra stycket.

4 mom. Efter prövning av de yttranden och framställningar, som inkommit jämlikt 2 och 3 mom., bestämmer Kungl. Maj:t huru mycket skall ställas till förfogande för varje fastighetsprövningsnämnd och länsprövningsnämnd samt för Stockholms stads prövningsnämnd och huru mycket skall till kommun utanordnas.

Därvid må vad som ställes till fastighetsprövningsnämndernas och, såvitt angår allmän fastighetstaxering, Stockholms stads prövningsnämnds förfogande för ersättning åt ordförandena i berednings- och fastighetstaxeringsnämnderna samt åt de av länsstyrelserna förordnade ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnderna, för ersättning åt kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden samt för det i samband med allmän fastighetstaxering i övrigt lämnade biträde av städernas tjänstemän utgöra sammanlagt högst ett belopp, motsvarande två hundra delar procent av taxeringsvärdet å all fastighet i riket, sådant detta värde beräknats enligt fastighetstaxeringsnämndernas beslut.

Vad som ställes till länsprövningsnämndernas och, såvitt angår årlig taxering, Stockholms stads prövningsnämnds förfogande för ersättning åt ord-

föränderna och kronoombuden i taxeringsnämnderna, för ersättning åt kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden samt för det i samband med taxeringsarbetet i övrigt lämnade biträde av städernas tjänstemän jämte vad som utanordnas till kommuner må sammanlagt utgöra högst ett belopp, motsvarande fyra procent av summan av inkomst- och förmögenhetsskattens grundbelopp för hela riket, sådan denna summa beräknats enligt taxeringsnämndernas beslut.

Till prövningsnämnd sålunda anvisat belopp äger nämnden efter förslag av länsstyrelsen fördela mellan de till ersättning berättigade. Vid ersättningsarnas fördelning bör fästas avseende på den för de särskilda uppdragens utförande erforderliga och därå nedlagda skicklighet, tid och arbete, och bör i förekommande fall jämväl tagas i betraktande ersättning, som kan hava blivit vederbörande av kommun tillerkänd och kommunen av statsmedel gottgjord.

5 mom. Till gäldande av de av fastighetsprövningsnämnds, länsprövningsnämnds eller Stockholms stads prövningsnämnds arbeten föranledda utgifter, såsom gottgörelse åt tjänsteman, som jämlikt 15 § 2 mom. förordnats att för vissa fall fullgöra landskamrerarens åligganden, ersättning för biträde åt landskamrerare vid förberedande göromål, arvode för protokoll- och längdföringen, nödiga tryckningskostnader samt gottgörelse för upppassning hos nämnden, må vederbörande nämnd efter förslag av länsstyrelsen använda erforderligt belopp, såvitt ej nedan annorlunda stadgas.

6 mom. Angående de av fastighetsprövningsnämnd eller av prövningsnämnd enligt 4 och 5 mom. beviljade beloppen och dessas fördelning bör särskilt utdrag av nämndens protokoll avlätas till länsstyrelsen, varefter beloppen i vanlig ordning utbetalas.

7 mom. Sakkunnig, varom förmäles i 14 § 2 mom. första punkten, åtnjuter arvode, som efter Kungl. Maj:ts närmare föreskrift bestämmes av länsstyrelsen.

Annan sakkunnig erhåller för av honom verkställd utredning eller undersökning gottgörelse, som bestämmes av länsstyrelsen eller, då den sakkunnige biträtt den mellankommunala prövningsnämnden eller allmänna ombudet hos samma nämnd, av Kungl. Maj:t.

8 mom. De personer, som jämlikt 58 § 2 mom. och 75 § inkallats av länsstyrelsen för meddelande av upplysningar eller för överläggningar rörande taxeringsarbetet,

de personer, som till sammanträde enligt 59 § särskilt inkallats av länsstyrelsen eller till sammanträde enligt 67 § 2 mom. inkallats efter sådan myndighets medgivande,

de ordförande i beredningsnämnd och i fastighetstaxeringsnämnd på landet, som på vederbörlig kallelse inställt sig till sådant sammanträde, som omförmäles i 59 §,

de ordförande och ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd i stad, som på

vederbörlig kallelse inställt sig till sådant sammanträde, varom förmäles i 59 § sista stycket,

de ordförande eller ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd eller i taxeringsnämnd, som på vederbörlig kallelse inställt sig före eller under fastighetsprovvningsnämnds eller provvningsnämnds sammanträde för meddelande av upplysningar, ävensom

de medlemmar i fastighetsprovvningsnämnd eller i provvningsnämnd, som efter vederbörlig kallelse inställt sig före vederbörande nämnds sammanträde för meddelande av upplysningar eller som deltagit i sammanträde med nämnden,

äga att för inställelsen åtnjuta, om de äro bosatta å annan ort än sammanträdesorten, traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resedagar med sexton kronor om dagen och övrig ersättning för resekostnaderna enligt vad som på grund av allmänna resereglementet utgår till nämndeman samt, om de äro bosatta å sammanträdesorten, traktamentsersättning med tolv kronor om dagen.

Ersättning efter enahanda grunder tillkommer jämväl medlem i provvningsnämnd för närvaro vid protokolljustering så ock sakkunnig, som biträtt i taxeringsfrågor.

9 mom. Ersättning till lappfogde för inställelse vid sammanträde med taxeringsnämnd enligt 83 § 2 mom. utgår enligt allmänna resereglementet.

10 mom. Ordföranden i den mellankommunala provvningsnämnden och allmänna ombudet hos nämnden åtnjuta arvode med belopp, som bestämmas av Kungl. Maj:t.

Ersättning åt de till allmänna ombudets förfogande ställda biträden, åt protokoll- och längdförare hos nämnden samt åt övrig hos nämnden anställd kanslipersonal bestämmes likaledes av Kungl. Maj:t.

Till bestridande av övriga av nämndens verksamhet föranledda utgifter anvisar Kungl. Maj:t, efter förslag av nämnden, erforderliga medel.

11 mom. I 126 § 2 mom. omförmäld ledamot av kammarrätten åtnjuter för tid, varunder han varit inkallad till tjänstgöring, arvode med tjugufyra kronor om dagen, om han är bosatt i Stockholm, och eljest med trettiotvå kronor om dagen ävensom, i förekommande fall, för resedagar rese- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet.

12 mom. Angående gottgörelse för verkställande av undersökning, varom i 71 § förmäles, förordnar Kungl. Maj:t.

148 §.

1 mom. Kommunombud i taxeringsnämnd äger av kommunens medel åtnjuta ersättning, som efter förslag av kommunen bestämmes av länsstyrelsen.

Skogsvårdsombud åtnjuter ersättning, som vederbörande skogsvårdsstyrelse eller, då skogsvårdsombud utsetts av överjägmästare, domänstyrelsen anvisar av omhänderhavda skogsvårdsmedel.

2 mom. Av kommun valda ledamöter i beredningsnämnd och i fastighetstaxeringsnämnd ävensom av kommun jämlikt 8 § 4 mom. valda ledamöter

i taxeringsnämnd äga, därest sådant beslutas av vederbörande kommun, att av kommunens medel åtnjuta dels traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resedagar med högst tio kronor om dagen, dels ock, då de icke äro bosatta å den ort, där nämnden sammanträder, övrig ersättning för resekostnaderna med högst vad som på grund av allmänna resereglementet utgår till nämndeman. Ersättning efter enahanda grunder må av kommunens medel utgå jämväl till ordningsman i lappby för inställelse vid sammanträde enligt 83 § 2 mom.

De av landsting utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd äga för sin inställelse vid nämndens sammanträden och vid sådant sammanträde, som omförmäles i 59 §, åtnjuta ersättning av landstingets medel efter de i föregående stycke angivna grunder, dock att traktamentsersättningen, om landstinget så beslutar, må utgå med högst femton kronor om dagen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1928; dock skola förordningens bestämmelser om åtgärder, vilka för verkställande av taxering skola enligt denna förordning företagas före taxeringsårets ingång, träda i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, sådan den lyder efter de ändringar i eller tillägg till densamma, som innehållas i senare därom utfärdade författningar.

Efter det den nya förordningen trätt i kraft, skall iakttagas:

1. Stadgandena i 25 § 1 mom. om deklarationsplikt för den, som näst föregående år varit taxerad till kommunal inkomstskatt, skola år 1928 gälla den, som år 1927 varit taxerad till bevillning för inkomst.
2. I fråga om mål och ärenden, som avse taxering, verkställd före år 1928, skola äldre bestämmelser fortfarande gälla.
3. Där i lag eller författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna förordning, skall denna i stället tillämpas.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Lyberg:

När jag den 22 sistlidne februari för Kungl. Maj:t anmälde frågan om en reformerad kommunalskattelagstiftning och andra spörsmål, som därmed äga samband, tillkännagav jag min avsikt att särskilt anmäla frågan om en förändrad taxeringsorganisation. För Kungl. Maj:ts prövning vill jag nu framlägga denna fråga.

Jag får till en början bringa i erinran, att jämlikt Kungl. Maj:ts den 23 juli 1923 åt dåvarande chefen för finansdepartementet givna bemyndigande borgmästaren P. E. Gamstorp och länsassessorn F. A. I. Lundevall (1923 års taxeringssakkunniga) blivit tillkallade för att verkställa utredning rörande omorganisation av taxeringsväsendet. Deras betänkande med förslag avgavs den 30 juni 1925 (Stat. off. utredn. 1925: 27).

Över betänkandet hava i anledning av remiss yttranden avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, ämbetsverk, universitet, landstingens förvaltningsutskott, ett stort antal kommunala representationer och taxeringsnämndsordförande, hushållningssällskapens förvaltningsutskott, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och svenska landstingsförbundet, handelskamrarna samt representanter för korporationer och enskilda. Samtliga yttranden hava överlämnats till kammarrätten, som den 11 februari 1926 inkom med sitt den 9 januari samma år dagtecknade utlåtande.

Såsom jag vid anmälan av förslaget till kommunalskattelag redan meddelat, har det av taxeringssakkunniga framlagda författningsförslaget varit föremål för överarbetning av 1924 års skatteberedning, i vars arbeten i örevarande avseende deltagit länsassessorn Lundevall.

Jämlikt Kungl. Maj:ts den 26 november 1926 mig givna bemyndigande har jag tillkallat kammarrättsrådet S. Norrman att såsom sakkunnig jämte

skatteberedningen biträda med utredning av fråga om en särskild ordning för fullföljd av talan i fastighetstaxeringsmål. Kammarrättsrådet Norrman har den 19 januari 1927 avlämnat en promemoria i denna fråga, över vilken promemoria kammarrätten avgivit utlåtande samt regeringsrättens ledamöter på min hemställan yttrat sig.

Vid beredningen av frågan om en förändrad taxeringsorganisation har därjämte biträtt kammarrättsrådet O. J. Ekenberg, såvitt angår frågan om taxering av utländska personer m. fl.

Slutligen må nämnas, att tre ledamöter av kammarrätten verkställt teknisk granskning av föreliggande författningsförslag.

Vid redogörelsen för det förslag till taxeringsförordning, som jag nu går att förelägga Kungl. Maj:t, förutsätter jag, att tillgång finnes till taxerings-sakkunnigas nyss omförmälda betänkande. Någon mera utförlig framställning rörande de sakkunnigas förslag och motiveringen för detsamma kommer därför icke att givas, utan hänvisas i detta avseende till betänkandet. Emellertid skola meddelas sidhänvisningar till betänkandet, varjämte på enstaka punkter kortfattade sammandrag av betänkandets innehåll kommer att lämnas.

Principerna för taxeringsförfarandet.

Förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, sådan denna förordning nu lyder efter ändringar i eller tillägg till densamma enligt senare därom utfärdade författningar, innehåller bestämmelser om beskattningsmyndigheter och förfarandet vid taxering till beviljning av fast egendom och av inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt. De i förordningen omförmälda beskattningsmyndigheterna skola jämväl verkställa taxering till kommunal progressivskatt ävensom påföring av avgifter enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Den allmänna fastighetstaxeringen år 1922 verkställdes icke efter de i 1910 års taxeringsförordning meddelade föreskrifterna, utan tillämpades därvid en för samma taxering särskilt tillkommen förordning den 7 juli 1921. Särskilda taxeringsföreskrifter gälla för taxeringen till skogsaccis, meddelade i lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och om virkestaxering med däri sedermera gjorda ändringar. Därjämte äro i vissa författningar föreskrifter meddelade rörande en del med taxeringsförfarandet sammanhängande frågor.

Enhetligt
taxerings-
förfarande
för samtliga
skatteformer.

Tvekan kan icke råda därom, att taxeringarna till kommunal inkomstskatt samt till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt böra ske i ett sammanhang och verkställas av samma beskattningsmyndigheter. Lika självfallet är, att taxeringar till kommunal progressivskatt och till utjämningsskatt, i de fall där dylik taxering skall ifrågakomma, böra verkställas i samband med taxe-

ringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Såväl taxeringssakkunnigas förslag till ny taxeringsförordning som det överarbetade förslag, jag nu framlägger, grundas på denna uppfattning.

Lika självfallet är emellertid icke, huru bör förfaras med fastighetstaxeringen och med virkestaxeringen. Jag skall först uppehålla mig vid den vart femte år återkommande allmänna fastighetstaxeringen.

Såsom nyss berörts föreskriver gällande taxeringsförordning, att allmän fastighetstaxering skall verkställas av samma taxeringsmyndigheter, taxeringsnämnder och prövningsnämnder, som verkställa taxeringen för inkomst och förmögenhet. När riksdagen år 1920 anmälde sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ny kommunalskattelagstiftning, anförde riksdagen, bland annat, att de brister, som vidlådde taxeringsförfarandet, i all synnerhet utgjorde ett vägande skäl mot att då skrida till en definitiv ny sådan lagstiftning. Riksdagen erinrade särskilt om de starka växlingar vid uppskattningen av fast egendom, som förefunnes ej blott mellan olika landsdelar utan även mellan olika kommuner inom samma län. Riksdagen hemställde därför om skyndsamt utredning angående, bland annat, ändrade grunder för beskattningsnämndernas organisation och taxeringsförfarandet att lända till efterrättelse vid allmän fastighetstaxering, som enligt riksdagens mening borde verkställas under år 1922.

*Allmän
fastighets-
taxering.*

I enlighet med berörda hemställan förelades 1921 års riksdag genom proposition nr 215 förslag till förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922. Propositionen blev i huvudsak antagen av riksdagen och förordning i ämnet utfärdades den 7 juli 1921, nr 382. Rörande innebörden av förordningens bestämmelser hänvisas till sid. 108 o. ff. i taxeringssakkunnigas betänkande.

Enligt vad taxeringssakkunniga genom förfrågningar hos landskamrerarna inhämtat, har den nya organisationen i det stora hela motsvarat de på densamma ställda förväntningarna. Det har allmänt uttalats, att säkrare och bättre taxeringsresultat erhållits.

*Taxerings-
sakkunniga.*

Taxeringssakkunniga uttala för egen del, att det uppnådda goda resultatet av 1922 års allmänna fastighetstaxering i hög grad är att tillskriva den särskilda organisationen, framförallt anordningen med förslagsställande beredningsnämnder och beslutande taxeringsnämnder. Genom den prövning, som taxeringsnämnderna åstadkommit, hade redan före prövningsnämndsstadiet åvägabragts en utjämning olika kommuner emellan. Hade prövningsnämnderna skolat fatta beslut omedelbart på grundval av beredningsnämndernas arbetsresultat, skulle de otvivelaktigt hava stått inför en alltför omfattande arbetsuppgift. De sakkunniga hava därför förordat bibehållande av 1922 års särskilda organisation, men föreslagit vissa jämkningar för tillgodogörande av vunna erfarenheter. Till dessa jämkningar skall jag återkomma vid redo görelsen för detaljerna i det nu föreliggande förslaget.

Yttranden.

Bland myndigheter och enskilda, vilka yttrat sig över de sakkunnigas förslag, har i stort sett rätt full enighet rörande fördelen av bibehållandet av särskilda organ för den allmänna fastighetstaxeringen. Sälunda hava samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelsen i Hallands län endera bestämt uttalat sig för ett bibehållande av den självständiga fastighetstaxeringsorganisationen eller också i huvudsak lämnat de sakkunnigas förslag härutinnan utan erinran.

Länsstyrelsen i Hallands län yttrar däremot: Inkomsttaxeringsnämnderna hava en sådan sammansättning, att de synnerligen väl lämpa sig för att handhava bestyret jämväl med fastighetstaxeringen. Länsstyrelsen funne sig därför böra lämna sin anslutning till ett av landskamreraren i länet i skrifvelse till taxeringssakkunniga den 6 december 1923 framställt förslag. Enligt detta skulle det icke vara förenat med några som helst olägenheter att återgå till det före år 1922 brukliga förfaringssättet och att således avskaffa beredningsnämnderna samt låta samma taxeringsnämnd verkställa ej blott inkomsttaxeringen utan även fastighetstaxeringen de år, sådan taxering skulle ske, därvid emellertid fastighetstaxeringen borde förrättas före inkomsttaxeringen.

Av övriga ämbetsverk och myndigheter, vilka yttrat sig över de sakkunnigas förslag, hava endast riksräkenskapsverket och lantbruksstyrelsen tillkännagivit en från de sakkunniga skiljaktig mening beträffande den allmänna fastighetstaxeringens organisation.

Riksräkenskapsverket yttrar: Om taxeringsmyndigheterna, såsom förslaget avsåge, utrustades med all den sakkunskap, som stode att vinna, syntes det riksräkenskapsverket lämpligast att låta samma taxeringsmyndigheter verkställa allmän fastighetstaxering och taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt av såväl statlig som kommunal art. De sakkunnigas förslag verkade splittrande på taxeringsarbetet. Hela den stora apparat, som utseendet av olika nämnder för skilda slag av taxeringar innebure, skulle undvikas, om taxeringsorganen bleve gemensamma. Gemensamma taxeringsorgan, sammansatta med all möjlig omsorg i fråga om sakkunskap och förfarenhet på taxeringsområdet, finge en erfarenhet och rutin, som helt säkert skulle lända taxeringsarbetet till fromma.

Lantbruksstyrelsen framhåller, att några hushållningssällskap antingen avstyrkt det särskilda förfarandet vid allmän fastighetstaxering eller ock inskränkt sig till att påyrka en starkare och mera bestämd representation av fastighetsägareintressena i de olika taxeringsinstanserna. Därefter anföres:

»Även lantbruksstyrelsen måste ställa sig tveksam mot det föreslagna särskilda förfarandet vid den allmänna fastighetstaxeringen. Redan omständigheten, att fastighetstaxeringen och taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt samt till kommunal repartitionsskatt för inkomst och för näring tjäna samma syfte giver en viss presumption för att taxeringen skall ske genom samma organ. — — —

Fastighetstaxeringen och övrig taxering för beskattningsändamål sammanhånga otvivelaktigt mycket intimt med varandra, och lantbruksstyrelsen

skulle vilja göra gällande, att den ingående kännedom, som vinnes om fastighets årliga avkastning och produktionsförmåga vid taxering för inkomst m. m., är en nödvändig förutsättning för bedömande av fastighetsvärdet. I viss mån betecknande för taxeringssakkunnigas förslag i denna del är att de sakkunniga sett sig nödsakade att lägga den särskilda fastighetstaxeringen mellan de allmänna fastighetstaxeringarna på de vanliga taxeringsorganen. Otvivelaktigt innebär taxeringssakkunnigas förslag om särskilt förfarande vid fastighetstaxering en betänklig dualism.»

Även *Värmlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* har uttalat sig för ett överflyttande av arbetet för den allmänna fastighetstaxeringen å de vanliga taxeringsnämnderna.

Kammarrätten yttrar:

»Kammarrätten finner väl för egen del, att en förenkling på ena eller andra sättet av taxeringsorganisationen vore önskvärd, därest den låte sig genomföra utan eftersättande av taxeringens effektivitet och utan att man riskerade ett återfall i de föga tillfredsställande förhållanden, som voro rådande före 1922 års fastighetstaxering. Garanti häremot skulle dock knappast förefinnas, om man utan vidare överflyttade fastighetstaxeringsbestyret på de vanliga nämnderna. I saknad av utredning om lämpliga anordningar för att dessa nämnder skulle bliva fullt skickade att verkställa även fastighetstaxeringen och då den år 1922 tillämpade organisationsformen även enligt kammarrättens erfarenhet bidragit till ett gott taxeringsresultat, vill kammarrätten för sin del ej tillstyrka ett övergivande av denna organisation.

Såsom ytterligare skäl för denna ståndpunkt torde kunna åberopas den omständigheten, att den från och med 1922 löpande femårsperioden går tillända med 1926. Då efter allt att döma de vilande stora skattefrågorna icke komma att föreläggas 1926 års riksdag, lärers denna riksdag bliva nödsakad fatta beslut, huruvida allmän fastighetstaxering ändock skall, såsom avsett varit, företagas 1927. För detta fall kan med visshet antagas, att 1922 års taxeringsorganisation med eller utan jämkningar ånyo kommer i tillämpning, varigenom ökade erfarenheter komma att vinnas angående dess lämplighet. Därest så 1927 års eventuella fastighetstaxering finge giltighet för en ny femårsperiod, kunde, i avvaktan på de nya erfarenheternas tillgodosgörande, frågan om fastighetstaxeringens definitiva ordnande anstå någon tid, varvid, om taxeringsväsendet i övrigt funnes böra utan uppskov nyregleras, bestämmelserna om allmän fastighetstaxering tillsvidare finge utlämnas i den blivande taxeringsförordningen.

Blir förloppet det nu antydda, skulle vid ett senare tillfälle rikare material föreligga för bedömandet av frågan, om fastighetstaxeringen för framtiden kräver en särskild organisation eller icke.»

Vid det förhållande att allmän fastighetstaxering icke, såsom kammarrätten i sitt utlåtande förmodat, kommit till stånd innevarande år, torde det särskilda skäl, kammarrätten åberopat till stöd för sitt förslag att låta förfarandet vid härnäst inträffande allmänna fastighetstaxering regleras genom en för blott denna taxering avsedd förordning, icke längre äga giltighet. Jag håller före, att frågan om taxeringsmyndigheter och för-

Departements-
chefen.

farandet vid allmän fastighetstaxering nu bör ordnas i samband med omgestaltningen av taxeringsorganisationen i övrigt på ett sätt, som i sina huvuddrag kan tänkas bli bestående.

Härtill anser jag mig hava så mycket större anledning, som de allra flesta, vilka haft tillfälle att förvärva mera direkt erfarenhet rörande 1922 års förfarande, beteckna detta såsom ett påtagligt framsteg framför det förut tillämpade. En återgång till det äldre systemet kan jag icke förorda. Beaktas bör nämligen, att de särskilda detaljerade uppskattningsgrunder, som föreslagits skola gälla för fastighetstaxeringsarbetet, lägga på beskattningsnämnderna ett synnerligen omfattande arbete, vilket tager flera månader i anspråk. Men även inkomsttaxeringen är mycket tidskrävande. Ett sammanförande av dessa arbeten hos samma nämnder anser jag praktiskt taget omöjligt. Därtill kommer, att en återgång till det gamla systemet säkerligen skulle medföra förlust av det värdefulla arbete för en likformig taxering, som fastighetstaxeringsnämnderna i regel utfört.

Jag tillstyrker således bibehållande av 1922 års särskilda organisation i huvudsak. I vissa detaljer kommer jag dock att förorda jämkningar.

*Särskild
fastighets-
taxering.*

Jag biträder även i huvudsak taxeringssakkunnigas förslag, att, såsom hittills, fastighetstaxeringen under åren mellan de allmänna fastighetstaxeringarna omhänderhaves av de för inkomsttaxeringen verksamma nämnderna. Mot detta förslag har erinran ej framkommit i de inkomna yttrandena.

*Virkes-
taxering.*

*Gällande be-
stämmelser.*

Enligt gällande lag om skogsaccis och om virkestaxering skall virkestaxeringen förrättas av vederbörande kommunalnämnd. De vanliga taxeringsmyndigheterna taga icke befattning med taxeringen i annan mån, än som följer därav, att besvär över kommunalnämnds beslut anföras hos prövningsnämnden i länet. Denna äger icke befogenhet att gå utöver yrkande i besvär, ej heller att, såsom i fråga om inkomsttaxering, av egen drift ändra taxering till skogsaccis.

*1921 års
kommunal-
skatte-
kommitté.*

1921 års kommunalskattekommitté yttrar å sid. 239 i sitt betänkande följande:

»Kommitténs förslag utgår ifrån, att taxeringen av virke för skogsskatt skall verkställas icke såsom hittills av kommunal myndighet utan av vanlig taxeringsmyndighet. Redan det nära sammanhang, vari enligt kommitténs förslag virkesbeskattningen kommer att stå till den övriga kommunala beskattningen, gör en sådan överflyttning av taxeringsarbetet önskvärd och befogad. Men även andra skäl tala därför. Så kan det icke vara riktigt, att taxeringen till denna skatt är anförtrord åt den förvaltande myndigheten i kommunen, då det är kommunen själv, som äger tillgodogöra sig skatten och således är intresserad part i beskattningen. Likaså kan det förvisso antagas, att de vanliga taxeringsmyndigheterna med hänsyn till sin

sammansättning och sin vana vid taxeringsarbete äro bättre lämpade att åstadkomma en rättvis och jämn taxering än kommunalnämnderna.

Med denna uppfattning angående den myndighet, åt vilken virkestaxeringen bör anföras, har kommittén funnit sig icke böra i sitt förslag till kommunalskattelag upptaga vad som angår taxeringens tekniska utförande och förty därur uteslutit bestämmelser om deklaration och andra uppgifter till ledning för taxeringen, om taxeringsmyndigheter, deras sammansättning, befogenheter och arbetsordning, om bevakande av det allmännas rätt, om fullföljd av talan m. m. Hithörande ämnen böra enligt kommitténs mening behandlas i den allmänna förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, i vilken förordning alltså myndigheter och enskilda skulle hava att söka och finna allt, som angår det formella förfarandet vid taxering i och för beskattning till stat eller kommun.»

1923 års taxeringssakkunniga hava, i anslutning till vad kommunalskatteskommittén sålunda anfört, föreslagit, att virkestaxeringen skall handhavas av de för inkomsttaxeringen avsedda beskattningsnämnderna. Därvid hava de sakkunniga uttalat, att en sådan anordning medför jämväl den särdeles stora fördelen, att upplysningar, som angående skogsinkomsten lämnas i de för inkomsttaxeringen avlämnade deklarationerna, kunna tjäna till ledning jämväl för virkestaxeringen och tvärt om. Denna fördel är särskilt värdefull, då jämväl husbehovsvirket förutsättes bliva föremål för skogsbeskattning.

De sakkunnigas förslag innebär vidare, att vid virkestaxeringen taxeringsnämnden skall hava något avvikande sammansättning mot eljest. I stället för den av länsstyrelsen utsedde ledamoten i nämnden — i förslaget benämnd kronombudet — skall inträda en av vederbörande skogsvårdsstyrelse utsedd ledamot. Utseende av dylik ledamot har dock ansetts icke kunna göras obligatoriskt, då ju virkestaxering mångenstädes antingen icke förekommer eller ock är av föga betydelse. Enligt förslaget är fördenskull skogsvårdsstyrelse icke pliktig att utse ombud. För bevarande av önskvärd kontinuitet med nuvarande förfarande och för underlättande av taxeringsnämndsordförandens arbetsbörda föreslås, att virkestaxeringen skall beredas i första hand av den ledamot i taxeringsnämnden, som enligt förslaget skall utses av vederbörande kommunalnämnd eller drätselkammare — i förslaget benämnd kommunalombud; och skall det åligga denna ledamot att vara föredragande i nämnden beträffande dylik taxering och föra virkestaxeringens längder, skogsskattelängden och skogsvårdsavgiftslängden. Enligt förslaget skola de på grund av taxeringen utgående avgifterna icke såsom hittills påföras i samband med taxeringen utan senare, skogsskatten av kommunal myndighet och skogsvårdsavgiften av vederbörande debiteringsförrättare samtidigt med debiteringen av kronoutskylderna. Till skillnad mot vad nu gäller föreslås, att prövningsnämnd skall äga att såsom beträffande övrig taxering fatta beslut rörande virkestaxering, även utan att besvär anförts, liksom det även förutsättes skola tillkomma landskamreraren att framställa anmärkningar mot virkestaxeringen.

Taxerings-
sakkunniga.

Inkomna
yttranden.

Förslaget om virkestaxeringens överflyttande till taxeringsnämnderna har icke föranlett erinran från *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Kronobergs, Malmöhus, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län*.

Länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Jämtlands och Norrbottens län förorda uttryckligen de sakkunnigas förslag.

Länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Älvsborgs och Västmanlands län åter avstyrka detsamma.

Länsstyrelsen i Södermanlands län yttrar:

»Förslaget om virkestaxeringens överflyttande från kommunalnämnderna till taxeringsnämnderna kan länsstyrelsen icke finna tillräckligt motiverat. Såvitt länsstyrelsen har sig bekant, hava kommunalnämnderna i det hela taget fullgjort dessa taxeringar lika tillfredsställande, som man kan vänta sig av taxeringsnämnderna. Inkomsttaxeringen och virkestaxeringen äga ej heller det samband sins emellan, att deras handhavande av samma nämnder på grund därav kan anses särskilt önskvärt. Väl är det sant, att för inkomsttaxeringen understundom kan vara av värde att äga kännedom om virkesdeklarationernas innehåll, men möjlighet till sådan kännedom kan ju beredas, även om kommunalnämnden verkställer virkestaxeringen. Däremot måste det vara en betydande olägenhet att tynga taxeringsnämndernas redan svåra och omfattande arbete med en annan taxering av så helt annan art som virkestaxeringen, och, såsom redan antytt, lärer någon säkerhet ingalunda finnas för att taxeringen genom den föreslagna ändringen bliver bättre utförd. Den särskilda ställning kommunalombudet skulle komma att intaga i taxeringsnämnden vid handläggning av virkestaxeringen, synes också ägnad att försvåra och tilltrassla arbetet på sätt, som alldeles icke ifrågakommer med nuvarande anordning.»

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför:

»De sakkunniga hava föreslagit, att virkestaxeringen i första hand, som för närvarande verkställs av de kommunala myndigheterna, skall överflyttas på taxeringsnämnderna. De skäl, som enligt de sakkunnigas uttalanden å sid. 224 ff. tala för en sådan överflyttning, äro icke alltför tungt vägande. Erfarenheten har ådagalagt, att de kommunala myndigheterna inom länet i övervägande antal fall på ett gott sätt fullgjort sin uppgift att verkställa virkestaxeringen enligt nu gällande regler för densamma, och de föreslagna nya reglerna äro enligt länsstyrelsens mening icke så invecklade, att med hänsyn till dem den föreslagna överflyttningen får anses nödvändig.»

Länsstyrelsen i Älvsborgs län yttrar:

»I det föreslagna förfarandet vid virkestaxering återfinnas i huvudsak nuvarande bestämmelser rörande taxering till skogsaccis. En förändring av principiell art är emellertid att här anteckna, nämligen virkestaxeringens överflyttande från kommunalnämnderna till taxeringsnämnderna. Motivet härtill är uppenbarligen att söka uti den föreslagna kommunala skogsskattens ställning i det kommunala skattesystemet. Det nära sambandet mellan taxeringen för inkomst och taxeringen för avverkat virke talar för den organisation av taxeringsförfarandet i sistberörda hänseende, som i författ-

ningen kommit till uttryck. Trots detta är länsstyrelsen likväl icke alldeles övertygad om behovet och gagnet av den ifrågasatta förändringen. Erfarenheten här i länet visar på, att kommunalnämnderna i allmänhet fullgjort detta rätt ömtåliga uppdrag med både hovsamhet och samvetsgrannhet och väl motsvarat det förtroende, som visats genom att de själva fått verkställa detta taxeringsarbete. Och säkerligen är kännedomen om mängden och värdet av avverkat virke bättre tillgodosedd hos kommunalnämnden än i ett större av flera kommuner sammansatt taxeringsdistrikt.»

Länsstyrelsen i Västmanlands län yttrar: Den föreslagna överflyttningen av virkestaxeringen å taxeringsnämnderna skulle visserligen medföra vissa fördelar, men det måste dock vara synnerligen tvingande skäl, som skulle kunna motivera ett överlämnande av detta arbete till de redan nu så arbets-tyngda taxeringsnämnderna. Enligt länsstyrelsens erfarenhet hade också kommunalnämnderna på ett fullt tillfredsställande sätt skött sina åligganden med denna taxering. Länsstyrelsen ansåge det därför böra allvarligen övervägas, huruvida icke hittills gällande bestämmelser borde i förevarande avseende bibehållas.

Länsstyrelsen i Blekinge län ställer sig något tveksam till frågan, om virkestaxeringen bör överlämnas till taxeringsnämnderna, då dessas arbete därförutan vore fullt tillräckligt, samt kommunalnämnder och drätselkammare helt säkert däråt kunde ägna mera tid och intresse än taxeringsnämnderna. Det närmare sammanhang med den övriga taxeringen, som virkestaxeringen enligt förslaget till kommunalskattelag skulle erhålla, talade dock onekligen för en dylik sammanslagning.

Jämväl *länsstyrelsen i Örebro län* förklarar sig vara tveksam, om behov föreläge att överflytta bestyret med virkestaxeringen från kommunalnämnderna, som syntes hava på ett förtjänstfullt sätt handhaft denna taxering, till taxeringsnämnderna vilkas arbetsbörda redan förut vore tillräckligt stor. Länsstyrelsen ville emellertid icke direkt motsätta sig de sakkunnigas förslag i denna del.

De ämbetsverk och övriga myndigheter, vilka yttrat sig över de sakkunnigas förslag i denna del, hava icke haft något att invända mot virkestaxeringens överflyttande till inkomsttaxeringsnämnderna.

Hushållningssällskapens förvaltningsutskott hava antingen icke haft något att erinra mot förslaget i denna del eller bestämt tillstyrkt detsamma. Sålunda anser *Södermanlands läns* hushållningssällskaps förvaltningsutskott vägande skäl tala för omläggningen. Sex reservanter hava dock avvikande mening. Hushållningssällskapens förvaltningsutskott i *Jönköpings* och *Kronobergs län* förmåla sig anse förslaget innebära en avgjord förbättring och vara väl motiverat.

Sveriges skogsägareförbund yttrar, att virkestaxeringens överflyttande från kommunalnämnden till taxeringsnämnden enligt förbundets mening vore en synnerligen lämplig förändring, då taxeringsnämnden kunde förväntas besitta avsevärt större kompetens än kommunalnämnden för virkestaxeringens ut-

görande. Kommunalnämnden vore därjämte part i saken och borde därför icke taga befattning med taxeringsarbetet.

Jämväl *styrelsen för svenska landskommunernas förbund* anser virkestaxeringens överflyttande till taxeringsnämnderna vara motiverat.

Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län anför: Då styrelsen icke hade något att anmärka mot den virkestaxering, som verkställts av kommunalnämnderna, vilka med den för dem gällande längre mandattiden av 4 år blivit erfarna och dugliga i sin uppgift, syntes detta taxeringsarbets överflyttning till taxeringsnämnderna knappast vara av behovet påkallat. Denna överflyttning kunde, i den mån ombyte ofta skedde av ledamöter i taxeringsnämnden, vara ägnad att giva ett sämre och ojämnare taxeringsresultat.

Skogsvårdsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings och Kronobergs län, i Kalmar läns norra landstingsområde, i Blekinge, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Västmanlands och Jämtlands län hava i mer eller mindre bestämda ordalag tillstyrkt det föreslagna överflyttandet, under det att övriga skogsvårdsstyrelser, från vilka yttranden inkommit, lämnat förslaget i denna del utan erinran.

Landstingens förvaltningsutskott hava, i den mån yttranden över förslaget avgivits, icke till diskussion upptagit frågan om virkestaxeringens överflyttande till taxeringsnämnderna.

Kammarrätten anför i denna fråga följande:

»Såsom huvudmotiv hava de sakkunniga (sid. 224) åberopat, att kommunal-skattekommittén avvägt reglerna för skogsskatten med hänsyn till, att virkestaxeringen skulle verkställas av taxeringsnämnderna. Då kammarrätten i huvudsak godkänt berörda regler, har kammarrätten i viss mån redan bundit sig i fråga om taxeringsorgan. Emellertid läser det, även fränsett berörda sammanhang mellan reglerna om skattskyldigheten och bestämmelserna om taxeringsmyndigheten, icke kunna bestridas, att goda skäl finnas för den föreslagna överflyttningen. Sådana skäl äro, bland andra, att det ju icke är fullt egentligt, att kommunalnämnden, som är kommunens verkställande myndighet, tillika såsom taxeringsorgan skall vara i tillfälle påverka avkastningen av en av kommunens skattekällor, ävensom att det från taxeringssynpunkt måste medföra vissa fördelar, att inkomsttaxering för skogsbruk och virkestaxering förrättas av en och samma myndighet.»

De flesta *kommuner*, som yttrat sig, antingen förklara sig lämna förslaget utan erinran eller tillstyrka uttryckligen förslagets antagande. Några kommuner uttala därvid, att de visserligen icke funnit någon olägenhet vara förknippad med virkestaxeringens anförtroende åt kommunalnämnden, men att, då sambandet med inkomsttaxeringen syntes tala för virkestaxeringens överlämnande till taxeringsnämnden, de icke hade anledning motsätta sig en dylik anordning, eftersom avsikten vore att kommunalnämndens ordförande skulle såsom kommunalombud deltaga i taxeringsnämndens arbete med särskild uppgift att bereda virkestaxeringen. Enstaka kommuner motsätta sig förslaget i denna del under anförande, att anledning saknas

att ändra det nuvarande, såsom lämpligt befunna systemet. I några fall åberopas såsom skäl mot förslaget, att i kommun, som delats i flera taxeringsdistrikt, endast en av taxeringsnämnderna skall omhänderhava virkestaxeringen; härigenom förmenas taxeringsnämnden komma att sakna nödig kännedom om kommunens olika delar.

Endast ett fåtal *taxeringsnämndsordförande* hava yttrat sig på denna punkt. I regel lämna de förslaget utan erinran. *En taxeringsnämndsordförande i Västmanlands län* anför:

»De sakkunniga synas hava anført tämligen tungt vägande skäl för att virkestaxeringen verkställes av de vanliga taxeringsnämnderna. En sådan anordning skulle, på sätt de sakkunniga framhålla, medföra jämväl den fördelen, att upplysningar, som angående skogsinkomsten lämnats i de för inkomsttaxeringen avlämnade deklarationerna, kunna tjäna till ledning jämväl för virkestaxeringen och tvärtom.»

Ur principiell synpunkt torde det obestriddigen vara riktigt, att virkestaxeringen handläggas av beskattningsnämnder, som själva icke intaga partsställning gentemot den skattskyldige. Den nuvarande anordningen med kommunalnämnden på landet och motsvarande kommunala styrelse i stad såsom första taxeringsinstans kan därför icke försvaras ur ett principiellt betraktelsesätt. Att anordningen likväl kommit till stånd torde förklaras därav, att det med hänsyn till inkomsttaxeringsnämndernas stora arbetsbörda tidigare ansetts möta hinder för virkestaxeringens överlämnande till dessa nämnder. I stort sett torde visserligen några menliga verkningar icke hava inträffat genom anordningen i fråga. Dock föreligger exempel på motsatsen. Sålunda uppgives, att på vissa håll förefunnits en tendens att, särskilt i fråga om skattskyldiga från annan kommun, förfara otillbörligt strängt vid virkestaxeringen. Utan att vilja närmare ingå på frågan, i vad mån denna uppgift verkligen haft fog för sig, anser jag redan anledningen till misstanke om dylikt partiskt förfarande visa angelägenheten av en annan ordning för virkestaxeringen än den nuvarande. Vid övervägande av möjligheten att anförtro arbetet åt de för inkomsttaxeringen avsedda beskattningsnämnderna, har jag funnit det obestriddigen såväl för virkestaxeringen som för inkomsttaxeringen innebära en fördel, att materialet för båda dessa taxeringar samlas på en hand. Den oundgängligen nödvändiga förstärkningen av arbetskrafterna inom inkomsttaxeringsnämnden synes bliva väl tillgodosedd genom att, såsom de sakkunniga föreslagit, vid virkestaxeringen skola på verksamt sätt deltaga två ledamöter med särskilda åligganden, nämligen kommunombud och skogsvårdsombud. Det har visserligen — såsom jag i det följande kommer att närmare utveckla — mot en sådan anordning invänts, att två ledamöter i taxeringsnämnden komma att företräda mot den skattskyldige stridande intressen. Jag vill ingalunda förneka riktigheten av denna invändning, men anser densamma icke vara vägande. Det är nämligen nödvändigt, att taxeringsnämnden i sig inrymmer representeranter för de fiskaliska intressena, varförutan det allmännas rätt måhända

Departements-
chefen.

icke tillräckligt tillgodoses. Men då dessa representanter icke ensamma fatta besluten, utan vid sin sida hava personer, som intaga en oberoende ställning, ställer det sig helt annorlunda, än då samtliga medlemmar företräda ett och samma intresse. Jag har således funnit, dels att taxeringsnämnden med den av de sakkunniga föreslagna sammansättningen är väl skickad att övertaga jämväl virkestaxeringen och dels att principiella hinder för en sådan anordning icke föreligga. I det nu föreliggande förslaget till taxeringsförordning upptagas därför bestämmelser om virkestaxeringens handhavande av de beskattningsnämnder, som föreslås för taxeringen för inkomst eller förmögenhet.

Grunderna för beskattningsmyndighetersnas sammansättning.

Allmänna principer.

Direktiven till taxeringssakkunniga.

I fråga om grunderna för beskattningsmyndigheternas sammansättning anförde föredragande departementschefen vid meddelandet av direktiv för taxeringssakkunnigas utredningsarbete (sid. 99 i betänkandet), att han ansåge de grundläggande principerna för den nuvarande organisationen icke böra övergivas. Ett sådant steg skulle väl närmast innebära, att taxeringen överlämnades åt för ändamålet särskilt utbildade tjänstemän i stället för såsom nu åt folkvalda nämnder under ledning av personer, utsedda av länsstyrelserna utan hänsyn till vederbörandes egenskap att vara tjänsteman eller icke. Det nuvarande systemet vore otvivelaktigt i det stora hela uppbyggt av allmänhetens förtroende och rymde, enligt departementschefens mening, större möjlighet att för taxeringsarbetet erhålla tillgång till personer med en ingående kännedom om de skattskyldigas förhållanden, än som skulle förefinnas, därest taxeringen verkställdes av tjänstemän. Departementschefen förmålde sig anse, att reformen i stället borde inriktas på att för taxeringsarbetet i vederbörande nämnder förvärva de för ändamålet mest skickade personer, som kunde finnas att tillgå. Han antydde även vissa utvägar för vinnande av en lycklig rekrytering av nämnderna och ett förbättrat taxeringsresultat, därvid han särskilt berörde möjligheten av att landskamreraren i större utsträckning än hittills toge aktiv del i taxeringsarbetet.

Taxeringssakkunniga.

Taxeringssakkunniga hava något ingått på frågan om överflyttande av taxeringsarbetet i första instansen från folkvalda nämnder till tjänstemän (sid. 126 i betänkandet) och därvid konstaterat, att medverkan av personer ur de skattskyldigas egen krets vore en nödvändig förutsättning för ernående av tillräcklig kompetens hos beskattningsmyndigheten. I händelse taxeringsförfarandet skulle överlämnas åt tjänstemän, vore det sannolikt icke möjligt att bereda samtliga därför erforderliga tjänstemän arbete året runt. De sakkunniga hava därför byggt sitt förslag på den bestående grunden och genom partiella ändringar och påbyggnader sökt åstadkomma en lämplig taxeringsorganisation.

Yttranden.

I denna principfråga hava endast en del av de hörda myndigheterna och representanterna för de skattskyldiga särskilt yttrat sig.

Länsstyrelserna hava i allmänhet antingen positivt förordat den gamla organisationens huvudsakliga bibehållande eller också icke haft något att erinra däremot.

Sju *länsstyrelser*, nämligen i *Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Jämtlands och Norrbottens län*, göra särskilda uttalanden av något avvikande innehåll.

Länsstyrelsen i Stockholms län yttrar sålunda, att, ehuru länsstyrelsen icke helt delade de sakkunnigas uppfattning i frågan, den likväl i det nuvarande läget icke ansåge sig böra göra densamma till föremål för bedömande. Erfarenheten torde bäst visa, huruvida det avsevärt ökade arbete, som komme att bliva en följd av det föreslagna skattesystemets genomförande, kunde utföras av det nuvarande systemets organ.

Länsstyrelsen i Uppsala län yttrar: Någon väsentlig omläggning av taxeringsorganisationen, ägnad att uppväga det särskilt för taxeringsnämnderna både kvantitativt och kvalitativt ökade arbete hade icke föreslagits. De bristfälligheter, som för närvarande vidlådde taxeringsförfarandet och som ytterst berodde därpå, att endast i undantagsfall fullt kvalificerad ordförande funnes att tillgå, kvarstode fortfarande.

Länsstyrelsen i Södermanlands län yttrar: Redan den första taxeringsinstansen borde ordnas på sådant sätt, att dess arbete endast mera sällan gäve anledning till ingående eftergranskning. En än så stor granskningsapparat, arbetande under högtryck en kort tid, kunde icke gottgöra de brister, som i regel vore oundgängligen förbundna med ett arbete uteslutande utfört av förtroendemän. Ett tjänstemannamoment måste ovillkorligen tillkomma redan i första instansen, en för ändamålet utbildad, fast anställd tjänsteman måste finnas till förfogande för varje nämnd. De sakkunniga hade icke heller helt kunnat undgå införandet i taxeringsarbetet av ett element av antydd art. Enligt länsstyrelsens mening vore det fördelaktigare, att det tekniskt kunniga elementet, som skulle tillföras taxeringsarbetet, utgjordes av en fast, med orts- och personförhållandena i sina distrikt förtrogen, ansvarig tjänstemannakår. Därvid borde häradsskrivarna komma till användning.

Länsstyrelsen i Östergötlands län hänvisar beträffande frågan om grunderna för taxeringssväsendets organisation till en av landskamreraren i länet Otto V. Landén i april 1921 till statsrådet och chefen för finansdepartementet avlåten promemoria angående diskuterade åtgärder för taxeringssväsendets omorganisation. I denna promemoria framhålles, bland annat, att taxeringsmyndigheternas lämpliga organisation vore en väsentlig förutsättning för en riktig beskattning. Den nuvarande organisationsformen kunde icke anses tillfredsställande. Taxeringsmännen saknade i allmänhet all skolning och alla kunskaper och övriga förutsättningar för sin uppgift. Det lämpligaste sättet att råda bot för de rådande missförhållandena torde i första hand vara att inrätta ett centralt taxeringsverk. Denna myndighet skulle hava till ändamål att verka för en ändamålsenlig organisation av taxerings-

förfarandet och i detta avseende särskilt sörja för utbildning och rekrytering av för sitt uppdrag ägnade taxeringsmän, att leda och kontrollera taxeringsarbetet, att befrämja en riktig och enhetlig tillämpning av skatteförfattningarna, att tillhandagå taxeringsmännen med råd och upplysningar, samt att hos Kungl. Maj:t göra de framställningar, som föranleddes av de gjorda iakttagelserna. Riktlinjerna för denna myndighets organisation och arbete borde bliva föremål för närmare utredning. Frånvaron av ett centralt taxeringsverk vore en av de väsentligaste orsakerna till att taxeringsväsendet icke kunde fungera på ett tillfredsställande sätt. Varje försök att afhjälpa de förefintliga bristerna, innan ett sådant centralt verk organiserats, måste bliva utan större praktisk betydelse. Så snart som möjligt borde emellertid en fullständig omorganisation av taxeringsväsendet genomföras, då den första förutsättningen för taxeringsarbetets riktiga gång och för ett tillfredsställande iakttagande av såväl det allmänna som de skattskyldigas intresse enligt Landéns mening vore förefintligheten av för sin uppgift utbildade och för sina åtgärder ansvariga taxeringsmän i orterna och en enhetlig ledning av taxeringsarbetet. En revision av taxeringsväsendet borde emellertid icke stanna därvid. Även åtskilliga andra frågor, såsom om besvärinstanserna, om avstängandet av uppskattningsfrågor från fullföljd m. m. borde bliva föremål för undersökning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län yttrar följande: De sakkunniga hade efter framhållande av skäl för och emot tjänstemannasystemet ansett övervägande skäl tala för den bestående organisationens bibehållande. Länsstyrelsen kunde visserligen icke i alla avseenden dela de sakkunnigas uppfattning därutinnan men ansåge likväl, att frågan borde stå öppen, till dess erfarenhet vunnits angående det kommunala skattesystemets inverkan på taxeringsarbetet, och därigenom möjlighet vunnits att bedöma, huruvida det trots det ökade arbetet kunde låta sig göra att bibehålla systemet med folkvalda nämnder.

Länsstyrelsen i Jämtlands län yttrar: Ett tillfredsställande taxeringsförfarande liksom en god organisation av uppbördsväsendet vore ett oundgängligt komplement till en god beskattningslagstiftning. De svåraste bristerna i nuvarande organisation av taxeringsarbetet låge i den första taxeringsorganisationens svaghet. Det hade ingalunda blivit lättare att under senare år finna sakkunniga och i övrigt lämpliga personer, som vore villiga att tjänstgöra som ordförande i taxeringsnämnderna. På arbetet inom denna instans berodde framförallt hela resultatet av taxeringen, då det vore omöjligt att genom än så goda påbyggnader vid det efterföljande förfarandet nöjaktigt bota luckor och ojämnheter i förstahandstaxeringen. Icke heller uppbördsorganisationen fungerade tillfredsställande. Det vore enligt länsstyrelsens mening att beklaga, att dessa båda frågor icke upptagits till lösning i ett sammanhang. Då så icke skett, vore det önskvärt, att någon definitiv organisation av taxeringsväsendet icke fastställdes, förrän den pågående utredningen angående uppbördsväsendets organisation föreläge avslutad. Dessa

frågor stode i ett sådant intimt samband, att det vore skada, om tillfället till en genomgripande undersökning försuttes. Det för det nuvarande taxeringsväsendet karaktäristiska draget, att de två första instanserna utgjordes av nämnder, till största delen sammansatta av personer, valda på grund av menighetens förtroende, borde visserligen icke förloras, men taxeringsnämnderna måste nödvändigtvis utrustas med i taxeringsarbetet skolade arbetskrafter. Att erhålla dylika vore för närvarande av många orsaker förenat med de största svårigheter, och dessa svårigheter skulle icke minskas med genomförande av den nya kommunalskattelagstiftningen, som komme att ställa större anspråk än hittills på taxeringsmännen. Dessa omständigheter ledde oundgängligen till att taxeringsnämnderna måste utrustas med utbildade tjänstemän i ordförandes eller annan ställning, för att taxeringen skulle bliva effektiv och rättvis. I detta avseende fyllde de sakkunnigas förslag icke måttet. De sakkunnigas förslag med biträden eller sakkunniga vid landskamrerarens arbete vore icke tillräckliga.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har gjort följande uttalande: Det hade varit synnerligen önskvärt, att frågan om en omläggning av de grundläggande principerna för den nuvarande organisationen därhän, att taxeringsarbetet överflyttades å för ändamålet särskilt utbildade tjänstemän blivit föremål för utredning. En sådan utredning hade varit så mycket mera av behovet påkallad, som en lösning av kommunalskattefrågan enligt framlagda riktlinjer tydligen komme att ställa ökade krav på taxeringsmyndigheternas skicklighet och erfarenhet.

Från de övriga myndigheter, som inkommit med yttranden över de sakkunnigas förslag, har icke någon erinran gjorts mot det huvudsakliga bibehållandet av den nuvarande organisationen av taxeringsväsendet.

Domänstyrelsen uttalar såsom allmänt omdöme, att de sakkunnigas förslag synes vara i stort sett tillfredsställande.

Av de hushållningssällskaps förvaltningsutskott, som inkommit med yttranden över de sakkunnigas förslag, har endast ett, *Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, närmare ingått på frågan om taxeringsväsendets organisation. Detta förvaltningsutskott har härutinnan anført, att alltför litet sörjts för att taxeringsnämnden erhöles en sådan sammansättning, att kompetens och sakkunskap där städse vore till finnandes.

Av representanter för skattskyldiga, som yttrat sig över sakkunnigas förslag, har endast *handelskammaren i Gävle* haft något att invända mot den nuvarande organisationens huvudsakliga bibehållande. Handelskammaren i Gävle ifrågasätter — efter att hava framhållit det nuvarande taxeringsarbetets svårigheter — om icke en utväg vore att lägga taxerings-, debiterings- och uppbördsarbetet inom vissa lämpligt bestämda distrikt under en gemensam tjänstemannaledning.

Föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän anmäler sin tveksamhet om lämpligheten av att även efter kommunalskatteförslagets genomförande för inkomstbeskattningen bibehålla de folkvalda, tungt arbetande

taxeringsnämnderna. Det kunde däremot väl försvaras att bibehålla den gamla organisationen för fastighetstaxeringen särskilt på landsbygden.

Kammarrätten åtnöjer sig med att konstatera, att de sakkunniga icke föreslagit någon verklig omgestaltning av formerna för taxeringens utförande, utan stannat vid partiella reformer på enstaka punkter och i vissa syften. Däremot yttrar sig kammarrätten kritiskt mot vissa av de föreslagna nyheterna. Jag får anledning återkomma härtill i fortsättningen.

Departements-
chefen.

För egen del ansluter jag mig i denna grundläggande fråga till den mening, föredragande departementschefen anfört vid meddelandet av direktiv för taxeringssakkunnigas utredningsarbete. Erfarenheten torde hava visat, att taxeringsnämndsordförandens lämplighet för sitt kall icke är beroende av hans egenskap av att vara tjänsteman eller ej. De praktiska yrkenas män och andra, vilka utan att vara tjänstemän mottagit taxeringsuppdrag, hava i regel lika väl som tjänstemännen fullgjort uppdraget. Det torde hava visat sig, att tjänstemannen-ordföranden emellanåt alltför mycket skattat åt det rent formella och, i saknad av tillräcklig kännedom om de skattskyldigas förhållanden, åstadkommit taxeringsresultat, som icke varit tillfredsställande ur saklig synpunkt. Å andra sidan hava många till ordförande förordnade tjänstemän till taxeringsarbetet medfört en rutin och erfarenhet, som icke kan skattas nog högt. Lyckligast synes vara, att länsstyrelsen alltjämt får hava fria händer vid utseendet av ordförande i beskattningsnämnderna. Att länsstyrelsen därvid kommer att bemöda sig om att i varje fall söka förmå den för uppdraget bäst lämpade att åtaga sig detsamma, torde utan vidare få anses klart. Svårigheterna härför äro icke små. Det synes mig dock knappast vara möjligt att enbart genom lagstiftningsåtgärder trygga tillgången till taxeringsmän. Vad man under nuvarande förhållanden kan göra torde inskränka sig till att *dels* i görligaste mån underlätta ordförandens arbete och bereda honom verksamt stöd i hans strävan att hävda det allmännas intresse och *dels* ställa tillräckliga medel till förfogande för ersättning åt ordföranden för hans arbete. Båda dessa synpunkter hava varit ledande för mig vid utarbetandet av förslaget till taxeringsförordning. Jag vill dock redan här på tal om ersättningsfrågan framhålla, att man vid ersättningarnas bestämmande icke bör bortse från uppdragets karaktär av förtroendeuppdrag. Självbeskattningens princip, av ålder omfattad i vårt land, kräver för sin tillämpning den enskilde medborgarens medverkan, vare sig det gäller att uppgiva sin egen eller annans inkomst eller fråga är om att själv träda till för att verkställa den taxering, som är nödvändig för utövandet av beskattningsrätten. Intresse för kallet och en god medborgaranda äro nödvändiga förutsättningar för en taxeringsman; stimuleras kunna de visserligen men icke skapas genom ett mer eller mindre rikligt arvode. Det är möjligt, att i en framtid beskattningsreglerna för sin riktiga tillämpning kräva ett högre mått av fackmässig utbildning, än hittills varit fallet. Men ännu torde vi

icke hava kommit därhän, utan jag håller före, att den nuvarande kåren av taxeringsmän har förutsättningar att komma till rätta med taxeringen. I de särskilda fall, då fackmässigt biträde erfordras, bör tillgång härtill beredas. Vad därutöver erfordras synes mig närmast böra gå ut på en noggrann och omfattande eftergranskning av taxeringarna på provningsnämndsstadiet, vid vilken granskning det högre mått av insikt och mångsidig erfarenhet på beskattningsväsendets område, som bör förefinnas hos landskamreraren och till hans förfogande stående tjänstemän, skall tillgodogöras. Ett intimt samarbete mellan landskamreraren och de underordnade taxeringsorganen torde ock utan vidare medföra allt bättre taxeringsresultat redan i första instansen.

Då förslaget till taxeringsorganisation gestaltats enligt nu anförda grundsatser, har jag visserligen icke vågat hoppas, att den nya organisationen skall omedelbart eller ens under de närmaste åren skapa den effektivitet och den jämnhet i taxeringen, som eftersträvas. Men framför en alldeles ny och oprövad organisation har synts mig vara att föredraga en förstärkning av den gamla på de punkter, där enligt vunnen erfarenhet orsakerna till nu förefintliga brister äro att finna. Till detaljerna skall jag återkomma vid redogörelsen för förslagets olika paragrafer, i den mån motiven icke utan vidare framgå av författningstexten. Jag vill dock redan i detta sammanhang behandla några mera betydelsefulla frågor om taxeringsmyndigheternas sammansättning och om medhjälpare i taxeringsarbetet.

Taxeringssakkunniga hava i sitt förslag för de vid allmän fastighetstaxering verksamma beskattningsnämnderna använt benämningar, som skulle tydligt skilja dem från beskattningsnämnderna vid taxeringen för inkomst eller förmögenhet. Härom anföras de sakkunniga:

*Benämningar
å de olika
beskattnings-
nämnderna
m. m.*

»De år 1922 använda beteckningarna taxeringsnämnd och provningsnämnd äro i viss mån vill samma, i det att samma namn användas beträffande taxeringsmyndigheterna för inkomsttaxering. Det ansågs till och med nödigt att på vissa ställen i den för 1922 års fastighetstaxering gällande författningen, som ju dock både enligt sin överskrift och genom innehållet av 1 § gällde endast fastighetstaxeringen år 1922, i förtydligande syfte använda beteckningarna 'fastighetstaxeringsnämnd' och 'provningsnämnd för fastighetstaxering'. Dylika benämningar skulle visserligen alltså jämt kunna användas, men om så sker, har det till följd, att någon särskiljande beteckning bör fogas till namnen å motsvarande nämnder för inkomsttaxeringen, vilket ju icke behövdes år 1922. De sakkunniga hava därför sökt finna nya namn å taxeringsnämnderna och provningsnämnderna för allmän fastighetstaxering och hava därvid stannat för namnen uppskattningsnämnd och länsuppskattningsnämnd. Vidare hava de år, då allmän fastighetstaxering äger rum, i förslaget benämnts uppskattningsår.»

Mot dessa benämningar har i vissa yttranden anmärkts, att de icke vore fullt betecknande och dessutom lätt kunde leda till förväxling med nämnder, som icke hade befattning med taxering. Då denna anmärkning synes be-

*Departements-
chefen.*

aktansvärd, har jag i det nu föreliggande förslaget icke upptagit benämningarna »uppskattningsnämnd» och »länsuppskattningsnämnd», utan i stället nyttjat beteckningarna »fastighetstaxeringsnämnd» och »fastighetsprövningsnämnd», mot vilka invändning icke synes kunna göras. Att därav bör följa ändring av beteckningarna å de vid taxeringen för inkomst eller förmögenhet verksamma nämnderna, kan jag icke finna. Deras namn äro redan invanda och förväxling torde icke vara att befara. Jag har vidare ansett behov av beteckningen »uppskattningsår» icke föreligga, utan håller före, att även vid den allmänna fastighetstaxeringen det i kommunalskattelagen nyttjade uttrycket »taxeringsår» bör begagnas. Den av taxeringssakkunniga föreslagna benämningen »den interkommunala prövningsnämnden» å den prövningsnämnd, som enligt förslaget har att taga befattning med vissa taxeringsfrågor, berörande mer än ett prövningsdistrikt, har jag utbytt mot »den mellankommunala prövningsnämnden». I fråga om övriga beteckningar hänvisar jag till författningstexten.

Beskattningsnämnder för allmän fastighetstaxering.

Med avseende å sammansättningen av beskattningsnämnderna för allmän fastighetstaxering överensstämmer såväl taxeringssakkunnigas förslag som det nu föreliggande förslaget i allt väsentligt med 1921 års förordning. På landet skola finnas beredningsnämnder, som uppgöra förslag till taxering, och fastighetstaxeringsnämnder, som besluta om taxeringen. I städerna skola fastighetstaxeringsnämnder omedelbart verkställa taxeringen utan föregående förslag av beredningsnämnder. Över fastighetstaxeringsnämnderna skola finnas fastighetsprövningsnämnder, en i varje län. I Stockholm skall den för inkomsttaxeringen avsedda prövningsnämnden tjänstgöra jämväl som fastighetsprövningsnämnd. Ordförande och ledamöter i dessa nämnder skola utses på enahanda sätt som vid senaste allmänna fastighetstaxering. Om viss ändring i fastighetsprövningsnämndens sammansättning skall jag yttra mig vid motiveringen för 7 §.

Taxeringssakkunniga hava föreslagit, att en särskild högsta beskattningsnämnd, »riksuppskattningsnämnden», skall övertaga kammarrättens och regeringsrättens nuvarande befattning med besvärsmål rörande allmän fastighetstaxering. Denna fråga skall jag senare behandla.

Beskattningsnämnder för årlig taxering.

Med avseende å beskattningsnämnderna för den årligen återkommande taxeringen — i författningsförslaget betecknad »årlig taxering» — behålla taxeringssakkunniga de nuvarande nämnderna, taxeringsnämnder i första instans och prövningsnämnder i andra instans. De sakkunniga föreslå därjämte inrättande av en för hela riket gemensam prövningsnämnd, den nyss omnämda interkommunala prövningsnämnden. Om denna skall jag vidare yttra mig vid behandling av frågan om åstadkommande av enhetlig behandling av sådana taxeringsfall, som angå olika beskattningsorter. I de sakkunnigas förslag bibehållas även de särskilda prövningsnämnder, som omtalas i 48 § gällande taxeringsförordning.

Med avseende å taxeringsnämndens sammansättning föreslå taxeringssakkunniga att nuvarande anordning bibehålles med ordförande och en ledamot, förordnade av länsstyrelsen, och andra ledamöter, valda av vederbörande kommunalrepresentation, men att ytterligare en ledamot skall inträda, därtill för en tid av fyra år vald av vederbörande kommuns verkställande organ. Denna ledamot, benämnd kommunalombud, skall enligt förslaget dels taga befattning med allenast de taxeringar, som avse skattskyldiga inom hans kommun, och därvid vara skyldig granska alla dithörande deklarationer, dels ock med uteslutande av vederbörande kommuns, municipalsamhälles, församlings och skoldistrikts eljest beslutande organ förfoga över menighetens klagorätt i taxeringsmål och utföra sådan talan å menighetens vägnar. Befrielse från skyldighet att utse kommunalombud har föreslagits kunna erhållas efter ansökan hos Kungl. Maj:t. Såsom villkor för bifall har dock uppställts, att kommunen vidtagit andra ändamålsenliga anstalter för taxeringsarbetets befrämjande.

Såsom redan nämnts innehåller därjämte de sakkunnigas förslag, att vid virkestaxering må i taxeringsnämnden inträda ytterligare en ledamot, därtill förordnad av skogsvårdsstyrelsen i länet.

Rörande motiveringen för dessa förslag hänvisas till sid. 130 samt sid. 225 i betänkandet.

Förslaget om särskilt kommunalombud har livligt uppmärksammats i de inkomna yttrandena.

Kommun-
ombud

Överståthållarämbetet samt *länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Skaraborgs och Örebro län* hava avstyrkt förslaget, under anförande att ombudet vore obehövt. Även *Sveriges köpmannaförbund* samt *Smålands och Blekinge handelskammare* avstyrka förslaget. Samma ståndpunkt iakttaga förvaltningsutskotten hos *två hushållningssällskap. Länsstyrelsen i Malmöhus län* har likaledes betecknat nämnda ledamot såsom tämligen onödig, men likväl ej velat motsätta sig förslaget. I övrigt har såsom skäl mot förslaget anförts, bland annat, att införandet av omedelbar taxering till kommunalskatt i och för sig icke nödvändiggjorde någon särskild representation för kommunernas fiskaliska intressen, vilka vore tillräckligt tillgodosedda genom de kommunvalda ledamöterna i taxeringsnämnden, att den föreslagna skyldigheten för kommunalombudet att granska alla deklarationer och övriga för taxeringen avlämnade uppgifter skulle betunga och försena taxeringsarbetet utan motsvarande nytta, att det icke vore lämpligt att lägga kommunalrepresentationernas besvärsmått i händerna på en enda person, allra minst för så lång tid som fyra år, samt att kostnaderna för arvode åt kommunalombudet kunde bliva icke obetydliga.

Länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Västmanlands, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län hava mer eller mindre be-

stämt yttrat sig till förmån för förslaget om tillsättande av ett kommunalombud.

Ur de avgivna yttrandena må såsom belysande anföras följande:

Länsstyrelsen i Kalmar län: Om till kommunalombud utsåges en rätt-
rådig, intresserad och självständig person, torde denna otvivelaktigt komma
att bliva taxeringsnämndsordföranden till stor nytta samt fördelaktigt in-
verka på taxeringsresultatet, men motsatsen kunde inträffa, om till uppdraget
valdes en person, som icke hade de därför erforderliga egenskaperna.
Länsstyrelsen funne emellertid de sakkunnigas ifrågavarande förslag böra
genomföras, oavsett att nämnda risk därmed vore förenad.

Länsstyrelsen i Blekinge län: Då man torde få antaga, att för uppdraget
som kommunalombud komme att anlitas den väljande myndighetens ord-
förande eller annan i kommunens angelägenheter mera intresserad person,
måste man anse förslaget synnerligen gott, och borde därigenom objektivitet
och sakkunskapen i taxeringsnämnden ofta få en önskvärd förstärkning.

Länsstyrelsen i Kristianstads län: Det syntes länsstyrelsen synnerligen
lämpligt, att kommunens ekonomiska intressen genom kommunalombudet
bleve mera direkt tillgodosedda, än hittills varit fallet inom taxeringsnämnden,
varför länsstyrelsen till alla delar biträdde förslaget om särskilt kommunalombud
i taxeringsnämnden.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Anordningen med ett särskilt kommunalombud
betingades av taxeringsnämndens nya uppgift att jämväl verkställa
taxering till kommunalskatt ävensom virkestaxering och måste således be-
traktas som gagnelig.

Länsstyrelsen i Jämtlands län: Förslaget om införande av särskilda kommunalombud
i taxeringsnämnderna syntes väl befogat med hänsyn till taxeringens betydelse
för kommunerna. Valperioderna innebure en viss garanti för kontinuitet i ombudets
arbete.

*Länsstyrelserna i Uppsala, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands och
Västerbottens län* hava icke framställt någon erinran mot förslaget om
kommunalombud.

Länsstyrelsen i Kronobergs län förordar en sådan anordning, att kommunens
rätt att utse kommunalombud göres fakultativ. I åtskilliga mindre kommuner
vore det kommunalfiskaliska intresset redan nu tillräckligt tillgodosett och
särskild kostnad för kommunalombudet borde i många fall kunna besparas genom
att dylikt ombud icke utsåges.

Länsstyrelserna i Jönköpings och Örebro län ifrågasätta, om icke den av
länsstyrelsen förordnade ledamoten kunde undvaras, därest kommunalombud
skulle utses.

Förvaltningsutskotten i *sex hushållningssällskap* tillstyrka förslaget om
kommunalombud. Liknande ståndpunkt intaga *handelskammaren i Gävle*,
styrelserna för *svenska landskommunernas förbund* och *svenska stadsförbundet*.
Även de flesta *kommunala myndigheter* hava tillstyrkt förslaget.

Åtskilliga kommuner intaga dock motsatt ståndpunkt. Även bland de *taxeringsnämndsordförande*, som yttrat sig, äro meningarna delade.

I ett stort antal yttranden, där förslaget i princip tillstyrkes, göras invändningar mot kommunalombudets rätt att ensam föfoga över de kommunala menigheternas besvärsmätt. *Svenska stadsförbundet*, som icke motsätter sig denna befogenhet i vad angår den borgerliga primärkommunen, framhåller, att en dylik befogenhet beträffande de administrativa områdena inom kommunen icke vore principiellt riktig, särskilt som ombudet kunde komma att sakna förståelse för områdenas speciella intressen. Genomgående yrkas därför, att vederbörande kommunala organ må äga att själva förordna om besvärsmättens utövande och att kommunalombudet må därom besluta, endast när kommunen underlåtit taga ställning till frågan.

Jämväl *statskontoret*, som icke särskilt uttalat sig om behövligheten av ett kommunalombud, har avstyrkt dennes rätt att själv avgöra om kommunens besvärsmätt skall utövas, och förordnat, att beslutanderätten lägges i kommunalnämndens hand.

Kammarrätten yttrar:

»På sätt länsstyrelsen i Stockholms län erinrat, synes redan de sakkunnigas utgångspunkt vid argumenteringen för kommunalombud (sid. 130) i så måtto oriktig, att de sakkunniga överdrivit betydelsen av den kommunala beskattningens framtida grundande på en självständig taxering i stället för dess nuvarande anknytning till den statliga bevillningstaxeringen. Från synpunkten av kommunens fiskaliska intresse är skillnaden övervägande formell. I realiteten är bevillningstaxeringen numera en kommunal taxeringsform, i det att dess kvarstående syfte i själva verket endast är att skapa taxeringsunderlag för den kommunala debiteringen. Kommunen har därför samma anledning att vid denna taxering bevaka sitt skatteintresse som den komme att få vid taxering enligt en blivande kommunalskattelag, och för möjligheten att bevaka detta intresse anser även kammarrätten det vara tillräckligt sörjt genom kommunens inflytande i övrigt på taxeringsnämndens sammansättning enligt såväl förslaget som gällande ordning. Härvid förutsätter dock kammarrätten, att, om anordningen med särskilt kommunalombud ej kommer till stånd, det nuvarande förfaringssättet med granskning av deklarationsmaterialet genom i varje särskilt fall anmodad ledamot av nämnden jämte ordföranden och den av länsstyrelsen förordnade ledamoten (i förslaget kallad 'kronombud') bibehålles. Enligt sakens natur komme helt visst dylikt uppdrag, liksom hittills, att lämnas åt just den ledamot, som i det särskilda fallet vore bäst insatt i förhållandena och således också mest skickad att tillvarata kommunens rätt.»

Kammarrätten ville på dessa och vissa andra angivna skäl redan i princip avstyrka ifrågavarande förslag. Kammarrätten fortsätter därefter:

»Skulle anordningen med kommunalombud ändock komma att beslutas, lär emellertid få anses uteslutet, att de sakkunnigas förslag skulle tagas oförändrat. Åtminstone i två avseenden synes kommunalombudets tilltänkta befogenhet böra beskäras, nämligen vad angår dess rätt och skyldighet att granska deklarationsmaterialet samt dess befattning med kommunens klagorätt i taxeringsmål.

Den förstnämnda frågan har redan berörts, och må här endast tilläggas, att förslaget därutinnan innebär å ena sidan en utvidgning av tillträdet till deklarationernas innehåll, som synes åsidosätta behörig hänsyn till deklaranternas intresse av materialets konfidentiella behandling, och å andra sidan en begränsning, som i många fall skulle omöjliggöra granskning genom den ledamot, som på grund av speciell sak- och personkännedom i det särskilda fallet kunde utföra den mest effektiva granskningen.

Vad så beträffar kommunalombudets klagorätt för kommunen, har ovan nämnts om det så gott som enhälliga underkännande de avgivna yttrandena innehålla. Det har därvid framhållits, bland annat, att kommunen själv borde besluta i dessa angelägenheter, både huruvida klagan skulle ske och genom vem den skulle utföras, att det icke vore lämpligt, att kommunen för så lång tid som 4 år avhände sig ifrågavarande rätt, att det kunde befaras, att stundom tämligen omdömeslösa personer kunde bliva utsedda och på grund därav onödiga besvär bliva anförda, samt att kommunalombudets åtgöranden kunde påverkas därav, att han kände sig som representant för viss kategori av skattskyldiga.»

Kammarrätten säger sig emellertid sätta i fråga, om institutionen i ett sålunda stympat skick skulle få något verkligt existensberättigande.

En ledamot i kammarrätten yttrar, med instämmande av en annan ledamot, följande:

»För den av de sakkunniga föreslagna anordningen med särskilda kommunalombud i taxeringsnämnderna synas bärande skäl av såväl teoretisk som praktisk art kunna åberopas.

Det är obestridligt, att den av Konungens befallningshavande utsedda ledamoten i taxeringsnämnden, vilken enligt 31 § 2 mom. gällande taxeringsförordning har att vid taxeringen bevaka 'kronans intresse', innehar partsställning även med avseende å taxeringen till statlig beviljning och således har att, låt vara indirekt, bevaka även kommunens intresse. Om nu skattesystemet omlägges, så att utskylderna till primärkommunen icke längre grundas på beviljningen utan på direkt taxering till kommunal repartitionsskatt, kommer den av Konungens befallningshavande förordnade ledamotens uppgift att inskränkas till att gälla enbart taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt. I 64 § av det föreliggande förslaget anges även, att denne ledamot förordnas 'såsom kronoombud'. Under sådana omständigheter är det både konsekvent och rättvist att kommunen, vars intressen vid taxeringen äro likvärdiga med kronans, därvid erhåller en egen representant.

Nu invändes häremot, att de sakkunniga överdrivit betydelsen av den kommunala beskattningens framtida grundande på en självständig taxering i stället för dess nuvarande anknytning till den statliga beviljningstaxeringen och att denna skillnad från synpunkten av kommunens fiskaliska intresse vore av övervägande formell natur och därför icke i och för sig påkallade, att kommunens fiskaliska intresse bevakades kraftigare än hittills i taxeringsnämnden. Gent emot detta må erinras, att tillämpningen av den föreslagna kommunalskattelagen nödvändiggör, att en mängd frågor, som icke äro av betydelse för statsbeskattningen men för kommunen kunna vara av stor vikt, måste lösas av taxeringsnämnderna. Därest, såsom de sakkunniga föreslagit, virkestaxeringen överflyttas till taxeringsnämnderna, tillkommer även ytterligare ett område, som är alldeles avskilt från statsbeskattningen.

I alla dessa beskattningsfrågor föreligger ett kommunens särskilda in-

tesse, som icke kan anses bevakat genom kronans ombud hos taxeringsnämnden.

Det har vidare invänts, att samtliga av kommunen valda ledamöter i taxeringsnämnden vore att betrakta som 'kommunalombud' med både vilja och förmåga att iakttaga kommunens intressen och att kommunen därför redan med nuvarande ordning vore fullt tillräckligt representerad vid taxeringen. Det kan måhända påvisas, att kommunvalda ledamöter i enskilda fall förfäktat kommunens fiskaliska intressen, men sådant är i nuvarande författning ej avsett, utan dessa ledamöter böra liksom ordföranden intaga en opartisk ställning under det att partsställning tillkommer allenast den av Konungens befallningshavande utsedda ledamoten. Får kommunen däremot ombud med uttrycklig partsställning, är det att förvänta, att övriga kommunvalda ledamöters opartiska ställning klarare inses och iakttages.

För att övergå till de praktiska synpunkterna så synes det böra lända till gagn för ett riktigt taxeringsresultat, att viss ledamot får till uppgift att bevaka kommunens intressen och att därvid särskilt tillse att i kommunen skattskyldiga men där icke mantalsskrivna varda behörigen taxerade (§ 93). Erfarenheten ger vid handen, att just i sistnämnda hänseende försummelser ofta inträffa. Det är därvid av vikt, att samma ledamot även före sammanträdena äger tillgång till deklarationsmaterialet. Emellertid torde det varken vara behövt eller ens lämpligt att *ålägga* honom att granska hela sagda material. En dylik föreskrift komme helt säkert ofta nog att stanna på papperet och skulle, om den verkligen iakttoges, kunna verka hindrande på övriga granskande ledamöters arbete. Däremot kunde det möjligen vara befogat att ålägga kommunalombudet en allmän skyldighet att biträda ordföranden med införskaffandet av upplysningar om förhållanden inom kommunen, vilka kunna vara av betydelse för taxeringsarbetet. Ett dylikt åliggande har ombudet enligt förslaget blott vid den särskilda fastighetstaxeringen. Vid denna taxering skall han dessutom särskilt ägna uppmärksamhet åt att nya taxeringsvärden varda bestämda i alla de fall, då anledning därtill föreligger (§ 157, andra stycket). Emot ombudets föreslagna funktion såsom föredragande vid virkestaxeringen synes intet vara att erinra.

Då jag på anförda skäl funnit mig böra förorda de sakkunnigas förslag om kommunalombud med nu angivna uppgifter, har jag dock ej kunnat biträda förslaget, att ombudet skulle förfoga över kommunens besvärsrätt utan ansluter mig i denna del till kammarrättens majoritet. Det vore dock önskvärt att den person, som kommunen utser att föra besvärstalan, eller, om flera utses, en av dem, kunde beredas tillgång till deklaration, avgiven av den skattskyldige, om vars taxering talan skall föras.»

Med erkännande, att de invändningar, som anförts mot förslaget om [Departements-
chefen.]
insättande i taxeringsnämnden av en särskild representant för de kommunala intressena, från vissa synpunkter äro berättigade, anser jag dock, att fördelarna av förslaget äro övervägande. Blir till ombud utsedd en för sin kommuns bästa ansvarskännande och omdömesgill person — och detta torde man hava anledning förvänta — bör hans medverkan vara till nytta för taxeringen, särskilt om han under en följd av år kommer att innehava dylikt uppdrag. Det framstår ock för mig såsom tydligt, att en dylik förstärkning av taxeringsnämnden är en nödvändig förutsättning för att virkestaxeringen skall kunna uppdragas åt densamma. Om på lan-

det, såsom taxeringssakkunniga åsyftat, ordföranden i kommunalnämnden utses till uppdraget i fråga, kan taxeringsnämnden vid virkestaxeringen omedelbart tillgodogöra sig hans redan vunna erfarenhet på detta område.

Emellertid föranleda de anförda invändningarna mot förslaget mig att förorda vissa icke oväsentliga ändringar i taxeringssakkunnigas förslag. I 8 § 3 mom. lämnas sålunda åt länsstyrelsen att på ansökan av kommun, när särskilda skäl därtill äro, medgiva, att dylik ledamot i taxeringsnämnden ej skall väljas för kommunen. Såsom dylika skäl torde man kunna godtaga, att till följd av ringa eller ingen virkestaxering inom kommunen eller av annan orsak, exempelvis att ordföranden eller den av länsstyrelsen förordnade ledamoten äro hemmahörande i kommunen och väl förtrogna med dess förhållanden, förstärkning av det taxeringssakkunniga elementet inom taxeringsnämnden icke erfordras eller att nyttan av en dylik ledamots medverkan icke står i skäligt förhållande till kommunens kostnad för ledamoten. Det har vidare ansetts böra stadgas, att ledamoten skall hava skyldighet att deltaga i granskning av självdeklarationerna och andra till ledning vid taxeringen för inkomst eller förmögenhet avlämnade uppgifter endast då ordföranden det påkallar, dock med rätt för ledamoten att, när han själv så önskar, deltaga i dylik granskning. Slutligen har någon inskränkning icke meddelats i vederbörande kommunala menigheters rätt att själva förordna om begagnande av dem tillkommande talerätt i taxeringsärenden. Ledamoten skall dock hava befogenhet att, om kommunen icke annorlunda förordnat, företräda kommunen i dylika ärenden även utan uttryckligt bemyndigande därtill av kommunen. Någon rätt att utan uttryckligt bemyndigande föra talan för annan menighet anser jag icke lämpligen böra inrymmas åt ledamoten.

I detta samband må nämnas, att den av taxeringssakkunniga föreslagna benämningen »kommunalombud» utbyts mot »kommunombud».

Skogsvårds-
ombud.

Förslaget att i taxeringsnämnden insätta en särskild, av skogsvårdsstyrelsen utsedd ledamot att deltaga, då fråga är om virkestaxering, har i de flesta yttranden antingen icke berörts eller ock lämnats utan erinran. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* har visserligen avstyrkt virkestaxeringens överlämnande till taxeringsnämnderna, men förklarar, att den, om dylik överflyttning kommer till stånd, icke har något att erinra mot innehållet i de bestämmelser, som i dylikt hänseende föreslagits av de sakkunniga. *Jämväl länsstyrelsen i Örebro län*, som yppat tveksamhet rörande det lämpliga i virkestaxeringens överflyttande till taxeringsnämnderna, förklarar, att de för taxeringens förrättande på dylikt sätt föreslagna bestämmelserna i det stora hela synas tillfredsställande. *Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län* samt i *Jämtlands län* biträda uttryckligen förslaget om insättande av en representant för skogsvårdsstyrelsen såsom ledamot av taxeringsnämnden vid virkestaxeringen, därvid länsstyrelsen i sistnämnda län anför, att en sådan anordning betingas av behovet av särskild erfarenhet och sakkunskap

vid denna taxering. Samtliga *skogsvårdsstyrelser* med undantag av skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län lämna förslaget i denna del utan erinran.

Skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län förordar bibehållandet av nuvarande anordning, enligt vilken ett av styrelsen utsett ombud äger närvara vid virkestaxeringen och deltaga i överläggningarna men ej i besluten, och anser denna anordning vara både principiellt riktigare och i tillämpningen smidigare än den föreslagna.

Sveriges skogsägareförbund anför:

»Hittills hava skogsvårdsstyrelserna haft rätt att hava ett ombud närvarande vid uppskattningen till skogsaccis. Detta ombud har emellertid ej ägt deltaga i besluten. Erfarenheten har givit vid handen, att skogsvårdsstyrelserepresentanterna ensidigt och energiskt inriktat sig på att pressa upp rotvärdena vid taxeringen till så höga belopp som möjligt. Redan det nuvarande systemet får därför anses mindre tillfredsställande. Än mindre lämpligt är då givetvis att giva styrelsernas ombud ledamotskap och rösträtt i taxeringsnämnderna.

Det är anmärkningsvärt, att de sakkunnige motivera virkestaxeringens överflyttande från kommunalnämnderna till taxeringsnämnderna med att de förra hava eget intresse av det sätt, på vilket taxeringen utfaller. Samtidigt förläna emellertid de sakkunniga skogsvårdsstyrelserna ökat inflytande på taxeringen. Ett sådant förfaringssätt är ej konsekvent. Skogsvårdsstyrelserna böra hänvisas att såsom övriga parter i skatteärendena göra sina önskemål gällande klagovägen, därest de finna, att deras berättigade intressen blivit tillbakasatta.»

Förbundet avstyrker därför rätt för skogsvårdsstyrelserna att vara representerade vid taxeringen och förordar i stället, att särskilda sakkunniga personer tillkallas att utan ledamotskap biträda vid taxeringen till skogsaccis.

I liknande riktning uttala sig förvaltningsutskotten hos *Södermanlands* och *Jönköpings läns hushållningssällskap*, varemot från övriga hushållningssällskap ingen erinran i denna del framställts.

Domänstyrelsen yttrar:

»I sitt underdåniga utlåtande den 22 maj 1925 rörande 1921 års kommunalskattekommittés betänkande och förslag angående den kommunala beskattningen framhöll domänstyrelsen önskvärdheten av att i blivande förordningar om taxering intoges föreskrifter därom, att hos varje taxeringsmyndighet måtte såsom röstberättigad ledamot finnas en i skogshushållning erfaren och kunnig person. I de sakkunnigas förslag till förordning om virkestaxering äro ock förevarande synpunkter beaktade.

Domänstyrelsen finner det för sin del jämväl lämpligt att förutom för taxeringsnämnden i förslaget införas sådan bestämmelse, att skogssakkunnig även skall deltaga i prövningsnämnds handläggning av virkestaxeringsmål.

I anförda underdåniga utlåtande uttalade emellertid domänstyrelsen även den uppfattningen, att det jämväl vore av vikt, att dylik sakkunnig ledamot vore person, som icke kunde anses hava eget ekonomiskt intresse av de åsatta taxeringsvärdena. Ej heller bör dylik ledamot få anses hava

uppgift att bevaka annan parts särskilda ekonomiska intresse. Det kan då ifrågasättas, om skogsvårdsstyrelserna, vilka beträffande dem tillfallande skogsvårdsavgifter äro beroende av virkestaxeringen, i princip kunna anses lämpliga att utse ombud på sätt de sakkunniga föreslagit.

Domänstyrelsen vill visserligen medgiva de organisatoriska fördelar, som ligga i dels den kontinuitet beträffande ifrågavarande sakkunskap, som kan uppnås därigenom, att denna alltid representerades av skogsvårdsstyrelsen i ett län, dels ock däri, att skogsvårdsstyrelserna av flera samverkande skäl kunna utföra ifrågavarande taxeringsuppdrag utan att härför fordra särskild ersättning, men anser det oaktat en ändring påkallad. Domänstyrelsen vill således föreslå, *dels* att vid virkestaxering jämväl prövningsnämnd må förstärkas med i skogshushållning sakkunnig ledamot, *dels ock* att dylik ledamot såväl i taxeringsnämnd som i prövningsnämnd skall för uppdraget i fråga utses av vederbörande *länsstyrelse*.»

Domänstyrelsen yttrar vidare, att vid en sådan anordning ersättningen åt den sakkunnige ledamoten åtminstone till viss del borde läggas på staten och icke helt på vederbörande kommuner, oaktat fastställandet av virkesvärdet vore en kommunal intressesak. Därför erinrar domänstyrelsen om att skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län fungera inom kustområdena men icke inom lappmarkerna, där betydande skogsområden äro belägna.

[Departements-
chefen.]

Enighet synes råda därom, att särskild sakkunskap i fråga om skogshushållning bör tillförsäkras taxeringsnämnderna för taxeringen till skogsaccis. Meningarna dela sig i fråga om sättet för detta önskemåls tillgodoseende. Givetvis bör det stå öppet för såväl ordföranden som nämnden att få tillgång till sakkunnigt biträde, då behov därav yppas. Till denna fråga återkommer jag senare. Frågan avser nu, om skäl finnas för anordningen med en dylik sakkunnig såsom beslutande ledamot. På denna punkt gäller i viss mån detsamma, som nyss av mig anförts rörande kommunombud i taxeringsnämnden. Jag anser det för virkestaxeringens anförtröende åt taxeringsnämnderna vara väl behöfligt, att nämnderna förstärkas. Likaså anser jag det lämpligt, att sambandet med nuvarande organisation för virkestaxeringen uppehålls, där så kan ske. Det förefaller mig även vara i sin ordning, att de fiskaliska intressena få sina särskilda representanter inom den första taxeringsinstansen. De principiella invändningar, som framkommit mot kommunalnämndens handhavande av virkestaxeringen, äga enligt min mening icke giltighet i fråga om en anordning, där representanterna för de fiskaliska intressena icke ensamma verkställa taxeringen utan vid sin sida hava representanter för de skattskyldiga. Och, såvitt jag kunnat finna, har ingen ansett det oriktigt, att staten tillgodoser sina fiskaliska intressen vid sammansättningen av taxeringsnämnden. Tvärtom torde det anses vara en självklar sak, att så sker. En annan sak är, att garantier skapas mot ett ensidigt hävdande av dessa intressen på bekostnad av rättvisa och billighet. Den nuvarande anordningen med kommunens förvaltande organ såsom första taxeringsinstans brister på den punkten, att ingen dylik

garanti finnes. Jag kan således icke finna, att förslaget att låta skogsvårdsstyrelsen insätta en ledamot i taxeringsnämnden, då fråga är om virkestaxering, innebär en inkonsekvens, utan förmenar, att förslaget står i god samklang med eljest tillämpade principer för taxeringsnämndens sammansättning.

Annorlunda ställer sig saken beträffande prövningsnämnden. De fiskaliska intressena böra icke hava representanter inom denna överinstans. De få bevakas genom yrkanden från utanför nämnden stående. Det är ock i väsentlig mån av denna anledning jag icke kan biträda ett i vissa yttranden framställt förslag, att landskamreraren skall vara självskriven ledamot av prövningsnämnden.

Då jag således menar, att taxeringsnämnden, när fråga är om virkestaxering, bör inrymma såväl representanter för de fiskaliska intressena som ock sakkunskap beträffande skogshushållningsfrågor, följer därav, att jag anser förslaget om insättande av en särskild, av skogsvårdsstyrelsen utsedd ledamot innebära en tillfredsställande lösning. Jag föredrager ock denna framför hittillsvarande anordning med ett ombud från styrelsen utan rösträtt. Helt visst medför ledamotskapet en starkare känsla av ansvar för beslutets sakliga riktighet, än om vederbörande får överlämna avgörandet åt andra. Jag tror ock, att de anmärkningar om ensidigt hävdande av fiskaliska synpunkter, som framställts av skogsägareförbundet, skola visa sig sakna berättigande, därest representanten för skogsvårdsstyrelsen kommer att intaga ställningen såsom beslutande ledamot.

Mot förslaget att länsstyrelsen skall utse den skogssakkunnige ledamoten vill jag erinra, att i sådant fall statsverket torde få bestrida kostnaderna för samme ledamot. Emellertid torde det ligga i sakens natur, att hans ersättning bör utgå av skogsvårdsmedel. Därtill kommer, att skogsvårdsstyrelsen torde lättare än länsstyrelsen vara i tillfälle att bedöma, när med hänsyn till inträffade avverkningar av skog behov av dylik sakkunnig förstärkning av taxeringsnämnden föreligger. Om länsstyrelsen skulle hava att utse ombud, komme länsstyrelsen otvivelaktigt att känna sig väsentligen beroende av jämväl beträffande personfrågan, vad skogsvårdsstyrelsen komme att föreslå. Till det anförda kan även läggas, att, om skogsvårdsstyrelsen av omhändertagda skogsvårdsmedel skall bestrida ledamotens ersättning, sparsamhets-synpunkterna helt visst komma att tillräckligt beaktas vid avgörandet, huruvida ombud skall utses eller ej.

I detta sammanhang vill jag erinra därom, att enligt särskilt förslag, som i dag anmäles av chefen för jordbruksdepartementet, skogsvårdsavgift för virke från skogar, som avses i den föreslagna lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, ävensom från skyddsskogarna skall ingå till domänstyrelsen i stället för till skogsvårdsstyrelsen i länet. Domänstyrelsen intager gentemot taxeringen av dylikt virke samma ställning som skogsvårdsstyrelserna i andra fall. Det har emellertid ansetts lämpligt, att vederbörande överjägmästare i stället för domänstyrelsen utövar den rätt att utse ombud i taxeringsnämnden vid

taxeringen av dylikt virke, som enligt förslaget i andra fall skulle tillkomma skogsvårdsstyrelsen.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har i 8 § 5 mom. av det nu föreliggande förslaget till taxeringsförordning intagits föreskrift därom, att vid virkestaxering skall såsom ledamot i taxeringsnämnden deltaga en av skogsvårdsstyrelsen i länet, eller, då fråga är om taxering av virke från nyss omförmälda skogar, en av vederbörande överjägmästare utsedd ledamot. Denne ledamot benämnes i förslaget skogsvårdsombud. Då emellertid i vissa fall tillräcklig anledning att utse dylik ledamot torde saknas, skall det stå öppet för vederbörande att icke utse sådant ombud. Härvid åsyftas icke blott det fall, att ingen eller blott obetydlig virkestaxering förväntas äga rum, utan även det förhållande, att tillräcklig sakkunskap ledamoten förutan anses vara förefintlig inom nämnden. Det har ock, på sätt taxeringssakkunniga föreslagit, lämnats möjlighet för skogsvårdsstyrelsen eller överjägmästaren att till skogsvårdsombud utse någon av de enligt 4 mom. i samma paragraf omförmälda ledamöterna. Enligt förevarande moment skall det ankomma på skogsvårdsstyrelsen och överjägmästaren att varje år taga ställning till frågan, om skogsvårdsombud skall utses eller icke, samt att om sitt beslut alltid underrätta, förutom dem, som utsetts, jämväl ordföranden i taxeringsnämnden och länsstyrelsen. Det är angeläget, att så sker, på det att ovisshet icke må råda om taxeringsnämndens sammansättning. Har skogsvårdsombud icke utsetts, tillkommer det enligt författningsförslaget kronoombudet i taxeringsnämnden att fullgöra de åligganden, som eljest ankomma på skogsvårdsombudet.

**Sakkunniga
medhjälpare
vid taxerings-
arbetet.**

Härefter övergår jag till frågan om sådana sakkunniga medhjälpare vid taxeringsarbetet, som icke intaga ställning av medlemmar i beskattningsnämnd.

*Sakkunniga
hos nämnder
och läns-
styrelser.*

Härvid vill jag till en början erinra om de utlåtanden, som, enligt vad jag redan tidigare anmält för Kungl. Maj:t (sid. 487 i propositionen nr 102), avgivits den 22 december 1926 av *dels* domänstyrelsen och statistiska centralbyrån angående utfallet av 1922 års allmänna taxering av jordbruksfastigheter i riket, i vad denna taxering avsett värdet av skogsmark och växande skog, och *dels* domänstyrelsen angående instruktion för värdesättning av skogsmark och växande skog, avsedd att tillämpas vid allmän fastighetstaxering år 1928. I dessa utlåtanden framhålles vikten av att i skogshushållning kunniga personer tillhandagå beskattningsmyndigheterna, då fråga är om taxering av fastigheter med skog.

Taxeringssakkunniga hava i sitt förslag till taxeringsförordning upptagit stadgande om rätt för taxeringsnämnd att anlita biträde av sakkunnig, men överlätit åt taxeringsnämndens ordförande att efter samråd med landskamreraren utse den sakkunnige, under det att för närvarande utseendet av den sakkunnige ankommer på nämnden. Jämväl åt landskamreraren har

inrymts rätt att vid behov av särskild utredning i taxeringsfrågor tillkalla sakkunnig medhjälpare. Däremot stadgås i taxeringssakkunnigas förslag intet om rätt för prövningsnämnd att tillkalla sakkunnig, utan har det ansetts tillräckligt med landskamrerarens befogenhet därutinnan.

Även med avseende å allmän fastighetstaxering meddelas stadganden om befogenhet för beskattningsnämnderna att åtnjuta biträde av skogssakkunniga. Utseendet av dessa har lämnats i länsstyrelsens hand.

Taxeringssakkunnigas förslag innehåller därjämte i 4 § föreskrift om anställande hos länsstyrelserna av erforderligt antal personer med sakkunskap i fråga om bokföring och förfarenhet i taxering att enligt närmare föreskrifter av landskamreraren biträda vid taxeringsarbetet.

Rörande motiveringen hänvisar jag till sid. 142 samt sid. 165 i betänkandet.

Sistnämnda förslag har tillstyrkts av *fyra länsstyrelser* och av *riksräkenskapsverket*. *Länsstyrelserna i Uppsala och Jämtlands län* meddela, utan att närmare uttala sig om förslaget, att de sakna tillfälle anskaffa dylika sakkunniga. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* vitsordar behovet av dylika sakkunniga, men anför, under hänvisning till redan använt tillvägagångssätt inom länet, att det ifrågasatta stadgandet om tvång för länsstyrelsen att anställa dylika sakkunniga icke är behöfligt och möjligen kan vara ägnat att binda länsstyrelsen vid utseendet av sakkunnig. Svårigheter föreläge ock enligt länsstyrelsens mening att i förväg bedöma behovets omfattning. Länsstyrelsen föredroge därför, att dylika uppdrag även i fortsättningen finge lämnas såsom bisyssla. *Överståthållarämbetet* anser det föreslagna stadgandet obehöfligt och anför betänkligheter mot detsamma av kostnads-kärl. Övriga länsstyrelser hava icke särskilt yttrat sig i denna fråga eller ock uttalat tveksamhet inför det föreslagna stadgandet.

Handelskammaren i Gävle har förklarat sig intet hava att erinra mot förslaget, varemot *Smålands och Blekinge handelskammare* gör erinringar i anledning av de beräknade kostnaderna för tillkallandet av bokföringssakkunniga. Övriga handelskammare yttra sig icke på denna punkt av taxeringssakkunnigas förslag.

Vad först angår frågan om rätt för taxeringsmyndigheterna att anlita sakkunniga medhjälpare, kan tvekan icke råda om det lämpliga häri. I 14 § 1 mom. av det nu föreliggande författningsförslaget har jag låtit införa en allmän föreskrift härom. Sådan sakkunnig må av landskamrerare anlitas icke blott vid själva taxeringsarbetet utan jämväl eljest, t. ex. vid avgivande av förklaring över besvär.

Vidkommande åter frågan om tryggande av tillgång till dylika sakkunniga, ställa sig möjligheterna härav något olika.

Gäller det i skogshushållning kunniga personer, torde skogsstatens och skogsvårdsstyrelsernas personal vara närmast till hands. Då emellertid vid den tid arbetet med allmän fastighetstaxering pågår i beredningsnämnderna efterfrågan på dylika medhjälpare, åtminstone inom de mera skogrika länen,

Departements-
chefen.

torde bliva rätt stor, har det ansetts lämpligt att låta länsstyrelsen i tid sörja för att dylika sakkunniga verkligen äro att tillgå, när de behövas. Därjämte underlättas härigenom ett planmässigt utnyttjande av befintliga arbetskrafter. Men även vid de årliga taxeringarna kan det vara en fördel att äga tryggad tillgång till dylik sakkunnig hjälp; särskilt gäller detta prövningsnämndsgranskningen av virkestaxeringen. I 14 § 2 mom. har därför intagits föreskrift om skyldighet för länsstyrelsen att i god tid träffa avtal med erforderligt antal dylika sakkunniga att på kallelse biträda vid taxeringsarbetet. Den i förordningen den 7 juli 1921 (nr 382) intagna anvisningen, att länsstyrelsen må från domänstyrelsen och vederbörande skogsvårdsstyrelse eller skogsvårdsnämnd inhämta förslag å lämpliga sakkunniga, har uteslutits såsom obehövlig. Givetvis kommer dylikt samarbete att äga rum i mån av behov utan uttrycklig anvisning därom.

Om således några svårigheter att erhålla skogssakkunniga medhjälpare icke äro att befara, ställer sig förhållandet annorlunda i fråga om bokföringssakkunniga. Från vissa länsstyrelser har framhållits, att tillgång till verkligt kvalificerade dylika sakkunniga icke förefinnes inom vederbörande län. Det torde nog ock, såsom taxeringssakkunniga framhållit, förhålla sig så, att tilläventyrs förefintliga sakkunniga, som icke äro auktoriserade revisorer, antingen draga sig för att mottaga uppdrag från taxeringsmyndigheter av fruktan att mista sitt klientel bland affärsmännen eller ock sakna den oberoende ställning, som man gärna vill finna hos en i det allmännas tjänst verkande revisor. Till att avhjälpa denna olägenhet syftar de sakkunnigas förslag, att länsstyrelserna skola, efter närmare föreskrift av Kungl. Maj:t, anställa erforderligt antal dylika personer för att biträda vid taxeringsarbetet.

Vid redogörelsen för innehållet i 35, 79 och 93 §§ i det nu föreliggande förslaget till taxeringsförordning kommer jag att särskilt yttra mig rörande ifrågasatt granskning av skattskyldigs räkenskaper. Redan nu vill jag nämna, att jag anser en sådan granskning vara av stor betydelse för åstadkommandet av en riktig taxering, och att jag kommer att förordna åtgärder för åstadkommande av dylik granskning. För genomförandet härav fordras tillgång till kvalificerade medhjälpare. De sakkunnigas förslag om anställande hos länsstyrelsen av dylika personer synes mig lämpligt. Vid Kungl. Maj:ts meddelande av föreskrifter för länsstyrelserna härutinnan kommer givetvis att tagas tillbörlig hänsyn till förhållandena i de olika länen under aktgivande därpå, att kostnaderna begränsas till det skäliga. Att med någon säkerhet uttala sig om kostnadernas storlek är för närvarande icke möjligt, men av gjorda beräkningar synes framgå, att det av taxeringssakkunniga angivna beloppet 200,000 kronor åtminstone för närmaste tiden icke på långt när kommer att uppnås. Att i penningar uppskatta nyttan av de bokföringssakkunnigas arbete är än vanskeligare. Betydelsen av deras verksamhet torde dock vara så påtaglig, att de med anordningen förbundna kostnaderna icke böra verka avskräckande.

Taxeringssakkunniga hava ytterligare föreslagit, att Kungl. Maj:t skall bemyndigas att årligen förordna en person att stå till landskamrerarnas förfogande för råd och upplysningar i taxeringsfrågor och att verka för en riktig och enhetlig tillämpning av skatteförfattningarna. Rörande motive-
ringen härför hänvisar jag till betänkandet sid. 167.

Högsta sak-
kunnig.

Detta förslag har i de flesta yttranden blivit avstyrkt, men i andra yttranden tillstyrkts såsom varande ändamålsenligt.

Jag har icke upptagit samma förslag, emedan jag icke känt mig fullt övertygad om behovet av en dylik högsta sakkunnig. Till detta ståndpunkttagande har även medverkat, att jag funnit det lämpligt att avvakta någon tids erfarenhet från tillämpningen av de nya beskattningslagar, som kunna komma att framgå ur riksdagens prövning av de till riksdagen hänskjutna förslagen.

För åstadkommande av en rättvis och med skatteförfattningarna överensstämmande taxering måste taxeringsmyndigheterna äga tillgång till noggranna och utförliga upplysningar om de sakförhållanden, som äro grundläggande för taxeringen. Utan medverkan av de skattskyldiga kunna tillräckliga dylika upplysningar i de flesta fall icke erhållas. Men även från andra kräves sådan medverkan i form av upplysningar om av dem kända förhållanden av betydelse för taxeringen. Föreliggande förslag innehåller därför, i likhet med gällande taxeringsförordning, stadganden härom. Med den närmare redogörelsen härför må anstå till specialmotiveringen för förslaget. Här skall jag endast behandla några spörsmål av större vikt.

Deklaration
och uppgifter
till ledning
vid taxering.

Taxeringsförordningen den 28 oktober 1910 stadgar icke allmän och ovillkorlig uppgiftsplikt för fastighetsägare med avseende å allmän fastighetstaxering. Endast efter anmaning är ägare av fastighet skyldig lämna uppgift om fastighetens areal jämte andra förhållanden av betydelse för taxeringen i fråga. Förordningen den 7 juli 1921 (nr 382) införde sådan uppgiftsplikt för 1922 års allmänna fastighetstaxering. Det i stort sett lyckliga utfallet av sistnämnda taxering lärer i väsentlig grad vara att tillskriva den ökade kännedom om fastigheternas areal och beskaffenhet, som genom de avlämnade uppgifterna bereddes taxeringsmyndigheterna. Även om det då samlade primärmaterialet kan äga värde jämväl för nästkommande allmänna fastighetstaxering, torde taxeringsmyndigheterna i många fall behöva tillgång till nya dylika uppgifter. Det synes därför vara nödvändigt att ålägga vederbörande att alltfört avlämna dylika uppgifter. Stadgande härom har därför intagits i föreliggande författningsförslag. Även för hypoteksföreningar och brandförsäkringsanstalter bibehålles hittillsvarande uppgiftsskyldighet för allmän fastighetstaxering.

Uppgifter vid
allmän
fastighets-
taxering.

Fråga har uppkommit om anordnande av en allmän jordbruksräkning under år 1927 och om inhämtande av därför erforderliga uppgifter i samband med de förberedande åtgärder för 1928 års allmänna fastighetstaxering,

Uppgifter för
allmän jord-
bruksräkning.

som äro avsedda att vidtagas under innevarande år. Härom vill jag nöja mig med att hänvisa till det förslag, som i dag framlägges av chefen för jordbruksdepartementet. I enlighet med vad därvid föreslås förordar jag, att i de deklarationer, som äro avsedda att innevarande år avlämnas till ledning för nu förestående allmänna fastighetstaxering, skola avlämnas uppgifter jämväl till ledning vid den ifrågasatta jordbruksräkningen. Det synes även vara nödvändigt att ålägga arrendator av jordbruksfastighet att jämte jordägaren avlämna vissa uppgifter för jordbruksräkningen. Lämpligt synes vara, att härför erforderliga föreskrifter inarbetas i taxeringsförordningen. Den närmare regleringen av ägares och arrendators uppgiftsplikt torde få bero på Kungl. Maj:ts beslut i samband med fastställandet av formulär för ifrågavarande deklarationer.

Uppgifter för
särskild
fastighets-
taxering.

Enligt nu gällande stadganden föreligger icke skyldighet för ägare av sådan fastighet, som skall bliva föremål för omtaxering under löpande taxeringsperiod, att avlämna uppgift till ledning för dylik omtaxering annorledes än efter anmaning. Taxeringssakkunniga hava (sid. 122 i betänkandet) anført, att det för en behörig taxering är av betydelse, att uppgifter lämnas även i dylika fall. Ut i inkomna yttranden har i regel icke framställts erinran mot detta förslag. *Två taxeringsnämndsordförande*, den ene i Stockholms län och den andre i Västerbottens län, förklara förslaget i denna del innebära en uppenbar förbättring gentemot vad nu gäller. *Sve- riges skogsägareförbund* anser dylik uppgiftsskyldighet onödigt betungande och avstyrker densamma.

Departements-
chefen.

Jag anser det vara i sin ordning, att vederbörande ägare eller med ägare likställd innehavare lämnar vederbörande taxeringsnämnd meddelande om inträffade förhållanden, som böra föranleda åsättande av nytt taxeringsvärde å hans fastighet, och därvid förebringa material för omtaxeringen. Att en dylik skyldighet skulle för honom vara onödigt betungande kan jag icke finna. Det torde därjämte ligga i hans eget intresse, att sådan uppgift lämnas. Jag biträder alltså de sakkunnigas förslag härutinnan och påpekar därvid, att försummelse att avlämna dylik uppgift icke medför förlust av talan i fråga om taxeringsvärdet, utan endast vitespåföljd, därest anmaning att avlämna uppgift icke efterkommes. Härom hänvisas till författningstexten (21 och 24 §§). ¹¹

Uppgifter för
taxering för
inkomst eller
förmögenhet.

I fråga om uppgifter till ledning vid taxering till kommunal inkomstskatt, statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, kommunal progressivskatt samt utjämningskatt skall jag närmare yttra mig vid 25—42 §§ i författningsförslaget. Här vill jag beröra ett principspörsmål om skyldighet för annan än skattskyldig att avlämna uppgift till ledning vid dylik taxering.

Enligt gällande taxeringsförordning är skattskyldig pliktig att avlämna — förutom i författningen särskilt angivna uppgifter — alla de upplysningar för egen taxering, som taxeringsnämndens ordförande eller landskamreraren avfordrar honom, utan annan begränsning än att uppgifterna skola vara av betydelse för hans taxering. Däremot är skyldigheten för annan än den skattskyldige att avlämna uppgifter till ledning vid taxeringen begränsad till i författningen angivna fall.

Det har stundom ifrågasatts att göra denna skyldighet obegränsad, därest uppgift kräves av ordförande i taxeringsnämnd eller av landskamrerare. Sålunda har bevillningsutskottet vid 1924 års riksdag i sitt betänkande nr 15 gjort det uttalandet, att vissa skäl talade för att utvidga skyldigheten att efter anmaning lämna uppgift till ledning för annans taxering att omfatta över huvud taget varje till annan person utbetalat belopp, som för mottagaren är att hänföra till inkomst.

Taxeringssakkunniga hava i denna fråga anfört följande:

»En sådan utsträckning av uppgiftsskyldigheten kan i och för sig icke anses utesluten. De sakkunniga hålla emellertid före, att en viss försiktighet bör i detta avseende iakttagas, och förmena, att med ett dylikt stadgande taxeringsmyndigheterna skulle, i många fall rent oavsiktligt, kunna komma att på privatlivets område göra obehörigt intrång. Det synes nödvändigt att, även om principen rent teoretiskt måste anses riktig, göra vissa begränsningar, varigenom taxeringsmyndigheternas rättighet i förevarande avseende inskränkes till vissa i författningen särskilt angivna fall, där behovet av en dylik rätt visat sig särskilt utpräglat.»

Taxeringssakkunniga hava därför förordat, att dylik uppgiftsskyldighet efter anmaning skall inträda endast i vissa angivna fall. Härom hänvisar jag till 78, 82, 84 och 85 §§ i taxeringssakkunnigas förslag till taxeringsförordning. Med redogörelse för innebörden av detta förslag må anstå till motiveringen för 35 § i det nu föreliggande författningsförslaget.

Tre taxeringsnämndsordförande i Stockholm hava uttalat sig för att envar, som till annan verkställt utbetalning eller dylikt av medel, som för mottagaren är att anse såsom intäkt i skattehänseende, skall på anfordran vara skyldig att uppgiva storleken av vad som utbetalats.

Jag finner det visserligen vara av stor betydelse för vinnande av effektiv taxering, att förefintliga möjligheter till kontroll å deklaranternas uppgifter bliva utnyttjade, men att ålägga envar att på anmaning lämna uppgift till taxeringsmyndighet om verkställda utbetalningar, snart sagt av vad slag de vara må, synes mig vara att gå för långt. Otivelaktigt riskerar man därvid att göra obehörigt intrång å privatlivets område eller att oskäligt betunga tredje man. Man bör ej heller förbise svårigheterna för mången att, särskilt om anteckningar saknas, lång tid efter en utbetalning redogöra för densamma. På grund härav är jag icke benägen att förorda in-

[Departements-
chefen.]

förande av en efter anmaning inträdande obegränsad uppgiftsplikt till ledning för annans taxering. Däremot synes mig nu förefintlig uppgiftsplikt i sådant avseende utan olägenhet kunna utsträckas i vissa fall. Till frågan härom skall jag återkomma vid redogörelse för innehållet i 33 och 35 §§ i författningsförslaget.

Uppgifter för
virkestaxering.

Även med avseende å virkestaxering erfordras uppgifter i första hand från vederbörande skattskyldiga men i vissa fall även från tredje man. Stadganden härom återfinnas i 43—47 §§ av det nu föreliggande förslaget till taxeringsförordning.

Formulär till
deklarations-
blanketter.

Taxeringssakkunniga föreslå i 227 § i förslaget till taxeringsförordning, att Kungl. Maj:t skall äga fastställa formulär till, bland annat, deklara-tionsblanketter. Till stöd härför anföra de sakkunniga följande:

»Såsom redan nämnts, innebär beteckningen deklaration en till ledning för egen taxering meddelad uppgift enligt fastställt formulär. De för detta ändamål hittills begagnade formulären äro intagna i gällande taxeringsförordning och hava alltså fastställts av riksdagen. Detta har haft till följd att, då formulären behövt undergå justering, även om denna varit av mycket obetydlig art, riksdagens beslut måst avvaktas, ehuru det kunnat vara särdeles önskligt att få ändringen genomförd, innan riksdagen sammanträtt och alltså tillämpad vid deklarering och taxering redan det år, då riksdagen blir i tillfälle att fatta sitt beslut. Bestämda olägenheter härutinnan hava förekommit och det måste anses angeläget, att sådana icke vidare kunna uppkomma. I följd härav och då deklarationsformulären endast äro ett utförande i blankettform av skatteförfattningarnas bestämmelser, synes det, som om deras fastställande kunde förbehållas Kungl. Maj:t, och förslaget utgår från sådan anordning. De sakkunniga hava härvid förutsatt, att formulärens innehåll skall i de huvudsakligaste delarna omnämnas i själva taxeringsförordningen, vilket iakttagits i 71 §, men att detaljuppställningarna skola ankomma på Kungl. Maj:t.»

Liknande ståndpunkt har intagits av 1921 års kommunalskattekommitté, som anförte:

»Kommittén vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten därav, att deklarationsformulären kunna skyndsammare än nu är förhållandet erhålla nödiga rättelser och tillägg. Detta önskemål läser dock icke kunna vinnas med mindre det förbehålles åt Kungl. Maj:t att besluta om formulärens avfattning. Ett förslag i dylik riktning, vilket det emellertid icke tillkommer kommittén att framlägga, skulle kunna av kommittén förordas.»

Detta taxeringssakkunnigas förslag har icke mött gensaga i något av de inkomna yttrandena och har uttryckligen biträts av *överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands och Kalmar län, domänstyrelsen, Stockholms handelskammare, svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund, järnkontoret, Sveriges allmänna exportförening, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län* ävensom *kammarrätten*.

På grund av de uppenbara praktiska fördelar, som äro förenade med taxeringssakkunnigas ifrågavarande förslag, biträder jag detsamma och har förty i författningstexten inarbetat stadgande om befogenhet för Kungl. Maj:t att fastställa deklarationsformulär.

Departements-
chefen.

Inom departementet pågår för närvarande överarbetning av de av 1923 års taxeringssakkunniga utarbetade förslagen till deklarationsformulär för iakttagande av de förändringar, som kunna bliva en följd av de riksdagen förelagda förslagen till beskattningslagar. Det är min avsikt att framdeles, sedan arbetet härmed avslutats, tillstyrka Kungl. Maj:t att inhämta riksdagens yttrande över formulärförslagen.

Jag skall nu redogöra för huvudgrunderna för beskattningsnämndernas verksamhet.

Beskattnings-
nämndernas
verksamhet.

Enligt nuvarande taxeringsorganisation verkställes taxeringen av de underordnade beskattningsnämnderna. Deras beslut granskas av den överordnade prövningsnämnden. Landskamreraren i länet genomgår taxeringshandlingarna före prövningsnämndens sammanträde och anmäler till nämnden de felaktigheter av såväl saklig som formell natur, vilka uppmärksammas vid genomseendet av handlingarna. I Stockholm fullgör kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden vad i länen i dylikt hänseende åligger landskamreraren. Vid denna förberedande granskning åtnjuta nämnda tjänstemän biträde av dem underlydande personal ävensom av andra personer, som för ändamålet tillkallas. Skattskyldig, som icke åtnöjes med taxeringsnämndens beslut i vad honom angår och som icke förlorat rätt till talan, så ock kommun och annan menighet med beskattningsrätt — dock icke landsting och tingslag — vilken är missnöjd med den verkställda taxeringen, såvitt denna är av intresse för menigheten, äger genom besvär påkalla prövningsnämndens omprövning av taxeringen. Sådana besvär skola, för att komma under bedömande, ingivas inom viss tid. Hava dylika besvär ingivits av skattskyldig, som förlorat rätt till talan, eller ingivits efter besvärstidens utgång, bör dock prövningsnämnden, utan att formellt pröva besvären, beakta deras innehåll vid den granskning av taxeringen i fråga, som det åligger prövningsnämnden att verkställa, vare sig besvär anförts eller icke. Denna prövningsnämndens skyldighet att fästa avseende även vid deserta besvär finnes visserligen icke uttryckligen framhållen i taxeringsförfattningarna men följer av nämndens åliggande att granska taxeringarna, vilket åliggande icke i något avseende är begränsat. Efter avslutandet av prövningsnämndens arbete bringas taxeringarna till verkställighet i det skick, de av prövningsnämnden fastställts. Ändring i sålunda fastställd taxering må före utgången av det år taxeringen skett, sökas genom besvär hos kammarrätten. Mot kammarrättens utslag föres talan hos Kungl. Maj:t i regeringsrätten. I de fall, då vid taxeringen fel av viss beskaffenhet förelupit, kan ändring sökas genom besvär i särskild ordning. Är därvid fråga om taxering, som utan särskild prövning fastställts av

prövningsnämnd, sökes ändring hos prövningsnämnden. Dylika besvär, som föreligga till avgörande under tid, då den ordinarie prövningsnämnden icke är i verksamhet, behandlas av en delegation av nämnden, vilken delegation i 48 § gällande taxeringsförfordning benämnes särskild prövningsnämnd. Har felet förelupit vid prövningsnämndens prövning av taxeringen eller är fråga om taxering i mer än ett län, skall ändringssökandet ske omedelbart hos kammarrätten. Enligt stadgande i uppbördsförfattningarna uppehålls verkställigheten av beslutad taxering icke genom anförande av besvär, utan i stället äger den skattskyldige, i händelse taxeringen varder nedsatt eller undanröjd, erhålla restitution av för mycket inbetald skatt tillika med ränta därå. Höjes taxering eller påföres ny taxering efter anförda besvär, bringas dylikt beslut till verkställighet i särskild ordning.

Verkställd taxering kan jämväl bliva föremål för revision inom riksräkenskapsverket, nämligen då fråga är om tillämpning av vissa bestämmelser i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt med avseende å »frihet från eller lindring i skatt». Varder därvid framställd anmärkning icke godkänd av den skattskyldige, hänskjutes densamma till kammarrättens prövning.

Taxeringssakkunniga föreslå icke någon mera väsentlig ändring i den sålunda angivna gången av taxeringsförfarandet. De förbättringar i förfarandet, som de sakkunniga anse eftersträfvansvärda, söka de åstadkomma — förutom genom den utvidgade och mera preciserade uppgiftsplikt, som av dem föreslagits för de skattskyldiga och för vissa utomstående — genom vissa detaljföreskrifter för beskattningsnämndernas verksamhet. De förorda därjämte en kraftigare ledning av taxeringsarbetet, förnämligast genom landskamreraren i länet (3 § i deras författningsförslag) men även genom särskild, av Kungl. Maj:t förordnad person (5 § i författningsförslaget). Stor vikt lägges vid landskamrerarens och prövningsnämndens granskningsarbete. Å sid. 148 i betänkandet framhålla de sakkunniga vissa allmänna synpunkter å detta spörsmål.

I tvenne avseenden föreslå de sakkunniga ändringar av betydande vikt, nämligen *dels* i fråga om behandlingen av taxeringsfall, som angå mer än ett taxeringsdistrikt, och *dels* i fråga om prövningen av besvär över taxering av fastighet det år, då allmän fastighetstaxering ägt rum. Dessa två frågor skall jag senare upptaga till behandling. Jag vill nu något dröja vid förfarandet i beskattningsnämnderna, och skall först yttra mig om den allmänna fastighetstaxeringen.

Allmän fastighetstaxering.

Taxeringssakkunniga reglera i sitt förslag, såvitt angår allmän fastighetstaxering, förfarandet i nämnderna i nära anslutning till vad som gällde vid 1922 års allmänna fastighetstaxering. De ändringar och kompletteringar, som av dem föreslagits, gå i huvudsak ut på en noggrannare bearbetning av föreliggande primärmaterial och större likformighet i taxeringen. I sistnämnda hänseende föreslås vissa åtgärder för åvägabringande av jämnhet mellan

taxeringsvärdena inom olika län. Det föreslås (18 och 23 §§ i författningsförslaget och sid. 114 i betänkandet), att landskamreraren skall *dels* före det allmänna möte,¹ som enligt 23 § i förslaget är avsett att, i likhet med vad fallet var vid senaste allmänna fastighetstaxering, hållas före taxeringsarbetets påbörjande, verkställa undersökning av fastigheternas allmänna saluvärde å länets landsbygd och *dels* å nämnda allmänna möte framlägga resultatet av denna undersökning. Vidare föreslås (26 § 4 mom. i förslaget och sid. 115 o. f. i betänkandet), att de av beredningsnämnden vid taxering av jordbruksfastigheter följda grunderna för taxeringen skola för varje fastighet upptagas i särskild längd, så upprättad att värderingsgrunderna kunna lätt överskådas. Denna längd avses skola med lämpliga mellanrum föreläggas nämnden, som i händelse av yppad ojämnhet i taxeringen har att på nytt ompröva värdena och verkställa erforderlig jämkning. Sammandrag av denna längd skall insändas senast den 20 december till landskamreraren, vilken alltså på ett tidigt stadium blir i tillfälle bedöma taxeringens utfall och vid behov kan redan hos fastighetstaxeringsnämnden påkalla åtgärder för en jämnare taxering. Det har även beretts möjlighet att låta fastighetstaxeringsnämnderna inom flera distrikt sammanträda gemensamt för överläggningar rörande enhetliga uppskattningsgrunder. Slutligen har i förslaget upptagits det år 1922 praktiserade förfarandet att inom finansdepartementet göra en sammanställning av de av fastighetstaxeringsnämnderna följda grunderna vid taxeringen. Denna sammanställning skulle upprättas av person, som därtill av Kungl. Maj:t särskilt förordnas, samt före april månads utgång, således före fastighetsprövningsnämndens sammanträde, tillställas landskamrerarna i de olika länen för beaktande vid det förberedande granskningsarbetet före fastighetsprövningsnämndens sammanträde.

I fråga om förfarandet vid uppskattning av skogsmark och växande skog innehåller taxeringssakkunnigas förslag allenast hänvisning (24 §) till särskild instruktion, som det förutsatts, att Kungl. Maj:t skulle utfärda. Denna de sakkunnigas ståndpunkt har, såsom framgår av deras uttalande å sid. 114 i betänkandet, föranletts därav, att förslag till detaljerade beskattningsgrunder i fråga om skogsmark och växande skog icke blivit utarbetade, innan de sakkunniga avslutat sitt arbete.

Såsom jag tidigare erinrat, uppdrog Kungl. Maj:t den 9 juli 1926 åt domänstyrelsen och statistiska centralbyrån att inkomma med utlåtande angående utfallet av 1922 års allmänna taxering av jordbruksfastigheter i riket, i vad denna taxering avsåge värdet av skogsmark och växande skog. Tillika uppdrog Kungl. Maj:t samma dag åt domänstyrelsen att inkomma med förslag till instruktion för värdesättning av skogsmark och växande skog, avsedd att tillämpas vid allmän fastighetstaxering år 1928. I särskilda den 22 december 1926 dagtecknade utlåtanden hava ämbetsverken avgivit svar å remisserna. Det i förstnämnda avseende avgivna utlåtandet torde få såsom bilaga fogas till detta protokoll. Det senare utlåtandet har bilagts

statsrådsprotokollet rörande propositionen nr 102 till årets riksdag. Jämväl kammarrättens den 24 januari 1927 dagtecknade utlåtande över förslaget till instruktion för värdesättning av skogsmark och växande skog har bilagts statsrådsprotokollet rörande nyssnämnda proposition.

Departements-
chefen.

Några väsentliga erinringar mot de huvudgrunder för förfarandet vid allmän fastighetstaxering, som sålunda framgått ur de verkställda utredningarna, hava icke framställts. Jag har ock ansett desamma kunna i allt väsentligt följas vid utarbetandet av författningsförslaget, men har i vissa detaljer gjort ändringar, till vilka jag skall återkomma vid den speciella motiveringen för det nu föreliggande författningsförslaget. I samband med redogörelsen för 62 § 4 mom. skall jag särskilt uppehålla mig vid uppkommet förslag att bygga arealstatistiken för de allmänna jordbruksräkningarna å den förut berörda särskilda längden (26 § 4 mom. i taxeringssakkunnigas förslag). Jag vill dock redan nu förutskicka, att jag kommer att förorda en uppdelning av taxeringsföreskrifterna i två författningar, av vilka den ena, innehållande de grundläggande bestämmelserna, avses skola antagas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt — förslaget härtill betecknar jag i detta mitt anförande såsom det föreliggande författningsförslaget — och den andra, innehållande verkställighetsföreskrifter, är avsedd att fastställas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning. Åtskilliga av de av domänstyrelsen ifrågasatta bestämmelserna äro av den natur, att de närmast hänföra sig till det senare slaget av föreskrifter. De hava därför icke medtagits i det nu föreliggande författningsförslaget.

Taxeringssakkunniga hava föreslagit, att besvärsmål rörande taxering av fastighet de år, då allmän fastighetstaxering förrättas, skola behandlas, icke såsom nu av kammarrätten och regeringsrätten, utan av en särskild beskattningsnämnd, riksuppskattningsnämnden, över vilkens beslut klagan ej finge föras. I vissa förut omförmälda yttranden har föreslagits, att kammarrätten skulle i stället för omförmälda nämnd pröva dylika besvär och att över kammarrättens utslag i dessa mål talan antingen icke alls finge föras eller ock föras allenast i vissa fall. Om denna betydelsefulla fråga skall jag i det följande yttra mig utförligare.

Särskild
fastighets-
taxering.

I fråga om taxering av fastighet under löpande taxeringsperiod anför 1921 års kommunalskatteskommitté i motiveringen till 13 § i förslaget till kommunalskattelag följande:

»Av bestämmelsen i förevarande paragraf, att de vid allmän fastighetstaxering fastställda värdena skola — med undantag för de särskilt angivna fallen — oförändrade gälla till nästa allmänna fastighetstaxering, följer, att i regel icke ens någon formell fastställelse av taxeringsvärdena, såsom nu är förhållandet, behöver äga rum de år, då allmän fastighetstaxering icke förekommer; och antager kommittén vid sådant förhållande, att i stället för de nuvarande årliga fastighetslängderna allenast *en* sådan längd, om-

fattande hela taxeringsperioden, behöver uppläggas, därest i densamma utrymme lämnas för anteckningar om de förändringar i avseende å taxeringsenheter och taxeringsvärden, som kunna under perioden inträffa. Skulle för vissa orter svårigheter uppstå genom avsaknad av årliga fastighetslängder, kunna sådana längder för dessa orter tillsvidare bibehållas.

Kommittén anser vidare, att, i den mån sådant förhållande, som bör föranleda omtaxering under löpande taxeringsperiod, kommer till beskattningsnämndernas kännedom, nämnderna böra äga befogenhet att verkställa omtaxeringen, även om yrkande i sådant avseende icke framställts, men att å andra sidan taxeringsnämnderna böra vara skyldiga att pröva fråga om omtaxering, då yrkande därom göres av vederbörande ägare eller kommun. Regleringen av dessa frågor tillkommer emellertid icke kommittén utan lärers böra ske i samband med taxeringsförordningens revision.»

I anslutning till vad kommittén sålunda anfört hava taxeringssakkunniga i 5 kap. av sitt förslag till taxeringsförordning angående taxering av fastighet under löpande taxeringsperiod upptagit allenast sådana bestämmelser, som hava avseende å de fall, då verklig omtaxering eller ock uppdelning av taxeringsvärde å olika i taxeringsenhet ingående kamerala fastigheter skall äga rum. Däremot meddelas icke några föreskrifter om fastställande under löpande taxeringsperiod av de värden, vilka icke skola ändras. Vidare föreslå de sakkunniga, att den vid allmän fastighetstaxering upprättade fastighetslängden skall äga giltighet under hela perioden, kompletterad med längder över de under periodens senare år verkställda omtaxeringarna. Undantagsvis skulle dock, efter beslut av länsstyrelsen, fullständiga fastighetslängder föras, upptagande samtliga fastigheter och deras värden. I överensstämmelse med kommunalskatteskommitténs uttalande har i taxeringssakkunnigas förslag icke heller upptagits någon föreskrift om prövning av den subjektiva skattskyldigheten, enär denna prövning ansetts vara en debiteringsangelägenhet.

Såsom jag förut meddelat, föreslå de sakkunniga deklaraationsplikt för ägare eller därmed likställd innehavare av sådan fastighet, som skall bliva föremål för omtaxering.

De sakkunniga använda beteckningen »särskild fastighetstaxering» för den taxering av fastighet, som enligt deras förslag skall företagas under år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum.

Vid anmälan av förslaget till kommunalskattelag har jag anfört de skäl, som enligt min mening påkalla årligt provande av den objektiva skatteplikten för fastighet (5 och 15 §§ i förslaget till kommunalskattelag) och fastställande i taxeringsväg av den subjektiva skattskyldigheten (sid. 328 i propositionen nr 102). Taxeringsförordningen bör alltså reglera även dessa frågor. I det nu föreliggande författningsförslaget har så skett, och även dessa taxeringsåtgärder inbegripas därför under den av mig upptagna beteckningen »särskild fastighetstaxering».

Med denna ståndpunkt finner jag övervägande skäl tala för att fullständiga

fastighetslängder upprättas vid taxeringen varje år, av vilka alltså skall framgå allt som har betydelse för debiteringen.

Tiden för avslutande av särskild fastighets-taxering.

Taxeringssakkunniga hava föreslagit, att taxeringsnämndernas arbete med särskild fastighetstaxering i länen skall vara avslutat den 25 april. Enär, såsom *länsstyrelsen i Kalmar län* framhållit, härav skulle betingas särskilt sammanträde för fastighetstaxeringens avslutande, medförande tidsutdräkt och särskild kostnad, och då det, på sätt vissa andra myndigheter påpekat, måste anses vara angeläget, att taxeringsnämnden äger tillgång till taxeringslängden under hela den tid taxeringen för inkomst eller förmögenhet pågår, har jag icke upptagit de sakkunnigas berörda förslag utan låtit samma tidsbestämmelse gälla för båda dessa slag av taxering.

Ändring i vissa fall av taxeringsvärde efter anmälan.

I de fall, då ändring icke göres i fastighets taxeringsvärde, har taxeringsnämndens beslut beträffande värdet allenast formell innebörd och är närmast att beteckna såsom ett registrerande av värdet. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* har till behandling upptagit spørgsmålet, huru i de fall, då kammarrätten eller regeringsrätten efter anförda besvär ändrat fastighets taxeringsvärde för visst år, bör förfaras under efterföljande år av taxeringsperioden. Länsstyrelsen anför:

»I detta sammanhang har länsstyrelsen ansett sig böra fästa uppmärksamhet å en fråga, som varit föremål för tveksamhet och olika tillämpning, nämligen huruvida ett ändringsbeslut av kammarrätten eller regeringsrätten rörande en fastighets taxeringsvärde, åsatt en fastighet vid allmän fastighetstaxering, skall anses gälla för hela femårsperioden eller blott det år taxeringen avser, i fall klaganden ej uttryckligen yrkat ändring för hela perioden eller i utslaget ej uttryckligen uttalats, att ändringen gäller visst eller vissa år. — Om exempelvis kammarrättens utslag, innefattande en nedläggning av taxeringsvärdet, faller under tredje året av taxeringsperioden, har vid restitution av fastighetsbevillning tvekan rätt om på grund av utslaget blott skulle restitueras erlagd skatt för det år, besvären avsett, eller även det eller de efterföljande år den skattskyldige fått erlägga skatt efter det högre värdet. Formellt sett borde ju skatt restitueras endast för det år, kammarrättens utslag avser, men därigenom nödgas den skattskyldige klaga hos kammarrätten särskilt för varje år, till dess kammarrättens utslag vunnit laga kraft och kommit till beskattningsnämnds kännedom. — Ifrågasätts kan därför, huruvida icke det skulle vara lämpligt, att i taxeringsförordningen infördes en bestämmelse, enligt vilken ett dylikt utslag förklaras skola gälla för hela fastighetstaxeringsperioden, såvida ej beskattningsnämnd under taxeringsperiod av särskild anledning vidtager ändring i årets taxeringsvärde.»

Enligt taxeringssakkunnigas förslag erfordrades icke något dylikt särskilt förklarande, enär i detsamma förutsattes, att det ändrade taxeringsvärdet utan vidare skulle äga tillämpning för återstoden av taxeringsperioden, där ej omtaxering skett. Vad som erfordrades var allenast att ändringsbeslutet antecknades i fastighetslängden. Stadgande härom finnes upptaget i 172 § i taxeringssakkunnigas förslag.

Bifalles mitt förslag att värdena skola årligen formellt fastställas, synes ett sådant särskilt förklarande, som länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasatt, vara behöfligt för att ett beslut om ändring av taxeringsvärdet skall äga tillämpning jämväl under de senare år, då det upphävida värdet blivit upptaget i taxeringslängden. Stadgande härom har upptagits i 129 § i det nu föreliggande författningsförslaget. Detta stadgande innebär, att prövningsnämnd har att, efter anmälan av landskamreraren eller sakägare om inträffad ändring av taxeringsvärde å fastighet, vidtaga mot ändringen svarande åtgärd beträffande fastigheten under efterföljande år av taxeringsperioden, där ej beträffande fastigheten sådant förhållande inträffat, som jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen föranleder åsättande av nytt taxeringsvärde. Självfallet är, att ett dylikt beslut skall föregås av undersökning, huruvida omtaxering något efterföljande år företagits, och, då en dylik undersökning icke lämpligen bör tynga behandlingen av det primära taxeringsmålet, har frågan ansetts böra överlämnas åt prövningsnämnden, som utan omgång är i tillfälle företaga undersökningen.

Departementa-
chefen.

I författningsförslaget sammanfattas under beteckningen »taxering för inkomst eller förmögenhet» taxering till kommunal inkomstskatt, statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, kommunal progressivskatt och utjämningskatt. Självya taxeringsförfarandet beträffande dessa skatteformer överensstämmer i allt väsentligt med vad nu gäller för taxeringen till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt. Med avseende å taxering till kommunal progressivskatt föreslås i 113 §, att fördelning av sådan skatt enligt bestämmelserna i 5 § andra stycket förordningen härom skall verkställas av vederbörande prövningsnämnd. Lika med taxeringssakkunniga anser jag, att något förslag till fördelning icke behöver uppgöras av taxeringsnämnden.

Taxering för
inkomst eller
förmögenhet.

I stort sett kan förfarandet vid taxeringen för inkomst eller förmögenhet, sådant detsamma utformats i det nu föreliggande författningsförslaget, karaktäriseras därav, att i första instansen stark vikt lägges vid taxeringsmaterialets förberedande granskning av taxeringsnämndens ordförande och de ledamöter, som företräda särskilt statens och kommunernas intressen. Genom infordrande av upplysningar, vidtagande av särskilda undersökningar och på annat dylikt sätt bör sakläget klarläggas, innan taxeringsnämnden sammanträder. Såsom taxeringssakkunniga framhållit bör vid denna förberedande granskning intimt samarbete råda mellan de granskande medlemmarna. I taxeringsnämnden verkställles därefter taxeringen under utnyttjande jämväl av de kommunvalda ledamöternas kännedom om de skattskyldigas förhållanden.

I prövningsnämnden förfares på ungefär enahanda sätt med den skillnad, att det förberedande granskningsarbetet där vilar på landskamreraren och hans biträden. Det bör enligt min mening läggas stor vikt därpå, att granskningen kommer att omfatta, såvitt möjligt, hela taxeringsmaterialet

och att de sakliga i lika mån som de formella bristerna i de verkställda taxeringarna bliva rättade. Det är av vikt, att den formella granskningen av taxeringslängderna icke undanskjutes, därest, såsom jag föreslår, riksräkenskapsverkets granskning av taxeringslängderna kommer att väsentligt begränsas.

I syfte att klarare än hittills framhäva, att prövningsnämnden har att beakta allt vad den skattskyldige förebringar till upplysning rörande sin taxering, även om han saknar rätt föra talan mot taxeringen, har vid författningsförslagets utarbetande påföljden av talans förlust vid deklarationsförsummelse icke knutits vid talan hos prövningsnämnden samt vidare borttagits nuvarande stadgande att besvär, som inkommit till prövningsnämnden efter besvärstidens utgång, icke må upptagas till prövning. Dessa påföljder skola enligt förslaget inträda endast då fråga är om talans förande hos kammarrätten och regeringsrätten.

*Taxering av
lappallmogen
för inkomst
av renskötsel.*

Enligt gällande bevillningsförordning samt förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt är lappallmogen befriad från skattskyldighet för inkomst av renskötsel. Denna undantagsbestämmelse har icke medtagits i det för riksdagen i år framlagda förslaget till kommunalskattelag och ej heller i förslaget till förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Jag får erinra om vad jag härom anförde vid anmälan av förslaget till kommunalskattelag (sid. 456 o. ff. i propositionen nr 102). Då således lappallmogen avses skola beskattas jämväl för inkomst av renskötsel, har övervägts, om särskilda taxeringsbestämmelser i detta avseende erfordras.

*Taxeringssak-
kunniga.*

Taxeringssakkunniga, som utgått från 1921 års kommunalskattekommittés förslag, att lappallmogen fortfarande skall äga frihet från skattskyldighet för inkomst av renskötsel, hava icke behandlat denna fråga.

*F. d. lands-
hövdingen
Widén.*

Före detta landshövdingen *Johan Widén*, vilken efter uppdrag av chefen för socialdepartementet verkställt utredning och avgivit förslag angående fattigvården bland lapparna och om lapparnas beskattning (Stat. off. utredn. 1924: 58 och 59) och därvid väckt förslaget om upphävande av lappallmogens skattefrihet för inkomst av renskötsel, anför i fråga om taxeringsförfarandet i huvudsak följande:

»Taxeringsförfarandet vid uppskattningen av lapparnas inkomst av renskötsel och renegendom bör bliva detsamma som för annan inkomst och egendom. En fråga, som därvid emellertid framställer sig, är i vad mån deklarationsskyldighet lämpligen kan föreskrivas med avseende på förevarande slag av skattdragande och inkomst. Det borde visserligen icke möta hinder för en renskötande lapp att kunna i en deklaration angiva den inkomst han haft under det nästföregående året. Men det är ett par omständigheter, som härvid måste tagas i betraktande. Den ena är, att de nomadiserande lapparna till följd av sitt kringströvande liv hava en större svårighet än andra för uppsättande av en deklaration. Den andra och viktigare är, att underlåtenhet att avgiva deklaration inom föreskriven tid är

förbunden med förlust av rätten att överklaga taxeringen; och det synes obilligt, att en dylik underlåtenhet skulle för de renskötande lapparna medföra sagda påföljd. Detta skulle, i all synnerhet i början, kunna förorsaka orättvisa och av lapparna kännas som en hårdhet. Därest frihet från deklarationsplikt i förevarande fall stadgas, synes denna frikallelse böra omfatta även den i 2 § 2 mom. av taxeringsförfordningen föreskrivna skyldigheten att efter anmaning avgiva deklaration, varmed torde följa frihet jämväl från den i 8 § 1 mom. sagda förordning omnämnda uppgiftsskyldigheten. För kännedom om de förhållanden, som i förevarande fall äro av betydelse för taxeringen, torde ock självdeklarationen och uppgiftsskyldigheten kunna undvaras. Uti de renlängder, som enligt renbeteslagen årligen skola upprättas inför lappfogden, finnes en officiell lista på renar som envar lapp äger; och för övrigt kunna genom lappfogden erhållas de mest tillförlitliga upplysningar om alla förhållanden beträffande de olika renägarnas renskötsel, som för taxeringsarbetet må erfordras utan att man i detta hänseende behöver vända sig till lapparna själva. För att underlätta taxeringsarbetet torde bland de handlingar, som enligt 11 § i taxeringsförfordningen skola avlämnas, även böra upptagas avskrifter av de ovan omförmälda renlängderna, vilka lappfogdarna efter avslutande av sammanträdena med lapparna skola hava att avlämna.

Givet är, att det bör stå lapp som sådant önskar fritt att avlämna deklaration, liksom att i annan form lämna de upplysningar till taxeringsmyndigheten, som han kan finna lämpligt, en rätt som torde kunna förutsättas i åtskilliga fall komma att begagnas.

Vad angår taxeringsmyndigheternas sammansättning torde några särskilda föreskrifter i förevarande sammanhang icke erfordras. Av lydelsen utav 25 § i taxeringsförfordningen torde utan vidare följa, att, åtminstone i kommuner där renskötsel i något större omfattning bedrives, renskötande eller renägande lappar böra få plats i taxeringsnämnderna, något som i varje fall måste anses lämpligt».

Av de myndigheter och andra, som yttrat sig över den sakkunniges förslag, hava endast några särskilt berört taxeringsförfarandet. Yttranden.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför:

»Själva taxeringen av inkomsten av renskötsel kommer att medföra åtskilliga svårigheter. Den i betänkandet framförda tanken att någon lapp i regel skulle få plats i taxeringsnämnden för att tillhandagå med sin sakkunskap i fråga om renskötelsen torde icke i verkligheten kunna genomföras eller i varje fall icke lämna något egentligt resultat. Lapparna äro under tiden för taxeringsnämndernas sammanträden sysselsatta med sina vårflyttningar och vid dessa behövs det väl, att de dugligaste lapparna hjälpa till. Dessutom är det som bekant en vanlig egenskap hos lapparna, även de mest insiktsfulla bland dem, att de ha svårt att lägga fram sina synpunkter, så att de vinna tillbörligt beaktande, åtminstone inför personer, som äro dem mera främmande eller icke hava deras särskilda förtroende.

För att taxeringsnämnderna skola erhålla nödiga upplysningar angående icke blott renantalet, utan även omkostnader och mera regelbundna förluster på renskötelsen samt för att därjämte material till jämförelse mellan de olika renlapparna inbördes skall stå till taxeringsnämndernas förfogande, kan det därför ifrågasättas att, i motsats till vad betänkandet innehåller, låta lapparna liksom andra vara deklarationspliktiga för all inkomst, således även

inkomst av renskötsel. Den största betänkligheten häremot är, att man, åtminstone under åtskilliga år framåt, måste räkna med, att lapparna i stor utsträckning komma att försumma deklarationsplikten på grund av ovana och oförmåga. Därmed skulle de uteslutas från klagorätt, även om deras taxering råkar bli felaktig, något som med hänsyn till nyss antydda svårigheter för de fastboende medlemmarna av taxeringsnämnden att bedöma inkomsten av renskötseln lätt torde kunna inträffa. Det kan i detta sammanhang påpekas, att en renskötande lapp, som över huvud är skattskyldig, redan nu har att deklarera sitt reninnehav såsom förmögenhet, men att denna plikt sällan torde iakttagas.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har därför ansett sig böra förorda, att inkomsten av renskötseln undantages från deklarationsplikt. För att det oaktat taxeringsmyndigheterna skola få erforderligt material till sitt förhållande och i övrigt taxeringen av inkomsten av renskötseln underlättas, vill Kungl. Maj:ts befallningshavande i stället framlägga följande förslag.

Beskattningsåret för inkomst av renskötsel bör räknas från den 1 oktober till den 1 oktober. Mellan dessa tider ligger en relativt slutna period, som innefattar inkomst genom renslaktning och försäljning samt utfallet av kalvningstiden. Inom varje lappby skall det åligga ordningsmannen att före den 1 november varje år till lappfogden enligt fastställt formulär insända uppgift angående renskötselns resultat under det senaste avslutade beskattningsåret, särskilt för varje renlapp inom byn. Dessa uppgifter granskas av lappfogden, eventuellt vid överläggning med lapparna, varefter lappfogden å formuläret gör de anmärkningar, vilka han anser påkallade. Det granskade formuläret skall av lappfogden insändas till taxeringsnämndens ordförande inom den för deklarations avgivande stadgade tiden. Beträffande undantag från offentlighet likställes formuläret med deklaration.»

Länsstyrelsen i Västerbottens län har icke haft något att erinra mot den sakkunniges förslag.

Länsstyrelsen i Norrbottens län förordar, i huvudsaklig anslutning till vad *lappfogden i länets södra distrikt* anfört, att taxering av lappar för inkomst av renskötsel anförtros åt en inom varje lappmarkskommun bildad särskild taxeringsnämnd, sammansatt av ordföranden i den vanliga taxeringsnämnden, två av ledamöterna i samma nämnd, två renskötande lappar, utsedda av lapparna själva, samt lappfogden i distriktet. Denna nämnds sammanträde borde äga rum i februari eller mars, medan lapparna ännu vore kvar på vinterbetesmarkerna nere i skogslandet.

Lappfogden i Norrbottens läns norra distrikt framhåller det angelägna uti, att lapparna själva få medverka vid taxeringen, enär utan sådan medverkan riktig taxering svårigen kan åstadkommas. Även om någon lappman bleve insatt i den vanliga taxeringsnämnden, kunde denne icke förmå mycket mot nämndens övriga medlemmar. Ej heller kände en eller två lappmän förhållandena hos lapparna inom hela taxeringsdistriktet, utan måste de i taxeringsarbetet deltagande lapparna vara flera och allra minst en, möjligen två, från varje lappby. Mot förslaget att lägga renlängderna till grund för taxeringen erinrar lappfogden, att renlängdens siffror redan nu ofta äro mycket svåra att få fram vid sammanträdena för upprättande

av nämnda längder. Än värre bleve förhållandet, om uppgivandet av renantalet komme att uppfattas såsom avgivande av deklaration för beskattning. Det vore likväl av andra orsaker alldeles nödvändigt, att renlängdernas uppgifter om renantalet bleve så riktiga som möjligt. Lappfogden förordar därför, att taxeringen överlämnas åt en särskild, uteslutande av lappar bestående taxeringsnämnd i närvaro av den vanliga taxeringsnämndens ordförande och kronoombudet i samma nämnd ävensom, där så ske kan, i närvaro av lappfogden.

Kammarrätten anför:

»Taxeringen av lapparnas inkomst synes, i enlighet med vad den sakkunnige därom anført, böra överlämnas till de vanliga taxeringsmyndigheterna. Likaså bör såsom föreslagits nomadiserande lapp fritagas från deklarationsplikt för inkomst av renskötisel. Den av länsstyrelsen i Jämtlands län i detta sammanhang föreslagna anordningen torde kunna godtagas såsom en praktisk lösning av frågan om uppgiftsskyldigheten. Den uppgift, som enligt länsstyrelsens förslag skulle ersätta den vanliga deklarationen, upptager emellertid även annan inkomst och andra avdrag än sådana, som hava samband med renskötelsen, samt är därjämte avsedd att tjäna till ledning vid förmögenhetsbeskattningen, därvid jämväl annan förmögenhet än sådan, som är nedlagd i renar, skulle medtagas. Avlämnandet av dylik uppgift skulle väl vara frivilligt. Lapp, som uraktläte att lämna vederbörliga uppgifter till ordningsmannen, skulle därigenom utsätta sig för risken av en oriktig taxering; medvetandet därom skulle således framtvinga lappens egen medverkan till ett riktigt resultat. Dock bör det naturligen stå honom fritt avgiva vanlig deklaration. För att erhålla den avsedda medverkan från ordningsmännen och lappfogdarna synas särskilda föreskrifter vara erforderliga».

Lika med den sakkunnige och de hörda myndigheterna finner jag, att lapp böra vara befriad från skyldighet att avgiva deklaration rörande inkomst av renskötisel. Enahanda torde böra gälla i fråga om förmögenhet, som nedlagts i sådan rörelse. Det är ock självfallet, att sådan lapp må avgiva självdeklaration även för inkomst eller förmögenhet av nu angivet slag, om han så önskar. Stadgande härom har intagits i 25 § 3 mom. av nu föreliggande författningsförslag. Av detta undantag från deklarationsplikten följer, att vid bedömandet av renskötande lapps deklarationsplikt för inkomst eller förmögenhet av annat slag än nu nämnts hänsyn icke skall tagas till inkomst av renskötisel och i dylik rörelse nedlagd förmögenhet. I nämnda stadgande har detta uttryckligen angivits.

På grund av vad lappfogden i Norrbottens läns norra distrikt anført om befarade svårigheter att erhålla tillförlitliga uppgifter om antalet renar, som skola införas i renlängden, därest denna längd kommer att för lapparna framstå som en för taxeringen betydelsefull urkund, har jag icke upptagit den sakkunniges förslag, att avskrift av renlängden skall avlämnas till taxeringsnämndens ordförande. På annat sätt måste därför sörjas för att

Departements-
chefen.

nödiga upplysningar om lapparnas renar bringas till taxeringsmyndighetens kännedom. Länsstyrelsens i Jämtlands län förslag att lapparna skola äga avlämna särskild uppgift till ledning för taxeringen synes lämpligt och har inarbetats i författningens 41 §. Enligt denna paragraf äger lapp avlämna dylik uppgift senast den 31 januari antingen i den för avlämnande av självdeklaration gällande ordning eller ock till ordningsmannen i vederbörande lappby. Avlämnas uppgift till ordningsmannen, skall denne granska uppgiften och å densamma anteckna ej mindre det antal egna renar och skötesrenar, som för lappmannen finnes antecknat i senast upprättade renlängd, än även de övriga upplysningar, ordningsmannen finner anledning lämna. Sålunda inkomna och behandlade uppgifter skola av ordningsmannen senast den 10 februari översändas till lappfogden, som efter verkställd granskning senast den 10 mars vidarebefordrar uppgifterna till taxeringsnämndens ordförande. Har lapp avlämnat dylik uppgift, efter det övriga uppgifter av ordningsmannen översänts till lappfogden, skall ordningsmannen inom en vecka efter avlämnandet översända uppgiften till lappfogden.

Att, på sätt i några av de återgivna yttrandena ifrågasatts, överlämna taxeringen av lappallmogens inkomst av renskötsel och i denna rörelse nedlagda förmögenhet åt särskilt sammansatta taxeringsnämnder finner jag icke lämpligt, särskilt på grund av svårigheten att finna betryggande form för lapparnas val av ledamöter i dessa nämnder. Jag förordar därför, att de vanliga taxeringsnämnderna handhava dessa taxeringar. Dock är det nödvändigt, att sammanträde för lapparnas taxering hålles före vårflyttningarna. Det torde vara lämpligt att angiva den tid, inom vilken taxeringen bör vara avslutad, till den 15 april. Erforderlig kännedom om lapparnas förhållanden synes kunna beredas nämnderna, därest ordningsmannen i vederbörande lappby åläggas närvara vid sammanträdena, då fråga är om taxering av lappar inom ordningsmannens lappby, med rätt för honom att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Enligt 10 § renbeteslagen åligger det ordningsman i lappby, bland annat, att närvara vid mantalsskrivningar, uppbördsstämmor och andra allmänna sammanträden, som hållas med lapparna, och därvid, när så erfordras, förete renlängden för lappbyn. Det nu föreslagna åliggandet innebär en ganska naturlig utvidgning av vad sålunda gäller och torde icke innebära ett obehörigt betungande av ordningsmannen. Vad angår lappfogden, vilkens medverkan vid lapparnas taxering är av stor betydelse, har föreskrivits, att han, där så ske kan, skall vid de ifrågavarande sammanträdena inom sitt distrikt närvara med enahanda rätt att deltaga i överläggningarna som ordningsmannen. I enlighet med vad nu anförts har 83 § 2 mom. i författningsförslaget avfattats. Det har därjämte i 87 § tillagts lappfogden rätt att till taxeringsnämndens protokoll anteckna mot nämndens beslut avvikande mening. Däremot har jag ansett dylik reservationsrätt icke böra tillkomma ordningsmannen.

Ytterligare må nämnas, att i 56 § 1 mom. intagits stadgande om rätt för lappfogde och ordningsman i lappby att taga del av självdeklaration och särskild uppgift angående renskötsel, beträffande vars taxering biträde, på sätt nyss angivits, skall lämnas av lappfogden och ordningsmannen. Därjämte stadgas i 147 § 9 mom. och 148 § 2 mom. om ersättning till lappfogde och ordningsman för inställelse vid sammanträde med taxeringsnämnd. Någon närmare redogörelse för dessa stadganden torde icke erfordras, vadan jag nöjer mig med att återropa författningstexten.

De bestämmelser, för vilka jag nu redogjort, hava närmast tagit sikte på de lappar, som tillhöra lappbyar. Emellertid finnas på vissa trakter i de två nordligaste länen nedanför lappmarksgränsen renskötande lappar, som ej äro indelade i lappbyar. Stadgandena äro tillämpliga även å dessa, ehuru givetvis varken ordningsman i lappby eller lappfogde kunna närvara vid taxeringen av dylika lappar. Behov av särskilda åtgärder i anledning av denna olikhet förefinnes icke.

Det har övervägts, om de säregna förhållanden, under vilka lapparna bedriva renskötsel, betinga några särskilda regler med avseende å lapparnas besvärsrätt över taxeringen. Därvid har befunnits, att dylika särbestämmelser icke behövas. Föreligger icke deklarationsplikt för dylik skattskyldig — i regel torde detta vara förhållandet — äger han nämligen enligt 123 § 2 mom. i författningsförslaget att anföra besvär över verkställd taxering inom natt och år efter det utskylder på grund av taxeringen avfordrats honom; har han deklarationsplikt, bör icke förefintligheten av inkomst av renskötsel eller förmögenhet i sådan näring föranleda, att han sättes i annan och bättre ställning i besvärshänseende än den bofasta befolkningen i orten.

Förfarandet vid virkestaxering har i författningsförslaget anordnats i huvudsaklig anslutning till förfarandet vid taxeringen för inkomst eller förmögenhet. Vid virkestaxeringen skall det åligga kommunombudet att biträda taxeringsnämndens ordförande i det förberedande taxeringsarbetet och verkställa den längdföring, som förekommer vid taxeringsnämndens sammanträden. Med anledning av erinringar i några avgivna yttranden har jag i motsats till taxeringssakkunniga ansett föredragningen i nämnden i fråga om virkestaxering icke böra uppdragas åt kommunombudet utan tillagt ordföranden densamma liksom i fråga om övrig taxering. Givetvis skall ordföranden därvid äga åtnjuta erforderligt biträde av kommunombudet.

Såsom jag tidigare berört föreslå taxeringssakkunniga, att det skall tillkomma landskamreraren att mot verkställd taxering till skogsaccis framställa erinringar på samma sätt som i fråga om övrig taxering och att vid prövning av taxering prövningsnämnd icke skall vara bunden inom ramen för framställda yrkanden. Mot dessa förslag, som innebära ändring

*Virkes-
taxering.*

i vad nu gäller, har uti de inkomna yttrandena icke framställts annan erinran, än att landskamreraren svårligen kan bliva i tillfälle att i någon mera avsevärd utsträckning ingå i granskning av dylik taxering, enär varken hans tid sådant medgiver eller hans sakkunskap är tillräcklig för ett bedömande av uppskattningsfrågorna. Vad sålunda erinrats föranleder icke annat uttalande, än att landskamreraren, såsom de sakkunniga ock framhållit, vid denna granskning givetvis bör anlita biträde av någon oväldig och erfaren skogssakkunnig person. För åstadkommande av en jämn och likformig behandling av dessa taxeringsfrågor bör, enligt min mening, landskamreraren tillmäta denna granskning lika stor betydelse som övrig taxeringsgranskning.

I nu föreliggande förslag upptagas icke några särskilda bestämmelser rörande förfarandet vid påföring av skogsvårdsavgift. Jag har tänkt mig påföringen av denna avgift anförtrodd vederbörande debiteringsförrättare. I den instruktion för bekattningsnämnderna, som, enligt vad jag senare skall beröra, förutsättes skola utfärdas av Kungl. Maj:t, böra bestämmelser om längdföring inflyta. Därvid torde sörjas för att erforderligt material för påföring av skogsvårdsavgift ställes till debiteringsförrättarens förfogande.

Åtskilliga länsstyrelser hava framhållit, att de göromål, som enligt taxeringssakkunnigas förslag skulle åvila landskamreraren med avseende å taxeringsarbetet, i synnerhet granskningen av taxeringarna före prövningsnämndens sammanträde, komme att i hög grad upptaga deras tid till förfång för övriga tjänsteåligganden. Särskilt betänkligt vore, att landskamreraren därigenom tvingades under långa tider taga partiell ledighet och alltså icke kunde på sätt ålåge honom utöva chefskapet å landskontoret. Vissa länsstyrelser hava tillika uttalat sig för uppdelning av landskamrersgöromålen å två befattningshavare.

De sålunda framförda betänkligheterna synas mig icke vara av den art, att de böra utgöra hinder för genomförandet av den av mig förordade taxeringsorganisationen. Genom tillkallande av erforderligt antal medhjälpare och lämplig planläggning av arbetet skola landskamrerarna helt visst kunna ordna taxeringsgöromålen på sådant sätt, att övriga göromål icke bliva överhövan åsidosatta. Jag vill ock erinra om redan förefintlig och i författningsförslaget bibehållen möjlighet att uppdraga behandlingen av vissa mål eller grupper av mål åt biträdande landskamrerare. Skulle därutöver åtgärder finnas behövliga, vilka icke enligt gällande bestämmelser kunna vidtagas av länsstyrelsen utan särskilt bemyndigande, torde få bero på särskild framställning om och i vad mån sådana åtgärder skola vidtagas. Såsom kamrarrätten anmärkt, torde frågan härom icke i detta sammanhang böra komma under bedömande.

Taxeringssakkunniga hava ägnat särskild uppmärksamhet åt spørgsmålet att vinna enhetlighet i olika beskattningsnämnders bedömande av samma eller med varandra sammanhängande taxeringsfall. Deras uttalande härom återfinnes å sid. 196 ff. i betänkandet. Efter att hava redogjort för nuvarande bestämmelser i ämnet, hava de sakkunniga föreslagit, dels att den uppskattning av inkomsten, som göres för taxeringen till kommunal inkomstskatt, skall vara normerande för taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, dels att i de fall, då likformig behandling av taxering till kommunal inkomstskatt å flera orter icke kan vinnas hos första instansen, sådan enhetlighet i avgörandet skall åstadkommas hos prövningsnämnd. De sakkunnigas tankegång kan sammanfattas sålunda:

Åtgärder för vinnande av enhetlighet i olika nämnders bedömande av samhöriga taxeringsfall.

Vid denna frågas bedömande har man att skilja mellan två olika fall. Det ena, som benämnes det enkla fallet, föreligger, då inkomsten skall kommunalt beskattas i en enda annan kommun. Såsom exempel väljes, att skattskyldig, som i Malmö skall taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, äger hus i Kristianstad. I sådan händelse bestämmer taxeringsnämnden i Kristianstad, till vilket belopp inkomsten av huset skall beräknas för taxering till kommunalskatt i Kristianstad, och underrättar därom taxeringsnämnden i Malmö. Uppskattningen följes vid den statliga taxeringen i Malmö. Om skedd avvikelse från deklaration underrättas den skattskyldige av taxeringsnämnderna såväl i Kristianstad som i Malmö, å sistnämnda ort dock allenast genom hänvisning till beslutet i Kristianstad. Besvär över taxeringarna ingivas till länsstyrelsen i Malmö, som sänder utdrag eller avskrift därav till Kristianstads läns prövningsnämnd. Om dess beslut, såvitt angår taxeringen i Kristianstad, underrättas prövningsnämnden i Malmöhus län för iakttagande vid den slutliga prövningen av besvären. I det andra fallet åter, det komplicerade fallet, som föreligger, då förvärvskällans inkomst skall fördelas till kommunal beskattning mellan två eller flera kommuner (exempelvis i Malmö hemmahörande person driver rörelse med fast driftställe i två eller flera andra kommuner), skall såsom i det enkla fallet uppskattningen av förvärvskällans inkomst i dess helhet, sådan denna verkställts av nämnderna i de främmande kommunerna, lända till efterrättelse vid den statliga taxeringen. I händelse nämnderna stannat i olika beslut, skall vid sistnämnda taxering den mening gälla, som närmast överensstämmer med den skattskyldiges deklaration. Den skattskyldige underrättas om skedd avvikelse från deklaration på samma sätt som i det enkla fallet. I fråga om prövningsnämnderna gälla för det komplicerade fallet olika regler allteftersom de kommunala beskattningssorterna ligga i ett eller flera län. Ligga de i ett och samma län, förfares såsom i det enkla fallet. I annan händelse skola besvären i hela dess vidd, även beträffande den statliga taxeringen, överlämnas till avgörande av en särskild för hela riket gemensam prövningsnämnd. Enligt de sakkunnigas förslag skall denna prövningsnämnd, den interkommunala prövningsnämnden, hava att taga befattning med taxering av dels skattskyldiga, som haft förvärvskälla, hänförlig

till två eller flera taxeringsdistrikt, dels ock, även om dylikt förhållande icke föreligger, sådana svenska medborgare och utlänningar, som icke böra vara i riket mantalsskrivna, samt utländska juridiska personer.

Uppskattning av inkomst för taxering till kommunal inkomstskatt normgivande för taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Förslaget om den statliga taxeringens beroende av taxeringen till kommunal inkomstskatt har i de flesta yttranden lämnats utan erinran. *Två taxeringsnämndsordförande* beteckna detsamma såsom tillfredsställande. *En taxeringsnämndsordförande i Västmanlands län* gör mot förslaget i denna del följande invändning. Om taxeringsnämnderna i två skilda kommuner, mellan vilka inkomsten av en förvärvskälla skall fördelas, var för sig upptaga större del av inkomsten, än den skattskyldige ansett böra hänföras till kommunen i fråga, men nämnderna därvid icke angiva huru stor kvotdel av den samlade inkomsten som tages till beskattning utan endast uppgiva visst belopp såsom taxerat, blir taxeringsnämnden i hemortskommunen nödsakad sammanlagga dessa belopp vid uppskattningen av den samlade förvärvskällans inkomst för taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Inkomsten kommer därvid att upptagas högre än den rätteligen varit, ehuru enighet om inkomstens totala belopp rått mellan nämnderna.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser de sakkunnigas tankegång principiellt riktig, men anser, att avgörandet vid uppskattningen av inkomstens totala belopp bör ankomma på den taxeringsnämnd, som verkställer taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Taxeringen till kommunal inkomstskatt i annan eller andra kommuner skulle därefter ske med iakttagande av det sålunda träffade avgörandet. Kommunernas intresse vid kommunalskattetaxeringen finge bevakas genom framställningar till den taxeringsnämnd, som verkställer taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Överståthållarämbetet samt *länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings och Blekinge län* avstyrka taxeringssakkunnigas förslag i denna del och förorda bibehållande av taxeringsnämndens befogenhet att oberoende av annan nämnds beslut företaga taxeringen inom eget distrikt samt införande av åliggande för nämnderna att genom korrespondens sinsemellan skola söka komma till samma resultat vid inkomstens uppskattande. Kan därvid enighet icke vinnas, får vederbörande prövningsnämnd åstadkomma överensstämmelse mellan de olika taxeringarna.

Kammarrätten gör följande uttalande:

»Förslaget är, efter kammarrättens mening, mera invecklat än med hänsyn till ändamålet kan anses försvarligt. Det är också förenat med praktiska olägenheter. Vinsten av förslaget, om detta låte sig genomföra, skulle i själva verket bli mera teoretisk än praktisk. Vad för den skattskyldige är av intresse är att slippa erlägga mera i skatt än en riktig taxering betingar. Då den debitering, som skall ligga till grund för uppbörden, äger rum först efter det prövningsnämnden haft tillfälle justera taxeringen, samt enligt 113 § det skall åligga landskamreraren att, även om besvär ej före-

ligga, uppmärksamma just fall av ifrågavarande art för att i provningsnämnden påkalla erforderlig rättelse, synes det vara sörjt för tillvaratagandet av berörda intresse. Den egentliga vinsten av förslaget kunde således på sin höjd bliva någon minskning i landskamrerarens och provningsnämndens arbete, men den vinsten uppväger icke de med förfarandet förenade olägenheterna.

I detta avseende må erinras, att taxeringsnämnden i den skattskyldiges hemort givetvis har större kännedom om den skattskyldiges förhållanden i allmänhet, vilket särskilt beträffande fysiska personer kan vara av betydelse för bedömandet av en viss förvärvskällas avkastning, bland annat genom möjligheten av jämförelse med de personliga behov dess avkastning kunnat tillfredsställa. I dylika fall ävensom då taxeringen i orten för förvärvskällan företer mera godtycklig uppskattning eller rena fel och misstag, skulle enligt förslaget taxeringsnämnden i hemorten vara avskuren från möjlighet att verkställa en riktig taxering, och särskilt stötande konsekvenser skulle uppstå i sådana fall, då fråga är om förvärvskälla, hänförlig till flera kommuner, samt uppskattningen av källans avkastning i dess helhet skulle komma att bestämmas av nämnden i ett distrikt, där kanske en mycket ringa del av inkomsten skall beskattas, och detta blott därför, att just där inkomstberäkningen närmast följt den skattskyldiges deklaration. Uppskattningen hos en taxeringsnämnd, som kanske icke närmare undersökt det föreliggande fallet, skulle alltså kunna bliva bindande för taxeringen till statsskatt.

Vidare skulle den skattskyldige, om förslaget i denna del genomfördes, i avseende å förmånen att på ett tidigt stadium kunna bemöta de uppslag till ändringar i hans deklaration, som taxeringsnämnden i hemorten kunde finna sig föranlåten göra, bliva sämre ställd än med nuvarande system.

Oklart är än vidare, huru det i hithörande fall skulle komma att ställa sig med provningen av förlustavdrag samt med beräkning av skuldräntesavdrag. Överhuvudtaget kan sägas, att tillämpningen av förslaget i särskild grad skulle förutsätta, att deklarationsformulären bleve strikt följda.

Från rent taxeringsteknisk synpunkt bör påpekas, att det föreslagna under rättelseförfarandet skulle, med hänsyn till de olika tidpunkterna för taxeringsarbetets fortgång, lätteligen bliva illusoriskt i sådana fall, där förvärvskällan vore hänförlig till Stockholms stad. Från samma synpunkt må ock erinras, att, om kommunalskattefrågan löses efter C-linjen, någon verklig inkomstuppskattning icke torde komma att göras i exempelvis sådana fall, då det är uppenbart, att inkomsten av en jordbruksfastighet understiger procentavdraget.

Av antydda skäl och under hänvisning till särskilt de yttranden, som avgivits av länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings och Blekinge län, har kammarrätten funnit sig icke kunna förorda vad de sakkunniga föreslagit för vinnande av enhetlighet på taxeringsnämndsstadiet.

Ett flertal av de invändningar, som kunna göras mot förslaget därutinnan, träffa jämväl det i 121 § andra stycket upptagna förslaget att på provningsnämndsstadiet i ty fall åstadkomma enhetlighet, varför kammarrätten anser sig böra avstyrka förslaget jämväl härutinnan.»

De sakkunnigas förslag, att den av taxeringsnämnden i kommun, där förvärvskällan finnes, verkställda uppskattningen av inkomsten skall vara normgivande för taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, Departements-
chefen.

har grundats på den förutsättningen, att kommunalbeskattningen ordnas enligt kommunalskatteskommitténs majoritetsförslag och att således vid kommunalbeskattningen s. k. procentavdrag icke skall ifrågakomma. Då nu det för riksdagen framlagda förslaget till kommunalskattelag medgiver avdrag för den genom garantiskatt beskattade delen av inkomsten, har frågan kommit i annat läge. I de fall, då procentavdraget uppenbarligen överstiger nettointäkten av förvärvskällan, saknar taxeringsnämnden i förvärvskällans kommun anledning att uppskatta nettointäkten. I dessa fall kan tydligen den av de sakkunniga angivna regeln icke tillämpas. De av nämnda länsstyrelser och av kammarrätten gjorda erinringarna i övrigt mot förslaget innebära ock, enligt min mening, starka skäl mot detsamma. Jag har därför ansett mig icke kunna följa de sakkunniga i detta avseende.

Såsom kammarrätten framhållit, kunna likväl de av taxeringssakkunniga i 97 § av förslaget upptagna föreskrifterna om skyldighet för taxeringsnämnden i sådan kommun att tidigast möjligt företaga taxeringen till kommunal inkomstskatt beträffande i kommunen icke hemmahörande skattskyldiga och att ofördröjligen om beslutet underrätta taxeringsnämnden i den kommun, där taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall verkställas, hava praktiskt värde. Såsom i motiveringen för 84 § i det nu föreliggande förslaget kommer att påpekas, har jag därför intagit föreskrifter härom i författningsförslaget.

Jag skall nu behandla frågan om åtgärder för vinnande av enhetlig taxering vid prövningsnämndsstadiet.

Den mellan-
kommunala
prövnings-
nämnden.

De sakkunnigas förslag om inrättande av en interkommunal prövningsnämnd har tillstyrkts av länsstyrelserna i *Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Norrbottens län*. I en del av dessa utlåtanden framhållas vissa önskemål beträffande den interkommunala prövningsnämnden.

Inkomna
yttranden.

Så yttrar länsstyrelsen i *Malmöhus län*:

»Det vill förefalla, som om det skulle befordra reda och ordning, om samtliga de taxeringsärenden, då taxeringen till kommunal repartitionsskatt samt taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt falla inom olika prövningsdistrikt, hänvisades till den interkommunala prövningsnämnden. Det torde nämligen eljest kunna rätt ofta inträffa, att vid närmare undersökning finnes nödvändigt att dock sända dem dit. Det kan ju exempelvis ofta hända, att en skattskyldig, som skall inkomst- och förmögenhetsbeskattas inom ett län, deklarerat för inkomst av rörelse i bägge länen från var för sig skilda förvärvskällor, men att efter närmare undersökning befinnes, att rörelsen å bägge ställena måste betraktas såsom en enda förvärvskälla. I sådant fall skall avgörandet hänskjutas till den interkommunala prövningsnämnden, men då kan hända, att frågan kommer under den interkommunala prövningsnämnden alltför sent. Vidare kan inträffa, att länsprövningsnämnd funnit en enda förvärvskälla föreligga och därför sänt handlingarna till den interkommunala prövningsnämnden, men denna senare nämnd har därefter funnit skilda för-

värvskällor föreligga samt därför återsänt handlingarna till länsprövningsnämnd, som återfår handlingarna efter dess slutsammanträde. Sådana kollisioner skulle undvikas, om dylika mål *alltid* finge avgöras av den interkommunala prövningsnämnden.»

Länsstyrelsen i *Hallands län* anför:

»För att avhjälpa de olägenheter, som numera äro rådande därigenom, att beträffande företag, som hava sin verksamhet inom två eller flera län, taxeringen sker på varje ort alldeles fristående, hava de sakkunniga föreslagit inrättande av den s. k. interkommunala prövningsnämnden, eller såsom den ock benämnas i förslagets 68 §, 'den för hela riket gemensamma prövningsnämnden.' Sättet varpå denna viktiga fråga lösts av de sakkunniga finner länsstyrelsen vara synnerligen tilltalande; och synas särskilt de stora bolagen därigenom komma att uppnå stora fördelar, då deras å skilda orter utövade verksamhet kommer att behandlas av en enda myndighet. Emellertid kommer för visso denna nämnd att få sig en synnerligen stor arbetsbörda förelagd, men därigenom kommer även arbetet för länens och Stockholms stads prövningsnämnder att minskas. Denna minskning kommer särskilt att bliva betydande för sistnämnda prövningsnämnd och de länsprövningsnämnder, inom vilkas verksamhetsområden landets större städer äro till finnandes. De sakkunniga hava emellertid icke åtnöjt sig att pålägga den interkommunala prövningsnämnden endast besvär, som beröra två eller flera län, utan därjämte föreslagit, att den skulle övertaga prövningen av taxeringar, såvitt angår här i riket icke bosatta fysiska personer ävensom utländska juridiska personer. Att taxeringar av sistnämnda bägge slag böra avgöras av en enda myndighet för hela riket, synes länsstyrelsen vara synnerligen lämpligt, men med hänsyn dels till den stora arbetsbörda, som i övrigt kommer att vila på den interkommunala prövningsnämnden, och dels till den omständighet att Stockholms stads prövningsnämnds arbete just genom tillkomsten av den interkommunala prövningsnämnden kommer att i väsentlig grad förminskas, finner sig länsstyrelsen böra ifrågasätta, att taxeringar av förenämnda fysiska och juridiska personer överflyttas till denna prövningsnämnd. Detta jämväl av den anledning att nämnda kategori skattskyldiga till kanske allra största delen bör taxeras i Stockholm.»

Överståthållarämbetet avstyrker inrättande av en interkommunal prövningsnämnd och yttrar härom:

»Vad den interkommunala prövningsnämnden angår skulle densamma visserligen i hög grad minska vissa länsprövningsnämnders och särskilt Stockholms stads prövningsnämnds arbete, då densamma finge att handlägga många av de större och mera invecklade taxeringarna, men fråga är om det skulle bliva till fromma för dessa taxeringar, att de undandroges granskningen å landskontoren och prövningen av de lokala prövningsnämnderna. För en effektiv granskning av mera invecklade räkenskaper och därpå grundade taxeringar är det nämligen icke tillräckligt att äga en teoretisk kännedom om skatteförfattningarna utan därtill fordras även en rätt så stor praktisk träning, vilken det är tveivelaktigt att allmänna ombudet hos den interkommunala prövningsnämnden och dennes medhjälpare hinna förvärva, enär det är antagligt att dessa tjänstemän komma att växla rätt så ofta och i varje fall oftare än vad fallet är med åtminstone de mera kvalificerade arbetskrafterna å landskontoren. Dessutom anser ämbetet, att det kan ifrågasättas, om det blir möjligt för den interkommunala prövningsnämnden att

på därför avsedd tid medhinna att både granska ifrågavarande taxeringar och avgöra anförda besvär över de olika taxeringsnämndernas beslut. Det med den interkommunala prövningsnämnden avsedda syftet torde enklare och lika effektivt kunna uppnås genom att överlämna ärenden av detta slag till prövningsnämnden i det län, där vederbörande skattskyldig skall taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, med befogenhet för denna prövningsnämnd att efter hörande av landskamrerarna i de län, där taxering till kommunalskatt skall åsättas, den skattskyldige bestämma dennas storlek å de olika orterna. I fråga om svenska medborgare och utlänningar, som icke böra vara i riket mantalsskrivna samt utländska juridiska personer torde bestämmelse kunna meddelas att de skola taxeras i Stockholm.»

Länsstyrelsen i Stockholms län anser, att den interkommunala prövningsnämnden icke kan anses innebära en tillfredsställande lösning av problemet rörande taxering av å flera orter inom olika län driven rörelse och anför härutinnan följande:

»Det lär nämligen snart nog komma att visa sig, att avskiljandet och överlämnandet av arbetsmaterialet till den interkommunala prövningsnämnden knappast kan äga rum efter de linjer, som de sakkunniga tänkt sig. I ganska många fall torde nämligen till avgörande uppkomma frågor rörande den interkommunala prövningsnämndens och länsprövningsnämndernas inbördes kompetens. Länsstyrelsen har för sin del erfarenhet av många fall, då tvist föreligger, huruvida en verksamhet drives å allenast en ort eller å ett flertal orter. Säsom exempel må här endast nämnas aktiebolaget svenska pressbyrån, vilket bolag uppgiver hela sin inkomst till beskattning i Stockholms stad. Å många av de orter, där bolaget driver försäljningsverksamhet vid kiosker, anse emellertid de lokala taxeringsnämnderna, att viss del av inkomsten bör beskattas å vederbörande ort. I brist på utredning beräknas denna inkomst till skäligt belopp. Då bolaget icke avgivit deklaration å dessa orter, erhåller bolaget icke någon underrättelse om taxeringen, förrän kronodebetsedeln utsändes. Alla dessa taxeringar skulle givetvis av landskamreraren i vederbörande län överlämnas till den interkommunala prövningsnämnden. I Stockholms stad däremot, där hela inkomsten taxerats till kommunalskatt och kännedom om landsbygdens taxeringsnämnders beslut ännu saknades, skulle bolagets taxering anses falla under stadens prövningsnämnds kompetens. Måhända hade stadens prövningsnämnd redan fastställt bolagets taxering, då handlingarna begärdes av den interkommunala prövningsnämndens kansli. Dylika fall torde icke bliva sällsynta. Särskilt beträffande entreprenad- och byggnadsförmor förekommer ofta, att den lokala taxeringsnämnden anser sin kommun berättigad till någon anpart av företagets inkomst.

Av de antydda förhållandena framgår ock, att landskontorens arbete med avskiljandet av sådana deklarationer och uppgifter, som skola överlämnas till den interkommunala prövningsnämnden, kommer att erfordra kvalificerad arbetskraft för prövning av ärendenas rätta forum. Deklarationerna skulle sedan ånyo granskas inom den interkommunala prövningsnämnden, således dubbelgranskning av kvalificerad arbetskraft, vilket måste anses stå i bestämd motsats till önskvärda arbetsmetoder. Det måste vidare uttalas, att avskiljningsarbetet på ett mycket olägligt sätt kommer att upptaga landskontorens arbetskrafter vid en tidpunkt, då de i hela sin utsträckning borde användas för positivt arbete. Den omfattande skriftväxling mellan ombudet hos den interkommunala prövningsnämnden och landskamreraren,

som måste antagas bliva nödvändig, lärer vidare komma att i hög grad inkräkta på landskamrerarens tid under det mest brådskanie prövningsnämndsarbetet.

Länsstyrelsen anser sig slutligen böra ifrågasätta, huruvida det kan bliva möjligt för den interkommunala prövningsnämnden att medhinna de många och svåra ärenden, som skulle hänskjutas till denna nämnd.

Om bestämmelse infördes därom, att underrättelse till skattskyldig skall lämnas i alla de fall, då icke mantalsskriven person, som icke lämnat inkomstuppgift, taxeras till kommunalskatt, skulle alla skattskyldiga kunna erhålla kännedom om, huruvida å någon eller några orter viss del av deras inkomst ansetts belöpa å annan ort än den skattskyldige själv förmenat. Den skattskyldige skulle då själv kunna anföra besvär för vinnande av rättelse. Föreskrives vidare, att prövningsnämnden å den ort, där den skattskyldige är mantalsskriven, skall äga att efter hörande av landskamreraren i vederbörande län pröva dylika besvär, synes man på ett enkelt sätt kunna uppnå önskemålet att före debiteringen av kronoutskylder undanröja eventuella dubbelbeskattningar av nu ifrågavarande slag. För aktiebolag, enkla bolag och kommanditbolag skulle analoga bestämmelser kunna införas.»

Jämväl *länsstyrelserna i Skaraborgs och Jämtlands län* avstyrka inrättandet av en interkommunal prövningsnämnd.

De sakkunnigas förslag i denna del tillstyrkes däremot av *domänstyrelsen, svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund, Stockholms handelskammare, Sveriges allmänna exportförening, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, handelskammaren i Gävle och styrelsen för svenska landskommunernas förbund.*

Kammarrätten förklarar sig finna de anmärkningar, som mot förslaget framförts av överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län, vara befogade. *Kammarrätten* anför vidare:

»Det syfte, som de sakkunniga med sitt förslag velat tillgodose, hava såväl överståthållarämbetet som länsstyrelserna i Stockholms och Jämtlands län ansett kunna ernås genom skriftväxling i hithörande ärenden mellan vederbörande landskamrerare samt, där enhetlighet såmedelst ej kunnat vinnas, tvistiga falls hänskjutande till prövningsnämnden i den skattskyldiges hemort, d. v. s. där han taxerats till inkomst- och förmögenhetsskatt. Även kammarrätten har haft en sådan anordning under övervägande men vid undersökning funnit densamma icke vara lämplig. Redan den omständigheten, att de mycket vanliga fallen av dubbeltaxering även till inkomst- och förmögenhetsskatt icke skulle kunna behandlas i berörda ordning utan tarva särskilt forum, synes härutinnan avgörande. Därtill kommer, att anmärkningarna mot den interkommunala nämnden delvis synas tillämpliga även i detta fall. Varken från saklig eller formell synpunkt skulle det vara tillfredsställande, att en prövningsnämnd skulle få tillfälle att utöva sin befogenhet inom annan prövningsnämnds distrikt.

Kammarrätten har således kommit till övertygelsen, att intetdera av de nu avhandlade förslagen till särskild ordning för behandlingen av taxeringsfrågor, berörande mera än ett län, är av beskaffenhet att på ett tillfredsställande sätt lösa svårigheterna. Fastmera lärer beträffande båda förslagen vara att befara, att deras synnerligen invecklade regler för taxerings- och

besvärsförfarandet skulle i tillämpningen vålla mycken oreda och förvirring. Emellertid har kammarrätten icke haft tillfälle till en närmare undersökning, som till äventyrs kunnat utmynna i ett tredje förslag, och har därför funnit sig böra stanna vid att förorda bibehållandet av nu gällande ordning.

I syfte att göra den skriftväxling i nyssberörda avseende mellan olika landskamrerare, som hittills i viss utsträckning förekommit mera under hand, fullt regelmässig, synes lämpligt att i taxeringsförordningen, t. ex. i 113 §, upptaga uttrycklig föreskrift härom.

Kammarrättens ståndpunkt i fråga om konkurrerande beskattningsnämnders behörighet kan följaktligen sammanfattas så, att fortfarande, såsom hittills, varje nämnd, taxeringsnämnd eller prövningsnämnd, bör få självständigt bedöma föreliggande taxeringsfall. Där ej skriftväxling mellan taxeringsnämndsordförandena eller mellan vederbörande landskamrerare eller ock initiativ av dessa senare inom eget län leder till förekommande eller undanröjande av dubbeltaxeringar eller andra konfliktfall utan den skattskyldiges ingripande, får denne själv sörja för rättelse genom anlitande av ordinarie eller extra besvärsordning, allt efter fallets art.»

Den mellan-
kommunala
prövnings-
nämndens be-
tydelse i fråga
om moder- och
dotterföretags
beskattning.

Inrättande av en interkommunal prövningsnämnd har ifrågasatts jämväl med hänsyn därtill, att åt en dylik nämnd borde uppdragas avgörandet av vissa frågor, som rörde beskattningen av moder- och dotterföretag. Jag vil i dylikt avseende erinra om följande.

Genom förordningen den 1 juli 1918 infördes i anvisningarna till inkomst- och bevilningsförordningarna följande bestämmelse:

»Har näringsidkare till någon, som är ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kan öva inflytande på företagets ledning, försålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller vidtagit andra liknande åtgärder, och har i följd härav inkomsten av företaget blivit lägre, än den eljest skolat bliva, skall inkomsten av företaget beräknas till det belopp, vartill den kan antagas hava uppgått, därest sådana åtgärder icke vidtagits.»

Vid 1919 års riksdag väcktes motion, vari bland annat yrkades, att riksdagen måtte i bestämmelsen i fråga besluta ändring av den innebörd, att, därest det gällde företag inom landet, kammarrätten i första hand skulle kunna besluta om tillämpning av den antagna regeln. Alternativt yrkades bestämmelsens fullständiga upphävande.

Kammarrättens utlåtande inhämtades i ärendet, och i detta utlåtande förordade kammarrätten, att föreskrift borde meddelas, att ifrågavarande stadgande finge tillämpas allenast efter framställning av kronans ombud hos prövningsnämnden eller efter besvär av vederbörande kommun, municipal-samhälle eller kronoombud. Stadgandenas ömtåliga innebörd och faran för dess missbrukande torde fullt motivera den sålunda inskränkta processordningen.

Bevilningsutskottet föreslog vissa ändringar i skatteförordningarna och i taxeringsförordningen till förekommande därav, att vid tillämpning av nyss angivna bestämmelser dubbelbeskattning skulle äga rum, men riksdagen beslöt bestämmelsernas upphävande.

Jämväl vid 1920 års riksdag var frågan om moder- och dotterföretags beskattning föremål för prövning, men någon lagstiftning i ämnet tillkom icke.

I den utredning angående moder- och dotterföretags beskattning, som numera generaldirektören Anders Örne verkställt år 1921 och för vilken jag redogjort vid anmälan av förslaget till kommunalskattelag, utgick Örne därifrån, att beskattningen av integrerade formellt självständiga företag icke kunde göras hårdare än om de sammanslöte sig till ett enda enhetligt företag. Varje till en intressegrupp hörande företag borde förberedelsevis betraktas såsom fristående och dess inkomst fastställas enligt vanliga taxeringsgrunder. I den mån därigenom olika kommuners andel i skatten av företagaregruppens samlade årsresultat icke tillgodosåges, borde möjlighet till jämkningar beredas, dock med strängt fasthållande vid grundsatsen, att det eller de företag, hos vilka en för stor andel av den samlade vinsten hopats, även bleve skyldiga att erlägga skatten. Det företag, som gynnats, borde för en del av sin vinst beskattas i den kommun, där det missgynnade företagets inkomst skolat beskattas.

Örne anmärkte, att han icke haft tillfälle undersöka, vilka författningsbestämmelser skulle bli erforderliga, men att bestämmelserna syntes kunna göras förhållandevis enkla under förutsättning dock av en ändamålsenlig och betryggande organisation av taxeringsarbetet på denna punkt. Han fortsatte därefter:

»Jag anser som självklart att de lokala taxeringsnämnderna i intet fall böra tillerkännas någon beslutanderätt i dylika frågor, där det ju gäller att slita tvister mellan olika kommuner. Taxeringsnämnderna böra taxera varje skattskyldigt företag inom respektive distrikt uteslutande med hänsyn till företagets deklaration och räkenskaper. I de fall, då taxeringsnämnd finner anledning förmoda, att ett företags beskattningsbara inkomst på grund av sådana orsaker, som här äro i fråga, blivit mindre än som kan anses skäligt, bör den därom underrätta prövningsnämnden med bifogande av den utredning, taxeringsnämnden kan förebringa till stöd för sin uppfattning. Åtgärden i fråga jämte utredningen bör i samma ordning som stadgats rörande avvikelser från deklaration bringas till respektive företags kännedom med hänvisning att, därest så anses behöfligt, inkomma med påminnelser till prövningsnämnden. Därest ett företag, som anses ha fått sin inkomst ökad genom av taxeringsnämnden anmärkta åtgärder, är beläget inom kommun tillhörande samma län som dotterföretaget, torde prövningsnämnden vara kompetent att efter vederbörande företags hörande bestämma, hur stor del av dess inkomst som bör beskattas i dotterföretagets kommun. För det fall åter att intressegruppens olika företag äro belägna i skilda län gäller om prövningsnämnd vad förut sades om taxeringsnämnd. För alla dylika fall torde ett nytt taxeringsorgan vara behöfligt, enär den närmast högre instansen över prövningsnämnderna, kammarrätten, på grund av sin redan nu för stora arbetsbörda icke torde kunna belastas med en helt och hållet ny uppgift.»

Uti 57 § 3 mom. av förslaget till kommunalskattelag har intagits bestämmelse, att i vissa fall, när inkomsten av ett näringsföretag blivit avsevärt lägre än den eljest skolat bliva samt inkomst i stället tillförts annan, denne skall för nämnda inkomst utgöra skatt i den eller de kommuner, där skatt skulle utgjorts för inkomsten, om näringsföretaget beskattats för densamma. Denna bestämmelse överensstämmer med vad 1924 års skatteberedning härutinnan föreslagit i sitt betänkande rörande beskattning av inländska juridiska personers inkomst och förmögenhet. I nämnda betänkande framhöll skatteberedningen, att genom den av taxeringssakkunniga föreslagna interkommunala prövningsnämnden syntes hava öppnats möjlighet att vid eventuellt införande av särskilda regler för moder- och dotterföretags beskattning vinna en enhetlig taxering redan i prövningsnämnden.

Uti de yttranden, som avgåvos över skatteberedningens betänkande, berördes i allmänhet icke frågan om den interkommunala nämndens betydelse i förevarande avseende.

Länsstyrelsen i *Stockholms län* erinrade, att länsstyrelsen uti sitt utlåtande över taxeringssakkunnigas förslag avstyrkt inrättandet av en interkommunal prövningsnämnd, samt anförde därefter:

»Såsom en avgörande olägenhet med förslaget om den interkommunala prövningsnämnden framhöll länsstyrelsen, att besvärliga kompetenskonflikter otvivelaktigt måste inträda mellan denna prövningsnämnd och länsprövningsnämnderna. Den riksinstitution, åt vilken prövningen av ärenden jämlikt 59 § 3 mom. och 67 § av den nya kommunalskattelagen, enligt beredningens ändringsförslag, bör uppdragas, synes därför böra inrättas så att dylika kompetenskonflikter undvikas. Anses detta vara önskvärt, torde det emellertid icke kunna vara möjligt att tillämpa nyssnämnda stadganden redan i vederbörande prövningsnämnd utan först senare. Det skulle följaktligen bliva nödvändigt att, då ändring av länsprövningsnämndernas beslut med stöd av berörda paragrafer komme att äga rum, föranstalta om tilläggsdebitering, eventuellt restitution. I jämförelse med de avsevärda allmänna olägenheterna med en interkommunal prövningsnämnd synes emellertid de nackdelar, som kunna anses förenade med dylikt förfarande, obetydliga. Det bör först och främst ihågkommas, att beredningen själv antagit, att de fall, då meraberörda paragrafer behövde tillämpas, skulle bliva ganska fåtaliga. Till förekommande av onödig ovisshet hos de skattskyldiga bör vidare föreskrivas, att prövning jämlikt nämnda författningsrum icke kan äga rum, utan att ärendet hänskjutits till den myndighet, åt vilken prövningen skulle uppdragas, av vederbörande kronoombud hos prövningsnämnd. Föreskrives vidare, att prövningen av samtliga inkomna ärenden skall vara avslutad före utgången av taxeringsåret, torde det icke med fog kunna göras gällande, att några olägenheter av betydelse inträda därigenom, att enhetlig taxering för dessa fall icke kan ernås redan vid prövningsnämndsstadiet. Det torde särskilt böra framhållas, att beslut i ärende av ifrågavarande slag böra äga prejudicerande betydelse för kommande år, därest icke avsevärt förändrade förhållanden påvisas hava inträtt. Prövningen torde

böra uppdragas åt en särskild division inom kammarrätten eller ock åt särskilt inrättad, av ortshänsyn oberoende mindre nämnd.»

Det är givetvis av vikt, att på så tidigt stadium som möjligt enhetlighet åstadkommes i de taxeringar, som avse en och samma skattskyldig. Särskilt är detta av betydelse, då inkomsten av en förvärvskälla skall fördelas till beskattning i flera kommuner. Med nuvarande bestämmelser inträffar ofta, att de olika taxeringsnämnderna anse fördelningen böra ske på olika sätt, och följden härav blir, att den skattskyldige taxeras för mer än den sammanlagda, till beloppet kanske ostridiga inkomsten. Ligga de olika kommunerna inom samma län, får rättelse härav antagas ske i prövningsnämnden, men därest kommunerna ligga i olika län, kan rättelse ske först i kammarrätten. Kommunerna skola då vid bestämmande av sin utdebitering räkna med de oriktigt fastställda taxeringsbeloppen, och den skattskyldige är skyldig att inbetala den skatt, som uträknas i förhållande härtill. Härigenom uppstå svårigheter och obehag icke blott för den skattskyldige, vilken väl i regel har svårt att avvara de för högt uttagna skattebeloppen, utan jämväl för kommunerna, vilka kanske bliva tvungna att återbetala de för högt debiterade beloppen vid en tidpunkt, då de hava ont om beskattningsföremål. Då, såsom jag nyss framhållit, det icke torde vara möjligt att redan hos taxeringsnämnderna åstadkomma enhetligt avgörande i dylika frågor, återstår att i prövningsnämnden söka åvägabringa den önskade likformigheten.

Departements-
chefen.

Överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms och Jämtlands län hava föreslagit, att i de fall, varom nu är fråga, avgörandet skulle anförtros åt prövningsnämnden i det län, där den skattskyldige är mantals-skriven. Kammarrätten har däremot ansett en dylik anordning icke vara lämplig. Jag delar i detta avseende sistnämnda uppfattning. Därest det skulle gälla att slita en tvist mellan kommun i det egna länet samt kommuner i andra län, kan länsprövningsnämnden icke anses besitta full opartiskhet, enär den får anses vara, låt vara oavsiktligt, benägen att avgöra tvisten till förmån för kommunen i det egna länet. Från den skattskyldiges synpunkt har detta mindre betydelse, men för kommunernas del skulle det icke vara lyckligt. De av länsstyrelsen i Stockholms län framhållna svårigheterna i fråga om avskiljande och överlämnande av arbetsmaterial samt i fråga om de olika prövningsnämndernas olika kompetens torde ej heller bliva avsevärt mindre, om avgörandet av förevarande taxeringsfall överlämnas till en länsprövningsnämnd. Jag har därför ansett nuvarande ordning kunna bibehållas i de fall, då fördelning av inkomst mellan olika kommuner icke ifrågakommer, d. v. s. med taxeringssakkunniges uttryckssätt det enkla fallet. Varje prövningsnämnd bör i dylik händelse besluta över taxeringar inom eget län oberoende av vad annan prövningsnämnd beslutar. För möjliggörande av likformig behandling böra dock landskamrerarna i de olika länen samråda, innan prövningsnämnderna behandla taxeringarna i fråga.

Vad däremot angå sådana taxeringar, som av taxeringssakkunniga hänförs till det s. k. komplicerade fallet, är det, såsom redan påpekats, av större vikt, att enhetlighet uppnås redan på provningsnämndsstadiet. Vill man nå detta mål, torde man näppeligen kunna gå annan väg än den av taxeringssakkunniga föreslagna, det vill säga att inrätta en för hela riket gemensam provningsnämnd. Genom inrättande av en dylik gemensam provningsnämnd vinnas jämväl avsevärda fördelar, när det gäller tillämpning av 57 § 3 mom. kommunalskattelagen. Jag har fördenskull anslutit mig till de sakkunnigas förslag på denna punkt.

Till avgörande av den gemensamma provningsnämnden, vilken jag ansett böra benämnas den mellankommunala provningsnämnden, bör alltså överlämnas provningen av taxering till kommunal inkomstskatt av inkomst från förvärvskälla, som är att hänföra till två eller flera provningsdistrikt. Den befogenhet, som skall tillkomma den mellankommunala provningsnämnden, torde dock böra göras något mera vidsträckt, enär någon uppdelning mellan sagda nämnd samt länsprovningsnämnd av deklarationer och övriga handlingar, som avse en och samme skattskyldige icke torde böra ifrågakomma. Enbart den omständigheten, att en skattskyldig haft förvärvskälla, som är att hänföra till två eller flera provningsdistrikt, torde dock icke böra föranleda därtill, att den mellankommunala provningsnämnden skall pröva alla taxeringar, som avse honom. Om exempelvis en person har en inom Uppsala län belägen fastighet, synes icke den omständigheten, att han har en inom både Stockholms stad och Stockholms län bedriven rörelse, böra föranleda därtill, att den mellankommunala nämnden skall pröva taxeringen av inkomst från fastigheten. Till den mellankommunala provningsnämnden torde böra hänskjutas blott de taxeringar till kommunal inkomstskatt, som skett i kommun, i vilken inkomsten från den till flera provningsdistrikt hänförliga förvärvskällan skall taxeras, samt dessutom taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till kommunal inkomstskatt i hemortskommunen, även om i denna icke skall till kommunal inkomstskatt taxeras inkomst från den till flera provningsdistrikt hänförliga förvärvskällan. Man kan nämligen antaga, att i det stora flertalet fall nämnda förvärvskälla är den skattskyldiges viktigaste förvärvskälla, och det skulle då medföra onödigt dubbelarbete, om inkomsten av denna förvärvskälla skulle beräknas dels för kommunalbeskattningens del av den mellankommunala provningsnämnden och dels för statsbeskattningens del av provningsnämnden i det distrikt, dit hemortskommunen hör. Överlämnas taxeringen till statsskatt till den mellankommunala provningsnämnden, bör till denna överlämnas jämväl provningen av taxeringen i hemortskommunen till kommunal inkomstskatt. Är det fråga om gift skattskyldig, måste till den mellankommunala provningsnämnden hänskjutas jämväl frågan om den andre makens taxering, detta med hänsyn till bestämmelserna i 52 § 1 mom. kommunalskattelagen och 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Till den mellankommunala prövningsnämnden bör vidare överlämnas prövning av skattskyldigs taxering, då tvist uppstår, i vilket distrikt han skall taxeras till kommunal inkomstskatt för viss inkomst eller till inkomst- och förmögenhetsskatt. Uppkommer fråga om tillämpning av 57 § 3 mom. kommunalskattelagen, bör frågan tydligen hänskjutas till den mellankommunala prövningsnämnden, därest den skattskyldiges inkomst av förvärvskällan i fråga antingen redan förut eller vid tillämpning av ifrågasvarande bestämmelse skall tagas till beskattning inom två län. Påpekande härav har intagits i 85 §.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har ifrågasatt, att till den mellankommunala prövningsnämnden skulle hänvisas alla de taxeringsärenden, där taxeringen till kommunal repartitionsskatt samt taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt falla inom olika prövningsdistrikt. Härigenom skulle till den mellankommunala nämnden överflyttas jämväl sådana jämförelsevis enkla taxeringsärenden som då en inom ett prövningsdistrikt bosatt person inom ett annat prövningsdistrikt äger en fastighet, t. ex. en sommarvilla. Det synes vara onödigt, att den mellankommunala prövningsnämnden anlitas för ärenden av dylik beskaffenhet. Ett överflyttande av dylika mål till den mellankommunala nämnden torde jämväl innebära en så stor arbetsbörda för denna, att den icke torde kunna antagas medhinna sitt arbete inom beräknad tid. Jag har fördenskull icke kunnat biträda länsstyrelsens förslag.

I fråga om sammansättningen av den mellankommunala nämnden skall jag yttra mig närmare vid motiveringen för 10 § i det nu föreliggande författningsförslaget.

Enligt 132 § i taxeringssakkunnigas förslag till taxeringsförordning skulle den interkommunala prövningsnämnden hava att taga befattning med taxering av sådana svenska medborgare och utlänningar, som icke böra vara i riket mantalsskrivna, samt utländska juridiska personer.

I en inom finansdepartementet utarbetad promemoria angående åtgärder till undvikande av eller lindring i internationell dubbelbeskattning med mera, vilken promemoria bilagts Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kommunalskattelag m. m. (nr 102), har föreslagits (bilaga 3 till sistberörda proposition sid. 60), att taxering till kommunal inkomstskatt för gemensamt kommunalt ändamål — angående sådan taxering hänvisas till 59 § 3 mom. och 69 § förslaget till kommunalskattelag — lämpligen borde verkställas i Stockholm av en särskild, för hela riket gemensam taxeringsnämnd, förslagsvis kallad den gemensamma taxeringsnämnden. Åt denna taxeringsnämnd borde jämväl anförtros att handhava beskattningen av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, då hemorts-

*Taxering av
här i riket
icke bosatta
fysiska per-
soner ävensom
utländska
juridiska per-
soner.*

kommun saknades. Över denna taxeringsnämnds beslut kunde klagan föras hos den interkommunala prövningsnämnden, vilken jämväl oberoende av särskild klagan hade att verkställa granskning av berörda taxeringsnämnds beskattningsåtgärder.

Departements-
chefen.

Det synes mig lämpligt att, på sätt i promemorian föreslagits, omförmälda taxeringar verkställas av en för hela riket gemensam taxeringsnämnd, kallad den gemensamma taxeringsnämnden. Det torde emellertid vara tillfyllest, att åt en av de vanliga taxeringsnämnderna i Stockholm anförtros att i de fall, då det behöves, fungera såsom gemensam taxeringsnämnd. Med avseende å den omfattande arbetsbörda, som enligt föreliggande förslag kommer att åvila den mellankommunala prövningsnämnden, samt med hänsyn till vissa taxeringstekniska förhållanden torde det likväl vara lämpligt, att handläggningen av omförmälda ärenden i andra instans — då icke sådant fall föreligger, varom i 96 § 2 mom. föreliggande förslag till taxeringsförordning förmäles — icke överlämnas till sistnämnda prövningsnämnd utan i stället till Stockholms stads prövningsnämnd. Något hinder häremot av den anledningen, att sistberörda prövningsnämnd skulle bli alltför belastad med arbete, torde icke föreligga, enär ökningen i arbete lär mer än uppvägas av den lättnad, som den mellankommunala prövningsnämndens inrättande kommer att medföra.

Utländsk
försäkrings-
anstalt.

Kommunalskatteskommittén hade föreslagit, att utländsk försäkringsanstalt skulle här i riket taxeras för så stor del av sin hela inkomst, som belöpte å premieinkomsten härstädes i förhållande till anstaltens premieinkomst i dess helhet. Kommittén hade därvid förutsatt, att försäkringsinspektionen med det material, som inkomme till inspektionen, skulle kunna göra de nödiga beräkningarna och sedermera lämna taxeringsmyndigheterna erforderliga upplysningar.

I anslutning till kommitténs förslag hava taxeringssakkunniga föreslagit (74 och 85 §§), att utländsk försäkringsanstalt skulle avgiva deklaration till försäkringsinspektionen, vilken hade att efter granskning överlämna densamma till den interkommunala prövningsnämnden och därvid meddela, huru enligt inspektionens mening försäkringsanstalten borde taxeras.

Enligt det framlagda förslaget till kommunalskattelag skall för utländsk försäkringsanstalt såsom nettointäkt upptagas vissa procent av den premieinkomst, som influtit i olika slag av försäkringsrörelse. För verkställande av härför erforderliga beräkningar erfordras icke biträde av försäkringsinspektionen, utan kunna desamma verkställas av den taxeringsnämnd, som enligt vanliga regler skulle hava att handlägga anstaltens taxering. Några särskilda bestämmelser om sättet för taxering av dylik anstalt hava för den skull icke upptagits i det nu framlagda förslaget.

Besvär-
förfarandet.

Besvärsförfarandet har i det nu föreliggande förslaget ordnats i väsentlig överensstämmelse med vad nu gäller. Såsom jag redan berört förordar jag dock den ändringen, att skattskyldig skall hos prövningsnämnden äga rätt anföra besvär över honom åsatt taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke, även om försummelse med avseende å deklarationsskyldighetens fullgörande ligger honom till last. Ej heller skall hinder föreligga för prövningsnämnden att pröva besvär, som inkommit efter den lagstadgade besvärstiden. Däremot bibehållas för rätten att fullfölja talan hos kammarrätten och vidare hos regeringsrätten, i de fall där sådant nu gäller, villkoren att besvär över taxeringen skall hava i rätt tid inkommit till prövningsnämnden och att, såvitt angår taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke, deklarationsförsummelse ej ligger den skattskyldige till last. Ett eftergivande av det förra villkoret kan icke ske, utan att man äventyrar att talan föres hos kammarrätten med förbigående av prövningsnämnden — en möjlighet som enligt min mening måste förhindras. I fråga om extra ordinära taxeringsbesvär föreslår jag andra bestämmelser för vissa fall. Jag skall senare återkomma härtill.

Jag övergår härefter till frågan, huruvida en särskild överinstans för fastighetstaxeringsmålen bör inrättas eller om kammarrätten bör utgöra sista instans i dessa mål.

Särskild in-
stansordning
i fastighets-
taxeringsmål.

Enligt gällande taxeringsförordning anföras besvär över prövningsnämnds beslut angående taxering av fastighet hos kammarrätten. Mot dess beslut föres talan hos regeringsrätten. Före regeringsrättens tillkomst fullföljdes taxeringsmålen hos Kungl. Maj:t i statsrådet.

Gällande
bestämmelser.

Skatteregleringskommittén, som den 17 augusti 1881 avgav förslag till ny bevillningslagstiftning, behandlade frågan om inrättande av en särskild högsta instans i taxeringsfrågor i samband med fråga om åtgärder för åstadkommande av en för hela landet likformig tolkning och tillämpning av bevillningsförordningens föreskrifter. Kommittén anförde, att en dylik likformighet svårigen stode att vinna, så länge 25 särskilda prövningsnämnder, utan samband sinsemellan och utan kännedom om varandras beslut, utförde en huvudroll vid beskattningen. Det behövdes nämligen, enligt kommitténs mening, en överordnad myndighet, som härutinnan kunde tjänstgöra som regulator. Kammarrätten kunde i detta hänseende icke göra tillfyllest; den måste såsom ämbetsverk grunda sitt beslut uteslutande på den bevisning, som blivit åstadkommen. Kommittén föreslog inrättande av en överskattenumyndighet, som icke blott skulle vara den högsta instansen i taxeringsfrågor, utan även utöva viss administrativ verksamhet till ledandet av taxeringsarbetet i orterna. Denna nämnd skulle i stället för kammarrätten mottaga och avgöra besvär över prövningsnämndernas beslut. Över nämndens beslut

Skatte-
reglerings-
kommittén.

skulle klagan ej få föras. Det skulle vidare åligga överskattenämnden bland annat att, om vid granskning av taxerings- eller prövningsnämnds åtgärder uppskattningen av fast egendom inom något taxeringsområde befundes vara lägre än tillbörligt, ojämn eller i övrigt icke med författningen överensstämmande, förordna om ny uppskattning av den fasta egendomen inom taxeringsområdet utan avvaktan av nästa allmänna fastighetstaxering; att avgiva underdåniga utlåtanden i frågor, rörande vilka Kungl. Maj:t funne skäligt höra nämnden; samt att varje år till Kungl. Maj:t avgiva berättelse om taxeringen under det nästföregående året, uti vilken berättelse särskild uppmärksamhet borde ägnas däråt, huruvida uppskattningen såväl av fast egendom som av inkomst av kapital och arbete inom landets olika delar vore rättvis och jämlik samt i övrigt överensstämmande med författningen, ävensom huru taxeringen såväl inom särskilda orter, där anmärkningsvärda förhållanden förekomme, som inom riket i dess helhet utfallit i jämförelse med de fem nästföregående åren. Överskattenämnden skulle utgöras av ordförande och ledamöter. Kungl. Maj:t skulle förordna ordförande samt erforderligt antal föredragande, vilka senare skulle hava säte och stämma i nämnden, en var under handläggningen och avgörandet av de ärenden han berett. Vardera av riksdagens kamrar skulle för en tid av tre år utse två ledamöter. Varje prövningsnämnd skulle årligen välja inom sig två ledamöter att på kallelse inträda i överskattenämnden under behandlingen och avgörandet av taxeringsfrågor, som behandlats inom den prövningsnämnden de representerade. Nämnden skulle äga antaga nödigt tjänstebiträde.

Detta skatteregleringskommitténs förslag kom icke att läggas till grund för någon lagstiftningsåtgärd.

Tonnageavgiftsnämnden och uppskattningsövernämnden.

I detta sammanhang må vidare nämnas, att jämlikt förordningarna den 17 juni 1916 (nr 209) och den 19 juni 1917 (nr 367) om tonnageavgift en särskild beskattningsnämnd, *tonnageavgiftsnämnden*, tjänstgjorde såsom högsta instans för prövning av frågor om utgörande av tonnageavgift. Denna nämnd skulle bestå av ordförande och sex ledamöter, vilka jämte suppleanter för dem utsågos av Kungl. Maj:t. Styrelserna för Sveriges allmänna sjöfartsförening och Sveriges redareförening skulle beredas tillfälle att vardera föreslå fyra personer. Om sådana förslag avgivits, skulle två ledamöter och suppleanter för dem utses bland de föreslagna.

Även vid den särskilda uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordrättestegringsskatt, som ägde rum jämlikt förordningen den 28 maj 1920 (nr 230), fanns en nämnd såsom högsta instans. Denna *uppskattningsövernämnd* sammansattes på följande sätt. Kungl. Maj:t förordnade ordförande, vice ordförande samt fyra ledamöter jämte suppleanter. Vardera av riksdagens kamrar utsåg tre ledamöter jämte suppleanter för dem. Därjämte valde varje granskningsnämnd (en för varje län och en för Stockholms stad) två ledamöter jämte suppleanter, och skulle sistnämnda två ledamöter inträda i övernämnden under behandlingen och avgörandet av

uppskattningsfrågor, som varit föremål för handläggning av den granskningsnämnd, av vilken de blivit valda. Övernämndens arbete kunde uppdelas på särskilda avdelningar.

Taxeringssakkunniga hava i sitt förslag (14 §) upptagit en särskild beskattningsnämnd, *riksuppskattningsnämnden*, såsom högsta instans i mål rörande taxering av fastighet de år, då allmän fastighetstaxering äger rum. Denna nämnd föreslås skola bestå av nio medlemmar. Ordförande, vice ordförande och ytterligare en ledamot utses av Kungl. Maj:t och två utses av vardera av riksdagens båda kamrar; dessa sju ledamöter tjänstgöra i samtliga mål. Dessutom skall varje länsuppskattningsnämnd så ock Stockholms stads prövningsnämnd bland sina medlemmar utse två ledamöter i riksuppskattningsnämnden, vilka inträda, då fråga är om taxering av fastighet inom vederbörande län, respektive Stockholms stad.

*Taxerings-
sakkunniga.*

Enligt detta förslag skola alltså kammarrätten och regeringsrätten befrias från handläggningen av mål rörande de allmänna fastighetstaxeringarna. Mål rörande omtaxering av fastighet mellan de allmänna fastighetstaxeringarna skola däremot liksom nu fullföljas till kammarrätten och regeringsrätten. I vissa fall skola dock mål av den förra gruppen kunna fullföljas sistnämnda ordning, nämligen då besvären anförts i extraordinär ordning jämlikt 55 § i förslaget (i anledning av dubbeltaxering, felräkning e. d.).

Beträffande motiveringen för taxeringssakkunnigas förslag hänvisar jag till betänkandet sid. 116 ff.

De sakkunnigas huvudskäl äro två, nämligen dels att kammarrätten med hänsyn till sin stora arbetsbalans icke synes vara i stånd att inom skälighet tid avgöra fastighetstaxeringsmålen, dels ock att kammarrätten såsom domstol i regel får i fråga om besvär över fastighetstaxeringen gå utanför det verksamhetsområde, som vanligen är förbehållet domstolarna. Besvären avse i de allra flesta fall frågor om uppskattning, värdering, medan däremot de skattetekniska och juridiska spörsmålen äro jämförelsevis sällan förekommande. Uppskattningsfrågorna äro till sin natur mera ägnade för bedömning av en nämnd än en domstol.

Genom en dylik anordning skulle även vinnas avlastning av kammarrättens och regeringsrättens arbetsbörda.

Förslaget om inrättande av en riksuppskattningsnämnd har livligt uppmärksamats i de avgivna yttrandena.

Yttranden.

Överståthållarämbetet samt *länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs, Västmanlands och Norrbottens län* yttra sig i tillstyrkande riktning, varjämte länsstyrelserna i *Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län* icke särskilt yttra sig i frågan. Även de som tillstyrka göra dock anmärkning mot sättet för nämndens utseende. Det huvudsakliga

Länsstyrelserna.

skälet för tillstyrkande är i regel, att härigenom kan vinnas ett snabbare avgörande, men i vissa utlåtanden framhålles även såsom en fördel, att man genom inrättande av en nämnd kan vid värderingsfrågornas behandling omedelbart tillgodogöra sig vissa ledamöters på praktisk erfarenhet grundade sakkunskap.

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Kronobergs, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Gävleborgs och Jämtlands län avstyrka.

Övriga
myndigheter.

Av övriga hörda statsmyndigheter hava de flesta icke yttrat sig över förslaget i denna del eller lämnat detsamma utan erinran.

I tillstyrkande riktning uttala sig *statskontoret, domänstyrelsen* samt *bank- och fondinspektionen*.

Lantbruksstyrelsen och *riksräkenskapsverket* avstyrka inrättande av en riksuppskattningsnämnd, likaså *järnvägsstyrelsen*, som anför:

»Gentemot vad de sakkunnige i sin motivering till förslaget (sid. 117) sökt göra gällande i denna fråga, synes det styrelsen kunna ifrågasättas, huruvida tillräcklig garanti förefinnes för att i fråga om skattetekniska och juridiska spörsmål de nödvändiga fordringarna på högsta mått av rutin, grundlighet och kapacitet överhuvud komma att uppfyllas av denna enda överinstans för ifrågavarande mål.

Under det fåtal år, som fastighetstaxering ifrågakommit vid statens järnvägar, har antalet besvärsmål svällt ut till en grad som vida överstiger vad man från början ansåg sig kunna förmoda. De allra flesta av dessa mål röra sig om juridiska spörsmål, berörande frågan, huruvida skattskyldighet föreligger för statens järnvägar. Det är all anledning antaga, att under en längre följd av år antalet besvärsmål för statens järnvägar icke komme att minskas, även om den nya kommunalskattelagen med därtill hörande anvisningar genomföres. Ty visserligen komme berörda bestämmelser att bli väsentligt klarare, därest de ändringar däri, som föreslagits i styrelsens underdåniga utlåtande den 31 mars 1925, vinna beaktande i bestämmelsernas slutliga avfattning men dessa kunna likväl icke bli så noggrant specificerade, att ej anledningar uppstå till olika tolkningar, särskilt som man måste taga i beräkning kommunernas alltid förefintliga och helt naturliga benägenhet att uppbringa största möjliga antal skatteobjekt.

Redan av erfarenheterna från statens järnvägars besvärsmål rörande fastighetstaxeringen framgår nödvändigheten av att kraven på kontinuitet och grundlighet vid prövningen samt högsta kompetens i den dömande myndighetens sammansättning uppfyllas hos vederbörande överinstans. Härvid må bemärkas, att även med de höga kvalifikationer, som förefinnas hos kammarrätten, har det visat sig vara svårt att av dessa utslag få fram enhetliga principer i uppfattningen om skattepliktighet för järnvägsfastigheterna, vadan målen i regel måst fullföljas hos Kungl. Maj:t. Det torde för den skull vara desto mera befogat att ställa sig tvivlande inför de sakkunnigas i motiveringen uttalade mening, att riksuppskattningsnämnden kommer att bli utrustad med tillräcklig sakkunskap på ifrågavarande områden för ett behörigt avgörande av spörsmål av skatteteknisk eller juridisk innebörd. Den omständigheten, att berörda spörsmål möjligen äro sällsynta — rättare sagt fåtaliga — i jämförelse med värderingsfrågorna, bör givetvis icke, såsom de sakkunnige synes anse, förringa deras bety-

delse och ej heller föranleda ett åsidosättande av nödig sorgfällighet och grundlighet vid prövningen.

De sakkunniga hava ansett det olämpligt, att besvärsmål angående de skattetekniska och juridiska spörsmålen skulle avskiljas från värderingsfrågorna för att gå till kammarrätten och regeringsrätten, under det att värderingsfrågorna skulle prövas av riksuppskattningsnämnden. I motiveringen har, utan att man närmare ingått på spörsmålet, endast uttalats, att genom dylikt avskiljande ett synnerligen komplicerat och svårhanterligt förfarande skulle uppkomma.

Emellertid må det påpekas, att en viss uppdelning av besvärsmålen rörande fastighetstaxeringen redan vidtagits i förslaget såsom varande oundviklig. För den särskilda fastighetstaxeringen skola besvärsmålen prövas i första instans av de årliga prövningsnämnderna och i högre instanser av kammarrätten och regeringsrätten. Visserligen har den särskilda fastighetstaxeringens uppgifter begränsats till de i § 13 mom. 2 och § 8 sista stycket i kommunalskattelagen omförmälda frågor. Otvivelaktigt kommer dock förfarandet vid särskilda fastighetstaxeringen att av beskattningsnämnderna anses tillämpligt även på de fall, då under de år, som allmän fastighetstaxering icke äger rum, fråga uppstår, huruvida statens järnvägar tillhöriga, förut icke taxerade markområden och anläggningar må anses skattepliktiga eller ej.

Vidare hava de sakkunnige i 55—61 §§ taxeringsförfordningen föreslagit, att även besvär över vissa vid allmän fastighetstaxering utav uppskattningsnämnd avgjorda frågor må anföras hos prövningsnämnd samt därifrån gå vidare till kammarrätten. Här avses sådana fall, då fastighet blivit taxerad på mer än en ort eller eljest å obehörig ort eller blivit felaktigt taxerad på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende; och den extraordinära besvärsmålsrätt, som föreslagits, föranledes av att länsuppskattningsnämnderna anses i allmänhet hava avslutat sin verksamhet, innan dylika besvär kunnat komma i fråga, varjämte särskild snabbhet i avgörandet anses önskvärd vid besvär över omförmälda taxeringsåtgärder.

Förslaget innehåller således rätt till besvär hos kammarrätten och sedermera hos regeringsrätten beträffande såväl den särskilda fastighetstaxeringen som de extra ordinära besvärсанledningarna. Men i fråga om de vid allmän fastighetstaxering förekommande mål av skatteteknisk och juridisk innebörd, således de mål, som torde kräva de högsta kvalifikationerna hos den dömande myndigheten, hava de sakkunnige ansett tillfyllest med blott en överinstans, riksuppskattningsnämnden, en organisation med tillfällig sammansättning och halvt politisk karaktär och med en ganska begränsad tid till sitt förfogande för sina uppgifter. Det är att antaga, att större risk föreligger av bristande enhetlighet och klarhet i principviktiga frågor, än om målen finge prövas av kammarrätten och regeringsrätten.

På grund av det anförda synes det styrelsen önskvärt, att beträffande ärenden, vari ingå frågor av juridisk eller skatteteknisk innebörd, besvär få anföras i första instans hos länsprövningsnämnd och därefter hos kammarrätten samt vidare hos regeringsrätten.»

Sju hushållningssällskaps förvaltningsutskott avstyrka förslaget, medan femton antingen tillstyrka detsamma eller framställa vissa erinringar mot förslaget rörande nämndens sammansättning.

Hushållningssällskap.

Representanter för skattskyldiga m. fl.

Även i övriga inkomna yttranden, där förslaget om riksutskattningsnämnd särskilt behandlats, förekomma uttalanden såväl för som mot förslaget. *Sveriges skogsägareförbund*, *Sveriges allmänna lantbrukssällskap* och *svenska landskommunernas förbund* tillstyrka inrättande av en riksutskattningsnämnd. *Svenska bankföreningen*, *Sveriges industriförbund* och *Stockholms handelskammare*, med instämmande av *fullmäktige i järnkontoret*, *Sveriges allmänna exportförening* samt *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län*, uttala sig avstyrkande allenast i fråga om riksdagens rätt att välja ledamöter i riksutskattningsnämnden men lämna förslaget i övriga delar utan erinran. I enahanda riktning uttala sig fyra andra handelskammare. *Skånes och Blekinge handelskammare* avstyrker förslaget och förordar i stället, att kammarrätten de år, varom fråga är, förstärkes med en extra avdelning. *Handelskammaren i Göteborg* och *Sveriges fastighetsägares förbund* avstyrka visserligen icke inrättande av en riksutskattningsnämnd men förorda, att över dess beslut besvär må kunna anföras till regeringsrätten.

Även en stor mängd *kommuner* liksom vissa *landstings förvaltningsutskott* vända sig mot förslaget ifråga, medan andra antingen lämna förslaget utan erinran eller ock uttala sig för viss förändring i nämndens sammansättning.

Bland skälen för avstyrkande äro de viktigaste följande: Det finnes intet skäl, varför mål av förevarande art icke skulle lika väl som andra likartade mål i sista instans avgöras av juridiskt skolade personer, som döma under ämbetsmannans ansvar. De föreslagna bestämmelserna lämna ingen garanti för att till ledamöter i riksutskattningsnämnden komma att i erforderlig utsträckning utses personer med erfarenhet i bedömande av skattetekniska och juridiska frågor. Då nämnden skall tjänstgöra endast vart femte år och nya ledamöter skola utses varje gång, kan man icke vänta någon kontinuitet i målens avgörande, utan liknande mål kunna få ett helt olika avgörande vid olika fastighetstaxeringar. Därjämte skall omtaxering under period prövas av kammarrätt och regeringsrätt och dessa kunna komma till annat resultat än riksutskattningsnämnden, vadan stor olikformighet kan uppstå.

I nästan samtliga yttranden, även de tillstyrkande, däri frågan om nämndens sammansättning närmare beröres, avstyrkes bestämt, att några ledamöter skola utses av riksdagen. Skälen härtill äro dels att riksdagen härigenom skulle erhålla ett inflytande på administrationen, som icke kan anses tillkomma densamma, dels att ingen garanti finnes för att de objektivt lämpligaste personerna utses utan tvärtom fara kan förefinnas, att valet kommer att ske efter politiska linjer och avgörandet i nämnden att influeras av politiska hänsyn. I stället förordas av åtskilliga, att Kungl. Maj:t skulle äga förordna även de ledamöter, som enligt förslaget skulle väljas av riksdagen. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* nämner i sådant avseende såsom förebild vad som gällde i fråga om tonnageavgiftsnämnden.

I vissa yttranden, där inrättande av en högsta nämnd avstyrkes, behandlas

frågan om andra åtgärder för vinnande av ett snabbare avgörande av fastighetstaxeringsmålen. Därvid ifrågasättes, bland annat, att låta kammarrätten, på visst sätt förstärkt, bliva sista instans i dylika mål. Även andra utvägar behandlas. Belysande är följande yttrande av *styrelsen för svenska landstingsförbundet*:

»Vad angår förslaget om inrättande av en särskild riksuppskattningsnämnd såsom högsta instans för fastighetstaxeringsmål vill styrelsen till en början framhålla, att det enligt styrelsens mening är ofrånkomligt, att effektiva åtgärder vidtagas för att bereda dylika mål ett snabbare slutligt avgörande än hittills. Huruvida detta bör ske genom en riksuppskattningsnämnds inrättande är emellertid svårt att avgöra. Flera skäl kunna givetvis framföras mot förslaget på denna punkt. Det torde särskilt kunna ifrågasättas, huruvida ledamöterna i riksuppskattningsnämnden skulle komma att besitta samma kompetens för målens bedömande som juridiskt skolade ämbetsmän, vilka döma under tjänstemannaansvar. Riksuppskattningsnämnden skulle vidare uppenbarligen medföra avsevärda kostnader för det allmänna, vadan sålunda jämväl betänkligheter ur statsfinansiell synpunkt kunna göras gällande mot förslaget. Å andra sidan torde icke kunna förnekas, att vissa skäl tala för att jämväl i en högsta taxeringsinstans något inflytande bereddes åt i värderingsfrågor prövade och med de lokala förhållanden förtrogna lekmän. Styrelsen är för sin del icke beredd att taga ståndpunkt till förevarande spörsmål, men vill likväl ifrågasätta, huvuvida icke de med riksuppskattningsnämndens inrättande tänkta fördelarna möjligen skulle kunna vinnas utan de därmed befarade olägenheterna på så sätt, att en utökning av kammarrättens och regeringsrättens arbetskrafter med särskild hänsyn till hithörande mål komme till stånd, och att målen bleve av dessa behandlade med företrädesrätt, samt att vid behandling av domstolarna. fastighetstaxeringar inom ett visst län, respektive Stockholms stad, två av länet respektive staden utsedda ledamöter tillkallades för att såsom sakkunniga deltaga i ärendens handläggning.»

Kammarrätten, som erinrar, att den föreslagna riksuppskattningsnämnden icke skulle liksom sin förebild, skatteregleringskommitténs »överskattenämnd», äga taga taxeringsinitiativ utan allenast äga pröva besvär, avstyrker förslaget om fastighetstaxeringsmålen avskiljande från kammarrätten och överlämnande till slutligt avgörande av en riksuppskattningsnämnd. Efter en redogörelse för antalet under åren 1922—1925 till kammarrätten inkomna fastighetstaxeringsmål och under samma tid avgjorda dylika mål framhåller kammarrätten, att en undersökning, i vad mån hithörande mål innesluta allenast uppskattningsfrågor eller endast rent juridiska spörsmål eller tilläventyrs bådadera, visserligen kunde vara av intresse, men att vinsten av en sådan utredning knappast motsvarade besväret. De av taxeringssakkunniga förebragta uppgifterna härutinnan vore ofullständiga och varje därpå byggd slutsats måste därför i förevarande avseende bliva felaktig. Även vid det av kammarrätten icke bestridda förhållandet, att uppskattningsfrågorna vore till antalet betydligt övervägande de egentliga rättsfrågorna, krävde, enligt kammarrättens mening, förekomsten i ett avsevärt antal fall

Kammarrätten.

av juridiska spörsmål garantier för en exakt rättsprövning i högsta instansen, och dylika garantier kunde icke anses föreligga beträffande den föreslagna riksuppskattningsnämnden eller överhuvudtaget hos en nämnd, låt vara utrustad med juridisk kompetens hos några ledamöter. Ihågkommas borde även, att vid uppskattningsfrågornas avgörande nämnden komme att väsentligen vara hänvisad till det i besvärskanten föreliggande bevismaterialet utan att besitta den för bedömandet därav oundgängliga rutinen. Sedan numera även uppskattningen, särskilt i fråga om skogsmark och skog, bundits vid detaljerade regler, funnes ringa marginal för nämndsavgöranden i egentlig mening, helst sedan saken passerat två eller tre lägre, med sak- och ortsförhållandena förtrogna nämnder. Kammarrätten förklarar sig vidare ifrågasätta, om det verkligen vore möjligt att medhinna alla ifrågavarande mål på den av de sakkunniga angivna korta tiden, nämligen inom utgången av året näst efter taxeringsåret, synnerligast som de medlemmar av nämnden, vilka tilläventyrs vore riksdagsmän, åtminstone under riksdagssessionerna vore hindrade att nämnvärt deltaga i nämndsammanträdena. Tveksamt vore även, om det vore överensstämmande med grundlagens bud (§ 90 regeringsformen) att på ifrågavarande omväg bereda riksdagen inflytande på »enskilda medborgares och korporationers förhållanden eller verkställigheten av någon lag, författning eller inrättning». Kammarrätten erinrar vidare om det av flera hörda myndigheter såsom en oegentlighet betecknade förhållandet, att enligt de sakkunnigas förslag instansordningen skulle bliva olika för å ena sidan de allmänna fastighetstaxeringsmålen, som skulle gå till riksuppskattningsnämnden och stanna där, samt å andra sidan dels mål rörande taxering av fastighet under åren mellan de allmänna fastighetstaxeringarna och dels mål angående obehörig fastighetstaxering och dylikt i samband med vare sig allmän eller särskild fastighetstaxering, vilka samtliga slag av mål skulle fullföljas i kammarrätten och regeringsrätten. De kostnader, som erfordrades för genomförande av förslaget, vore även förtjänta av beaktande.

Kammarrätten har vidare ingått på frågan om vilka andra åtgärder vore tänkbara för tillgodoseende av önskemålet om ett snabbare avgörande av fastighetstaxeringsmålen, utanatt en särskild överinstans av beskattningsnämnds natur inrättas, och har därvid uttalat sig för vissa åtgärder med avseende å kammarrättens sammansättning och målens behandling inom kammarrätten. Till denna fråga återkommer jag senare. I detta sammanhang må dock anföras, att kammarrätten förordar, att dylika mål avstängas från fullföljd till regeringsrätten, varigenom såsom en vinst i andra hand skulle uppnås, att regeringsrättens arbetsbörda ej oväsentligt lindrades och att ett snabbare avgörande av övriga på dess handläggning beroende mål kunde ernås.

*Äldre förslag
i ämnet.*

I detta sammanhang vill jag även bringa i erinran, att tidigare i annat sammanhang hos Kungl. Maj:t förts på tal fråga om regeringsrättens be-

friande från befattning med fastighetstaxeringsmål. Vid anmälan för Kungl. Maj:t den 21 november 1925 av förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt, sedermera genom proposition nr 8 förelagt den år 1926 samlade riksdagen, anförde nämligen dåvarande chefen för justitiedepartementet, att inom regeringsrätten blivit ifrågasatt, att mål rörande taxering av fastighet ej längre skulle få dragas under regeringsrättens prövning. En dylik åtgärd, vars syfte vore att bereda lättnad i regeringsrättens stora arbetsbörda, ansåges dock icke böra i sammanhang med den då föreliggande frågan komma under Kungl. Maj:ts prövning.

Det synes mig angeläget, att något åtgöres för vinnande av ett snabbare slutligt avgörande av fastighetstaxeringsmålen än hittills varit möjligt. Enligt av kammarrätten lämnad uppgift hava före 1925 års utgång till kammarrätten inkommit 3,747 besvär rörande fastighetstaxering år 1922 och där- efter under taxeringsperioden, av vilka mål dock de allra flesta avsett taxeringen år 1922. Sedan år 1923 avgjorts 99 stycken, år 1924 72 stycken och år 1925 2,393 stycken av dessa mål, utgjorde balansen till år 1926 1,183 stycken. Intill 1926 års utgång hava hos regeringsrätten anförts 578 besvär över kammarrättens utslag i nämnda mål. I några av dessa besvär har talan förts rörande flera års taxeringar; behandlar man dessa senare besvär såsom avseende lika många mål som de taxeringar, varom fråga är, erhåller man en totalsiffra av 609. Denna siffra är dock icke slutgiltig, enär besvär i en del fall alltfört kunna ingivas över utslag, som av kammarrätten meddelats före 1926 års utgång. Därtill komma de besvär, som anföras över utslag av kammarrätten, meddelade efter 1926 års utgång. Endast ett mindre antal av dessa hos regeringsrätten fullföljda fastighetstaxeringsmål hava hittills blivit avgjorda. Man har ock anledning räkna med att åtskillig tid förflyter, innan de äro i tur att föredragas. Regeringsrättens arbetsbalans är nämligen numera synnerligen betydande. Antalet oavgjorda mål hos regeringsrätten, som vid utgången av år 1910 utgjorde 701 och vid utgången av år 1915 832, har därefter kraftigt stigit, nämligen vid 1924 års utgång till 3,579, vid 1925 års utgång till 4,168 och vid 1926 års utgång till 4,650. Härvid är att märka, dels att avlöningsmål efter 1926 års ingång icke vidare fullföljas till regeringsrätten och dels att efter genomförandet från och med den 1 juli samma år av ändrad ordning för föredragningen i regeringsrätten antalet hos regeringsrätten avgjorda mål ökats. Uti antalet vid 1926 års utgång balanserade mål ingå mål, beroende på finansdepartementets föredragning, således huvudsakligen beskattningsmål, till omkring två tredjedelar av hela antalet. Stegringen av antalet dylika mål är högst avsevärd. Enligt departementets diariier uppgingo de vid utgången av

*Departements-
chefen.*

år 1920 till	567 stycken	år 1924 till	2,134 stycken
» 1921 » ...	818 »	» 1925 »	2,635 »
» 1922 »	1,089 »	» 1926 »	2,987 »
» 1923 »	1,568 »		

Dessa tal böra jämföras med följande inom finansdepartementet sammanställda uppgifter angående dels å ena sidan antalet till departementet under nämnda år inkomna dylika mål och dels å andra sidan antalet till annat departement överlämnade eller återkallade mål samt antalet avgjorda mål, nämligen

	Inkomna mål	Återkallade eller till annat departement överlämnade mål	Av- gjorda mål
År 1920	690	87	657
» 1921	935	38	646
» 1922	842	19	552
» 1923	1,149	16	654
» 1924	1,163	47	550
» 1925	1,134	46	587
» 1926	1,186	31	803

Även om man har anledning förvänta, att under innevarande och kommande år antalet av regeringsrätten avgjorda mål skall under inverkan av det ändrade föredragnings sättet och den numera utsträckta effektiva föredragningstiden ytterligare stegras, måste det dock framstå såsom sannolikt, att de mål från 1922 års allmänna fastighetstaxering, som enligt vad nyss nämnts till ett icke ringa antal redan inkommit till departementet och ytterligare kunna förväntas inkomma, icke utan att äldre mål få stå tillbaka kunna bli avgjorda förrän efter flera års förlopp. En så lång väntetid, innan mål rörande allmän fastighetstaxering bli slutligt avgjorda i högsta instans, medför uppenbarligen — såsom taxerings sakkunniga framhållit — betydande olägenheter av olika slag.

Då det otvivelaktigt föranleder olägenheter att i fortsättningen bereda dessa besvärsmål förtur på bekostnad av måhända flera år gamla andra slags mål, nödgas man, synes det mig, åvägabringa en särskild ordning för fastighetstaxeringsmålen avgörande. De uppgifter, som nyss lämnats rörande regeringsrättens arbetsbörda, giva vid handen, att vid förevarande frågas behandling uppmärksamheten måste fästas även på behovet av begränsning av tillströmningen av mål till regeringsrätten. Jag skall nu icke inlåta mig på detta omfattande och svårlösta problem i vidare mån än fastighetstaxeringsmålen påkalla. Det framstår därvid såsom möjligt, att åtminstone de mål, i vilka fråga är allenast om taxeringsvärdets belopp, avstängas från fullföljd till regeringsrätten. Huruvida även övriga mål rörande taxering av fastighet böra behandlas på samma sätt, synes mera tveksamt. Härtill skall jag återkomma senare. Frågan är nu, om särskild överinstans av nämnds karaktär bör inrättas eller om kammarrätten bör bli sista instans.

Otvivelaktigt intaga fastighetstaxeringsmålen — på sätt taxerings sakkunniga anført — en särställning i förhållande till övriga taxeringsmål såtillvida, att

uppskattningsfrågorna äro de till antalet dominerande. Uteslutet är icke, att en nämnd, i sig inrymmande såväl i beskattningsfrågor kunniga och prövade jurister som ock erfarna värderingsmän, i allmänhet skulle väl fylla sin uppgift såsom högsta instans i dylika mål. Men mot de sakkunnigas förslag i denna del tala icke allenast svårigheterna att vinna garanti för ett lyckligt val av sådana medlemmar utan även andra omständigheter, som i återgivna yttranden andragits. Särskilt synes det mig betänkligt att låta å ena sidan de ordinära målen rörande allmän fastighetstaxering gå till riksuppskattningsnämnden och stanna där, medan å andra sidan de extraordinära målen från samma taxering och målen rörande taxering av fastighet under löpande taxeringsperiod skulle handläggas av kammarrätten och regeringsrätten. En sådan anordning innebär en alltför stor risk för olika domslut i likartade mål. Därtill kommer faran för att de av varandra beroende stadgandena om skattskyldighet för vissa stiftelser m. fl. med avseende å fastighetsskatt och i fråga om skatt för inkomst erhålla olika tillämpning av nämnden och av beskattningsdomstolarna.

Då jag således icke ansett mig kunna förorda taxeringssakkunnigas förslag om en högsta beskattningsnämnd för fastighetstaxeringsmålen ens med den i åtskilliga yttranden föreslagna ändringen att nämndens samtliga medlemmar skola utses av Kungl. Maj:t, har jag med Kungl. Maj:ts bemyndigande låtit verkställa undersökning rörande genomförbarheten av den av vissa myndigheter och andra, däribland kammarrätten, antydda möjligheten att göra kammarrätten, med eller utan förstärkning av värderingskunniga lekmän, till högsta instans i fastighetstaxeringsmålen eller åtminstone flertalet av dem. För att härvid biträda har jag, såsom förut nämnts, tillkallat kammarrättsrådet S. Norrman. Resultatet av hans undersökning föreligger i en av honom avlämnad, den 19 januari 1927 dagtecknad promemoria.

Kammarrättsrådet Norrmans promemoria är — efter uteslutning av vissa delar, som avhandla detaljspörsmål, till vilka det icke för närvarande torde vara erforderligt att taga ståndpunkt — av följande innehåll.

*Kammarrätts-
rådet Norr-
mans utred-
ning.*

I promemorian framhålles till en början, att de önskemål i avseende å behandlingen av fastighetstaxeringsmålen i högre instans än fastighetsprövningsnämnd, som framkommit och varom här närmast är fråga, torde kunna sammanfattas på följande sätt:

1) Snabbare handläggning av fastighetstaxeringsmålen, så att utfallet av fastighetstaxering, och alldeles särskilt allmän fastighetstaxering, blir slutgiltigt långt tidigare än nu i regel är fallet.

2) Större enhetlighet vid målens behandling och avgörande i kammarrätten än som under nuvarande förhållanden är möjligt att åvägabrunga.

3) Förstärkt sammansättning av kammarrätten, därest denna domstol blir högsta instans i fastighetstaxeringsmålen, samt jämväl eljest i så måtto, att sakkunskapen inom kammarrätten i avseende å *värdesättning* av fast egendom blir bättre och fylligare representerad än som nu är förhållandet.

Då lösningen av frågan om kammarrätten såsom sista instans i fastighets-taxeringsmål samt om formen för och omfattningen av en eventuell förändring i kammarrättens sammansättning vid fastighetstaxeringsmålen avgörande synes vara i väsentliga punkter beroende av hur arbetet därmed inom kammarrätten ordnas och planlägges, upptager Norrman sistsagda spörsmål till behandling i huvudsakliga delar, innan han övergår till frågan om en förändrad sammansättning av kammarrätten samt om kammarrätten såsom sista instans i förevarande mål samt vissa därmed intimt sammanhängande spörsmål såsom om återverkningarna på kammarrättens arbete i övrigt av en omorganisation av kammarrätten i visst avseende, om kostnads- och lokalfrågorna samt om formen för de i ämnet erforderliga bestämmelsernas meddelande.

Vid uppdragets fullgörande har Norrman, då något slutligt förslag till taxeringsförordning icke vid tidpunkten för avlämnandet av hans promemoria förelåg utarbetat, förutsatt, att de taxeringssakkunnigas förslag till taxeringsförordning (av honom i promemorian benämnt taxeringsförslaget) i andra delar än i avseende å riksuppskattningsnämnden komme att läggas till grund för lagstiftning i ämnet, och följaktligen, i fall av behov, använt i nämnda förslag förekommande beteckningar å nämnder m. m. samt hänvisat till där föreslagna stadganden.

Handläggningen av mål angående taxering av fastighet vid allmän fastighets-taxering, då besvär anförts över länsuppskattningsnämnds beslut.

Med utgångspunkt från taxeringssakkunnigas förslag, att besvär över länsuppskattningsnämnds beslut skola vara avgivna före klockan tolv å sista helgfria dagen i december månad under uppskattningsåret, förutsattes i promemorian, att det ålägges vederbörande länsstyrelse att åtminstone i regel hava före ingången av april månad påföljande år till kammarrätten avlämnat samtliga besvärsmål i sådant skick, att de kunna där företagas till avgörande. Vederbörande skola således då hava avgivit förklaringar i målen. Först sedan samtliga mål rörande de under taxeringsåret verkställda taxeringarna inkommit till kammarrätten — möjligen med ett eller annat av särskilda förhållanden betingat undantag — kan kammarrättens arbete med målen avgörande lämpligen påbörjas.

Besvär, som ingivits direkt till kammarrätten, böra omedelbart kommuniceras vederbörande, och torde jämlikt § 12 i kammarrättens instruktion viss föredragande böra av kammarrätten bemyndigas att besluta sådan kommunikation.

Innan Norrman övergår till en antydning om hur inom kammarrätten arbetet med målen avgörande bör bedrivas för vinnande av de med reformens genomförande avsedda, förut angivna syftmålen, behandlar han några härför grundläggande spörsmål och yttrar:

Vilken tid kan beräknas åtgå för målen avgörande?

»1) Vilken tid kan beräknas åtgå för målen avgörande?

Enligt av kammarrätten i dess utlåtande över taxeringsförslaget lämnad uppgift utgjorde antalet vid 1925 års utgång till kammarrätten inkomna

besvär över 1922—1925 års fastighetstaxeringar tillhopa 3,747, i vilken siffra dock endast till någon ringa del inginge mål, som avsåge taxering under senare år än 1922. Man torde därför kunna beräkna antalet av samtliga besvär över 1922 års allmänna fastighetstaxering till 3,600. Man läser knappast hava anledning förmoda, att, med i stort sett oförändrad lagstiftning på området, denna siffra kommer att stiga i avseende å framtida allmänna fastighetstaxeringar, utan man kan snarare våga räkna med en nedgång i antalet. Detta torde dock icke vara tillrådligt att göra beträffande nästa, år 1928 inträffande allmänna fastighetstaxering, i all synnerhet som det är ovisst, om vägledande prejudikat från regeringsrätten rörande 1922 års taxering kunna i någon större utsträckning föreligga vid tiden för nästa allmänna fastighetstaxering. Det torde därför vara lämpligt att räkna med ett antal av 3,600 mål.»

Med utgångspunkt från denna siffra verkställer Norrman härefter en beräkning av den tid, som kan beräknas åtgå för målens avgörande, och kommer därvid till det resultatet, att samtliga målen kunna beräknas vara avgjorda efter 44 föredragningsveckor eller med utgången av september månad andra året efter taxeringsåret. Han förutsätter därvid viss särskild anordning av arbetet inom kammarrätten.

Han betonar vidare, att denna beräkning är grundad på de förutsättningar, att antalet besvärsmål kommer att uppgå till 3,600, och att 15 mål komma att avgöras per föredragningsdag. Det måste emellertid understrykas — yttrar han vidare — att båda förutsättningarna äro synnerligen osäkra. Det är mycket möjligt, att antalet besvärsmål kommer att understiga nyssnämnda siffra, vilken torde komma att uppnås endast om — såsom fallet var i fråga om 1922 års allmänna fastighetstaxering — från ett eller annat län ett stort antal besvär anföras rörande i stort sett likartade taxeringar. Därest hela antalet besvärsmål kommer att uppgå till eller överstiga 3,600 är det emellertid icke otänkbart, att medeltalet per föredragningsdag avgjorda mål kan komma att överstiga 15. Om återigen hela antalet besvärsmål kommer att väsentligt understiga nämnda siffra 3,600, kan detta tänkas medföra, att antalet per föredragningsdag avgjorda mål kommer att understiga 15. Med hänsyn därtill, att det är fullkomligt omöjligt att i närvarande stund uppgöra någon på säker grundval vilande kalkyl i förevarande avseende, har det synts Norrman rådligast att icke nu räkna med ett snabbare avgörande av målen än som i promemorian skett.

I promemorian anføres vidare:

»2) Hur skall föredragningen anordnas?

Vid besvarandet av denna fråga torde det vara lämpligt att först taga ställning till frågan, om avgörandet skall förläggas till en eller flera avdelningar av kammarrätten. Det är ju å ena sidan uppenbart, att, om man vill främja ett avgörande av målen efter enhetliga grunder, det är av största vikt, att avgörandet icke splittras på flera avdelningar med olika ledamöter. Detta krav framstår såsom särskilt betydelsefullt, därest kammarrätten skall såsom sista instans handlägga fastighetstaxeringsmålen. Det är å andra sidan lika klart, att, om samma ledamöter skola

Hur skall
föredrag-
ningen an-
ordnas?

avgöra alla målen, arbetet kommer att draga längre ut på tiden än eljest är nödigt. Det lyckligaste torde vara att söka en medelväg, och synes en acceptabel sådan vara att finna i den formen, att — på sätt nedan närmare utvecklas — målen föredragas å en och samma avdelning, å vilken vissa kammarrättsråd tjänstgöra alternerande.

Vad angår själva föredragningen av målen, så kan denna fullgöras antingen av kammarrättsråd eller, under deras överinseende, av särskilda föredragande utan beslutanderätt. — Det förutsättes här, varom mera i det följande, att i målens avgörande komma att deltaga, utom andra, ordföranden på avdelningen och två kammarrättsråd. — Ifrågavarande föredragning blir obestriddligen av mycket kvalificerad art. Det vore ur den synpunkten onekligen till bättnad, om föredragningen fullgjordes av kammarrättsråden själva. Emot en dylik anordning talar emellertid i främsta rummet den omständigheten, att det i så fall torde bli nödvändigt att till tjänstgöring å den avdelning, som skulle handlägga fastighetstaxeringsmålen, indela flera kammarrättsråd än som eljest skulle erfordras, enär arbetet i annat fall bleve alltför tyngande för kammarrättsråden å avdelningen i fråga. Dessa kammarrättsråd måste ju nämligen i sådan händelse åläggas icke blott egen föredragning utan även bisittareskap vid och kontrollantskap å annat kammarrättsråds föredragning. En sådan anordning ginge visserligen att genomföra — liksom nu i regel sker vid målens avgörande inom kammarrätten — om varje kammarrättsråds föredragningsskyldighet begränsades till i medeltal $3\frac{1}{2}$ timmar i veckan, motsvarande den nu regelmässiga, men i så fall måste antingen behandlingen av fastighetstaxeringsmålen utsträckas över en tidsrymd, väsentligt överstigande beräknade 44 föredragningsveckor, eller också, utom ordföranden, minst 6 kammarrättsråd indelas till tjänstgöring å den för fastighetstaxeringsmålen handläggning avsedda avdelningen. Men ju flera kammarrättsråd, som indelas till tjänstgöring å denna avdelning, desto större blir givetvis risken för bristande enhetlighet i målens avgörande. Och i varje fall synas betydande svårigheter uppkomma att, med beaktande även i blott ringa mån av kravet på kontinuitet i domstolens sammansättning, så ordna kammarrättsrådets indelning till tjänstgöring, att de erhålla nödig ledighet från domstolsarbetet under tiden närmast före föredragningsdagarna. Intetdera alternativet synes därför tillrädligt att välja.

Därtill kommer, att en fullt tillfredsställande anordning av arbetet synes kunna genomföras, även om föredragningen av målen anförtros åt särskilda föredragande. En nödvändig förutsättning härför är givetvis, att tillräckligt kvalificerade föredragande finnas att tillgå. Om emellertid föredragandena utses bland kammarrättens assessorer, torde fullgod garanti vinnas för att själva föredragningen skall fylla alla behöriga anspråk. Om därtill, på sätt nedan föreslås, målens beredande till föredragning sker under ett kammarrättsråds överinseende och målen efter skedd föredragning kontrolläsas av ett annat kammarrättsråd, läser hinder icke möta för att anförtro föredragningen åt särskilda föredragande. En väsentlig fördel med en dylik anordning är givetvis, att den för sitt genomförande icke torde kräva, att mera än — bortsett från ordföranden — 3 eller möjligen 4 kammarrättsråd såsom bisittare och 4 assessorer såsom föredragande indelas till tjänstgöring å avdelningen i fråga.»

Efter att hava angivit en plan, efter vilken föredragningen exempelvis skulle kunna fullgöras och av innebörd, att föredragningen skulle

av samma föredragande fullgöras under ett visst antal dagar i följd, fortsätter Norrman sålunda:

»En ytterligare förutsättning för att den här föreslagna anordningen skall kunna genomföras är givetvis även, att åt de föredragande beredes en ställning, som ur löne- och meritsynpunkt är jämställd med den, som tillkommer kammarrättens assessorer. Så torde kunna ske så att säga automatiskt genom att fyra av kammarrättens assessorer (eller deras vikarier) av presidenten indelas till tjänstgöring såsom särskilda föredragande å avdelningen för fastighetstaxeringsmål. Något hinder för en sådan anordning lärer så mycket mindre möta som det arbete, vilket skulle anförtros föredragandena, utfört på sätt av det följande närmare framgår, måste anses likvärdigt med det av kammarrättens assessorer utförda arbetet. Därest assessor, som förordnats till särskild föredragande å avdelningen för fastighetstaxeringsmål, under den tid arbetet där pågår befordras till kammarrättsråd, torde dock utnämningen icke böra utgöra hinder för honom att fortfarande fullgöra föredragningen å avdelningen.

Givetvis bör icke en viss arbetsplan fastställas till ovillkorlig efterrättelse, då sådana förhållanden otvivelaktigt ofta kunna föreligga, att en jämkning i den tänkta planen kan befinnas önskvärd just för att vinna ökat arbetsresultat. Så kan t. ex. ett tillfälligt utbyte av föredragande befinnas lämpligt i syfte att genom fortsatt föredragning under någon dag av en viss grupp mål få hela gruppen slutligt avgjord. Det lärer även kunna inträffa, att en föredragande måste beredas partiell ledighet för beredande av vissa mål av svårare beskaffenhet, då vikarie med assessorskompetens förordnas att fullgöra hans föredragning. Möjlighet bör även föreligga för presidenten att kunna för åstadkommande av tilläventyrs erforderlig lättnad i arbetet för de fyra vanliga föredragandena kunna indela en femte assessor till föredragning av vissa mål under viss tid.

3) Hur skall arbetet i övrigt bedrivas?

Efter att sålunda hava besvarat antydda för arbetets bedrivande grundläggande spørsmål övergår undertecknad till besvarande av huvudfrågan.

När samtliga fastighetstaxeringsmål vid ingången av april månad året efter uppskattningsåret samlats i kammarrätten, fördelas desamma av presidenten å de fyra föredragandena, så att i regel alla mål rörande taxering inom ett visst län tilldelas en och samma föredragande. Undantagsvis torde dock mål av likartad beskaffenhet från olika län, t. ex. mål med samma klagande rörande samma sak, böra tilldelas en och samma föredragande, en anordning som redan nu praktiseras i syfte att vinna såväl tid som enhetlighet i avgörandet. Anordningen medför emellertid vissa konsekvenser, varom mera här nedan. Föredraganden ägnar sig därefter, med biträde envar av en notarie eller två amanuenser med halv dags tjänstgöring eller en amanuens med hel dags tjänstgöring, under tid, som med hänsyn till målens antal och beskaffenhet prövas erforderlig, uteslutande åt att till föredragning bereda samtliga honom tilldelade mål, vilka, därest förut verkställda beräkningar hålla streck, åtminstone efter 1928 års allmänna fastighetstaxering komma att uppgå till ett antal av omkring 900 per föredragande. Under antagande att härför åtgår 3½ månader och att föredragandena i likhet med kammarrättens assessorer — ur vilkas krets föredragandena som sagt antagas komma att utväljas —

Hur skall
arbetet i övrigt
bedrivas?

erhålla sex veckors ferier, skulle föredragningen kunna börja omkring den 1 september året efter uppskattningsåret å dag, som presidenten bestämmer.

Vid beredningen av målen — varom mera nedan — skola föredragandena arbeta envar under överinseende, enligt av presidenten fastställd plan, av ordföranden eller ett av de kammarrättsråd, som skola deltaga i målens avgörande. I avsikt att föredragningen skall kunna påskyndas böra ordföranden och kammarrättsråden, med åtnjutande av ledighet från övriga göromål, under omkring tre fjärdedelar av den tid, vilken anslagits åt föredragandena för beredande av föredragningen, eller ungefär från och med den 1 maj året efter uppskattningsåret, genomgå eller förgranska samtliga besvärsmål. — — — — —

Med en dylik anordning komma samtliga mål att underkastas noggrann granskning av — utom föredraganden — två kammarrättsråd (eventuellt ordföranden), av den ene efter det föredraganden berett men före det han föredragit målet och av den andre efter föredragningen.

Visserligen kan mot den här föreslagna anordningen den invändningen resas, att det icke torde bliva möjligt att så planmässigt ordna arbetet, att det kammarrättsråd, som före föredragningen granskat vissa mål, alltid kommer att deltaga i avgörandet av samma mål. Ifrågavarande kammarrättsråd kan nämligen av sjukdom eller annan viktig orsak bliva urstånd-satt att deltaga i det slutliga avgörandet av utav honom granskade mål, varjämte det utan tvivel kan uppkomma svårighet att så jämnt fördela målen mellan föredragandena och tjänstgöringen mellan kammarrättsråden, att förenämnda önskvärda och eftersträfvade parallellism alltid blir till finnandes. Berörda invändning synes dock icke vara av den beskaffenhet, att den hindrar ifrågavarande anordnings genomförande. Om nämligen det kammarrättsråd, som före föredragningen granskar vissa besvärsmål, genom någon anteckning å akten eller i akten inneliggande förslag till beslut utmärker, att han granskat föredragandens beredning av målet, och därvid gör de erinringar, vartill han funnit anledning, hava de i målets avgörande deltagande ledamöterna av kammarrätten dock erforderligt stöd vid avgörandet i en sådan granskning, även om det kammarrättsråd, som verkställt nämnda förgranskning, icke själv deltagit i målets slutliga avgörande.

Beredningen av målen synes till främjande av det med reformen avsedda syftet böra bedrivas efter i huvudsak följande linjer. Målen sorteras dels länsvis och dels inom varje länsgrupp så, att mål av likartad beskaffenhet beredas till föredragning i en följd. Om det vid beredningen befinnes, att vissa besvär böra ånyo kommuniceras eller att i något mål utredning bör i visst avseende införskaffas eller att besvärshandlingarna behöva kompletteras, sker den erforderliga åtgärden efter beslut därom av det kammarrättsråd, som har att förgranska målet i fråga. (Principiellt finnes en sådan befogenhet tillagd ledamot enligt § 12 i kammarrättens instruktion, men erfordras måhända någon omformulering av det där givna stadgandet.) Avsikten härmed är givetvis att i möjligaste mån förebygga, att det vid föredragningen av målen uppkommer behov av målets utställande till ny förklarings avgivande eller dylikt med ty åtföljande försening av målets slutliga avgörande.

Föredragningen av målen synes böra äga rum så, att mål från samma län föredragas i en följd, därvid mål av likartad beskaffenhet föredragas i ett sammanhang. Hava mål från olika län men av likartad beskaffen-

het sammanförts till en föredragande, skola givetvis dessa mål föredragas i ett sammanhang. En dylik så att säga koncentrerad föredragning, vilken givetvis är av största värde, då man önskar uppnå största möjliga såväl snabbhet som enhetlighet i avgörandet, synes möjlig att ernå endast på den ovan föreslagna vägen, att en och samma föredragande föredrar oavbrutet ett visst antal dagar i följd. Även med en dylik anordning lär det icke bli möjligt att kunna inom ramen av 3—5 dagars föredragning avgöra alla mål från de län, från vilka ett mera avsevärt antal mål inkommit. Då det icke heller är lämpligt vare sig att av samma föredragande kräva regelbundet återkommande föredragning oavbrutet under längre tid än 3—5 dagar eller lämpligt att på olika föredragande uppdelat likartade mål från samma län, måste målen från de län, som uppvisa ett större antal mål (ex: Kopparbergs län med över 1,000 besvär över 1922 års allmänna fastighetstaxering), fördelas till föredragning under en längre tid med intervaller i föredragningen, intervaller som då få utfyllas med föredragning av mål från andra län av annan föredragande. På sätt förut är anmärkt böra tillfälliga jämkningar i den uppgjorda planen för föredragningen kunna verkställas.

Vid föredragningen böra föreligga av föredragandena utarbetade förslag till beslut samt i mål, där sådant provas erforderligt, tabellariska uppställningar o. d. — på sätt praktiseras i regeringsrätten — varigenom det blir möjligt för de i avgörandet deltagande ledamöterna att kunna noggrant följa föredragningen utan att annat än undantagsvis behöva göra egna anteckningar. Genom en sådan anordning bör arbetet kunna väsentligen underlättas, arbetstakten påskyndas och följaktligen arbetsresultatet ökas. För de fall, då sådana av föredraganden fullständigt utarbetade uppställningar icke kunna anses erforderliga, böra förefinnas formulär, så uppställda, att ledamöterna vid föredragningen endast hava att å vederbörliga ställen ifylla de i målet föreliggande, av de olika instanserna fastställda värdesiffrorna m. m. för att därefter hava en klar överblick av läget.

Bestämmelse synes böra meddelas därom, att samtliga ledamöter av avdelningen för fastighetstaxeringsmål skola vid förefallande behov på kallelse av presidenten infinna sig till plenum i avdelningen för överläggning om principfrågor eller eljest.»

Härefter avhandlas i promemorian vissa detaljer rörande avfattande och expedierande av kammarrättens beslut m. m., på vilka frågor det saknas anledning att nu närmare ingå.

I avseende å den förändring i kammarrättens sammansättning, som skulle erfordras för tillgodoseende av förut angivna önskemål, framhålles i promemorian, hurusom olika förslag framkommit och fortsättes:

Kammarrättens sammansättning.

»Salunda har med hänsyn till den allt mera ökade balansen av oavgjorda mål i regeringsrätten därifrån framkastats tanken på att mål angående fastighetstaxering icke vidare skulle få fullföljas till regeringsrätten (se andra huvudtiteln 1926 sid. 13), varvid torde hava förutsatts, att kammarrätten skulle erhålla en något starkare sammansättning än som vid handläggning av beskattningsmål nu är förhållandet.

I de yttranden, som avgivits över taxeringsförslaget (se kammarrättens utlåtande den 9 januari 1926) hava uppslag till förändring av kam-

marrättens sammansättning framkommit. Olika länsstyrelser hava sålunda ifrågasatt, att kammarrätten vid handläggning av fastighetstaxeringsmålen skulle i en eller annan form förstärkas med personer, som ägde sakkunskap i avseende å värdering av fast egendom. Denna tanke har i viss mån upptagits av kammarrätten, som vidare framhållit, att det ur synpunkten av ett snabbare slutligt avgörande av förevarande mål kunde vara lämpligt att låta kammarrätten bliva sista instans i dessa mål, varvid dock av kammarrättens ställning såsom högsta instans enligt sakens natur måste följa uppställandet av vissa villkor i avseende på domstolens sammansättning och beslutförhet i hithörande mål.

Vad först angår den förstärkning av kammarrätten, som skulle be-tingas av domstolens ställning såsom sista instans i fastighetstaxeringsmålen, så synes denna böra bestå däri, att det förhindras, att lagfarna ledamöter med lägre ställning än kammarrättsråd få deltaga i avgörandet av dessa mål.

Beträffande åter den förstärkning av kammarrättens sammansättning, som be-tingas av önskemålen att tillföra kammarrätten ökad sakkunskap i avseende å värdering av fastighet, så synas olika vägar kunna väljas för att nå det åsyftade målet.

Den sakkunskap, som därvid synes eftersträfvansvärd, torde böra omfatta *dels* — särskilt med hänsyn till de egenartade bestämmelser i avseende å värdering av skog och skogsmark, som nu gälla och få antagas komma att i huvudsak bliva oförändrade, samt den stora betydelse, som vid fastighetstaxeringarna måste tillmätas ett riktigt värdesättande av skogsmark och skog — sakkunskap härutinnan, *dels* en vidsträckt och allsidig sakkunskap i avseende å värdesättning av fast egendom, såväl jordbruks- som annan fastighet, samt fastighetsförhållandena i allmänhet inom landet, *dels* ock om möjligt ortskänneedom.

Den avdelning inom kammarrätten, vilken skulle såsom högsta instans handlägga fastighetstaxeringsmålen, borde ur här angivna synpunkter utgöras av *dels* lagfarna och *dels* icke lagfarna ledamöter. Antalet i målens avgörande deltagande ledamöter synes böra bestämmas till högst fem. I sådan händelse vinnes i denna del överensstämmelse med t. ex. regeringsrätten, varförutom ett större antal ledamöter lätt kan verka tyngande och hindrande vid arbetet.

De *lagfarna* ledamöternas antal lärer å ena sidan utan tvivel böra utgöra minst tre, men synes å andra sidan kunna begränsas till denna siffra. Av dessa ledamöter bör det tillkomma en att i egenskap av *ordförande* leda arbetet å avdelningen. Det vore givetvis av största värde, om ordförandeskapet kunde övertagas av presidenten i kammarrätten. Därest emellertid arbetet med målens avgörande skall bedrivas med den intensitet, som ovan är förutsatt, torde det bliva fullkomligt omöjligt för presidenten att medhinna skötandet av såväl nämnda ordförandeskap som de redan nu till presidentämbetet hörande göromålen. Man torde därför hava att välja mellan att antingen låta presidenten utöva ordförandeskapet å förevarande avdelning inom kammarrätten — i vilket fall det torde bliva erforderligt att förordna ställföreträdare för presidenten under hela den säkerligen rätt så avsevärda tid, varunder arbetet med fastighetstaxeringsmålen avgörande pågår — eller förordna ett kammarrättsråd till ordförande å avdelningen i fråga. Villkendera vägen som väljes, synes den draga med sig vissa konsekvenser i kostnadsavseende. I det förra fallet måste — under förutsättning att ett kammarrättsråd förordnas till ställföreträdare för presidenten — samma kammarrättsråd befrias från fullgörande av de till hans ämbete hörande göromålen under den tid han

tjänstgör såsom presidentens ställföreträdare samt eventuellt vikarie för honom förordnas, varjämte det svårligen synes kunna undvikas att, då kammarrättsråd under så lång tid, som här läres bliva förhållandet, de facto tjänstgör såsom president, tillerkänna honom en avlöningsförstärkning av minst 1,000 kronor för år i form av arvode eller på annat sätt. Bland de konsekvenser, som en dylik anordning skulle medföra, är emellertid att märka, att icke presidenten utan hans ställföreträdare komme att i egenskap av ordförande leda det synnerligen viktiga arbetet inom lagavdelningen inom kammarrätten. I det senare fallet åter synes kostnadsfrågan inskränka sig till att det kammarrättsråd, som förordnas till ordförande å avdelningen, tillerkännes ett arvode på sätt och till belopp, som är bestämt för ordförande å division inom hovrätt, eller 500 kronor för år. Ett dylikt arvode synes fullt befogat med hänsyn till det ansvarsfulla och även i kvantitativt avseende betydande arbete, som — därest den förut antydda arbetsplanen genomföres — kommer att vila på ordföranden. Det kommer nämligen att åligga denne att *dels* förgranska omkring 900 mål, *dels* deltaga i avgörandet av i det närmaste samtliga mål, som föredragas inom avdelningen, varav följer, att ansvaret för enhetlighet i avgörandet kommer att särskilt påvila ordföranden, *dels* leda arbetet å avdelningen samt tillse, att detsamma bedrives i stadgad ordning och utan onödig tidsutdräkt ävensom att vederbörande tjänstemän fullgöra sina skyldigheter, såvitt avdelningen angår, *dels ock* jämte vederbörande kontrollant bära det närmaste ansvaret för justeringen av avdelningens protokoll.

Det synes undertecknad av ovan anförda skäl böra förordas, att de lagfarna ledamöterna å avdelningen skola intaga kammarrättsråds ställning, att en av dem, som tillika förordnas till ordförande, utses av Kungl. Maj:t, samt att övriga av presidenten indelas till tjänstgöring å avdelningen i fråga. Vid förfall för ordföranden synes böra gälla vad för motsvarande fall är stadgat beträffande Svea hovrätt. Vid förfall för ett av de till tjänstgöring å avdelningen indelade kammarrättsråden, torde annat kammarrättsråd böra inkallas.

Enligt instruktionen för kammarrätten må presidenten deltaga i handläggning av mål och ärenden i stället för kammarrättsråd. Därest han deltagit i domstolsarbetet inom avdelningen för fastighetsmål, bör det givetvis tillkomma honom att i egenskap av ordförande leda förhandlingarna därstädes.

Om de lagfarna ledamöternas antal bestämmes till tre av fem, återstå två ledamötsplatser för *icke lagfarna* ledamöter.

Därest en ledamot skulle äga speciell *ortskännedom*, torde i varje fall icke kunna utses flera sådana ledamöter än en ordinarie för varje län (här nedan benämnd länsrepresentant). Denne skulle givetvis tjänstgöra i domstolen, då mål från det län han representerade där handledes. Beträffande de större länen bleve det kanske icke alltid så lätt att finna en länsrepresentant, som ägde sådan ortskännedom rörande hela länet, att den kunde anses fylla det önskvärda kravet på sakkunskap. Även bortsett härifrån bleve det säkerligen ej sällan förenat med svårigheter att finna på området sakkunniga personer, i all synnerhet som länsrepresentanterna näppeligen torde kunna utses ur kretsen av länsuppskattningsnämndens ledamöter. Det måste nämligen anses strida mot allmänna processregler, att en person, som i föregående instans deltagit i måls avgörande, finge taga befattning med samma mål i högre instans, när denna såsom kammarrätten är organiserad icke såsom nämnd utan såsom dom-

stol. Å andra sidan måste det antagas bliva till avsevärt hinder vid personvalet att icke kunna till länsrepresentant utse en ledamot av länsuppskattningsnämnden, enär det måste förutsättas, att den bästa sakkunskapen på ifrågavarande område finnes samlad där. Man torde ej heller kunna förneka den möjligheten, att det — även med den bästa vilja hos länsrepresentanten att opartiskt fullgöra sitt uppdrag — kan komma att inträffa, att orts- och bygdeintressen omedvetet komma att påverka länsrepresentantens votum på bekostnad av rent sakliga och objektiva rättsgrunder.»

I promemorian framhålles vidare, hurusom det ur praktisk synpunkt och med tanke på arbetets jämna gång, säkerligen mången gång vore till hinder med en bestämmelse om att länsrepresentant skulle deltaga i handläggningen av fastighetstaxeringsmål. Föredragningen av mål från visst län kunde komma att pågå vissa dagar i sträck, varefter avbrott i föredragningen måste ske ett större antal dagar. Länsrepresentanten skulle vid sådant förhållande nödgas göra kanske ett stort antal resor fram och tillbaka mellan hemorten och Stockholm. Ur statens synpunkt bleve en sådan anordning kostsam, men måhända ännu betänkligare vore, att det säkerligen bleve mycket svårt att från varje län förvärva en för ändamålet lämplig person, som vore villig att under kanske en längre tid vissa dagar infinna sig i Stockholm för deltagande i domstolsarbetet. Och att den tid, varunder ett dylikt förhållande kunde fortfara, kunde i vissa fall bliva avsevärd, torde framgå av den omständigheten, att samtliga mål från ett län — såsom fallet var beträffande Kopparbergs län efter 1922 års allmänna fastighetstaxering — kunna överstiga tusentalet.

Härefter heter det i promemorian sålunda:

»På sätt förut anmärkts skulle målen — väl beredda — i regel föredragas länsvis. Trots den mest noggranna beredning torde det icke kunna undvikas, att ett eller annat mål rörande taxering av fastighet inom visst län icke skulle kunna behandlas eller slutligen avgöras i samband med huvudmassan av målen från samma län. Det bleve onekligen både tynande på arbetet och till synes onödigt kostsamt att för handläggning av måhända ett enda mål nödgas inkalla vederbörande länsrepresentant från en kanske långt avlägsen landsända.

En bestämmelse om att länsrepresentant ovillkorligen skall deltaga i avgörandet av målen skulle även omöjliggöra en sådan anordning av föredragningen, som avsetts och som vore synnerligen lämplig, nämligen att likartade mål från olika län skulle föredragas i ett sammanhang.

Det måste slutligen antagas bliva förenat med betydande svårigheter att kunna inom kammarrätten med någon större noggrannhet beräkna, när föredragningen av mål från ett visst län skall taga sin början, i all synnerhet som denna beräkning måste verkställas i så pass god tid, att vederbörande länsrepresentant får tillfälle att ordna sina privata angelägenheter, så att han kan den avsedda tiden vistas i Stockholm för deltagande i domstolsarbetet. Och skulle länsrepresentanten bliva förhindrad att infinna sig på utsatt tid — något som måste antagas inträffa desto oftare ju senare han kallas till tjänstgöring — skulle hans uteblivande komma att utgöra ett väsentligt hinder för arbetets jämna gång.

Det torde beträffande honom knappast låta sig göra att föreskriva, att hans utevaro icke får hindra arbetet med målens handläggning, ty om hans närvaro vid handläggningen och deltagande vid avgörandet av målen anses särskilt värdefullt, måste det anses innebära en orättvisa gentemot de skattskyldiga, att — beroende på rena tillfälligheter — somliga av dem finge sina mål avgjorda med hans medverkan men andra utan densamma. I all synnerhet torde detta betraktelsesätt vara befogat, som länsrepresentantens utevaro i förekommande fall kan antagas komma att i regel inträffa just vid föredragningen av de första målen från länet i fråga, vid vilka måls handläggning hans utevaro givetvis vore att ännu mera beklaga än längre fram, då domstolens övriga ledamöter förut fått tillfälle att taga del av hans allmänna synpunkter.

Ehuru det särskilt i vissa mål skulle kunna vara av värde, att i målets avgörande deltog en person med god kännedom om de för länet i fråga speciella förhållanden, som kunna influera på fastighetsvärdena därstädes, och tilläventyrs kännedom om den ifrågavarande orten, synas av ovan anförda skäl så avsevärda hinder möta för tankens genomförande i praktiken, att man torde nödgas avstå därifrån. Det bör därvid för övrigt ihåkommas, att en ej oväsentlig del av den sakkunskap, som genom länsrepresentanten skulle tillföras kammarrätten, kan komma domstolen till godo på en annan och betydligt enklare väg. Föreskrift kan nämligen meddelas därom, att kammarrätten före den 1 april året efter uppskattningsåret skall tillhandahållas *dels* en avskrift av det i 23 § 4 stycket i de sakkunnigas förslag till taxeringsförfordning omförmälda protokoll, *dels* en avskrift av eller redogörelse för den förberedande utredning för värdesättning av skogsmark och växande skog, varom talas i 24 § av förslaget, *dels* avskrifter av berednings- och uppskattningsnämndernas protokoll (jämför 28 § i förslaget), *dels* ock en redogörelse av landskamreraren över de principer, som länsuppskattningsnämnden följt vid fastighetstaxeringen, eventuellt de avvikelser, som skett i principiellt avseende från av uppskattningsnämnderna gjorda taxeringar (jämför 34 och 36 §§ samt 40 § 3 mom. i förslaget).

Ifrågasätts kunde, om icke en länsrepresentant kunde representera flera angränsande län med likartade fastighetsförhållanden. De praktiska olägenheter, som följa med en anordning, enligt vilken en länsrepresentant förordnas för varje län, bleve därigenom visserligen delvis men säkerligen ingalunda helt undanröjda, men å andra sidan bleveden sakkunskap, länsrepresentanten skulle besitta, givetvis av betydligt mindre värde, vadan icke heller en sådan anordning ansetts böra förordas.

Man kunde vidare tänka sig att tillgodose kravet på ortskännedom inom kammarrätten genom att domstolen tillerkändes befogenhet att i fall av behov inkalla en länsrepresentant såsom sakkunnig utan rätt att deltaga i beslutet. Bortsett från att en sådan anordning, som skulle kräva vissa måls förnyade föredragning, skulle verka mycket hindersamt för arbetets jämna gång och ärendenas skyndsamma behandling, kan det befaras, att länsrepresentantens medverkan icke finge samma objektiva värde, om han endast yttrade sig såsom sakkunnig och icke såsom domare. Icke heller denna utväg synes därför böra anlitas.

De hinder, som sålunda möta för genomförande av en anordning, enligt vilken en länsrepresentant är bisittare i kammarrätten vid fastighets-taxeringsmålens avgörande, äro icke i tillnärmelsevis samma grad till finnandes i fråga om de icke lagfarna ledamöter, som ifrågasatts i syfte

att tillförsäkra kammarrätten erforderlig *sakkunskap i fråga om värdesättning av fastighet* utan hänsyn tagen till deras ortskänedom. De kunna visserligen icke komma att äga en sådan ortskänedom, som man kunde påräkna hos länsrepresentanter, men det torde bliva lättare att för uppdraget förvärva personer med på en gång allsidig kompetens och förmåga av bedömande efter objektivt rättvisa grunder.

Vad angår det antal icke lagfarna ledamöter, som bör stå till förfogande för att inkallas till tjänstgöring, torde följande vara att beakta. Inom deras krets böra finnas personer, som besitta sakkunskap i fråga om *dels* värdering av skogsmark och växande skog ävensom skogsförhållandena i allmänhet inom landet, *dels* värdesättning av fast egendom och fastighetsförhållandena i allmänhet inom landet. Med hänsyn till de olika slagen av fastigheter böra särskilda sakkunniga finnas att tillgå i avseende å *dels* jordbruksfastigheter, *dels* ock annan fastighet, särskilt bostads- och industrifastigheter. För att tillgodose här angivna krav torde erfordras ett antal av sex personer, av vilka två böra vara skogssakkunniga, två sakkunniga beträffande jordbruksfastigheter samt två sakkunniga i fråga om annan fastighet.

Ifrågavarande personers sakkunskap bör vara grundad överbäggande på praktisk erfarenhet och mindre med huvudvikten lagd på teoretisk utbildning.

Även andra skäl påkalla, att icke lagfarna ledamöter utses till ett antal av minst sex. Enligt den ovan antydda arbetsplanen skulle arbetet med målens avgörande bedrivas oavbrutet vecka efter vecka under omkring ett och ett halvt års tid med avbrott för endast de tider, då kammarrättsråden åtnjuta ferier eller inskränkning i tjänstgöringen såsom vid årsskiftena och påsk. Det är säkerligen omöjligt att för uppdraget förvärva kvalificerade personer, som äro beredda att oavbrutet under en så lång tidsperiod ägna hela sin tid och arbetskraft åt domstolsarbetet.

Med hänsyn dels till arbetets forcing och dels till de icke lagfarna ledamöterna synes avbrott i arbetet böra göras vid påsk för tiden från och med måndagen före till och med lördagen efter påsk eller under tretton dagar.

Genom att äga tillgång till ett så pass stort antal som sex icke lagfarna ledamöter skulle det bliva möjligt dels att bereda dem erforderlig ledighet från domstolsarbetet och dels ock framför allt att i stor utsträckning vid handläggningen av olika mål inom kammarrätten hava tillgång till två ledamöter med just den speciella form av sakkunskap, som vid målens avgörande vore av värde och betydelse. Det måste t. ex. vid avgörandet av mål rörande taxering av fastigheter i Stockholm eller andra städer eller industrisamhällen vara av värde, att i avgörandet deltaga icke lagfarna personer med sakkunskap rörande bostads- och industrifastigheter, medan de skogs- och jordbrukssakkunniga ledamöterna böra inkallas till tjänstgöring företrädesvis vid avgörandet av besvär i fråga om taxering av sådana fastigheter, där deras sakkunskap kan komma till sin rätt. Det torde böra tillkomma presidenten att efter samråd med ordföranden å avdelningen bestämma, vilka icke lagfarna ledamöter som skola inkallas till tjänstgöring.

Det går givetvis icke an att föreskriva, att vid avgörandet av vissa mål ledamöter med viss speciell sakkunskap ovillkorligen skola deltaga. ty i så fall skulle samma olägenheter och hinder för arbetets jämna gång uppkomma, som inkallandet av länsrepresentanter, enligt vad förut på-

pekats, skulle medföra. Men därest arbetet planlägges på det sätt, för vilket ovan redogjorts, d. v. s. så att likartade mål föredragas gruppvis i följd, torde det bliva möjligt att i stort sett ordna så, att i målens avgörande deltaga sådana icke lagfarna ledamöter, som besitta den därvid värdefulla speciella sakkunskapen.

Ledamot, varom här är fråga, synes icke böra äga rätt att utebliva utan efter av presidenten därtill lämnat medgivande. Vid kortare — till exempelvis 3 eller 4 dagar begränsad ledighet — synes annan icke lagfaren ledamot icke behöva inkallas. Föreskrift synes därför böra meddelas dels om vad nyss är sagt och dels därom att nu ifrågavarande mål skola handläggas av fem ledamöter, så ock av fyra, då dessa äro ense om slutet. Därest vid måls handläggning av fyra ledamöter skiljaktig mening yppas, bör således målets avgörande uppskjutas, så att den femte ledamoten, d. v. s. i regel den andre icke lagfarne ledamoten, får tillfälle att göra sina synpunkter gällande i domstolen.

De sålunda föreslagna icke lagfarna ledamöterna torde böra förordnas av Kungl. Maj:t. Skulle länsrepresentant anses böra vara ledamot i stället för en av dem eller jämte dem, synes även denne — med hänsyn till att det är fråga om ledamotskap i en överdomstol — böra förordnas av Kungl. Maj:t. Beträffande länsrepresentanterna synes förslag böra avgivas av vederbörande länsstyrelse.

De icke lagfarna ledamöterna böra intaga full ledamotsställning å förvarande avdelning inom kammarrätten, d. v. s. vid fastighetstaxeringsmålen handläggning och avgörande, och hava således att i egenskap av domare avlägga domareed.

Enligt det här uppgjorda förslaget skulle alltså en särskild avdelning av kammarrätten handlägga fastighetstaxeringsmål. Denna avdelning skulle utgöras av ordförande, 2 kammarrättsråd och 2 icke lagfarna ledamöter.»

I det föregående hava åsyftats endast mål angående besvär över länsuppskattningsnämnds beslut i fråga om vid allmän fastighetstaxering vidtagen taxering av fastighet.

Rörande handläggningen av andra fastighetstaxeringsmål yttrar Norrmän följande:

»Fastighetstaxeringsmål kunna emellertid även i annan ordning komma under kammarrättens bedömande, nämligen:

1) genom anlitande av den särskilda besvärsrätt, varom stadgats i 55 § av taxeringsförslaget;

2) genom besvär över särskild fastighetstaxering enligt 169 och 170 §§ i taxeringsförslaget; samt

3) genom besvär, vari yrkas att — med tillämpning av kammarrättens förut meddelade beslut i fråga om taxering av viss fastighet vid allmän fastighetstaxering — rättelse skall vidtagas i sådan taxering av samma fastighet, som ägt rum annat år än det första i viss taxeringsperiod, vilka besvär enligt rådande praxis torde upptagas till prövning av kammarrätten oberoende av den tid, inom vilken de anförts.

Enligt taxeringsförslaget skulle mål av nyss angivna tre slag icke avgöras av riksuppskattningsnämnden utan av kammarrätten i hittills gällande eller praktiserad ordning.

Här ifrågavarande mål måste antagas bliva relativt få till antalet. Vad

Handläggningen av andra fastighetstaxeringsmål än förut är sagt.

särskilt angår de mål, som inbegripas i gruppen 3), bliva desamma dels — enär restitution av skatt, sedan det vid allmän fastighetstaxering åsatta taxeringsvärdet blivit nedsatt, enligt inom kammarrätten tillämpad praxis medgives icke blott för det första året i taxeringsperioden utan även för de följande åren, under vilka taxeringsvärdet skall oförändrat gälla — mycket få till antalet dels ock undantagslöst av mycket enkel beskaffenhet, enär det i dem enligt sakens natur endast är fråga om tillämpning av ett kammarrättens föregående beslut. Mål, som inbegripas i gruppen 2), torde avse, utom frågor angående misskrivning eller annat förbiseende vid taxeringen, dels rena rättsfrågor och dels sådana uppskattningsfrågor, i vilkas avgörande icke lagfarna ledamöter ansetts böra deltaga, då det gällt klagan över länsuppskattningsnämnds beslut rörande taxering av fastighet vid allmän fastighetstaxering.

Det torde knappast vara lämpligt att av nu ifrågavarande mål bryta ut en viss grupp och föreskriva, att kammarrätten vid avgörandet av mål, som tillhöra denna grupp, skall hava en annan sammansättning än den vid fastighetstaxeringsmål regelmässiga. Man torde hava att välja mellan antingen att låta alla fastighetstaxeringsmål behandlas på samma sätt, som förutsatts komma att äga rum beträffande besvär över länsuppskattningsnämnds beslut rörande taxering av fastighet vid allmän fastighetstaxering, eller att föreskriva, att samtliga nu ifrågavarande mål skola handläggas och avgöras på sätt som gäller om beskattningsmål i övrigt inom kammarrätten. I sistnämnda fall synes det dock nödvändigt att i rättssäkerhetens intresse och ur synpunkten av enhetlighet i avgörandet bestämma, att dessa mål skola avgöras av en avdelning, där ledamöterna hava kammarrättsråds ställning och som om möjligt utgöres av de kammarrättsråd, vilka deltaga eller senast deltagit i avgörandet av mål rörande taxering vid allmän fastighetstaxering.

Vilkendera vägen man väljer kommer den att föranleda någon om också obetydlig rubbning i kammarrättens arbete i övrigt, i det att ledamöternas indelning till tjänstgöring på de olika avdelningarna inom kammarrätten måste tillfälligt ändras. Skola de icke lagfarna ledamöterna inkallas för dessa måls avgörande, uppkommer någon kostnad i anledning därav. Då ett dylikt inkallande emellertid icke lär behöva ske mera än en eller annan gång om året för några dagar, blir kostnaden mycket oväsentlig.

I valet mellan här angivna vägar har det synts undertecknad bäst och riktigast att låta alla fastighetstaxeringsmål undergå samma behandling. Anses så böra förfaras, torde föreskrift böra meddelas därom, att vederbörande länsstyrelse skall hava avlämnat fastighetstaxeringsmål av nu ifrågavarande slag till kammarrätten före den 1 april året efter uppskattningsåret eller, där så icke kan ske, såsom i fråga om besvär enligt 55 och 170 §§ i taxeringsförslaget och besvär, som avses i gruppen 3) här ovan, inom tre månader efter det att besvären inkommit till länsstyrelsen.»

Bör kammarrätten utgöra sista instans i fastighetstaxeringsmålen?

I promemorian behandlas här efter huvudfrågan, om kammarrätten bör utgöra sista instans i fastighetstaxeringsmålen och anføres därom följande:

»I det föregående hava åtskilliga åtgärder ifrågasatts i syfte att vinna snabbare handläggning av fastighetstaxeringsmålen, så att utfallet av allmän fastighetstaxering kan bliva slutgiltigt långt tidigare än som nu är fallet. Man kan — på sätt förut anmärkts — hava grundad anledning förmoda, att, därest berörda åtgärder vidtagas, samtliga mål rörande

taxering av fast egendom vid allmän fastighetstaxering skola vara slutligt avgjorda av kammarrätten under hösten andra året efter uppskattningsårets utgång, många mål givetvis mycket tidigare. Därigenom skulle en väsentlig förbättring inträda i jämförelse med nuvarande förhållanden, under vilka ännu vid 1926 års utgång icke samtliga hos kammarrätten anförda besvär rörande 1922 års allmänna fastighetstaxering blivit av kammarrätten avgjorda och endast ett mycket ringa antal av de till regeringsrätten fullföljda målen där avgjorts. Därest regeringsrätten bibehålles såsom sista instans i dessa mål, kommer emellertid denna vinst av den föreslagna reformen att i rätt avsevärd mån förminska. Ur denna synpunkt är det således önskvärt, att kammarrätten göres till sista instans i dessa mål.

Ätgärden torde därjämte vara i hög grad påkallad av behovet att minska den redan fastighetstaxeringsmålen förutan starka tillströmningen av mål till regeringsrätten. Enligt från finansdepartementet lämnad uppgift hava under år 1926 till departementet för handläggning av regeringsrätten inkommit 1,186 mål samt av regeringsrätten på föredragning från samma departement avgjorts 803 mål. I 12 mål hava besvären återkallats. Antalet till och med utgången av år 1926 till finansdepartementet inkomna mål rörande taxering av fast egendom vid 1922 års allmänna fastighetstaxering samt åren 1923—1925 utgjorde tillhopa 578 stycken. Denna siffra kan emellertid icke vara slutgiltig redan av det skälet, att kammarrätten, som nyss anmärkts, ännu icke avgjort alla där anförda besvär rörande 1922 års taxering. I vad mån antalet kommer att ökas är dock svårt att avgöra, men det kan antagas komma att uppgå till omkring 800 mål.

Då det ansetts skola vara av intresse att känna, i vad mån de hos regeringsrätten fullföljda besvären röra rättsfrågor eller uppskattningsfrågor, har inom finansdepartementet en undersökning verkställt rörande arten i berörda avseende av de besvär, vilka anförts hos regeringsrätten rörande taxering av fast egendom vid 1922 års allmänna fastighetstaxering och följande år i den taxeringsperiod, som började med år 1922. Såsom nyss anmärkts utgör sammanlagda antalet vid 1926 års utgång anförda besvär i dylika mål 578. Då i några mål talan förts rörande flera års taxeringar, har i nedanstående redogörelse för resultatet av nyssnämnda undersökning vart och ett av dessa mål behandlats såsom lika många mål som de års taxeringar, varom fråga varit, och har av sådan anledning antalet besvärsmål där utförts med 609.

Berörda undersökning har givit följande resultat:

Hos regeringsrätten anförda besvär i mål rörande taxering av fast egendom år 1922 och följande år:

Taxeringsår	Mål, som innefatta besvär rörande				Summa	
	rättsfråga		uppskattningsfråga			
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
1922	87	18.7	378	81.3	465	100.0
1923	66	82.5	14	17.5	80	100.0
1924	26	57.8	19	42.2	45	100.0
1925	9	60.0	6	40.0	15	100.0
Okänt	1	25.0	3	75.0	4	100.0
Summa	189	31.0	420	69.0	609	100.0

I ovanstående redogörelse har till gruppen rättsfrågor hänförts mål, däri talan förts — antingen enbart eller jämte uppskattningsfråga — rörande fråga, om den såsom fastighet taxerade egendomen utgör fastighet eller ej, eller om subjektiv skattskyldighet (3 § bevillningsförfordningen) eller objektiv skatteplikt (5 § första, andra och tredje styckena i bevillningsförfordningen) förelegat.

Ehuru, på sätt nyss anmärkts, ytterligare besvär till ett ej oväsentligt antal kunna förväntas komma att anföras hos regeringsrätten rörande taxering av fast egendom under år 1922 och andra år i därpå följande taxeringsperiod, torde ovanstående statistik dock kunna tillmätas ett visst värde, då densamma får antagas visa åtminstone i stort sett förhållandet mellan antalet rättsfrågor och antalet uppskattningsfrågor i de fastighets-taxeringsmål, som dragas under regeringsrättens prövning.

Man torde sålunda med stöd av denna statistik kunna beräkna antalet av de 1922 års allmänna fastighetstaxering berörande besvär, som innefatta talan i en rättsfråga av nyss angivet slag, till omkring en femtedel av hela antalet besvärsmål. Procentuellt synes antalet dylika mål vara betydligt högre för de följande åren i taxeringsperioden, tydligen beroende på den omständigheten, att de skattskyldiga, när det gäller en uppskattningsfråga, i regel anförda besvär i laga tid endast över den allmänna fastighetstaxeringen men, när det gäller en rättsfråga, oftare eller måhända alltid klaga särskilt angående varje års i taxeringsperioden taxering.

Det torde emellertid knappast vara troligt att — under förutsättning av i stort sett oförändrad lagstiftning på fastighetsbeskattningsens område — antalet hos regeringsrätten anförda besvär rörande dylika rättsfrågor vid taxering av fastighet blir förhållandevis lika stort i framtiden. Man måste nämligen ihågkomma, att det år 1920 genomfördes vittgående ändringar i lagstiftningen i fråga om den objektiva skatteplikten, och det är därför naturligt, att det under de närmaste åren därefter uppstått en starkare tillströmning till den högsta instansen av mål rörande dessa frågor.

Föreliggande spörsmål bör emellertid i främsta rummet bedömas ur synpunkten, om det med hänsyn till rättssäkerheten kan var tillräckligt med kammarrätten såsom enda instans över nämnderna.

I fråga härom har kammarrätten i sitt förut åberopade utlåtande över taxeringssakkunnigas förslag yttrat i huvudsak följande: Från de sakkunnigas synpunkt i fråga om behovet av en eller två överinstanser kunde några berättigade invändningar icke gärna göras mot att låta kammarrätten bli sista instans i fastighetstaxeringsmålen. Intresset av tillgång till regeringsrätten såsom högsta instans skulle förnämligast ligga i möjligheten att få föreliggande rättsfrågor prövade ännu en gång. I betraktande av det ej heller av kammarrätten — lika litet som av taxeringssakkunniga — bestridda förhållandet, att i fastighetstaxeringsmålen uppskattningsfrågorna vore de vanligaste och praktiskt mest betydelsefulla och att de juridiska tvistepunkterna där spelade en mera underordnad roll än t. ex. i inkomsttaxeringsmålen, torde det dock få anses tillräckligt sörjt för ett noggrant och tillförlitligt slutbedömande av dylika spörsmål inom fastighetstaxeringen genom den insikt och erfarenhet, som borde förutsättas samlad i kammarrätten, och detta så mycket hellre som av kammarrättens ställning såsom högsta instans enligt sakens natur måste följa uppställandet av vissa villkor i avseende på domstolens sammansättning och beslutförhet i hithörande mål. I detta hänseende borde för be-

slutförhet uppställas kravet, att i avgörandet deltog tre ledamöter, samtliga med ställning som kammarrättsråd, vartill tilläventyrs komme vederbörande — av kammarrätten ifrågasatt — länsrepresentant. Därjämte finge föreskrifter givetvis lämnas till förekommande av stridiga beslut i principfrågor o. s. v.

Vad angår de fastighetstaxeringsmål, där tvistefrågan icke är av juridisk utan uppskattningsnatur, måste vederbörande nämnder anses äga full kompetens för målens avgörande. De av kammarrätten uppställda villkoren för reformens genomförande synas vara uppfyllda, vad nyssnämnda mål beträffar, därest arbetet med fastighetstaxeringsmålen avgörande inom kammarrätten ordnas efter i huvudsak de linjer, som i det föregående angivits, samt kammarrätten erhåller den sammansättning, som där föreslagits. Det måste vid sådant förhållande enligt undertecknads mening anses fullt tillräckligt med kammarrätten såsom enda överinstans i mål rörande uppskattningsfrågor.

Beträffande de fastighetstaxeringsmål, i vilka tvistefrågan är av juridisk art, ställer sig saken något annorlunda. Nämnderna kunna icke anses i dessa eller åtminstone icke i alla dessa frågor besitta full kompetens eller obestridd auktoritet. Om kammarrätten göres till sista instans i dessa mål, komma de att handläggas av allenast en myndighet med domstols kompetens och organisation. Visserligen äro rättsfrågorna hos kammarrätten relativt mycket fåtaliga i förhållande till uppskattningsfrågorna och visserligen kunna de förra, åtminstone för det stora flertalet skattskyldiga, anses praktiskt mindre betydelsefulla än de senare, men å andra sidan blir enligt sakens natur ett avgörande i rättsfrågor på ett helt annat sätt bindande för framtiden — låt vara att beslutet formellt endast avser det föreliggande taxeringsåret — än avgörandet i omdömesfrågor sådana som uppskattningsfrågorna. Den omständigheten, att inom kammarrätten två icke lagfarna ledamöter skola deltaga i avgörandet av fastighetstaxeringsmål, något som utgör en särskild styrka med avseende å uppskattningsfrågorna, kan ingalunda tillmätas samma värde med avseende å rättsfrågorna, utan får snarare anses utgöra ett hinder för att låta kammarrätten såsom sista instans avgöra rättsfrågorna.

Även om man kan våga räkna med att före nästa allmänna fastighetstaxering regeringsrätten kan hinna att meddela beslut i flertalet mål rörande rättsfrågor, så att vägledande prejudikat då komma att föreligga i en hel del fall, kan det dock icke gälla alla frågor av rättsligt oklar innebörd. Nya tvistefrågor kunna uppkomma, särskilt om lagstiftningen i en eller annan del ändras. Ur rent principiell synpunkt torde det därför vara att förorda, att de i fastighetstaxeringarna ingående rättsfrågorna fortfarande kunna dragas under regeringsrättens prövning.

Vid sådant förhållande uppstår spörsmålet om vilka frågor böra i nu förevarande avseende hänföras till rättsfrågor samt om eller i vad mån ett dylikt särskiljande av rätts- och uppskattningsfrågor kan utan mera avsevärda olägenheter praktiskt genomföras.

Därest begreppet rättsfrågor fattas så pass snävt som skett vid upprättandet av den statistik, för vilken redogörelse nyss lämnats, torde man icke kunna göra gällande, att alla i fastighetstaxeringar ingående rättsfrågor bliva därunder inbegripna. Även andra frågor än de där såsom rättsfrågor betecknade måste sägas till en ej oväsentlig del innefatta spörsmål av juridisk art.

Sålunda lärer frågan, om en fastighet bör taxeras såsom jordbruksfastighet eller såsom annan fastighet, åtminstone formellt vara av övervägande juridisk art. Samtidigt är detta emellertid en fråga, vid vars avgörande det är av största värde att äga tillgång till det på praktisk erfarenhet grundade omdöme, som måste förutsättas komma att finnas hos nämnderna och de icke lagfarna ledamöterna av kammarrätten. En dylik fråga har därjämte lätt i sitt följande en ren uppskattningsfråga. Om nämligen domstolen förklarar, att t. ex. en fastighet, som taxerats såsom jordbruksfastighet, bort taxeras såsom annan fastighet, torde i regel en omvärdering blija följden. Därest frågan skulle kunna dragas under regeringsrättens prövning, lärer det vid sådan utgång av besvären, som nyss nämnts, blija nödvändigt, att målet återförvisas till kammarrätten såsom högsta instans i uppskattningsfrågor för ny värdesättning av fastigheten.

Ungefär enahanda synpunkter torde kunna anläggas på frågan om bestämmandet av taxeringsenhet.

I vissa andra frågor, exempelvis om äsättande av särskilda värden såsom tomt- och industrivärde, och särskilt i fråga om värdering av skogsmark och skog äro rätts- och uppskattningsfrågorna så invädda i varandra, att ett särskiljande knappast låter sig göra. Beträffande dem torde dock i regel gälla, antingen att uppskattningsfrågan framstår såsom det primära eller att i varje fall lekmannaomdömet bör hava ett väsentligt inflytande på frågornas avgörande.

Här berörda frågor synas följaktligen böra hänföras under begreppet uppskattningsfrågor. Såsom rättsfrågor böra däremot behandlas — på sätt som skett vid uppgörandet av statistiken — frågan, om viss egendom är att i beskattningsavseende anse såsom fastighet eller ej samt om subjektiv skattskyldighet eller objektiv skatteplikt förelegat. Till gruppen rättsfrågor synes även böra hänföras den för övrigt mycket sällan uppkommande frågan om i vilken kommun en viss fastighet är belägen, vilken fråga måste anses vara av rent juridisk art.

Begränsas rätten att klaga hos regeringsrätten till sistnämnda fyra slag av frågor, torde förberörda olägenheter, som skulle vidlåda ett system, enligt vilket vissa andra rättsfrågor finge underställas regeringsrättens prövning, endast i mindre grad göra sig gällande.

Sålunda torde det vara möjligt att klart utmärka beträffande vilka frågor klagorätt skulle finnas, såväl lagtekniskt som vid meddelandet av kammarrättens besvärshänvisningar.

Den olägenheten torde emellertid vidlåda även nu förevarande anordning, att en återförvisning av mål till kammarrätten för ny värdesättning kan erfordras. Om nämligen nämnderna förklarar, att fastighets-skatt skall utgå för viss fastighet av någon av de kategorier, som nu angivas i 5 § d)—i) bevillningsförordningen, samt kammarrätten ej gjort ändring häri, men regeringsrätten finner, att fastighetsskatt bort utgå endast för viss del av taxeringsvärdet, kan en återförvisning av målet till kammarrätten erfordras för verkställande av den fördelning av taxeringsvärdet, som påkallas av regeringsrättens beslut. Detsamma torde kunna blija förhållandet, därest regeringsrätten med ändring av föregående instansers beslut förklarar, att viss del av en taxeringsenhet är belägen inom annan kommun än övriga delar av samma taxeringsenhet.

Den väsentligaste olägenheten med en anordning, enligt vilken klagan får föras hos regeringsrätten rörande vissa rättsfrågor, synes dock vara den, att regeringsrätten därigenom kommer att fortfarande betungas med ett antal fastighetstaxeringsmål. Detta skäl synes emellertid knappast

få vara av avgörande betydelse, i all synnerhet som av förut anförda skäl antalet dylika mål icke kan antagas för framtiden, under förutsättning av i stort sett oförändrad lagstiftning på hithörande område, bliva alltför stort.

På grund av det anförda anser sig undertecknad böra föreslå, att kammarrätten blir sista instans i fastighetstaxeringsmål; dock att talan över kammarrättens beslut må fullföljas hos regeringsrätten,

1) då fråga är, om viss egendom i beskattningsavseende är att hänföra till fastighet eller ej;

2) i fråga om subjektiv skattskyldighet;

3) i fråga om objektiv skatteplikt; samt

4) rörande frågan, om i vilken kommun viss taxerad fastighet är belägen.

Därest hinder skulle befinnas föreligga för genomförande av en sådan anordning, enligt vilken talan skulle kunna fullföljas rörande vissa frågor, synes i valet mellan att låta regeringsrätten eller kammarrätten utgöra sista instans i alla fastighetstaxeringsmål det senare alternativet vara att föredraga. För en sådan lösning talar såväl den omständigheten, att endast under denna förutsättning utfallet av allmän fastighetstaxering kan bli slutgiltigt inom de närmaste åren samt att uppskattningsfrågorna — beträffande vilka kammarrätten utan tvekan synes böra utgöra sista instans — äro, såsom kammarrätten i sitt utlåtande över taxeringssakkunnigas förslag yttrat, de vanligaste och praktiskt mest betydelsefulla som även att det lär vara av största vikt att i möjligaste mån nedbringa regeringsrättens arbetsbörda.

Om det visserligen icke skulle anses föreligga hinder för ett sådant särskiljande av rätts- och uppskattningsfrågor, som ovan ifrågasatts, men det dock, särskilt med hänsyn till regeringsrättens arbetsbalans, skulle anses nödvändigt att låta kammarrätten utgöra sista instans även beträffande rättsfrågorna, torde inom kammarrätten dessa frågor böra avgöras endast av de lagfarna ledamöterna. En dylik anordning skulle visserligen föranleda, att somliga mål måste föredragas två gånger, när nämligen i dem föreläge en uppskattningsfråga jämte eller såsom följd av rättsfrågan. Denna olägenhet kan dock icke anses såsom mera väsentlig och är i varje fall mindre än att i motsvarande fall — därest regeringsrätten blir högsta instans i rättsfrågor — målen måste återförvisas till kammarrätten.»

Norrman övergår härefter till frågan om organisationens återverkningar på kammarrättens arbete i övrigt och yttrar därvid följande:

»En organisation av här antytt slag kan givetvis icke genomföras utan att inverka på kammarrättens arbete även i andra avseenden än förut berörda.

Kammarrätten utgöres för närvarande av presidenten, 17 kammarrättsråd och 9 assessorer (bland vilka sistnämnda då inbegripas 2 tjänstemän å överflyttningsstat). Kammarrättsråden och assessorerna äro indelade till tjänstgöring å sex avdelningar, varvid 4 kammarrättsråd och 2 assessorer erfordras för arbetet å en av avdelningarna (den s. k. sjätte avdelningen).

Enligt den i det föregående antydda arbetsplanen skulle för arbetet å den avdelning, som skulle handlägga fastighetstaxeringsmålen, erfordras

Organisationens återverkningar på kammarrättens arbete i övrigt.

4 kammarrättsråd och 4 av kammarrättens assessorer. Efter frånräknande av dem samt de för tjänstgöring å sjätte avdelningen indelade 4 kammarrättsråden och 2 assessorerna skulle till fullgörande av kammarrättens arbete i övrigt återstå 9 kammarrättsråd och 3 assessorer eller tillhoppa 12 ledamöter.

Dessa 12 ledamöter skulle kunna indelas å tre 4-mans avdelningar med tre kammarrättsråd och en assessor å varje avdelning.

För närvarande äger föredragning i kammarrätten rum — utom av ledamöterna och advokatfiskalen — dels av två sådana extra föredragande, som avses i kungl. brevet den 1 juni 1923, och dels av sekreteraren, alla tre utan egen rösträtt vid målens avgörande. Var och en av de extra föredragandena föredrager $2\frac{1}{4}$ timmar i veckan å två 4-mans avdelningar. Advokatfiskalen och sekreteraren föredraga, den förre med ledamots ställning, två timmar och sekreteraren en timme i veckan å en 4-mans avdelning, vilken avdelning utgör stommen i den s. k. lagavdelningen inom kammarrätten, varjämte advokatfiskalen föredrager en timme i veckan å den s. k. sjätte avdelningen.

Den s. k. sjätte avdelningen torde icke kunna betungas med ytterligare föredragning av någon av nu nämnda föredragande, och någon föredragning av dem kan givetvis icke förekomma å avdelningen för fastighetstaxeringsmål. Om det utöver nyssnämnda båda avdelningar endast skulle finnas tre 4-mans avdelningar i kammarrätten under den tid, varunder arbetet med fastighetstaxeringsmålen avgörande i full utsträckning pågår eller från och med den 1 maj året efter uppskattningsåret, torde det icke vara möjligt att under samma tid låta mera än en extra föredragande tjänstgöra. Det måste nämligen bliva alltför betungande för ledamöterna, vilka hava att kontrollera de extra föredragandenas föredragningar, om var och en av de extra föredragande indelades till föredragning under $4\frac{1}{2}$ timmar å var sin avdelning.

Det torde icke kunna ifrågasättas att under den tid av 18 månader, som beräknats åtgå för fastighetstaxeringsmålen avgörande, indraga den andre extra föredraganden. Hans arbetskraft kan emellertid utan någon nämnvärd kostnadsökning tillgodogöras kammarrätten genom att han under angivna tid erhåller ledamots ställning såsom assessor.

Emellertid måste den omständigheten, att 8 av kammarrättens nuvarande ledamöter för en tid av omkring 18 månader avdelas till arbete utslutande med fastighetstaxeringsmålen avgörande, komma att verka i viss mån försenande å avgörandet av övriga till kammarrättens arbetsområde hörande mål. Visserligen har det förutsatts, att arbetet skall ordnas å avdelningen för fastighetstaxeringsmål på sådant sätt, att dels antalet föredragningstimmar per vecka blir betydligt större än å övriga avdelningar och dels även arbetsprodukten genom planmässighet och koncentration i arbetet blir större. Men dels komma enligt planen nyssnämnda 8 ledamöter att under i medeltal tre månader helt befrias från föredragning och dels bortgår en timmes föredragning per vecka, därest en extra föredragande, som nu föredrar $4\frac{1}{2}$ timmar i veckan, blir assessor och såsom sådan får $3\frac{1}{2}$ timmars föredragning i veckan.

Det torde vid sådant förhållande vara nödvändigt att tillfälligt under den tid, varunder arbetet med fastighetstaxeringsmålen avgörande pågår, något öka antalet ledamöter i kammarrätten, enär det som sagt eljest kan befaras, att avgörandet av övriga mål försenas och den nu pågående minskningen av balansen oavgjorda mål kommer att helt eller

delvis upphöra. Enligt verkställda beräkningar synes emellertid nämnda ökning kunna begränsas till 2 ledamöter, vilka synas böra erhålla assessors ställning.

Under här angivna förutsättningar skulle för fullgörande av det kamarrättens arbete i övrigt, varom nyss talats, finnas att tillgå 9 kamarrättsråd och 6 assessorer eller å envar av tre avdelningar 3 kamarrättsråd och 2 assessorer.

Här nämnda relation mellan antalet kamarrättsråd och antalet assessorer måste likväl anses innebära en uppenbar disproportion. Denna bleve för övrigt säkerligen i verkligheten ännu större, i det att i händelse av förfall för något av de till tjänstgöring å avdelningen för fastighetstaxeringsmål eller den s. k. sjätte avdelningen indelade kamarrättsråden deras platser måste besättas med kamarrättsråd, som indelats till tjänstgöring å övriga avdelningar, varjämte givetvis även för dessa hinder för tjänstgöring kan inträffa.

Därtill kommer, att i handläggningen av mål, som angå tillämpning av lagen om fattigvården, lagen om samhällets barnavård, mantalsskrivningsförordningen eller förordningen angående kyrkoböckers förande, skola enligt instruktionen för kamarrätten deltaga minst två kamarrättsråd. Den redan nu inom kamarrätten mycket kännbara bristen på kamarrättsråd föranleder emellertid ej sällan, att den dömande avdelningen icke är så sammansatt, att mål av nyss angivna slag kunna handläggas, utan måste föredragningen av här angivna mål å en eller annan avdelning tidvis ligga fullständigt nere. Sistnämnda olägenhet kan befaras bliva mycket kännbar, därest ledamöterna å tre avdelningar komma att utgöras av 3 kamarrättsråd och 2 assessorer.

Det synes vid här angivna förhållanden nödvändigt att utbyta en av kamarrättens nuvarande assessorer mot ett kamarrättsråd å ordinarie stat. Denna åtgärd är emellertid såsom nyss antytts ingalunda betingad enbart eller ens i främsta rummet av ifrågavarande reforms genomförande och bör givetvis vidtagas endast under förutsättning att behovet av detta kamarrättsråd kan påräknas föreligga även efter det att kamarrättens balans av oavgjorda mål avarbetats — något varpå det saknas anledning att i detta sammanhang närmare ingå.

Av de notarier eller amanuenser, vilka nu äro indelade till tjänstgöring hos de kamarrättsråd och assessorer, som kunna komma att deltaga i arbetet med fastighetstaxeringsmålens avgörande, torde alla, på sätt ovan förutsatts, erfordras för biträde åt de särskilda föredragandena och protokollsföring å avdelningen i fråga, vadan reformen icke kan antagas komma att medföra några verkningar i avseende å dem.

Såsom biträden åt de 3 nya assessorerna erfordras 3 amanuenser med halv dags tjänstgöring.

Därest, på sätt beräknats, mål till ett antal av omkring 3,600 komma att från länsstyrelserna insändas till kamarrätten under de tre första månaderna under året efter det, då allmän fastighetstaxering ägt rum, torde någon extra arbetskraft erfordras å kamarrättens aktuariiekontor för att biträda vid diarieföringen av målen.

Till frågan om de kostnader, som föranledas av nu ifrågasatta tillfälliga utökning av arbetskrafterna inom kamarrätten, återkommer undertecknad i det följande.

Under de säkerligen mycket kortvariga perioder, då avdelningen för fastighetstaxeringsmål behöver sammanträda för avgörande av andra mål

än dem, som avse besvär över länsuppskattningsnämnds beslut, torde icke erfordras någon förstärkning av arbetskrafterna inom kammarrätten. Icke heller lär någon särskild ordförande behöva förordnas, då ordförandeskapet vid dessa tillfällen synes kunna utövas av presidenten.

I övrigt förtjänar erinras därom, att ett särskilt diarium torde behöva uppläggas för fastighetstaxeringsmålen. Därest kammarrätten blir sista instans i fastighetstaxeringsmål beträffande rättsfrågorna, synes behov uppkomma av en årsbok för nämnda mål.

Förestående redogörelse för återverkningarna av reformen å kammarrättens arbete i övrigt är sasom även anmärkts grundad på den förutsättningen, att för arbetet å avdelningen för fastighetstaxeringsmål behöva avdelas 4 kammarrättsråd och 4 assessorer. Om och i den mån en minskning i antalet för nämnda avdelning erforderliga ledamöter och övriga tjänstemän kan vid reformens genomförande i praktiken vidtagas, har detta givetvis motsvarande återverkan vid ordnandet av kammarrättens arbete i övrigt, så att till äventyrs ett mindre antal nya ledamöter och amanuenser kan komma att påkallas. Ett exakt angivande av behovet av arbetskrafter kan emellertid icke förekomma förrän efter utgången av det år, då allmän fastighetstaxering ägt rum.»

Kostnads-
frågor.

I fråga om de kostnader, som föranledas av reformen, anföres i promemorian följande:

»De icke lagfarna ledamöterna av kammarrätten böra givetvis åtnjuta en avlöning, som utgör ersättning för hel arbetsdag. Ersättningen synes lämpligen böra utgå i form av arvode, förslagsvis uppgående till 32 kronor, för tjänstgöringsdag. Ersättning bör därvid utgå jämväl för dagar utan tjänstgöringsskyldighet, som infalla under tid, varunder ledamot inkallats till tjänstgöring, dock icke för de tretton dagar vid påsk, som i det föregående förutsatts skola bliva tjänstefria. Vid ledighet utgår icke arvodet. Under antagande att arbetet med fastighetstaxeringsmålen avgörande kommer att omfatta 44 veckor, skulle således den totala kostnaden för arvoden till ifrågavarande ledamöter kunna beräknas för varje allmän fastighetstaxering till omkring 20,000 kronor.

Under antagande att de icke lagfarna ledamöterna behöva inkallas under tillhoppa 25 dagar för avgörande av mål, som angå taxering av fastighet under andra år än det första i viss taxeringsperiod, eller besvär, som anförts jämlikt 55 § taxeringsförslaget, torde kostnaden härför få beräknas till 1,600 kronor.

Givetvis skulle ifrågavarande ledamöter äga att för inställelsen i Stockholm, om de äro bosatta å annan ort, åtnjuta rese- och traktamentsersättning. De torde därvid komma att hänföras till samma rese- och traktamentsklass i gällande resereglemente som kammarrättsråd. Det lär emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelse härom.

Till ordföranden å avdelningen för fastighetstaxeringsmål skulle — enligt vad förut ifrågasatts — utgå arvode efter 500 kronor för år räknat. Detta arvode synes böra utgå oavbrutet från och med den dag, som bestämmes i förordnandet, till och med den dag, då protokollet för avdelningens sista sammanträde blivit justerat. Under antagande att arbetet efter varje allmän fastighetstaxering kommer att pågå omkring ett och ett halvt år, får för detta ändamål beräknas ett belopp av 750 kronor.

Därest, på sätt förut ifrågasatts, antalet assessorer ökas under den tid,

då arbetet med fastighetstaxeringsmålens avgörande pågår, torde därav följande kostnader, beräknade för ett och ett halvt år, böra för varje allmän fastighetstaxering beräknas sålunda:

Utbytet av en extra föredragande med en lön av 7,212 kronor mot en assessor med en lön av 8,580 kronor föranleder en kostnadsökning av 2,052 kronor.

Lönen till två nya assessorer under angiven tid uppgår efter 8,580 kronor för år till 25,740 kronor.

Då lönen för en amanuens med halv dags tjänstgöring utgör 2,298 kronor för år, skulle kostnaden för 3 dylika i det föregående ifrågasatta amanuenser för en tid av ett och ett halvt år uppgå till 10,341 kronor.

Det sammanlagda beloppet av de kostnader, som vid varje allmän fastighetstaxering föranledas av ifrågavarande reforms återverkningar i avseende å kammarrättens behov av ökade arbetskrafter, torde således kunna beräknas till i runt tal 38,000 kronor, oavsett dyrtidstillägg.

Därtill kommer kostnaden för utbyte av en assessor mot ett kammarrättsråd å stat eller 1,920 kronor för år, vilken kostnad emellertid icke såsom förut anmärkts får anses närmast föranledd av nu ifrågavarande reform.

Därest arbetet med fastighetstaxeringsmålens avgörande kommer att bedrivas med den intensitet, som ovan förutsatts, samt om en sådan tillfällig förstärkning av arbetskrafterna å kammarrättens aktuariiekontor, som ovan antytts, blir erforderlig, kommer givetvis att härav föranledas en sådan tillfällig ökning i kammarrättens utgifter för renskrivning samt för skrivmaterialier och expenser m. m., att kammarrättens anslag till renskrivningskostnad ävensom andel av det å sjunde huvudtiteln uppförda ordinarie anslaget till skrivmaterialier och expenser m. m. icke bliva tillräckliga under den tid arbetet å avdelningen för fastighetstaxeringsmål pågår. Tilläventyrs kan även tänkas uppstå behov av någon tillfällig förstärkning i kammarrättens vaktpersonal under nämnda tid. Medel komma jämväl att erfordras till avlönande av vikarie för assessor under sådan partiell ledighet, som förut ifrågasatts bliva erforderlig vid vissa tillfällen. Det synes fördenskull efter särskild framställning i ämnet hos Kungl. Maj:t böra beredas kammarrätten ersättning för de ökade utgifter i nyss angivna hänseenden, som kunna komma att uppstå.

Samtliga här berörda utgifter — med undantag av kostnaden för utbyte av en assessor mot ett kammarrättsråd å stat — synas vara att jämställa med sådana kostnader för taxeringsarbetet, som avhandlas i 238 § av taxeringsförslaget. Täckning för desamma torde fördenskull böra utgå på sätt och i den ordning, som där stadgas. En dylik anordning måste dels anses vara av sakliga skäl starkt motiverad och dels även ur praktiska synpunkter lämplig. Statsmakterna befrias nämligen i så fall från att för ett eller annat år vidtaga tillfälliga ändringar i beloppet av de till kammarrätten anslagna medlen. En särskild anledning att förfara på nyss föreslaget sätt synes föreligga därutinnan, att varje som helst beräkning av anslagsbeloppets storlek är ytterst vanskelig före utgången av uppskattningsåret vid allmän fastighetstaxering och samtidigt därmed tiden för anförande av besvär hos kammarrätten. Det är nämligen dessförinnan omöjligt att med någon grad av visshet beräkna den tid, och de arbetskrafter, som erfordras för målens avgörande, eller de arbetskrafter, som kunna behövas till förstärkning av kammarrättens ordinarie arbetskrafter.

I sammanhang härmed torde böra erinras därom, att av kammarrätten

nu disponerade lokaler otvivelaktigt bliva otillräckliga under den tid, varunder arbetet å avdelningen för fastighetstaxeringsmål pågår. Kammarrättens ledamöter och assessorer äro nu i fullkomlig avsaknad av rum, där beredning eller kontroll-läsning av mål ostört kan äga rum, utan sker allt sådant arbete i hemmen. Ett dylikt förhållande torde dock icke kunna fortgå, därest arbetet skall bedrivas i den form, som förut antytts, om det t. ex. kommer att åligga en ledamot eller assessor att under en så pass begränsad tid som omkring tre och en halv månader till föredragning bereda omkring 900 mål. Något närmare förslag i ämnet är givetvis för tidigt att framlägga.»

Formen för
meddelandet
av de i ämnet
erforderliga
bestämmel-
serna.

Vad slutligen beträffar formen för meddelandet av de i ämnet erforderliga bestämmelserna göres i promemorian följande uttalande:

»Av de föreskrifter, som erfordras för reglering av förhållandena på nu avhandlade område, synas endast de grundläggande bestämmelserna böra hava sin plats i taxeringsförordningen. Där torde böra stadgas, *att* besvär över taxering av fastighet vid allmän fastighetstaxering skola anföras hos kammarrätten; *att* kammarrätten vid målens avgörande skall bestå av fem ledamöter, därav 3 ordinarie ledamöter och 2 icke lagfarna ledamöter; *att* av kammarrättsråden en tillika skall vara ordförande, utsedd av Kungl. Maj:t; *att* av de icke lagfarna ledamöterna, vilka till ett antal av sex förordnas av Kungl. Maj:t, två skola vara sakkunniga i fråga om värdering av skogsmark och växande skog samt i övrigt väl förtrogna med skogsförhållandena i landet samt fyra sakkunniga i fråga om värdering av fastighet samt i övrigt väl förtrogna med fastighetsförhållandena i landet, varvid två böra äga särskild sakkunskap i fråga om jordbruksfastighet och två i fråga om annan fastighet; *att* kammarrätten är domför, om fyra ledamöter deltaga i handläggningen av målen, därest dessa äro ense om slutet; *att* kammarrätten utgör sista instans i alla fastighetstaxeringsmål med undantag av dem, i vilka tvistefrågan kan hänföras till någon av förut angivna fyra grupper av frågor av rättslig natur; *att*, då part icke är berättigad till fullföljd av talan mot kammarrättens beslut, detta skall i beslutet tillkännagivas; *att* mot kammarrättens beslut härutinnan talan ej må föras; *att* de icke lagfarna ledamöterna skola åtnjuta ersättning i den ordning och med de belopp, som förut angivits; *samt att* av reformens genomförande föranledda utgifter skola — på sätt förut är anmärkt — täckas av statsmedel såsom övriga kostnader för taxeringsarbetet. Härjämte bör taxeringsförordningen innehålla dels en bestämmelse om att Kungl. Maj:t äger utfärda närmare föreskrifter angående ordnandet av kammarrättens arbete med fastighetstaxeringsmålen avgörande och därmed sammanhängande frågor och dels stadganden om att förut omnämnda protokoll och redogörelser rörande taxeringsarbetet hos nämnderna skola insändas till kammarrätten före den 1 april året efter uppskattningsåret samt att besvärsmålen skola dit insändas före den 1 april efter besvärstidens utgång eller, i vissa fall, inom tre månader efter det besvären inkommit till länsstyrelsen.

Nyssnämnda närmare föreskrifter äro av enahanda slag som de, vilka återfinnas i instruktionen för kammarrätten, och torde därför böra där inarbetas, därest det icke av praktiska skäl befinnes lämpligare att meddela dem i en särskild stadga med begränsad giltighetstid. Bestämmelserna i fråga kunna nämligen tänkas i viss mån bliva beroende av målens antal och andra för olika allmänna fastighetstaxeringar växlande omständig-

heter. Erforderliga bestämmelser skulle i nu antydd ordning givas om inkallande av de icke lagfarna ledamöterna, om ledighet för dem, om målens beredning och föredragning, om särskilda föredragande och om tid för sammanträden m. m.»

Sedan kammarrätten anmodats att i den ordning, som § 8 mom. 2 av instruktionen för ämbetsverket stadgar, avgiva utlåtande över Norrmans förenämnda promemoria, i vad densamma avsåge förslag till vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, har kammarrätten den 26 januari 1927 avgivit sådant utlåtande.

Kammarrätten.

I sagda utlåtande utlåter sig *kammarrätten* sålunda:

»Den remitterade promemorian avser åtgärder i syfte att mål angående taxering av fastighet skola kunna slutligt avgöras hastigare än för närvarande är möjligt. För ändamålet föreslås i främsta rummet, att kammarrättens utslag i dylika mål icke skola få överklagas, åtminstone icke vad angår uppskattningsfrågor, men därjämte påyrkas vissa anordningar för påskyndande av dessa måls avgörande i kammarrätten. För att kammarrätten skall bli sista instans i fastighetstaxeringsmål — vare sig i allmänhet eller beträffande uppskattningsfrågorna — kräves i promemorian viss förstärkning i avseende å kammarrättens sammansättning vid handläggningen av fastighetstaxeringsmål. I det förevarande ämnet är emellertid att beakta ytterligare en viktig omständighet, nämligen angelägenheten av att kammarrättens övriga arbetsuppgifter icke varda för mycket eftersatta för fastighetstaxeringsmålen skull.

För påskyndande av fastighetstaxeringsmålen avgörande inom kammarrätten har huvudsakligen föreslagits: *att* under varje år, som följer närmast efter år, då allmän fastighetstaxering ägt rum, det skulle åligga länsstyrelserna att före den 1 april hava till kammarrätten avlämnat samtliga besvär rörande fastighetstaxeringar med därtill hörande längd- och protokollsutdrag jämte de förklaringar, som det åligger länsstyrelsen att införskaffa; *att* målen omedelbart efter det de inkommit till kammarrätten skulle där omhändertagas av särskilda föredragande för dessa mål, vilka under några månader — med avbrott för sommarferier — skulle uteslutande sysselsättas med att förbereda målen till föredragning; *samt att* inom kammarrätten skulle anordnas en uteslutande för avgörande av fastighetstaxeringsmål avsedd division, så sammansatt, att åt densamma kunde utan fara för rättssäkerheten anförtros att såsom högsta instans avgöra ifrågavarande mål.

Förslaget att inom kammarrätten skulle bildas en särskild division med uppgift att, så snart fastighetstaxeringsmålen inkommit till kammarrätten, uteslutande ägna sig åt dessa måls avarbetande, har av kammarrätten framförts redan i det utlåtande, som den 9 januari 1926 av kammarrätten avgavs över det av 1923 års taxeringssakkunniga avgivna betänkande angående omorganisation av taxeringsväsendet (i den remitterade promemorian benämnt taxeringsförslaget). Kammarrätten är också övertygad, att genom sådana åtgärder ej allenast skulle kunna ernås en mycket väsentlig förbättring med avseende å fastighetstaxeringsmålen avgörande inom skälig tid utan även vinnas förbättrade garantier för enhetlighet vid målen sakliga bedömande.

Målen böra handläggas å en särskild division i kammarrätten.

Den särskilda
divisionens
sammansätt-
ning.

Enligt det remitterade förslaget skulle kammarrättens fastighetstaxeringsdivision bestå av fyra kammarrättsråd, därav en ordförande, och två icke lagfarna ledamöter. I sammanträdena skulle i regel deltaga tre kammarrättsråd och de båda icke lagfarna ledamöterna, men divisionens beslutförhet skulle icke hindras därav att en av de sistnämnda vore frånvarande. Föredragningen a divisionen skulle i sin helhet handhavas av särskilda föredragande, vartill enligt förslaget skulle förordnas fyra av kammarrättens assessorer. Dessa assessorer skulle i början av april månaden efter det allmän fastighetstaxering ägt rum befrias från annan tjänstgöring och ägna sig åt arbetet med förberedandet av föredragningen av de mellan dem fördelade fastighetstaxeringsmålen, uppsättande av föredragningspromemorior med mera. Vid fördelningen av målen skulle iakttagas, att om möjligt samtliga mål från ett län skulle överlämnas till samme föredragande med undantag likväl att, därest av samme klagande likartad talan föres angående taxeringsvärdena å särskilda fastigheter i olika län, sådana likartade besvär skulle handläggas av samme föredragande.

Förslaget att i kammarrättens fastighetstaxeringsdivision skulle ingå två icke lagfarna ledamöter torde leda sitt ursprung från 1923 års taxeringssakkunnigas förslag, att kammarrätten och regeringsrätten såsom domstolar i mål rörande allmän fastighetstaxering skulle ersättas av en riksuppskattningsnämnd, bestående av 9 ledamöter, av vilka 7 skulle tjänstgöra i samtliga ärenden, medan 2 för varje län, respektive Stockholms stad, skulle inträda, då fråga vore om taxering av fastighet inom vederbörande län, respektive Stockholms stad. Förslaget om inrättande av en riksuppskattningsnämnd har i de yttranden, som avgivits i anledning av Kungl. Maj:ts remisser å taxeringsförslaget, blivit föremål för en stark kritik, men i åtskilliga av de avgivna yttrandena antydes, att det kunde vara till gagn för handläggningen av fastighetstaxeringsmålen, om kammarrätten vid deras behandling biträdades av länsvis utsedde sakkunnige med rådgivande ställning. Då kammarrätten den 9 januari 1926 avgav utlåtande över taxeringsförslaget, ställde sig kammarrätten bestämt avvisande till tanken, att även besvärinstansen över prövningsnämnderna skulle bliva av nämnds karaktär och således kammarrättens befattning med dessa mål upphöra. Emellertid förklarade sig kammarrätten icke vilja alldeles avvisa tanken, att någon representant för vederbörande län skulle biträda för att stå till tjänst med sin ort- och sakkunskap, därvid det emellertid kunde vara tvivelsamt, huruvida länsrepresentanten skulle deltaga i besluten eller blott biträda såsom sakkunnig. Efter kammarrättens mening borde han måhända få deltaga i avgörandet av åtminstone rena uppskattningsfrågor, i vilka just hans speciella sakkunskap skulle komma till gagn. Det finge emellertid icke förbises, att anordningen med länsrepresentanter skulle komma att medföra vissa olägenheter för arbetets fortgång, föranledda rubbningar i kammarrättens arbete och kräva anstalter, som ej för det dåvarande kunde helt överblickas. Vidare yttrade kammarrätten i detta ämne följande:

'Den för de skattskyldiga mest betydelsefulla vinsten av ett genomförande av de sakkunnigas förslag om riksuppskattningsnämnd torde ligga i det snabbare *slutliga* avgörande av fastighetstaxeringsmålen, som skulle vinnas genom att riksuppskattningsnämnden bleve sista instans. Samma fördel skulle dock ernås genom att, med upptagande av förslagets reducering av instansernas antal, låta kammarrätten bliva sista instans i dessa mål. Från de sakkunnigas synpunkt i fråga om behovet av en eller två

överinstanser kunna några berättigade invändningar häremot icke gärna göras. Intresset av tillgång till regeringsrätten såsom högsta instans skulle ju förnämligast ligga i möjligheten att få föreliggande rättsfrågor prövade ännu en gång. I betraktande av det ej heller av kammarrätten bestridda förhållandet, att i fastighetstaxeringsmålen uppskattningsfrågorna äro de vanligaste och praktiskt mest betydelsefulla, och att de juridiska tvistepunkterna där spela en mera underordnad roll än i till exempel inkomsttaxeringsmålen, torde det dock få anses tillräckligt sörjt för ett noggrant och tillförlitligt slutbedömande av dylika spörsmål inom fastighetstaxeringen genom den insikt och erfarenhet, som bör förutsättas samlad i kammarrätten, och detta så mycket hellre som av kammarrättens ställning såsom högsta instans enligt sakens natur måste följa uppställandet av vissa villkor i avseende på domstolens sammansättning och beslutförhet i hithörande mål. I detta hänseende borde för beslutförhet uppställas kravet, att i avgörandet deltog tre ledamöter, samtliga med ställning som kammarrättsråd, vartill tilläventyrs komme vederbörande länsrepresentant. Därjämte finge föreskrifter givetvis lämnas till förekommande av stridiga beslut i principfrågor och så vidare.

En given konsekvens av kammarrättens ställning såsom högsta instans i de allmänna fastighetstaxeringsmålen bleve enligt sakens natur, att ej heller i mål rörande särskild fastighetstaxering eller i mål, som avses i 55 och 170 §§, talan skulle få föras mot kammarrättens utslag.

Då frågan om kammarrättens förstärkning vid avgörandet av fastighetstaxeringsmål med icke lagfarna ledamöter i den remitterade promemorian upptoges till diskussion, förklaras den sakkunskap, som därvid synes eftersträvasvärd, böra omfatta *dels* sakkunskap i avseende å värdering av skog och skogsmark, *dels* en vidsträckt och allsidig sakkunskap i avseende å värdesättning av fast egendom, såväl jordbruks- som annan fastighet, samt fastighetsförhållandena i allmänhet inom landet, *dels ock* om möjligt ortskänedom.

Såsom representant för ortskännedomen anser promemorieförfattaren icke kunna ifrågasättas flera än *en* ordinarie ledamot för varje län (länsrepresentant), vilken givetvis skulle tjänstgöra i domstolen, då mål från det län han representerade där handlades. Det framhålles emellertid, att det säkerligen bleve mycket svårt att från varje län förvärva en för ändamålet lämplig person, som ägde sådan ortskänedom rörande hela länet, att han kunde anses fylla det önskvärda kravet på sakkunskap, att det ur praktisk synpunkt och med tanke på arbetets jämna gång säkerligen mången gång vore till hinder med en bestämmelse om att länsrepresentant skulle deltaga i behandlingen av fastighetstaxeringsmål, att det måste antagas bliva förenat med betydande svårigheter att kunna inom kammarrätten i tillräckligt god tid beräkna, när föredragningen av mål från ett visst län skulle taga sin början, att ett eventuellt hinder för en länsrepresentant att infinna sig på utsatt tid skulle komma att verka störande på arbetets jämna gång i kammarrätten samt att av dessa skäl så avsevärda hinder syntes möta för genomförande i praktiken av tanken på kammarrättens förstärkande med länsrepresentanter, att man torde nödgas avstå därifrån.

De invändningar mot de av vissa myndigheter uttalade önskemålen om en länsrepresentant i kammarrätten vid avgörandet av fastighetstaxeringsmålen, som sålunda framförts i promemorian, hava ytterligare styrkt de farhågor för rubbningar i kammarrättens arbete och andra olägenheter av

Om länsrepresentant.

en sådan anordning, som uttalats redan i kammarrättens utlåtande den 9 januari 1926; och kammarrätten anser sig därför böra instämma i avstyrkandet av ifrågavarande anordning.

Om icke lagfarna ledamöter i övrigt.

Sedan i promemorian erinrats om de hinder, som möta för genomförande av en anordning, enligt vilken en länsrepresentant vore bisittare i kammarrätten vid fastighetstaxeringsmålen avgörande, förklaras sådana hinder icke i tillnärmelsevis samma grad vara tillfinnandes i fråga om 'de icke lagfarna ledamöter, som ifrågasatts i syfte att tillförsäkra kammarrätten erforderlig sakkunskap i fråga om värdesättning av fastighet utan hänsyn tagen till deras ortskänedom'. Härefter föreslås, att av Kungl. Maj:t skulle utses sex sådana icke lagfarna ledamöter, vilka skulle besitta sakkunskap, två i fråga om värdering av skogsmark och växande skog ävensom skogsförhållandena i allmänhet inom landet, två i fråga om värdesättning av jordbruksfastigheter samt två i fråga om annan fastighet, särskilt bostads- och industrifastigheter, och av vilka två åt gången skulle av presidenten inkallas till tjänstgöring.

Emot detta förslag må till en början anmärkas, att de uttalanden av länsstyrelser och andra myndigheter om önskvärdheten av kammarrättens utökande med särskilda sakkunniga i fråga om fastighetstaxering, som kommit till kammarrättens kännedom, allenast åsyftat, att till kammarrättens förfogande skulle ställas personer, vilka genom en ingående ort- och lokalkänedom skulle kunna vara kammarrätten behjälpliga vid värdesättningar av fastigheter, men alldeles icke fastighetssakkunniga utan ortskänedom men med inom respektive områden 'allsidig kompetens och förmåga av bedömande efter objektivt rättvisa grunder'. Någon utredning angående arten av det gagn, som för kammarrättens arbete med fastighetstaxeringarna vore att förvänta genom på sistnämnda sätt kvalificerade personers deltagande i arbetet, förekommer icke i promemorian. Kammarrätten kan ej heller för sin del dela den uppfattningen, att gagnet av en sådan anordning skulle kunna motsvara de olägenheter för arbetet och de betydande kostnader, som därav skulle bli en följd. En sakkunskap av nu ifrågavarande art kräver, för att kunna göra sig gällande, direkt besiktning och därpå grundad noggrann kännedom om viss fastighet, eller åtminstone en fullt tillförlitlig utredning rörande fastighetens areal, skogsbestånd, kreatursbesättning, avkastning med mera. Det är emellertid sällsynt, att i fastighetstaxeringsmålen sådan utredning presteras. Vanligen rör sig tvisten om arealen av det ena eller andra ägoslaget, om beskaffenheten av viss ägoareal, ofta nog under jämförelse med motsvarande areal inom granngårdarna, om den ena eller andra av de värdesiffror, som skola ligga till grund för uppskattningen av skogsmarken och den växande skogen, om åbyggnadernas beskaffenhet och så vidare, och kammarrättens uppgift bliver då att, med beaktande av vad inom de särskilda nämnderna, i besvären och däri åberopade handlingar samt i de till kammarrätten avgivna förklaringarna förekommit rörande den eller de ifrågavarande tvistepunkterna, bilda sig ett omdöme angående befogenheten av besvärssyrkandena. Om de föreslagna icke lagfarna ledamöternas deltagande i en sådan prövning kommer då att gälla vad kammarrätten i sitt utlåtande den 9 januari 1926 yttrade rörande den föreslagna riksuppskattningsnämnden 'att även nämnden komme att väsentligen vara hänvisad till det i besvärssakten föreliggande bevismaterialet utan att besitta den för bedömandet därav oundgängliga rutinen samt att numera, sedan även uppskattningen, särskilt i fråga om skogsmark och skog, bun-

dits vid detaljerade regler, relativt ringa marginal finnes för nämndsavgöranden i egentlig mening, helst sedan saken redan passerat två eller tre lägre, med sak- och ortsförhållanden mera förtrogna nämnder'.

På grund av vad nu anförts och då de olägenheter och hinder i kammarrättens arbete, som skulle vållas av den ifrågasatte länsrepresentantens deltagande däri, givetvis skulle, om också ej i lika hög grad, göra sig gällande även till följd av de i promemorian föreslagna sakkunnigas inordnande i kammarrättens fastighetstaxeringsdivision, anser sig kammarrätten icke kunna tillstyrka vad i detta avseende föreslagits i promemorian. Det lärers även framgå av vad här nedan yttras, att åtskilliga rätt så invecklade och i tillämpningen avsevärt hinderliga föreskrifter, till exempel om den för fastighetstaxeringsdivisionen säregna föredragningsordningen och om olika sammansättning av fastighetstaxeringsdivisionen vid avgörandet av olika slag av tvistefrågor, bliva helt och hållet obehövligen, om man undviker att såsom i arbetet inom kammarrätten deltagande ledamöter anlita utanför verket stående personer.

Kammarrätten har emellertid sökt finna en utväg, enligt vilken kammarrätten i *särskilda fall* skulle kunna vid avgörandet av fastighetstaxeringsmål erhålla stödet av någon på detta område särskilt sakkunnig persons yttrande. I 21 § andra stycket förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922 föreskrives, att länsstyrelse äger, där så anses erforderligt, kalla taxeringsnämnds ordförande eller ledamot eller andra i värdering av skog och fast egendom i övrigt sakkunniga personer att före eller under prövningsnämnds sammanträde infinna sig för upplysningars meddelande. Stadgande av enahanda innehåll återfinnes i 34 § andra stycket av taxeringsförslaget. Däremot förefinnes icke och beredes ej heller enligt promemorian någon möjlighet för landskamreraren att för den förklaring han har att till kammarrätten avgiva över där anförda besvär rörande fastighetstaxering erhålla annat stöd än den förklaring, som i orterna utom Stockholm plägat infördras från ordförande i berednings- eller taxeringsnämnd. Öppnandet av möjlighet för landskamreraren, då han finner sådant behöfligt, även som för kammarrätten, då omständigheterna i visst mål befinnas så påfordra, att införskaffa yttrande av viss, för det speciella fallet särskilt utsedd sakkunnig, skulle tvivelsutan i ett kanske ej obetydligt antal fall vara av stort värde. Om exempelvis en hemmansägare i besvär till kammarrätten lämnar en uttömmande beskrivning över sin egendom och landskamreraren — i saknad av möjlighet att kontrollera av klaganden lämnade men icke vederbörligen bestyrkta uppgifter — anser sig böra bestrida avseende å besvären, skulle givetvis möjligheten för kammarrätten att träffa det riktiga avgörandet väsentligen ökas, om utlåtande över besvären kunde erhållas från exempelvis någon närboende jägmästare, domänintendent eller lantbruksingenjör. Vid övervägande av frågan, huruvida även personer utan tjänsteställning skulle kunna anlitas för sådana sakkunniguppdrag, bör givetvis beaktas, att den såsom sakkunnig anlitate personen måste i förhållande till klaganden intaga en fullt opartisk ställning. Möjligheten att för erhållande av sådana sakkunnigutlåtanden anmoda lämplig person att inställa sig i kammarrätten för att muntligen yttra sig borde icke heller vara utesluten.

Slutligen bör i detta sammanhang uppmärksammas vad i promemorian yttrats därom, att en ej oväsentlig del av den sakkunskap, som genom den ifrågasatta länsrepresentanten skulle tillföras kammarrätten, kan komma

kammarrätten tillgodo på en annan och betydligt enklare väg, nämligen genom åläggande för länsstyrelserna att tillhandahålla kammarrätten sådana handlingar, varom förmäles i taxeringsförslaget 23, 24 och 28 §§ samt 26 § 2 mom.

Om antalet
lagfarna leda-
möter.

Kammarrätten har tidigare gjorts till sista instans i flera grupper av mål, nämligen dels fattigvårdsmål och vissa därmed sammanställda mål och dels vissa anmärknings- och avlöningsmål samt med dessa sammanställda mål. Beträffande den förra gruppen av mål gäller för närvarande, att de i kammarrätten avgöras av tre ledamöter, av vilka minst två skola vara kammarrättsråd, och i avseende å den senare gruppen är stadgat, att i avgörandet skola deltaga fem ledamöter eller ock fyra, om tre av dem äro ense om slutet, varjämte meddelats sådana bestämmelser i avseende å domförheten beträffande dessa mål, att alltid minst två och i regel minst tre kammarrättsråd deltaga i deras avgörande. I fråga om övriga mål, som höra till kammarrättens prövning, hava liknande regler icke uppställts, men om man besinnar, att fullföljd tidigare varit medgiven beträffande fattigvårdsmål till högsta domstolen och beträffande avlönings- och anmärkningsmål till regeringsrätten, kan man icke undgå att hysa tvekan, huruvida vid fullföljdsrättens borttagande tillfredsställande garantier för ett riktigt avgörande skapats. Då nu fråga är om borttagande av klagorätten beträffande ytterligare en grupp av mål, bör man efter kammarrättens mening i alla händelser icke försumma att tillse, att dylika garantier såvitt möjligt vinnas. Och lära, då kammarrätten icke i rekryteringsavseende kan tävla med de högsta dömande instanserna, garantierna böra sökas däri, att i målens avgörande uteslutande ordinarie ledamöter av kammarrätten komma att deltaga. Beträffande det domföra antalet torde man däremot kunna nöja sig med att detta sättes till tre, på sätt nu gäller i fråga om beskattningsmål i allmänhet. Huru många ledamöter inalles härför böra tagas i anspråk, beror av antalet mål och den tid, inom vilken dessa böra vara avgjorda. Härvid är emellertid även att taga synnerlig hänsyn till den förut framhållna omständigheten, att forceringen av fastighetstaxeringsmålen avgörande icke får leda till för stort dröjsmål med avgörandet av övriga mål i kammarrätten. I avseende härå må erinras, att kammarrätten sedan lång tid tillbaka har en mycket stor balans av oavgjorda mål. Under de senaste åren har denna visserligen avsevärt nedgått, men balansen av oavgjorda taxeringsmål och fattigvårdsmål samt därmed sammanställda mål uppgick likafullt vid 1926 års slut enligt preliminära beräkningar till något över 12,000, och efter all anledning kommer nästa allmänna fastighetstaxering att medföra en ny stegring av balansen.

Kammarrätten har för närvarande 26 ledamöter, därav 17 kammarrättsråd och 9 adjungerade ledamöter eller assessorer. Samtliga ledamöterna fullgöra föredragning. Härjämte verkställes föredragning av 2 extra föredragande utan ledamotsställning samt av advokatfiskalen och sekreteraren. Av ledamöterna äro 4 kammarrättsråd och 2 adjungerade ledamöter placerade på den så kallade sjätte divisionen, där 2 kammarrättsråd föredraga anmärknings- och avlöningsmål med mera samt de övriga 4 ledamöterna taxerings- och fattigvårdsmål med mera. De återstående 20 ledamöterna, vilka alla föredraga mål av sistnämnda två slag, äro fördelade på fem divisioner med 4 ledamöter på varje; tre av dessa divisioner bestå av 3 kammarrättsråd och 1 assessor, de två övriga av 2 kammarrättsråd och 2 assessorer. De 2 extra föredragandena hava att verkställa före-

dragning av taxerings- och fattigvårdsmål med mera envar å två fyramannadivisioner. På den femte divisionen av detta slag föredraga sekreteraren och advokattfiskalen taxeringsmål. Skall nu, på sätt i den remitterade promemorian föreslås och även av kammarrätten anses önskvärt, behandlingen av fastighetstaxeringsmålen påbörjas redan våren näst efter det taxeringen ägt rum — vilket enligt vad den anförda siffran rörande arbetsbalansen giver vid handen innebär att dessa mål få förtur framför ett stort antal äldre taxeringsmål av annat slag och fattigvårdsmål — kan man dock, med hänsyn till de sistnämnda grupperna av mål, enligt kammarrättens mening icke för fastighetstaxeringsmålen av den nuvarande ledamotspersonalen taga i anspråk flera än 4 kammarrättsråd.

Beträffande den tid, som skulle stå till länsstyrelsernas förfogande för fastighetstaxeringsmålen förberedande behandling före insändandet till kammarrätten, innehöll taxeringsförslaget, 43 §, att besvär över länsuppskattningsnämnds beslut skulle anföras hos riksuppskattningsnämnden å sista helgfria dagen i december månad under uppskattningsåret samt att samtliga besvärshandlingar jämte över dem infordrade förklaringar med flera handlingar skulle insändas till finansdepartementet före utgången av maj månad året efter uppskattningsåret. I sitt över taxeringsförslaget avgivna utlåtande anförde kammarrätten, att tiden för besvär över länsuppskattningsnämnds beslut syntes utan olägenhet kunna förkortas till exempelvis september månads utgång, och detta vare sig forum bleve kammarrätten eller riksuppskattningsnämnden, men att en sådan ändring icke kunde genomföras i Stockholm med hänsyn till den framskjutna tidpunkten för avslutande av prövningsnämndens arbeten. I anledning av vissa länsstyrelserns erinringar, att den av taxeringssakkunniga åsyftade tidsfristen för länsstyrelserna vore för kort, yttrade kammarrätten vidare, att i den mån kammarrättens förslag till förkortad besvärstid bleve genomfört, längre rådrum skulle kunna beredas utan framflyttning av den av taxeringssakkunniga angivna tiden för besvärens insändande till finansdepartementet, och att man tvärtom skulle kunna, i varje fall beträffande länen, sätta tidpunkten till utgången av april månad.

Om tiden för målen insändande till kammarrätten

Nu har i den remitterade promemorian — utan att i densamma förutsattes någon ändring i tiden för besvärs anförande — föreslagits åläggande för länsstyrelserna att före april månads ingång året närmast efter uppskattningsåret insända ifrågavarande besvärshandlingar jämte förklaringar med mera till kammarrätten. Det synes kammarrätten uppenbart, att den tid av tre månader, som enligt det remitterade förslaget skulle stå till länsstyrelsernas förfogande för den förberedande behandlingen av ifrågavarande besvärsmål, är alldeles för knappt tillmätt.

Sedan kammarrätten i det föregående uttalat sin mening angående sammansättningen av den division, som skulle hava att inom kammarrätten såsom högsta instans avgöra mål rörande taxering av fast egendom samt om beslutförhet i sådana mål, övergår kammarrätten nu till frågan, huru arbetet å ifrågavarande division bör bedrivas.

Om sättet för arbetets bedrivande å den särskilda divisionen.

I promemorian föreslås, att all föredragning å divisionen skall handhavas av särskilda föredragande, och att för detta ändamål skulle disponeras fyra av kammarrättens assessorer, vilka skulle med bibehållen avlönning och tjänstmerit tjänstgöra i den eljest lägre avlönade och mindre meriterande egenskapen av extra föredragande. Vidare föreslås, att nu-

der tiden från omkring den 1 april till slutet av september månad de särskilda föredragandena och under större delen av samma tid även de å fastighetstaxeringsavdelningen indelade kammarrättsråden samt den på dessa kammarrättsråd och de särskilda föredragandena indelade kanslipersonalen skulle uteslutande sysselsättas med uppsättande, respektive granskning av föredragningspromemorior, förslag till beslut med mera och divisionen såsom sådan tråda i verksamhet först sedan hela arbetsmaterialet blivit under överinseende av de på fastighetstaxeringsdivisionen indelade ledamöterna på nämnda sätt genomgången och förarbetat. Enligt kammarrättens förmenande skulle, därest den forceerade föredragning, som enligt förslaget skulle pågå under beräknad tid av omkring ett år, skulle kunna på tillfredsställande sätt upprätthållas, det bliva oundgängligen nödvändigt, att promemoriorna bleve så fullständigt avfattade, att föredragningen kunde fullgöras huvudsakligen genom uppläsning av promemoriorna. Den starka forcering av arbetet, som är avsedd och som följer av den uppgjorda planen för arbetets ordnande, lär för övrigt i och för sig icke vara ägnad att främja utan snarare att äventyra ett gott och tillförlitligt arbetsresultat. Den är givetvis motiverad av en önskan att underlätta möjligheten att erhålla icke lagfarna ledamöter genom att till det minsta möjliga reducera den tid, varunder sådana ledamöter skulle behöva inkallas till tjänstgöring. Om i enlighet med kammarrättens hemställan förslaget om sådana ledamöter får förfalla, bortfaller även detta skäl för den föreslagna anordningen av tjänstgöringen. Det bör för övrigt erinras, att trots all forcering av arbetet, de fyra kammarrättsråd och fyra assessorer, som antagas komma att under ett och ett halvt år tjänstgöra å fastighetstaxeringsdivisionen, enligt promemorian icke förväntas kunna avarbeta mera än 300 mål var för år räknat, vilket torde vara något mindre än det antal fastighetstaxeringsmål, som ifrågavarande åtta personer, om de samtliga i vanlig ordning anlätades för föredragning, skulle kunna förväntas avarbeta under ett år.

Enligt kammarrättens mening bör föredragningen å fastighetstaxeringsdivisionen taga sin början omedelbart efter det målen från länsstyrelserna inkommit till kammarrätten och därefter i vanlig ordning fullgöras av vederbörande i avgörandet deltagande ledamöter, varjämte en extra föredragande bör kunna i viss utsträckning disponeras för tjänstgöring å divisionen med åliggande att där föredraga eventuellt förekommande se-rier av likartade mål samt bagatellmål.

Om å ifrågavarande division handläggas uteslutande fastighetstaxeringsmål, lär man kunna räkna med att under ett år skulle kunna föredragas omkring 1,600 mål, därav omkring 325 av varje kammarrättsråd och omkring 300 av extra föredraganden. På den tid av ett och ett halvt år, varmed räknas i promemorian, borde alltså kunna medhinnas omkring 2,400 mål. Skulle totalsumman av fastighetstaxeringsmålen komma att nämnvärt överstiga denna siffra, finge man antingen anslå längre tid för deras avgörande eller ock öka antalet kammarrättsråd å vederbörande division och i samband därmed utsträcka tiden för extra föredragandens tjänstgöring därstädes. Det senare alternativet lär vara att föredraga, varvid dock måste förutsättas att samtidigt sker en motsvarande ökning av kammarrättens ledamotspersonal för den tid, under vilken fastighetstaxeringsmålen skulle handläggas. Skulle målens antal bliva det i promemorian förutsatta eller 3,600, skulle ytterligare två kammarrättsråd behöva tagas i anspråk.

Därest antalet kammarrättsråd å divisionen för fastighetstaxeringsmål icke behöver ökas utöver 4, erfordras för genomförande av här ovan ifrågasatta arbetsplan ej annan kvantitativ ökning av kammarrättens personal än en tillfällig förstärkning av arbetskrafterna å aktuariiekontoret året efter det, då allmän fastighetstaxering ägt rum. Arbetsplanen förutsätter med nödvändighet, att åtminstone det övervägande antalet fastighetstaxeringsmål inkommer redan under våren ifrågavarande år, men då efter hittills vunnen erfarenhet tillströmningen av mål alltid är ojämförligt störst under vårarna — då den ofta är så stor, att extra personal måste anlitas för biträde vid diarieföring och expedition — kan det icke förväntas, att den ordinarie personalen å aktuariiekontoret skall finnas vara tillräcklig att möta den betydande ökning av göromålen, som fastighetstaxeringsmålen inströmmande under en jämförelsevis kort tid kommer att för denna tid medföra. Dessa mål måste hållas strängt avskilda från övriga mål; det är därför angeläget att fastighetstaxeringsmålen upptagas i ett särskilt diarium och att för deras diarieföring och ordnande får anställas en extra kansliskrivare för en tid av sex månader.

Men om, såsom redan antytts, inrättandet av en särskild division för fastighetstaxeringsmål med 4 kammarrättsråd jämte 1 extra föredragande icke skulle nödvändiggöra ökning i *antalet* ledamöter i kammarrätten, måste dock denna anordning draga med sig en ändring av proportionen mellan antalet kammarrättsråd och övriga ledamöter. Av hela nuvarande antalet kammarrättsråd eller 17 äro, på sätt ovan nämnts, 4 indelade till tjänstgöring å sjätte divisionen och eftersom kammarrätten i vissa av de till denna division särskilt hänvisade mål är sista instans, kan antalet kammarrättsråd å denna division icke minskas utan vore snarare en ökning därav önskvärd. Efter avdrag av ytterligare 4 kammarrättsråd för den division, som skulle handlägga fastighetstaxeringsmålen, skulle återstå 9 kammarrättsråd och 7 assessorer att fördela på fyra divisioner, därvid en division komme att bestå av 3 kammarrättsråd och en assessor samt de tre övriga av 2 kammarrättsråd och 2 assessorer. Det kan synas som skulle denna organisation icke bli alltför mycket svagare än den nuvarande, enligt vilken av fem divisioner tre bestå av 3 kammarrättsråd och 1 assessor samt två av 2 kammarrättsråd och 2 assessorer. Men det är härvid att märka, att organisationen icke har samma styrka i verkligheten som på papperet. På grund av kammarrättsråds ledighet för sjukdom, för offentliga uppdrag, till exempel utarbetande av författningsförslag och dylikt, eller för beredning av mera omfattande mål och ärenden till föredragning samt på grund av kammarrättsråds inkallande till tjänstgöring i den inom kammarrätten särskilt inrättade så kallade lagavdelningen, där i allmänhet 4 kammarrättsråd äro samtidigt upptagna, händer det alltför ofta, att på en eller flera divisioner måste placeras 3 assessorer och blott 1 kammarrättsråd. Härvid inträffar emellanåt, att en division vid avgörande av mål består uteslutande av assessorer, och det har till och med hänt, att av dessa assessorer icke någon ens haft årsförordnande. Det säger sig självt, att nu berörda förhållanden varit till stort hinder för arbetets jämna gång. Detta har särskilt tagit sig uttryck däri att fattigvårdsmål och andra mål, i vilkas avgörande minst två kammarrättsråd enligt instruktionen skola taga del, blivit för avsevärd tid undanskjutna. Efter den nya anordningens eventuella genomförande bleve ställningen än mera prekär, då ju nödvändigheten att alltid disponera 4 kammarrättsråd för divisionen för fastighetstaxeringsmål skulle komma att

Om förstärkning av kammarrättens arbetskrafter.

ytterligare påfresta organisationen. Antalet kammarrättsråd måste därför enligt kammarrättens mening beräknas så, att minst 4 kammarrättsråd kunna placeras å sjätte divisionen, 4 å divisionen för fastighetstaxeringsmål samt minst 3 å var och en av de övriga fyra divisionerna. Här för erfordras, att tre assessorsbefattningar utbytas mot kammarrättsrådsämbeten, så att kammarrättens ledamotspersonal kommer att bestå av 20 kammarrättsråd och 6 assessorer eller adjungerade ledamöter. Då divisionen för fastighetstaxeringsmål icke är avsedd att vara permanent, kan för mellantiderna ett av de 4 kammarrättsråden å denna division byta tjänstgöring med en adjungerad ledamot å sjätte divisionen.

Kostnads-
frågor.

Kostnaden för tre assessorsbefattningars utbytande mot kammarrättsrådsämbeten uppgår till 7,200 kronor för år, om avlöningarna, på sätt i statsverkspropositionen sker, räknas för kammarrättsråden efter näst lägsta och för assessorerna efter lägsta löneklassen inom vederbörande lönegrad, men till endast 5,760 kronor för det fall att man beträffande assessorerna utgår från den löneklass, i vilken de tre till tjänsteåren äldsta av kammarrättens assessorer för närvarande äro placerade. Till denna kostnad kommer dels en tillfällig men efter varje allmän fastighetstaxering återkommande kostnad av 1,650 kronor för en extra kansliskrivare under en tid av 6 månader, dels ock utgiften för en för utslag i fastighetstaxeringsmål avsedd publikation, i avseende vara med avgivande av närmare förslag dock måste anstå. Skulle antalet fastighetstaxeringsmål bliva så stort, att det påkallar förordnande av ytterligare personal, bör härutöver beräknas för varje extra kammarrättsråd 10,020 kronor, för en amanuens till biträde åt varje sådan ledamot omkring 2,300 kronor samt till bestridande av ökad kostnad för renskrivning likaledes för varje ledamot omkring 800 kronor, alltför år under den tid, handläggningen av fastighetstaxeringsmålen pågår.

De särskilda kostnader, som enligt promemorian skulle erfordras för beredande av lokaler för en fastighetstaxeringsdivision, så anordnad som i promemorian föreslås, skulle även inbesparas, därest kammarrättens förslag följes.

En jämförelse mellan den av kammarrätten nu gjorda kostnadsberäkningen och den i promemorian innefattade giver vid handen, att genom den förra kammarrätten skulle erhålla sådan kvalitativ förstärkning av sin ledamotspersonal, som är nödvändig för att såväl de nu gällande som de i förevarande sammanhang föreslagna föreskrifterna om kammarrättens sammansättning vid avgörandet i sista instans av vissa slag av mål må kunna upprätthållas utan sådana stockningar, som med avseende å föredragningen av fattigvårds- och därmed sammanställda mål under de senaste åren ofta förekommit på grund av bristen på tillräckligt antal kammarrättsråd. Den i promemorian föreslagna förstärkningen av kammarrättens egen personal är däremot i nämnda avseende alldeles otillfredsställande och tillförsäkrar kammarrätten icke det antal ordinarie ledamöter, som är behöfligt för att under den tid arbetet med besvären över de allmänna fastighetstaxeringarna pågår, kammarrättens arbete i övrigt och särskilt beträffande fattigvårds- och därmed sammanställda mål må kunna i erforderlig omfattning fortgå. Man måste nämligen räkna med, att så gott som ständigt någon och ofta ett flertal — för närvarande fem — av kammarrättsråden på grund av särskilda uppdrag eller av annan anledning icke kunna deltaga i föredragningsarbetet. Och likväl skulle kostnaderna, särskilt på grund av bortfallandet av de stora belopp, som enligt promemo-

rian skulle erfordras till dagtraktamenten och reseersättningar åt icke lagfarna ledamöter, enligt den av kammarrätten uppgjorda planen bliva ej allenast för år räknat utan i längden avsevärt lägre än enligt promemorieförfattarens förslag. Även det för ordföranden å fastighetstaxeringsdivisionen föreslagna arvudet har kammarrätten ansett sig böra i sin kostnadsberäkning utelämna, då någon anledning ej förefinnes att tillerkänna ordföranden å fastighetstaxeringsdivisionen dylikt arvode så länge övriga divisionsordförande icke åtnjuta sådant. Om kammarrättens förslag följes, böra givetvis de erforderliga anslagsbeloppen, utom vad angår arvoden till eventuellt behöfliga extra kammarrättsråd jämte för dem erforderlig kanslipersonal med mera, i vanlig ordning anvisas på kammarrättens stat.

Med avseende å kammarrättens ställning inom instansordningen göres i den remitterade promemorian en skillnad mellan sådana fastighetstaxeringsmål, där tvisten rör sig om en uppskattningsfråga, och sådana mål, i vilka tvistefrågan är av juridisk art, därvid till den senare gruppen anses böra hänföras allenast mål, däri till avgörande föreligger 1) fråga, huruvida viss egendom är att i beskattningsavseende anse såsom fastighet eller ej, 2) fråga om subjektiv skattskyldighet, 3) fråga om objektiv skatteplikt samt 4) fråga om, i vilken kommun viss fastighet är belägen. Endast inom den förra gruppen av fastighetstaxeringsmål anses kammarrätten böra intaga ställningen såsom sista instans, varemot inom den senare gruppen talan mot kammarrättens beslut anses böra få fullföljas hos regeringsrätten. Såsom skäl härtill anföres huvudsakligen, att nämnderna icke i sistnämnda mål, eller åtminstone icke i alla dessa mål — såsom förhållandet däremot anses vara beträffande uppskattningsfrågorna — besitta full kompetens eller obestridd auktoritet. Om kammarrätten gjordes till sista instans i dessa mål, komme de sålunda att handläggas av allenast *en* myndighet med domstols kompetens och organisation, vilket vore så mycket betänkligare, som enligt sakens natur ett avgörande i rättsfrågor bleve för framtiden bindande på ett helt annat sätt än avgörandet i omdömesfrågor sådana som uppskattningsfrågorna. Vidare säges den omständigheten att inom kammarrätten två icke lagfarna ledamöter vore avsedda att deltaga i avgörandet av fastighetstaxeringsmål — något som skulle utgöra en särskild styrka med avseende å uppskattningsfrågorna — ingalunda kunna tillmätas samma värde med avseende å rättsfrågorna utan snarare utgöra ett hinder för att låta kammarrätten såsom sista instans avgöra rättsfrågorna.

Det framhålles emellertid i promemorian, att även andra frågor än de här ovan såsom rättsfrågor uppräknade, såsom frågan om en fastighet bör taxeras såsom jordbruksfastighet eller annan fastighet och frågan om bestämmande av taxeringsenhet, måste anses, åtminstone formellt, vara av övervägande juridisk art samt att i vissa andra frågor, exempelvis om asättande av särskilda värden såsom tomt- och industrivärde samt om värdering av skog och skogsmark rätts- och uppskattningsfrågorna äro så invädda i varandra, att ett särskiljande knappast låter sig göra.

Vid övervägande av det remitterade förslaget i denna del har kammarrätten funnit, att därest den föreslagna uppdelningen av fastighetstaxeringsmålen efter arten av i dem förekommande tvistefrågor överhuvud skall göras, till rättsfrågorna givetvis bör hänföras frågan, huruvida fog funnits för av kammarrätten meddelat beslut att icke upptaga till prövning där anförda besvär. Emellertid synes det kammarrätten knappast vara möjligt att utfinna några rationella grunder för en uppdelning av fastighetstaxeringsmålen i syfte att därpå grunda skilda instansordningar

Instansord-
ningen.

för olika grupper av dessa mål. En sådan uppdelning skulle få över sig ett sken av godtycklighet och vålla åtskillig ovisshet vid tillämpningen samt medföra den avsevärda, i promemorian framhållna olägenheten, att en av regeringsrätten beslutad ändring i en rättsfråga i många fall skulle nödvändiggöra en återförvisning till kammarrätten för förnyat beslut i en därmed sammanhängande uppskattningsfråga. Kammarrätten anser därför, att samma instansordning bör bli gällande för samtliga mål angående fastighetstaxering. Därest sålunda överhuvudtaget ställningen såsom sista instans i fastighetstaxeringsmål anses böra anförtros åt kammarrätten, synes detta böra gälla över hela linjen och inga sådana mål få fullföljas till regeringsrätten.

Med den sammansättning av kammarrätten, som i detta utlåtande förordats, saknas givetvis all anledning att med avseende å instansordningen göra skillnad mellan å ena sidan de fastighetstaxeringsmål, som dragas under kammarrättens prövning genom besvär över länsuppskattningsnämnds beslut vid allmän fastighetstaxering, och å andra sidan besvär över fastighetstaxering de år, då allmän sådan taxering icke äger rum, ävensom mål angående dubbel eller obehörig fastighetstaxering eller taxering, som på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende blivit felaktig.

Andra frågor.

Likaledes torde anledning saknas att med avseende å formerna för avgiftningen och expeditionen av kammarrättens beslut avvika från vad i dessa avseenden hittills inom kammarrätten praktiserats.

De bestämmelser, som erfordras för reglering av kammarrättens verksamhet med avseende å fastighetstaxeringsmålen, böra, såsom i promemorian förutsattes, inarbetas dels i taxeringsförordningen och dels i kammarrättens instruktion. Något vidare yttrande härom torde icke böra av kammarrätten avgivas, helst som förslag till helt ny taxeringsförordning för närvarande är under utarbetande inom finansdepartementet.»

Kammarrättens utlåtande var icke enhälligt.

Rörande instansordningen yttrar *en ledamot*, att enligt hans mening syntes omtanken om rättssäkerheten bjuda, att skattskyldig medgäves rätt att fullfölja talan hos Kungl. Maj:t i sådana rättsfrågor, som omförmälas i den remitterade promemorian. Dessa borde nämligen icke handläggas av allenast *en myndighet* med domstols kompetens och organisation.

En annan ledamot uttalar, att enligt hans mening kammarrätten bort såsom en ytterligare garanti för ett riktigt avgörande av de mål, i vilka kammarrätten bliver sista instans, framhålla vikten av att kammarrättens ordinarie ledamöter beredas förbättrad ställning i ekonomiskt avseende.

Regeringsrätten.

Med överlämnande av berörda promemoria och kammarrättens utlåtande har jag därefter anhållit, att yttranden från regeringsrättens ledamöter angående de i promemorian omhandlade frågor måtte mig meddelas.

Med anledning härav hava regeringsrättens ledamöter sammanträtt den 21 februari 1927, därvid enligt mig tillställt utdrag av det vid sammanträdet förda protokoll förekom följande:

»Regeringsråden Ernberg, Thulin, Rydin, Planting-Gyllenbåga och Haselrot förenade sig om följande yttrande:

'Med hänsyn till den betydande, även under nästlidet år stegrade arbetsbalansen i regeringsrätten (se bifogad tabell)¹ läres det bliva nödvändigt att inom en snar framtid vidtaga mera genomgripande åtgärder än hittills för balansens avarbetande och uppnående av önskvärd jämvikt mellan antalet årligen avgjorda mål, å ena, och under motsvarande tid inkommande mål, å andra sidan. Innan beslut fattats om innebörden av de åtgärder, som härför erfordras, torde man i allt fall icke för närvarande böra från regeringsrättens arbetsområde avskilja andra mål än sådana, beträffande vilka på grund av målens natur en dylik åtgärd utan avsevärd olägenhet kan vidtagas. Därvid hava helt naturligt närmast mål om fastighetstaxering kommit i betraktande. I tidigare av regeringsrättens ledamöter till statsrådet och chefen för justitiedepartementet avlåtet yttrande angående eventuella åtgärder för balansens nedbringande ifrågasattes ock, huruvida icke rätten att fullfölja talan i dessa mål till Kungl. Maj:t skulle kunna upphävas. Den prövning, som i dessa mål ägde rum, rörde sig nämligen oftast endast om fastighetens värde, och frågan härom syntes knappast vara av beskaffenhet, att rätten att draga densamma genom ett flertal instanser ovillkorligen borde bibehållas. Att så är förhållandet torde ock ligga i sakens natur. Enligt vad erfarenheten visat leda dylika klagomål, där det allenast rör sig om fastighetsvärdet, mera sällan till ändring i beskattningsmyndigheternas, på närmare kännedom om de lokala förhållandena grundade beslut.

Förbises bör emellertid icke, att även vid fastighetstaxeringen rättsliga, för en riktig taxering viktiga spörsmål spela in. Och sedan denna taxering numera genom 1921 års lagstiftning delvis omlagts och erhållit en långt mera detaljerad utformning än tillförne, komma uppenbarligen dessa spörsmål att för taxeringen erhålla åtskilligt större betydelse än tidigare.

Detta har ock uppmärksamrats i den inom finansdepartementet av kammarrättsrådet Norrman enligt uppdrag utarbetade promemorian i ämnet; och har av honom av principiella skäl föreslagits, att rätten att fullfölja talan i mål om sådan taxering till regeringsrätten skulle för vissa fall bibehållas, nämligen där fråga är

- 1) om viss egendom är att hänföra till fastighet eller ej,
- 2) om den subjektiva skattskyldigheten (eller frågan om vem som har att erlägga skatt för viss fastighet),
- 3) om objektiv skatteplikt (eller frågan huruvida skatt överhuvud skall för viss fastighet erläggas) samt
- 4) om beskattningssorten för fastighet.

I promemorian har emellertid erinrats, att vid fastighetstaxeringen även i vissa andra fall än de sålunda till undantagande föreslagna förekomma frågor av åtminstone formellt sett juridisk natur, såsom frågor om fastighets hänförande till jordbruksfastighet eller annan fastighet samt om taxeringsenhet ävensom att i vissa andra fall — exempelvis vid äsättande av särskilda värden såsom tomt- och industrivärde samt om värdering av skogsmark och skog — rätts- och uppskattningsfrågor kunna vara så intimt förenade med varandra, att ett särskiljande knappast låter sig verkställa.

Med åberopande härav har kammarrätten ansett, att det knappast låte sig göra att utfinna några rationella grunder för en uppdelning av fastighetstaxeringsmålen i syfte att därpå grunda skilda instansordningar för olika grupper av dessa mål.

Därest man, på sätt kammarrätten härvid synes hava förutsatt, vill i an-

¹ Tabellen har ej här intagits.

givet syfte söka undantagslöst genomföra en uppdelning av rätts- och uppskattningsfrågorna över hela linjen, möta givetvis stora svårigheter. Om man än därför måste avstå från ett sådant försök, synes detta likväl ingalunda behöva utesluta, att, i den omfattning sådant lämpligen låter sig göra, genomföra en dylik uppdelning, därest detta eljest i rättssäkerhetens intresse befinnes önskvärt.

Då taxeringsmål i övrigt få fullföljas till högsta instans, torde, rent principiellt sett, skäl icke föreligga att beträffande fastighetstaxeringen avskära rätten att fullfölja talan till regeringsrätten annat än i den mån fråga är om uppskattning av fastighets värde. Men tydligt är att, då i vissa fall av praktiska skäl stor svårighet möter att göra en sådan uppdelning av dessa mål i olika grupper, man måste nöja sig med att uppdraga gränslinjen på det sätt, att frågor, som huvudsakligen äro att hänföra till fastighets uppskattning, stanna i kammarrätten, men däremot andra frågor, av mera principiell art, få fullföljas till högsta instans. Den i promemorian ur sådan synpunkt föreslagna lösningen synes i huvudsak tillfredsställande. Dock synas övertvägande skäl tala för, att även frågor om taxeringsenhet, vilka uppenbarligen kunna innehålla spörsmål av ganska stor principiell innebörd och jämväl synas vara av beskaffenhet att utan svårighet kunna behandlas för sig, böra hänföras till samma kategori som de i promemorian upptagna grupper av mål, däri obesuren besvärsmått fortfarande skulle bibehållas.

Att, ifall fastighetstaxeringsmålen utan undantag skulle stanna i kammarrätten, detta även ur andra synpunkter än de rent principiella skulle medföra åtskilliga olägenheter och oegentligheter, synes oförtydbart. Sålunda skulle, då ju mål om beskattning för inkomst fortfarande skulle få undantagslöst gå upp till regeringsrätten, i vissa fall fullt likartade frågor, som kunna uppkomma såväl vid inkomstbeskattningen som vid fastighetstaxeringen, kunna komma att avgöras på mot varandra stridande sätt i regeringsrätten och kammarrätten. Detta skulle exempelvis kunna inträffa i frågor om skattefrihet för samfund, inrättningar och stiftelser etc., som avses i 5 § 2 mom. c) i inkomstskatteförordningen och i 5 § e) bevillningsförordningen. Även skulle regeringsrätten vid prövning av besvär angående inkomsttaxeringen bliva i åtskilliga hänseenden bunden av kammarrättens beslut i fastighetstaxeringsfrågor. I sådant avseende må erinras, att enligt 12 § 8 mom. bevillningsförordningen den, som enligt 5 § a)—i) samma förordning befrias från fastighetsbevillning, jämväl skall åtnjuta befrielse från inkomst för samma egendom, samt att enligt 11 § 2 mom. 1:o a) bevillningsförordningen frågan om vem avdrag för genom fastighetsbevillning beskattad avkastning av fastighet skall tillkomma är beroende av frågan, huruvida fastighetens ägare eller dess innehavare är enligt 3 § samma förordning skattskyldig för fastigheten.

Ett system, ägnat att medföra dylika konsekvenser, kan svårigen anses tillfredsställande.

Viktigare än vad sålunda berörts är emellertid måhända den omständigheten, att då kammarrätten ju är första domstolsinstans i förevarande frågor, vederbörande part i många fall först genom kammarrättens utslag erhåller tydligt besked, i vilket avseende den till stöd för hans talan förebragta utredning eller bevisning brister. Och att det oaktat helt avskära besvärsmålen även i rättsfrågor synes knappast tillrädligt. Väl gör sig i viss mån enahanda förhållande gällande beträffande mål angående uppskattningsfrågor, men torde detta av antydde skäl där spela en avsevärt mindre roll.

Mot ett medgivande av fullföljdsrätt i den omfattning, som i promemorian anförts, har invänts, att återförvisning till kammarrätten i vissa fall skulle bli nödvändig för prövning av uppskattningsfrågan samt att i följd därav målens slutliga avgörande skulle fördröjas. Återförvisning torde emellertid bli erforderlig huvudsakligen endast i sådana fall, då regeringsrätten, i motsats till kammarrätten, finner en fastighet vara underkastad beskattning helt eller delvis, eller prövar en fastighet, som av kammarrätten ansetts böra i sin helhet taxeras, endast delvis böra bli föremål för en sådan åtgärd eller böra uppdelas i taxeringsenheter på annat sätt än kammarrätten bestämt. Dylika fall torde kunna antagas icke bli alltför talrika, och även om det dröjsmål med målens slutliga avgörande, som en återförvisning medför, givetvis måste anses såsom en nackdel, lär den dock icke vara av beskaffenhet att böra utgöra hinder för fullföljdsrätt, där denna eljest anses böra bibehållas.

I förevarande sammanhang må ock — på sätt i promemorian antytts — erinras, att, sedan rättsfrågor av beskaffenhet att få till regeringsrätten fullföljas en gång vunnit sitt avgörande i högsta instans och vägledande prejudikat därigenom vunnits, anledning till klagomål i likartade fall, under förutsättning av oförändrad lagstiftning i ämnet, bortfaller.

Slutligen må här anmärkas, att då kammarrätten i sitt utlåtande anført, bland annat, att om den föreslagna uppdelningen av fastighetstaxeringsmålen efter arten av i dem förekommande tvistefrågor överhuvud skall göras, till rättsfrågorna bör hänföras även fråga, huruvida fog förefunnits för av kammarrätten meddelat beslut att icke upptaga till prövning där anförda besvär, detta synes vara riktigt, försåvitt målet, materiellt sett, är av beskaffenhet att enligt den föreslagna ordningen få till regeringsrätten fullföljas. Men i andra fall lär vid kammarrättens prövning såväl i berörda hänseende som beträffande andra i målet förekommande formella frågor böra förbli.

På grund av vad sålunda anförts synas de i promemorian i nu omnämda hänseende framlagda förslag med den modifikation, som ovan angivits, vara av beskaffenhet att kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Om kammarrätten i större eller mindre utsträckning göres till högsta instans i fastighetstaxeringsmål, äro givetvis åtgärder, ägnade att skapa ökade betingelser för ett riktigt avgörande och att sålunda förläna ökad auktoritet åt domstolens beslut, önskvärda. Mot den lösning, som kammarrätten i sådant avseende föreslagit, synes något väsentligt icke vara att erinra.

De föreskrifter av instruktionell art, som under angiven förutsättning i övrigt må finnas erforderliga, torde icke påkalla något yttrande från regeringsrättens ledamöters sida.

Regeringsrådet Palmgren, med vilken regeringsrådet Söderwall instämde, anförde:

’På grund av angelägenheten att minska regeringsrättens arbetsbörda anser jag förslaget att från fullföljd till Kungl. Maj:ts utestänga besvärmål angående fastighetstaxering böra bringas till verkställighet. I de frågor rörande förslaget genomförande, med avseende å vilka yttrande från regeringsrättens sida kan vara påkallat, biträder jag den mening, som omfattats av kammarrättens flesta ledamöter.’»

Departements-
chefen.

Den på senare år allt mera ökade tillströmningen av mål till regeringsrätten och den stegrade balansen av oavgjorda mål därstädes gör det enligt min mening till en ofrånkomlig nödvändighet att söka i möjligaste mån råda bot för dessa förhållanden. Förslaget om att göra kammarrätten till sista instans i huvudmassan av fastighetstaxeringsmålen synes utgöra ett icke overksamhet medel för att uppnå angivna mål. Jämväl önskvärdheten av att mål angående fastighetstaxering vinna ett snabbt slutgiltigt avgörande utgör ett skäl, som starkt talar för åtgärden i fråga.

Beträffande frågan, om kammarrätten skall utgöra högsta instans i alla fastighetstaxeringsmål eller om talan skall få fullföljas i vissa av dem, hava olika meningar gjort sig gällande. Sålunda hava kammarrättens majoritet och två ledamöter av regeringsrätten ansett, att kammarrätten bör utgöra högsta instans i alla dylika mål, under det att en ledamot av kammarrätten och fem ledamöter av regeringsrätten i princip biträtt den i kammarrättsrådet Norrmans promemoria uttalade mening, att rätten till fullföljd av talan hos regeringsrätten i dessa mål skall i viss utsträckning bibehållas. För egen del finner jag mig på de skäl, som anförts i promemorian samt av regeringsrättens flesta ledamöter, böra ansluta mig till den ståndpunkten, att rätten till fullföljd av talan hos regeringsrätten bör i viss utsträckning bibehållas. Genom att begränsa fullföljdsrätten på detta sätt vinnes en icke oväsentlig avlastning av regeringsrättens arbetsbörda, utan att man kan göra gällande, att någon risk för rättssäkerheten uppstår, och utan att man behöver befara en sådan möjlighet till olika domslut i likartade frågor, som — på sätt påpekats av regeringsrättens flesta ledamöter — skulle kunna uppkomma, om alla fastighetstaxeringsmål avgjordes av kammarrätten såsom högsta instans, men talan i andra taxeringsmål finge fullföljas hos regeringsrätten.

Vad angår den grund, efter vilken man skall göra uppdelningen av fastighetstaxeringsmålen i sådana, i vilka talan får fullföljas hos regeringsrätten, och sådana, i vilka talan dit icke får fullföljas, så synes denna grund — av i promemorian angivna skäl — böra vara den, att talan skall få fullföljas hos regeringsrätten i rättsfrågor men icke i uppskattningsfrågor. På sätt från olika håll framhållits, är det dock mycket vanskligt att uppdraga en rationell gräns mellan rätts- och uppskattningsfrågor i fastighetstaxeringsmål. För egen del finner jag övervägande skäl, framför allt av praktisk natur, tala för den uppdelning av mål rörande tillämpning av kommunalskattelagens bestämmelser om fastighetsbeskattning, som skett i nämnda promemoria. Enligt denna må talan över kammarrättens beslut fullföljas hos regeringsrätten, 1) då fråga är, huruvida viss egendom i beskattningsavseende är att hänföra till fastighet eller ej, 2) i fråga om subjektiv skattskyldighet, 3) i fråga om objektiv skatteplikt, samt 4) rörande frågan i vilken kommun viss taxerad fastighet är belägen.

Vad angår särskilt det i de avgivna yttrandena debatterade spörsmålet, om talan skall få fullföljas jämväl rörande frågan, huruvida fog funnits för av kammarrätten meddelat beslut att icke upptaga till prövning där anförda besvär, så är detta något, som rör tillämpning av taxeringsförfordningen och icke kommunalskattelagen, och torde någon begränsning av klagorätten icke böra ifrågakomma vare sig i denna eller i andra likartade frågor. Att, på sätt regeringsrättens flesta ledamöter ifrågasatt, låta klagorätt i desertationsfrågor finnas endast i de fall, då målet, materiellt sett, är av beskaffenhet att enligt den föreslagna ordningen få till regeringsrätten fullföljas, kan jag för egen del ej förorda, då det skulle nödvändiggöra, att kammarrätten, när denna domstol gör ett fastighetstaxeringsmål desert, måste i viss mån ingå på en materiell prövning av målet för att kunna avgöra, om besvärshänvisning till regeringsrätten skall lämnas eller ej.

Därest emellertid kammarrätten göres till högsta instans i det övervägande antalet fastighetstaxeringsmål, torde detta ovillkorligen böra medföra den konsekvensen, att åtgärder vidtagas i syfte att förstärka kammarrättens sammansättning vid avgörandet av fastighetstaxeringsmålen. I sådant avseende har i Norrmans promemoria föreslagits, att såsom lagfarna ledamöter endast ordinarie ledamöter av kammarrätten skulle få deltaga i dessa måls avgörande. Behovet av denna garanti för ett riktigt avgörande av målen har av kammarrätten kraftigt understrukits. För egen del finner jag anordningen i fråga vara under angiven förutsättning riktig och nödvändig.

Av dessa ordinarie ledamöter bör en av Kungl. Maj:t utses att i egenkap av ordförande leda arbetet inom den avdelning av kammarrätten, som skall handlägga fastighetstaxeringsmål. Enligt det i promemorian framlagda förslaget skulle särskild ordförande icke utses annat än för den tid, då mål angående taxering av fastighet vid allmän fastighetstaxering handläggas. Enligt min mening saknas tillräcklig anledning till ett dylikt förfaringssätt, och har 126 § i föreliggande förslag utformats i enlighet härmed. Vid de tillfällen, då presidenten i kammarrätten deltagar i arbetet inom avdelningen, skall det givetvis tillkomma honom att leda förhandlingarna, varom emellertid bestämmelse kan meddelas i instruktionell väg.

Vad åter angår den ifrågasatta åtgärden att förstärka kammarrättens sammansättning vid fastighetstaxeringsmålen avgörande med två icke lagfarna ledamöter, som skulle tillföra kammarrätten ökad sakkunskap i avseende å värdesättning av fastighet, så har densamma från kammarrättens sida mött ett starkt motstånd. Detta har grundats huvudsakligen därpå, att i kammarrätten, som vid sitt avgörande av målen vore bunden av i besvärskakten föreliggande bevismaterial, relativt ringa marginal funnes för nämndsavgöranden i egentlig mening, men jämväl på farhågor för att det skulle uppkomma svårigheter vid det

praktiska ordnandet av arbetet i den särskilda avdelningen för fastighetstaxeringsmål i kammarrätten. Å andra sidan måste dock kammarrätten anses hava själv givit uttryck åt den uppfattningen, att ett visst behov av förstärkt sakkunskap på området förefinnes, i det att kammarrätten framhållit önskvärdheten av att det beredes möjlighet att i förekommande fall infordra utlåtande över besvär från exempelvis någon nära fastigheten boende jägmästare, domänintendent eller lantbruksingenjör eller anmoda lämplig person att inställa sig i kammarrätten för att muntligen yttra sig över besvär. Beträffande den ställning, som regeringsrättens ledamöter intaga till denna fråga, innehåller deras yttrande icke annat uttalande, än att nämnda ledamöter finna något väsentligt icke vara att erinra mot den lösning, som kammarrätten föreslagit i avseende å åtgärder, ägnade att skapa ökade betingelser för ett riktigt avgörande och att sålunda förläna ökad auktoritet åt kammarrättens beslut.

På sätt kammarrätten anført, förhåller det sig givetvis så, att kammarrätten vid sina avgöranden i fastighetstaxeringsmål är bunden av besvärshandlingarnas innehåll. Säkerligen förhåller det sig ävenledes så, att utredningen i många av dessa mål är så bristfällig, att det vid målets avgörande icke spelar någon roll, om sakkunskap i avseende å värdesättning av fastighet är särskilt representerad inom domstolen eller ej. Men å andra sidan har jag svårt att tänka mig, att det icke vid bedömandet av de mål, vari det förekommer en kvalitativt värdefull utredning, framlagd antingen i en utförlig och vederhäftig deklaration eller i besvären — i händelse antingen densamma bestrides eller kanske av taxeringsnämndens ordförande eller av kronans ombud motbevisas eller tvisten enbart gäller vad det allmänna saluvärdet utgör å en fastighet, rörande vars beskaffenhet enighet i uppfattningen råder — kan vara av stor betydelse att inom domstolen hava tillgång till särskild, på praktisk erfarenhet grundad sakkunskap på området i fråga. I all synnerhet bör detta vara fallet, då det gäller värdesättning av skogsmark och växande skog. Det synes mig icke antagligt, att, även om det beredes kammarrätten vidgad möjlighet att infordra utlåtanden från sakkunniga personer — vad angår inhämtande av yttrande över besvär från ämbetsverk och myndigheter, äger kammarrätten redan jämlikt § 12 i den för ämbetsverket gällande instruktionen befogenhet därtill — detta, ehuru säkerligen medförande betydande kostnader, skall få tillnärmelsevis samma praktiska betydelse som en anordning, enligt vilken sakkunskap på ifrågavarande område finnes ständigt representerad inom kammarrätten.

I anledning av kammarrättens uttalande, att det borde öppnas möjlighet för landskamreraren att, då han finner sådant behövt, införskaffa yttrande av viss för det speciella fallet särskilt utsedd sakkunnig, vill jag erinra om att det enligt 14 § 1 mom. av förevarande förslag till taxeringsförordning tillkommer landskamreraren att efter behov vid handläggning av taxeringsfrågor anlita biträde av sakkunnig.

Visserligen skulle det enligt min mening vara av största värde, om sådan anordning kunde vidtagas, att en länsrepresentant alltid komme att deltaga i målens avgörande i kammarrätten. Jag har emellertid måst avstå därifrån på grund av de hinder av praktisk natur, som uppresa sig mot en dylik anordning, och har jag därför inskränkt mig till att föreslå, att vid fastighetstaxeringsmåls avgörande kammarrätten skall bestå av tre ordinarie ledamöter och två icke lagfarna ledamöter med särskild sakkunskap i avseende å värdesättning av fastighet men utan krav på ortskänedom hos dessa ledamöter. För att kammarrätten må äga tillgång till sådana särskilda ledamöter skall enligt det förslag, som jag här framlägger, av Kungl. Maj:t utses sex i fastighetsvärdering kunniga män med god kännedom om fastighetsförhållandena i allmänhet inom riket att efter kallelse inträda såsom ledamöter i kammarrätten vid handläggning av fastighetstaxeringsmål. Av dessa personer skola två äga särskild sakkunskap i avseende å värdering av skogsmark och växande skog, två i avseende å värdering av jordbruksfastighet i övrigt och två i avseende å värdering av annan fastighet. Dessa ledamöter skola givetvis i egenskap av domare avlägga domareed.

Därest kammarrätten blir högsta instans i fastighetstaxeringsmål, framträder med ökad styrka det även utan en dylik förändring befogade kravet på ökad enhetlighet vid målens behandling och avgörande i kammarrätten. Enligt förenämnda promemoria skulle detta krav tillgodoses genom att samtliga fastighetstaxeringsmål bleve handlagda å en viss avdelning inom kammarrätten. Denna avdelning skulle bestå av fyra eller fem ordinarie ledamöter av kammarrätten, vilka alternerande skulle tjänstgöra vid målens avgörande enligt en plan, så uppgjord att det iakttoges en kontinuitet i sammansättningen, som betryggade åsyftad enhetlighet vid målens avgörande. Föredragningen skulle utföras av särskilda föredragande. Genom en sådan anordning vunne man dels att färre ledamöter bleve indelade till tjänstgöring å avdelningen än som skulle erfordras, om ledamöterna själva fullgjorde föredragningen, och dels att föredragningen kunde av en och samma föredragande fullgöras under längre tid i oavbruten följd än som kunde bliva fallet, om föredragningen fullgjordes av ledamöterna. Även härigenom vunnos ökad garanti för enhetlighet i avgörandet. En dylik så att säga koncentrerad föredragning vore jämväl ägnad att bidraga till väsentligt ökad snabbhet i målens avgörande. Föredragningen av en större grupp likartade mål måste nämligen enligt sakens natur taga kortare tid i anspråk, om hela gruppen kunde avgöras av samma ledamöter under en viss föredragningstermin än om föredragningen av samma grupp splittrades på ett flertal kortare föredragningsterminer inför varierande ledamöter.

Det torde icke vara lämpligt att i taxeringsförordningen föreskriva, att föredragningen av alla fastighetstaxeringsmål ovillkorligen skall fullgöras å endast en avdelning inom kammarrätten. Målens antal *kan* ju nämligen tänkas bliva så stort, att det blir nödvändigt, att deras avgörande för-

delas å två eller flera avdelningar. Jag har emellertid ansett mig kunna utgå från att målen i regel komma att handläggas å en avdelning, och har i enlighet härmed de icke lagfarna ledamöternas antal begränsats till sex.

Inom avdelningen böra målen avgöras av tre ordinarie och två icke lagfarna ledamöter. Dock bör icke utevaros av en av de icke lagfarna ledamöterna få hindra måls avgörande, därest av de övriga ledamöterna tre äro ense om slutet. Det kan icke väntas föreligga hinder för att, även vid hastigt påkommande förfall för ordinarie ledamot, inkalla annan sådan till tjänstgöring.

Närmare föreskrifter angående inkallande av de icke lagfarna ledamöterna till tjänstgöring i kammarrätten samt angående ordnandet av kammarrättens arbete med handläggning av fastighetstaxeringsmål och därmed sammanhängande frågor torde det böra tillkomma Kungl. Maj:t att meddela. Något uttalande i denna punkt torde fördenskull ej här erfordras utom beträffande ett par särskilda frågor.

Det har i Norrmans promemoria förutsatts, att samtliga besvärsmål angående fastighetstaxering skola vara inkomna till kammarrätten före ingången av april månad året efter taxeringsåret eller, i vissa fall, inom tre månader efter det att besvären inkommit till vederbörande länsstyrelse. Denna tidsbegränsning synes — på sätt kammarrätten i sitt utlåtande anmärkt — vara väl snäv och torde böra utsträckas med åtminstone en månad. En ytterligare utsträckning av tiden synes icke böra ifrågakomma, enär det är av vikt, att fastighetstaxeringsmålen bliva snarast möjligt avgjorda, och handläggningen av desamma icke lämpligen kan påbörjas, förrän det stora flertalet av målen inkommit till kammarrätten. Det må erinras därom, att, ifall det skulle inom något län möta svårighet för landskamreraren att inom den bestämda tiden hinna att jämsides med övrigt honom påvilande arbete avgiva förklaring i samtliga fastighetstaxeringsmål, han äger erhålla partiell tjänstledighet för att bliva i tillfälle att uteslutande ägna sig åt denna gren av taxeringsarbetet.

Härefter synas — på sätt vidare i utredningen förutsatts — målen böra i kammarrätten behandlas med förtursrätt, så att det slutliga utfallet av fastighetstaxering och särskilt allmän sådan kan bliva klart inom kortast möjliga tid.

Den andra frågan av nu förevarande slag, till vilken jag redan nu torde böra intaga principiell ståndpunkt, är den, i vilken utsträckning genomförandet av ifrågavarande reform nödvändiggör ett utbyte av å kammarrättens stat uppförda assessorer mot kammarrättsråd. Denna fråga synes emellertid vara i rätt väsentlig mån beroende av hur föredragningen av fastighetstaxeringsmålen kommer att ordnas i kammarrätten, d. v. s. om den skall, i enlighet med kammarrättens förslag, utföras av kammarrättsråden själva eller av särskilda föredragande. Vilkendera metoden än väljes torde den nämligen — på sätt i såväl prome-

morian som kammarrättens däröver avgivna utlåtande närmare utvecklas — draga med sig såsom ofrånkomlig konsekvens, att i viss omfattning ett utbyte måste verkställas av assessorer i kammarrätten mot kammarrättsråd på ordinarie stat. Enligt kammarrättens förslag kräves det, att tre assessorer utbytas mot tre kammarrättsråd; enligt den i promemorian uttalade uppfattningen kan utbytet begränsas till att avse endast en motsvarande befattning. Såvitt jag kunnat finna av den hittills i saken förebragta utredningen, kommer enhetlighet och snabbhet i avgörandet att främjas, om ledamöterna helt befrias från föredragningen samt denna i stället utföres av särskilda föredragande, vilken anordning jämväl ur rent organisatorisk synpunkt torde bliva den bästa eller måhända nödvändig, därest icke lagfarna ledamöter skola på föreslaget sätt deltaga i målens avgörande. Den omständigheten, att denna metod tillämpas inom såväl högsta domstolen som regeringsrätten, måste jämväl anses utgöra ett starkt stöd för mitt antagande om dess praktiska användbarhet även i kammarrätten vid denna domstols handläggning av fastighetstaxeringsmålen. Tillämpas denna metod, torde den av kammarrätten föreslagna utökningen av de ordinarie kammarrättsrådets antal visa sig ej vara erforderlig. Det bör betonas, att det i detta sammanhang icke är fråga om att avhjälpa den disproportion i berörda avseende, som tilläventyrs redan under nuvarande förhållanden kan förefinnas, utan endast att förhindra, att det genom den särskilda anordning, som erfordras för fastighetstaxeringsmålen avgörande, uppkommer en *försämring* i proportionen mellan antalet kammarrättsråd och antalet assessorer. Och såvitt man kan döma av vad hittills i ärendet förekommit synes arbetet i kammarrätten kunna tillfredsställande ordnas, om en assessor utbytes mot ett kammarrättsråd på ordinarie stat. Förslag om dylikt utbyte erfordras emellertid ej i förevarande sammanhang.

Beträffande de konsekvenser i övrigt i avseende å kammarrättens arbete och förstärkning av kammarrättens arbetskrafter, som anordningen kan komma att medföra, synes det vara svårt att, innan man känner antalet av de besvär, som komma att anföras hos kammarrätten över 1928 års allmänna fastighetstaxering, eller således före 1928 års utgång intaga någon bestämd, på faktiska förhållanden grundad ståndpunkt. Om och i den mån förhållandena kunna föranleda behov av en utökning av kammarrättens arbetskrafter, torde frågan därom få upptagas till prövning, sedan tillräckligt material för dess bedömande föreligger.

De kostnader, som föranledas av den särskilda avdelningen för fastighetstaxeringsmål inom kammarrätten, hava i utredningen föreslagits skola hänföras till kostnader för taxeringsarbetet. En dylik anordning synes mig emellertid icke principiellt motiverad. De medel, som kunna komma att erfordras till avlönande av de särskilda ledamöterna i kammarrätten, arvode till ordförande å avdelning för fastighetstaxeringsmål, eventuell förstärkning av arbetskrafterna i kammarrätten eller eljest, synas böra

särskilt anvisas å riksstaten. Till de närmare bestämmelserna härom torde det icke vara erforderligt att redan nu taga ställning.

Beträffande storleken av den kostnadsökning, som reformens genomförande kommer att föranleda, får jag hänvisa till den i Norrmans promemoria förebragta utredning. Enligt vad av densamma framgår, grundas dessa beräkningar bland annat på att efter varje allmän fastighetstaxering ett så pass stort antal besvärsmål som 3,600 skall inkomma. Såväl med hänsyn härtill som till den tid, vilken beräknats åtgå för målens avgörande av kammarrätten, få beräkningarna anses hållna i överkanten. Ersättningen till de särskilda ledamöterna i kammarrätten, vilken ersättning i nämnda utredning beräknats till 32 kronor för dag, synes böra bestämmas till endast 24 kronor för dag för ledamot, som är bosatt i Stockholm. I enlighet härmed torde den totala kostnaden för arvoden till ifrågavarande ledamöter kunna beräknas för varje allmän fastighetstaxering till högst omkring 18,000 kronor. Beträffande såväl detta kostnadsbelopp som de kostnader, vilka kunna komma att föranledas av en av organisationen betingad förstärkning av kammarrättens arbetskrafter, anser jag mig emellertid böra understryka vad som i utredningen framhållits eller att varje som helst beräkning av ifrågavarande anslagsbelopps storlek är ytterst vanskelig, enär densamma blir i hög grad beroende särskilt av antalet mål rörande vid allmän fastighetstaxering åsatta taxeringar.

Vid en jämförelse mellan kostnaden för den av kammarrätten och den av mig föreslagna organisationen framstår visserligen den förra såsom betydligt lägre. Det bör dock framhållas, att en sådan jämförelse icke är riktig, enär de båda organisationsformerna icke äro likartade och den av kammarrätten förordade organisationen enligt min mening icke fyller de krav, man bör uppställa på densamma.

Redan anhängiggjorda eller framdeles till kammarrätten inkommande mål, som avse taxering av fastighet före 1928 års ingång, lära böra handläggas i hittills gällande ordning. I enlighet med denna min uppfattning hava övergångsbestämmelserna till föreliggande förslag avfattats.

Ansvarsbestämmelser.

Taxeringssakkunniga hava i sitt förslag upptagit ansvarsbestämmelser, som i huvudsak ansluta sig till vad nu gäller, därvid emellertid straffsatserna för underlåtenhet att avlämna deklaration och för avgivande av oriktig deklaration omarbetats för vinnande av anslutning till de nya skatteformerna. I väsentliga delar har jag följt de sakkunnigas förslag, därvid aktgivande på vissa erinringar uti inkomna yttranden. Härtill skall jag återkomma vid den speciella motiveringen.

Kostnader för taxeringsförbandet.

I fråga om kostnaderna för taxeringsförbandet hava taxeringssakkunniga övervägt, huruvida och i vilken omfattning en fördelning av taxeringskostnaderna mellan staten och de beskattande menigheterna låter sig genomföra. Deras uttalande härom återfinnes å sid. 230 ff. i

betänkandet. De hava ansett kostnaderna böra till huvudsaklig del stanna å statsverket och anföra såsom skäl härför, att kommunerna och övriga menigheter icke hava någon möjlighet att nämnvärt inverka på indelningen i distrikt för de olika taxeringarna och ej heller på prövningen av behovet av särskilda utredningar och undersökningar. Därtill kommer, att fastställandet av de ledande taxeringsmännens arvoden synes böra åvila statens myndigheter, vadan menigheterna även i detta avseende endast föga kunna inverka på kostnaderna. Slutligen skulle en uppdelning mellan staten och olika menigheter, som icke bleve helt godtycklig, stöta på stora svårigheter. Däremot föreslå de sakkunniga, att ersättning till sådana ledamöter i beskattningsnämnderna, som utsetts av kommun, landsting och skogsvårdsstyrelser, skola bestridas av den väljande menigheten eller styrelsen.

Statskontoret har förklarat sig dela taxeringssakkunnigas uppfattning i denna principfråga.

För min del har jag kommit till samma uppfattning som taxerings-sakkunniga och statskontoret.

Taxeringssakkunniga hava i sitt förslag till taxeringsförordning sökt sammanföra alla bestämmelser, som äro att iakttaga vid taxering av alla slag. Undantag har gjorts dels beträffande det särskilda förfarande, som erfordras för taxering av skogsmark och växande skog, och dels beträffande deklarationsformulären. Liksom vid 1922 års allmänna fastighetstaxering de speciella föreskrifterna rörande förfarandet vid taxering av skogsmark och växande skog voro meddelade i särskild instruktion, borde de häremot svarande stadgandena för blivande allmänna fastighetstaxeringar, enligt taxeringssakkunnigas mening, upptagas i särskild instruktion, som Kungl. Maj:t skulle utfärda. Deklarationsformulären skulle även fastställas av Kungl. Maj:t. De sakkunniga hava även föreslagit (227 §), att Kungl. Maj:t skulle äga utfärda de särskilda föreskrifter och anvisningar, som kunde finnas erforderliga för taxeringsförordningens tillämpning.

**Taxerings-
förordningens
uppställning.**

*Taxerings-
sakkunniga.*

Beträffande taxeringsmyndigheternas befattningsomfattning med avgiftspåföringen enligt lagen om allmän pensionsförsäkring hava de sakkunniga i sitt förslag intagit allenast hänvisningar till de i pensionsförsäkringslagen meddelade bestämmelserna.

Vid förslaget avfattning hava de sakkunniga följt den grundsatsen, att de olika lagen av taxering borde behandlas i var sitt kapitel, varjämte till särskilda kapitel hänförts dels vissa gemensamma föreskrifter, dels stadganden med ansvarsbestämmelser och dels bestämmelser om kostnader för taxeringsförfarandet.

Genom detta förfaringssätt har de sakkunnigas författningsförslag blivit rätt omfattande.

Yttranden.

Uti vissa yttranden har författningstextens uppställning behandlats. *Länsstyrelserna i Blekinge, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Västmanlands och Gävleborgs län* beteckna taxerings-sakkunnigas systematik såsom förtjänstfull och ägnad att underlätta författningens praktiska handhavande. Även andra myndigheter giva uttryck åt samma uppfattning. En motsatt ståndpunkt intaga, bland andra, *länsstyrelserna i Uppsala och Östergötlands län*, vilka förorda sammandragning av den onödigt vidlyftiga författningstexten.

Kammarrätten förklarar sig intet hava att erinra mot en anordning, varigenom samtliga taxeringsbestämmelser sammanföras i *en* författning, men uttalar, att de sakkunniga stannat på halva vägen i så måtto, att de i stort sett nöjt sig med att inom en och samma yttre ram bereda plats för de fristående författningarna, utan att i nämnvärd grad inlåta sig på att söka sammansmälta de talrikt förekommande parallellstadgandena. *Kammarrätten* har därför förordat författningstextens uppställning efter annan indelningsgrund, därvid *kammarrätten* antytt möjligheterna att sammanföra till exempel de olika deklarations- och uppgiftsföreskrifterna till en grupp, reglerna om besvärsförfarandet till en grupp o. s. v. Därjämte har *kammarrätten*, av skäl för vilka jag tidigare redogjort, uttalat sig för att förfarandet vid allmän fastighetstaxering regleras i särskild författning. *Kammarrätten* har vidare ställt sig tveksam i fråga om behovet av sådana föreskrifter rörande tillämpningen av taxeringsförordningens bestämmelser, som enligt de sakkunnigas förslag skulle kunna meddelas av Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande såvitt gäller annat än reglementariska föreskrifter för beskattningsnämnder eller andra vid taxeringsarbetet sysselsatta.

Departements-
chefen.

Vad först angår frågan, om i taxeringsförordningen böra intagas alla bestämmelser, som angå taxeringsförfarandet, synes det även mig tydligt, att en sådan anordning innebär betydande fördelar. Att därvid utesluta stadgandena om allmän fastighetstaxering och meddela dessa i en särskild författning finner jag mig så mycket mindre hava anledning förorda, som enligt min redan tillkännagivna mening förfarandet vid allmän fastighetstaxering nu bör ordnas på ett i sina huvuddrag bestående sätt och det är förenat med vissa fördelar att bestämmelserna härom sammanarbetas med övriga taxeringsföreskrifter. Emellertid har jag ansett vissa av de i taxerings-sakkunnigas förslag upptagna stadgandena vara av den art, att de lämpligen böra utfärdas i administrativ ordning. Härmed åsyftas stadgandena om allmänna kungörelser rörande indelning i distrikt för taxeringsarbetets förrättande och förordnande av ordförande och ledamöter i beskattningsnämnderna, om tillhandahållandet åt beskattningsnämnderna av stommar till taxeringslängder samt om förandet av dessa längder och ordningen för längdernas offentliggörande ävensom andra reglementariska föreskrifter rörande beskattningsnämndernas verksamhet, vidare föreskrifter om tryckning och tillhandahållande av deklarationsblanketter, om utdelning

till taxeringsmännen av erforderliga exemplar av skatteförfattningarna samt om upprättande av sammandrag av taxeringslängderna och dessa sammandrags publicerande m. m. Det måste anses innebära en onödig omgång att påkalla riksdagens medverkan vid meddelandet av dylika verkställighetsföreskrifter, som på grund av sin natur närmast synas höra under Kungl. Maj:ts avgörande. Med anledning härav har jag vid överarbetningen av taxeringssakkunnigas författningsförslag låtit utmönstra däri förekommande bestämmelser av dylik art. Det har dock befunnits, att en del sådana bestämmelser likväl måst behållas i förordningen på grund av sitt nära samband med andra stadganden, som otvivelaktigt höra under riksdagens beslutanderätt.

I anslutning härtill förordar jag, att i taxeringsförordningen intages uttrycklig bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter angående ordnandet av beskattningsnämndernas verksamhet, som må erfordras utöver vad taxeringsförordningen kommer att innehålla. Däremot lärer, såsom kammarrätten anmärkt, det icke böra åta Kungl. Maj:t inrymmas befogenhet att därutöver meddela föreskrifter för verkställandet av taxeringsförordningens bestämmelser i andra hänseenden än författningen i särskilda fall uttryckligen angiver. Därest detta mitt förslag vinner bifall, torde jag i sinom tid få anmäla det förslag till instruktion för beskattningsnämnderna, vartill förarbeten pågå inom departementet.

I fråga om uppställningen av det författningsförslag, som jag nu går att framlägga för Kungl. Maj:t, har jag funnit övervägande skäl tala för tillämpning av den av kammarrätten förordade systematiken. Genom densamma torde vinnas något större överskådlighet än med taxeringssakkunnigas förslag. Såsom en betydande fördel betraktar jag det förhållandet, att de i taxeringssakkunnigas förslag förekommande parallellstadgandena därigenom kunnat sammanarbetas och antalet hänvisningar mellan olika paragrafer avsevärt nedbringas. Att författningen likväl erhållit en betydande omfattning, har icke kunnat undvikas.

Förslaget till taxeringsförordning indelas i åtta kapitel. För underlättande av läsningen hava införts en del underrubriker. För tillmötesgående av därom i åtskilliga yttranden uttryckta önskemål torde vid utfärdande av blivande förordning i ämnet jämväl meddelas en överskådlig innehållsförteckning. Något riksdagens beslut härom erfordras givetvis icke.

Jag skall nu övergå till en närmare redogörelse för innebörden av förslagets detaljbestämmelser, i den mån motiven för desamma icke utan vidare framgå av författningstexten.

Specialmotivering till förslaget till taxeringsförordning.

Rubriken.

I stället för den hittills använda rubriken »förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering» upptager förslaget den allmänt gängse beteckningen »taxeringsförordning».

1 §.

I denna paragraf angivas de olika skatter, till vilka taxering enligt förordningens bestämmelser skall äga rum. Bland dessa skatter nämnes icke skogsvårdsavgift, enär särskild taxering härtill icke erfordras. Enligt det förslag till förordning om skogsvårdsavgift, som chefen för jordbruksdepartementet i dag framlägger, anknytes nämligen påföringen av skogsvårdsavgift till taxeringen till skogsaccis.

Lagen om allmän pensionsförsäkring innehåller i 14 och 15 §§ bestämmelser om beskattningsnämndernas befattning med påföringen av avgifter enligt samma lag. I 16 § av lagen meddelas därjämte vissa bestämmelser om besvär över beskattningsnämndernas beslut i dylika frågor. Tillräcklig anledning att överflytta dessa bestämmelser till taxeringsförordningen synes icke föreligga. I stället torde vara lämpligt att i förordningen intaga hänvisning till pensionsförsäkringslagens bestämmelser härom. Så har ock skett i 1 och 120 §§ i författningsförslaget.

2 §.

I denna paragraf meddelas bestämmelser om vissa i förordningen nyttjade beteckningar, vilka icke torde tarva närmare motivering. Vad i 3 mom. stadgas med avseende å Stockholm åsyftar att möjliggöra användning av de i länen gängse beteckningarna även då fråga är om Stockholm. I de fall då olika förhållanden betinga skiljaktighet mellan bestämmelserna för Stockholm och för riket i övrigt, framgår sådant av stadgandenas avfattning eller följer det av sakens natur.

3 §.

Beskattningsnämnder.

Till denna paragraf hava sammanförts de i nuvarande taxeringsförordning och i taxeringssakkunnigas förslag å spridda ställen förekommande stadganden om benämningar å beskattningsnämnder och deras verksamhetsområden. En del nya beteckningar hava införts för underlättande av förordningens avfattning. I sådant avseende må märkas, att beteckningen

»prövningsdistrikt» användes för verksamhetsområdet för den lokala beskattningsnämnden i andra instans i motsats mot den mellankommunala prövningsnämndens verksamhetsområde, som omfattar hela riket.

I 2 mom. har införts stadgande, att en av taxeringsnämnderna i Stockholm skall, utöver nämnden eljest åliggande göromål, handlägga vissa taxeringsärenden, för vilka särskild beskattningsort inom Stockholm icke föreskrivits i skatteförfattningarna. Vilka dessa ärenden äro, framgår av 77 § 2 mom. Det är i sin egenskap av beskattningsorgan för dessa ärenden nämnden betecknats såsom »den gemensamma taxeringsnämnden»; då nämnden handlägger andra till dess distrikt hörande taxeringsfrågor, fungerar den som vanlig taxeringsnämnd. Såvitt nu kan bedömas, är antalet skattskyldiga, som skola lyda under ifrågavarande nämnd, icke större än att det synes vara tillräckligt med en enda sådan nämnd; och torde det böra överlämnas åt överståthållarämbetet att vid indelningen av taxeringsdistrikt i Stockholm bestämma, vilken av taxeringsnämnderna i staden skall omhändervä dessa göromål.

I förordningen användes på åtskilliga ställen uttrycket prövningsnämnd såsom gemensam beteckning för de i 2 och 3 mom. av förevarande paragraf omnämnda nämnderna. I vissa fall, då stadganden om prövningsnämnd icke äro tillämpliga å de i 3 mom. omnämnda nämnderna och detta icke utan vidare framgår av sammanhanget, betecknas prövningsnämnden såsom »ordinarie». Att i författningen införa särskild förklaring av detta uttrycks innebörd har icke ansetts erforderligt.

4 §.

De i denna paragraf intagna bestämmelserna om indelning i beredningsdistrikt, fastighetstaxeringsdistrikt och taxeringsdistrikt överensstämja i sak med vad nu gäller. Till förebyggande av tvekan om det författningssenliga uti ett på vissa håll brukligt förfaringssätt att inom kommun, som delats i ett flertal taxeringsdistrikt, sammanföra taxeringen av viss grupp skattskyldiga, exempelvis bolag, hos någon eller några taxeringsnämnder med avvikelse från eljest tillämpad territoriell indelningsgrund, har uttryckligen angivits, att sådant förfaringssätt medgives. Därest skäl anses föreligga att på liknande sätt uppdraga särskild fastighetstaxering åt någon eller några nämnder med uteslutande av andra eljest behöriga nämnder, må även sådant äga rum.

I fråga om indelning i taxeringsdistrikt för virkestaxering innehåller 173 § i taxeringssakkunnigas förslag stadgande, att, när kommun är delad i två eller flera taxeringsdistrikt, virkestaxeringen inom kommunen i dess helhet skall verkställas av en av taxeringsnämnderna i kommunen efter länsstyrelsens bestämmande. Såsom skäl för detta stadgande hava de sakkunniga å sid. 224 i betänkandet anført, att någon fördelning av virkestaxeringen å de olika taxeringsnämnderna inom kommunen icke lämpligen kan äga rum.

Beskattningsnämndernas verksamhetsområden.

Virkestaxeringen.

Detta de sakkunnigas förslag har mött gensaga i några av de avgivna yttrandena. *Länsstyrelsen i Blekinge län* anför, att med en sådan anordning tillräcklig kännedom om kommunens olika delar sannolikt icke kommer att förefinnas inom den taxeringsnämnd, åt vilken virkestaxeringen uppdragits. *Skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län* och *en taxeringsnämndsordförande* i samma län påpeka, att de fördelar, man velat vinna genom virkestaxeringens överlämnande åt taxeringsnämnden, skulle gå förlorade, om i kommuner, som delats i flera taxeringsdistrikt, denna taxering skulle anförtros åt en av taxeringsnämnderna. *Kammarrätten* förklarar sig av taxeringssakkunnigas motiv icke hava blivit övertygad om behovet att med avseende å virkestaxering frångå regeln, att varje taxeringsnämnd taxerar inom sitt distrikt, och avstyrker därför ifrågavarande undantag från denna regel.

På grund av dessa erinringar, vilka ansetts mig betydelsefulla, har jag funnit mig icke böra upptaga det av de sakkunniga föreslagna stadgandet såsom allmän regel, men då det möjligen på vissa håll kan anses vara fördelaktigt att sammanföra virkestaxeringen inom en kommun, som delats i flera taxeringsdistrikt, till någon eller några av nämnderna därinom, har jag för att icke förhindra ett sådant förfaringssätt lämnat avgörandet härom i länsstyrelsens hand. Avfattningen lägger icke hinder i vägen att för ändamålet inrätta särskild taxeringsnämnd, ett förfaringssätt som förordats av ett hushållningssällskaps förvaltningsutskott.

Allmän fastighetstaxering.

Det i paragrafen intagna stadgandet, att ett fastighetstaxeringsdistrikt skall omfatta flera beredningsdistrikt, avser att förhindra att, såsom vid 1922 års allmänna fastighetstaxering förekommit, beredningsdistrikten och fastighetstaxeringsdistrikten bringas att sammanfalla. Genom ett tillvägagångssätt sådant som det i nämnda fall använda vinnes icke syftet med fastighetstaxeringsnämndens inrättande, nämligen att befordra jämnheten och likformigheten i fastighetstaxeringen inom större områden än beredningsdistrikten i regel omfatta.

5 §.

Beredningsnämnds sammansättning.

Stadgandena i denna paragraf motsvara i allt väsentligt 6 och 7 §§ i förordningen den 7 juli 1921 (nr 382) samt 9 § 1 mom. och 10 § i taxerings-sakkunnigas förslag.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har ifrågasatt, dels att, i de fall då beredningsdistrikt skall bestå av två eller flera kommuner, länsstyrelsen skall vid indelningen i distrikt efter vederbörande kommuners hörande bestämma den eller de grupper skattskyldiga, vilka varje kommuns ledamöter skola företräda, och dels att ledamöter i beredningsnämnd skola väljas tidigare än i oktober månad, förslagsvis i mars.

Något mera allmänt behov av ändringar i enlighet med detta läns-

styrelsens förslag torde icke hava framträtt. Jag vill ock med avseende å tiden för val av ledamöter i beredningsnämnden erinra, att den i förevarande paragraf angivna tidsbestämmelsen »senast den 15 oktober» tillkommit på initiativ av 1921 års riksdag. Länsstyrelsens ändringsförslag kunna därför icke biträdas av mig.

6 §.

Denna paragraf motsvarar i allt väsentligt stadgandena i 12 § första stycket och 13 § i förordningen den 7 juli 1921 (nr 382) samt 12 § i taxeringssakkunnigas förslag. Stadgandena i 2 mom. av förevarande paragraf hava hämtats från de sakkunnigas förslag.

*Fastighets-
taxerings-
nämnds sam-
mansättning.*

Av vad jag under 5 § anfört följer, att jag icke heller beträffande fastighetstaxeringsnämnderna anser mig böra förorda av länsstyrelsen i Jönköpings län framställt ändringsförslag av i det närmaste samma innehåll, som det under 5 § behandlade.

Ett i några yttranden framställt förslag att utöka antalet ledamöter i fastighetstaxeringsnämnderna i stad till sex finner jag ej heller skäl biträda.

7 §.

Denna paragraf motsvarar 13 § i taxeringssakkunnigas förslag. Rörande motiveringen hänvisar jag till sid. 113 i betänkandet.

Paragrafens första moment överensstämmer i huvudsak med 19 § förordningen den 7 juli 1921 (nr 382). Skiljaktighet föreligger såtillvida, att hälften av antalet ledamöter i fastighetsprövningsnämnden skall utses bland de ledamöter i fastighetstaxeringsnämnderna, som utsetts av länsstyrelsen eller valts av landsting, i stället för att tidigare en fjärdedel av ledamöternas antal skulle tagas från vardera av dessa grupper.

*Fastighets-
prövnings-
nämnds sam-
mansättning.*

Då dessa ledamöter i lika mån skola företräda de utjämmande intressena i motsats till bygdeintressena, torde någon åtskillnad mellan å ena sidan de av länsstyrelsen förordnade och de av landstinget valda icke erfordras. En sådan åtskillnad torde ock hava inneburit en helt visst icke avsedd inskränkning i möjligheterna att utse stadsrepresentanter till ledamöter i prövningsnämnden, eftersom landstinget icke väljer någon ledamot i fastighetstaxeringsnämnderna i städerna. Att, såsom av *Kopparbergs läns landstings förvaltningsutskott* och *svenska landstingsförbundet* blivit ifrågasatt, i paragrafen införa uttrycklig föreskrift, att minst en landstingsvald ledamot skall inkallas, torde icke erfordras. Att åtminstone någon landstingsvald bör insättas är tydligt.

I 2 mom. har ändring gjorts beträffande formerna för val av ordförande i det fall, att landshövdingen är förhindrad närvara. Nuvarande föreskrift att valet skall ske med slutna sedlar under ordförandeskap av den till levnadsåren äldste ledamoten förefaller onödigt rigorös. Den förhindrar, till synes utan anledning, landshövdingen att föra ordet, då dylikt val

skall ske till följd av att landshövdingen tillfälligtvis nödgas avlägsna sig från pågående sammanträde. Det synes ändamålsenligt att, om vid dylikt val särskild ordförande erfordras, tjänstgörande landskamreraren för ordet vid valet. Däremot anser jag det icke lämpligt, att, såsom *länsstyrelsen i Malmöhus län* och vissa andra länsstyrelser föreslagit, landskamreraren även vid nämndens förhandlingar i övrigt är ordförande, då landshövdingen är frånvarande.

8 §.

Taxeringsnämnds sammansättning.

I denna paragraf hava sammanförts de i 64 § 1—4 mom. samt 65 och 174 §§ i taxeringssakkunnigas förslag upptagna stadgandena om taxeringsnämnds sammansättning, vilka i vissa avseenden ändrats. I fråga om kommunombud och skogsvårdsombud har jag redan yttrat mig vid den allmänna motiveringen. Den i 3 mom. meddelade föreskriften att kommunombud icke skall deltaga i den gemensamma taxeringsnämndens överläggningar och beslut i de ärenden, varom i 77 § 2 mom. förmåles, motiveras därmed, att Stockholms stad icke har något intresse att bevaka vid dessa ärendens behandling. I 4 mom. har i anledning av yrkanden från *länsstyrelsen i Älvsborgs län* och *en taxeringsnämndsordförande i Västerbottens län* maximiantalet kommunvalda medlemmar ökats utöver vad taxeringssakkunniga föreslagit, nämligen, om taxeringsdistriktet består av en kommun eller del av kommun, från föreslagna sex till sju samt, om distriktet består av två eller flera kommuner, från föreslagna nio till tio.

Tiden för valet har bestämts till december månad året näst före taxeringsåret, varigenom överensstämmelse uppnås med vad som i allmänhet gäller för val till kommunala befattningar. Tillräckliga skäl att bibehålla nuvarande stadgande att i stad valet skall ske före den 15 januari synes icke föreligga.

I 4 mom. andra stycket, i anslutning till motsvarande stadgande i 5 §, har införts bestämmelse rörande överklagande av kommuns val av ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnd och om befogenhet för länsstyrelsen att för visst fall meddela föreskrifter för nytt vals förrättande eller att själv utse ledamöter och suppleanter. Rörande skälen härför hänvisas till sid. 132 i taxeringssakkunnigas betänkande.

9 §.

Prövningsnämnds sammansättning.

1 mom. av denna paragraf upptager bestämmelser om sammansättningen av länsprövningsnämnderna och Stockholms stads prövningsnämnd. I enlighet med taxeringssakkunnigas förslag har antalet medlemmar angivits, på sätt nu gäller, till minst åtta, högst femton. Jag har även följt de sakkunniga i fråga om rätt för länsstyrelsen att utse vissa medlemmar utom det förslag, taxeringsnämnderna skola avgiva. Rörande skälen till denna ändring i nu gällande regler för prövningsnämndens sammansättning hän-

visar jag till de sakkunnigas betänkande sid. 135 f. I åtskilliga yttranden har taxeringssakkunnigas förslag i detta avseende hälsats med tillfredsställelse.

Vissa ändringsförslag hava framställts uti inkomna yttranden.

Taxeringssakkunniga hava å sid. 136 i sitt betänkande yttrat sig om ett av landskamrerarna i riket framställt förslag, att landskamreraren skulle vara självskriven ledamot av provningsnämnden och tjänstgöra såsom nämndens ordförande i händelse av förfall för landshövdingen. De sakkunniga hava avvisat detta förslag under framhållande, att landskamrerarens åliggande att i beskattningsmål föra talan hos överinstanserna icke väl läte sig förena med uppdrag att vara ledamot av provningsnämnd.

I denna fråga anför *länsstyrelsen i Malmöhus län* följande:

»Enligt länsstyrelsens underdåniga förmenande har beträffande taxeringsväsendet i andra instansen — nämligen hos länsuppskattningsnämnden, provningsnämnden och den interkommunala provningsnämnden — landskamrerarnas och det 'allmänna ombudets' ställning alldeles icke enligt förslaget blivit sådan som den bort bliva. Medan enligt nu gällande ordning landskamrerarens uppgift bestämts att vara 'kronombud' samt således uteslutande avse tillvaratagande av kronans rätt, ehuru väl de flesta landskamrerare nog torde i praktiken under senare åren hava vid sidan av gällande författning fattat sin uppgift jämväl avse tillvaratagande av de skattskyldigas rätt att icke bliva högre beskattade än som vederbort, så hava de sakkunniga nu i sitt betänkande utsagt, att landskamreraren icke längre skall intaga ställningen såsom representant för kronans fiskaliska intressen utan tillika hava att, 'såsom representant för det allmännas intresse att skattebördan varder fördelad enligt skatteförfattningarna, tillse, att taxeringarna varda behöriga, vare sig skatteformen är av statlig eller kommunal natur'. Men skärskådar man närmare huru lagförslaget givit uttryck härför, så inskränker sig detta i stort sett därtill, att benämningen 'kronans ombud' uteslutits i lagförslaget.

Då båda sakkunniga torde förvisso genom egen erfarenhet haft sig bekant huru mycket landskamrerarens arbete betyder och måste betyda för vinnande av goda taxeringsresultat just ur synpunkten 'skattebördans rättvisa fördelning' hos andra instansen i taxeringsväsendet, men i lagförslaget har knappast denna erfarenhet tagit sig uttryck. Visserligen har bland inledande stadganden upptagits en mera allmänt hällen föreskrift i 3 § därom, att landskamreraren skall 'övervaka' taxeringsarbetet och tillse, att därför gällande föreskrifter efterföljas; samt än vidare hava lämpliga stadganden rörande landskamrerarens åtgöranden för beredning av det material, som skall föreläggas den andra taxeringsinstansen, upptagits i lagförslaget — men, då det gällt att giva föreskrifter för den andra instansens eget arbete, så har, beträffande landskamrerarens insats där, ingenting annat föreskrivits än att han skall vara tillstädes. Jo, där har ju också föreskrivits, att han till den verkan, det hava kan, också skall säga sin mening. Det synes som om man där finge underförstå: om han har någon. Ty annars får han bara sitta där i rummet under förhandlingarna.

Om de sakkunniga velat markera — vad dock givetvis icke varit deras mening — landskamrerarens betydelselöshet för den andra taxeringsinstansens arbete, så skulle detta knappast kunna hava gjorts på ett tyd-

ligare sätt. Icke på något sätt har kommit till uttryck den ansvars-känsla, som bör hos landskamrerarna inpräglas just rörande de beslut, som komma att fattas hos den nu ifrågavarande taxeringsinstansen.

Det är emellertid detta, som landskamrerarna själva önskat skulle komma till tydligt uttryck i den nya taxeringsförordningen. De hava önskat, att landskamreraren skulle intaga ställningen såsom självskriven lagfaren ledamot av nämnden, varigenom på ett tydligt sätt markerats, att han såsom lagfaren i en eljest mera eller mindre illitterat nämnd finge påtaga sig ansvaret för beslutens laglighet eller ock mot desamma inlägga sin reservation. Det finge icke tillåtas honom att så att säga krypa bakom nämndens rygg, utan han måste själv fatta sitt beslut och stå för det. Vidare hava landskamrerarna önskat, att landskamreraren skulle vara självskriven att leda nämndens förhandlingar vid förfall för landshövdingen. Då landskamreraren, såvitt han fullgjort sin skyldighet att omsorgsfullt förbereda taxeringsmaterialet, utan all jämförelse äger den bästa kännedomen rörande alla de taxeringsärenden, som skola komma till avgörande hos nämnden, och då han tillika på grund av sin sakkunskap samt sin allmänna förpliktelse att uteslutande tillgodose skattelagarnas rätta tillämpning just genom sin ställning måste vara den, som mest opartiskt och redigt kan leda förhandlingarna, har länsstyrelsen för sin del icke kunnat förstå annat än att vad landskamrerarna sålunda önskat bort bliva i lagförslaget stadgat.

Man blir onekligen något häpen över det sätt, på vilket de sakkunniga avfärdat det nyssberörda förslaget av rikets landskamrerare: 'De sakkunniga hava icke kunnat ansluta sig till detta förslag av den anledningen, att landskamreraren alltfört bör hava till åliggande att föra talan i beskattningsmål hos överinstanserna, ett åliggande, som icke låter sig väl förena med uppdrag såsom ledamot av prövningsnämnd'. Man får icke tro — vad eljest skulle legat nära till hands antaga — att det av de sakkunniga angivna skälet har sin grund i ett överkänsligt formsinne, ty snarare vill det förefalla såsom om det härledde sig av brist på formsinne. De sakkunniga hava ju nämligen själva velat framhålla, att landskamreraren, som hittills egentligen markerats såsom intagande en parts ställning för bevakande av kronans intressen, hädanefter skulle intaga en opartisk ställning med allenast uppgiften att tillvarata lika mycket de skattskyldigas intressen att icke behöva skatta mera än som vederbör, som det allmännas intressen att få uppbära i skatt vad som vederbör. Det borde under sådana förhållanden 'låta sig väl förena med uppdraget såsom ledamot av prövningsnämnden' att den, som i första hand bör ansvara för lagenliga besluts fattande hos nämnden, får vidare fullfölja sin uppgift att söka åstadkomma objektivt riktiga beslut jämväl hos högre instans, därest prövningsnämndens beslut gått honom emot. Förmodligen är det landskamrerarens förutvarande partställning såsom 'kronoombud', som spökat för de sakkunniga och förvillat omdömet, eller ock hava de sakkunniga fått den oriktiga föreställningen, att denna partsställning skulle allt fortfarande vara hos landskamrerarna så ingrodd, att de icke kunnat tilltros förmågan av opartiskt och objektivt bedömande. I varje fall ter sig de sakkunnigas sålunda uttalade uppfattning i en desto mera märklig dager, då de i samma andetag, som de uttala sig om landskamrerarens olämplighet såsom ledamot av prövningsnämnden, föreslå såsom ledamöter av taxeringsnämnden särskilda 'kommunalombud', vilka samtidigt beklädas med förtroendet och uppgiften att efter eget bedömande föra talan mot taxeringsmyndighets beslut hos högre instanser.

Dessa 'kommunalombuds' opartiskhet lär med fog kunna ifrågasättas, men icke desto mindre hava de sakkunniga funnit deras ledamotskap och deras rätt att föra talan 'låta sig väl förenas'.

Liknande synpunkter framföras även av *länsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län* samt av *riksräkenskapsverket*.

Kammarrätten gör följande uttalande:

»I fråga om landskamrerarens eventuella ledamotskap i provningsnämnden må medgivas, att de härför åberopade skälen icke kunna fränkännas viss giltighet. De sakkunniga torde emellertid hava rätt, då de på denna punkt framhålla, att landskamrerarens åliggande att föra talan i beskattningsmål hos överinstanserna icke skulle låta sig väl förena med uppdrag som ledamot av provningsnämnden (s. 136). Även om man i dylikt fall icke kan tala om jäv i vanlig bemärkelse, måste dock en sammankoppling i berörda avseende framstå som en oformlighet.»

Såsom jag redan i den allmänna motiveringen framhållit, anser jag, att provningsnämnden icke bör inrymma någon ledamot med särskilt åliggande att företräda fiskaliska intressen. I den mån dessa intressen behöva bevakas, bör så ske genom yrkande från någon utom nämnden stående. Härutinnan föreligger en grundläggande skillnad mellan taxeringsnämnden och provningsnämnden, betingad av deras olika ställning i instansordningen. Landskamrerarens främsta uppgift är att hävda de fiskaliska synpunkterna, icke allenast kronans utan även de kommunala menigheternas av lägre eller högre ordning. Detta hävdande bör för visso icke ske ensidigt; det allmännas rätt går icke ut på att erhålla största möjliga skattebelopp utan att uttaga just det belopp, varken mer eller mindre, som åsyftas vid beskattningsreglernas avvägning. Men även om det allmännas representant ständigt har att eftersträva den materiella rättvisan, kan man därför icke, synes det mig, låta denne representant hos den prövande instansen intaga ställningen såsom både domare och den där framställer yrkanden. En sådan anordning måste, enligt vad kammarrätten anfört, framstå som en oformlighet. Jag har därför icke kunnat biträda länsstyrelsens i Malmöhus län förevarande förslag.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har föreslagit, att vederbörande landsting skall äga insätta en ledamot i provningsnämnden, och motiverat detta förslag med att en sådan ledamot kunde lämna verksamt biträde vid landskamrerarens granskningsarbete. Även i andra yttranden framföras förslag i liknande riktning. Det åberopade skälet för en dylik anordning anser jag icke bärande. Det kan ej anses behöfligt att låta landstinget bevaka sina fiskaliska intressen genom en ledamot av nämnden. Jag finner mig därför ej böra förorda detta förslag.

Med avseende å val av ordförande i provningsnämnden vid förfall för landshövdingen eller för över- och underståthållaren åberopar jag vad jag anfört vid 7 § 2 mom.

10 §.

Den mellan-
kommunala
prövnings-
nämndens
sammansätt-
ning.

Den mellankommunala prövningsnämndens sammansättning har i förslaget upptagits i väsentlig överensstämmelse med taxeringssakkunnigas å sid. 137 i betänkandet motiverade förslag, dock med ändring dels att Kungl. Maj:t skall vara bunden av länsstyrelsernas förslag allenast med avseende å halva antalet medlemmar jämte suppleanter för dem och dels att särskild suppleant för ordföranden icke ansetts behöfelig. I vissa yrkanden framställda förslag om att landstingen skulle äga förslagsrätt vid utseende av medlemmar i nämnden har jag icke funnit skäl biträda.

11 §.

Särskild
prövnings-
nämnds sam-
mansättning.

Med avseende å sammansättningen av särskild prövningsnämnd överensstämmer förslaget i huvudsak med taxeringssakkunnigas förslag. Uttrycklig föreskrift om ordförandeskapet i dylik nämnd i prövningsdistrikten har ansetts böra meddelas av enahanda innehåll som i fråga om ordinarie prövningsnämnd.

12 §.

Allmänna
stadganden
om behörighet
att vara med-
lem i beskatt-
ningsnämnd.

I denna paragraf hava sammanförts de i nuvarande taxeringsförordning ävensom i taxeringssakkunnigas förslag å spridda ställen upptagna stadgandena om vad som bör iakttagas vid utseendet av medlemmar i beskattningsnämnderna, om skyldighet för vissa personer att mottaga dylikt uppdrag och om hinder i vissa fall att vara medlem av dylik nämnd.

Av stadgandet i 1 mom. följer, att även vid utseende av ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd samtliga intressegrupper bland de skattskyldiga böra såvitt möjligt är, vara företrädade. Vid 1922 års allmänna fastighets-taxering saknades motsvarande stadgande, vilket förhållande påtalats i några av de över taxeringssakkunnigas förslag avgivna yttrapdena.

Skyldighet att
mottaga upp-
drag såsom
medlem av
beskattnings-
nämnd.

2 mom. överensstämmer i huvudsak med 27 § i gällande taxeringsförordning. Motsvarande stadgande saknas i taxeringssakkunnigas förslag. Enligt de sakkunnigas uppfattning vore det reella värdet av dessa stadganden skäligen ringa. Taxeringsarbetet ställde numera så stora krav på ordföranden i taxeringsnämnden, att man för arbetets riktiga fullgörande måste förutsätta intresse för detsamma hos ordföranden. Man kunde emellertid knappast påräkna sådant intresse hos en person, som mot sin vilja erhållit ett dylikt uppdrag och framhärdat i sin åstundan att undslippa detsamma. Jämväl för övriga i stadgandet avsedda personer vore stadgandet betydelselöst.

Vad de sakkunniga sålunda anfört har mött gensaga i en del yttranden.

Länsstyrelsen i Hallands län utlåter sig:

»Länsstyrelsen är av den mening, att det skulle vara synnerligen oklokt att borttaga förevarande garantier för möjligheten att erhålla ej blott lämpliga ordförande utan även erforderligt antal ledamöter i taxeringsnämnderna.

Därest länsstyrelsen icke hade tillgång till magistratspersoner, häradsskrivare och landsfiskaler, skulle det för visso mången gång inträffa, att icke någon för uppdraget såsom ordförande lämplig person funnes att tillgå.

Beträffande de av kommunerna valda ledamöterna i taxeringsnämnden är länsstyrelsen av den övertygelse, att i många fall det skulle komma att visa sig omöjligt att erhålla erforderligt antal ledamöter — åtminstone sådana som kunna anses värdiga att sitta i taxeringsnämnden — därest obegränsad rätt att avsäga sig uppdraget förefunnes. Denna uppfattning stöder länsstyrelsen därpå, att dels uppdraget är förenat med så ringa inkomst, att den i allmänhet ej i någon mån motsvarar de därmed förenade utgifter, och att dels erfarenheten givit vid handen, att i de flesta fall ombyte av kommunalvalda taxeringsledamöter äger rum, sedan de tjänstgjort i fem år. Länsstyrelsen föreställer sig därför, att de skäl, varpå ifrågavarande nu gällande garantier grundats, numera hava lika stor, ja till och med större giltighet än vid deras tillkomst, i följd varav länsstyrelsen finner sig böra hemställa, att vederbörande bestämmelser i blivande förordning fortfarande måtte omgärdas med dessa garantier.»

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län erinrar om att 1924 års landsstatslönesakkunniga uti sitt den 20 november 1924 avgivna betänkande med förslag till lönereglering för landsfogdar och landsfiskaler m. m. berört frågan om landsfiskals förordnande såsom ordförande eller ledamot i beskattningsnämnd och därvid, i syfte att lätta landsfiskalernas arbetsbörda, påyrkat sådan förändring av nuvarande föreskrifter, att förbud meddelas för landsfiskal att vara ordförande i taxeringsnämnd. Länsstyrelsen säger sig hava en bestämd motsatt uppfattning och anför:

»Det reella värdet av nuvarande stadgandet är visst icke ringa och ett förbud för landsfiskaler att åtaga sig ordförandeskap skulle i detta län omöjliggöra för länsstyrelsen att erhålla kvalificerade personer såsom ordförande för taxeringsnämnderna. Alla länets landsfiskaler — på ett undantag när — hava dylika uppdrag. Försök med andra ordförande å landsbygden hava särskilt med hänsyn till det tekniska förfarandet visat ogynnsamma resultat. Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande får på det allvarligaste påyrka, att gällande bestämmelser i förevarande avseende bibehållas.»

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anför liknande synpunkter.

Kammarrätten uttalar, att huru önskligt det i och för sig vore, att ifrågavarande tjänstemän och särskilt landsfiskalerna icke av förevarande anledning behövde dragas från sina egentliga åligganden, kammarrätten dock ansåge de praktiska skälen alltfört böra gå före. Kammarrätten nödgades därför tillstyrka, att ifrågavarande tvångsföreskrift bibehölles.

Något förslag till lönereglering för landsfiskaler är icke avsett att föreläggas riksdagen innevarande år. Vid detta förhållande är jag icke beredd att nu taga ställning till frågan om förbud för landsfiskal att mottaga uppdrag såsom ordförande i beskattningsnämnd.

Departements-
chefen.

Även om, såsom taxeringssakkunniga anført, det reella värdet av det ifrågavarande stadgandet är skäligen ringa, innebär det dock en garanti för att vid brist på frivilliga krafter personer finnas att tillgå för berörda uppdrag. Då därtill kommer, att taxeringsförordningen bör tydligt karaktärisera

uppdrag att vara medlem av beskattningsnämnd såsom en medborgerlig plikt, har jag i det nu föreliggande förslaget bibehållit stadgandet i fråga.

Valbarhets-
villkor.

I 3 mom. uppställs i fråga om av kommun eller landsting vald ledamot i beskattningsnämnd fordran på verkställd mantalsskrivning och fullgjord skattskyldighet. Gällande taxeringsförfordning föreskriver allenast det sistnämnda villkoret. Förfordningen den 7 juli 1921 (nr 382) om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922 kräver endast bostadsort inom vederbörande kommun.

Taxeringssakkunniga hava såsom valbarhetsvillkor uppställt det kravet, att ledamoten skall äga rösträtt i kommunens allmänna angelägenheter. Rörande motiven härför hänvisar jag till betänkandet sid. 131 f.

Statskontoret anför härom:

»Enligt gällande taxeringsförfordning gäller som villkor för valbarhet till taxeringsnämnd bland annat, att vederbörande skall under året näst föie det, då taxering sker, inom taxeringsdistriktet hava erlagt bevilling eller inkomst- och förmögenhetsskatt. Då de sakkunniga nu föreslå den ändring, att valbarheten göres beroende av den kommunala rösträtten, innebär detta i fråga om fullgjord skattskyldighet, att vederbörande i avseende å påförda utskylder till kommunen, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, icke må häfta för utskylder för flera än två av dessa år. Försummelse i fråga om erläggande av skatt till staten, eller eventuellt även till kommunen för det senaste eller de två senaste åren, skulle sålunda enligt förslaget icke medföra förlust av valbarhet till taxeringsnämnd. Även om utvecklingen i allmänhet gått i riktning mot mildring eller avskaffande av s. k. utskyldsstreck, måste det dock förefalla särskilt stötande, om personer, som icke själva fullgjort sin skatteplikt mot det allmänna, skulle kunna ingå som ledamöter i taxeringsnämnder. Då taxeringen avser såväl den statliga som den kommunala beskattningen, synes det statskontoret, som om för en persons valbarhet till ledamot i taxeringsnämnd borde uppställas som villkor, att han för det senast gångna året erlagt vederbörliga utskylder både till staten och till kommunen.»

Liknande uttalanden hava gjorts av ett antal andra myndigheter, kommuner m. fl.

Departements-
chefen.

Jag delar statskontorets uppfattning i denna fråga och har åt förevarande moment givit den avfattningen, att därav tydligt skall framgå, att vederbörande under det år, då valet äger rum, skall ej mindre vara mantalsskriven i den kommun, som valet avser, än även därstädes hava att utgöra allmän kommunalskatt eller statlig inkomst- och förmögenhetsskatt (eller bådadera) och tillika, i den mån dessa utskylder varit förfallna vid tiden för valet, hava erlagt desamma.

Redogörelse för motiven för de i 4 mom. av förevarande paragraf uppställda allmänna habilitetsvillkoren för medlem i beskattningsnämnd torde ej erfordras. Taxeringssakkunnigas uttalande i denna del återfinnes å sid. 132 i deras betänkande.

Jag har tillika infört uttrycklig föreskrift om att medlem av beskattningsnämnd skall vara svensk medborgare.

13 §.

I denna paragraf upptagna stadgandet om rätt för beskattningsnämnder i första instans att i vissa fall inkalla till ledamot valbar person att deltaga i taxeringsarbetet överensstämmer i sak med vad redan nu gäller för taxeringsnämnd.

Rätt för vissa beskattningsnämnder att komplettera sig själva.

14 §.

Stadgandena i 1 och 2 mom. av denna paragraf har jag redan behandlat i den allmänna motiveringen.

Sakkunniga medhjälpare i taxeringsarbetet.

3 mom. överensstämmer i huvudsak med vad redan nu gäller. Att ordförande i underordnad beskattningsnämnd äger anlita skrivbiträde vid utförandet av det på honom ankommande arbetet torde böra uttryckligen angivas, enär stadgande erfordras om rätt för skrivbiträde att erhålla tillgång till deklarationerna. I likhet med taxeringssakkunniga anser jag det vara ordförandens ensak att avlöna skrivbiträde, som av honom särskilt tillkallas. Då sådant biträde erfordrats på grund av taxeringsarbetets omfattning, lär utan särskilt stadgande ordförandens arvode komma att utmätas under behörigt hänsynstagande till denna omständighet.

15 §.

Stadgandet i 2 mom. överensstämmer i huvudsak med den genom förordningen den 12 maj 1922 (nr 220) tillkomna andra punkten av första stycket i 44 § gällande taxeringsförordning. Även om behov av biträdande landskamrerare efter den nya organisationen kan förväntas framträda i större utsträckning än hittills, har jag dock icke funnit anledning att, såsom av vissa länsstyrelser ifrågasatts, överlåta åt länsstyrelsens eget avgörande, om dylik biträdande landskamrerare må förordnas, utan bibehållit Kungl. Maj:ts hittillsvarande prövningsrätt härutinnan.

Biträdande landskamrerare.

16 §.

Denna paragraf motsvarar i huvudsak 16 § samt 17 § 1 mom. andra och tredje styckena i taxeringssakkunnigas förslag och innehåller bestämmelser om skyldighet att avgiva deklaration till ledning vid allmän fastighets-taxering. På sätt jag i den allmänna motiveringen redan anfört förordar jag, att fastställandet av formulär till deklarationer ankommer på Kungl. Maj:t. Bestämmelse härom återfinnes, såvitt angår förevarande deklarationer, i denna paragraf, som därjämte meddelar föreskrift om vad som skall uppgivas i dessa deklarationer. En viss utvidgning av uppgiftsskyldigheten har föranletts därav, att deklarationerna äro avsedda att ligga till grund för den allmänna jordbruksräkning m. m., varom chefen för jordbruksdepartementet kommer att senare i dag avgiva förslag.

Deklarationer för allmän fastighets-taxering.

17 §.

Uppgifter om
lagfarter m.m.

I denna paragraf återfinnas de bestämmelser om tillhandahållande av lagfartsförteckningar samt vissa uppgifter från hypoteksinrättningar och brandförsäkringsanstalter, varom stadgande fanns meddelat i 3 § förordningen den 7 juli 1921 (nr 382). I taxeringssakkunnigas förslag var motsvarande stadgande intaget i 18 §.

Från några *taxeringsnämndsordförande* har framställts önskemål om uppgifter dels från byggnadsnämnd om verkställda nybyggnader och dels från avverkare av skog rörande omfattningen av avverkningen.

Kammarrätten har hemställt, att avlämnande av uppgift från brandförsäkringsinrättning enligt punkten c) får bero på begäran av vederbörande i varje särskilt fall. Enligt ämbetsverkets mening gäve erfarenheten vid handen, att på denna punkt en lättnad i uppgiftsplikten utan olägenhet kunde företagas.

Departements-
chefen.

Denna kammarrättens mening kan jag icke biträda utan anser det vara önskvärt, att ifrågavarande uppgiftsskyldighet bibehålles; dessa uppgifter innehålla ett icke betydelselöst material till kontrollerande av uppgifterna i deklARATIONERNA om gällande brandförsäkringsvärden. Att utsträcka uppgiftsskyldigheten på sätt taxeringsnämndsordförandena ifrågasatt, anser jag icke erforderligt; byggnadsnämnd lär på grund av stadgandet i 52 § av det nu föreliggande förslaget vara skyldig att på begäran tillhandahålla upplysning rörande verkställda nybyggnader inom nämndens verksamhetsområde.

18 §.

Hushållnings-
planer för
vissa enskilda
skogar.

Denna paragraf överensstämmer med stadgandet i 2 § 1 mom. fjärde stycket sista punkten förordningen den 7 juli 1921 (nr 382). Motsvarighet saknas i taxeringssakkunnigas förslag, vilket icke upptager närmare bestämmelser rörande förfarandet vid uppskattning av värde å skogsmark och växande skog. De i paragrafen omförmälda uppgifterna skola komma till användning vid uppgörandet av de längder, om vilka stadgas i 58 § 1 mom. andra stycket.

19 §.

Tid och plats
för avläm-
nande av
deklarationer
och uppgifter
enligt 16 och
17 §§.

De i denna paragraf upptagna stadgandena om tid och plats för avlämnandet av deklarationer och andra uppgifter till ledning vid allmän fastighetstaxering överensstämmer i huvudsak med vad som gällde vid 1922 års allmänna fastighetstaxering. Dock skola lagfartsförteckningar och uppgifter om hypoteksvärderingar lämnas endast till länsstyrelsen. Anledningen till denna ändring är den, att dessa handlingar skola komma till användning vid den undersökning rörande fastigheternas allmänna saluvärde, som det enligt 58 § 2 mom. åligger landskamreraren att verkställa.

20 §.

Denna paragraf motsvarar 17 § 2 mom. och 18 § sista stycket i taxerings-sakkunnigas förslag.

21—24 §§.

De i dessa paragrafer upptagna bestämmelserna om deklarationer och uppgifter för särskild fastighetstaxering hava avfattats i anslutning till motsvarande bestämmelser rörande allmän fastighetstaxering. Jag hänvisar till vad jag under den allmänna motiveringen anfört rörande deklarationsplikt vid särskild fastighetstaxering.

*Deklarationer
och uppgifter
för särskild
fastighets-
taxering.*

Rubrik.

Å sid. 173—177 i taxeringssakkunnigas betänkande redogöres dels för gällande allmänna bestämmelser angående deklarationsskyldighet och deklarations innehåll samt dels för de ändringar, som de sakkunniga föreslagit.

Av den lämnade redogörelsen framgår, bland annat, följande: Den nuvarande taxeringsförordningen använder beteckningen *deklaration* för sådan uppgift till ledning för egen taxering, som av den, vilken är skattskyldig till inkomst- och förmögenhetsskatt, avgives i det taxeringsdistrikt, där taxeringen till dylik skatt skall åsättas. Däremot användes beteckningen *inkomstuppgift* för uppgift till ledning för egen taxering å ort, där skattskyldighet till inkomst- och förmögenhetsskatt icke föreligger, men bevillningstaxering skall äga rum. Uppgiftsskyldigheten till egen taxering för staten, landsting, kommun eller annan menighet regleras i särskild kungörelse den 3 november 1922. I förslaget använda de sakkunniga benämningen *deklaration* om alla uppgifter till ledning för egen taxering med åtskillnad mellan *allmän deklaration* för vad som hittills benämnts *deklaration* samt *särskild deklaration* såväl för inkomstuppgift enligt hittills använd beteckning som ock för förenämnda menigheters uppgifter till ledning för egen taxering.

Denna terminologi synes underlätta författningstextens uppställning och läsning och har därför bibehållits i det nu framlagda förslaget med den vidare utveckling av densamma, som föranledes därav, att uppgift till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet benämnts självdeklaration och dylik uppgift till ledning vid fastighetstaxeringen benämnts fastighetsdeklaration. I det nu förevarande förslaget användas alltså benämningarna *allmän självdeklaration* och *särskild självdeklaration*.

I fråga om de särskilda slags uppgifter till ledning för egen taxering, som omförmälas i 41 och 42 §§, nyttjas dock icke benämningen självdeklaration. För dem användas särskilda beteckningar, som utvisa deras speciella innehåll.

25 §.

Deklarations-
plikten.

Liksom 70 § i taxeringssakkunnigas förslag avser båda slagen av självdeklaration, är detsamma förhållandet med 25 § i det nu föreliggande förslaget. I stort sett råder överensstämmelse mellan de båda förslagen i denna del.

Staten och
andra menig-
heter.

Förslagen upptaga, bland annat, deklarationsskyldighet för staten, landsting, kommun och annan dylik menighet, därest dylik skattskyldig under beskattningsåret haft förvärvskälla av beskaffenhet, att skattskyldighet för därav härflytande inkomst åligger menigheten enligt kommunalskattelagen. Taxeringssakkunniga hava enligt 70 § i deras förslag förutsatt för ifrågasvarande menigheters del liksom beträffande enskilda deklarationspliktiga, att underlåtenhet att avlämna deklaration inom föreskriven tid medför förlust av rätten att överklaga taxering, för vilken deklarationen skolat ligga till grund.

De flesta av de hörda myndigheterna hava lämnat taxeringssakkunnigas förslag i de nu nämnda delarna utan någon erinran, medan *generalpoststyrelsen* och *varvschefen vid flottans station i Karlskrona* uttryckligen anslutit sig till detsamma.

Arméförvaltningen har däremot anfört, bland annat, följande:

»Enligt det föreliggande förslaget skulle, i olikhet med vad nu gäller, ovillkorlig deklarationsskyldighet komma att åvila staten, samt till följd härav de i förslaget stadgade påföljderna för underlåtenhet att avgiva deklaration komma att äga tillämpning jämväl å staten eller dess organ.

I anledning av detta de sakkunnigas uttalande får arméförvaltningen för sin del framhålla, att, enligt vad erfarenheten givit vid handen, hos de arméförvaltningen underlydande ortsmyndigheterna, vilka icke äga tillgång till skattetekniska biträden, i ett flertal fall tvekan förelegat om statens skattskyldighet, något som jämväl bestyrkes av det stora antal frågor om fullföljd av besvär i taxeringsmål, som under senare år varit föremål för behandling inom arméförvaltningens fortifikationsdepartement. Någon stadga på hithörande område, såvitt lantförsvaret angår, har alltså åtminstone hittills icke vunnits, varför ett upphävande av nu gällande bestämmelser torde komma att för staten medföra avsevärda olägenheter. Av de sakkunnigas uttalanden framgår icke heller, att en ändring av nämnda bestämmelser skulle betingas därav, att den hittills varande anordningen visat sig medföra några olägenheter för taxeringsarbetet, utan hava de till stöd för sitt förslag i denna del huvudsakligen anfört vissa principiella synpunkter. Dessa torde emellertid i förevarande fall böra tillmätas så mycket mindre betydelse, som det icke lär kunna antagas, att staten eller dess organ skulle genom underlåtenhet att avgiva föreskriven deklaration söka undandra sig skatteplikt eller försvåra taxeringsarbetet.»

Kammarrätten har avstyrkt stadgande om äventyr av talans förlust i fråga om staten, kommun eller annan menighet.

För enskilda deklarationspliktigas del är påföljden av talerättens förlust stadgad såsom ett verksamt medel att framtvunga det för taxeringsarbetet nödvändiga deklarationsmaterialet. På sid. 189—190 i sitt betänkande hava de sakkunniga vidrört ett annat i övriga skandinaviska länder anlitat tvångsmedel i samma syfte, nämligen viss procentuell förhöjning av föregående årets taxering, men stannat för att bibehålla den alltsedan deklarationsskyldighetens införande här i landet tillämpade påföljden av talerättens förlust. Ehuru befogade erinringar synas mig kunna riktas mot påföljden såsom alltför rigorös, ansluter jag mig till denna ståndpunkt. Därvid har jag låtit mig bestämmas dels av den möjlighet att få rättelse i en oskäligt hög taxering, som erbjuder sig i prövningsnämndens befogenhet att i taxering göra ändring även utan att besvär anförts och dels därav, att samma påföljdsbestämmelse redan finnes. Emellertid föreligger knappast behov av denna stränga påföljd, då det gäller att framtvunga självdeklARATIONER av staten, landsting, kommun eller annan dylik menighet. Någon avsikt att undandraga sig skattskyldighet kan svårigen förutsättas föreligga i fråga om dessa offentlig-rättsliga skattskyldiga, och i regel torde underlåtenhet att avgiva föreskriven deklaration för deras vidkommande vara att anse såsom tjänstefel av den för deklarationspliktens fullgörande ansvarige. Endast undantagsvis torde det nämligen inträffa, att den som har att fullgöra deklarationsplikt för dylik skattskyldig icke är underkastad ansvar enligt stadgandena om brott av ämbetsmän. För funktionär, som tilläventyrs ej är underkastad dylikt ansvar, torde vara tillräckligt med vitesföreläggande för att framtvunga deklaration. I enlighet med vad nu sagts har i 39 § 2 mom. första stycket av förevarande förslag intagits stadgande om att bestämmelsen om talerättens förlust icke har avseende å staten, landsting, kommun eller annan dylik menighet.

[Departementschefen.]

Vad därefter angår skyldigheten för juridiska personer av icke offentlig-rättslig natur att avgiva självdeklaration hava de sakkunniga föreslagit dylik skyldighet för sådan person som nu nämnts, därest han under beskattningsåret haft förvärvskälla av beskaffenhet, att skattskyldighet för därav härflytande inkomst åligger honom enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt eller enligt kommunalskattelagen. De sakkunniga hava alltså föreslagit, att den nu angivna förutsättningen skall gälla jämväl för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll. Då dessa verk eller bolag för närvarande äro utan någon som helst begränsning skyldiga att avgiva självdeklaration och tillräcklig anledning att frångå vad sålunda gäller icke synes föreligga, har för deras del nu gällande föreskrift om

Andra juridiska personer och fysiska personer.

ovillkorlig skyldighet att avgiva självdeklaration bibehållits i 25 § 1 mom. första stycket 1) av nu föreliggande förslag.

Beträffande fysisk person upptager föreliggande förslag i likhet med vad nu gäller och i huvudsaklig överensstämmelse med taxeringssakkunnigas förslag stadgande om att deklaraionsplikt skall förefinnas i första rummet för den, som nästföregående år varit taxerad, därvid det nuvarande uttrycket »inkomstbevilning» utbytt mot »kommunal inkomstskatt». Under 2) b) av 1 mom. i denna paragraf äro stadganden därjämte meddelade om inträdande av deklaraionsplikt, därest den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten i någon kommun eller den till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten jämte en sextiondel av förmögenheten uppgått till visst belopp, olika för den som varit bosatt här i riket under hela beskattningsåret och för annan person.

Förslaget avviker från taxeringssakkunnigas förslag såtillvida, att *dels* gränsvärdena äro desamma för såväl den kommun, där taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall äga rum, som den, där allenast taxering till kommunal inkomstskatt skall företagas, under det att taxeringssakkunniga därutinnan föreslagit olika regler, anslutande sig till de för skattskyldighets inträdande angivna minsta beloppen, och *dels* olika regler givits för å ena sidan dem, som varit här i riket bosatta under hela eller en del av beskattningsåret, och å andra sidan andra skattskyldiga. I de sakkunnigas förslag göres skillnad allt eftersom medborgarskap och mantalsskrivningsskyldighet här i riket förelegat eller icke. Ändringen med avseende å gränsvärdena har föranletts av önskan att vinna en klar och lättfattlig gräns. Denna har för här i riket under hela eller del av beskattningsåret bosatta dragits vid det belopp, 600 kronor, som enligt 51 § kommunalskattelagen och 17 § 1 mom. första stycket förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt minst måste föreligga för skattskyldighet i hemortskommunen. För andra sammanfaller gränsen med den för skattskyldighetens inträdande satta gränsen 100 kronor.

Har emellertid i fråga om kommunal inkomstskatt den för respektive fall angivna gränsen uppnåtts beträffande *någon* kommun, har därmed deklaraionskyldighet inträtt icke endast för denna kommuns vidkommande, utan jämväl för övriga kommuners del, där sådan skyldighet enligt 27 § kan ifrågakomma. Denna regel gäller, vare sig gränsen uppnåtts i hemortskommunen eller i annan kommun. Skulle en person, som varit här i riket bosatt under hela eller en del av beskattningsåret, icke haft inkomst till 600 kronor i hemortskommunen men väl i annan kommun, har deklaraionskyldighet således för honom inträtt jämväl i hemortskommunen och övriga kommuner enligt 27 §.

Med gränsvärdet 600 kronor för deklaraionskyldighetens inträdande för här i riket under hela eller en del av beskattningsåret bosatt person kommer visserligen att med avseende å annan kommun än hemortskommunen föreligga avvikelser från vad som gäller för inträdande av skatteplikt där-

städes (för taxerad inkomst av 100—590 kronor föreligger väl skatteplikt i dylik kommun men ej ovillkorlig deklarationsskyldighet), men någon nämnvärd olägenhet därav torde knappast vara att befara. I varje fall torde större olägenhet vara förenad med taxeringssakkunnigas förslag, enligt vilket skyldighet att avgiva deklaration i hemortskommunen kan inträda redan vid 100 kronor inkomst i annan kommun.

Den nya lydelsen i fråga om medborgarskap och vistelseort sammanhänger med de i kommunalskatteförslaget upptagna ändrade bestämmelserna om skattskyldighet för här i riket sig uppehållande utlänningar och i utlandet bosatta svenska medborgare samt torde icke tarva närmare motivering.

Stadgandena i de två sista styckena av 1 mom. i förevarande paragraf äro föranledda av motsvarande stadganden i förslaget till kommunalskattelag. Vad angår oskift dödsbos deklarationsplikt för det år, under vilket den avlidne dött, har ansetts nödvändigt föreskriva, att de för fysisk person gällande reglerna skola komma till användning.

Rörande det i 3 mom. intagna stadgandet om frihet för lapp från skyldighet att avgiva självdeklaration för inkomst av renskötsel och i sådan rörelse nedlagd förmögenhet hänvisas till vad jag vid den allmänna motiveringen anført om taxering för lappallmogens inkomst av renskötsel.

Lapp-
allmogen.

26 §.

I 71 § av de sakkunnigas förslag har i enlighet med vad nu gäller upptagits bestämmelse om att deklaration skall avgivas på heder och samvete.

Länsstyrelsen i Uppsala län har anført, att orden »heder och samvete» lämpligen torde böra utbytas mot exempelvis »under laga ansvar».

Länsstyrelsen har därmed vidrört ett spörsmål, som vid åtskilliga tillfällen varit på tal. De sakkunnigas förslag överensstämmer emellertid med vad som varit gällande alltsedan självdeklarationsinstitutet infördes här i landet. Tillräckliga skäl att frångå denna hävdvunna formulering synas icke föreligga. Att laga ansvar i vissa fall följer med en oriktig deklaration, är i författningen utsagt och säkerligen klart för alla deklaranter, den ifrågasatta formuleringen förutan. Ett borttagande av orden »heder och samvete» skulle ock måhända uppfattas, som om det icke längre ansåges moraliskt förkastligt att avgiva oriktig deklaration, en missuppfattning som givetvis måste förebyggas.

Jag har alltså bibehållit den hittillsvarande formuleringen.

27—30 §§.

27—29 §§ motsvara i allt väsentligt 71 § i de sakkunnigas förslag. Någon motsvarighet till 30 § finnes däremot icke i nämnda förslag. I förevarande paragrafer meddelas dels bestämmelser om den ort, för vilken allmän själv-

deklaration eller särskild självdeklaration skall upprättas, och dels allmänna stadganden om vad deklarationerna skola innehålla.

De allmänna stadgandena har jag ansett böra i vissa avseenden utvidgas utöver vad de sakkunnigas förslag innefattar, på det att det av författnings-texten må framgå, vad deklarationen ovillkorligen måste innehålla, detta till ledning såväl vid Kungl. Maj:ts fastställande av deklarationsformulär som ock vid beskattningsmyndigheternas prövning, huruvida deklarations-skyldigheten behörigen fullgjorts. De i 30 § intagna bestämmelserna äro i huvudsak av enahanda innebörd som de i 16 § fjärde och femte styckena av nuvarande taxeringsförordning meddelade föreskrifterna.

Vissa tillägg hava gjorts med anledning av de i 58 § kommunalskattelagen meddelade stadgandena om grunder för fördelning av inkomst till beskattning å flera kommuner.

Vad angår den ort, för vilken deklaration skall upprättas, hava de sakkunniga föreslagit, bland annat, att särskild deklaration skall upprättas för varje kommun, dit någon av den skattskyldige innehavd förvärvskälla är att hänföra (givetvis med undantag för kommun, där skattskyldighet till inkomst- och förmögenhetsskatt föreligger och för vilken alltså allmän deklaration skall upprättas), samt att vad som sagts om kommun skall, då kommun är delad i två eller flera taxeringsdistrikt, gälla varje dylikt distrikt.

Det sist återgivna stadgandet hava en del hörda myndigheter funnit alldeles onödigt, då den skattskyldige är pliktig att i den allmänna deklarationen upptaga den samlade inkomsten av förvärvskällorna. Vad sålunda anförts är i huvudsak riktigt. Men det inträffar fall, då enligt förslaget till kommunalskattelag jämte kommunen även en särskild menighet inom densamma har ett självständigt intresse av taxeringen, nämligen då någon den skattskyldiges förvärvskälla är helt eller delvis hänförlig till municipalsamhälle eller annat administrativt område med särskild beskattningsrätt, medan den skattskyldige bor inom annan del av kommunen, och tvärtom. I dylikt fall skall taxeringen till kommunal inkomstskatt äga rum i det distrikt, till vilket det administrativa området hör, men taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt förrättas i annat distrikt. Då båda distriktens taxeringsnämnder måste hava tillgång till självdeklaration för den skattskyldige och det knappast kan låta sig göra att låta den allmänna självdeklarationen cirkulera mellan taxeringsnämnderna, har det ansetts nödvändigt lämna föreskrift, som föranleder, att självdeklaration avlämnas i varje distrikt. Vad nu är sagt gäller även det fall, att den skattskyldige haft förvärvskälla i flera dylika inom samma kommun belägna distrikt utan att vara boende inom någotdera av dem. Stadgande härom har upptagits i tredje stycket av 27 § i det nu framlagda förslaget.

I vissa yttranden har uttalats önskemål om föreskrift därom, att bolag i deklaration skall utsätta, var styrelsen har sitt säte. Detta önskemål har tillgodosetts genom bestämmelserna i 28 §, att allmän självdeklaration skall

upptaga den skattskyldiges hemortskommun, där sådan finnes, samt i 29 §, att om särskild självdeklaration skall i tillämpliga delar gälla vad om allmän självdeklaration är stadgat.

31 §.

Denna paragraf motsvarar 72 § i de sakkunnigas förslag, som upptager i stort sett nu gällande föreskrifter om skyldighet för bokföringspliktiga att vid sin deklaration foga vissa räkenskapsutdrag.

*Skyldighet att
vid deklaration foga
räkenskapsutdrag m. m.*

I detta avseende hava de hörda myndigheterna och sammanslutningarna icke haft något i och för sig att erinra. Däremot har i flera yttranden påpekats den ringa nytta, som utdragen medföra för taxeringen på den grund att bokföringen är ofullständig och uppställd efter mycket växlande utgångspunkter.

Sälunda har *länsstyrelsen i Örebro län* anført:

»I överensstämmelse med vad som för närvarande gäller, föreslås i 72 § att vid deklarationer för vissa angivna grupper deklarationsskyldiga skall för tid, som deklarationen omfattar, fogas bestyrkt avskrift av in- och utgående balanskonto samt vinst- och förlustkonto, där sådant föres. Vad som icke står, men enligt länsstyrelsens mening borde stå, om det skall bliva någon verklig nytta av denna föreskrift, är huru dessa räkenskapskonti samt bokföringsmässiga räkenskaper på det hela taget skola vara inrättade för att kunna godtagas såsom underlag för deklaration. Det är för visso ingen överdrift att säga, att om möjligen icke flertalet så dock i varje fall en avsevärd del av de så kallade räkenskaper, varav utdrag finnas bilagda deklarationer från bokföringspliktiga skattskyldiga, äro så beskaffade, att de icke lämna någon som helst ledning för bedömande av de sifferuppgifter, som angivas i vederbörandes deklarationer. Länsstyrelsen nödgas kraftigt framhålla vikten av att på detta område åtgärder vidtagas, som äro ägnade att möjliggöra ett åtminstone något så när pålitligt material för skattskyldighetens bedömande.»

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller såsom ett önskemål, att bokföringen i lag måtte regleras så, att avslutning icke finge ske på annat sätt än genom vinst- och förlustkontot. Därjämte vore det enligt länsstyrelsens mening önskvärt, att stadgande lämnas därom, att vissa konton skola ingå i detta vinst- och förlustkonto, nämligen propriekonto, hushållskonto, utskyldskonto och räntors konto. Härigenom skulle granskningen av deklarationerna i hög grad underlättas och många förfrågningar från beskattningsmyndigheterna undvikas. Länsstyrelsen anför vidare, att icke sällan avslutning plägar ske direkt å annat konto, utan att vinst- och förlustkontot därvid kommit till användning. I sådan händelse vore vinst- och förlustkontot uppenbarligen utan betydelse för taxeringen. Skulle något sådant stadgande, varom nyss nämnts, icke kunna genomföras, vore i allt fall en bestämmelse erforderlig av innebörd, att vid deklarationen skall fogas avskrift av de konton, å vilka avslutning skett.

Föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän påpekar lämplig-

heten av bestämmelse om skyldighet för idkare av rörelse eller yrke att vid deklarationen foga avskrift av varu- eller tillverkningskonto.

Även några handelskammare beröra frågan om bokföringens förhållande till beskattningen.

Gotlands handelskammare framhåller önskvärdheten av att i samband med frågan om taxeringsväsendets omorganisation genom statsmyndigheternas försorg framläggas formulär för ett lättfattligt bokföringssystem särskilt avfattat efter de krav, som taxeringsmyndigheterna komma att uppställa å deklARATIONER och andra uppgifter från näringsidkarna.

Handelskammaren i Gävle gör följande uttalande:

»Det är ju ett känt förhållande, att gällande beskattningsregler och bokföringsregler ej stämma väl överens. Medan de förra gå ut på att i fiskaliskt intresse få fram största möjliga vinst av ett affärsföretag, gå de senare snarast ut på att lägga den mest solida grunden för företagets framtida bestånd. Denna motsättning för ju vanligen med sig, att ett affärsmässigt riktigt bokslut i och för taxeringen får stuvras om för att uppfylla beskattningsreglerna. Givetvis är det av största betydelse, att inkomster av ett affärsföretag rätteligen taxeras. All oärlighet i detta avseende bör med alla medel motverkas och bestraffas. Men otvivelaktigt är det också av största värde för samhället, att ett affärsföretags bokföring rent affärsmässigt uppfyller alla rimliga fordringar. Är det senare fallet, erbjuder taxeringen föga svårigheter. Är däremot så icke förhållandet, lär en granskning i samband med taxeringen knappast kunna förbättra saken. En sådan granskning kommer däremot att ytterligare komplicera taxeringsmyndigheternas redan förut besvärliga uppgift. Kan man göra något för att få deklARATIONERNA byggda på en affärsmässigt riktig bokföring, vinnas fördelar ej blott för taxeringen utan också för de intressen bokföringslagstiftningen avser att skydda.»

Departements-
chefen.

I berörda yttranden hava behandlats två frågor, den ena avseende åtgärder i lagstiftningsväg för ernående av bokföring, som överensstämmer med grunderna för beskattningen, den andra avseende skyldigheten att tillhandahålla taxeringsmyndigheterna upplysningar om bokföringens innehåll.

Vid anmälan av förslaget till ny kommunalskattelagstiftning har jag något berört spörsmålet om beskattningsgrundernas anslutande till reglerna för ordnad bokföring (sid. 384 och 413 i propositionen nr 102), och jag har därvid påpekat detta spörsmåls samband med den ännu på Kungl. Maj:ts prövning beroende frågan om en förändrad bokföringslagstiftning. Att i taxeringsförordningen intaga föreskrifter om bokföringens anordnande lär icke vara möjligt och torde icke heller vara åsyftat i de återgivna yttrandena; vad man i sådant hänseende kan anse önskvärt med hänsyn till beskattningen torde, i den mån så är möjligt, böra tillgodoses i en blivande bokföringslag. I avvaktan på denna nödgas man därför hålla sig till vad nu gäller. Emellertid synes det mig sannolikt, att en dylik lagstiftning, som ju i första hand kommer att reglera privaträttsliga förhållanden, knappast kan gå så långt i detaljföreskrifter, som länsstyrelsen i Västmanlands län

ifrågasatt. Ej heller lärers i densamma kunna lämnas sådana regler rörande uppställandet av balansräkning och avslutandet av vinst- och förlusträkning, som helt ansluta sig till skatteförfattningarnas stadganden. En särskild vinstberäkning för beskattningen, i vissa hänseenden avvikande från den affärsmässiga, torde under alla förhållanden bliva nödvändig. För ändamålet bör givetvis deklarationsblanketten upptaga lämpligt formulär. Det är till bestyrkande av de därvid lämnade upplysningarnas överensstämmelse med räkenskaperna ifrågavarande räkenskapsutdrag äro avsedda. Med hänsyn till det läge, vari frågan om ny bokföringslagstiftning befinner sig, har jag ansett lämpligt låta det bliva vid vad nu gäller i detta avseende. Skulle de utdrag av vissa konton i räkenskapen, som lämnats, icke giva erforderlig ledning för bedömande av den i deklarationen lämnade vinstberäkningen, bör det givetvis stå beskattningsmyndigheterna öppet att genom förfrågningar hos deklaranten eller i sista hand genom granskning av bokföringen vinna utredning i önskade hänseenden. Att införa skyldighet att utan anmaning lämna avskrift av varu- eller tillverkningskonto eller av andra konton, å vilka avslutning skett, finner jag icke nödigt eller ens lämpligt.

Det nu framlagda förslaget skiljer sig från det av de sakkunniga utarbetade därutinnan, att skyldighet att avlämna räkenskapsutdrag icke nu ifrågasatts för näringsidkare, som saknat skyldighet föra i lag stadgade handelsböcker men likväl fört sådana böcker och i deklarationen beräknat sin inkomst efter bokföringsmässiga grunder. I den mån de sakkunnigas förslag härutinnan skolat tillämpas å idkare av jordbruk eller skogsbruk, har grunden för detsamma förfallit därmed, att kommunalskattekommitténs förslag om uttrycklig rätt för dylika näringsidkare att, under viss förutsättning, beräkna inkomsten efter bokföringsmässiga grunder utesluts ur det till riksdagen framlagda förslaget till kommunalskattelag. Vad åter angår de rörelseidkare, som icke lyda under gällande bokföringslag, skulle väl hinder i och för sig icke möta att behandla dem som faktiskt fört ordnad bokföring lika med dem, å vilka samma lag är tillämplig, blott man säkert kände, huru med bokföringen verkligen förhåller sig. I många fall torde råda ovisshet å denna punkt. Då därtill kommer, att i de förslag till ny bokföringslag, som hittills blivit offentliggjorda, ifrågasatts att utsträcka skyldigheten att föra räkenskaper till en mängd från bokföringsskyldighet nu frikallade näringsidkare, och vid lagändring i dylik riktning något större behov av ett stadgande i den riktning, de sakkunniga ifrågasatt, icke längre torde föreligga, har jag ansett med frågan kunna anstå i avbidan på bokföringslagstiftningens — som jag har anledning hoppas — snara omläggning.

Till den i det föregående något vidrörda frågan om granskning av räkenskaper skall jag återkomma vid redogörelse för stadgandena i 32 §. Jag skall då även något yttra mig om ett av *handelskammaren i Gävle* gjort uttalande om ingivande till beskattningsmyndighet av intyg om auktoriserad revisors granskning av räkenskaper.

Stadgandet i förevarande paragrafs andra stycke ansluter sig i huvudsak till vad nu gäller; men i enlighet med taxeringssakkunnigas förslag har upptagits föreskrift om skyldighet jämväl för ekonomisk förening att avlämna bestyrkt avskrift eller tryckt exemplar av revisionsberättelse och förvaltningsberättelse för beskattningsåret. Rörande motiveringen härför åberopar jag de sakkunnigas yttrande å sid. 178 i betänkandet. Erinran mot detta förslag har icke framställts i något av de avgivna yttrandena.

Stadgandet i tredje stycket av paragrafen är föranlett av de i förslaget till kommunalskattelag intagna stadgandena om beräkning av inkomst av försäkringsrörelse, som inländsk försäkringsanstalt drivit. Det är nämligen för dessa anstalters taxering icke nog med de räkenskapsutdrag och de berättelser, varom förmåles i de två första styckena av paragrafen. Nödvändigt är även att känna, huru vinst- och förlusträkningen samt balansräkningen slutligt fastställts och huru vinsten för beskattningsåret disponerats. Att till inländsk försäkringsanstalt bör hänföras även understödsförening, som driver försäkringsrörelse, framgår av punkt 5 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen.

32 §.

Skuldighet att lämna upplysningar till taxering, till handahålla bokföring m. m.

I denna paragraf upptagas stadganden om frivilliga upplysningar av skattskyldig till ledning för hans taxering samt om skyldighet att efter anmaning lämna för taxeringen behövliga upplysningar utöver dem, som föranledas av deklarationsformuläret. 1 och 2 mom. överensstämman i huvudsak med stadgandena i 8 § i nuvarande taxeringsförordning.

I 3 mom. meddelas föreskrift om skyldighet att tillhandahålla bokföring med tillhörande handlingar för granskning. Motsvarighet härtill saknas för närvarande. I 79 och 93 §§ lämnas närmare bestämmelser om utförandet av dylik granskning.

Taxeringssakkunniga hava i 77 § 4 mom. av sitt förslag upptagit bestämmelse därom, att skattskyldig, som under beskattningsåret drivit jordbruk, skogsbruk, rörelse eller yrke och som enligt lag varit skyldig föra handelsböcker eller utan dylik skyldighet hållit ordnad bokföring, är pliktig att tillhandahålla sin bokföring för granskning.

Samma skäl, som föranlett mig att i 31 § icke upptaga stadgande om skyldighet för den, som ej är bokföringspliktig, att foga räkenskapsutdrag vid deklaration, synas äga giltighet även beträffande granskning av dylik skattskyldigs bokföring. Jag lämnar därför dessa skattskyldiga å sido och yttrar mig i fortsättningen endast om skyldighet för bokföringspliktig att utlämna sin bokföring för granskning.

Med avseende å granskning av räkenskaper yttra *taxeringssakkunniga* i sitt betänkande följande:

»I fråga om skattskyldiga med bokföring hava taxeringsmyndigheterna hittills, därest de önskat taga kännedom om bokföringen, varit berättigade att infordra utdrag eller avskrift av det eller de bokföringskonton, som för-

modats innefatta anteckningar av intresse för taxeringen. Hava de sålunda infordrade utdragen givit anledning till infordrande av utdrag jämväl av andra konton, har den skattskyldige anmanats att inkomma med dylika utdrag, och på sådant sätt har ibland den skattskyldige betungats med en omfattande upplysningsskyldighet. Det har under sådana förhållanden många gånger hänt, att den skattskyldige själmant erbjudit sig att överlämna sin bokföring i dess helhet för granskning i stället för att verkställa utdrag av densamma, liksom det naturligtvis också hänt, att vederbörande ordförande i taxeringsnämnd eller kronans ombud i provningsnämnd direkt frågat den skattskyldige, om han icke vore villig att ställa bokföringen till vederbörande taxeringsmyndighets förfogande. I regel torde en dylik förfrågan hava rönt tillmötesgående från den skattskyldiges sida och det kan med visshet sägas, att då bokföringsgranskning ägt rum, densamma medfört fördelar såväl för taxeringsmyndigheterna som för den skattskyldige. Genom en sådan granskning har i regel förtroendet å ömse sidor vuxit, särskilt som det emellanåt inträffat, att granskningen utvisat, att den skattskyldige, på grund av oförstånd, förbiseende eller dylikt förhållande, i deklarationen beräknat sin skattepliktiga inkomst högre än densamma varit enligt ett rätt bedömande av bokföringen.

På grund av de goda erfarenheter, som vunnits av sådana taxeringsmyndigheter, som i någon omfattning verkställt granskning av skattskyldigas bokföring, hava de sakkunniga upptagit till övervägande frågan, huruvida skyldighet att tillhandahålla bokföring för granskning borde lagfästas, och hava stannat för att dylik skyldighet bör upptagas i den nya taxeringsförordningen.»

De sakkunnigas förslag härutinnan avstyrkes av *Västergötlands och norra Hallands handelskammare*, som anför:

»Det synes nämligen handelskammaren vara ett oberättigat intrång i en oförvitlig affärsmans eller ett bolags utövande av sin näring, att taxeringsmyndighet skall äga rätt till granskning av bokföringen. Även om ett dylikt lagstadgande kringgärdas av bestämmelser, vilka anses förebygga missbruk, har man dock här slagit in på en väg av så pass fiskalisk natur, att den verkar kränkande för en rättträdig medborgare. Genom ett dylikt förfarande minskas rent psykologiskt sett ansvarskänslan, och bestämmelsen kommer i praktiken att motverka just det resultat den söker vinna.»

Handelskammaren i Gävle yttrar:

»De sakkunniga hava antytt, att taxeringsmyndigheterna äga möjlighet att vid bokföringsgranskningen anlita av handelskamrarna auktoriserade revisorer. Handelskammaren förmenar nu, att dessa revisorer göra den största nyttan, om de anlitas före deklarationen. Om i taxeringsförordningen införes föreskrift därom, att avskrift av balansräkning och av vinst- och förlusträkning ovillkorligen skola tillerkännas vitsord, därest en auktoriserad revisor bestyrkt avskrifternas överensstämmelse med räkenskaperna och att de senare äro rätteligen förda, kommer detta helt säkert att medverka till att dessa sakkunniga i större utsträckning anlitas för granskning av bokföring och därmed en fördel vara vunnen för hela nationen. Den dubbla vinsten av affärsmässighet i bokföringen och större tillförlitlighet hos deklarationerna utgör enligt handelskammarens mening tillräcklig motive-ring för ett stadgande av föreslaget innehåll. Rätten att för granskning infordra bokföringen skulle då begränsas till fall, där auktoriserad revisor icke på förhand granskat bokföringen och bestyrkt räkenskapsutdragen.»

I övrigt har i de inkomna yttrandena ingen erinran framställts mot införandet av skyldighet för bokföringspliktiga deklaranter att förete bokföringen för granskning. I många yttranden förordas stadgande i sådan riktning såsom nyttigt och nödigt.

Kammarrätten tillstyrker uttryckligen, att skyldighet att tillhandahålla räkenskaper för granskning lagfästes, och anför, att avgörandets läggande i landskamrerarens hand synes innefatta nödig garanti mot möjliga missbruk. Rörande formen för granskningen förekomma åtskilliga uttalanden, till vilka jag återkommer vid motiveringen för 79 §.

En ledamot i kammarrätten uttalade, med instämmande av två andra ledamöter, skiljaktig mening samt anförde:

»Den föreslagna rätten för landskamreraren eller av denne utsedd person att utan skattskyldigs medgivande granska dennes bokföring måste jag för min del avstyrka.

Ett till gällande allmän rättsuppfattning väl avpassat deklarationssystem bygger på förtroende till lämnade uppgifter och bör icke utbyggas med fiskalska undersökningar, som för den deklarationspliktige måste framstå såsom ett obehörigt intrång på hans enskilda område.

Möjligheten att företaga räkenskapsgranskning skulle av praktiska skäl bli begränsad till enskilda fall, och det måste alltid uppfattas såsom godtycke, att en deklarat utsettes för en sådan granskning, under det en annan med likartad förvärvsverksamhet fritages därifrån.

Den utredning, som med det nuvarande systemet kan vinnas genom räkenskapsutdrag och skriftväxling rörande särskilda frågor, synes mig tillräcklig för sitt ändamål. Mot medvetet oriktiga uppgifter gives ett korrektiv i de stränga straffpåföljderna.»

Departements-
chefen.

Genomförandet av taxeringssakkunnigas förslag om skyldighet för bokföringspliktig att efter anmaning framlägga sin bokföring torde vara i hög grad ägnat att främja ett gott resultat av taxeringsarbetet. Erfarenheten har säkerligen visat, att en bokföringsgranskning medför goda och rättvisa resultat och skapar ömsesidigt förtroende. Då förslaget också på det hela taget gillats av sammanslutningar, representerande de skattskyldiga det närmast gäller, har jag upptagit detsamma, såvitt angår skattskyldig, som enligt lag är pliktig föra handelsböcker. Anledningen till att från dylik skyldighet uteslutits de icke bokföringspliktiga har jag förut angivit. Stadgandet har därjämte i redaktionellt avseende omarbetats, därvid uttryckligen angivits, att skyldigheten förete räkenskapshandlingar omfattar även till bokföringen hörande handlingar. Syftet härmed är att angiva, att icke allenast huvudbokföringen utan även dagböcker, verifikationer o. dyl. skola tillhandahållas, något som även torde hava åsyftats av taxeringssakkunniga, ehuru de icke däråt givit tydligt uttryck. I vilken omfattning primäruppgifterna behöva framläggas, skall bero på landskamrerarens prövning av vad som finnes nödigt.

Stadgandet i andra stycket av 3 mom. motsvarar 87 § i taxeringssakkunnigas förslag och torde icke tarva särskild motivering.

Taxeringssakkunniga hava i 77 § 4 mom. av sitt förslag upptagit bestämelse därom, att i inkomstlängden skall verkställas anteckning om underlåtenhet av skattskyldig att efterkomma anmaning om bokföringens tillhandahållande.

I några av de inkomna yttrandena har framhållits, att berörda underlåtenhet borde medföra förlust av rätt att överklaga taxeringen. Ett dylikt stadgande synes mig vara strängare än behöfligt är. Underlåter den skattskyldige att förete bokföring, föranleder nämligen denna underlåtenhet i regel en presumtion för ett antagande, att han har något att i beskattningsavseende fördölja. Avviker taxeringsmyndighet från hans deklaration, blir vid besvär häröver hans ställning i bevisningshänseende sämre, än om han utlämnat bokföringen för granskning. Han torde snart inse, att böckernas tillhandahållande är lika mycket i hans eget intresse som i beskattningsmyndigheternas. Men det bör märkas, att stundom en skattskyldig, som icke har något att dölja ur beskattningssynpunkt, likväl ogärna företer sin bokföring med tillhörande handlingar, enär han befarar ur affärssynpunkt ogynnsamma verkningar därav. Det vore obilligt mot en sådan skattskyldig att straffa honom med talans förlust. Kan han med andra bevismedel styrka riktigheten av sina uppgifter, bör det givetvis stå honom fritt. På grund härav har jag ansett det vara tillräckligt med det av taxeringssakkunniga föreslagna stadgandet om anteckning i taxeringslängden rörande underlåtenhet att förete bokföringen. Bestämmelse härom återfinnes i 39 § 5 mom.

33 §.

I 33—35 §§ regleras skyldigheten att avlämna uppgift till ledning för annans taxering för inkomst eller förmögenhet. De två första paragraferna avse uppgifter, som skola lämnas utan anmaning, medan 35 § angiver de fall, då skyldighet att lämna uppgift inträder först efter anmaning. Stadgandena motsvara i huvudsak 11 § gällande taxeringsförordning, men några utvidgningar av uppgiftsskyldigheten hava vidtagits. I taxeringssakkunnigas förslag återfinnas motsvarande stadganden i 78, 80, 82, 84 och 85 §§. Rörande motiveringen hänvisar jag till sid. 190 ff. i de sakkunnigas betänkande.

*Uppgifter
till ledning
för annans
taxering.*

Jag skall nu först uppehålla mig vid frågan om uppgifter, som skola lämnas utan anmaning. För sammanhangets skull kommer jag att något beröra vissa frågor, som angå skyldigheten att avlämna uppgifter efter anmaning.

Taxeringssakkunniga hava föreslagit utvidgning av den ovillkorliga uppgiftsskyldigheten i några hänseenden. Härom anföra de sakkunniga:

»Kommanditbolag har ålagts uppgiftsplikt beträffande utdelning till kommanditdelägare. Vidare har stadgats, att arbetsgivare skall komplettera sina löneuppgifter med upplysning, huru avlöningsbelopp, såsom aekordsöverskott o. dyl., som utbetalas till helt arbetslag, fördelas inom arbetslaget, för vilket ändamål uppgiftslämnaren har att avfordra den, som uppburit beloppet, besked om denna fördelning. Ytterligare har stadgats obligatorisk uppgifts-

skyldighet för den, som utbetalt royalty eller avgift för utnyttjande av patent, mönster eller dylikt. Slutligen har dylik skyldighet förutsatts för den, som utbetalt räntor å här i riket utgivna obligationer, förlagsbevis och därmed jämställda förskrivningar.»

I två avseenden hava dessa utvidgningar av uppgiftsskyldigheten rönt motsägelser av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna, nämligen i fråga om räntor å obligationer, förlagsbevis och därmed jämställda förskrivningar samt i fråga om ackordsöverskotten.

Obligations-
räntor.

Beträffande räntor å obligationer m. m. har erinran framställts huvudsakligen i tre avseenden av *riksgäldskontoret*, men delvis även av *bank- och fondinspektionen*, *svenska bankföreningen*, *Sveriges industriförbund* och *Stockholms handelskammare* samt av åtskilliga andra myndigheter och sammanslutningar.

I första hand har anmärkts, att denna uppgiftsskyldighet bleve oerhört betungande för uppgiftslämnarna. Riksgäldskontoret upplyser, att de under budgetåret 1924—1925 förfallande statsobligationskupongerna uppgått till 2,600,000 stycken, delvis fördelade i småposter, samt att utvecklingen häntyder på en alltjämt fortgående ökning särskilt vid de nu utelöpande premieobligationernas (sammanlagt 4,400,000 stycken) utbytande mot statsränteobligationer i små valörer. Bank- och fondinspektionen samt svenska bankföreningen m. fl. meddela, att sammanlagda beloppet den 31 december 1924 av alla svenska obligationslån utgjorde över 4 1/2 miljarder kronor, samt påpeka, att kupongränta utbetalas två gånger om året. Vidare har i yttrandena framhållits, att det största antalet av obligationerna äro placerade dels hos sparbanker, försäkringsanstalter och andra affärsföretag med bokföringsskyldighet, varför man redan nu av denna anledning bör hava full garanti för att ränteinkomsten blir vederbörligen beskattad, och dels hos fromma stiftelser och andra välgörenhetsinrättningar, vilka äro skattefria. Svenska bankföreningen m. fl. har uppskattat de sålunda placerade obligationerna till åtminstone 75 procent av samtliga svenska obligationer. Slutligen har påpekats, att lyftandet av räntan på en obligation icke innebär något bevis för att räntan till hela sitt belopp verkligen utgör inkomst för den, som lyfter densamma, enär han, om han förvärvat obligationen mellan två förfallodagar, till obligationens säljare erlagt räntan för tiden intill förvärvet. Därest uppgiftsskyldighet stadgas beträffande obligationsräntor, såsom taxeringssakkunniga föreslagit, borde denna skyldighet förbindas med föreskrifter om utredning rörande räntefördelningen, då obligation byter ägare.

Överståthållarämbetet har föreslagit, att uppgiftsskyldigheten inskränkes till räntebelopp, som utbetalats till här i riket bosatta fysiska personer eller av sådana personer innehavda firmor.

Departements-
chefen.

Enligt de av riksgäldskontoret m. fl. lämnade upplysningarna är antalet taxeringsuppgifter, som i följd av den föreslagna uppgiftsskyldigheten

skulle ifrågakomma, så betydande, att redan denna omständighet för-
anleder tvivelsmål, huruvida arbetet med uppgifternas upprättande och över-
sändande kan motsvara den nytta, uppgifterna skulle medföra för taxerings-
resultatet. Mängden av detta nya uppgiftsmaterial komme dessutom
säkerligen att vålla taxeringsmyndigheterna svårigheter. Nyttan av upp-
gifterna bleve också i hög grad illusorisk vid det anförda förhållandet,
att obligationerna i stor omfattning innehavas dels av bank- och försäkrings-
företag och dels av stiftelser och inrättningar, som äro undantagna från
skattskyldighet, varjämte den omständigheten, att överlåtaren av obligation
uppbär av förvärvaren räntan till överlåtelsedagen, nödvändiggör alltför
omfattande åtgärder, därest uppgifterna icke skola bliva missvisande. Av
dessa anledningar har jag i det nu framlagda förslaget icke upptagit några
bestämmelser om uppgiftsskyldighet beträffande räntor å obligationer, för-
lagsbevis och därmed jämställda förskrivningar. Icke heller lär den av
överståthållarämbetet föreslagna begränsade uppgiftsskyldigheten kunna med
fördel låta sig genomföras.

Stadgandet om skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgift om ackords-
överskott o. dyl. återfinnes i 78 § f) av taxeringssakkunnigas förslag.
I 82 § har därjämte föreslagits, att den som för helt arbetslag uppburit
visst avlöningsbelopp, såsom ackordsöverskott o. dyl., är skyldig att efter
anmaning av taxeringsnämnds ordförande eller landskamrerare lämna upp-
gift, huru beloppet fördelats inom arbetslaget.

*Ackordsöver-
skott o. dyl.*

Beträffande den senare bestämmelsen hava de sakkunniga i betänkandet
anfört, att densamma upptagits, enär arbetsgivaren, i händelse sådant besked
om fördelningen, som angives i 78 § f), uteblir, icke har någon utväg att
framtinga detsamma.

Överståthållarämbetet har anmärkt, att uppgiftsskyldigheten enligt 82 §
i flertalet fall torde vara omöjlig för vederbörande att fullgöra och även
bleve onödig genom avfattningen av 78 § f).

*Svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund och Stockholms han-
delskammare* hava föreslagit, att ordet »helt» måtte utgå ur de föreslagna
bestämmelserna för att trygga deras effektivitet.

Samma förslag har framställts av *Skånes handelskammare*.

Såsom de sakkunniga anfört, har arbetsgivaren ingen möjlighet att av
den person, som uppbär ackordsöverskott eller dylikt för ett arbetslag, ut-
kräva någon uppgift om beloppets fördelning mellan de till beloppet be-
rättigade. Det torde därför icke vara lämpligt att meddela sådan bestäm-
melse, som upptagits i 78 § f) av de sakkunnigas förslag. Jag har därför
icke upptagit bestämmelsen i det nu framlagda förslaget. Att arbets-
givaren likväl är skyldig att, när han känner beloppets fördelning,
upptaga beloppet i löneuppgiften eller, om han saknar kännedom om
fördelningen, anmärka, att utöver det i löneuppgiften angivna avlönings-

*Departements-
chefen.*

beloppet andel i ackordsöverskott tillkommit vederbörande person, som uppgiften avser, framgår av paragrafens avfattning. För ernående av fullständig kontroll därå, att dylika avlöningsförmåner behörigen deklareraras av vederbörande löntagare eller arbetare, erfordras dock, att jämväl den, som lyftat ackordsöverskottet för att ombesörja fördelningen mellan de därtill berättigade, lämnar uppgift om huru fördelningen utfallit. Att i de flesta fall dylik uppgiftsskyldighet kan fullgöras anser jag ställt utom allt tvivel, men allmän uppgiftsplikt härom torde ej erfordras. Det synes vara tillräckligt att stadga uppgiftsskyldighet efter anmaning i särskilda fall. Dylik föreskrift har införts i 35 § 1 mom. under *b*), vilket stadgande i sak överensstämmer med de sakkunnigas förslag men erhållit en något tydligare avfattning.

Bankräntor. I 11 § sista stycket av gällande taxeringsförordning meddelas bestämmelse om skyldighet för bankbolag, sparbank eller annan penningförvaltande inrättning att efter anmaning av taxeringsnämnds ordförande eller landskamrerare i särskilda fall lämna uppgift om namngiven skattskyldigs ränteinkomst från den penningförvaltande inrättningen ävensom om beloppet av den skattskyldiges inestående medel vid viss angiven tidpunkt. Motsvarande stadgande upptages i 84 § uti taxeringssakkunnigas förslag.

Angående denna bestämmelse anför *länsstyrelsen i Blekinge län*:

»Den nu gällande föreskriften, att bank eller penningförvaltande inrättning är skyldig att efter anmaning i särskilt fall lämna uppgift om namngiven persons ränteinkomst m. m. hos inrättningen, har visat sig vara av föga värde, enär, så snart dylik odeklarerad ränteinkomst för ett år kunnat anträffas, följande år ifrågavarande penningar försvunnit från alla banker i orten och ej vidare kunnat av taxeringsnämnden återfinnas vare sig till kapital eller ränta. En utsträckning av uppgiftsplikten för bankerna i detta fall är här i länet allmänna önskan bland taxeringsnämndsordförandena å landsbygden, och länsstyrelsen vill påpeka, att synnerligast de lantbrukare, som här äro ordförande i taxeringsnämnderna och för övrigt mycket dugliga och rättskaffens personer, mest energiskt yrka på utsträckning av ifrågavarande uppgiftsplikt såsom ett rättfärdighetskrav från den ansvars-kännande allmänhetens sida.»

Därefter framhålles, att om vanlig räntegottgörelse åtminstone för ett sammanlagt belopp av 300 eller kanske 500 kronor måste uppgivas, detta ej skulle medföra något oskäligt betungande av bankerna.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anfört följande:

»Skyldigheten för banker att på anmaning lämna uppgifter om skattskyldigs inestående medel och deras avkastning har varit till mycket stor nytta vid taxeringen. Det har emellertid konstaterats en benägenhet hos de skattskyldiga att insätta medel i mycket avlägsna banker, där förfrågningar icke riskeras. Detta har medfört, att förfrågningarna måste göras hos samtliga banker i en betydande omkrets kring skattskyldigs hemort. Av yttran-

den, som fällt av bankdirektörer, har emellertid kunnat förstås, att insättningar i betydande omfattning göras skriftligen hos banker även i andra län än det, där den skattskyldige hör hemma, och i många fall har man haft anledning med säkerhet antaga, att skattskyldig haft betydande sparmedel, som icke framgått genom anställda förfrågningar. Det vore således önskvärt, att bankerna bleve pliktiga utan anmaning lämna uppgifter om inestående medel, *som tillhöra personer utanför det län, där bankkontoret är beläget*. Detta borde knappast vålla större svårigheter.»

Såsom de sakkunniga omnämnt väcktes vid 1924 års riksdag två motioner rörande bankers uppgiftsskyldighet för utbetalda räntor. I den ena (II: 141) föreslogs, bland annat, att penningförvaltande inrättningar skulle åläggas obligatorisk uppgiftsplikt beträffande skattskyldigs ränteinkomster ävensom beloppet av skattskyldigs inestående medel vid viss tidpunkt. I den andra (II: 144) hemställdes, att penningförvaltande inrättning, som mottog medel till förvaltning av insättare, bosatt å annan ort än där bankens kontor vore beläget, skulle till taxeringsmyndigheterna å den ort, där sådan person vore bosatt, lämna uppgift å dels ränta å insatta medel och dels medlens storlek.

Båda motionerna blevo av riksdagen avslagna enligt hemställan av bevillningsutskottet i betänkandet nr 15. De sakkunniga hava i sitt förslag icke upptagit något stadgande i nu nämnda hänseenden närmast av den anledningen, att uppgiftsskyldigheten skulle bli alltför betungande för de ifrågasatta uppgiftslämnarna och uppgiftsmaterialet alltför överväldigande för taxeringsmyndigheterna.

Dessa skäl äro enligt min mening alltför bärande. Den av länsstyrelsen i Blekinge län förordade inskränkta uppgiftsskyldigheten skulle visserligen icke medföra ett så överväldigande antal uppgifter, som om ingen gräns nedåt funnes. Likväl måste antagas, att uppgifterna skulle bli ganska talrika. En på så sätt begränsad uppgiftsskyldighet torde dock knappast motsvara önskemålen, då därigenom ränta å sparkasseräkningar endast undantagsvis skulle uppgivas. Det är dessutom fara värt, att ett stadgande i dylik riktning skulle medföra försök att kringgå bestämmelsen genom att medel uppdelas å flera håll. Därtill kommer, att, enligt vad som uppgivits, det stundom ställer sig synnerligen svårt för bankerna att beträffande olika räkningar konstatera räkningshavarens identitet. I det framlagda förslaget har därför någon bestämmelse i antydd riktning icke upptagits.

I detta sammanhang hava länsstyrelsen i Blekinge län och länsstyrelsen i Malmöhus län upptagit vissa närstående spörsmål. Sälunda har den förstnämnda länsstyrelsen framhållit fördelen av en föreskrift om skyldighet för den som deklarerar gäldränta och enskilda skulder att, åtminstone efter anmaning, uppgiva, till vem räntan utgivits, och den sistnämnda länsstyrel-

Departements-
chefen.

Specifikation
av utbetalta
räntor m. m.

sen har funnit det önskvärt att jämväl få göra förfrågningar om skattskyldigas skuldsättning hos banker, då det ofta visat sig, att ränteavdragen i deklarationerna äro alltför stora.

Departements-
chefen.

I de hänseenden, varom nu är fråga, torde vara nödvändigt att framgå med stor försiktighet. Jag har därför ansett mig böra avstå från att i förslaget införa något stadgande av ifrågasatt innehåll. Vad länsstyrelsen i Blekinge län anfört föranleder en erinran om att jämlikt 8 § gällande taxeringsförfordning deklarant torde vara skyldig lämna specifikation å skulder och avdragna gäldräntor, i den mån upplysning härom finnes vara av betydelse för hans egen taxering, och detsamma måste anses följa av stadgandet i 32 § 2 mom. av nu föreliggande författningsförslag.

Uppgifter om
vissa liv-
räntor.

Länsstyrelsen i Jönköpings län påpekar, att livränta, som utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, utgör beskattningsbar inkomst, varför såsom uppgiftsskyldig enligt 78 § a) i de sakkunnigas förslag bör angivas även riksförsäkringsanstalten och styrelse för sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som avses i 4 § av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916.

Departements-
chefen.

De nu för riksdagen framlagda skattelagförslagen skilja sig från nuvarande skatteförfattningar därutinnan, att de tydligt angiva livränta, som utgår på grund av olycksfall i arbete, såsom skattepliktig inkomst. Riksförsäkringsanstalten, som för det närvarande icke lämnar taxeringsmyndigheterna uppgift om dylika livräntor, enär de anses icke kunna taxeras, torde alltså icke längre kunna åberopa detta förhållande, utan lär med föreliggande författningsförslag vara uppgiftspliktig för ifrågakomna livräntor. Detsamma gäller givetvis i fråga om nyss nämnt ömsesidigt försäkringsbolag. Anledning torde saknas att särskilt uppräknade dessa försäkringsrättningar i förevarande paragraf.

Uppgifter om
vissa löne-
inkomster.

Länsstyrelsen i Gotlands län har uttalat sig för ovillkorlig uppgiftsskyldighet för arbetsgivare icke allenast för i rörelse eller yrke anställdas förmåner utan även för sådana personers förmåner, som äro anställda för driften av fast egendom, dock med viss begränsning.

Departements-
chefen.

Även om i åtskilliga fall någon svårighet att lämna de uppgifter, som länsstyrelsen omnämnt, icke torde föreligga, har jag dock ansett mig icke böra upptaga generellt stadgande härom i förslaget. Det synes nämligen kunna ifrågasättas, om lantbefolkningen i gemen skulle kunna ställa sig en sådan föreskrift till efterrättelse. Den i 35 § av förslaget intagna bestämmelsen om skyldighet att efter anmaning lämna dylika uppgifter torde vara tillfyllest.

Marinförvaltningen har åberopat en skrivelse den 22 november 1923 angående vissa åtgärder vid upphörande av revisionen å flottans stationer, däri marinförvaltningen angående de uppgifter, som skola avlämnas till ledning för de sjökommenderades taxering, anfört följande:

Uppgifter rörande sjökommenderade.

»Vare sig uppgifterna skola införskaffas från fartygen eller av myndighet i land uttagas från räkenskaperna eller avlöningslistorna, är det därmed förbundna arbetet oproportionerligt betungande. Härtill bidrager i synnerhet det förhållandet, att personalutbytet mellan fartygen, skolor o. s. v. numera är mycket omfattande. Den ständiga växlingen i fartygsbesättningarna medför framför allt, att det blir praktiskt omöjligt för fartygsredogörarna att föra specifika anteckningar för envar ombord kommenderad över hans förmåner under kommenderingen. Samma omständighet medför givetvis även ökat besvär för den, som i land skall hopsamla ifrågavarande uppgifter. Ämbetsverket vill därför ifrågasätta, om nyttan av uppgifterna kan anses motsvara det därmed förenade arbetet, och vill förmena, att den åsyftade kontrollen över vederbörandes egna deklarationer kan vinnas i det närmaste lika väl genom en undersökning i varje särskilt fall, där en dylik undersökning anses påkallad. Vad som nu är sagt gäller i synnerhet de uppgifter, som skola avlämnas för manskapets taxering. Beträffande officerare, underofficerare och likställda är det dels fråga om jämförelsevis större belopp, dels ett mindre antal personer. Men för manskapet, eller den största personalgruppen, utgör sjöstillägget vid icke-stationär förläggning i allmänhet från 20 till 80 öre för dag och torde därför endast undantagsvis inverka på taxeringen. Det skulle vara en synnerlig lättnad, om marinens myndigheter kunde befrias från arbetet med ifrågavarande uppgifter rörande manskapets förmåner vid sjökommendering.»

Att befrielse från skyldighet att uppgiva omförmälda sjöstillägg skulle innebära en lättnad i arbetet för vederbörande uppgiftspliktig är ovedersägligt. Det vill dock synas, som om denna lättnad icke är av så stor betydelse, att man fördenskull bör göra ett avsteg från huvudregeln, att vid avgivande av uppgift om avlöningsförmåner samtliga sådana förmåner skola uppgivas. Det torde ock kunna befaras, att ett undantag vad angår dessa förmåner skulle leda till, att förmånerna, ehuru skattepliktiga, komme att betraktas såsom skattefria.

Departementschefen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län redogör i sitt yttrande för vissa undersökningar, som av 1925 års prövningsnämnd verkställdes i häradsrätternas i länet lagfartsprotokoll till utrönande av, huruvida uppkomna realisationsvinster å fastigheter blivit vederbörligen beskattade. Dessa undersökningar ledde till eftertaxeringar i 60 fall med ett sammanlagt belopp av 38,231 kronor 63 öre i inkomst- och förmögenhetsskatt. På grund av den sålunda vunna erfarenheten hemställer länsstyrelsen om nya föreskrifter rörande lagfartsförteckningarna i ändamål att dessa måtte lämna erforderliga upplysningar för konstaterande av realisationsvinster å fastigheter.

Lagfartsförteckningarna.

Det ligger i sakens natur, att ordförandena i de underordnade beskattningsnämnderna ävensom landskamreraren äga taga del av sådana hos domare

Departementschefen.

eller domstol förvarade handlingar, som i beskattningsavseende kunna tjäna till ledning. Härigenom finnes möjlighet för beskattningsmyndigheterna att förvärva sig erforderlig kännedom om verkställda fastighetsförsäljningar och de realisationsvinster, som därvid kunna hava uppkommit. Ehuru ett utnyttjande av den sålunda angivna möjligheten medför ett rätt omfattande arbete för beskattningsnämnderna, torde dock någon särskild verksamhet från domstolsmyndigheternas sida i ändamål att lätta beskattningsnämndernas berörda arbete icke lämpligen böra påbjudas.

34 §.

Viss uppgiftsskyldighet för handelsbolag och rederi.

Denna paragraf motsvarar i huvudsak stadgandet i 11 § första stycket 2:o f) i nu gällande taxeringsförfordning samt 80 § i taxeringssakkunnigas förslag. Uppgiftsskyldigheten för kommanditbolag har, på sätt taxerings-sakkunniga föreslagit, inskränkts att avse solidarisk delägare i bolaget. Jag erinrar, att enligt de föreslagna beskattningsreglerna kommanditbolag skall självt beskattas för den på kommanditdelägarna belöpande andelen i bolagets vinst; och följer därav, att bolaget bör avlämna egen självdeklaration för denna del av vinsten.

35 §.

Skyldighet att efter anmaning avlämna uppgift till ledning vid annans taxering.

I denna paragraf äro stadganden upptagna om skyldighet att efter anmaning avlämna uppgift till ledning för annans taxering för inkomst eller förmögenhet. I 1 mom. upptagas de fall, då såväl ordförande i taxeringsnämnd som landskamrerare är behörig utfärda anmaning samt i 2 mom. sådant fall, då rätt till anmaning ansetts böra tillkomma allenast landskamrerare.

1 mom. a) avser uppgift från arbetsgivare angående avlöningsförmåner, som hos honom åtnjutits av andra personer än de i 33 § första stycket b) nämnda. Härunder falla i första hand avlöningsförmåner på grund av anställning i annan enskild tjänst än som avser rörelse, exempelvis anställning för driften av fast egendom eller anställning i hushåll. Men här avses ock sådana avlöningsförmåner som, vare sig i rörelse eller eljest, utgått i de fall, då rättsförhållandet mellan arbetsgivaren och mottagaren icke kan betecknas såsom anställning i egentlig mening, utan närmast är att beteckna såsom uppdrag att utföra arbete av tillfällig art. Härunder faller alltså sådan tillfällig inkomst som arvode, agentprovision o. dyl.

I fråga om stadgandena under b) och c) i förevarande moment har jag redan yttrat mig vid 33 §.

I 2 mom. har upptagits stadgande om skyldighet för idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse att efter anmaning av landskamrerare avlämna uppgift om belopp, som han utbetalt till annan näringsidkare, därest beloppet är av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jord-

emot rörelseidkare, men att, då det hittills gällt såsom ett obehörigt intrång i affärslivet att kräva redogörelse för transaktioner av ifrågavarande art, något stadgande av dylik innebörd icke borde genomföras. Det har ock gjorts gällande, att svårigheter att efterkomma dylik anmaning skulle yppa sig i många fall, då det gällde kontantköp. *Kammarrätten* har ansett de sålunda andragna skälen mot stadgandet i fråga vara avgörande.

I flertalet yttranden har stadgandet lämnats utan erinran eller ock uttryckligt tillstyrkts. Samtliga *taxeringsnämndsordförande*, som yttrat sig på denna punkt, hava uttryckt sin tillfredsställelse med stadgandet och förklarat detsamma väl behövt. I vissa fall påyrkas stadgandets utsträckande. Så anför *länsstyrelsen i Uppsala län*, att idkare av järnvägsdrift m. fl. borde kunna åläggas lämna uppgift om transporter av hö, halm o. dyl. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* uttalar sig för liknande uppgiftsskyldighet beträffande leveranser från fiskare.

Departements-
chefen.

Såsom jag i den allmänna motiveringen anført anser jag det vara av vikt, att alla möjligheter att vinna kontroll å deklarationernas riktighet utnyttjas, i den mån så kan ske utan obehörigt intrång å privatlivets område och utan ett alltför starkt betungande av tredje man. Var gränsen härvid skall dragas är en lämplighetsfråga. Det framstår för mig, som om vad nu föreslagits beträffande intäkter av jordbruk och skogsbruk bör genomföras, om någon kontroll härutinnan skall kunna vinnas. Att däremot utsträcka uppgiftsskyldigheten att gälla även för direkta inköp av konsumenterna, såsom i vissa yttranden ifrågasatts, torde vara att gå för långt. Den i vissa yttranden förfäktade meningen, att dylik uppgiftsskyldighet över huvud skulle innebära ett obehörigt intrång i affärslivet, kan jag icke obetingat gilla. Jag anser dock, att garantier mot missbruk äro behöfliga å denna punkt likaväl som beträffande granskning av skattskyldigs bokföring. Erfarenheten torde hava visat, att liknande kontroll, som nu ifrågasatts beträffande intäkter i jordbruk och skogsbruk, bör möjliggöras även i vad angår intäkter i rörelse. Jag tänker därvid särskilt på det fall, att vid granskning av bokföring finnes nödigt att undersöka, huruvida viss intäkt blivit till fulla beloppet infört i räkenskaperna. På grund härav har stadgandet utsträckts att avse jämväl intäkter i rörelse, men å andra sidan har rätten till anmaning förbehållits landskamrerare i likhet med vad som blivit föreslaget i fråga om tillhandahållande av bokföring för granskning. Då därtill kommer, att anmaning må ske endast i särskilda fall och beträffande viss namngiven näringsidkare, torde fullgoda garantier finnas mot att tredje man besvärmas i oträngt mål.

Förslaget att utsträcka uppgiftsskyldigheten på sätt länsstyrelsen i Uppsala län ifrågasatt har jag dock icke upptagit, förnämligast av det skälet, att något större behov därav icke synes föreligga.

36 §.

I denna paragraf meddelas bestämmelser om tid för avlämnande av deklarationer och andra uppgifter till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet i andra fall än då fråga är om de i 41 och 42 §§ omförmälda särskilda inkomstuppgifterna. I nästföljande paragraf meddelas föreskrift om tiden för avlämnande av uppgifter till ledning för annans taxering för inkomst eller förmögenhet.

*Den allmänna
deklarations-
tiden.*

I fråga om deklarationstiden stå det allmännas och den enskildes intressen mot varandra. Det allmänna måste kräva, att deklarationsskyldigheten blir fullgjord i så god tid, att taxeringsarbetet i första instansen kan påbörjas tidigt, fortgå utan avbrott och avslutas vid sådan tidpunkt, att icke endast de överordnade taxeringsmyndigheterna erhålla tillfälle till en omsorgsfull granskning av arbetsresultatet utan även riksdagen kan få en tillförlitlig grundval för bestämmande av den procentsats, efter vilken den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten skall för följande budgetår utgå. Ett tillgodoseende av dessa för det allmänna viktiga önskemål kräver självdeklarationernas upprättande och avlämnande någorlunda tidigt under taxeringsåret. De skattskyldiga å sin sida känna i regel deklarationsskyldigheten som en tyngande plikt, under alla förhållanden besvärlig men besvärligare ju tidigare den skall fullgöras. Många gånger är denna känsla fullt lojal, nämligen då det erbjuder svårigheter för den skattskyldige att inom den utsatta tiden få det för deklarationens upprättande erforderliga materialet bearbetat och utrett. Men ofta beror motviljan mot deklarationsskyldighetens fullgörande vid en tidig tidpunkt på oföretagsamhet, liknöjdhet eller annan dylik grund, för vilken den skattskyldige icke med fog kan göra anspråk på något överseende.

Vad nu sagts ger vid handen, att deklarationstiden bör anordnas med behörigt iakttagande av det allmännas förenämnda intressen och med fullt hänsynstagande till den lojale medborgarens möjlighet att fullgöra vad som begäres av honom samt med beaktande jämväl därav, att deklarationsskyldighetens fullgörande icke utkräves, innan taxeringsnämnderna kunna påbörja verkligt arbete med deklarationerna.

Bestämmelserna i nu gällande taxeringsförordning om deklarationstiden innebära, att deklaration, som bör avgivas utan anmaning, skall vara avlämnad

*Gällande
bestämmelser.*

a) i regel före den 1 mars, men

b) före den 15 april eller så fort dessförinnan kan ske under förutsättning, att den deklarationspliktige enligt lag är skyldig föra handelsböcker eller är delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi, att hinder möter för honom att avlämna deklarationen före den 1 mars samt att före samma dag skriftlig anmälan därom göres hos ordföranden i taxeringsnämnden.

Enligt kungörelse den 3 november 1922 skall deklarationsskyldighet för staten, landsting, kommun och annan dylik menighet fullgöras före den 15 april.

1924 års förslag.

Till 1924 års riksdag avlät Kungl. Maj:t, på grundval av ett av taxeringsakkunniga utarbetat särskilt förslag, proposition (nr 204) med förslag till ändringar i taxeringsförordningen och mantalsskrivningsförordningen. För de sakkunnigas nämnda förslag samt för propositionen och dess behandling lämnas utförlig redogörelse å sid. 178—184 i betänkandet.

Av denna redogörelse framgår, bland annat, följande:

Propositionen blev av riksdagen bifallen beträffande ändringarna i mantalsskrivningsförordningen men avslagen i övrigt. De godtagna ändringarna inneburo, att mantalslängdens avlämnande till taxeringsnämndens ordförande bestämdes till den 1 mars i stället för den 25 i samma månad, dock med rätt för länsstyrelsen att under vissa förutsättningar medgiva anstånd med avlämnandet under högst 14 dagar. Härigenom har det således, såvitt beror på tillgången till mantalslängden, beretts möjlighet för taxeringsnämnden att påbörja sitt arbete tidigare än förut. Tidsvinsten skulle bli i regel över tre veckor, men i varje fall minst 1 1/2 vecka.

Avsikten med det i 1924 års proposition framlagda förslaget till ändringar i taxeringsförordningen var att ställa deklarationsmaterialet till taxeringsnämndernas förfogande fjorton dagar tidigare än hittills skett, dock med någon avvikelse från denna regel. Det föreslogs sålunda, att deklaration utan anmaning skulle vara avlämnad

1) i regel senast den 15 februari;

2) senast den 31 mars eller så fort dessförinnan kunde ske dels under vissa på bokföring beroende förutsättningar och dels då deklarationen omfattade räkenskapsår, som ginge till ända efter den 15 februari, men före den 1 mars; samt

3) beträffande annan deklarationspliktig än sådan, som upptagits under 2), senast den 15 mars eller så fort dessförinnan kunde ske, därest, på framställning av den skattskyldige, taxeringsnämndens ordförande medgivit anstånd med deklarationens avlämnande; dock finge dylikt anstånd ifrågakomma endast undantagsvis och i händelse av synnerliga skäl.

Förslaget avsåg icke att göra någon ändring i deklarationstiden för staten, landsting, kommun och annan dylik menighet enligt kungörelsen den 3 november 1922.

Bevillningsutskottet avstyrkte i sitt betänkande nr 36 förslaget om ändringar i taxeringsförordningen under anförande, bland annat:

»Otvivelaktigt är, att med nu gällande skattelagstiftning flerstädes inom länen ett behov gjort sig gällande för taxeringsnämnderna att tidigare än för närvarande erhålla del av deklarationsmaterialet. Emellertid är det uppenbart, att det framtida behovet av en begränsad deklarationstid samt möjligheten att åvägabringa en dylik begränsning i icke ringa grad är beroende av det sätt varpå kommunalskattefrågan löses. Det är icke ute-

slutet, att genom den blivande kommunalskattelagstiftningen taxeringsnämndernas arbetsbörda blir ej oväsentligt utökad, liksom ej heller att åtminstone vissa grupper skattskyldiga komma att åläggas en utvidgad uppgiftsplikt. I vilken omfattning taxeringsnämndernas arbete kan komma att utökas och huruvida med den föreslagna begränsningen av deklarationstiden taxeringsnämnderna komma att erhålla erforderlig tid för arbetets utförande saknar utskottet möjlighet att för närvarande bedöma.»

Utskottets avstyrkande hemställan bifölls av riksdagen och förslaget om deklarationstidens förkortning hade alltså fallit.

Till denna fråga hava taxeringssakkunniga nu återkommit i sitt förslag, därvid de sakkunniga med beaktande av vissa erinringar mot det år 1924 framlagda förslaget föreslagit bestämmelser, som i en del avseenden avvika från nyssnämnda förslag. 1925 års förslag.

Dessa bestämmelser (73 § 1 mom.) innebära, att deklaration, som bör avgivas utan anmaning, skall vara avlämnad

a) i regel senast den 15 februari, men

b) senast den 31 mars, då det gäller staten, kommun och annan menighet ävensom deklarationsskyldig, som är skyldig att vid deklarationen foga räkenskapsutdrag och vilkens räkenskapsår går till ända senare än den 31 oktober näst före taxeringsåret.

Dessutom föreslås, att på ansökan av deklarationsskyldig, som visar, att i följd av de utav honom innehavda förvärvskällornas särskilda beskaffenhet hinder möter att avlämna deklaration inom stadgad tid, må landskamreraren i län, där taxeringen skall äga rum, i Stockholm uppbördskamreraren, medgiva förlängning av tiden för avlämnandet, samt att detta skall hava motsvarande tillämpning å delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi.

För de sakkunnigas nya förslag och skälen för detsamma redogöres å sid. 184—189 i betänkandet.

Åtskilliga av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna hava uttalat sig i frågan om deklarationstidens förkortning och därmed sammanhängande spörsmål. Yttranden.

I så gott som samtliga yttranden antingen förordas uttryckligen en förkortning av deklarationstiden eller förutsättes i varje fall, att en förkortning kommer att genomföras. I flera av dessa yttranden uttalas emellertid önskemål om vissa delvis betydande modifikationer i förslaget, vilka önskemål jag senare skall beröra.

Kammarrätten anför:

»Till förslag från de sakkunnigas sida av mera allmänt intresse hör den ifrågasatta *begränsningen av deklarationstiden*.

Såsom de sakkunniga framhållit (sid. 178 ff.) är denna fråga icke ny. Efter 1919 års reform av inkomst- och förmögenhetsskatten, vari bland

annat ingick, att skattens storlek i procent av ett fixt grundbelopp skulle årligen bestämmas av riksdagen, och i all synnerhet efter omläggningen 1923 av statens budgetår har det blivit ett önskemål, att taxeringsnämndens arbeten, vilka skola ligga till grund för beräkningen av sagda procent, bliva färdiga inom stadgad tid, den 15 maj. Detta önskemål skulle givetvis främjas, om deklarationstiden förkortades, så att taxeringsarbetet kunde börja tidigare.

De sakkunniga avgåvo redan 1924 ett särskilt förslag i berörda syfte, i sina huvuddrag återgivet i föreliggande betänkande sid. 179. Över detta förslag avgav kammarrätten infortrat utlåtande den 28 februari 1924, vari kammarrätten avstyrkte förslaget, huvudsakligen därför att kammarrätten ansåg frågan icke böra lösas för sig utan böra bedömas i samband med granskningen av det väntade förslaget till ny taxeringsförfordning. Denna ståndpunkt intogs ock, såsom i betänkandet nämnts, av 1924 års riksdag.

Då frågan nu föreligger i antydda sammanhang, har kammarrätten haft lättare att bedöma densamma allsidigt, och hava därvid även de betänkligheter, kammarrätten 1924 uttalade med hänsyn till de skattskyldigas intresse och den möjliga psykologiska effekten av ett snävare rådrum för fullgörandet av den i många fall besvärliga och föga populära deklarationsplikten, befunnits icke böra stå i vägen för de obestridda taxeringstekniska fördelarna av kortare deklarationstid. Förslaget härom har ock erhållit ett starkt stöd hos de nu hörda myndigheterna, som med få undantag tillstyrkt kortare deklarationstid eller lämnat förslaget därom utan erinran.

Tyngdpunkten i det föreliggande förslaget, i denna del lika med 1924 års, ligger enligt sakens natur i tillbakaflyttandet av den regelmässiga deklarationstidens slutpunkt från den sista februari till den 15 i samma månad. Denna förändring får kammarrätten tillstyrka, och må gent emot förekomna tvivelsmål angående värdet av dessa två veckor för taxeringsarbetet erinras, att, ehuru mantalslängden icke blir tillgänglig förrän omkring den 1 mars, den vunna tiden i allmänhet torde komma att åtgå för deklarationsmaterialets sammanförande till vederbörande taxeringsnämndsordförande, preliminär sortering hos denne, kontrollsummering av deklarationer och andra nödvändiga förarbeten.»

I vissa andra avseenden har kammarrätten däremot icke följt de sakkunnigas förslag. Jag skall senare redogöra för vad kammarrätten sålunda anfört.

Två reservanter i kammarrätten förorda bibehållande av nuvarande deklarationstid för icke bokföringspliktiga. Två andra reservanter, vilka biträtt kammarrättens tillstyrkande av den allmänna deklarationstidens förkortning, uttala sig för rätt för taxeringsnämndens ordförande att i särskilda fall (sjukdom o. s. v.) medgiva anstånd med deklarationens avlämnande, dock ej längre än till mars månads utgång.

Varje förkortning av deklarationstiden avstyrkes i yttranden av *Södermanlands läns hushållningssällskap* och *Älvsborgs läns norra hushållningssällskap*.

Departements-
chefen.

På grund av den utredning, som förekommit om behövligheten av en reform i fråga om den allmänna deklarationstiden, och med stöd av de sakkunnigas, kammarrättens och så gott som samtliga övriga hörda myndig-

heters tillstyrkan härutinnan finner jag fullgiltiga skäl förebragta för förslaget om att självdeklaration, som skall avgivas utan anmaning, skall med undantag för vissa fall vara avlämnad senast den 15 februari under taxeringsåret.

Länsstyrelsen i Uppsala län framhåller, att den förlängning av taxeringsarbetet, som kan vinnas genom den föreslagna avknappningen av den allmänna deklarationstiden, skall komma att visa sig otillräcklig. *Behov av ytterligare begränsning.*

Även om fog möjligen finnes för denna uppfattning, är det tydligt, att någon ytterligare avknappning, därest sådan låte sig genomföra, icke skulle tjäna något ändamål, så länge det icke är möjligt att färdigställa mantalslängden tidigare, än som bestämdes genom 1924 års ändringar i mantals-skrivningsförordningen. Därtill kommer, att det för en del statens verk, men även för enskilda arbetsgivare är förenat med stora svårigheter att hinna färdigställa löneuppgifter inom januari månads utgång. Att framtvinga löntagarnas egna deklarationer tidigare än löneuppgifterna torde icke vara lämpligt. På grund härav finner jag icke anledning att mera än förut angivits avkorta den allmänna deklarationstiden. *Departementschefen.*

På grund av de betydande svårigheter, som möta för vissa deklarationspliktiga att färdigställa sina deklarationer till den 15 februari, erfordras vissa undantag från stadgandet om den allmänna deklarationstiden. Taxerings-sakkunniga hava upptagit undantagsstadganden för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, så ock för annan deklarationsskyldig, som nästföregående år enligt lag varit skyldig föra handelsböcker. Undantagsstadgandet innebär, att dessa verk, bolag och andra deklarationspliktiga skola, därest räkenskapsåret går till ända senare än den 31 oktober näst före taxeringsåret, få dröja med deklarationens avlämnande till den 31 mars. *Bokföringspliktiga.*

Vad först angår frågan om vilka deklarationspliktiga böra inbegripas under detta undantagsstadgande har i de inkomna yttrandena ingen hemställan gjorts, att stadgandet borde få en vidare omfattning än de sakkunniga föreslagit; och för egen del finner jag ingen anledning till erinran i dylik riktning. Särskilt anser jag det välbetänkt, att av de deklarationspliktiga, som enligt motsvarande stadgande i nu gällande taxeringsförordning äga åtnjuta anstånd, sådana blivit uteslutna, vilkas räkenskapsår går till ända före november månads början. För deras del torde den nuvarande möjligheten till anstånd få anses omotiverad.

Länsstyrelsen i Blekinge län har uttryckt önskan om ett sådant tillägg, att inga andra bokföringsskyldiga finge åtnjuta anstånd med sina deklarationers avlämnande än de, som verkligen behöva dylikt uppskov.

Vad sålunda anförts finner jag riktigt, men anser det icke möjligt att i

förordningen göra en sådan begränsning; och om begränsningen skulle bero på särskild prövning av taxeringsmyndigheterna, skulle prövningen säkerligen över hövan betunga dem.

Vidkommande därefter deklarationstiden enligt det föreslagna undantagsstadgandet, hava i de inkomna yttrandena olika meningar uttalats.

Överståthållarämbetet har hänvisat till sitt yttrande över 1924 års förslag, däruti anfördes, att svårighet helt visst skulle komma att möta för åtskilliga aktiebolag och andra större näringsidkare att avgiva deklaration med tillhörande handlingar före mars månads utgång.

Västergötlands och norra Hallands handelskammare betonar, att deklarationstiden icke bör förkortas för sådana näringsidkare, som föra böcker.

Kammarrätten anför, att då olägenheten av att de bokföringspliktigas deklarationer fortfarande skulle bli tillgängliga först mot mitten av april ej torde vara mera avsevärd, status quo synes kunna bibehållas i denna del, dock att för enhetlighetens skull den 15 i stället för, såsom nu, den 14 april göres till sista deklarationsdag.

Däremot har *Stockholms handelskammare*, som år 1924 bestämt motsatt sig deklarationstidens förkortning för bokföringsskyldiga, i nu avgivet yttrande, undertecknat jämväl av *svenska bankföreningen* och *Sveriges industriförbund*, icke haft något att anföra mot förslaget i förevarande del. I nämnda korporationers uttalande instämma *fullmäktige i järnkontoret*, *Sveriges allmänna exportförening* samt *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län*.

För taxeringsarbetets fortgång och avslutande inom önskvärd tid är det av stor betydelse, att de bokföringspliktiga icke njuta anstånd ända till den 14 april med avlämnandet av deklaration. Arbetet med deras taxering tager ofta taxeringsnämndens tid i anspråk i särskilt hög grad. Enbart granskningen är tidsödande och arbetsam, varjämte särskilda utredningar och undersökningar äro erforderliga. Vidare försvåras detta arbete därigenom att detsamma med nuvarande deklarationstid äger rum vid en tidpunkt, då taxeringsnämndens sammanträden upptaga en avsevärd del av ordförandens eljest disponibla tid. Jag anser det därför vara angeläget, att deklarationstiden jämväl för här ifrågakarande deklarationspliktiga avkortas med fjorton dagar, i den mån dylik avkortning är förenlig med tillbörlig hänsyn till de deklarationspliktiga.

Förhållandena ställa sig tydligen härvidlag olika alltefter den rörelse den bokföringspliktige bedriver. Det synes vara en allmän uppfattning, att den nuvarande anstånds-rätten missbrukas i stor omfattning och att alltså många, som nu deklarerar först i mitten av april, skulle kunna vara färdiga med sin deklaration före den 1 mars. Det torde därför böra beträffande stora grupper bokföringspliktiga icke möta några betänkligheter att bestämma deklarationstiden till den 31 mars. Att i taxeringsförordningen avgränsa dessa grupper från dem, för vilka en dylik deklarationstid får anses alltför kort,

torde svårligen kunna låta sig göra, då därför skulle erfordras mycket detaljerade bestämmelser, utan varje särskilt fall får nog bedömas för sig och detta bedömande kan lämpligen överlämnas åt någon av de myndigheter, som handhava taxeringen. Jag har alltså anslutit mig till taxeringssakkunnigas förslag därom, att deklarationstiden för bokföringspliktiga bestämes till den 31 mars med rätt i vissa fall till anstånd därutöver efter ansökan av den deklarationspliktige.

Innan jag går in på spörsmålen om förutsättningarna för erhållandet av dylikt särskilt anstånd, och för de närmare anordningarna i sammanhang därmed, skall jag upptaga frågan om deklarationstiden för staten, landsting, kommun och annan dylik menighet.

Staten och andra menigheter.

Denna fråga berördes ej i 1924 års förslag, men har nu av taxeringssakkunniga upptagits till behandling, därvid de sakkunniga föreslagit deklarationstidens bestämmande för dessa menigheter till den 31 mars.

Förslaget i denna del har icke mött betänkligheter från de hörda myndigheternas sida i vidare mån än att *vattenfallsstyrelsen* förmålt sig icke kunna utsända sina deklarationer förrän omkring den 10 april och att styrelsens beroende av landskamrerarna i fråga om anstånd kunde medföra betänkliga konsekvenser, därest anstånd vägrades.

För egen del är jag beredd att giva taxeringssakkunnigas förslag min anslutning. Det måste såväl ur allmän som enskild synpunkt anses vara överensstämmande med god ordning, att staten i förevarande avseende har samma krav på sig själv och liknande menigheter som på närmast jämställda enskilda deklarationspliktiga, d. v. s. de bokföringsskyldiga. Vad angår vattenfallsstyrelsens nyss omförmälda påpekande torde man icke kunna antaga, att landskamreraren i ett dylikt fall skall vägra anstånd.

Departementschefen.

Jag har nyss uttalat den meningen, att bokföringspliktiga deklaranter böra i vissa fall äga rätt till anstånd utöver den 31 mars med deklarationens avlämnande. Detsamma gäller för staten, landsting, kommun och annan dylik menighet.

Anstånd i särskilda fall.

Taxeringssakkunniga hava föreslagit liknande möjlighet för den, som är skyldig avgiva deklaration inom den allmänna deklarationstiden. Detta har icke mött någon erinran, och det är tydligt, att dylikt anstånd kan i många fall vara erforderligt även för sådana deklaranter, som ej äro bokföringsskyldiga.

För tillgodonjutande av den särskilda anståndsmöjligheten hava de sakkunniga föreslagit det villkor, att den deklarationspliktige skall visa, att i följd av de av honom innehavda förvärvskällornas särskilda beskaffenhet hinder möter att avlämna deklaration inom stadgad tid.

Angående denna fråga anför *överståthållarämbetet*, att rätten till anstånd

i vissa fall borde utsträckas att gälla icke endast då förvärvskällorna äro av särskild beskaffenhet, utan jämväl då de äro synnerligen vidlyftiga.

Älvsborgs läns norra hushållningssällskap finner möjligheterna till uppskov med deklarations avgivande icke vara tillräckliga.

Smålands och Blekinge handelskammare föreslår möjlighet för näringsidkare att, då synnerliga skäl visas vara för handen, genom särskilt beslut erhålla anstånd till den 15 april.

Svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund och Stockholms handelskammare hava gemensamt anfört:

»Beträffande den i 73 § omförmälda rätten till anstånd har såsom förutsättning för att anstånd må medgivas hänvisats till resp. förvärvskällors särskilda beskaffenhet och understrykes i motiven ytterligare, att skälen till ett anstånds beviljande skola ligga 'i själva näringsens art'. Såsom näringsföretag av beskaffenhet att fylla det sålunda angivna villkoret nämnes särskilt 'bokförlag, bokhandel, vissa försäkringsanstalter samt företag, som äro engagerade i utländska affärer'. Det lider emellertid icke minsta tvivel om att den angivna skiljelinjen, strängt iakttagen, i ett ej ringa antal fall skulle komma att innebära en obillig — och därtill som erfarenheten snart nog skulle ge vid handen — ohållbar begränsning. Flera storindustrier i vårt land kunna endast genom en för verksamheten i övrigt skadlig forcering av arbetet med deklarations- och uppgiftsbestyren medhinna arbetets slutförande inom den *längre* tidsfrist, som hittills villkorligt stått dem till buds, men kunna icke till stöd för en för deras vidkommande allttjämt ofrånkomlig utökning av den nu föreslagna deklarationsfristen åberopa någon rörelsens särskilda beskaffenhet i den mening, förslaget får anses förutsätta. För dem betingas däremot ett anstånd av företagens stora omfattning, ofta sträckande sig över flera län, och av verksamhetens uppdelning på flera rörelsegrenar med lokala förvaltningar, men det måste befaras, att lagbudets avfattning skulle framkalla tvekan om anstånd lagligen kunde av nu nämnd anledning medgivas, hur rimligt i och för sig ett bifall till en framställning om anstånd än måste framstå. Trängande behov lär således förefinnas för en lättnad i villkoret därhän att såsom skäl till beviljande av anstånd må efter prövning av förhållandena i varje särskilt fall gälla jämväl ett företags mera betydande *omfattning*.»

I detta uttalande instämma *fullmäktige i järnkontoret, sveriges allmänna exportförening* samt *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län*.

Kammarrätten framhåller, att, därest deklarationstiden för bokföringspliktiga bibehålles vid mitten av april, det torde vara obehövt med den föreslagna rätten att söka ytterligare anstånd.

Departements-
chefen.

Av skäl, som förut anförts, torde den av taxeringssakkunniga föreslagna särskilda rätten till anstånd böra godtagas, varemot tvekan givetvis kan föreligga om de materiella förutsättningarna för sådan rätt. Det är tydligt, att anståndet bör få åtnjutas, när själva näringsens art är av beskaffenhet att försvåra deklarationsskyldighetens fullgörande före april månads början. I och för sig är det nog också riktigt, att subjektiva skäl för anstånd icke böra få åberopas. Det måste också beträffande en del företag medgivas, att

även om skäl till anstånd icke föreligger i beskaffenheten av den drivna rörelsen eller dess olika grenar, rörelsens omfattning medför betydande svårighet att jämväl med begagnande av åtskilliga extra arbetskrafter medhinna deklarationens upprättande inom den för bokföringspliktiga föreslagna regelrätta deklarationstiden. Vad nu sagts torde gälla även för sådana deklaranter, som utan att vara bokföringspliktiga hava en eller flera förvärvskällor av betydande omfattning. Härvid kunna ifrågakomma icke endast vissa rörelseidkare, utan även idkare av jordbruk och därmed jämställt skogsbruk. I följd härav har jag funnit det riktigt, att anstånd skall kunna beviljas såväl på grund av förvärvskällornas särskilda beskaffenhet som ock på grund av verksamhetens mera betydande omfattning. Bestämelse härom har upptagits i 36 § 1 mom. fjärde stycket av det nu framlagda förslaget.

Taxeringssakkunniga hava föreslagit, att ansökan om anstånd i förekommande fall skulle prövas av landskamreraren i det län, där taxeringen skall äga rum. *Prövning av frågor om anstånd.*

I ett flertal yttranden har förordats prövning av taxeringsnämndens ordförande. I denna riktning uttala sig dels *överståthållarämbetet*, därest anståndet skall begäras för varje år och alltså icke gälla även för kommande år, dels *länsstyrelsen i Stockholms län*, som framhåller, att prövningen av dessa ansökningar kommer att såväl medföra ett verkligt hinder i landskamrerarens övriga arbete som ock erfordra taxeringsnämndsordförandens hörande, dels *länsstyrelsen i Örebro län*, som ifrågasätter, om icke ansökningarnas prövning eventuellt kunde uppdragas åt taxeringsnämnden eller åt länsstyrelsen, dels *föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän*, som framhåller, att det föreslagna förfarandet endast medför onödig omgång och ökat besvär för de skattskyldiga, dels ock åtskilliga andra av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna.

Länsstyrelsen i Kalmar län anför, att prövningen av ansökningar om anstånd visserligen blir ganska betungande för landskamreraren, i det att beslutet måste föregås av skriftväxling med ordföranden i taxeringsnämnden, men att länsstyrelsen likväl anser sig icke böra motsätta sig förslaget härutinnan, då enhetlig tillämpning av anståndsbestämmelserna är önskvärd.

Sedan jag nu som villkor för åtnjutande av anstånd föreslagit icke endast, i likhet med de sakkunniga, förvärvskällornas beskaffenhet utan även verksamhetens mera betydande omfattning, skulle i denna utsträckning av möjligheten till anstånd kunna ligga en anledning att överlämna prövningsrätten till taxeringsnämndens ordförande, eftersom avgörandet av huruvida denna nya förutsättning föreligger kan fordra någon orts- eller personkännedom. Men däri kan också ligga en anledning att överlämna prövningen åt landskamreraren för att undanröja faran för kollisioner i förevarande avseende mellan taxeringsordföranden och de deklarationspliktiga. De fall,

Departements-
chefen.

då verksamhetens mera betydande omfattning skulle betinga utsträckt anstånd, lära för övrigt redan på förhand vara för landskamreraren tämligen kända. Då dessutom en prövning av landskamreraren befordrar en enhetlig tillämpning av bestämmelserna, har jag följt de sakkunnigas förslag härutinnan.

Anmälan om
hinder.

I nu gällande taxeringsförordning är de bokföringspliktigas rätt till anstånd beroende därav att anmälan om hinder att fullgöra deklarationsskyldigheten inom februari månads utgång göres hos taxeringsnämndens ordförande före den 1 mars. Taxerings-sakkunniga hava i sitt förslag icke upptagit något stadgande om dylik anmälan.

Med anledning härav har *länsstyrelsen i Örebro län* anfört följande:

»Det måste vara en allvarlig brist i förslaget att de sakkunniga tilltrots sig kunna borttaga uti hittillsvarande taxeringsförordning föreskriven anmälan att hinder möter för deklarationens avgivande inom den allmänna deklarationstiden, (således inom den 15 februari). De motiv, som därför angivits, äro på intet sätt bärande och det besvär, som vållas de deklarationsskyldiga genom att de tvingas insända anmälan om hinder, ytterst obetydligt. Länsstyrelsen hemställer därför om bibehållande av nu gällande bestämmelser i denna del. Huruvida även staten, kommuner och andra menigheter böra åläggas insända anmälan om hinder, kan ju vara mera tveksamt, men, då besväret för deras representanter icke är större än för andra deklaranter, förefinnes ingen anledning att göra undantag för dessa.»

Föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän finner det vara en olägenhet av rätt omfattande och besvärlig art, att taxeringsnämndsordföranden under tiden mellan den 15 februari och den 31 mars svävar i ovisshet om, huruvida laga anledning föreligger till att ett stort antal deklarationspliktiga ej inkommit med sina deklarationer och att ordföranden förty ej kan utfärda eljest erforderliga förelägganden.

Jämväl *länsstyrelsen i Kronobergs län* framhåller denna olägenhet.

Departements-
chefen.

Utvecklingen har medfört, att den nu föreskrivna anmälningen om hinder att avlämna deklaration före den 1 mars i regel saknar varje reell innebörd. Vari hindret består uppgives oftast icke. Någon prövning av hindrets förekomst plägar icke heller företagas av taxeringsmyndigheterna. Anmälningen har alltså blivit en ren formsak. Att bibehålla den i en ny taxeringsförordning synes så mycket mindre vara påkallat, som enligt förslaget bokföringsskyldiga skola äga åtnjuta anstånd till den 31 mars, oavsett om något hinder föreligger eller ej. Ett bibehållande av anmälningsskyldigheten skulle därför endast innebära en föreskrift därom, att vederbörande deklarationspliktiga skulle tillkännagiva, att han är bokföringsskyldig, och en sådan anmälan torde vara alldeles överflödig. Visserligen kan taxeringsnämndsordföranden mellan den 15 februari och den 31 mars vara i tveksamhet om han skall eller icke skall utfärda föreläggande för

den, som uteblivit med deklaration, att inkomma med densamma. Men säkerligen kan det förväntas, att sådan tveksamhet sällan skall föreligga, enär ordföranden i regel rätt väl känner till de bokföringspliktiga inom distriktet.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har anfört följande:

Formföreskrifter.

»Ät skattskyldiga för vilka deklarationstiden utgår först den 31 mars, kan enligt förslaget på den skattskyldiges ansökan förlängning av deklarations-tiden medgivas av vederbörande landskamrerare. Tid för en sådan ansökans inkommande borde emellertid stipuleras och därvid bestämmas så tidig att i händelse av ett avslag på framställningen möjlighet för den deklarations-skyldige finnes att inkomma med deklarationen i laga tid. Vidare synas föreskrifter böra givas därom att landskamrerare, när förlängning av deklarationstiden medgivits viss skattskyldig, skall vara pliktig att ofördröjligen därom göra anmälan hos vederbörig taxeringsnämndsordförande.»

Vad först angår frågan om viss tid för ingivande av ansökan om anstånd utöver den 31 mars, så synes stadgande i dylik riktning icke vara erforderligt. Den deklarationsskyldige torde hava all anledning tänka på att ingiva sin ansökan så tidigt, att han, om ansökningen avslås, icke är alldeles strandsatt.

Det andra spörsmålet, som upptagits i det återgivna yttrandet, synes närmast sammanhänga med frågan om taxeringsinstruktionen.

37 §.

Enligt nu gällande taxeringsförordning skall uppgiftsskyldigheten fullgöras vid samma tidpunkt som den allmänna deklarationsskyldigheten. Ett dylikt samband betingas av nödvändigheten att vid taxeringen hava tillgång till uppgifterna samtidigt med deklarationerna. Propositionen till 1924 års riksdag om deklarationstidens förkortning innefattade också förslag om motsvarande avknappning av tiden för uppgifternas avlämnande. Det samma är nu förhållandet med taxeringssakkunnigas förslag.

Tiden för fullgörande av uppgiftsskyldighet.

Förslaget i denna del har i allmänhet ej gjorts till föremål för erinran, varemot också förekommer hemställan därom, att tiden för uppgiftsskyldighetens fullgörande skulle bestämmas till den 1 februari.

En bestämmelse i den senare riktningen skulle för många uppgiftspliktiga medföra stora svårigheter. Det finnes så mycket mindre anledning att stadga en dylik bestämmelse, som uppgiftsmaterialet i alla fall icke undergår någon behandling förrän deklarationerna äro tillgängliga. Då deklarationerna inkommit, böra emellertid uppgifterna jämväl vara att tillgå. De svårigheter, som en häremot svarande förkortning av tiden för deras avlämnande medför, torde icke vara så stora, att hinder för förslagets genomförande böra orsakas därav. Genom organisatoriska åtgärder, vidtagna i tillräckligt god tid, torde föreskrivna uppgifter kunna hinna färdigställas före den 15 februari.

38 §.

Föreskrifter
rörande an-
maning.

1 mom. av förevarande paragraf motsvarar 75 § i taxeringssakkunnigas förslag, 2 mom. svarar mot 81 § 1 mom. i samma förslag och 3 mom. upptager i huvudsak samma stadgande som 88 § 1 mom. av nämnda förslag.

Några *taxeringsnämndsordförande* hava framhållit, att den tid av åtta dagar, som enligt nu gällande bestämmelser skall lämnas uppgiftspliktig för besvarande av anmaning från taxeringsnämndens ordförande, är onödigt lång och utan olägenhet kan avkortas till fem dagar.

Denna erinran synes mig befogad. Emellertid torde en för alla ifrågakommande fall passande fix tid icke böra bestämmas, utan synes fristens längd böra anpassas efter förhållandena i varje särskilt fall. I enlighet med denna min uppfattning har 3 mom. av förevarande paragraf omformulerats.

39 och 40 §§.

Påföljd vid
underlåtenhet
att avlämna
självdeklara-
tion eller
någon uppgift.

Rörande innehållet i dessa paragrafer har jag yttrat mig vid den allmänna motiveringen.

41 §.

Uppgifter an-
gående ren-
skötsel.

Angående innehållet i denna paragraf, som saknar motsvarighet i taxeringssakkunnigas förslag, hänvisas till vad jag i den allmänna motiveringen anfört om taxering av lappallmogen för inkomst av renskötsel.

42 §.

Lotterivinster.

Gällande taxeringsförordning innehåller icke någon föreskrift om skyldighet för den som utbetalt lotterivinst att lämna taxeringsmyndigheterna underrättelse härom. Ej sällan plägar detta förhållande klandras. Man förmenar nämligen, att uppgiftsskyldighet i dylikt avseende skulle i större utsträckning än hittills framtinga deklaration av vinster av dylikt slag. Taxeringssakkunniga hava emellertid icke på denna punkt ifrågasatt ändring i vad nu gäller.

Överståthållarämbetet har uttalat sig för införande av dylik uppgiftsskyldighet. Liknande yrkande har framställts i några andra yttranden över taxeringssakkunnigas förslag. *Tre taxeringsnämndsordförande i Stockholm* framhålla särskilt, att svårigheterna att utöva kontroll å avlämnade dylika uppgifters riktighet icke borde utgöra hinder för införande av uppgiftsplikt i oförmälda hänseende.

Riksgäldskontoret anför:

»Överståthållarämbetet har i sitt oförmälda utlåtande vidare berört en annan fråga, som fullmäktige ej anse sig kunna förbigå. Ämbetet har nämligen uttalat, att det torde böra tagas under övervägande, huruvida icke uppgiftsskyldighet borde införas för i penningar utbetalda lotterivinster, därvid dock ett minimibelopp av femtio eller etthundra kronor borde stadgas; och lärer härmed jämväl avses statens obligationslån.

Även om fullmäktige vilja medgiva, att vissa skäl kunna tala för detta förslag, göra sig även här stora praktiska betänkligheter gällande, i varje

fall vad beträffar statens premieobligationslån. Å dessa lån utlottas sammanlagt årligen ej mindre än 50,732 vinster med en minimivinst av 100 kronor. Distribuerandet av uppgifterna därom till respektive taxeringsmyndighet skulle för riksgäldskontoret medföra ett högst betydande arbete och omkostnad, då obligationerna till övervägande del äro placerade i små poster hos allmänheten i alla delar av landet. En eventuell uppgiftsskyldighet beträffande ifrågavarande vinster bör därför i varje fall enligt fullmäktiges mening inskränkas till de högre vinsterna. Frånsett att den sålunda uppdagna gränsen i varje fall måste bli rent godtycklig, gäller även härvidlag vad fullmäktige i fråga om obligationskuponger anført om svårigheten att kontrollera uppgiven äganderätt.»

Även jag håller före, att åläggande för utbetalare av lotterivinster att lämna uppgift om utbetalade vinster skulle i hög grad öka effektiviteten av stadgandena om beskattning av lotterivinst. Vid genomförandet av en dylik uppgiftsplikt möta emellertid vissa svårigheter. Lägges uppgiftsplikten direkt på lotteriets anordnare eller annan, som för hans räkning utbetalar vinstbelopp, bli va med nuvarande tryckfrihetsbestämmelser de avlämnade uppgifterna icke omgärdade med det skydd mot offentliggörande, som gäller för uppgifter till ledning för egen taxering. Ett sådant skydd synes vara av omständigheterna påkallat.

Departements-
chefen.

Det torde ock, såsom riksgäldskontoret påpekat, vara förenat med icke ringa svårighet för utbetalare av lotterivinst att kontrollera uppgiven äganderätt till vinst. Slutligen kan det sättas i fråga, om det besvär, som är förenat med avlämnandet av dylika uppgifter, motsvarar nyttan i fråga om de minsta vinstbeloppen. Belysande är att av de vinster, som årligen utlottas å 1921 och 1923 års premieobligationslån, sammanlagt uppgående till 50,732 vinster, icke mindre än 44,000 avse vinster å 100 kronor.

Annorlunda torde bli förhållandet, om vinnaren ålägges att vid lyftande av vinstbelopp avlämna särskild uppgift att genom lotteriföretaget insändas till taxeringsmyndigheten och denna uppgiftsskyldighet begränsas att avse vinster, som överstiga 100 kr. Dylik uppgift kommer att falla under tryckfrihetsförordningens föreskrifter om uppgift till ledning för egen taxering och omgärdas alltså med skydd mot offentliggörande. Därjämte kunna kostnaderna för och besväret med uppgifternas avlämnande och insändande begränsas. För riksgäldskontorets vidkommande skulle det bli va fråga om allenast 6,732 vinster varje år och för det s. k. teaterlotteriet enligt nuvarande plan 431 vinster i varje dragning, d. v. s. med tolv dragningar varje år 5,172 vinster om året, allt dock under förutsättning att alla vinster utlösas under året. Givetvis kan dylik uppgiftsskyldighet föreskrivas allenast i fråga om vinster i svenska lotteriföretag. Vinster i varulotterier torde även böra undantagas, bland annat därför att det i många fall torde möta svårighet att rätt bedöma dylika vinsters verkliga värde.

I förevarande paragraf har jag, i enlighet med vad jag nu anført, låtit intaga stadganden av innehåll, att envar, som i svenskt penninglotteri eller vid vinstdragning av här i riket utfärdade premieobligationer erhållit vinst

om mera än etthundra kronor, skall vara pliktig att vid vinstbeloppets lyftande till lotteriets anordnare eller obligationernas utfärdare avlämna särskild uppgift om vinsten. Det skall vidare åligga lotterianordnaren och obligationsutfärdaren ej mindre att tillse, det uppgiftsskyldigheten behörigen fullgöres, än även att för varje år senast den 15 februari nästföljande år i vanlig ordning överlämna de inkomna uppgifterna till taxeringsmyndigheterna.

Stadgande om påföljd för underlåtenhet av vinnare att avlämna dylik uppgift torde icke erfordras, därest, som jag föreslår, det skall åligga lotterianordnaren eller obligationsutfärdaren att tillse, att vinst ej utlämnas, med mindre föreskriven uppgift lämnas.

Däremot erfordras givetvis ansvarsbestämmelse för lotterianordnaren. Härom stadgas i 144 §.

I 56 § meddelas föreskrifter om vem som äger taga del av ifrågavarande slags uppgifter.

43—47 §§.

*Deklarationer
och uppgifter
för virkes-
taxering.*

Dessa paragrafer motsvara 175—177 §§ samt 179 och 180 §§ i taxerings-sakkunnigas förslag med vissa ändringar. I 43 § har såsom förutsättning för inträdande av ovillkorlig deklarationsplikt stadgats, att rotvärdet å det avverkade virket skall överstiga 100 kronor. Enligt de sakkunnigas förslag skulle deklarationsplikten inträda vid jämnt 100 kronors rotvärde. Ändringen har skett för att vinna anslutning till det i 5 § förslaget till lag om skogsaccis upptagna stadgandet om gränsen för skattskyldighetens inträdande. Vidare har lämnats föreskrift, huru virkesdeklaration skall av-givas, då kommun är delad i två eller flera taxeringsdistrikt.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har föreslagit, att skyldighet att avlämna uppgift om upplåten avverkningsrätt skall inträda utan anmaning och icke allenast efter anmaning eller ock, om detta förslag icke vunnit godkännande, att dylik skyldighet måtte åläggas åtminstone kronan, allmänna stiftelser, härads- och sockenallmänningar samt aktiebolag. Även *skogsvårdsstyrelserna i Älvsborgs och Västmanlands län* uttala sig i enahanda riktning. Detta förslag har jag icke upptagit, enär jag ansett det vara tillräckligt att låta dylik uppgiftsskyldighet inträda efter anmaning. Ej heller har jag ansett mig kunna biträda ett av *skogsvårdsstyrelsen i Hallands län* föreslaget stadgande om skyldighet för uppköpare av virkespartier att lämna uppgift om säljarna.

49 §.

*Påföljd vid
underlåtenhet
att avlämna
virkesdeklara-
tion.*

I denna paragraf lämnas föreskrifter om påföljd vid underlåtenhet att fullgöra stadgad deklarationsskyldighet i och för virkestaxering. Stadgandena överensstämmer i huvudsak med 178 § i taxeringssakkunnigas förslag, dock med ändring därutinnan, att talans förlust icke skall inträda för staten, lands-ting, kommun eller annan dylik menighet. Samma skäl som tala för att

dylik påföljd icke inträder vid deklarationsförsummelse från statens eller menighets sida, då fråga är om taxering för inkomst eller förmögenhet, synas mig nämligen vara giltiga även beträffande taxering för avverkat virke.

51—54 §§.

Dessa paragrafer motsvara i huvudsak 202 §, 203 § andra stycket samt 204 och 206 §§ i taxeringssakkunnigas förslag.

56 §.

I denna paragraf meddelas bestämmelser om granskning av deklARATIONER och andra uppgifter, som av skattskyldig avgivits till ledning för egen taxering. Bestämmelserna ansluta sig i väsentliga delar till 207 § i taxerings-sakkunnigas förslag. Rörande motiven härför hänvisas till sid. 139 ff. samt 195 o. f. i betänkandet.

Rätt att tagadel av deklarationer m. m.

Vad angår självdeklARATIONER och andra uppgifter till ledning vid taxering för inkomst eller förmögenhet må först påpekas, att taxeringssakkunniga förbehållit granskningen inom taxeringsnämnd åt ordföranden, kronombudet och kommunombudet, men från granskningsrätt uteslutit övriga ledamöter i nämnden. Häremot har erinrats dels från *Västmanlands läns landstings förvaltningsutskott*, att någon av de kommunvalda ledamöterna borde såsom hittills äga rätt deltaga i granskningen, dels från några *taxeringsnämndsordförande*, att hinder ej borde möta att låta nämndens samtliga ledamöter taga del av deklARATIONERNA under pågående sammanträde.

Gentemot sistnämnda erinran vill jag åberopa vad som enligt den å sid. 140 och 141 i betänkandet meddelade redogörelsen inom riksdagen anförts mot en dylik anordning, under framhållande särskilt av den fara för deklARATIONSHemlighetens äventyrande, som därav kan uppstå. Däremot delar jag den av nämnda förvaltningsutskott framförda meningen och vill såsom ett ytterligare skäl härtill framhålla behovet av ett dylikt stadgande för det fall, att länsstyrelsen medgiver befrielse från kommuns skyldighet att utse kommunombud. Jag har därför i förevarande paragraf infört stadgande av dylikt innehåll.

Länsstyrelsen i Jönköpings län framhåller önskvärdheten av att person, som utför kommuns eller landstings talan i taxeringsmål, äger taga del av deklARATION, varom i målet är fråga. Även i några andra yttranden framföras liknande synpunkter. *Kopparbergs läns landstings förvaltningsutskott* uttalar, att den landstinget tillerkända rätten att anföra besvär över taxeringsnämnds eller prövningsnämnds beslut blir skäligen illusorisk, om landstinget icke tillerkännes rätt att erhålla del av taxeringsmaterialet. Utskottet förordar därför, bland annat, att av landstinget därtill bemyndigad person må taga del av deklARATIONER med tillhörande handlingar i ärenden, varav landstingets rätt beröres, därvid landstinget närmast äsyftar ärenden, som tillhöra den mellankommunala prövningsnämndens handläggning.

De sålunda framförda synpunkterna finner jag beaktansvärda. Dock synes det mig icke utan fara för deklARATIONSHemlighetens äventyrande kunna till-

låtas ombud för dylik menighet att genomgå hela deklarationsmaterialet. Däremot anser jag hinder ej böra möta för sådant ombud att taga del av deklaration i det taxeringsmål, i vilket han har att föra talan för menigheten. Stadgande härom har därför införts i tredje stycket av förevarande paragrafs första moment.

Tiden för deklarationens bevarande.

Enligt nu gällande bestämmelse skola deklarationer förvaras under fem år, varefter de skola förstöras. Nämda tid sammanfaller med tiden för anställande av eftertaxering. Genom särskilda förordningar den 22 mars 1918 och den 26 mars 1919 hava meddelats föreskrifter om förvaring av deklarationer för åren 1913—1919 intill utgången av år 1925, vilka föreskrifter tillkommit av särskilda skäl. Föreskriften om deklarationernas ovillkorliga förstörande efter viss tid har visat sig medföra olägenhet så till vida, att därigenom förhindrats möjligheten att taga del av äldre deklarationer, som kunnat antagas innehålla upplysningar av värde för senare års taxering. Ett ytterligare skäl för jämkning av bestämmelsen ligger däri, att det för taxering till utskiftningsskatt, varom proposition (nr 134) förelagts den nu samlade riksdagen, är behöfligt att äga tillgång till deklarationer för bolag, som vid taxeringen är i fråga, även för längre tid tillbaka än de senaste fem åren. Det synes mig lämpligen kunna anföras åt Kungl. Maj:t att meddela de undantagsbestämmelser från huvudregeln om deklarationernas förstörande efter fem års förlopp, som finnas erforderliga. Stadgande härom har inarbetats i sjätte stycket av 1 mom. i förevarande paragraf.

57 §.

Denna paragraf motsvarar 208 och 209 §§ i taxeringssakkunnigas förslag; jämkningar hava vidtagits med föranledande av de vid förslagets överarbetning införda nya stadgandena i 56 §.

Rubrik.

Innan jag övergår till att behandla några detaljbestämmelser rörande beskattningsnämndernas verksamhet, vill jag i fråga om förfarandet vid uppskattning av värdet å skogsmark och växande skog erinra om att enligt taxeringssakkunnigas förslag bestämmelser skulle meddelas i en särskild instruktion. *Domänstyrelsen* har i sitt den 22 december 1926 dagtecknade utlåtande avgivit förslag till sådan instruktion, men i densamma icke upptagit taxeringsbestämmelser, enär dessa enligt domänstyrelsens mening borde meddelas fristående från instruktionen. *Kammarrätten* har uttalat sig för att de egentliga taxeringsbestämmelserna införas i taxeringsförordningen.

Departements-
chefen.

Med gillande av ämbetsverkens uppfattning, att taxeringsföreskrifterna rörande skogsmark och växande skog icke böra intagas i nämnda instruktion, har jag låtit i det nu föreliggande författningsförslaget införa de be-

stämmelser i sådant avseende, som funnos i den vid 1922 års allmänna fastighetstaxering gällande instruktionen och som kunna anses vara av grundläggande natur. Dessa motsvara i väsentliga delar punkterna 8—10 i sistnämnda instruktion. Vissa detaljbestämmelser i punkt 8 samt hela punkt 11 uti samma instruktion hava däremot icke medtagits. De hava karaktär av anvisningar. Därest de anses erforderliga, torde de lämpligen böra upptagas i den instruktion för taxeringsmyndigheterna, som enligt vad förut nämnts kan komma att utfärdas av Kungl. Maj:t.

58 §.

1 mom. av denna paragraf motsvarar närmast punkterna 8 och 9 i nyssnämnda vid 1922 års allmänna fastighetstaxering gällande instruktion. *Domänstyrelsen* har ansett anledning saknas att låta domänstyrelsen förhandstaxera sina skogar på sätt gällde vid senaste allmänna fastighetstaxering. *Kammarrätten* har däremot på anförda skäl (sid. 140* i propositionen nr 102) förordat bibehållandet av nämnda förhandstaxering.

Förberedande
undersökning.

Jag har anslutit mig till kammarrättens mening och i enlighet härmed upptagit motsvarande stadgande rörande förhandstaxering genom länsstyrelsens försorg av enskilda skogar med tillfredsställande hushållningsplaner.

Departements-
chefen.

2 mom. har med viss redaktionell förändring hämtats från 22 § 1 mom. i taxeringssakkunnigas förslag. Rörande motiven för stadgandet hänvisar jag till sid. 114 i betänkandet.

59 §.

I denna paragraf hava sammanarbetats stadgandena i 23 § av taxerings-sakkunnigas förslag och i punkt 10 av den särskilda instruktionen för 1922 års taxering.

Domänstyrelsen framställer i sitt förberörda utlåtande vissa förslag för åstadkommande av ett noggrant och för hela riket enhetligt förfaringssätt vid taxeringen av skogsmark och växande skog, såsom överläggningar mellan landskamrerarna i riket jämte skogssakkunniga biträden, vissa föreskrifter för utväljande av dylika sakkunniga m. m. Härom hänvisar jag till domänstyrelsens såsom bilaga till propositionen nr 102 fogade utlåtande. Ehuru jag anser de däri framställda förslagen värda all uppmärksamhet, vill jag dock icke i detta sammanhang ingå på en närmare behandling av desamma.

60 §.

Denna paragraf meddelar bestämmelser om det material, som skall tillställas beredningsnämnderna på landet och fastighetstaxeringsnämnderna i stad i och för deras göromål. I allt väsentligt överensstämma bestämmelserna med vad taxeringssakkunniga föreslagit.

Emellertid har jag i anslutning till yrkanden i ett flertal yttranden låtit införa ett av de sakkunniga icke föreslaget stadgande om att berednings-

nämnderna skola erhålla tillgång till de vid senast förrättade allmänna fastighetstaxering upprättade fastighetslängderna. Det har nämligen befunnits vara av så stor betydelse för nämnderna att äga tillgång till dessa längder, att, även om det är förenat med vissa olägenheter att utlämna något av de befintliga exemplaren av längderna, dessa olägenheter icke böra utgöra hinder därför. På senare övervägande torde få bero, vilket av exemplaren bör ifrågakomma.

61 §.

Uppräkningen i denna paragraf av de åligganden, som tillkomma beredningsnämndens ordförande, är icke avsedd att vara uttömmande.

62 §.

*Särskild längd
över uppskatt-
ningsgrunder
vid taxering
av jordbruks-
fastighet.*

4 mom. av förevarande paragraf motsvarar efter viss redaktionell ändring 26 § 4 mom. i taxeringssakkunnigas förslag. Rörande motiven för stadgandet hänvisas till sid. 115 f. i betänkandet. Å sid. 118 i samma betänkande uttala de sakkunniga sig om möjligheten av att använda den i momentet omförmälda särskilda längden i visst statistiskt syfte.

Yttranden.

I flertalet yttranden över taxeringssakkunnigas förslag beröres icke ifrågasättande stadgande.

Länsstyrelsen i Uppsala län anför, att den ifrågasatta längden i hög grad skulle befordra möjligheten att åstadkomma likformighet i taxeringen, men att länsstyrelsen befarade svårigheter för beredningsnämndsordförandena att medhinna även denna längdföring.

Länsstyrelsen i Kronobergs län avstyrker förevarande särskilda längd under framhållande, att nyttan av längden icke komme att motsvara det med upprättandet förenade besväret. Det sammandrag av längden, som skulle insändas till landskamreraren, gäve knappast tillräcklig ledning för slutsatser rörande föreliggande ojämnheter i taxeringarna.

Länsstyrelsen i Malmöhus län yttrar:

»Bestämmelsen i 4 mom. är utan allt tvivel synnerligen väl lämpad för åstadkommande av likformig taxering. Men det kan ändock ifrågasättas, huruvida icke den kommer att medföra mera arbete än som är nödigt. Länsstyrelsen har icke haft till förfogande något förslagsformulär för den ifrågasatta längden, men av bestämmelsens formulering ser det ut, som om i denna längd skulle intagas beteckningen för varje fastighet. Är detta meningen, så medför längdens upprättande ett ganska betydligt skrivarbete. Det kan ifrågasättas huruvida det icke skulle vara tillräckligt, om längden upprättades så, att exempelvis särskilda kolumner inrättades för de olika enhetsvärden, som kunde komma i fråga att tillämpas, samt att under taxeringsarbetets fortgång arealsummorna infördes i kolumnerna för de tillämpade enhetsvärdena. En nedsummering av dessa kolumner skulle då utan vidare giva det 'sammandrag', varom talas i detta lagrum, i det att slutsummorna komme att visa huru stor del av kommunens areal som taxerats efter vart

och ett av de olika enhetsvärdena. Det synes som om dessa förfaringsätt borde kunna leda till tillfredsställande överskådlighet, utan att arbetet bleve alltför betungande.»

Länsstyrelsen i Skaraborgs län gör följande uttalande:

»I förslaget är i 26 § 4 mom. stadgat, att beredningsnämndernas förslag till taxering skola i detalj statistiskt bearbetas, så att de olika värdena framkomma för varje fastighet, vilken bestämmelse enligt de sakkunnigas mening tillkommit för erhållande av överblick över taxeringen och åstadkommande av erforderliga jämkningar i första hand inom länet, men även mellan de olika länen. Att en dylik föreskrift är nödvändig för granskning av taxeringsresultatet i och för åstadkommande av en jämn och likformig taxering, insåg länsstyrelsen redan vid 1922 års allmänna fastighetstaxering, i det att statistisk redogörelse över taxeringsresultatet införskaffades från beredningsnämnderna, så att taxeringsnämnderna med ledning härav kunde verkställa jämkningar i taxeringarna för åstadkommande av mera likformighet i värdena. Då det emellertid vid granskning av 1922 års fastighetstaxeringar, sådana de förelågo enligt taxeringsnämndernas beslut, visade sig, att i ett flertal kommuner alltför låga och ojämna värden åsatts jordbruksfastigheterna, var det med ledning av denna statistik möjligt för kronans ombud att hos prövningsnämnden påyrka förhöjning i jordbruksvärdet för samtliga fastigheter inom ett flertal av länets kommuner, därvid prövningsnämnden med några få undantag när biföll ombudets yrkande.»

Övriga länsstyrelser hava lämnat förslaget i denna del utan erinran.

Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott uttalar den förmodan, att de uppgifter, som skulle inflyta i längden, kunna beredas plats i den vanliga fastighetslängden.

Några *häradsskrivare* och *taxeringsnämndsordförande* hava yttrat sig i frågan, därvid de flesta uttalat farhågor för att förandet av längden skulle bli alltför betungande för beredningsnämndens ordförande. Andra uttala, att stora fördelar skulle vinnas genom förslagets genomförande i denna del.

Kammarrätten ansluter sig till den av länsstyrelsen i Kronobergs län uttalade meningen och framhåller ytterligare farhågor för att det skall bli svårare att finna lämpliga ordförande, om de belastas med uppgifter, som icke äro oundgängliga.

Taxeringssakkunnigas ifrågakarande förslag äger samband med den av mig förut berörda frågan om anordnande av en allmän jordbruksräkning.

I skrivelse den 5 februari 1927 har *statistiska centralbyrån*, beträffande de för jordbruksstatistiken erforderliga uppgifterna angående de särskilda ägoslagens areal, anfört, bland annat, följande:

I betänkande i ämnet den 30 juni 1925 hade 1923 års taxeringssakkunniga föreslagit, att dylika uppgifter för varje jordbruksfastighet skulle avgivas i deklarationerna till de allmänna fastighetstaxeringarna. Vidare skulle det enligt samma förslag åligga beredningsnämndernas ordförande att å särskild längd anteckna, bland annat, areal och taxeringsvärde av olika ägoslag samt att, för underlättande av en jämförelse de olika kommunerna och länen emellan i avseende på taxeringsresultatets jämnhet och likformighet, upprätta sammandrag för varje kommun av ifrågakarande

Arealuppgifter för allmän jordbruksräkning.

uppgifter. I anslutning till detta förslag hade statistiska centralbyrån och lantbruksstyrelsen i sin skrivelse den 9 december 1925 hemställt, att jordbruksstatistiken i den del, som avsåge ägoslagens areal, helt och hållet måtte grundas på det vid de allmänna fastighetstaxeringarna sammanförda materialet. Under förutsättning att taxeringssakkunnigas förslag bleve i sin helhet genomfört, skulle därigenom, såsom av ämbetsverken framhölles, jordbruksstatistiken utan särskild kostnad från de allmänna fastighetstaxeringarna erhålla icke endast det huvudsakliga primärmaterialet för statistiken över ägoslagens areal utan även detta material sammanställt och bearbetat. Skulle åter förslaget om upprättande genom beredningsnämndernas försorg av nyssnämnda längder och sammandrag icke bliva genomfört, måste en särskild bearbetning av de vid fastighetstaxeringarna avgivna uppgifterna göras för arealstatistiken. Denna bearbetning hade av centralbyrån tidigare beräknats till omkring 80,000 kronor, varvid dock bearbetningen förutsattes skola omfatta såväl areal som taxeringsvärde. Med hänsyn till att de förhållanden, som denna gren av statistiken hade till uppgift att belysa, endast underginge jämförelsevis små förändringar från år till år, hade ämbetsverken ansett en dylik särskild bearbetning för statistiskt ändamål av fastighetsdeklarationernas arealuppgifter icke behöva verkställas oftare än vart tionde år eller vid varannan fastighetstaxering.

Ämbetsverken hade vidare framhållit, att å deklarationerna till de allmänna fastighetstaxeringarna specificerade uppgifter om ägoslagens areal skulle avgivas endast beträffande jordbruksfastigheter. För »annan fastighet» behövde såväl enligt det år 1922 använda som enligt det av 1923 års taxeringssakkunniga för framtiden föreslagna formuläret endast en summarisk uppgift lämnas å fastighetens hela areal. Till de såsom »annan fastighet» taxerade lägenheterna hörde emellertid icke så sällan ganska betydliga arealer trädgård och åker, och för att icke den föreslagna arealstatistiken på denna punkt skulle bliva ofullständig, krävdes därför att, såvida arealen icke vore mycket obetydlig, även deklarationerna för »annan fastighet» innehölle uppgifter angående fastigheternas areal av ifrågavarande ägoslag. Då det icke torde kunna ifrågasättas, att genom taxeringsmyndigheternas försorg sammandrag upprättades av de för »annan fastighet» deklarerade arealerna, komme detta arbete under alla förhållanden att få utföras särskilt för jordbruksstatistikens räkning.

Ämbetsverkens förslag angående arealstatistikens ordnande hade tillstyrkts av alla de myndigheter, som särskilt yttrat sig däröver, och även 1924 års skatteberedning hade i sitt utlåtande framhållit, att detsamma borde genomföras.

Statistiska centralbyrån hade för sin del alltjämt funnit den ifrågasatta anordningen av arealstatistiken ur alla synpunkter förmånlig och vidhölle därför i denna del ämbetsverkens förslag.

Departements-
chefen.

För min del finner jag det uppenbart, att ifrågavarande längd, därest densamma, såsom avsett är, upprättas på sätt länsstyrelsen i Malmöhus län angivit, kommer att väsentligen underlätta överblickandet av taxeringarna. Detta är utan vidare tydligt, såvitt angår arbetet i beredningsnämnden; ty denna kommer genom studium av längden i tillfälle att jämföra värdena å de olika ägoslagen på ett sätt, som eljest svårigen låter sig göra. Men även överordnade nämnder och andra, som hava att taga befattning med taxeringsarbetet, kunna genom densamma snabbt erhålla en tydlig uppfatt-

ning av de överenskomna enhetsvärdenas tillämpning. En annan fördel är, att genom förande av dylik längd kostnadbesparing kan vinnas med avseende å jordbruksräkningen. Även om denna besparing måhända icke uppgår till hela det belopp, 80,000 kronor, som i statistiska centralbyråns skrivelse angivits, eftersom från detta belopp bör göras avdrag för de ökade ersättningar, som möjligen böra beräknas åt beredningsnämndsordförandena för längdens upprättande, torde i allt fall kunna påräknas en besparing av den storlek, att man bör ägna uppmärksamhet åt densamma. Väl kan man hysa tvekan, om alla beredningsnämndsordförande äro i stånd att föra längden på ett tillräckligt noggrant sätt, men då avsett är, att uppgifterna i längden skola införas direkt från de anteckningar, som beredningsnämndens ordförande skall göra å fastighetsdeklarationerna, lär införandet i längden icke böra vålla nämnda värda svårigheter. Lämpligt synes vara, att arbetet härmed anförtros åt ett skrivbiträde, som verkställer detsamma successivt under beredningsarbetet. Jag förordar därför den föreslagna anordningen.

63 och 64 §§.

Dessa paragrafer överensstämma i huvudsak med vad som gällde vid 1922 års allmänna fastighetstaxering. I 63 § har intagits bestämmelse om rätt för sakkunnig att låta till protokollet anteckna sin mening, där denna avviker från beredningsnämndens. En annan ändring består däri, att i 64 § föreskrivits, att beredningsnämndens ordförande skall senast den 20 januari överlämna taxeringshandlingarna till fastighetstaxeringsnämndens ordförande. Vid 1922 års taxering saknades motsvarande stadgande, vadan nämnda handlingar överlämnades först vid taxeringsnämndens sammanträde. Ändringen, som föreslagits av *länsstyrelserna i Stockholms och Kalmar län* samt förordats av *kammarrätten*, har tillkommit i syfte att bereda fastighetstaxeringsnämndens ordförande möjlighet att före nämndens första sammanträde genomgå beredningsnämndernas förslag.

65 och 66 §§.

65 §, som anger fastighetstaxeringsnämndsordförandens huvudsakliga åligganden, saknar direkt motsvarighet i taxeringssakkunnigas förslag. I punkten a) av paragrafens första stycke har införts stadgande om skyldighet för ordföranden att före nämndens sammanträde granska de från beredningsnämndernas ordförande inkomna längderna och övriga handlingar och därvid särskilt undersöka, huru de överenskomna enhetsvärdena blivit tillämpade av beredningsnämnderna. Såsom *länsstyrelserna i Stockholms och Kalmar län* framhållit, torde det vara av betydelse, att ordföranden redan före nämndens sammanträde kan bilda sig en mening om utfallet av beredningsnämndernas arbete. I anslutning till detta stadgande har i 66 § 2 mom. införts en från taxeringssakkunnigas förslag avvikande föreskrift därom, att fastighetstaxeringsnämndens ordförande i stället för beredningsnämndernas ordförande skall vid nämndens första sammanträde

redogöra för de av beredningsnämnderna tillämpade värderingsgrunderna. Genom denna anordning torde ökad möjlighet hava vunnits för att nämnden redan från början får sin uppmärksamhet riktad på möjligen förefintliga ojämnheter i beredningsnämndernas förslag. Rörande motiven för de övriga åtgärder i samma syfte, som i förevarande 66 § upptagas i anslutning till taxeringssakkunnigas förslag, hänvisar jag till vad som anföres i de sakkunnigas betänkande sid. 118 och 119.

70 §.

*Landskam-
rerarens
granskning.*

I denna paragraf meddelas bestämmelser om landskamrerarens granskning av fastighetslängderna och övriga handlingar rörande fastighetstaxeringen samt om inkallande av personer för meddelande av upplysningar under granskningsarbetet eller vid fastighetsprövningsnämndens sammanträde. Stadgandena överensstämma i allt väsentligt med vad taxerings-sakkunniga i sådant avseende föreslagit.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 22 december 1926 med förslag till instruktion för värdesättning av skogsmark och växande skog (bilaga till propositionen nr 102, sid. 131) uttalat, att vid granskningen av taxeringarna av skogsmark och växande skog landskamreraren borde biträdas av samme skogssakkunnige, som lämnat biträde vid det förberedande arbetet för de underordnade nämndernas verksamhet. Denne sakkunnige skulle emellertid icke få tjänstgöra såsom sakkunnigt biträde åt fastighetsprövningsnämnden, utan skulle enligt domänstyrelsens förslag därtill förordnas annan i skogshushållning erfaren, kunnig och ansedd person, som genomgått skogsinstitutet eller skogshögskolan; och skulle den sistnämnde icke heller få hava biträtt annan beskattningsmyndighet vid här förevarande fastighetstaxering.

Kammarrätten har uttalat, att det vore lämpligt att prövningsnämnden finge tillgång till skogssakkunnigt biträde, som icke tidigare deltagit i taxeringsarbetet. Fråga vore dock, om icke denne prövningsnämndens sakkunnige, till undvikande av dubbelarbete och kollisionerfall, borde anlitas som biträde åt landskamreraren vid dennes granskning av det inkomna taxeringsmaterialet. Måhända kunde han även, anför kammarrätten vidare, med fördel anlitas som biträde åt landskamreraren vid avgivande av yttranden över besvär till kammarrätten.

*Departements-
chefen.*

Visserligen synes det även mig lämpligt, att taxeringen av skogsmark och växande skog för prövningsnämndens räkning granskas av annan skogssakkunnig person än den, som verksamt deltagit i de underordnade nämndernas arbete, på det att icke den fackkunniga behandlingen av dylika frågor i alla instanser överlämnas åt en och samma person. Likaså delar jag kammarrättens uppfattning, att landskamreraren och prövningsnämnden böra anlita samma medhjälpare. Men jag har icke funnit skäl att låta denna uppfattning komma till uttryck i författningstexten. Det torde

vara tillräckligt att i annat sammanhang fästa vederbörandes uppmärksamhet på det lämpliga i den av kammarrätten förordade anordningen.

71 §.

Denna paragraf motsvarar 35 § i taxeringssakkunnigas förslag med ändring därutinnan, att i stadgandet omförmälda handlingar skola överlämnas till kammarrätten i stället för till riksuppskattningsnämnden. Tiden för översändandet har anknutits till vad som föreslås i fråga om tiden för insändande av besvärshandlingarna till kammarrätten.

Rörande motiveringen för taxeringssakkunnigas förslag hänvisas till sid. 118 o. f. i taxeringssakkunnigas förslag.

Syftet med den undersökning, som i förevarande paragraf föreskrives, är att åstadkomma en jämförelse mellan utfallet av taxeringarna i olika län. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* uttalar i denna fråga, att den sålunda ifrågasatta åtgärden icke vore tillfyllest för uppnående av det åsyftade ändamålet. Undersökningens resultat bleve nämligen känt vid en så sen tidpunkt, att möjligheterna att åstadkomma förändringar vore begränsade. Särskilt framträdde svårigheterna, då i angränsande län värdena vore ojämna länen emellan och landskamrerarna därstädes hade olika uppfattning om i vilket av länen jämkning borde företagas. *Länsstyrelsen* framhåller vikten av att redan vid taxeringsarbetets början uppmärksamheten vore fäst på angelägenheten, att värdena i länens gränstrakter komme att inbördes överensstämma. Genom bearbetning av handlingarna från senast förrättade allmänna fastighetstaxering kunde upplysning vinnas om då förefintliga ojämnheter, och förslag till dessas avhjälpande borde framläggas å det allmänna möte, som skulle hållas för enhetsvärdenas fastställande. *Länsstyrelsen* uppehåller sig även vid möjligheterna att lämna landskamreraren tillfälle att framställa yrkanden hos fastighetsprövningsnämnd i annat län eller att överlämna prövning av frågor av förevarande slag till en för hela riket gemensam nämnd. *Länsstyrelsen i Kalmar län* förordar, att landskamrerarna i angränsande län överlägga sinsemellan för att råda bot för dylika ojämnheter och att de må för ändamålet sammanträffa med varandra och till dylik sammankomst kalla beredningsnämndsordförandena i gränstrakterna.

Kammarrätten har, utan att närmare ingå på den av länsstyrelserna i Jönköpings och Kalmar län behandlade frågan om åtgärder för vinnande av likformigt förfaringssätt vid taxeringen i länens gränstrakter, förklarat sig anse det i förevarande stadgande omförmälda förfarandet sannolikt blixa utan nämnvärt gagn och därför avstyrkt stadgandet.

Vid överbägende av vad som i organisatoriskt hänseende bör göras för åstadkommande av en för hela riket jämn fastighetstaxering har jag klart

Åtgärder för
likformig
taxering i
olika län.

Yttranden.

Departements-
chefen.

insett de betydande svårigheter, som möta vid försök att jämföra olika landsdelars förhållanden. Det har ock synts mig vara uteslutet, att en för hela riket gemensam taxeringsmyndighet härutinnan skulle kunna åstadkomma några mera betydande resultat. Däremot håller jag icke för osannolikt, att en sammanställning av de inom skilda län använda värderingsnormerna skall giva en visserligen summarisk, men dock tämligen tydlig bild av taxeringens utfall, så att man därav kan bedöma, huruvida inom något eller några län åtgärder erfordras för en mera genomgående ändring av fastighetsvärdena. Erfarenheterna från den år 1922 verkställda undersökningen visa detta. Härtill kommer, att en sådan sammanställning måste anses äga ett visst värde för överinstans, som har att pröva taxeringsbesvär från hela landet. Utan att hysa några överdrivna förväntningar i fråga om värdet av sammanställningen tror jag dock, att nyttan av densamma skall vida överväga den måttliga kostnad, sammanställningens upprättande kommer att draga. Jag har därför låtit införa stadgandet i fråga i författningsförslaget.

Vad åter angår den av länsstyrelserna i Jönköpings och Kalmar län väckta frågan om särskilda åtgärder för åstadkommande av likformig taxering i länens gränstrakter, anser jag lämpligt, att landskamrerarna, på sätt länsstyrelsen i Kalmar län nämnt, samråda med varandra för att redan i början av taxeringsarbetet komma till enighet om uppskattningsnormerna i gränstrakterna. Att genom särskild föreskrift i taxeringsförordningen inskräpa detta torde dock icke vara erforderligt. Jag har därför icke intagit något dylikt stadgande i författningsförslaget.

72 §.

*Ort och tid
för samman-
träde med
fastighets-
prövnings-
nämnd.*

Enligt gällande taxeringsförordning skall prövningsnämnd alltid sammanträda i residensstaden. Då emellertid fall kunna tänkas inträffa, som föranleda sammanträdet förläggande till annan ort, har, i likhet med vad som gäller i fråga om landsting, lämnats öppet för länsstyrelsen att i anledning av inträffade utomordentliga händelser utsätta annan samlingsort.

Tiden för avslutandet av fastighetsprövningsnämndernas arbeten i länen har ansetts böra sättas till senast den 20 juni i stället för till senast den 15 juni enligt taxeringssakkunnigas förslag. Från vissa håll har nämligen uttalats önskemål om något förlängd tid för nämndens arbeten.

73 och 74 §§.

Jag erinrar, att närmare föreskrifter rörande längdföringen äro avsedda att meddelas av Kungl. Maj:t. På Kungl. Maj:ts prövning torde även få bero, å vilken tid och i vilken ordning längderna skola tillhandahållas debiteringsföretagarna och framläggas för offentlig granskning.

75 §.

Denna paragraf motsvarar i allt väsentligt 90 § i taxeringssakkunnigas förslag. Rörande motiveringen härför hänvisas till sid. 138 f. i betänkandet.

76 §.

I denna paragraf, som närmast motsvarar 89 § i taxeringssakkunnigas förslag, hava intagits bestämmelser, förutom angående tillhandahållande åt taxeringsnämndens ordförande av föregående års taxeringslängder, jämväl angående utlämnande av tidigare års deklarationer. Såsom taxerings-sakkunniga framhållit är det nämligen av betydelse för dem, som granska årets deklarationer, att äga tillgång till nästföregående års deklarationer för att därigenom kunna göra jämförelse beträffande avskrivningar, deklarerad förmögenhet m. m.

77 §.

Denna paragraf, som saknar motsvarighet i taxeringssakkunnigas förslag, innehåller stadgande om vilka taxeringar skola falla under taxeringsnämndens handläggning. Beträffande särskilt den gemensamma taxeringsnämnden hänvisas till vad därom yttrats i den allmänna motiveringen.

78 §.

I denna paragraf, som närmast motsvarar 78, 156 och 182 §§ i taxerings-sakkunnigas förslag, hava meddelats bestämmelser om taxeringsnämnds-ordförandens huvudsakliga åligganden. Uppräkningen är icke fullständig.

79 §.

Förevarande paragraf har sin motsvarighet i 92 § i taxeringssakkunnigas förslag, vartill motiveringen återfinnes å sid. 194 ff. i betänkandet. *Granskning
av bokföring.*

I paragrafen regleras formerna för granskning av bokföring. De sakkunniga hava föreslagit, att taxeringsnämndens ordförande, då han anser granskning av skattskyldigs bokföring nödig, har att hos landskamreraren framställa begäran om granskning, samt att landskamreraren har att bestämma, huruvida granskning skall äga rum eller icke, och i förra fallet antingen själv verkställa densamma eller låta den utföras av annan person.

Beträffande dessa föreskrifter hava flera av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna yttrat sig.

I åtskilliga yttranden framhålles, att förslaget i denna del innebär en onödig omgång.

Länsstyrelsen i Kalmar län föreslår, att det anförtros åt taxeringsnämnden att bestämma, huruvida granskning skall äga rum eller icke, men att landskamreraren låter ombesörja granskningen.

Länsstyrelsen i Örebro län anser anmaningsrätten böra tillkomma vederbörande länsstyrelse.

Länsstyrelserna i Kopparbergs och Norrbottens län ifrågasätta, huruvida ej rätten att infordra den skattskyldiges bokföring utan större risk borde kunna anförtros även åt taxeringsnämndens ordförande.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län förordar, att framställning till landskamreraren skall behöva ske först sedan det visat sig, att bokföringen icke av den skattskyldige frivilligt ställts till taxeringsnämndsordförandens förfogande.

Länsstyrelsen i Jämtlands län finner det kunna ifrågasättas, om icke i de största länen prövningen, huruvida granskning skall äga rum, bör få överlämnas åt annan tjänsteman än landskamreraren på grund av särskilt av vederbörande länsstyrelse meddelat uppdrag.

Jämtlands läns hushållningssällskap finner det tvivelaktigt, om det är behöfligt att betunga landskamrerarna med infordrandet av bokföring.

Sveriges köpmannaförbund har uttalat i huvudsak följande: Betyggande åtgärder böra vidtagas i sådan riktning att deklarentens affärshemligheter tillbörligt skyddas. Ur denna synpunkt kan väl förslaget om landskamrerarens allena rätt att påfordra böckernas utlämnande anses vara på sin plats. Å andra sidan torde det ej kunna förnekas, att fall kunna inträffa, där det vore för taxeringsarbetet till fördel, om nämndens ordförande besatte denna rätt. För att å ena sidan i möjligaste mån underlätta taxeringsnämndens arbete och å andra tillskapa säkra garantier mot ett illojalt förfarande vill förbundet förordna sådan anordning, att den skattskyldige må äga rätt att efter eget val framlägga sina räkenskaper för taxeringsnämndens ordförande eller för landskamreraren.

Handelskammaren i Gävle anför, att bokföringsgranskningen bör under alla förhållanden tillkomma endast landskamreraren eller av honom anmodad auktoriserad revisor samt att förslagets ståndpunkt, enligt vilken granskningen kan anförtros vilken bokföringskunnig som helst, synes innebära en fara för att granskningen kan utnyttjas i illojala syften.

Departements-
chefen.

På sätt särskilt i det senaste återgivna yttrandet anförts kan den möjligheten icke anses vara utesluten, att, om anmaningsrätten och granskningsrätten tillkomma taxeringsnämndens ordförande, denne kan använda sin befogenhet illojalt, men säkerligen är denna fara icke synnerligen stor, då ordförandena givetvis utväljas med behörig hänsyn till deras förmåga av opartiskhet och pålitlighet samt, om en olämplig person någon gång skulle bli utsedd, denne troligen icke finge tillfälle att länge utöva sitt uppdrag. Vad jag däremot finner vara av stor betydelse är, att, om bokföringsgranskning skall ske, då taxeringsfrågan ännu vilar hos taxe-

ringsnämnden, granskningen företages under garanti för att den ej behöver upprepas, när saken kommer till prövningsnämnden, och att den skattskyldige alltså icke behöver under samma år förete samma bokföring mer än en gång. Det föreligger icke under alla förhållanden någon trygghet i detta hänseende, därest frågan om granskning och granskningens verkställande betros åt taxeringsnämndens ordförande. Den sakkunskap i fråga om bokföring, som ordföranden eller av honom särskilt anlitad person besitter, kan möjligen vid närmare undersökning befinnas mindre tillfredsställande. I varje fall kan det inträffa, att, då landskamreraren senare hos prövningsnämnden granskar taxeringen, vissa spörsmål vid bokföringsgranskningen förbigåtts eller eljest alltjämt äro oklara. För att förhindra uppkomsten av dylika situationer och alltså av rent praktiska skäl har jag bibehållit de sakkunnigas förslag därom, att landskamreraren avgör, huruvida granskning skall äga rum eller ej, samt att han jämväl träffar de erforderliga anstalterna för granskning, då sådan skall verkställas. I senare avseendet får enligt de sakkunnigas förslag icke anses uteslutet, att han i fall, då så finnes lämpligt, uppdrager granskningen åt taxeringsnämndens ordförande, och har jag i 79 § av det nu framlagda förslaget uttryckligen upptagit denna möjlighet.

I fråga om granskningen torde enligt min mening landskamreraren böra få liksom eljest anlita sakkunnig, som han själv utväljer, utan att vara, som handelskammaren i Gävle föreslagit, bunden vid någon viss krets. Att därvid i första hand bör ifrågakomma sådan bokföringssakkunnig, som jämlikt 14 § 2 mom. första punkten skall finnas anställd hos länsstyrelsen, är tydligt.

80—82 §§.

I dessa paragrafer meddelas föreskrifter om de särskilda åligganden, som skola fullgöras av kronombudet, kommunombudet och skogsvårdsombudet. Med anledning av erinran, som i vissa yttranden framställts därom, att den av taxeringssakkunniga föreslagna ovillkorliga skyldigheten för kommunombudet och skogsvårdsombudet att granska alla deklARATIONER och andra uppgifter, i vilkas behandling de skola deltaga, kunde verka tyngande på taxeringsarbetet utan motsvarande nytta, har jag vidtagit vissa jämkningar. Kommunombudet skall sålunda vara ovillkorligen skyldig granska virkesdeklarationerna men i fråga om andra deklARATIONER med tillhörande uppgifter hava granskningsskyldighet endast då ordföranden det påkallar. Skogsvårdsombudet skall hava skyldighet att granska virkesdeklarationer allenast efter ordförandens påfordran, därvid emellertid tillagts »där så ske kan», enär skogsvårdsombud, som tilläventyrs har att deltaga i flera nämnders arbete, icke alltid kan vara i tillfälle efterkomma dylik påfordran.

83 §.

I 1 mom. av denna paragraf meddelas allmänna bestämmelser om taxeringsnämndens sammanträden. Med hänsyn till vad länsstyrelsen i Kalmar län och kammarrätten anført har jag funnit föredragningen jämväl av virkestaxeringen böra åvila ordföranden i stället för, såsom taxerings-sakkunniga föreslagit, kommunombudet.

I fråga om de i 2 mom. upptagna bestämmelserna om taxering av lappar för inkomst av renskötsel m. m. hänvisar jag till vad jag anført i den allmänna motiveringen.

84 §.

I denna paragraf meddelas bestämmelser om vad taxeringsnämndens beslut i varje särskilt fall skall innefatta. En utveckling av stadgandena meddelas i 86 §.

För möjliggörande av att taxeringsnämnden i det distrikt, där skattskyldig skall taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, vid denna taxerings förrättande skall äga kännedom om huru annan taxeringsnämnd, som taxerat den skattskyldige till kommunal inkomstskatt, därvid uppskattat den skattskyldiges inkomst, har i andra stycket av 2 mom. i förevarande paragraf föreskrivits, dels att taxeringen till kommunal inkomstskatt i dylikt fall skall företagas tidigast möjligt, dels att underrättelse om taxeringen skall ofördröjligen översändas till den taxeringsnämnd, som har att verkställa taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Sådan underrättelse skall dock avsändas endast för den, som därvid taxerats, d. v. s. i de fall då beskattningsbar inkomst återstår efter medgivna allmänna avdrag och procentavdrag. Underrättelsen skall innefatta upplysning ej allenast om den beskattningsbara inkomsten utan även om inkomstbeloppet före procentavdraget (nettointäkt) och efter samma avdrag (uppskattad inkomst).

85 §.

*Taxering av
vinst, som
överförs från
ett närings-
företag till
annat
företag.*

Denna paragraf innehåller föreskrifter rörande tillämpningen av stadgandet i 57 § 3 mom. kommunalskattelagen om beskattning i visst fall av inkomst, som överförs från ett näringsföretag till någon i företaget intresserad eller eljest företaget närstående. Under förarbetena till berörda stadgande har framhållits, att tillämpningen av en dylik beskattningsregel icke borde anförtrös åt de lokala taxeringsnämnderna utan överlämnas åt taxeringsmyndigheter av högre ordning. På sätt jag i den allmänna motiveringen vid redogörelsen för den mellankommunala prövningsnämnden omnämnt har i den promemoria, som avgivits av numera generaldirektören Anders Örne rörande moder- och dotterbolags beskattning, denne förmått sig anse som självklart, att de lokala taxeringsnämnderna i intet fall borde tillerkännas någon beslutanderätt i dylika frågor, där det ju gällde att slita tvister mellan olika kommuner. Taxeringsnämnderna borde taxera varje skattskyldigt företag inom respektive distrikt uteslutande med hän-

syn till företagets deklaration och räkenskaper. I de fall, då taxeringsnämnd funne anledning förmoda, att ett företags beskattningsbara inkomst på grund av orsaker, som här vore i fråga, blivit mindre än som kunde anses skäligt, borde den därom underrätta prövningsnämnden med bifogande av den utredning, taxeringsnämnden kunde förebringa till stöd för sin uppfattning. Åtgärden i fråga jämte utredningen borde i samma ordning, som stadgats rörande avvikelser från deklaration, bringas till respektive företags kännedom med hänvisning att, därest så ansåges behöfligt, inkomma med påminnelser till prövningsnämnden. Därest ett företag, som ansåges hava fått sin inkomst ökad genom av taxeringsnämnden anmärkta åtgärder, vore beläget inom kommun tillhörande samma län som dotterföretaget, torde prövningsnämnden vara kompetent att efter vederbörande företags hörande bestämma, hur stor del av dess inkomst som borde beskattas i dotterföretagets kommun. För det fall åter, att intressegruppens olika företag vore belägna i skilda län, gällde om prövningsnämnd vad förut sagts om taxeringsnämnd. För alla dylika fall torde ett nytt taxeringsorgan vara behöfligt, enär den närmast högre instansen över prövningsnämnderna, kammarrätten, på grund av sin redan för stora arbetsbörda icke torde kunna belastas med en helt och hållet ny uppgift.

Taxeringssakkunniga hava i denna fråga, under erinran att beskattningsregler i den av Örne förordade riktningen för det dåvarande icke föreläge utarbetade, allenast anført, att därest dylika beskattningsregler ansåges lämpliga, de av taxeringssakkunniga föreslagna bestämmelserna för vinande av enhetligt avgörande av taxeringsfall, som anginge flera beskattningsnämnder, syntes möjliggöra tillämpning av dylika beskattningsregler.

I anslutning till det av Örne gjorda uttalandet har jag låtit i förevarande paragraf införa stadgande därom, att taxeringsnämnd icke må verkställa taxering till kommunal inkomstskatt på grund av 57 § 3 mom. kommunalskattelagen. Sådan taxering skall alltså verkställas av vederbörande prövningsnämnd. Därest ifrågasatt taxeringsåtgärd avser skattskyldig, som taxerats till kommunal inkomstskatt i annat län, och åtgärden innebär ändring av taxeringen i det andra länet, ankommer det på den mellankommunala prövningsnämnden att pröva frågan, vilket framgår av stadgandet i 96 § 2 mom.

Departements-
chefen.

För möjliggörande att fråga om vidtagande av dylik taxeringsåtgärd må väckas av taxeringsnämnd hava i förevarande paragraf införts föreskrifter i sådant avseende och hänvisas om tillvägagångssättet härvid till författningstexten. Jag har icke ansett erforderligt föreskriva, att den som ifrågasättes till taxering i dylik ordning skall av taxeringsnämnden underrättas om dess framställning, utan skall det ankomma på landskamreraren att, om han finner skäl upptaga framställningen till behandling, höra den skattskyldige, innan framställningen hänskjutes till prövningsnämnden. Därom stadgas i 93 §, som innehåller bestämmelser om landskamrerarens åligganden med avseende å granskningen av taxeringarna.

86 §.

*Taxerings-
längder.*

I denna paragraf meddelas bestämmelser om de längder, som skola föras hos taxeringsnämnden. Någon särskild motivering för de föreslagna stadgandena torde icke erfordras. Jag vill erinra, *dels* att detaljföreskrifter om längdföringen äro avsedda att meddelas i blivande instruktion för taxeringsmyndigheterna och *dels* att i författningsförslaget liksom i nuvarande taxeringsförordning förutsättes, att taxering för inkomst eller förmögenhet skall införas endast i de fall, då beskattningsbart belopp föreligger; dock med det undantag att, om till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbart belopp ej uppnåtts för viss skattskyldig, till dylik skatt beräknat taxerat belopp och beloppet av medgivna ortsavdrag likväl skola angivas i de fall, då den skattskyldige är pliktig utgöra avgift enligt 13 § andra stycket lagen om allmän pensionsförsäkring.

87 §.

Denna paragraf motsvarar med en mindre redaktionell förändring 95 § fjärde och femte styckena samt 185 § tredje och fjärde styckena i taxerings-sakkunnigas förslag. Reservationsrätt har ansetts böra tillerkännas såväl tillkallad sakkunnig som ock lappfogde i fråga om taxering, vid vars behandling de deltagit, på det att vid prövningsnämndens granskning må kunna ägnas nödigt beaktande åt deras mening.

88 §.

De i denna paragraf meddelade bestämmelserna om tid för avslutandet av taxeringsnämndens arbete överensstämma med taxeringssakkunnigas förslag i 100, 159 och 187 §§ med ändring i fråga om tiden för avslutandet av särskild fastighetstaxering, vilken tid jag av skäl, som anförts i den allmänna motiveringen, ansett böra vara densamma som för taxeringen för inkomst eller förmögenhet.

89 §.

*Förslag till
ledamöter i
prövnings-
nämnd.*

Motsvarande stadganden i taxeringssakkunnigas förslag återfinnas i 101 §. Rörande skälet varför den nu för Stockholm gällande bestämmelsen, att varje taxeringsnämnd har att till ledamöter i prövningsnämnden föreslå tre medlemmar, ändrats till att överensstämma med det för riket i övrigt gällande stadgandet att förslaget skall upptaga två medlemmar, hänvisar jag till vad de sakkunniga anført å sid. 136 i betänkandet. Ur förslaget har därjämte uteslutits det i 38 § gällande taxeringsförordning förekommande stadgandet att, såvitt möjligt, en av de föreslagna skall vara fastighetsägare och den eller de övriga näringsidkare eller andra inkomsttagare. Detta stadgande synes nämligen med hänsyn till de av mig förordade reglerna för prövningsnämndens sammansättning icke längre vara behövt.

90 §.

I denna paragraf meddelas föreskrifter om underrättelse i särskilda fall till vederbörande om verkställd taxering. I 1 mom. är fråga om taxering av fastighet under löpande taxeringsperiod och i 2 mom. taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke. 3 mom. upptager bestämmelse om besvärshänvisning.

*Underrättelse
om verkställd
taxering.*

Taxeringssakkunniga hava i sitt förslag icke någon motsvarighet till 1 mom. Enligt deras förslag skall det såsom hittills ankomma på vederbörande att i taxeringslängderna, under den tid de äro framlagda för offentlig granskning, själv efterforska, huru taxeringsnämnden förfarit med hans fastighet.

Känt är, att endast ett fåtal skattskyldiga pläga granska taxeringslängderna under tiden för deras framläggande, och det har helt säkert mer än en gång hänt, att fastighetsägaren först vid debetsedelns mottagande till sin överraskning funnit, att ändring i taxeringsvärdet skett. I länen torde vid denna tid såsom regel rätten att anföra besvär över åtgärden i fråga vara försutten. Det har med anledning härav satts i fråga, att skyldighet för taxeringsnämndens ordförande att underrätta vederbörande ägare om dylik taxeringsåtgärd borde införas. Härigenom ökas visserligen ordförandens arbete, på vissa håll måhända icke så obetydligt, men helt visst icke i så stor omfattning, att man med anledning därav bör avstå från underrättelseförfarandet. Införes dylik underrättelseskyldighet, blir det ock möjligt att anordna rätt till besvär i extra ordinär väg efter mönstret för motsvarande rätt, då underrättelse om avvikelse från självdeklaration icke erhållits. Bot rådes alltså för nyssberörda missförhållande, att klagorätt icke längre förefinnes, när taxeringsåtgärden kommer till vederbörandes kännedom. Jag förordar dylik underrättelseskyldighet, och bör denna hava avseende även å de fall, då taxeringsvärde fördelats enligt 8 § sista stycket kommunalskattelagen eller framställning om ändring av taxeringsvärde eller om nyssnämnda fördelning av taxeringsvärde avslagits av taxeringsnämnden. Sådan underrättelse bör givetvis avlätas icke allenast till ägaren eller innehavaren av den fastighet, varom fråga är, utan även till vederbörande skattskyldig, där denne är en annan än ägaren eller innehavaren.

2 mom. första stycket motsvarar 102 § första stycket första och andra punkterna i taxeringssakkunnigas förslag. Tredje punkten av samma stycke har icke medtagits, när förutsättningarna härför förfallit i och med uteslutandet av taxeringssakkunnigas förslag i 97 § om skyldighet för den taxeringsnämnd, som verkställer taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att i visst fall följa annan taxeringsnämnds beslut. Stadgandet i 102 § andra stycket av taxeringssakkunnigas förslag har överflyttats till 114 § i nu föreliggande författningsförslag.

Vad angår underrättelse till skattskyldig, vilkens självdeklaration icke blivit följd, överensstämmer stadgandet i förevarande paragraf i huvudsak med vad nu gäller enligt 23 § 2 mom. taxeringsförordningen. Under enahanda förutsättningar torde underrättelse om verkställd taxering till skogsaccis böra lämnas. Det i denna paragraf intagna stadgandet härom innebär en avvikelse från vad som nu gäller enligt 22 § 2 mom. lagen om skogsaccis och om virkestaxering, nämligen att sådan avvikelse skall avsändas, endast när avvikelse skett i fråga om annat än det av den avgiftspliktige föreslagna skogsvärdet. Denna inskränkning synes icke böra vidhållas, sedan virkestaxeringen anförtratts åt taxeringsnämnden.

I momentets andra stycke har intagits föreskrift om underrättelse jämväl för det fall, att deklaration icke avlämnats för den skattskyldige och denne icke heller anmanats avgiva deklaration, nämligen då fråga är om taxering av juridisk person eller om i distriktet icke mantalsskriven fysisk person. Därmed är jag inne på en fråga, som tidigare varit föremål för överväganden. 1920 års taxeringssakkunniga, som haft till uppdrag, bland annat, att avgiva förslag till åtgärder för vinnande av snabbare avgörande av vissa taxeringsmål, upptogo till övervägande, huruvida underrättelse om påförd taxering borde avlätas även till andra än dem, som deklarerat.

De sakkunniga föreslogo, att underrättelse om påförd taxering skulle meddelas skattskyldig, som icke avgivit deklaration eller uppgift till ledning för taxeringen och som icke heller därtill anmanats. Detta förslag motiverades därmed, att det ansåges angeläget, att dubbeltaxeringar och vissa andra felaktigheter vid taxeringen så skyndsamt som möjligt bleve rättade även för det fall, att den skattskyldige icke deklarerat och ej heller därtill anmanats. Vissa länsstyrelser ävensom statskontoret avstyrkte förslaget, huvudsakligen emedan detsamma vore alltför betungande för taxeringsnämndsordförandena, varjämte statskontoret framhöll, att det näppe-ligen syntes föreligga anledning att visa dylik hänsyn mot sådana skattskyldiga, som försummat att fullgöra dem åliggande deklara-tionsplikt och vilkas försummelse härutinnan just skulle vara anledning till att särskilda meddelanden om taxeringen måste dem tillställas. Kammar-rätten, som visserligen ifrågasatte, huruvida de kostnader och det besvär, som vore förenade med det föreslagna underrättelseförfarandet, motsvarade gagnet, ansåge det dock icke kunna förnekas, att dylik underrättelse kunde lända till gagn och ville ur denna synpunkt icke motsätta sig förslaget. Kammar-rätten ansåge emellertid mera önskvärt, om sådana anordningar kunde träffas, att debetsedlarna, på sätt skedde i Stockholm, bleve jämväl å landsbygden och i övriga städer tillställda de skattskyldiga, innan tiden för besvärs anförande hos prövningsnämnden utginge. Den föreslagna bestämmelsen blev utesluten ur det förslag, som förelades riksdagen, och anförde föredragande departementschefen därvid, att han visserligen

ansåge det lända till stor fördel för de skattskyldiga, om de på förslaget sätt bleve underrättade om taxeringarna, och i åtskilliga fall också vara med billighet förenat, att så skedde, men att det mycket betungande arbetet med dylika underrättelsers utfärdande väckte betänkligheter. Med frågan borde därför enligt departementschefens mening anstå tills vidare, men borde densamma tagas under förnyat övervägande vid en blivande omarbetning av taxeringsförrordningen i dess helhet.

1923 års taxeringssakkunniga hava å sid. 145 ff. i sitt betänkande behandlat denna fråga och med anförande av vissa sifferuppgifter om antalet skattskyldiga, som icke avlämnat deklaration, avstyrkt införande av underrättelseskyldighet i enlighet med 1920 års taxeringssakkunnigas förslag.

Jag har vid denna frågas bedömande haft att beakta även riksdagens i skrivelse den 27 april 1923, nr 116, gjorda anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes taga i övervägande, huruvida och på vilket sätt skattskyldiga i händelse av dubbeltaxering må kunna beredas lättnad vid erläggande av dem påförda skatter. Det har nämligen synts mig vara av vikt att i görligaste mån sörja för att dylika dubbeltaxeringar redan före uppbörden må kunna undanröjas.

På sätt jag redan anfört har i det nu föreliggande förslaget icke upptagits bestämmelse om att underlåtenhet att avgiva deklaration medför förlust av rätt att föra talan hos ordinarie prövningsnämnden. Underrättelse till skattskyldig, som underlåtit avgiva deklaration, om honom påförd taxering bliver således icke onyttig. Han blir därigenom uppmärksamgjord på den verkställda taxeringen i sådan tid, att han kan hinna hos prövningsnämnden andraga sina skäl mot åtgärden i fråga. Med hänsyn till det myckna arbete, som en så vidsträckt uppgiftsplikt skulle medföra för taxeringsnämndens ordförande, kan jag dock icke förorda, att underrättelse skall avlätas i den utsträckning, som 1920 års taxeringssakkunniga föreslagit. Begränsar man underrättelseförfarandet att avse dels juridiska personer och dels inom taxeringsdistriktet icke mantalsskrivna personer, torde skyldigheten icke få anses otillbörligt betungande, och man når på detta sätt dem, bland vilka de dubbeltaxerade i regel äro att söka.

I 3 mom. av förevarande paragraf har enligt förslag av taxeringssakkunniga införts stadgande om besvärshänvisning vid underrättelse enligt 1 och 2 mom. av paragrafen. Med hänsyn till de i författningsförslaget upptagna reglerna för ingivande av besvär synes vara lämpligt, att dylik besvärshänvisning alltid meddelas.

92 §.

Översändande
av handlingar
till den mel-
lankommuna-
la pröv-
ningsnämnden.

1 mom. av denna paragraf motsvarar 105 § i de sakkunnigas förslag.

Några av de inkomna yttrandena beröra det i denna paragraf föreslagna stadgandet.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför: Landskontorens arbete med avskiljandet av sådana deklarationer och uppgifter, som skola överlämnas till den interkommunala prövningsnämnden, komme att erfordra kvalificerad arbetskraft. Deklarationerna skulle sedan ånyo granskas inom den interkommunala prövningsnämnden, vilket innebure dubbelgranskning av kvalificerad arbetskraft. Avskiljningsarbetet komme även att på mycket olägligt sätt upptaga landskontorens arbetskrafter vid en tidpunkt, då de i hela sin utsträckning borde användas för positivt arbete. Den omfattande skriftväxling mellan landskamreraren och allmänna ombudet hos den interkommunala prövningsnämnden, som måste antagas bliva nödvändig, torde även komma att i hög grad inkräkta på landskamrerarens tid under det mest brådskande prövningsnämndsarbetet.

Länsstyrelsen i Södermanlands län yttrar: Enligt de sakkunnigas förslag skulle avskiljande äga rum av deklarationer och andra uppgifter beträffande sådana skattskyldiga, vilka, såvitt av *handlingarna* framginge, haft förvärvskälla, hänförlig till två eller flera prövningsdistrikt. Det torde vara nog att inskränka avskiljandet till att avse deklarationer och uppgifter beträffande skattskyldiga, vilka, såvitt av *inkomstlängderna* framginge, haft förvärvskälla, hänförlig till två eller flere prövningsdistrikt.

Länsstyrelsen i Värmlands län anser, att det föreslagna avskiljandet såsom varande alltför omfattande för att lämpligen utföras å landskontoret i stället borde äga rum hos vederbörande taxeringsnämnd.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framför samma synpunkter som länsstyrelsen i Södermanlands län.

Departements-
chefen.

De betänkligheter mot ifrågavarande stadgande, vilka kommit till uttryck i förenämnda yttranden, synas mig icke böra föranleda någon saklig ändring i stadgandets innehåll. Avskiljandet av deklarationerna och uppgifterna torde kunna väsentligt underlättas, därest taxeringsnämndernas ordförande på lämpligt sätt utmärka, vilka deklarationer och uppgifter enligt deras uppfattning skola avskiljas. Till frågan om formen härför ämnar jag återkomma vid behandlingen av det förslag till instruktion för beskattningsnämnderna, som det, på sätt förut angivits, är min avsikt att framlägga för Kungl. Maj:t. Bestämmelsen om avskiljandet har ändrats i anslutning till den begränsning av den mellankommunala prövningsnämndens kompetensområde, som föreslås i 96 § 2 mom., vartill jag återkommer. Härjämte hava några ändringar av redaktionell art vidtagits i taxeringssakkunnigas förslag.

93 §.

De sakkunniga föreslå i 113 § tredje stycket av sitt förslag, att landskamrere, då han funne anledning till erinran mot viss taxering, skulle hava att, efter det den skattskyldige erhållit tillfälle yttra sig, hos prövningsnämnden framställa yrkande om rättelse i taxeringen. Framställningen skulle delgivas jämväl taxeringsnämndens ordförande och kommunalombudet. Då fråga vore om uppenbar felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende skulle rättelse dock kunna göras utan nämnda åtgärders vidtagande. Rörande motiveringen för dessa förslag hänvisas till sid. 149—152 i de sakkunnigas betänkande.

Landskamrerarens granskning av taxeringarna.

De sakkunnigas förslag har på denna punkt föranlett uttalande från överståthållarämbetet och ett flertal länsstyrelser, av vilka många funnit förslagets genomförande stöta på en del svårigheter. *Länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län* hava lämnat förslaget utan erinran.

Överståthållarämbetet anför: Överståthållarämbetet funne, att förslagets genomförande skulle bli alltför hinderligt i landskamrerarens arbete. Kommunikation med den skattskyldige borde givetvis äga rum i flertalet fall, där landskamreraren vore betänkt på att föreslå en ändring av åsatt taxering, men bestämmelsen borde icke vara så avfattad, att landskamreraren kunde anses göra sig skyldig till tjänstefel, om han framställde ett yrkande hos prövningsnämnden, som tiden icke medgivit honom att delgiva den skattskyldige. Delgivning med taxeringsnämndens ordförande och kommunalombudet vore än mindre behövlig. Huruvida sådan delgivning skulle äga rum, borde kunna överlämnas till landskamrerarens fria omprövning.

Länsstyrelsen i Stockholms län yttrar: Länsstyrelsen funne den föreslagna bestämmelsen hinderlig för landskamrerarens verksamhet. I de flesta fall och under alla förhållanden, då det gällde en uppskattningsfråga eller vid bristande utredning, ägde redan nu delgivning med den skattskyldige rum, innan ett anmärkningsmål överlämnades till prövningsnämnden. Att föreskriva obligatorisk delgivning härutinnan måste befaras medföra olägenheter, exempelvis då en skattskyldig icke kunde anträffas med delgivning. Anmärkningsvärt vore, att ledamöterna av prövningsnämnden såsom hittills skulle äga att utan föregående kommunikation yrka ändring i taxering och få dylik fråga omedelbart behandlad av nämnden. Bestämmelsen borde lämpligen modifieras så, att landskamreraren icke förlorade sin rätt att framställa anmärkning, om kommunikation ej medhunnos eller, av andra skäl än i förslaget angäves, befunnes onödig. Alldeles obehövt vore det att stadga obligatorisk delgivning med taxeringsnämndsordföranden och kommunalombudet.

I huvudsak liknande synpunkter framhållas av länsstyrelserna i *Upp-*

sala, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län.

Länsstyrelsen i Örebro län: Länsstyrelsen anslöte sig till vad bevillningsutskottet vid 1923 års riksdag anförde i förevarande spörsmål och kunde icke finna vad de sakkunniga till förringande eller bemötande därav anförde vara bärande. Vid sidan av större anmärkningar framställdes till varje prövningsnämnd ett högst avsevärt antal anmärkningar, vilka icke kunde betecknas såsom avseende uppenbar felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende och icke var för sig gällde större skatteökningar, men som dock vore av betydelse. Att landskamreraren i dylika fall skulle vara tvungen att för att få rättelse till stånd kommunicera anmärkningen med den skattskyldige, vilket kunde tänkas stöta på stora svårigheter, förefölle fullkomligt obehövt. Länsstyrelsen hölle därför före, att den föreslagna ändringen icke borde lagfästas.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län avstyrker jämväl förslaget under framhållande av i stort sett enahanda synpunkter.

Ett par *taxeringsnämndsordförande* hava såsom sin mening framhållit, att delgivningen med kommunombudet i varje fall måste betraktas som fullständigt onödig.

Kammarrätten yttrar: Vad beträffade delgivning med den skattskyldige, kunde kammarrätten instämma i de sakkunnigas utlåtande, att det vore principiellt riktigt, att den skattskyldige erhöle underrättelse om anmärkning mot hans taxering. Å andra sidan funnes fog för den erinran, att landskamrerarens yrkande i sådan händelse måste föreligga utformat betydligt tidigare före prövningsnämndens sammanträde än för närvarande. Uppenbarligen kunde anmärkningsanledningar yppas så nära tiden för sammanträdet, att kommunikation icke vore möjlig. Underlåten delgivning i dylika fall borde givetvis icke stå i vägen för anmärkningars upptagande i prövningsnämnden. Försiktigheten borde alltså bjuda, att, även om kommunikation bleve regel, denna regel ej gjordes ovillkorlig. Kammarrätten finge därför föreslå, att till föreskriften i ämnet knötes förbehållet »där så ske kan». Såsom form för delgivning borde föreskrivas försändning i rekommenderat brev. Kommunikation med taxeringsnämndsordförandena borde begränsas till sådana fall, där det funnes behövt.

Departements-
chefen.

Det måste enligt min mening anses principiellt riktigt, att skattskyldig erhåller underrättelse om anmärkning, som landskamreraren hos prövningsnämnden framställt rörande hans taxering. Stadgandet torde emellertid av skäl, som angivits i de avgivna yttrandena, böra modifieras, och har jag vid utformningen härav i stort sett följt kammarrättens förslag. Tillräcklig anledning att påbjuda försändelse i rekommenderat brev har dock icke syns mig förefinnas.

Rörande innebörden av paragrafens bestämmelser om granskning av skatt-

skyldigs bokföring får jag hänvisa till vad jag i samma ämne anfört under 79 §.

Det i sista stycket av förevarande paragraf intagna stadgandet om samråd i vissa fall mellan landskamrerare i olika län i fråga om taxering av skattskyldiga, som skola taxeras till statlig inkomst- och förmögenhets-skatt i ett län och till kommunal inkomstskatt i annat län åsyftar att, såvitt möjligt, åstadkomma likformig behandling av dessa taxeringar. I den allmänna motiveringen har jag berört anledningen till stadgandet.

95 §.

Denna paragraf motsvarar i allt väsentligt 118, 163 och 195 §§ i taxeringssakkunnigas förslag.

96 §.

I fråga om innebörden av 2 mom. i förevarande förslag hänvisas till vad jag i den allmänna motiveringen anfört om den mellankommunala prövningsnämndens kompetensområde.

97, 102 och 105 §§.

Rörande platsen för prövningsnämndernas sammanträden åberopas vad jag anfört under 72 §.

Taxeringssakkunniga hava i 120 § av sitt förslag upptagit stadgande av innehåll, att till sammanträde med ordinarie länsprövningsnämnd skulle inkallas minst fem ledamöter, samt att det skulle ankomma på länsstyrelsen att för varje sammanträde bestämma, huru många och vilka av ledamöterna som skola inkallas till tjänstgöring. Motsvarande stadgande hade upptagits i 129 § beträffande Stockholms stads prövningsnämnd, varemot sådant stadgande icke meddelats beträffande den av de sakkunniga föreslagna interkommunala prövningsnämnden.

Rörande motiveringen härför hänvisar jag till sid. 159 i betänkandet.

Länsstyrelsen i Stockholms län ifrågasätter lämpligheten av stadgandet, att länsstyrelsen skulle äga rätt att bestämma, huru många och vilka ledamöter av prövningsnämnden som skulle inkallas till tjänstgöring. Genom en sådan arbetsordning inrättades ett flertal prövningsnämnder, och den jämnhet och enhetlighet i beskattningen, som borde upprätthållas, kunde därigenom komma att äventyras.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framför liknande synpunkter och förklarar sig anse den sedan många år i länet tillämpade arbetsmetoden lämpligare, nämligen att besvärsmål och yrkanden granskas av kommitterade, utsedda av och inom prövningsnämnden, vilka stundom arbeta en tid före nämndens sammanträden, varefter besluten fattas av nämnden in pleno.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län förklarar sig finna den av de sakkunniga föreslagna anordningen olämplig. Länsstyrelsen framhåller betydelsen av att all i provningsnämnden befintlig sakkunskap och sakkännedom är samlad på en gång.

Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott framhåller, att då provningsnämndens ledamotsantal ej vore större, det ovillkorligen syntes böra fordras, att samtliga ledamöter vore närvarande.

Övriga länsstyrelser och andra myndigheter, som yttrat sig i denna del, hava anslutit sig till förslaget i fråga.

Departements-
chefen.

Jag underskattar icke värdet av de skäl, som anförts för de sakkunnigas förslag, men anser detsamma icke odelat lämpligt. Det synes mindre väl överensstämman med grunderna för provningsnämndens sammansättning, att länsstyrelsen skulle äga inkalla de ledamöter, den önskade, utan rätt för övriga ledamöter att deltaga i sammanträdet. Särskilt måste det väcka betänkligheter, att på detta sätt medlemmar av provningsnämnden skulle kunna förhindras deltaga i vissa avgöranden, måhända av principiell innebörd. Enhetligheten i avgörandena måste ock bliva lidande av att medlemmarna växla från ett sammanträde till annat. Jag kan därför icke förorda detta förslag, men då praktiska skäl synas tala för att provningsnämnden är beslutför, även om icke alla medlemmar äro tillstades, har jag i förevarande paragrafer intagit stadgande om att nämnden är beslutför med fem medlemmar.

106 §.

Denna paragraf innehåller i sak samma bestämmelser som 136 § i de sakkunnigas förslag. Det synes vara av praktiska skäl betingat, att det överlämnas åt Kungl. Maj:t att bestämma den tidpunkt, inom vilken den mellankommunala provningsnämndens förändringslängder skola översändas till vederbörande länsstyrelse.

107 §.

I 3 § av de sakkunnigas förslag var upptaget stadgande, att det skulle åligga landskamrerare att inom sitt län och kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden att i Stockholm övervaka taxeringsarbetet samt tillse, att därför gällande föreskrifter efterföljas.

Stadgandet motiveras av de sakkunniga å sid. 138 i deras betänkande därmed, att genom detsamma avses att framhäva den ledande ställning med avseende å taxeringsarbetet, som bör tillkomma landskamreraren.

Enligt 217 § i de sakkunnigas förslag skulle vederbörande landskamrerare äga vara närvarande vid sammanträde med berednings-, uppskattnings- och taxeringsnämnd samt deltaga i överläggningarna men icke i besluten.

Sistnämnda stadgande avser — enligt vad som angives i de sakkunnigas motivering å sid. 138 i deras betänkande — att ersätta nuvarande bestämmelse om rätt för landshövdingen i länet att deltaga i överläggningarna

men icke i besluten, vilken från äldre tid kvarstående bestämmelse till följd av ändrade förhållanden numera torde sakna betydelse. Erhölle däremot landskamreraren dylik befogenhet, möjliggjordes för honom att på ort och ställe utan omgång förskaffa sig kännedom om vederbörandes sätt att ombesörja taxeringsarbetet, och han kunde därvid meddela behövliga råd och anvisningar för arbetets rätta bedrivande. Fördelarna härav torde vara uppenbara. Av föreskriften om landskamrerarens åliggande att övervaka taxeringsarbetet och tillse, att därför gällande föreskrifter efterlevdes, torde utan vidare följa, att taxeringsnämndernas ordförande och ledamöter ägde, när helst anledning därtill yppades, vända sig till honom för erhållande av råd och anvisningar.

Nyssnämnda båda stadganden i de sakkunnigas förslag hava sin motsvarighet i 107 § av föreliggande förslag.

Övervakningen av taxeringsarbetet har synts mig böra läggas i länsstyrelsens och icke i landskamrerarens hand. Till undvikande av eventuellt missförstånd i avseende å övervakningens natur har åt stadgandet i fråga givits en något mera allmänt hållen formulering. Det kan nämligen givetvis icke åligga den övervakande myndigheten att i detalj följa taxeringsarbetet, att t. ex. granska att taxeringarna bliva lagenliga och till beloppet riktiga. Däremot bör det tillkomma densamma att, där så erfordras, meddela allmänna direktiv för hur taxeringsarbetet skall ordnas och bedrivas, myndigheten givetvis obetaget att i fall av behov samt när tid och arbetskrafter sådant medgiva utsträcka övervakningsarbetet därutöver.

Enligt uppgift har på något håll förekommit, att landskamrerare är av länsstyrelse utsedd ledamot av taxeringsnämnd. Då ett dylikt förhållande för framtiden icke synes komma att stämma väl överens med grunderna för de i 107 § föreslagna bestämmelserna, torde det kunna förutsättas, att sådant förordnande icke vidare kommer att av länsstyrelse meddelas landskamrerare.

110 §.

I 213 § av de sakkunnigas förslag stadgas, att ordförande och ledamot i beskattningsnämnd skall avträda bland annat då fråga förekommer om taxering, som vidkommer någon, för vilken han är ombud eller av vilken han uppbär avlöning. Den sistnämnda jävsanledningen gäller redan enligt 52 § 3 mom. i 1910 års taxeringsförordning, under det att den förra innebär en nyhet.

Bestämmelsen om att jäv skall föreligga i avseende å taxering av den, av vilken taxeringsman uppbär avlöning, synes mig icke böra bibehållas. Genom en sådan bestämmelse skulle kommunal tjänsteman vara förhindrad deltaga i taxering av den kommun, av vilken han uppbär avlöning, samt statstjänare icke kunna deltaga i taxering av staten. Även i övrigt synes mig bestämmelsen sakna rationell grund.

Givetvis bör skattskyldigs ombud vara förhindrat deltaga i taxering av

huvudmannen. Motsvarande bestämmelse bör emellertid gälla i avseende å förmyndare och god man enligt 11 kap. lagen om förmynderskap.

I övriga delar motsvarar 110 § i föreliggande förslag i sak 52 § 3 mom. i gällande taxeringsförordning.

111 §.

Rörande omröstning till beslut inom beskattningsnämnd gäller enligt 33 och 43 §§ i 1910 års taxeringsförordning, att, därest bland beskattningsnämndens medlemmar skiljaktiga meningar uppstå och omröstning för frågans avgörande måste anställas, den mening skall bli gällande, vilken flertalet biträtt, eller, om rösterna utfalla lika, den, som länder till den skattskyldiges förmån. Kan denna grund ej tillämpas, gäller den mening, som ordföranden biträder.

Taxeringssakkunnigas förslag i denna del innefattas i 214 § av deras förslag och innebär, att den mening skall bli gällande, varom de flesta förena sig, eller, därest flera meningar yppas, den, till vilken de flestas röster kunna jämkas. Om rösterna utfalla lika, gäller enligt förslaget den mening, som biträdes av ordföranden.

*Departements-
chefen.*

Det saknas enligt min mening tillräcklig anledning att frånga de regler för omröstning till beslut inom beskattningsnämnd, som för närvarande gälla, och har stadgandet i 111 § av föreliggande förslag avfattats i enlighet med denna min uppfattning.

118 §.

*Tid och plats
för besvär
ingivande.*

Taxeringssakkunniga hava i 107 § av sitt förslag meddelat föreskrifter om tid och plats för ingivande av besvär över taxeringsnämnds beslut rörande taxering för inkomst eller förmögenhet. I anslutning till de av de sakkunniga föreslagna anordningarna för enhetlig taxering i sådana fall, då skattskyldig har förvärvskällor i flera provningsdistrikt, hava de sakkunniga föreslagit, att besvär till provningsnämnd rörande dylik skattskyldigs taxering skola, oavsett varest den överklagade taxeringen verkställets, ingivas till länsstyrelsen i det län, där taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt ägt eller bort äga rum. Därest den skattskyldige författningsenligt icke bort taxeras till dylik skatt, skulle besvären ingivas till länsstyrelsen i det län, där den överklagade taxeringsåtgärden företagits, eller, om åtgärden i fråga avsett inkomst av förvärvskälla, som varit att hänföra till två eller flera provningsdistrikt, och tillika ett av dessa distrikt varit Stockholm, till överståthållarämbetet och eljest till länsstyrelsen i något av de län, förvärvskällan vidkommit. Den nu gällande tiden för ingivande av besvär över taxeringsnämnds beslut, 15 juli i län resp. 31 augusti i Stockholm, har av de sakkunniga bibehållits. Emellertid har regeln om besvärens inlämnande till länsstyrelsen i hemortslänet i stället för till länsstyrelsen i det län, där överklagade taxeringsåtgärden vidtagits, medfört, att besvär över taxering

i Stockholm skulle i det fall att skattskyldigs hemortskommun vore belägen utom Stockholm, ingivas enligt de för hemortslänet gällande reglerna, nämligen senast den 15 juli.

Mot detta förslag hava vissa myndigheter och andra framställt erinran. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför, att reglerna för besvärns anförande syntes bliva för allmänheten synnerligen svårfattliga, vadan de tarvade revision.

Kammarrätten ifrågasätter, om icke längre besvärstid än den föreslagna erfordrades i sådana fall, då taxering, som enligt förslaget skall bedömas i ett län, berör även Stockholm. Om så ansåges icke kunna medgivas, kunde möjligen ordnas så, att den skattskyldige underrättades om avvikelse från deklarationen något tidigare än förslaget stadgade. Därjämte erinrar kammarrätten om sin ståndpunkt till de sakkunnigas förslag rörande åtgärder för vinnande av enhetlig taxering i sådana fall, då skattskyldig haft förvärvskälla inom flera provningsdistrikt, varav följde konsekvenser beträffande besvärnsförfarandet.

Med anledning av att jag endast i vissa delar upptagit de sakkunnigas förslag om åtgärder för vinnande av enhetlig taxering i de fall, då skattskyldig haft förvärvskälla inom två eller flera provningsdistrikt, har de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende omarbetats. Såsom regel har föreskrivits, att besvär skola ingivas till länsstyrelsen i det län, där den överklagade taxeringsåtgärden vidtagits. I de fall då besvären skola prövas av den mellankommunala provningsnämnden, har det dock icke ansetts nödigt föreskriva, att besvären skola ingivas till länsstyrelserna i alla de län, där sådan taxering ägt rum, utan har meddelats föreskrift av innebörd att besvär må ingivas i något av ifrågavarande län. Därest någon av taxeringarna i fråga verkställdes i Stockholm, skall besvärstiden vara den för Stockholm gällande, även om besvären ingivas till länsstyrelse i något av länen. I andra fall är besvärstiden den för länen gällande. Genom denna anordning torde de framställda erinringarna mot taxeringssakkunnigas förslag hava blivit beaktade.

Departements-
chefen.

De nu föreslagna föreskrifterna om plats för besvärns ingivande skola hava motsvarande tillämpning i fråga om besvär till kammarrätten samt extraordinära besvär, vilket framgår av 122 och 124 §§.

123 §.

Redan enligt gällande förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering (50 §) föreligger i vissa fall möjlighet att anföra besvär i särskild ordning.

*Extra ordi-
när besvär-
rätt.*

Även i taxeringssakkunnigas förslag återfinnas bestämmelser härom.

Bestämmelserna om den extraordinära besvärsrätten, vilka innefattas i 123 § av föreliggande förslag, synas böra behandlas särskilt i vad de röra dels taxering till fastighetsskatt, dels taxering till kommunal inkomstskatt,

kommunal progressivskatt, utjämningsskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och dels taxering till skogsaccis.

Vid taxering
till fastighets-
skatt.

Förslaget 123 § 1 mom., som avhandlar extraordinära besvär i fråga om taxering till fastighetsskatt, motsvaras i taxeringssakkunnigas förslag av 55 och 170 §§.

Enligt sistnämnda förslag skulle extraordinär besvärsrätt föreligga, därest vid allmän eller särskild fastighetstaxering fastighet blivit taxerad å mer än en ort eller eljest å obehörig ort eller fastighet på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende blivit felaktigt taxerad. Besvärsrätt skulle tillkomma fastighetens ägare eller med honom likställd innehavare. Rätt till besvär i anledning av förelupen felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende skulle jämväl tillkomma landskamrerare så ock vederbörande kommun, municipal-samhälle, vägstyrelse och landstings förvaltningsutskott samt, i vissa fall, församling och skoldistrikt.

I fråga om de sakkunnigas motivering till de i 55 och 170 §§ föreslagna bestämmelserna hänvisas till sid. 121 och 123 i deras betänkande.

Yttranden.

Berörda förslag har i de däröver avgivna yttrandena i allmänhet lämnats utan erinran. Av *järnvägsstyrelsen* har emellertid erinrats därom, att extraordinär besvärsrätt borde föreligga jämväl i de fall, då taxering ägt rum av fast egendom, som icke bort taxeras. *Telegrafstyrelsen* har, under erinran att enligt 50 § i gällande taxeringsförordning extraordinär besvärsrätt föreligger, då någon taxerats till bevillning för fast egendom i fall, där sådan taxering icke bort äga rum, påkallat införande av en motsvarande bestämmelse i den nya taxeringsförordningen.

Kammarrätten har i fråga om 55 och 170 §§ i taxeringssakkunnigas förslag yttrat:

»Enligt 50 § i gällande taxeringsförordning är extraordinär besvärsrätt medgiven även då fastighet obehörigen bevillningstaxerats, eller då orätt person påförts taxering till bevillning för fast egendom. Motsvarighet här till saknas i förevarande paragraf. Med hänsyn till vad de sakkunniga å sid. 121 yttrat, synes det oklart, huruvida denna olikhet är åsyftad eller icke. I varje fall föreligger här en brist i 55 §, som bör avhjälpas. Det anmärkta förhållandet har ock ur viss synpunkt påpekats av järnvägsstyrelsen.»

Departements-
chefen.

I enlighet med uttalanden, som i ämnet gjorts i de avgivna yttrandena, har förevarande stadgande i förslaget erhållit en sådan avfattning, att extraordinär besvärsrätt föreligger icke blott i de av taxeringssakkunniga angivna fallen utan även i fall, där taxering icke bort äga rum eller fastighet uppförts såsom skattepliktig, ehuru densamma är undantagen från skatteplikt, eller annan skattskyldig än den som vederbort uppförts till utgörande av fastighetsskatten.

Extraordinär besvärsrätt har jag vidare funnit böra föreligga i det fall, att under löpande taxeringsperiod antingen vidtagits sådan ändring i avseende å taxering av fastighet, som avses i 90 § 1 mom. — d. v. s. att nytt taxeringsvärde åsatts eller sådant värde jämlikt 8 § sista stycket kommunalskattelagen fördelats å olika i taxeringsenheten ingående fastigheter eller delar av fastigheter — eller framställning om vidtagande av nu omförmäld taxeringsåtgärd avslagits, men vederbörande icke erhållit under rättelse, som i nyssnämnda 90 § 1 mom. angives, inom viss tid, motsvarande en månad före utgången av tiden för anförande av besvär hos högre instans.

På sätt taxeringssakkunniga föreslagit skall ifrågavarande besvärsrätt tillkomma ägare eller med ägare likställd innehavare av den fastighet, varom fråga är.

Av 131 § 1 mom. i förslaget framgår, att enahanda besvärsrätt tillkommer även annan, som uppförts eller bort uppföras såsom skattskyldig för fastigheten, så ock arrendator, vilken enligt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, är pliktig att gentemot ägaren eller innehavaren ansvara för den å den arrenderade fastigheten belöpande fastighetsskatten.

I fråga om den av taxeringssakkunniga föreslagna besvärsrätten på grund av förelupen felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende har ändring icke vidtagits i de sakkunnigas förslag. Kompletterande bestämmelser om vem klagorätt i sådan händelse tillkommer hava intagits i 123 § 4 mom. och 131 § 2 mom.

I övriga, av mig ej här berörda delar har de taxeringssakkunnigas förslag upptagits med oförändrat sakligt innehåll.

I 123 § 2 mom. upptagas bestämmelser om extraordinär besvärsrätt vid taxering för inkomst eller förmögenhet. Motsvarande bestämmelser återfinnas i 111 § 1 mom. och 148 § av taxeringssakkunnigas förslag.

Vid taxering till kommunal inkomstskatt, kommunal progressivskatt, utjämningskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Enligt dessa stadganden skulle extraordinär besvärsrätt tillkomma:

den, som taxerats till inkomst- och förmögenhetsskatt i fall då eller å ort, där han icke är skattskyldig till sådan skatt i det avseende vid taxeringen antagits,

den, som taxerats till kommunal repartitionsskatt för inkomst eller för näring i fall då eller å ort, där han icke är skattskyldig till sådan skatt beträffande förvärvskälla av det slag vid taxeringen antagits,

den, som blivit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller kommunal repartitionsskatt för inkomst eller för näring å ort, där han icke enligt stadgandena i 70 § och 71 § 1 mom. varit pliktig att avgiva deklaration,

den, som uti stadgad ordning avlämnat behörig deklaration och icke till följd av bestämmelserna i 76 § 2 och 3 mom. förlorat rätt till talan, men mot innehållet i deklarationen blivit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller till kommunal repartitionsskatt för inkomst eller för näring och icke erhållit underrättelse om dylik avvikelse före den 15 juni, då be-

svär över taxeringen jämlikt 107 § skola ingivas till länsstyrelse, och eljest före den 1 augusti,

så ock den, vilkens taxering på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende blivit felaktig.

Rätt till besvär enligt denna paragraf i anledning av förelupen felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende skulle tillkomma jämväl vederbörande landskamrerare.

Beträffande de sakkunnigas motivering för ifrågavarande stadgande tillåter jag mig hänvisa till sid. 207 ff. samt sid. 223 i deras betänkande.

Yttranden.

Endast i några yttranden hava de sakkunnigas förslag i dessa hänseenden blivit berörda.

Överståthållarämbetet yttrar:

»Den formulering 111 § i förslaget erhållit synes vara väl obestämmd och lätt kunna leda till en utsträckning av besvärsrätten, som de sakkunniga enligt motiven icke avsett. Orden i första stycket 'i det avseende vid taxeringen antagits' och i andra stycket 'av det slag vid taxeringen antagits' kunna nämligen med en för den skattskyldige välvillig tolkning utsträcka besvärstiden i fråga om så gott som varje beslut av taxeringsnämnd till ett år efter det utskylder avfordrats vederbörande.»

Länsstyrelsen i *Jämtlands län* anför:

»Beträffande nuvarande taxeringsförfordning 50 § första stycket delar Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande fullständigt de sakkunnigas uppfattning, att dess formulering gått för långt såväl principiellt som praktiskt. Formuleringen har också framkallat osäkerhet vid tillämpningen. Emellertid synes det, som om även den av de sakkunniga i 1 och 2 styckena av 111 § föreslagna extra ordinära besvärsrätten sträcker sig längre än vad som kan anses behöfligt. Enligt Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes uppfattning vore det tillräckligt, om sådan besvärsrätt tillätes i de fall, som avses i nyssnämnda paragrafs 3 och följande stycken. Det torde också böra påpekas, att innebörden av uttrycket 'skattskyldig' icke är fullt klar samt att förslaget jämväl lämnar rum för tvekan, hur prövningsnämnden skall förfara, om den skattskyldige blivit taxerad i flera 'avseenden' eller beträffande flera 'förvärvskällor' och med åberopande av 111 § besvarar sig över sin taxering i dess helhet.»

Länsstyrelsen i *Örebro län* yttrar:

»Uti 111 § hava de sakkunniga behållit den i 50 § gällande taxeringsförfordning varande bestämmelsen att extra besvärsrätt finnes för skattskyldig, vars i behörig ordning avlämnade deklaration icke följts, för så vitt han icke erhållit underrättelse om dylik avvikelse före den 15 juni det år, taxeringen skett. Bestämmelsen erhöll denna avfattning enligt beslut av 1920 års riksdag. Tidigare gällde, att skattskyldig ägde extra besvärsrätt, om hans deklaration icke blivit följd utan att på visst sätt beskaffad underrättelse till honom i länen före den 15 juni och i Stockholm före den 1 augusti avlåtits.

Den av 1920 års riksdag ändrade, uti förslaget bibehållna ändringen av tiden för utsändande av underrättelse om frångången deklaration har bi-

dragit till att skapa oreda och osäkerhet på ett område, där förut fullt klara och tydliga bestämmelser funnos. Tidigare kunde nämligen, då taxeringsnämndens ordförande med postens kvitto kunde styrka, att han senast den 15 juni till viss skattskyldig avsänt rekommenderad försändelse, ju anses utan vidare klarlagt, att underrättelse om avvikelse i behörig ordning avsänts. Så är icke fallet nu. Då underrättelserna avsändas nära inpå den 15 juni, kan man ju med tämlig visshet antaga att de icke kunnat hinna fram i rätt tid, men det kan knappast i något enda fall med bestämdhet påstås, att en skattskyldig fått del av underrättelse före viss dag. Icke ens om underrättelse avsänts mycket tidigt, kan man vara säker på att den skattskyldige erhållit densamma, då han till äventyrs kan hava underlåtit att utlösa densamma å postkontoret.

Belysande för frågan är handläggningen av ett ärende, som förekom vid sammanträde den 10 januari 1925 med den i 48 § taxeringsförordningen omförmälda särskilda prövningsnämnden. En skattskyldig hade beträffande 1924 års taxering anfört besvär till den särskilda prövningsnämnden under påstående bland annat, att han icke erhållit underrättelse därom att av honom avlämnad deklaration icke följts. Det upplystes, enligt postverkets kvittensbok, att klaganden den 6 juni 1924 i rekommenderad försändelse tillställts underrättelse om ifrågavarande avvikelse, vilken försändelse dock icke av klaganden utlösts. Prövningsnämnden beslöt med två röster mot en att icke upptaga besvären till prövning, enär klaganden finge anses hava erhållit föreskriven underrättelse om avvikelser. Med reservanten instämde undertecknad landshövding med följande, vid protokollsjusteringen avgivna skriftliga motivering:

’Då jag under överläggningen angående lägenhetsägaren Aug. Hjalmar Peterssons, Sveaborg, besvär, huruvida de skulle tagas upp till prövning eller icke, fann den mening, som omfattades av kronans ombud och två av prövningsnämndens ledamöter, icke vara riktig, förklarade jag, att jag önskade, att min uppfattning skulle antecknas i protokollet och förbehöll jag mig att efter protokollets justering avlämna mitt skriftliga yttrande.

Uti 4 punkten 50 § av nämnda förordningen om taxeringsmyndigheter och om taxeringsförfarandet, sådant detta författningsrum för närvarande lyder, har besvärsrätt tillerkänts den, som mot innehållet i av honom uti stadgad ordning avlämnad behörig deklaration eller uppgift, varom förmäles i 16 §, blivit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller bevillning, men icke erhållit underrättelse, varom i 23 § 2 mom. föreskrives, i Stockholm före den 1 augusti och annorstädes före den 15 juni.

Emot denna enligt min mening tydliga föreskrift, att den skattskyldige i verkligheten emottagit den av taxeringsnämnden avsända underrättelsen, vill kronoombudet och prövningsnämndens majoritet göra gällande, att, om taxeringsnämnden inom rätt tid avsänt underrättelsen, det är utan betydelse, om den skattskyldige i verkligheten emottagit underrättelsen. Den hänvisning, som förekommer vid ordet underrättelse, varom i 23 § 2 mom. föreskrives, skulle innebära en ändring i vad som uttrycket ’erhållit underrättelse’ enligt vanligt språkbruk innebär, så att sistnämnda uttryckssätt skulle allenast betyda, att till den skattskyldige blivit inom viss tid avsänd den underrättelse, varom i 23 § 2 mom. förmäles.

Då uti ifrågavarande förordnings ursprungliga lydelse motsvarande bestämmelse, som fanns i 49 § 1 mom. punkt C innehöll, att besvärsrätt tillerkänts skattskyldig allenast om underrättelse ’som i 23 § mom. 2 föreskrives’ icke blivit inom viss tid avsänd, synes mig den omständigheten, att

den ursprungliga lydelsen blivit ändrad och andra uttryckssätt använts, uppenbarligen visa, att icke en formell ändring vidtagits, utan att rätten till besvärsrätt utvidgats.

Efter prövningsnämndens sammanträde har jag ansett mig böra uti kommittéutlåtanden, anföranden till statsrådsprotokoll och utskottsbetänkanden efterse, huruvida något stöd i dessa finnes att hämta för kronoombudets och prövningsnämndsmajoritetens tolkning.

Resultatet av min undersökning har visat, att prövningsnämndens tolkning uppenbart är oriktig. Jag anser mig allenast behöva hänvisa till statsrådets och chefens för kungl. finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 18 november 1920 (se kungl. prop. nr 213 år 1921 sid. 34), i vilket han bland annat yttrar, att i 50 § medgavs extraordinär besvärsrätt, därest dylik underrättelse icke framkommit även om den avsänts i behörig tid.'

Målet fullföljdes icke hos kammarrätten och det är icke gott att avgöra, hurudan utgången där blivit. Det är obestriddligt, att klaganden icke fått del av meddelandet om avvikelser, men det är lika obestriddligt att detta berott på hans säkerligen avsiktliga underlåtenhet att utkittera den rekommenderade försändelsen. Dylik underlåtenhet är för övrigt icke någon enstaka företeelse. Varje år, då taxeringsnämndernas underrättelser om avvikelser utgå, bliva stora mängder dylika brev kvarliggande outlösta.

Befallningshavanden avser för ingen del att onödigt skärpa föreskrifterna i denna del, men anser det nödvändigt att, så länge bestämmelser om viss fatalitet för anförande av besvär i skattemål finnes, det också tillses, att bestämmelserna äro så formulerade, att de kunna utan tveksamhet tillämpas. Så var förhållandet före 1920 års författningsändring och hemställer därför befallningshavanden enträget om återinförande av de ursprungliga klara och rediga föreskrifterna i denna del.»

Kammarrätten gör följande uttalande:

»I anslutning till vad kammarrätten tidigare i detta utlåtande anført beträffande den extraordinära besvärsrätten erinras, att förslaget, jämfört med 50 § i taxeringsförfordningen, innebär en skärpning därutinnan, att besvärsrätt enligt 111 § icke skall vara medgiven i sådana fall, där någon taxerats, men icke bort taxeras, därför att de skattefria avdragen överstigit den verkliga inkomsten, ehuru denna varit så hög, att den skolat deklarerars. Även om deklaration ej skett, står det den skattskyldige öppet att klaga enligt 50 §, varigenom i detta fall undgås äventyret av klagorättens förlust vid underlåtenhet att deklarerars. Detsamma inträffar även i andra fall, där deklarationsplikt förekommer, men inkomsten icke uppgår till beskattningsbart belopp. Kammarrätten delar de sakkunnigas uppfattning att detta förhållande från såväl principiell som praktisk synpunkt icke är önskvärt.

Överståthållarämbetet har anmärkt, att formuleringen av 111 § vore väl obestämd och kunde leda till en utsträckning av besvärsrätten, som icke avsetts. Orden i 1 mom. första stycket 'i det avseende vid taxeringen antagits' och i andra stycket 'av det slag vid taxeringen antagits' kunde tolkas till förmån för en utsträckning av besvärstiden i fråga om så gott som varje beslut av taxeringsnämnd.

Även kammarrätten finner paragrafens bestämmelser svävande och detta ej blott i nyssberörda utan ock i andra avseenden. Över huvud taget har kammarrätten fått intrycket, att en rätt tillämpning av paragrafen skulle främjas genom återgång i tillämpliga avseenden till de uttryckssätt, som användas i 50 § taxeringsförfordningen.»

Från kammarrättens uttalande i denna del var *en ledamot* skiljaktig och yttrade för sin del följande:

»De sakkunniga uttala i motiveringen å sid. 209: 'Har en person, som underlåtit att deklarerat, blivit med orätt taxerad för inkomst av en förvärvskälla, som han icke haft, synes detta icke i och för sig böra föranleda till extraordinär besvärsmätt, tvärtom får han skylla sig själv, om han genom underlåtenhet att fullgöra sin deklarationsskyldighet går miste om sin talemätt.' Ett dylikt betraktelsesätt synes mig icke överensstämma vare sig med allmänt rättsmedvetande eller med statens och kommunens verkliga fiskaliska intressen. Extraordinär besvärsmätt synes därför böra medgivas skattskyldig i den mån han taxerats för inkomst av förvärvskälla, av vilken han i verkligheten icke haft någon taxeringsbar inkomst, eller för förmögenhet eller näring, för vilka han visar sig icke hava bort upptagas till beskattning.»

Beträffande den principiella grunden för den extraordinära besvärsmätten vid taxering av inkomst och förmögenhet föreligger i stort sett icke någon skiljaktighet i uppfattningen mellan de sakkunniga och de myndigheter, som yttrat sig över deras förslag. Divergenserna synas i regel hänföra sig till bestämmelsernas avfattning eller vissa detaljfrågor, vartill jag strax skall återkomma.

Departements-
chefen.

Enighet torde råda därom, att extraordinär besvärsmätt bör föreligga i alla de fall, då den skattskyldige ansett sig icke rimligen hava att räkna med en taxering av den art, som skett, och därför trott sig sakna anledning eller icke hunnit att före den ordinarie besvärstidens utgång undersöka, om eller huru han blivit taxerad. Härunder faller till en början det fall, då skattskyldig, som fullgjort sin deklarationsplikt, taxerats i strid mot deklarationen, men om avvikelserna antingen icke alls blivit underrättad eller ock icke underrättats inom föreskriven tid. Extraordinär besvärsmätt bör även medgivas i sådana fall, då den skattskyldige icke varit deklarationspliktig å den ort, där taxeringen ägt rum; han har i sådant fall icke haft anledning antaga att han skulle komma att taxeras därstädes. Däremot bör i regel dylik besvärsmätt icke föreligga, då deklarationsförsumlighet ligger den skattskyldige till last. Sistberörda regel måste dock förbindas med vissa undantag. Dessa undantag grundas därå, att den försumlige icke bör löpa större risk för sin underlåtenhet än billigt är. Om beskattningsnämnden i saknad av deklaration, som det ålegat den skattskyldige att avgiva, misstager sig beträffande den skattskyldiges förvärvskällor eller beträffande storleken av hans inkomst, har detta misstag vållats av den skattskyldige, och han bör då stå för följderna av sin försumelse. Däremot vore det icke billigt, om den skattskyldige skulle nödgas tåla att bli beskattad efter beskattningsgrunder, som icke äro å honom tillämpliga, även om de av beskattningsnämnden antagna faktiska förhållandena skulle föreligga. Den försumlige har givetvis saknat all anledning räkna med att beskattningsnämnden skulle taga hans försumlighet till förevändning för en mot skatteförfattningarna stridande åtgärd, och han bör icke vara skyldig finna sig däri.

Hur önskvärt det än vore att kunna avfatta bestämmelserna om den extra-

ordinära besvärsrätten kortfattat och enkelt, torde man dock icke på ifrågasvarande område kunna undgå en viss vidlyftighet. Man riskerar nämligen eljest att aptingen beskära besvärsrätten i sådana fall, där den uppenbarligen bör förekomma, eller att tillerkänna sådan besvärsrätt i fall, där den lika uppenbart icke bör föreligga. Beaktas bör även den olikhet, som med avseende å den principiella skattskyldigheten och den objektiva skatteplikten föreligger mellan kommunalbeskattningen å ena sidan och den statliga beskattningen å den andra.

Vad först den kommunala inkomstskatten angår, bör givetvis extraordinär besvärsrätt föreligga för den, som taxerats till sådan skatt för samma inkomst å mer än en ort. Dylig besvärsrätt bör vidare tydligen tillkomma den, som taxerats till kommunal inkomstskatt å ort, där han icke är skyldig erlägga sådan skatt enligt de principiella, i 56—61 §§ i det riksdagen förelagda förslaget till kommunalskattelag meddelade reglerna för beskattningsort. Det sistnämnda torde vinnas genom en sådan bestämmelse som den i förslaget upptagna eller att extraordinär besvärsrätt tillkommer den, som taxerats för inkomst eller förmögenhet å ort, där han icke varit pliktig att avgiva självdeklaration, allmän eller särskild sådan. Däremot synes extraordinär besvärsrätt icke böra under alla omständigheter tillerkännas den, som för viss inkomst taxerats till kommunal inkomstskatt å ort, där han väl icke varit för inkomsten i fråga men däremot för annan inkomst skattskyldig. I detta fall synes nämligen besvärsrätt böra föreligga, om vederbörande taxerats för inkomst, för vilken över huvud taget kommunal skattskyldighet för honom icke jämlikt 53 och 54 §§ i förslaget till kommunalskattelag föreligger, men eljest vara beroende av om vederbörande fullgjort honom å orten i fråga åliggande deklarationsplikt. Har det nämligen ålegat personen i fråga att å ifrågasvarande ort avlämna självdeklaration, men han underlåtit detta, bör extraordinär besvärsrätt icke förekomma under någon annan omständighet, än som nyss angivits. Har deklarationsplikten fullgjorts, bör den extraordinära besvärsrätten vara beroende av att vederbörande icke inom viss tid erhållit föreskriven underrättelse om avvikelse från deklarationen.

Vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt bör enligt min mening extraordinär besvärsrätt föreligga *dels* för den, som taxerats till dylig skatt å ort, där han icke enligt 22 § i det riksdagen förelagda förslaget till förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är skattskyldig till inkomst- och förmögenhetsskatt, *dels* för den, som taxerats till inkomst- och förmögenhetsskatt för inkomst, ehuru han enligt de i 6 och 7 §§ av nyssnämnda förslag till förordning meddelade bestämmelserna principiellt är frikallad från skyldighet att erlägga sådan skatt för all inkomst eller för vid taxeringen avsett slag av inkomst, eller som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för förmögenhet, ehuru han enligt 12 § i meranämnda förslag principiellt är frikallad från skattskyldighet för förmögenhet, och *dels* för den, som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt å ort, där han icke varit pliktig att avgiva allmän självdeklaration.

I det sistnämnda fallet åsyftas t. ex. den, som visserligen varit å orten i fråga principiellt skattskyldig, men på grund av inkomstens ringa storlek icke varit deklarationspliktig. Den, som underlåtit fullgöra honom åliggande deklarationsplikt, kan således icke — på sätt enligt gällande taxeringsförrättning är fallet — komma i åtnjutande av extraordinär besvärsmätt enbart av den anledningen, att beskattningsbart belopp visas icke hava förefunnits. För den, som vederbörigen fullgjort sin deklarationsplikt, skall extraordinär besvärsmätt därjämte föreligga, därest deklarationen blivit vid taxeringen frångången och han icke erhållit stadgad underrättelse om avvikelser inom föreskriven tid.

Här angivna bestämmelser torde i sak överensstämma med de sakkunnigas förslag. Med den ändrade form, som desamma erhållit i föreliggande förslag, synas de anmärkningar, som i sådant avseende framställt av överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Jämtlands län och kammarrätten, vara beaktade.

Vad nu sagts om taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt gäller i tillämpliga delar även om taxering till kommunal progressivskatt och till utjämningskatt, vilket kommit till uttryck i författningstexten genom bestämmelsen, att klagorätt i extraordinär ordning i angivna fall tillkommer den, som taxerats »för inkomst eller förmögenhet». Ett särskilt stadgande har dock ansetts behövt för det fall, att skattskyldig taxerats i strid mot de i 2 § förordningen om kommunal progressivskatt eller 3 § förordningen om utjämningskatt meddelade stadgandena om principiell skattskyldighet. Detta har uttryckts på det sätt, att extraordinär besvärsmätt tillerkänts den, som taxerats till kommunal progressivskatt eller till utjämningskatt i strid mot de i förordningarna om nämnda skatter givna stadgandena om frihet från dylik skatt helt eller i viss omfattning.

Utom i de av taxeringssakkunniga angivna fallen synes extraordinär besvärsmätt böra förefinnas jämväl om någon eftertaxerats för inkomst eller förmögenhet, men icke inom viss tid erhållit sådan underrättelse därom, som föreskrives i 114 § av föreliggande förslag. Enligt rådande praxis torde dylik klagorätt föreligga oberoende av om den skattskyldige för det år, som efterbeskattningen avser, fullgjort honom åliggande deklarationsplikt eller ej; och avser nu föreliggande förslag icke att göra någon ändring i detta förhållande.

Vidare har den extraordinära besvärsmätt, som enligt de sakkunnigas förslag skulle tillkomma den, vilkens taxering på grund av felräkning, misskrivning eller annat därmed jämförligt förbiseende blivit felaktig, i förvarande förslag, 123 § 4 mom., utsträckt att gälla även för vederbörande kommun, municipalsamhälle, vägstyrelse och landsting, i den mån sådana menigheter hava klagorätt över taxeringsnämnds beslut enligt 117 § i förslaget. Av innehållet i 131 § 2 mom. framgår, att även församling och skol-distrikt under vissa förutsättningar skola hava samma klagorätt som kommun.

Detaljfråga.

Jag övergår slutligen till att behandla den detalj av förevarande spörsmål, som länsstyrelsen i Örebro län berört i sitt av mig nyss återgivna yttrande, och vill först erinra om tillkomsten av nu gällande stadgande i detta avseende.

Genom förordningen den 19 november 1920 (nr 760) om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering infördes i 50 § av samma förordning ett stadgande av innehåll, att extraordinär besvärsrätt skulle tillkomma »den, som utan att vara uppgiftspliktig eller, där han varit uppgiftspliktig och i stadgad ordning avlämnat behörig deklaration eller uppgift, mot innehållet i deklarationen eller uppgiften blivit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller bevillning, men icke erhållit underrättelse om taxeringen så tidigt, att han kunnat anföra besvär över taxeringen i den ordning, varom i 49 § stadgas». Nämnda stadgande beslöts av 1920 års riksdag på förslag av andra särskilda utskottet (se dess utlåtande nr 1, sid. 68).

Dessförinnan gällde enligt 49 § 1 mom. taxeringsförordningen, att skattskyldig ägde föra talan hos kammarrätten före taxeringsårets utgång, om hans deklaration eller uppgift icke blivit av taxeringsnämnden följd, utan att föreskriven underrättelse blivit avsänd i Stockholm före den 1 augusti och annorstädes före den 15 juni.

Innan förordningen den 19 november 1920 utfärdades, hade statskontoret och kammarrätten den 21 augusti 1920 gemensamt avgivit infordrat utlåtande över det av riksdagen antagna förslaget till ändringar i taxeringsförordningen. I anledning av vissa utav ämbetsverken därvid framställda anmärkningar utarbetades därefter inom finansdepartementet förslag till ändrad lydelse av 49 § 1 mom. och 50 § taxeringsförordningen. Detta förslag remitterades till kammarrätten för yttrande. Kammarrätten, som avgav utlåtande den 3 mars 1921, framställde därvid vissa anmärkningar mot det remitterade förslaget, och blevo dessa beaktade, då frågan år 1921 på nytt förelades riksdagen. En närmare redogörelse för frågans förberedande behandling torde nu icke erfordras, utan hänvisar jag till Kungl. Maj:ts proposition till 1921 års riksdag nr 213 sid. 32 ff.

Kammarrättens sistnämnda utlåtande var icke enhälligt. Presidenten Petersson, med vilken kammarrättsrådet Norrman instämde, ifrågasatte i en vid utlåtandet fogad reservation, om ej det nuvarande villkoret för skattskyldigs rätt att klaga i kammarrätten — att han förut klagat hos prövningsnämnden — borde och kunde eftergivas. De erinrade om att det vid verkställd undersökning befunnits, att ett betydande antal mål icke upptoges till prövning av kammarrätten av bland annat den anledningen, att besvär ej anförts hos prövningsnämnden. De yttrade därefter, bland annat följande:

»Härtill kommer att i ett stort antal av dessa deserta mål undersökningen om, huruvida målet är att anse som desert eller skall realiter prövas, vållar större besvär och mera tidsutdräkt än som skulle åtgå för en direkt saklig

prövning av målet. Än mer lärer detta bliva fallet, om, såsom det föreliggande förslaget innebär, det för besvärsrätten avgörande skall bliva, om och när underrättelse om avvikelse från deklarationen kommit den skattskyldige tillhanda (icke såsom nu enligt 49 § om och när dylik underrättelse avsänts). Det bliver då icke vidare nog med ett företeende av vederbörande postanstalts bevis om inlämnad rekommenderad försändelse utan adressatens kvitto å densamma måste fram. Och fråga kan vara, om ens ett dylikt mottagningsbevis under alla förhållanden kan anses såsom fullgiltigt bevis för, att underrättelse kommit adressaten tillhanda och om tiden då så skett. Ofta lära dylika försändelser uttagas genom generell bemyndigat bud eller inläggas i postfack eller dylikt, och mellan en sådan åtgärd och adressatens mottagande av försändelsen ligga många möjligheter. Med en i detta fall ganska befogad sträng tolkning av bestämmelsen, att underrättelsen skall hava 'kommit den skattskyldige tillhanda' eller att han skall hava 'erhållit' den, torde konstaterandet av detta faktum i regel bliva beroende av den skattskyldiges eget erkännande därav — men därmed är i realiteten gärdet uppgivet.»

Dåvarande chefen för finansdepartementet yttrade i nu förevarande fråga följande:

»Ganska starka skäl synas tala för att, på sätt presidenten Petersson och kammarrättsrådet Norrman föreslagit, tillerkänna skattskyldig rätt att alltid föra talan hos kammarrätten oberoende av huruvida han hos prövningsnämnden överklagat taxeringsnämndens beslut eller icke, men en dylik utsträckning av besvärsrätten torde icke böra äga rum utan fullständigare utredning än som nu kunnat ske. Enligt min åsikt torde man därför böra för det närvarande inskränka sig till att genomföra de ändringar, som äro oundgängligen nödvändiga. Såsom samma personer framhållit, torde det i många fall möta svårighet att visa, att en skattskyldig mottagit underrättelse om avvikelse från hans deklaration, och i följd härav torde extraordinär besvärsrätt i många fall komma att åtnjutas av personer, vilka erhållit dylik underrättelse, ehuru detta icke kan bevisas. Detta torde knappast kunna undvikas utan att återgå till den gamla bestämmelsen, att avsändandet av underrättelse skall vara det avgörande. Att nu upphäva den nya bestämmelsen, som nätt och jämnt hunnit träda i kraft, torde emellertid icke böra ifrågasättas; först om bestämmelsen, att mottagandet av underrättelse skall vara avgörande för besvärsrätten, visar sig i praktiken medföra avsevärda olägenheter, torde förevarande fråga böra upptagas till förnyad omprövning.»

Kungl. Maj:t föreslog i nyssnämnda proposition riksdagen att antaga förslag till sådan ändrad lydelse av 49 § 1 mom. och 50 § taxeringsförordningen, att den tidpunkt, då föreskriven underrättelse kommit skattskyldig till handa, blev utav avgörande betydelse för hans klagorätt jämlikt nämnda stadganden. Kungl. Maj:ts förslag blev av riksdagen antaget, och utfärdades förordning om ändringen den 7 juli 1921 (nr 420).

Nämnda paragrafer hava av anledning, på vilken jag i detta sammanhang icke behöver närmare ingå, underkastats ändring genom förordning den 12 maj 1922 (nr 220). Enligt 50 §, sådan den lyder enligt sistnämnda förordning, tillkommer extraordinär besvärsrätt den, som mot innehållet i

av honom uti stadgad ordning avlämnad behörig deklaration eller uppgift blivit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller bevillning, men icke erhållit underrättelse, varom i 23 § 2 mom. samma förordning föreskrives, i Stockholm före den 1 augusti och annorstädes före den 15 juni.

Departements-
chefen.

På sätt framgår av 121 § i förslaget har jag icke ansett mig böra i fråga om den ordinära besvärsrätten frånga det nu' gällande villkoret, att den skattskyldige skall hava klagat i prövningnämnden. Vad angår den extraordinära besvärsrätten, då skattskyldig icke erhållit underrättelse om avvikelse från deklaration, synes den av mig här lämnade redogörelsen för tillkomsten av nu ifrågavarande stadgande i 50 § taxeringsförordningen otvetydigt visa, att stadgandet tillkommit trots klart medvetande om att — på sätt föredragande departementschefen år 1921 uttryckte sig — extraordinär besvärsrätt i många fall med stöd av samma stadgande skulle komma att åtnjutas av personer, vilka erhållit föreskriven underrättelse. Det torde vara tydligt, att sådan extraordinär besvärsrätt, varom här är fråga, tillkommer även en sådan skattskyldig, som — på sätt länsstyrelsen i Örebro län relaterat — avsiktligt underlåtit att utlösa eller avhämta till honom avsänd underrättelse om gjord avvikelse från hans deklaration. Någon otydlighet i avseende å stadgandets innebörd kan således knappast anses förefinnas, utan är det uppenbart, att den extraordinära besvärsrätten till följd av ifrågavarande bestämmelse *kan* tänkas komma att — om skattskyldiga mera allmänt börja så att säga missbruka densamma, vilket, så vitt känt är, icke hittills varit fallet — få en betydligt mera utsträckt tillämpning än som strängt taget får anses påkallat eller varit avsett. Men å andra sidan måste en bestämmelse, enligt vilken den extraordinära besvärsrätten blir helt beroende av när föreskriven underrättelse avsänts och helt oberoende av om densamma kommit en lojal skattskyldig till handa, sägas innebära så stora möjligheter till att många skattskyldiga skola alldeles utan eget förvållande försitta fatalier, att det i valet mellan dessa båda alternativ icke synes mig tillrådligt att enbart inför risken, att bestämmelsen *kan* få en alltför utsträckt tillämpning, återgå till förut rådande förhållanden.

Vid taxering
till skogsaccis.

Taxeringssakkunnigas förslag innehåller i 193 och 200 §§ bestämmelser om extraordinär besvärsrätt rörande virkestaxering. Motiveringen härtill återfinnes på sid. 227 i de sakkunnigas betänkande.

Departements-
chefen.

Extraordinär besvärsrätt synes mig böra tillkomma den, som taxerats till skogsaccis i kommun, där han icke varit skyldig avgiva virkesdeklaration, den, som uti stadgad ordning avlämnat behörig virkesdeklaration men blivit taxerad mot innehållet i densamma och icke härom erhållit föreskriven underrättelse inom viss tid, samt den, vilkens taxering till skogsaccis på

grund av felräkning, misskrifning eller annat därmed jämförligt förbi-seende blivit felaktig.

Rätt till besvär av sist angivna anledning har enligt 123 § 4 mom. i föreliggande förslag jämväl landskamreren, vederbörande kommun, municipalsamhälle och landsting samt, i den mån 117 § stadgar, vederbörande skogsvårdsstyrelse och överjägmästare. På sätt 131 § 2 mom. i förslaget utvisar, tillkommer under vissa förutsättningar församling och skoldistrikt samma besvärsrätt som kommun.

128 §.

Enligt 59 § 2 mom. i gällande taxeringsförordning äger kammarrätten, för det fall att makar äro var för sig taxerade, där ändring göres i den enes taxering, även att i den andres taxering vidtaga av ändringen påkallad rättelse i fråga om frihet från eller lindring i skatt.

Enahanda stadgande upptogs i taxeringssakkunnigas förslag, 139 § jämförd med 119 § andra stycket.

Den befogenhet, varom här är fråga och vilken för övrigt torde böra tillkomma icke blott kammarrätten utan även prövningsnämnd och Kungl. Maj:t, synes mig böra erhålla den omfattning, att myndighet, som gör ändring i den ena makens taxering, äger vidtaga sådan av ändringen påkallad rättelse i den andre makens taxering, som innebär tillämpning av de rörande äkta makars beskattning föreslagna särskilda bestämmelser, vilka innefattas i 52 § kommunalskattelagen och 19 § förordningen om statlig inkomst- och för-mögenhetsskatt.

Departements-
chefen.

138 §.

Enligt 59 § 1 mom. gällande taxeringsförordning må inom riksräkenskaps-verket vid granskning av kronoräkenskaperna anmärkning visserligen fram-ställas beträffande den av vederbörande tjänsteman för skattskyldig uträk-nade skatt, men däremot i avseende å verkställd taxering allenast såvitt den avser frihet från eller lindring i skatt.

Riksräken-
skapsverkets
granskning av
taxeringarna.

Taxeringssakkunniga hava föreslagit upphävande av riksräkenskapsverkets granskningsrätt, i vad den avser taxeringsmyndigheternas åtgärder, och i 141 § av sitt förslag till taxeringsförordning upptagit stadgande härom, innefattande att granskningsrätten inskränkes till den egentliga skatteuträk-ningen, debiteringen. Rörande motiven härtill hänvisar jag till sid. 217 f. i de sakkunnigas betänkande.

Taxeringssak-
kunniga.

Detta förslag har lämnats utan eripran av *kammarrätten* (dock med två reservanter) och i allmänhet även av övriga hörda myndigheter. I fråga om närmare redogörelse för yttrandena hänvisar jag till mitt anförande till

Yttranden.

statsrådsprotokollet den 18 februari 1927 vid anmälan av frågan om proposition till riksdagen (nr 176) angående anslag till riksräkenskapsverket och dess verksamhet under budgetåret 1927—1928 sid. 16 ff. Jag vill även erinra därom, att spørsmålet om begränsning av ämbetsverkets skattegranskning varit föremål för övervägande i samband med frågan om anslag till ämbetsverket för budgetåret 1926—1927. En kortfattad redogörelse över vad i ämnet förekommit återfinnes å sid. 18 i proposition nr 176.

Särskilt vill jag bringa i erinran, att 1926 års *besparingssakkunniga* i utlåtande den 21 januari 1927 framlagt förslag angående förenklingar och besparingar i avseende å riksräkenskapsverket, över vilket utlåtande riksräkenskapsverket den 8 februari 1927 avgivit infordrat utlåtande. Besparingssakkunniga hava föreslagit, *dels* att, i enlighet med taxeringssakkunnigas förslag, riksräkenskapsverkets granskning av taxeringarna skall upphöra och *dels* att möjligheterna att överflytta verkets granskning av skatteuträkningen till länsstyrelserna skola göras till föremål för särskild undersökning. *Riksräkenskapsverket* biträder förslaget om inskränkning av taxeringsgranskningen, men gör därvid, i likhet med två reservanter i kammarrätten, det förbehållet, att taxeringsmyndigheternas åtgärder, såvitt anginge fastställandet för bolag av inkomstprocent och skattens grundbelopp, alltfört skulle åligga verket.

Departements-
chefen.

I den mån denna fråga har avseende å riksräkenskapsverkets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 har jag redan vid anmälan av propositionen nr 176 tillkännagivit min ställning. Jag delar i allt väsentligt den av taxeringssakkunniga framförda och av kammarrätten jämte vissa andra myndigheter omfattade meningen i principfrågan. Ett undantag från huvudregeln anser jag mig böra förorda, nämligen i fråga om uträknande vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt av skatteprocent och skattens grundbelopp för bolag. I likhet med riksräkenskapsverket och reservanterna i kammarrätten finner jag nämligen angeläget, att dessa taxeringsåtgärder bliva föremål för revision inom verket i samband med granskningen av den egentliga skatteuträkningen, debiteringen. Detta innebär självfallet icke rätt för riksräkenskapsverket att kontrollera, huruvida den beskattningsbara inkomsten är rätt beräknad eller, då ett bolag haft utdelning, för vilken skattskyldighet icke föreligger, huruvida den behållna inkomsten av utdelningen beräknats riktigt. Vad riksräkenskapsverket har att granska är, huruvida fel förelupit vid själva räkneoperationerna. Varder Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 104 angående förordning om utjämningskatt av riksdagen bifallet, böra, enligt min mening, jämväl taxeringsmyndigheternas åtgärder med avseende å uträkningen av denna skatts grundbelopp granskas av riksräkenskapsverket. Denna uträkning är nämligen till väsentlig del en debiteringsangelägenhet, ehuru densamma måst uppdragas åt taxeringsmyndigheterna. Förslaget att undersöka möjligheterna att överflytta debiterings-

granskningen till länsstyrelserna har på min hemställan redan förklarats icke för närvarande föranleda Kungl. Maj:ts åtgärd.

I enlighet med den uppfattning, varåt jag nu givit uttryck, har förevarande paragraf avfattats.

139 §.

Denna paragraf har föranletts av de i 72 § kommunalskattelagen och 29 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt meddelade stadgandena.

144 §.

Paragrafen innehåller bestämmelse om straff vid underlåtenhet att fullgöra i vissa paragrafer föreskriven skyldighet att lämna uppgift till ledning vid annans taxering. I taxeringssakkunnigas förslag återfinnes motsvarande stadgande i 235 §, där straffsatsen är föreslagen att utgöra böter från och med 25 till och med 1,000 kronor.

Då utdömandet av ifrågavarande straff bör läggas i länsstyrelsernas och icke i de allmänna domstolarnas händer, synes mig bötesbeloppet lämpligen böra — på sätt för övrigt enligt 19 § i 1910 års taxeringsförordning i motsvarande fall nu gäller — vara ett fixt belopp, tjugufem kronor.

145 §.

Enligt 20 § i gällande taxeringsförordning skall den, som i deklaration eller annan uppgift eller upplysning, som av honom avgivits till ledning vid taxering, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, vilket är ägnat att leda till frihet från taxering eller till för låg taxering, dömas att böta, om det oriktiga meddelandet föranlett, att han icke blivit taxerad eller att han blivit för lågt taxerad, högst fem gånger det skattebelopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits, och i annat fall högst fem gånger det skattebelopp, som skulle hava undandragits, därest det oriktiga meddelandet blivit vid taxeringen följt.

*Straff för
oriktig
deklaration.*

Taxeringssakkunniga föreslå i 236 § 1 mom. ett stadgande av i sak samma innehåll.

Ett par yttranden rörande nämnda stadgande hava avgivits.

Yttranden.

Magistraten i Göteborg säger sig hava erfarit, att tolkningen av nyss angivna stadgande i nu gällande taxeringsförordning givit anledning till tvekan i det fall, att skattskyldig, som mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande, väl icke blivit taxerad i överensstämmelse med detta, men dock taxerats lägre än som vederbort. Ordalagen i stadgandet syntes närmast giva vid handen, att i dylikt fall, i enlighet med det första av de båda alternativen i stadgandet, den skattskyldige icke skulle ådömas högre bötesstraff än fem gånger det verkligen undandragna skattebeloppet och sålunda straffet bliva lägre, än om den skattskyldige oaktat det oriktiga meddelandet

blivit taxerad för sin verkliga inkomst och förmögenhet samt följaktligen det andra alternativet skolat tillämpas. I anledning härav syntes 236 § 1 mom. i de sakkunnigas förslag böra förtydligas.

En *taxeringsnämndsordförande* i Gotlands län framhåller önskvärdheten av att ett visst lagstadgat minimum av böter bleve bestämt för oriktig deklaration eller annan uppgift.

Departements-
chefen.

De i berörda yttranden gjorda erinringarna hava synt mig böra beaktas, och har i anledning därav i 145 § av föreliggande förslag dels vidtagits det av magistraten i Göteborg påkallade förtydligandet, dels ock införts ett bötesminimum av tjugufem kronor.

146 §.

Motsvarande bestämmelser — rörande forum vid åtal enligt taxeringsförordningen — i taxeringssakkunnigas förslag återfinnas i 237 §. I fråga om motiveringen hänvisas till sid. 230 i de sakkunnigas betänkande.

Enligt de sakkunnigas förslag skall åtal enligt vissa angivna paragrafer, då den deklarations- eller uppgiftsskyldige här i riket har hemortskommun, anhängiggöras vid den allmänna underrätt, vars domvärjo hemortskommunen tillhör.

Sistnämnda bestämmelse har jag funnit böra kompletteras med stadgande om forum för det fall, att hemortskommun saknas. Forum har i dylikt fall lämpligen synt mig böra vara den allmänna underrätt, inom vars domvärjo den kommun är belägen, vareist den taxering vidtagits eller bort vidtagas, till ledning för vilken deklarations- eller uppgiftsskyldigheten skolat fullgöras.

147 §.

I fråga om de i 4 mom. andra och tredje styckena angivna maximiteloppen för vad Kungl. Maj:t skall äga anvisa såsom ersättning för taxeringsbestyret åberopar jag vad taxeringssakkunniga anfört å sid. 232 i sitt betänkande.

I 8 mom. angiven traktamentsersättning har i författningsförslaget nedsatts från nu gällande 19 kronor till 16 kronor för den, som icke är bosatt å sammanträdesorten, och från 15 kronor till 12 kronor för den, som är bosatt å nämnda ort. Nuvarande ersättningar, som tillkommo år 1920, synas mig nämligen med hänsyn till nu rådande förhållanden vara alltför höga.

Härefter uppläser föredragande departementschefen ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till taxeringsförordning och föreslår, att förslaget måtte i proposition föreläggas riksdagen.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla, och skall till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Vid protokollet:

Elis Lindahl.

*Bilaga.***Domänstyrelsens och statistiska centralbyråns utlåtande**

den 22 december 1926 angående utfallet av 1922 års allmänna taxering av jordbruksfastigheter i riket i vad avser värdet av skogsmark och växande skog.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 9 juli 1926 hava domänstyrelsen och statistiska centralbyrån anbefallts att till Eders Kungl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande *angående utfallet av 1922 års allmänna taxering av jordbruksfastigheter i riket, i vad denna taxering avsåge värdet av skogsmark och växande skog*. Vid remissen voro fogade av den s. k. skatteberedningen utarbetade sammandrag av 1922 års taxering av jordbruksfastighet innehållande dels genom summering av taxeringslängderna erhållna uppgifter för varje landskommun angående jordbruksfastigheternas totala jordbruksvärde, skogsvärde, tomt- och industrivärde samt totala taxeringsvärden, dels ock i särskilt konceptexemplar (dessutom) ungefärliga beräkningar över skogsmarkens värde per hektar för varje landskommun enligt taxeringsresultatet.

Med anledning härav få ämbetsverken — med remissaktens återställande och med överlämnande av infordrade yttranden av samtliga överjägmästare och vissa jägmästare ävensom utlåtanden av lantmäteristyrelsen och centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och skogsvårdsstyrelserna, jämte övriga ärendet berörande handlingar — i underdånighet anföra följande.

Reglerna för 1922 års allmänna fastighetstaxering äro angivna i två skilda nådiga förordningar den 7 juli 1921. Den ena, förordningen, *om allmän fastighetstaxering år 1922*, innehåller lagtext rörande uppskattningsgrunderna med anvisningar samt en särskild instruktion för värdesättning å skogsmark och växande skog. Den andra, förordningen, *om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922*, innehåller stadganden rörande *taxeringsförfarandet*.

Nämnda förordningar innehålla, vad angår värdesättning av skogsmark och växande skog, i huvudsak följande. Skogsmarken skulle värdesättas efter arealen till skogsbörd duglig mark och dennas normala avkastningsförmåga. Växande skog skulle värdesättas med hänsyn till det skick, vari den befann sig, och den avkastning, som för framtiden därur kunde uttagas under förutsättning av ett rationellt tillgodogörande.

Funnes å hagmark eller betesmark skog, som kunde inverka å värdesättningen av egendomens växande skog, borde marken uppskattas såsom skogsmark, men betesvärdet tilläggas. Ljungmark och annan utmark, som av ålder låg skoglös, skulle, även om den kunde anses lämpa sig för skogsproduktion, dock icke behöva upptagas såsom skogsmark, såframt den ej redan blivit föremål för skogsodling eller vore avsedd för skogsproduktivt ändamål.

A. Inledande del.

I. Bestämmelserna för 1922 års allmänna fastighetstaxering.

De olika faktorer, som inverkade vid värdesättningen av skogsmarken och växande skogen, äro enligt bestämmelserna följande:

1. arealen av till skogsbörd duglig mark;
2. den normala årliga virkesavkastningen (markens bonitet);
3. värdet i penningar per kubikmeter av den uppskattade normala årliga virkesavkastningen enligt 1912—1919 års priser;
4. skogstillgången, jämförd med den normala, den s. k. relativa skogstillgången.

I instruktionen finnas införda tre tabeller nämligen: Tabell I, utvisande markens samt den växande skogens värde per hektar vid olika avkastningsförmåga och virkespris, tabell II, för bedömande av den normala skogstillgångens storlek å olika boniteter samt exempel på s. k. hjälptabell, sammansatt ur nämnda tabeller I och II.

Såsom *förberedande åtgärder* till taxeringen ålåg det *domänstyrelsen* att före den 1 september 1921 upprätta och till länsstyrelsen insända längder, särskilt för varje kommun, för samtliga kronans och andra allmänna skogar, upptagande areal, produktiv skogsmark, rotvärde per kubikmeter å den normala årsavkastningen, medelbonitet för marken, relativ skogstillgång samt uträknat värde å skogsmarken och den växande skogen, såväl per hektar som å skogen i dess helhet, varvid beräkningarna skulle göras i enlighet med föreskrifterna i ovannämnda förordningar.

Länsstyrelsen skulle i den omfattning, som ansåges nödig, samtidigt genom skogssakkunnig person kommunvis uppgöra dylika längder för sådana enskilda skogar inom länet, för vilka tillfredsställande hushållningsplaner funnes tillgängliga eller av ägaren i erforderliga delar tillhålls. Dylik förberedande undersökning genom länsstyrelsens försorg skulle likväl ske väsentligen endast av enskilda skogar av lämplig typ inom sådana delar av länen, där allmänna skogar, tjänliga till jämförelse vid skogstaxeringen, saknades eller förefunnes i otillräcklig omfattning.

I motiven till bestämmelserna hade i anslutning härtill framhållits, dels att länsstyrelsen beträffande skogar under s. k. inskränkt dispositionsrätt i lappmarkerna samt Särna och Idre socknar ägde, i den omfattning som ansåges nödig, från vederbörande jägmästare infordra uppgifter rörande dylika skogar med nyare hushållningsplaner (avverkningsplaner), dels att vid utarbetande av längderna i vissa fall någon form av samarbete med länets skogsvårdsstyrelse vore att förorda, då denna styrelses underlydande personal ansåges besitta en ganska ingående kännedom om de enskilda skogarna inom länet.

Länsstyrelsen skulle före den 15 september 1921, därest jordregister funnes upplagt, tillhandahålla ordföranden i beredningsnämnden utdrag ur detta register beträffande varje till beredningsdistriktet hörande kommun.

Efter kallelse av länsstyrelsen skulle slutligen ledamöter av berednings- och fastighetstaxeringsnämnderna m. fl. i länets landsbygd härefter sammanträda inför länsstyrelsen eller landskamreren för förberedande överläggningar rörande tillämpningen av de allmänna grunderna vid fastighetstaxeringen. Till ledning för värdesättning av skogsmark och växande skog skulle vid sammanträde upptagas till överläggning samt fastställas dels hjälptabell, dels ock de speciella anvisningar om taxeringens verkställande, som kunde finnas erforderliga. Länsstyrelsen ägde ombesörja att förut omnämnda längder för allmänna och vissa enskilda skogar ävensom den hjälptabell och de speciella anvisningar, som blivit fastställda vid sammanträdet, tillhandahölls de beskattningsnämnder, som därav kunde

vara i behov. Om nämnden fann anledning ändra de i längden upptagna värdena, skulle orsaken härtill särskilt angivas. Såväl berednings- som taxeringsnämnderna ägde efter från länsstyrelsen inhämtat medgivande tillkalla skogssakkunnig.

Vid taxering av fastighet med växande skog hade nämnden att för varje sådan fastighet i fastighetslängdens anmärkningskolumn anteckna de vid värdeberäkningen begagnade sifferbeteckningarna för värde per kubikmeter, medelbonitet och relativ skogstillgång. Före prövningsnämndens sammanträde skulle landskamreraren (kronoombudet) verkställa noggrann undersökning av taxeringslängderna m. m. samt därefter hos prövningsnämnd påyrka erforderliga åtgärder för åstadkommande av en jämn och likformig fastighetstaxering inom länet. Länsstyrelsen ägde, där så ansågs erforderligt, kalla i värdering av skog sakkunniga personer att före och under prövningsnämnds sammanträde infinna sig för upplysningars meddelande.

För att kunna erhålla en bakgrund, mot vilken vissa uttalanden i ämbetsverkens efterföljande utlåtande (B. Speciell del) böra betraktas, lämnas i det följande en inom domänstyrelsen utarbetad kortfattad redogörelse över vissa skogliga förhållanden i riket.

Den totala arealen skogs- och hagmark inom Norrland, Svealand och Götaland framgår av efterföljande tabell I. Med skogs- och hagmark avses härvid den produktiva mark, som kan anses lämplig för skogsbruk. Häri ingår även sådan hag- och betesmark, som icke ligger under för bete ordnad skötsel. Dylika hag- och betesmarker äro i regel bevuxna med glesa, ojämna skogsbestånd, vari björk oftast utgör det mest framträdande trädslaget.

II. Taxeringsresultatet.

Allmänt rörande de skogliga förhållandena.

Tabell I. Ungefärliga arealen skogs- och hagmark i hektar.

Norrland	13,500,000 ¹
Svealand	5,688,000
Götaland	4,833,000
Summa	24,021,000

I det efterföljande användes för ifrågavarande skogs- och hagmark i regel uttrycket skogsmark.

Med hänsyn till äganderättsförhållanden fördelar sig skogsmarken i riket procentuellt ungefär så som framgår av efterföljande tabell II.²

Tabell II. Skogsmarkens ungefärliga procentuella fördelning på landsdelar samt olika slag av ägare.

	Fördelning på landsdelar				Fördelning på olika slag av ägare			
	Norrland	Svealand	Götaland	Riket	Norrland	Svealand	Götaland	Riket
Egentliga statsskogar	83	11	6	100	24	7	5	16
Ovriga allmänna skogar	66	24	10	100	7	6	3	6

¹ Enligt preliminär uppgift från riksskogstaxeringsnämnden.

² Nordisk Statistisk Tidskrift 1924; Tor Jonson, Sveriges skogstillgångar.

Enskilda skogar tillhörande:	Fördelning på landsdelar				Fördelning på olika slag av ägare			
	Norr-land	Svea-land	Göta-land	Riket	Norr-land	Svea-land	Göta-land	Riket
Bolag	67	27	6	100	35	31	9	29
Större skogsägare	13	44	43	100	1	9	11	5
Mindre »	41	25	34	100	33	47	72	44
Samtliga skogar	56	24	20	100	100	100	100	100

Av tabell II framgår att statens skogar till största delen äro belägna i Norrland, att bolagsskogarna äro allmännast i Norrland och Svealand samt att de mindre skogsägarna äro ojämförligt mest representerade i Götaland, där de innehava över 70 procent av skogsmarksarealen.

Förekomsten av de egentliga statsskogarna i förhållande till samtliga skogar jämte skogarnas fördelning områdesvis efter annan indelning framgår, jämlikt den officiella statistiken för år 1920, av efterföljande sammanställning:

O m r å d e	Procentuell fördelning efter skogsmarksarealen		
	Statsskogar i förhållande till samtliga skogar	Fördelning på område av	
		Statsskogar	Samtliga skogar
Norr- och Västerbottens läns lappmark	52	52	16
Norr- och Västerbottens läns kustland	30	23	12
Övriga Norrland och Dalarna	7	16	35
Södra Sverige	4	9	37
Hela riket	16	100	100

Icke mindre än 75 procent av skogsmarken inom Norrbottens läns lappmark utgöres av allmänna skogar. För Norrbottens kustland likasom Västerbottens läns lappmark är motsvarande siffra omkring 45 procent.

Förhållandena inom huvuddelen av statsskogarna i inre Norrland torde med hänsyn till skogsmarkens produktionsförmåga och avsättningsbetingelserna för virket i genomsnitt vara mindre gynnsamma än för de enskildas skogar. Kronoparkerna äro nämligen ofta belägna å högre partier å vattendelare eller i avlägset belägna trakter, medan enskildas skogar vid avvitrningen förlagts efter huvudvattendragen och närmare de bebyggda orterna, vilka huvudsakligen äro att finna i ådalarna.

Med hänsyn till olika tillväxtbetingelser, liksom skilda förhållanden i övrigt för skogsbruket, kan Sverige i skogligt avseende lämpligen indelas i fyra zoner, nämligen

- zon I, omfattande inre Norrland och övre Dalarna,
- » II, » Norrlands kustland,
- » III, » Bergslagen (mellersta Svealand),
- » IV, » södra Sverige (Svealands kustland och Götaland).

I inre Norrland och övre Dalarna finnas betydande skogsområden med överårig, jämförelsevis grov skog. Endast omkring 30 procent av barr-

skogskapitalet torde inom denna zon utgöras av utvecklingsbar skog. Sedan ett 50-tal år äro dessa överåriga skogar föremål för exploatering, varvid årliga avverkningen inom zonen överskrider den nuvarande tillväxten.

I ådalarna finnas i regel vackra och välslutna tallskogar med en förhållandevis god årlig tillväxt. Genom särskild lag om utsyning av skog inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker med flera områden (inom zon I) får, med hänsyn till betydelsen av att inom nämnda områden bevara skogskapitalet, avverkning å enskildas skogar endast ske i överensstämmelse med av vederbörande skogstjänstemän eller domänstyrelsen fastställd, på undersökning av skogen grundad avverkningsplan (hushållningsplan).

För vissa områden i Norr- och Västerbottens läns fjälltrakter kan anses, att avsättningsmöjlighet för virkesavkastningen från skogarna för närvarande saknas. För övriga delar av zon I torde gälla, att å de mera otillgängliga markerna de hittills utförda huggningarna bedrivits å sådana delar av skogen, där kostnaderna för avverkning och flottning varit lägre än medeltalet från hela skogen. De sämre belägna skogarna torde sålunda ofta uppvisa förhållandevis bättre nettovärden å det virke, som hittills avverkats än det, som skulle motsvara medelkostnaderna för utdrivning å hela skogen.

Inom huvuddelen av Bergslagen var under en mycket lång tidsperiod träkolsframställningen den främsta uppgiften för skogshanteringen. Tidigare än i inre Norrland och Norrlands kustland blev virkesförrådet i Bergslagens urskogar exploaterat. Samtidigt började emellertid på de större skogarna utföras skogskulturer i en mera betydande utsträckning. Inom Bergslagens skogar är därför åldersklassfördelningen någorlunda normal och tillväxtbetingelserna gynnsammare än i inre Norrland.

Skogarna inom Norrlands kustland kunna sägas till typen representera en mellanform mellan det inre Norrland och Bergslagen. Markens produktionsförmåga är i genomsnitt icke oväsentligt större än i inre Norrland.

Inom södra Sverige råder brist på äldre skog, vilken på kort tid exploaterades under slutet av förra århundradet, men finnas numera, förutom stora områden med söndertrasade skogsbestånd och s. k. hagmarker av förut omnämnd typ, stora områden med yngre skog. Betingelserna för skogsproduktion äro i regel mycket gynnsamma i södra Sverige.

Medan skogsmarksarealen liksom skogsbestånden äro någorlunda kända för de allmänna skogarna och för betydande delar av bolagens skogar, får kännedomen härom för huvudparten av de mindre skogsägarnas skogar (bondeskogarna), vilka representera nära hälften av skogsmarksarealen (jfr tabell II), anses otillfredsställande.

I följande redogörelse kommer framställningen att inriktas på *dels* de enskilda faktorernas inverkan på *taxeringsresultatet*, *dels* *taxeringsresultatet* i dess helhet.

I enlighet med i 1921 års taxeringsförordning gällande bestämmelser skulle fastighetens areal efter nuvarande brukningsförhållanden indelas i åker, tomt- och trädgårdsmark, ängsmark, odlingsmark, betesmark (skoglös), produktiv skogsmark, däri inbegripen skogbeväxt hagmark samt »övrig areal» (berg, sjöar och vattendrag), mossar, myrar, kärr eller annars till skogsbörd otjänlig mark o. d.).

B. Speciell del.

I. Taxeringsutfallet med hänsyn till de olika faktorer, som inverka vid värderingen.

a) Arealen av
till skogsbörd
duglig mark.

Det ålåg beredningsnämndernas ordförande att före nämndernas sammanträde granska de skattskyldigas uppgifter, vidtaga åtgärder för felande uppgifters införskaffande samt att med ledning av tillhandahållna avskrifter av jordregistret och de skattskyldigas egna uppgifter i fastighetslängden anteckna fastigheternas areal av olika ägoslag. Vid beredningsnämndernas sammanträden skulle arealuppgifterna underkastas fortsatt granskning före den av nämnderna företagna förberedande uppskattningen av fastigheternas värde.

I de till domänstyrelsen ingivna yttrandena rörande taxeringsutfallet hava i ett flertal fall framhållits svårigheterna att uppnå tillfredsställande taxeringsresultat med hänsyn till att arealuppgifterna i många fall varit mycket bristfälliga. Det har sålunda visat sig att deklaranter saknat kännedom icke blott om fastighetens skogsmarksareal, utan även över huvud taget om dennas totala areal samt att rättelse icke heller kunnat göras av beskattningsnämnderna.

Från Norrbottens län har en jägmästare sålunda lämnat exempel på att den produktiva marken för tre fastigheter i verkligheten uppgått till respektive 200, 474 och 544 hektar mot i taxeringen uppskattade 131, 664 och 805 hektar. En jägmästare i mellersta Norrland har framhållit att feltaxering av skogsmarksarealen på 20—30 procent förekommit. I flertalet fall torde arealen skogsmark härvid beräknats för låg, men förekommo även enligt uppgift flera exempel på motsatt förhållande.

Skogsvårdsstyrelsen i Blekinge län har i sitt yttrande givit ett belysande exempel på, hurusom för en kommun »övrig areal» enligt taxeringen uppgått till cirka 32 procent och för en annan till cirka 2 procent av respektive kommuns totala areal. I själva verket borde, ansåg skogsvårdsstyrelsen, »övrig areal» för båda kommunerna varit lika stor eller möjligen något större för kommunen med 32 procent »övrig areal».

Sedan gammalt har ofta vid avrösningsjordens redovisning åtskillnad icke gjorts mellan den produktiva skogsmarken och s. k. hagmark eller betesmark, varmed då icke avses hagmark eller betesmark under för bete ordnad skötsel. Dylik hag- eller betesmark, vars natur är skogsmark, men vilken av jordinnehavarna fortfarande ofta betraktas såsom betesmark, förekommer allmänt i skogsbygderna, särskilt inom södra Sverige. Dessa marker äro i regel bevuxna med glesa och ojämna bestånd, vari björk oftast utgör det mest förekommande trädslaget. Sådan hag- eller betesmark liksom i ungefär samma trakter förekommande ljungmarker, som numera äro bevuxna med skogsbestånd — låt vara glest och luckigt — torde i stor utsträckning ha blivit redovisade såsom mindrevärdig »övrig areal» eller såsom betesmarker, ehuru de rätteligen bort uppskattas såsom skogsmark.

I regel anses att det för de fastigheter, där icke arealförhållandena varit kända, iakttagits en viss försiktighet vid uppskattningen av den värdefullare markens storlek.

Lantmäteristyrelsen har i sin förutnämnda skrivelse till domänstyrelsen framhållit, att befintligheten av arealuppgifter är rätt växlande för de olika länen. Såsom allmänt omdöme härvid har lantmäteristyrelsen likväl uttalat, att för flertalet fastigheter tillförlitlig totalareal kunnat erhållas ur jordregistret, därest uppgifterna använts på rätt sätt. Uppgifterna i jordregistret om arealens fördelning å olika ägoslag torde däremot icke utan sakkunnig bearbetning kunna tillmätas så stor betydelse för taxeringsändamål. Lantmäteristyrelsen anser även, att ekonomiska kartver-

kets såväl äldre som nyare kartor kunna vara till god kontroll, att inga större felaktigheter blivit begångna. Dylika kartor finnas emellertid ej utarbetade för alla län.

Markboniteten skulle beräknas efter markens normala avkastningsförmåga, utan hänsyn till vad det för stunden befintliga virkesförrådet producerade. Den normala produktionsförmågan skulle härvid angivas i hela och halva kubikmeter verklig massa på bark och skulle såsom normal avkastning anses exempelvis sådan, som i medeltal uppnåddes för sådant större skogsbruk, där det väl sörjdes för såväl återväxt som beståndsvård, och där det funnes ett väl slutet och på behöriga åldrar fördelat virkesförråd.

b) Den normala årliga virkesavkastningen.

I stor utsträckning hade beräknats, att genom uppgifter, främst från de allmänna skogarna, skulle så goda upplysningar kunna erhållas om produktionsförmågan i allmänhet å en trakt, att samma uppgifter skulle kunna läggas till grund för produktionsberäkningar för övriga skogar i orten.

Boniteringen torde få betraktas såsom en av de på taxeringsresultatet inverkan faktorer, beträffande vilken ett tillförlitligt omdöme om taxeringsutfallet endast med svårighet låter sig fixera utan att undersökningar göras på marken. Olika jägmästare och överjägmästare liksom skogsvårdsstyrelser hava även haft ganska olika uppfattning om resultatet i förevarande avseende.

Såsom redan framhållits äro i Norrland kronoparkerna med hänsyn till markbeskaffenheten och läget i regel mindre gynnade än de i enskildas ägo befintliga skogarna. Under sådana förhållanden borde vid taxeringen framkommit högre boniteter för de enskildas skogar inom nämnda trakter. Så synes emellertid icke i regel varit fallet utan framhålles att i flera fall förhållandet snarare varit det motsatta. För Norrbottens läns kustland har vederbörande skogsvårdsstyrelse ävensom vederbörande skogsstatstjänstemän påpekat ett dylikt förhållande. Av skogsvårdsstyrelsens uppgifter synes möjligen den slutsatsen kunna dragas, att inom kommuner i nämnda länsdel, där såväl enskilda som allmänna skogar förekommit, boniteten för bondeskogarna uppgivits till cirka 1.0 mot cirka 1.4 för statens skogar. Länsjägmästaren har som sin mening uttalat, att boniteten för de enskildas skogar snarare skulle vara högre än för statens och under alla förhållanden icke, såsom nu vore fallet, tvärtom.

Förutsättningen för bonitetens fastställande har, som nämnts, till väsentlig del varit jämförelse med för ortens förhållanden representativa skogar under ordnad hushållning. Då härvid bristen på jämförelsematerial gjort sig gällande, särskilt inom Götaland, får antagas, att taxeringsutfallet med hänsyn till boniteten även blivit ojämnt inom nämnda landsdel.

Om den till boniteten svagare skogsmarken jämföres med den bättre skogsmarken i riket, måste rent principiellt en anledning till ojämnhet i taxeringen ligga däri, att även för dessa svagare marker endast förelegat möjlighet att angiva boniteten i hela och halva kubikmetrar. Det bör nämligen uppmärksammas, att för de lägre boniteterna utjämnningen, procentuellt räknat, medför betydligt större avvikelser från de faktiska förhållandena än för de bättre.

c) Värde i penningar av den uppskattade normala årliga virkesavkastningen, enligt 1912—1919 års priser.

Den normala virkesavkastningens värde i penningar skulle enligt instruktionen beräknas efter virkes nettovärde per kubikmeter a rot enligt de pris, som under åren 1912—1919 i genomsnitt varit å orten gällande för liknande sortiment. Rotvärdet skulle beräknas i hela kronor.

I de fall då avverkningen under de gångna åren motsvarat den normala virkesavkastningen till sammansättning och kvantitet, förelåg icke svårigheter att beräkna ifrågavarande rotvärde. I annat fall måste särskilda beräkningar verkställas. Vid dessa beräkningar krävdes sålunda ställningstagande till ett flertal faktorer. Nödig hänsyn torde ej alltid hava tagits till dessa.

Så t. ex. sker uppmätning av sågtimmer i regel efter s. k. toppmått inom bark. Med stöd av denna mätning skall timrets kubikmassa vid beräkning av rotvärdet sedan omföras till kubikmeter fast (verkligt mått) mått på bark. Ofta torde vid dessa omräkningar felaktiga beräkningar förekommit. Genom den i februari år 1923 av särskilda sakkunniga för utredning om anordnande av skogsavverkningsstatistik m. m. framlagda offentliga utredningen angående vid virkesmätning erforderliga relationstal (statens offentliga utredningar 1923: 57) har emellertid numera framlagts siffror, som vid en kommande fastighetstaxering i här föreliggande fall kunna tjäna till god ledning.

Det är vidare icke uteslutet att för vissa områden i inre Norrland och övre Dalarna rotvärdet för vissa skogar beräknats utan tillräckligt hänsynstagande till att de avverkningar, som skett under åren 1912—1919, uttagits från bättre belägna delar av skogen. För vissa av statens skogar synes åtminstone detta lett till för höga rotvärden. För många trakter hava avsättningsförhållandena för olika skogar ej ägnats nödig uppmärksamhet. Sålunda uppgiva t. ex. vissa jägmästare att för stora kommuner med betydande olikheter i avsättningsförhållanden för skogarna endast ett gemensamt rotvärde blivit åsatt.

Såsom andra exempel på godtycklighet vid beräkande av rotvärdena må följande anföras. Rotvärdena i Gällivare och Jokkmokks socknar i Norrbottens län variera enligt uppgift mellan 3—5, respektive 2—3 kronor per kubikmeter. Någon anledning härtill anses icke förefinnas enligt vederbörande taxators mening utan borde snarare rotvärdena för de båda kommunerna vara tvärtom.

Oftast torde det vara svårigheten för nämnderna att hålla i sär begreppen rotvärde och relativ skogstillgång, som påverkat det förra. Enligt instruktionen skall skogens nuvarande tillstånd nämligen ej påverka dess rotvärde utan endast växande skogens totala värde genom storleken av siffran för den relativa skogstillgången. Det är av betydelse att detta iakttages, därför att rotvärdet enbart påverkar skogsmarksvärdet och relativa skogstillgången därjämte virkesvärdet. Som exempel kan hänvisas till ett fall från Värmland, där ett rotvärde av 7 kronor åsatts »uthuggen» skog, belägen omedelbart intill avsättningsort, medan sparad skog, belägen 16 kilometer från samma avsättningsort och 8 kilometer från i avsättningshänseende sämre ort, åsatts rotvärdet 10 kronor. Från flera andra håll hava uttalanden gjorts, som tyda på att en dylik missuppfattning där varit ganska allmän.

I ett annat fall uppgives av vederbörande jägmästare, att för enligt den- nes mening likvärdiga skogar inom Linneryds och Nöbbelids socknar av Kronobergs län rotvärdena varierat enligt följande:

	Ungefärligt rotvärde per m ³ f för	
	allmänna skogar	enskilda skogar
Linneryd	10	8
Nöbbeleds	10	5

I ett taxeringsdistrikt i Västmanland med goda avsättningsförhållanden hade rotvärdet för de allmänna skogarna deklarerats till i genomsnitt över 7 kronor. Då taxeringsnämnden beräknade rotvärdet för flertalet enskilda fastigheter till 4 å 5 kronor och detta förhållande påpekades, löstes frågan så att även taxeringsvärdet för de allmänna skogarna nedsattes i nivå med enskildas taxeringsvärden, ett tillvägagångssätt som förorsakade en betydande ojämnheter i resultatet vid jämförelse emellan olika taxeringsnämnder.

Det bör även här och i starkare grad, än vad som gällde för boniteten, uppmärksammas, att för skogar med ogynnsamma avsättningsförhållanden utjämningen till hela kronor procentuellt räknat kommer att medföra betydligt större avvikelser från de faktiska förhållandena än för de bättre belägna skogarna. Sålunda utgör vid sänkning av rotvärdet till en krona maximifålet å taxeringsvärdet 50 procent, medan vid sänkning till rotvärdet 5 respektive 20 kronor motsvarande fel blir endast 10 respektive 2,5 procent.

Den växande skogen skulle värdesättas med hänsyn till det skick, vari den faktiskt befunde sig och den avkastning, som därur kunde uttagas under förutsättning av ett rationellt riktigt tillgodogörande. Avgörande för uppskattningen av den relativa skogstillgången var sålunda icke blott den virkesmassa, som funnes å skogen, utan även den avkastning denna kunde giva med hänsyn till virkesförrådets fördelning på övervägande gammal eller övervägande ung skog.

För bedömningen av relativa skogstillgången gäller i tillämpliga delar, vad som ovan anförts beträffande rotvärdet (jfr avd. c 2 stycket, sidan 12). Det är sålunda ett flertal faktorer, som påverka densamma, rörande vilka anvisningar lämnats i såväl instruktionen som motiven till lagtexten. Av de ingivna yttrandena synes framgå, att i flera fall nödig hänsyn icke tagits till dessa olika faktorer och torde härvid relativa skogstillgången ej sällan hava beräknats med hänsyn till vad beskattningsnämnden ansåg att taxeringsvärdet *borde* bliva.

Som exempel må endast anföras ett fall från övre Norrland, där vederbörande skattenämnd beräknat relativa skogstillgången för en skog till 0,4, då den, enligt jägmästarens uppgift, torde hava uppgått till omkring 1,4. Det förefaller också, som om relativa skogstillgången vore väsentligt underskattad särskilt för mindre skogsägares fastigheter inom vissa taxeringsdistrikt i Norrbottens län.

I detta sammanhang få ämbetsverken erinra om den slutsats, vartill skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län kommit, nämligen att för länet den vid taxeringen åsatta relativa skogstillgången i genomsnitt blivit måhända 25 procent för låg. Denna uppfattning har erhållits vid jämförelse med rikstaxeringens resultat.

Av det föregående torde framgå, att i vissa fall betydande ojämnheter i taxeringsresultatet kunnat konstateras, om de särskilda på värderingen in-

d) Skogstillgången, jämförd med den normala, den s. k. relativa skogstillgången.

II. Allmänt rörande taxeringsutfallet.

verkande faktorerna tagas var för sig. Det är uppenbart att dessa faktorer, sammanförda, stundom kunnat minska ojämnheten, så att totala taxeringsvärdena inbördes blivit någorlunda jämna, varmed icke sagts att taxeringsresultatet därför får anses tillfredsställande.

Ämbetsverken äro i tillfälle att i detta sammanhang anföra några exempel rörande totalresultatet av taxeringen, där denna uppenbarligen måste anses otillfredsställande.

I tabell III har utarbetats en på det av skatteberedningen överlämnade materialet byggd sammanställning över ungefärliga taxeringsvärdet per hektar skogsmark kommunvis och med (ovägda) medeltal för varje län. Ehuru det måste med skärpa framhållas att de angivna medeltalens värde reduceras genom deras egenskap av avvägda medeltal, torde likväl tabellen i någon mån kunna giva viss ledning för bedömande av taxeringsutfallet för de större områden, som kommunerna och länen representera, i den mån utfallet är beroende av de faktorer, som inverka på markvärdet per hektar, d. v. s. boniteten och rotvärdet. Vad som härvid förtjänar uppmärksammas är skillnaden i skogsmarkens värde per hektar mellan å ena sidan Östergötlands, å andra sidan övriga län:

Tabell III. Kommunerna i riket fördelade efter värdet av skogsmarken per hektar, enligt 1922 års fastighetstaxering.

Hela riket	Norrbottens län	Västernorrlands län	Jämtlands län	Västmanlands län	Kopparbergs län	Gävleborgs län	Västernorrlands län	Västmanlands län	Örebro län	Värmlands län	Skaraborgs län	Älvsborgs län	Göteborgs o. Bohus län	Hallands län	Malmöhus län	Kristianstads län	Blekinge län	Gotlands län	Kalmar län	Kronobergs län	Jönköpings län	Östergötlands län	Södermanlands län	Uppsala län	Stockholms län
200—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
190—199	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
180—189	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
170—179	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
160—169	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
150—159	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
140—149	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
130—139	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
120—129	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
110—119	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
100—109	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—
95—99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
90—94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
85—89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—
80—84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—
75—79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
70—74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
65—69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—
60—64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—
55—59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—
50—54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	22	—	—	—	—
45—49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	35	—	—	—	—
40—44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	—
35—39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—
30—34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—
25—29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—
20—24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
15—19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5—9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fj angivet	2	—	—	5	—	—	17	—	2	20	119	7	15	1	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	108	85	89	145	126	84	101	92	35	143	235	86	86	218	259	87	58	65	47	47	63	59	27	24	2,369
Länsmedeltal, kronor.....	41	41	40	58	48	49	46	30	45	62	105	43	46	40	45	46	45	38	31	29	24	21	13	8	—

Östergötlands	58 kronor
Kalmar	46 »
Blekinge	45 »
Hallands	43 »
Älvsborgs	40 »
Skaraborgs	45 »

Det synes föga troligt, att bonitet och avsättningsförhållanden skulle kunna vara orsaken till, att markvärdet för Östergötlands län är så mycket högre än för de övriga länen.

Efterföljande tabell IV visar en jämförelse emellan virkesförrådets rotvärde per hektar enligt 1922 års fastighetstaxering för kronoparker och vissa enskildas skogar inom Pajala och Junosuando kommuner i Norrbottens län.

Tabell IV. Jämförelse mellan taxeringsvärden i Pajala och Junosuando kommuner i Norrbottens län.

	Virkesförråd i kubikmeter per hektar	Värde i kronor per kubikmeter
<i>Pajala:</i>		
Kronoparker	54	0.84
Enskilda	40	0.18
<i>Junosuando:</i>		
Kronoparker	58	0.80
Enskilda	30	0.17

Siffrorna i tabellen grunda sig på material från Pajala samtliga kronoparker med 94,640 och enskilda skogar med 6,245 hektar skogsmark samt i Junosuando från 14,356 hektar kronoparker och 9,705 hektar skogsmark från enskilda skogar, vilka av vederbörande jägmästare utvalts såsom representativa för de enskildes fastigheter inom lappmarken i dessa trakter. Virkeskapitalets sammansättning anses göra en jämförelse befogad. Fastigheternas läge ävensom boniteten uppgives vara i genomsnitt gynnsammare för de enskilda skogarnas del än för kronoparkernas.

Vederbörande jägmästare har ansett, att taxeringsvärdena för kronans fastigheter i och för sig äro riktiga och att orsaken till att taxeringsvärdena för de enskildas fastigheter blivit så låga, framförallt berodde på en viss obenägenhet hos vederbörande lokala skattemyndigheter att alltför mycket frångå tidigare låga taxeringsvärden. Samma orsak torde som ovan nämnts hava påverkat skattenämnderna i större eller mindre grad, icke blott för vissa större kommuner i inre Norrland utan även för andra trakter av riket.

Efterföljande tabell V lämnar en jämförelse mellan taxeringsvärdet i kronor per hektar skogsmark tillhörande kronan samt större och mindre enskilda jordägare inom Älvsby kommun, av Norrbottens län, lydande under den s. k. lappmarkslagen.

Tabell V. Jämförelse mellan taxeringsvärden inom Älvsby kommun i Norrbottens län.

Grupp	Ä g a r e	Skogsmark i hektar	Skogsvärde per hektar
I	Kronan.....	78,673	44.80
II	Större enskilda jordägare	5,135	37.20
III	Mindre enskilda jordägare	8,936	26.00

Vederbörande jägmästare anse, att för i tabellen upptagna skogar förhållandena äro i stort sett likartade, ehuru avsättningsförhållandena för kronans skogar finge anses något sämre än för övriga skogar. Den stora, särskilt mellan kronans och de mindre enskilda jordägarna framträdande skillnaden i skogsvärde per hektar, synes under sådana förhållanden tyda på stor ojämnhet i taxeringsresultaten.

Efterföljande tabell VI ger ungefärliga taxeringsvärdena per hektar för skogsmark och växande skog enligt 1922 års fastighetstaxering för samtliga jordbruksfastigheter inom Fredrika kommun, belägen inom Västerbottens läns lappmark. I tabellen har därvid för gruppen »övriga jordägare» endast kunnat göras en ungefärlig beräkning av skogsmarkens värde.

Tabell VI. Jämförelse mellan taxeringsvärden inom Fredrika kommun i Västerbottens län.

Grupp	Ä g a r e	Skogsmark i hektar	Ungefärligt taxeringsvärde i kronor per hektar för		
			skogsmark	skog	summa
I	Domänfonden (och kyrkofonden)	43,881	16	57	73
II	Övriga jordägare	36,166	7	38	45

Tabellen visar en betydande ojämnhet i taxeringen. Någon orsak till skillnad i skogsmarksvärde mellan domänfondens och övriga skogar föreligger enligt jägmästarens och överjägmästarens uttalanden ej. Skillnaden i skogsvärdet per hektar motsvarar, enligt samma uttalanden, icke heller förhållandena i verkligheten, utan torde de enskildas skogar hava blivit betydligt för lågt taxerade.

I bland annat Stensele kommun inom Västerbottens läns lappmark, där staten äger en betydande del av samtliga skogsfastigheter, sänktes, enligt vederbörande jägmästares uppgift, det av beskattningsnämnden beräknade taxeringsvärdet för de enskildas skogar sedermera av nämnden själv med genomgående 10 procent, under det taxeringsvärdet för statens skogar bibehölls oförändrat.

En beredningsnämnd i övre Norrland vidtog den anmärkningsvärda åtgärden att avsevärt reducera flere deklaranter *egna uppgifter* rörande storleken av produktiva skogsmarken. Inom förevarande taxeringsdistrikt äger staten betydande skogstillgångar. Ändring av detta slag avsåg emellertid enbart enskildas fastigheter. Ämbetsverken hava icke kunnat bedöma, huruvida de av deklaranterna uppgivna arealerna varit felaktiga. Enligt uppgift från vederbörande jägmästare skulle så knappast varit fallet, då motivet till nämndens ändring, som nämnden dock ej an-

givit å deklarationerna endast skulle hava varit att den fann att taxeringsvärdena i annat fall blivit avsevärt förhöjda i jämförelse med tidigare taxeringsvärden. Statens skogar anses i och för sig icke för högt taxerade inom distriktet, men blir genom nämndens åtgärder förhållandena för dessa och även vissa andra jordägare hithörande skogar helt förändrade. Förfaringssättet innebär ju för övrigt ett fullständigt åsidosättande av de anbefallda beskattningsgrunderna. Om nämndens beräkning av rotvärde och relativ skogstillgång är riktig, innebär den företagna förändringen, att för vissa enskildas fastigheter skogsmark och växande skog, motsvarande ett taxeringsvärde av ytterligare cirka 550,000 kronor rätteligen bort beskattas. Jordbruksfastigheternas totala taxeringsvärde uppgår för närvarande till 8 miljoner kronor, varav på statens fastigheter faller cirka 5 miljoner kronor.

Från flera jägmästare liksom överjägmästare har framhållits, att inom lappmarkerna nämnderna stundom icke tagit hänsyn till de fastställda avverkningsplanerna för där belägna hemman, för vilka jägmästare kunnat lämna tillfredsställande uppgifter rörande areal och virkesförråd m. m.

Inom särskilt ett län i Götaland synas väsentliga ojämnheter förorsakats på grund av att nämnderna i flera fall på ett godtyckligt sätt fastställde rotvärdena och den relativa skogstillgången.

Inom ett flertal andra sydsvenska län uppgives i föreliggande yttranden att taxeringen för många fall utmärkts av rätt stor osäkerhet, varför man ofta rättade sig efter de tidigare taxeringsvärdena. I synnerhet där de på taxeringsresultatet inverkanse faktorerna voro okända, torde man härvid gått fram med en försiktighet, som lett till för låga taxeringsvärden.

I det av skatteberedningen upprättade sammandrag av för taxeringen av jordbruksfastighet år 1922 i rikets landskommuner upptages skogsvärdet i Jönköpings län till 57,102,920 kronor och samma värde i Kronobergs län till 58,675,840 kronor. Vid den år 1923 verkställda s. k. riksskogstaxeringen av bland annat dessa båda län, visade sig Jönköpings län äga en sammanlagd kubikmassa inom bark av 36,930,000 kubikmeter, medan motsvarande siffra för Kronobergs län blev 27,540,000. I taxeringen äro då medtagna alla trädslag med till minsta dimension vid brösthöjd. Sammanställas dessa kubikmassor med ovan angivna skogsvärden visar sig, att vid fastighetstaxeringen medelvärdet per kubikmeter i de båda länen blir 1.55, respektive 2.13 kronor.

För att närmare belysa dessa värden kunna efterföljande sammanställningar av riksskogstaxeringens resultat vara av intresse.

Tabell VII. Kubikmassan inom bark procentuellt fördelad å trädslag för Jönköpings och Kronobergs län.

L ä n	Tall %	Gran %	Tall och gran %	Björk och övriga %
Jönköpings.....	42.8	37.0	79.8	20.2
Kronobergs.....	39.6	38.2	77.8	22.2

Tabell VIII. Kubikmassa inom bark av gran och tall procentuellt fördelad på olika dimensionsklasser för Jönköpings och Kronobergs län.

L ä n	Trädslag	Diameter i cm. vid brösthöjd			
		0—9.9	10—14.9	15 +	20 +
Jönköpings	Tall	5.4	11.0	83.6	63.7
	Gran	10.3	18.6	71.2	46.9
Kronobergs	Tall	8.2	13.4	78.4	56.3
	Gran	11.5	18.2	70.3	46.6

Såsom framgår av tabellerna kan icke virkesförrådets fördelning på olika trädslag inom de båda länen giva förklaringen till den betydande skillnaden i taxeringsvärdet per kubikmeter. Virkesförrådets fördelning i dimensionsklasser enligt tabellerna skulle snarare motivera ett något högre rotvärde per kubikmeter i Jönköpings än i Kronobergs län, då inom förstnämnda länet större del av kubikmassan utgöres av grövre virke. Avsättningsförhållandena i de båda länen kunna även förmodas vara i genomsnitt likvärdiga eller för den tidsperiod, som lagts till grund för beräkningen av rotvärdet, möjligen något bättre inom Jönköpings län med hänsyn till den där större förekomsten av virkesförbrukande industrier.

Det förtjänar även nämnas att en sammanställning av de godhetsgrader, som vid riksskogstaxeringen åsattes skogsmarken i båda länen, visar att den normala årliga produktionsförmågan per hektar vid bästa utnyttjande av marken beräknas vara för Jönköpings län 3.73 och för Kronobergs län 3.28 kubikmeter. Då avsättningsförhållandena för Jönköpings län icke anses vara sämre än inom Kronobergs län borde således skogsmarkens taxeringsvärde per hektar vara högre i Jönköpings län, än i Kronobergs län. De visserligen osäkra siffror rörande länsmedeltal för taxerade skogsmarksvärden per hektar, som återgivas i tabell I, utvisa i motsats här till ett markvärde i det förstnämnda länet av i genomsnitt 48 kronor mot ett motsvarande värde av 49 kronor i det sistnämnda.

Det är alltså tydligt att i jämförelse med Kronobergs län blev Jönköpings län undertaxerat med högst betydande belopp.

Emot de här anförda exemplen rörande fall, då taxeringsresultatet måste anses otillfredsställande, har i yttranden framförts exempel även på motsatt förhållande. I några fall synas härvid uppgifterna vara ganska enstämmiga, att taxeringen för ett helt län finge anses hava blivit tillfredsställande. Det är emellertid endast undantagsvis, ett sådant omdöme kunnat generaliseras för ett större område. I regel är det endast enstaka taxeringsdistrikt för vilka det uttalats att taxeringsutfallet blivit tillfredsställande. Uttalanden härom finnas emellertid från vitt skilda orter i riket, representerande resultat från trakter med i skogligt avseende de mest olikartade förhållanden.

Orsaken till mindre tillfredsställande resultat synes ofta ha varit ovana vid de helt nya uppskattningsgrunderna och kanske därav beroende obenägenhet att alltför mycket i taxeringen frångå tidigare gällande taxeringsvärden. Det är, under sådana förhållanden påtagligt, att en förbättring skulle nås, om vid taxeringsarbetet skoglig sakkunskap i större utsträckning än hittills varit fallet kunde ställas beskattningsmyndigheterna till förfogande. Detta senare har även i flertalet ingivna yttranden framhål-

lits såsom ett önskemål vid kommande taxering, ett önskemål, som måste anses fullt befogat.

I detta sammanhang torde speciellt böra betonas betydelsen av de förbättrande åtgärder för taxeringen, som ålåg länsstyrelsen samt kronombudens granskningsarbete. Vid det sammanträde mellan ordförandena i berednings- och fastighetstaxeringsnämnderna å länets landsbygd m. fl., varom förut är nämnt, skulle länsstyrelsen lämna en sammanfattande redogörelse för de genomsnittliga värden per kubikmeter, som funnes upptagna i de genom domänstyrelsen och länsstyrelsen uppgjorda längderna över allmänna och enskilda skogar inom länet samt framlägga förslag till hjälptabell, som ansågs böra komma till användning inom länet. Härjämte ålåg det länsstyrelsen att lämna de mera speciella anvisningar om taxeringens verkställande, som kunde finnas erforderliga för en riktig tillämpning av de föreskrivna taxeringsgrunderna såsom om virkesprisens beräkning med hänsyn till olika utdrivningsförhållanden, olika flottnings- eller andra transportkostnader m. m. dylikt.

Då länsstyrelserna inom de skilda länen, ävensom de av dem tillkallade sakkunniga i vissa fall synes hava fattat sina uppgifter något olika, må några exempel härå anföras.

En länsstyrelse hade sålunda icke ansett erforderligt att låta utarbeta någon särskild hjälptabell, då de i instruktionen för värdesättning av skogsmark och växande skog intagna tabellerna ansågos tillräckliga för alla i länet förekommande fall. Ej heller ansågos några särskilda anvisningar erforderliga utöver dem, som funnos angivna i ovan nämnda instruktion.

I angränsande län voro till jämförelse härmed utarbetade förslag till enhetliga grunder för 1922 års fastighetstaxering i länet, som fastställdes vid sammanträdet, enligt vilka jämförelsevis bindande anvisningar voro utfärdade för värderingen av skogsmarken och växande skogen.

Protokollet från sammanträdet inför landskamreraren hos en annan länsstyrelse synes giva vid handen att stora förutsättningar förefunnits för att taxeringsutfallet skulle bli ojämnt såväl vid en jämförelse emellan vissa olika slag av skogsfastigheter inom länet, som över huvud taget vid en jämförelse av taxeringsresultatet från detta län, jämförd med andra län. I verkligheten blev så även förhållandet.

Sammanlagsvis få ämbetsverken anföras:

Att framlägga på exakta sifferuppgifter byggda slutsatser rörande utfallet av 1922 års fastighetstaxering i vad den avser värdet av skogsmark och växande skog har icke låtit sig göra, då tillfredsställande kontrollmöjligheter icke stått till buds beträffande flera av de faktorer på vilka taxeringen bygger.

I fråga om dessa olika faktorer förtjäna följande ur det sammanförda materialet antecknade, till nackdel för ett gott taxeringsresultat verkande omständigheter att uppmärksammas.

a) *Arealen av till skogsbörd duglig mark* blev icke alltid tillfredsställande uppskattad på grund av bland annat otillfredsställande kännedom om densamma, benägenhet att underskatta arealen och därvid redovisa den såsom mindervärdig »övrig areal», samt rörande arealredovisningar icke fullt tillfredsställande stämmelser.

b) *Den normala årliga virkesavkastningen* får anses hava blivit relativt ojämnt bedömd i flera fall, särskilt för bondehemmanens skogar. I vissa trakter såsom t. ex. övre Norrland underskattades sannolikt boniteten här-

vid ganska allmänt om jämförelse göres med statens skogar. För de sydligare delarna av landet torde de felaktigheter, som uppkommit vid boniteringen, mest varit förorsakad av för stor schablonmässighet vid bonitetens beräkning och för ringa kännedom om densamma storlek, då tillfredsställande jämförelsematerial saknades.

c) *Värdet i penningar av den uppskattade normala årliga virkesavkastningen.* De största felaktigheterna vid rotvärdets bedömning torde härflutit ur det förhållandet att hänsyn tagits till det faktiska, förhandenvärande skogstillståndet i stället för som avsett var till ett normaltillstånd samt att väl stor schablonmässighet tillämpats vid rotvärdets beräkning, varvid speciellt tillräcklig hänsyn till inom orten föreliggande olika avsattningsförhållanden ej tagits. För skogar med ogynnsamma avsattningsförhållanden har dessutom utjämnningen till hela kronor medfört betydligt större relativt avsteg från det exakta värdet än för bättre belägna skogar.

Då därtill prisfallet sannolikt varit starkare för trakter med svagare avsattningsförhållanden, torde kunna sägas att vid jämförelse mellan svagare och bättre lägen rotvärdet framstår som mindre tillfredsställande beräknat.

d) *Den s. k. relativa skogstillgången* har med all sannolikhet i många fall byggts mindre på faktiska förhållanden än vad möjligt varit. Storleken av densamma anges i åtskilliga fall ha fått påverkas av nämndens subjektiva syn på vad taxeringsvärdet för en fastighet borde bli.

Sedan ämbetsverken erinrat om de omständigheter, som lett till mindre tillfredsställande taxeringsresultat, vilja ämbetsverken framhålla, att de bristfälligheter, som kunnat konstateras i taxeringsresultaten till sin art likväl äro sådana, att de hänföra sig ej till taxeringsprinciperna utan till taxeringsapparaten handhavande, och med hänsyn till sin omfattning icke ge fog för att beteckna totalutfallet som otillfredsställande, särskilt om skälig hänsyn toges till att taxeringsföreskrifterna tillämpades för första gången.

Vid detta ärendes avgörande hava, förutom undertecknade, närvarit överdirektören af Wählberg, byråcheferna Burström och Høijer samt t. f. byråchefen Seth, den sistnämnda föredragande.

Stockholm den 22 december 1926.

Underdånigst:

K. J. BESKOW.

RICKARD SANDLER.

/ Erik Lindeberg.

Innehållsförteckning.

Propositionen	Sid. 1
Förslag till taxeringsförordning	2
1 kap. Inledande stadganden	2
2 kap. Om beskattningsnämnder	3
Olika slag av nämnder och deras verksamhetsområden sid. 3. — Nämnder för allmän fastighetstaxering sid. 4. — Nämnder för årlig taxering sid. 6. — För beskattningsnämnderna gemensamma bestämmelser sid. 8.	
3 kap. Om uppgifter till ledning vid taxering	10
I. Deklarationer och andra uppgifter vid allmän fastighetstaxering	10
II. Deklarationer och andra uppgifter vid särskild fastighetstaxering	13
III. Deklarationer och andra uppgifter vid taxering för inkomst eller förmögenhet	14
Uppgifter till ledning för egen taxering sid. 14. — Uppgifter till ledning för annans taxering sid. 20. — Tid och plats för avlämnandet av deklara- tioner och andra uppgifter sid. 22. — Föreskrifter rörande anmaning sid. 24. — Om påföljd vid underlåtenhet att avlämna deklaration eller annan upp- gift sid. 24. — Särskild uppgift angående renskötsel sid. 25. — Särskild uppgift angående lotterivinst sid. 26.	
IV. Deklarationer och andra uppgifter vid virkestaxering	26
V. Gemensamma bestämmelser rörande deklARATIONER och andra upp- gifter	29
4 kap. Om beskattningsnämndernas verksamhet	32
I. Allmän fastighetstaxering	32
Förberedande åtgärder för beredningsnämndernas och fastighetstaxerings- nämndernas verksamhet sid. 32. — Beredningsnämndernas verksamhet sid. 35. — Fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet sid. 37. — Förberedande åtgärder för fastighetsprövningsnämndernas verksamhet sid. 40. — Fastighets- prövningsnämndernas verksamhet sid. 40.	
II. Årlig taxering	42
Förberedande åtgärder för taxeringsnämndernas verksamhet sid. 42. — Taxeringsnämndernas verksamhet sid. 42. — Förberedande åtgärder för prövningsnämndernas verksamhet sid. 49. — Prövningsnämndernas verk- samhet sid. 51.	
III. Gemensamma bestämmelser rörande beskattningsnämndernas verk- samhet	56

	Sid.
5 kap. Om fullföljd av talan	58
Besvär över fastighetstaxeringsnämnds och taxeringsnämnds beslut sid. 58. — Besvär över fastighetsprövningsnämnds och prövningsnämnds beslut sid. 59. — Besvär i vissa fall att anföras i särskild ordning sid. 61. — Om särskild sammansättning av kammarrätten vid handläggning av mål angående taxering av fastighet sid. 64. — Besvär över utslag av kammarrätten sid. 64. — Om särskilda taxeringsåtgärder i samband med prövning av besvär sid. 65. — Allmänna föreskrifter rörande fullföljd av talan sid. 66.	
6 kap. Särskilda föreskrifter	67
7 kap. Ansvarsbestämmelser	67
8 kap. Om kostnader för taxeringsarbetet	70
Promulgationsbestämmelser	74
Stadsrådsprotokollet	75
Principerna för taxeringsförfarandet	76
Enhelltigt taxeringsförfarande för samtliga skatteformer	76
Grunderna för beskattningsmyndigheternas sammansättning	86
Sakkunniga medhjälpare vid taxeringsarbetet	102
Deklarationer och uppgifter till ledning vid taxeringen	105
Beskattningsnämndernas verksamhet	109
Åtgärder för vinnande av enhetlighet i olika nämnders bedömande av sam- höriga taxeringsfall	123
Utländsk försäkringsanstalt	136
Besvärsförfarandet	137
Särskild instansordning i fastighetstaxeringsmål	137
Ansvarsbestämmelser	192
Kostnader för taxeringsförfarandet	193
Taxeringsförfordningens uppställning	193
Specialmotivering till förslaget till taxeringsförfordning	196
Bilaga	288
Domänstyrelsens och statistiska centralbyråns utlåtande den 22 december 1926	288